ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԲՐԹՆԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԾՄԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ 1 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ VENDREDI 1 OCTOBRE 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3539 — ՀԱՍԱՐԱԿԱՏԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՉ ԳԼՈՒԽ, ՈՉ ԹԻԻ...

Անգո՛ր են բոլոր բառերը, որակելու համար այն հարուածը որ ահա նորէն կ'ըլլայ Երեւանի գլխուն, իբրեւ «մաքրագործում»:

Եւ երեւակայեցէք ողբերգութիւնը,— անգիր եւ անյեղլի օրէնքի մը ուժով, այս անգամ թաւալգլոր կ'իյնան բուն իսկ անոնք որ հազար կտոր կ'ըլլային, 1936 յունիս 9էն ի վեր, սեւցնելու, արօրելու համար իրենց նախորդները...:

Օր չէր անցներ որ անոնք «Հայր Մեր»ի պէս չարաբասանէին պայմանագրական բառերը,— « սրբկայ, դաւաճան, լկտի, կատղած չուն » եւայլն, անուանարկելու համար Ազասի Խանչեանը եւ միւսները:

Որ եւ է ժողով յայողութեամբ վերջացած չէր նկատուեր, առանց կարկուտի պէս լուսանք թափելու Հայաստանի երբեմնի ամենազօր վարիչներու գլխուն :

Եւ, մօտաւորապէս 18 ամիսէ ի վեր, լարուած էին ամբողջ կուսակցական եւ վարչական մեքենան, մամուլն ու բեմը, հաւատարմութեան ուղերձներ փութացնելու համար Մոսկուա, գազանարարոյ Սթալինի ոտքերուն տակ, « բոլոր դաւաճանները անխըղճայ ոչնչացնելու» յանձնառութեամբ :

Ձակատագրական անհեթեթ մը պէս, ահա նոյն որակումներն ու մեղադրանքները, նոյն բանաձեւերն ու յանձնառութիւնները կը սպառնան ոչնչացնել Հաւատարիմ համարուած Գուլոյեանն ու Ա–մատունին, Գումեդիններն ու Ակոբովները եւ միւսները:

Նոր ամբաստանեալները կը ձաղկուին ոչ միայն իբրեւ դաւաճան եւ «մաւզերխաս», այլեւ իբրեւ անկայուղակա՛ն: Ու նաեւ իբրեւ մէկդեղային առելութիւն սերմանող, կեղծարար եւ մարդասպան :

Դժբախտաբար ուրիշ աղբիւր չունինք այսօր, բացի «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի լաւատեղեակ թղթակիցէն, որ իր տեղեկութիւնները քաղած է բուն իսկ խորհրդային թերթերէն եւ զեկուցումներէն : (Փարիզի թերթերը չեն ղրկուիր այլեւս մանրամասնութիւններով ...) :

Ուրեմն, պատկերը ամբողջական չէ տակաւին: Հարկ է սպասել նոր լուրերու եւ մանաւանդ պահ մը տալ խորհրդային մամուլին, զմբռնելու համար ամբողջ ողբերգութիւնը, որ չարունակելի է, ոճիրարկածով ուռած թերթոնի մը պէս :

Բայց, անվիճելի է մէկ բան,— Սուլթան Սթալին անխնայ կը կոտրէ Հայաստանի ոչ միայն գլուխները, այլեւ թեւերը: Կըսենք ամբողջ ողնայարը :

Տասն անգամ չարած ենք անունները այն կարմիր գլուխներուն որ երեւանը կը վարէին 15 տարիէ ի վեր, սիրարար եւ համաձայն Մոսկուայի հրամաններուն: Բացատրած ենք ամէն մէկուն հանգամանքը, դերը, արժէքը, վարած քաղաքականութիւնը:

Արդ, նոյն սերունդէն չէ մնացած մէկը, որ արատաւորուած չըլլայ, իբրեւ « ժողովուրդի թշնամի »:

Ի վիճակի չենք հաստատապէս յայտնելու թէ ո՛վ ինչ եղած է: կան, անշուշտ, բանտարկեալներ, աքսորականներ կամ անյայտ բանտարկութեան դատապարտուածներ: Թերեւս ալ գնդակահարուածներ :

Ինչպէս կը հաւատայէր իրազեկ մը, եւ ինչպէս տարիներու փորձն ալ կը հաստատէ, այս քշուածները պարզապէս «քառասնօրեակի» մասնուած են (քարանթինա): Զրկուած՝ ամէն իրենց ունէրէն եւ մէկդի - միւսին բարեւէն, քուրջի պէս անկիւն մը նետուած, անոնք միջոց չունին մինչեւ իսկ ապրուստ ճարելու, բարեկամներու աջակցութեան ապաւինելու: Եւ չատերը ապահովաբար պիտի նախընտրէին աքսորը, քան այս վիճակը որուն պիտի չդիմանար քսոսա չուն մը անգամ ....

Անշուշտ միայն Հայաստանի յատուկ չէ այս անասելի փլուզումը: Մուրճն ու մանգաղը նոյն սատկութեամբ, թերեւս աւելի անողորմաբար կը գործեն միւս հանրապետութեանց մէջ, ինչպէս կը կարդաք ամէն օր :

Բայց եւ այնպէս, ամէն մարդ իր ցաւը կուլայ: Եւ բնականաբար չատ աւելի խոր եւ անտանելի կը դառնայ հայկական ցաւը, քանի որ մեր հայրենիքը ոչ միայն փոքր է, այլեւ անճար՝ ամէն տեսակէտով :

Հայաստանը ոչ Ուկրայնա է, որ ունի 30 միլիոն բնակիչ եւ հետեւաբար ընդունակ է միշտ նոր տարրեր արտադրելու, ոչ ալ նոյն իսկ Վրաստան, որուն եղած-չեղած ժողովուրդը կը դանուի հարիւրներ սահմաններուն մէջ :

Հայաստանը գործարան է նաեւ իբրեւ ծայրագաւառ, անտէր անտիրական, փուռած ապերախտ սահմաններու վրայ :

« Ինամակալները » կան անշուշտ.— Մոսկուայէն, Թիֆլիսէն կամ Բագուէն: Բայց անոնք յատկապէս ընտրուած եւ տեղաւորուած « այջեր » են, լրտեսական, հետախուզական ցանցեր, միշտ պատրաստ՝ օրը օրին տեղեկագիրներ փութացնելու, մատնանշումներ կատարելու, նոր «վերկացումներ» թելադրելու :

Այն օրէն ի վեր որ լուծուեցաւ Կովկասեան Դաշնակցութիւնը եւ իւրաքանչիւր հանրապետութիւն «անկախ» հռչակուեցաւ, Մոսկուա իր գործակալները տեղաւորեց բոլոր դիրքերուն վրայ, եւ անոնք աւելի ձայն ունին, քան բուն տեղացիները, որքան ալ բարձր պաշտօնի վրայ դանուին :

Գլակասը կը լրացնեն « Փրավտա»յի եւ « Իզվեստիա»յի թղթակիցները, տեսակէտներ պարզելով, մատնանշումներ կատարելով նոյնիսկ ... մշակոյթի ճակատին վրայ: Գրականութենէն եւ մամուլէն մինչեւ թատրոնը :

... Եւ տակաւին կը սպասենք որ Հայկական Աբրահամները խօսք մը արտասանէ: Հոգ չէ, պղտոնական, բայց գոնէ մարդա-

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ «ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄՆԵՐ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Վարչապետ Գուլոյեան, կ. Կ.ի քարտուղար Ամատունի, օգնականը՝ Ակոբով, Հոդ.գործավար Գումեդին վտառուած իբրեւ ժողովուրդի թշնամիներ

Իբրեւ թէ անձրեւատոգական դաշտ սարքած էին

« Տէյլի Թէլէկրաֆ »ի Մոսկուայի թղթակիցը, որ անցեալ տարի առաջին անգամ հաղորդած էր Ազասի Խանչեանի անձնասպանութիւնը, տխուր լուրեր կը հաղորդէ երեքշաբթի օրուան թուականով, հետեւեալ խորագիրներուն տակ.— ՍԹԱԼԻՆԻ ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ .— ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԵՒ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐԸ ԿՐ ԶՈՀՈՒԻՆ.— ԱՆՁԱՏՈՂԱԿԱՆ ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԵՂԱԴՐԱՆՔ :

Ահաւասիկ իր հեռագիրը.—

Մոսկուա հասած լուրերու համաձայն, Մ. Հայաստանի Դաշնակցային կառավարութիւնը այժմ «կը մաքրագործուի» մասնաւոր եռանդով :

Երկու ամիս առաջ անոր նախագահը, Համբէսօղլեան, պաշտօնանկ եղաւ, իբրեւ ժողովուրդի թշնամի: Ցետոյ առին մը լուսնթիւն տիրեց, բայց քանի մը օր առաջ դրեթէ ամբողջական ալոտուքի մը ենթարկուեցան կուսակցութեան եւ կառավարութեան ղեկավարները, ամբաստանուելով իբրեւ դաւաճան, խարխափանարար եւ մասնակից անյաւողական դաւերու:

Այս « Հայաստանի ժողովուրդի թշնամիները» այսօրուան խորհրդային մամուլին մէջ կը յիշուին իբրեւ «պաշտօնանկ եւ վտառուած»: կարելի է աւելցնել թէ ապահովաբար ձերբակալուած են: Հրատարակուած անուններն են.—

ԴՈՒԼՈՑԵԱՆ.— Նախագահ ժող. գործավարներու խորհուրդին (վարչապետ):

ԳՈՒՄԵԴԻՆ, հողագործական գործավար , եւ, աւելի կարեւորը, ԱՄԱՏՈՒՆԻ, կուսակցութեան գլխաւոր քարտուղարը եւ իր փոխանորդը՝ ԱԿՈԲՈՎ:

Դեռ 18 ամիս առաջ, Ամատունի յայտնուած էր կուսակցութեան վաղամեռիկ քարտուղարին՝ Խանչեանի, որ անձնասպանութիւն գործած էր, երբ «բռնուեցաւ ցանցի մէջ եւ յուսահատօրէն խճճուած ազգայնական տարրերով », համաձայն այն առեն հրատարակուած պայմանագրական զեկոյցին : Դժբախտաբար, հիմա կ'ըսեն թէ իր յայտնի ալ նոյն ծուռ ճամբէն քալած էր:

Իրբեւ հետեւանք այն յարաբերութեանց զոր պաշտօնած են պահել Անգլիոյ, Մ. Նահանգներու, Թուրքիոյ եւ Ֆրանսայի հայ հասարակութեանց հետ, եւ այդ երկիրներէն քանի մը հազար դաղթականներու վերջին վերադարձին դէպի հայրենիք, Մ. Հայաստանի առաջնորդ քաղաքացիները մասնաւորապէս ենթակայ են«քաղքենի ազգայնականութեան» մեղադրանքին :Այսպիսի ամբաստանութիւն մը արդէն ուղղուած է միւս բոլոր դաշնակցային հանրապետութեանց դէմ, միակ բացառութեամբ Ադրբէջանի, քարիւղի կենսական չրջանը որուն մայրաքաղաքն է Բագու :

Դիր զանոն ի վերայ մեղաց..

Թղթակիցը կը շարունակէ.—

Որովհետեւ այս սահմանամերձ հանրապետութիւնները դէթ անուանապէս իրաւունք ունին անջատուելու Մ. Միութենէն, միայն մէկ քայլ կը մնայ ազգայնականութեան մեղադրանքէն մինչեւ «անջատողական դաւերու» մասնակցած ըլլալու աւելի ծանր բայց հաւանապէս ընթացիկ ամբաստանութիւնը:

Հայկական հանրապետութեան այս վարիչներուն դէմ եղած ուրիշ ամբաստանութեանց մէջ կան հետեւեալ կէտերը.—

Հրահրած են ցեղային ատելութիւնը՝ գրաւելով թուրք փոխրամասնութեանց պատկանող ագարակներ :

Կեղծած են Հայաստանի կոմ. կուսակցութեան համագումարին մեքենագիր տեղեկագիրը՝ ջնջելով այն բոլոր նառերը որ մեղադրաբիծներ կը պարունակէին իրենց դէմ :

Սպանելու տուած են անոնք որ կը փորձէին երեսաւ հանել իրենց մեղքերը:

Վարչապետը, Գուլոյեան, երբեմն մասնաւոր քարտուղարն էր Լէօն Քամենեւի, ականաւոր նախկին ընդդիմադիրը որ Զինովիեւի հետ գնդակահարուեցաւ անցեալ տարի: Ամատունի Թրոցքիական մըն էր 1925ին :

Հայաստանի կոմ. կուսակցութեան լիագումար ժողովը նամակ մը ուղղելով Սթալինի, Իր ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՊԱՏԻՒՈՑ ԽՕՍՔԸ ԿՈՒՏԱՑ՝ ՀԱՑ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԲՈԼՈՐ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ ՈՂՆՋԱՑՆԵԼՈՒ :

**** Թղթակիցը յետոյ փաստեր կը յիշէ, ապացուցանելու համար այս «մաքրագործումներու» սրընթաց թափը.— Իքրամով, Ուզպէկիստանի հանրապետութեան կուսակցական քարտուղարը, որ անցեալ յուլիսին «հաշուեյարդարի ենթարկած էր» ամենազօր վարչապետ Ֆէյզուլլա Ոճմայեւը եւ անոր բոլոր հետեւորդները, իբրեւ լրտեսներ եւ դաւաճաններ, այժմ ինք ալ «հաշուեյարդարի ենթարկուած է» իբրեւ լրտես եւ դաւաճան, իր բոլոր հետեւորդներուն հետ միասին, մէկէն ըլլալով իր առաջարկած վարչապետը՝ Ֆէրիմով :*

**** Մահուան դատապարտուեցան 10 — 12 պաշտօնեաներ Լէնինկրատի եւ Թուլայի մէջ, ուրիշ եօթը հոգի ալ՝ Քարելիոյ մէջ, իրբեւ արմտիք փճացնողներ :*

Մուսոլինի Հռոմ վերադարձաւ եւ կու սպասէ Հիթլերի այցելութեան

Մուսոլինի ամբապնդուէլ վերջ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ գործակցութիւնը, ինչ որ կը նշանակէ միացեալ ճակատ 115 միլիոն քաղաքացիներու, Պերլինէն մեկնեցաւ չորեքշաբթի կէս օրէն վերջը, մասնաւոր կառախումբով մը: Մինչեւ աւտոբրիական սահմանագլուխը իրեն ընկերացաւ Ռուտոլֆ Հէս, նացի կուսակցութեան փոխ - վարիչը: Մինչեւ կայարան ողջերթի գացած էին Հիթլէր եւ կառավարութեան ու սպայակոյտին գլխաւոր անդամները: Մուսոլինի կառախումբ մտնելով, պատուհանին առջեւ կեցաւ եւ ժպտագին չնորհակալութիւն յայտնեց իր պինակիցներուն : Երբ կառախումբը ճամբայ ելաւ, ֆաշական բարեւները հնչեց եւ երկու Առաջնորդները ֆաշական բարեւներ փոխանակեցին :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՌԼԸՔԷՆ

Այսօր վրէժ պիտի լուծեմ իմ ընթերցողներէս, որոնք տոմս մը կ'ուզեն ամէն օր անպայման: Գիտե՞ն արդեօք որ, տոմս մը գրելու համար, պէտք է կարդալ ըվըր - զվըր յօդուածներ, բոսոտ - փոշոտ թերթեր, պաղ - զաւակ թղթակցութիւններ, ընկկըլ ոտանաւորներ, զոզոփկ բննադատութիւններ:

Այսօր դէզ մը բան կարդացի, սակայն բան մը չմնաց ակռայիս տակ : Քանի մը բաղուածքներ ընթերցուածներէս, առլըքէն մը պատրաստելու համար ձեզի:

(Առլըքէնը կատակերգակ մըն էր, որ քեմ կ'երթար գլուխը ածիլած, երեսը սեւ ձիւթով ծեփած, զգեստները բազմագոյն կարկտաններով կարած : Այս պատկերէն առաջնորդուած՝ հիմա առլըքէն կը կոչուի կերակուր մը որ պատրաստուած է բանի մը տեսակ կերակուրի մնացորդներով, ձուկի փուշերով, ոսկորի կտորուածքով: ձիշդ ինչպէս այսօրուան տոմսս):

«Մաթէն » կը գրէ.—

Վիշիի մէջ Թոսքա խաղացին վերջերս: Թատերասրահը լեցուած էր խուռն բազմութեամբ: Ցանկարծ կըրակի հոտ մը,— էլեկտրական լարերը կրակ էին առած: Հրդեհին վախը խուճապ մը ստեղծեց, ու թերեւս բոլոր հանդիսականները իրար կոխկրտէին, եթէ նուագախումբին վարիչը չներամայէր նուագել փրանսական ազգային հայերգը: Եւ բոլորը ոտքի կանգնած, բարացած սպասեցին որ վերջանայ ազգ. հայերգը, երբ հըրշէջները, աւելի արագ շարժելով, մարեցին կրակը:

Խուճապը փարատած էր :

Մեր մէջ ալ, կարելի՞ է ազգային սրբութեան մը ոգեկոչումով դադրեցնել կռիւ մը,— իցի՛ւ թէ:

« Ժուռնալ » կը գրէ.—

Գրագէտ Ֆրանսիս տը Քրուասէ դասախօսութիւն մը տուաւ, վերջերս, կիներուն մասին: Իր պղպեղի պէս տաք եւ ձիւնի պէս պաղ խօսքերէն կ'առնեմ հետեւեալները.—

Կիները շատ կը զայրանան՝ երբ իրենց ամուսինը նախանձոտ է, բայց նոյնիսկ կը զայրանան՝ երբ նախանձոտ չէ :

Այս բանը գիտէի՞ք:

Կիները այնպէս կ'ենթադրեն որ սէրը ծանրակշիռ հարց մըն է, բայց կը նախընտրեն սիրահարներ, որոնք թէթեւ նկարագիր ունին:

Ասիկա գիտէի՞ք:

Կիները կը սիրեն ունենալ հաւատարիմ Տոն Ժուան մը, ինչ որ կը ներշանակէ փնտռել գինով մը որ չի խըմեր :

Ասիկա գիտէի՞ք :

Այսպիսի բարձր նիւթերու մասին կը խօսին Եւրոպայի դասախօսները, սիրելիդ իմ Առլըքէն :

« Փարէ - Միսէ »կը թարգմանէ Գերմանիոյ երկաթուղիներու ընկերութեան հետեւեալ շատ բանաստեղծական յայտարարութիւնը :—

Ամէն տարի, աշնան, երբ ծիծեռնակները կը թռչուն Եւրոպան եւ կը մեկնին հարաւ, Գերմանիոյ մէջ ինչպէս այլուր կը գտնուին «ճամբան մըցացած» ծիծեռնակներ, հիւանդ կամ ծեր, որոնք ուժ չունին Ալպեան լեռները անցնելու :Գիտասիրտ Գերմանացիները, հաւաքելով զանոնք՝ կը դնեն վանդակներու մէջ, կը յանձնեն երկաթուղիներու ընկերութեան, որ ծիծեռնակները կը փոխադրէ Միւնիխ, ուրկէ օդանաւ կը դրուին ու կը ղըրկուին Վենետիկ : Այնտեղ կը բացուին վանդակները եւ մահուրնէ ազատած ծիծեռնակները թեւ կ'առնեն ազատ եւ արեւաջեր երկնքին մէջ :

Հիմա պիտի խորհիմ, — այս ի՞նչ հոգածութիւն անպաշտպան էակներու մասին: Բայց եւրոպացի բարեկամ, ես գիտեմ ճամբայ մըն ալ, հայկական գոզոգոթան, ուրկէ չկրցան խլել հայոց խեղճ երեխաները: Ոչ ոք եղաւ որ հաւաքէր զանոնք, այդ հայոյ ծիծեռնակները, եւ Թուրքին սուրը, աւելի անգութ քան ձմեռը, սպանեց զանոնք :

Որո՞ւ դաս կուտաք, եւրոպացի՛ներ, ձեր առլըքէնի բարոյականով :

(Առլըքէն կը նշանակէ նաեւ մարդ մը որ տեսակէտ չունի, ասկէ անկէ տեսակէտներ կ'առնէ եւ կը կարկտէ իր խօսքերուն, ինչպէս եւրոպացիները, որ, մանաւանդ այս օրերուն, թէ պատերազմ կ'երգեն եւ թէ խաղաղութիւն, թէ մշակոյթ եւ թէ բարբարոսութիւն, թէ առաքինութիւն եւ թէ անբարոյութիւն, թէ հաւերաշխութիւն եւ թէ իրար - ձգաճութիւն) :

Առլըքէնի այս ապուրին կ'ուզէի խառնել հայ «ըուհի»ներու մէկ քըռուցիկին տեսակէտները, — ատիկա ուրիշ առթիւ :

ԱՐԱՋ

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Անի - Սիսուան Ա. Կէօճեճեան (Լառնթաք - Կիպրոս)	200
Մեպտ. 25ի դումարը	6018
Ընդհ. գումար՝	6218

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄԷՋ

Զրոյցներ՝ Ազգ. Ժողովի լուծման մասին

Պոլսէն կը հեռագրեն «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի, սեպտ. 28 թուականով.—

Հաւանական է որ մօտերս կարեւոր փոփոխութիւններ կատարուին Թրքական սահմանադրութեան մէջ, ինչպէս կը հաղորդէ սովորաբար լաւատեղեակ Թուրք թերթը՝ « Թան »: Կ'ըսուի թէ Ազգ. Մեծ Ժողովը (Մորհրդարան) որ այժմ կը բաղկանայ միայն մէկ ժողովէ , պիտի լուծուի եւ բոլորովին պիտի վերակազմուի: Նոր եւ երիտասարդ անձեր պիտի ընտրուին ուղղակի ընդհանուր քուէարկութեամբ, իբրեւ անդամները երեսփ. ժողովի, իսկ ներկայ տարբերց երեսփոխանները պիտի կազմեն ծերակոյտը, եւ անհատական չրջանները պիտի ջնջուին :

**** Իսկ Հավասի թղթակիցը կը հեռագրէ.— Անատոլուի գործակալութիւնը հրատարակեց հանրապետութեան նախագահին քարտուղարութեան մէկ պաշտօնական զեկոյցը, որ կ'ըսէ թէ ամբողջովին անհիմն են Իսմէթ Ինէօնիւի խնդրանքին վրայ Թուրք թերթերու հրատարակած տեղեկութիւնները եւ կը նան սխալ մեկնութեանց տեղի տալ երկրին մէջ թէ դուրսը: Համաձայն զեկոյցին, Թուրքերէն «Թան»ի տուած տեղեկութիւնները՝ սահմանադրութեան կարծեցեալ փոփոխութեանց, խորհրդարանի լուծման եւ նոր ընտրութեանց մասին՝ անճիշդ են, ինչպէս եւ ուրիշ թերթերու այն տեղեկները թէ ապագայ կառավարութիւնը աւելի ազատական պիտի ըլլայ: Միակ ճիշդ լուրը այն է որ ձգելու Պայար պիտի տանձնէ վարչապետութիւնը, երբ խորհրդարանը վերաբացուի :*

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ Միութենէն պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ վարչապետին, ամսական 150 ֆրանքի յաւելուածական հատուցում եւ թոշակի յաւելում խնդրելու համար: Հաշիւ եղած է որ եթէ ընդունուի այս պահանջը, 1.480.000.000 — 1.500.000.000 ֆրանք պիտի աւելնայ պետական ծախքը՝ այս տարեշրջանին: Ինչպէս գրած ենք արդէն, պաշտօնեաները ցոյց մը սարքած են հոկտեմբեր 6ին:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱԶԳՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ 150ԱՄԵԱԿԸ

»»» • «««

Անցեալ շաբթու, Միացեալ Նահանգներու մէկ ծայրէն միւսը, տեղի ունեցան չքեղ տօնակատարութիւններ այս մեծ հանրապետութեան Ազգմանադրութեան 150ամեակի առթիւ:

Ամէն տեղ մասնաւոր ջանք էր թափուած արտակարգ հանդիսաւորութեամբ տօնելու պատմական առաջնակարգ կարեւորութիւն ունեցող փաստաթղթի տօրադրութեան 150րդ տարեդարձը:

Եւ այդ՝ ամենայն իրաւամբ: Այնպիսի պահու մը, երբ ամէնէն քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ իսկ ազատ ժողովրդավարական կարգերը ենթակայ են վտանգի՝ յայտարարուելով հինցած փտած· այնպիսի պահու մը, երբ շարք մը առաջաւոր երկիրներ, ինչպէս Գերմանիա, Իտալիա եւ Խորհրդային Միութիւն, աննախընթաց բռնապետական ռեժիմներու փորձադաշտեր են դարձած եւ միջոցներ չեն խնայեր խորտակելու ազատ ժողովրդավարական կարգերը ամբողջ աշխարհի մէջ· վերջապէս, այնպիսի պահու մը, երբ Սպանիոյ մէջ նոյնիսկ աննախընթացօրէն արիւնալի պատերազմ մը կը մղուի ազատ ժողովրդապետութեան փոխարէն բռնապետութիւն հաստատելու համար, շատ բնական է, որ Միացեալ Նահանգներու վարիչ մարմինները ամէն ջանք թափէին ժողովրդական լայն զանգուածներու մտքին մէջ անջնջելի կերպով դրոշմելու անփոխարինելի արժէքը այն Սահմանադրութեան, որ ծնունդ առաւ եւ ամբողջ 150 տարի ապրեցուց այս մեծ հանրապետութիւնը՝ հասցնելով զայն աննախընթաց բարձրութեան:

Կարելի է համարձակօրէն ըսել, որ ազատ ժողովրդապետական երկիրներու մէջ Միացեալ Նահանգները բացառիկ տեղ կը զբաւեն իրենց Սահմանադրութեամբ, որ յաջողած է 150 տարուան անընդհատ կեանք ունենալ եւ անխթար պահպանուիլ ամբողջութեամբ:

Եւ ասիկա ծայր աստիճան զարմանալի է, որովհետեւ 150 տարուան մէջ հիմնովին փոխուած են այս երկրի պայմանները, վերապանցնելէս հողագործական երկիր մը դարձած է աշխարհի ամենամեծ ճարտարարուեստական երկիրը: Աւելիա զարմանալի է տակաւին, որ 150 տարուան մէջ Միացեալ Նահանգները անցած են ծայրագոյն քաղաքական, ընկերային եւ տնտեսական տագնապներու մէջէն, ունեցած են մինչեւ իսկ չորս տարի տեւող ներքին քաղաքացիական պատերազմ մը, ունեցած են քանի մը պատերազմներ ուրիշ ազգերու հետ: Եւ, սակայն, այս երկրի Սահմանադրութիւնը փառաւորապէս կրցած է դիմանալ այդ բոլոր փոխուող պայմաններուն, տագնապներուն եւ պատերազմներուն:

×

Ի՞նչ է զազանիքը ամերիկեան Սահմանադրութեան այդ հրաշալի կենսունակութեան եւ յարատեւութեան:

Նախ եւ առաջ՝ այն, որ Սահմանադրութիւնը ամէն անհատի ապահոված է քաղաքացիական ազատութիւններ (խօսքի, մտքի, խղճի, դործի, նախաձեռնութեան), ամէն անձի ապահոված է անկաշկանդ պատեհու-թիւն ապրելու, աշխատելու, հարստանալու եւ վայելելու իր ուզած ձեւով:

Երկրորդ՝ Սահմանադրութիւնը երկրի կառավարութիւնը յանձնած է ժողովուրդին, այսինքն՝ ժողովուրդի կողմէ կանոնաւոր կերպով ընտրուած ներկայացուցիչներուն: Եւ այս՝ ոչ թէ թուղթի վրայ միայն, ինչ որ կը տեսնենք, օրինակ, Խորհրդային Միութեան մէջ, այլ իրապէս:

Երրորդ՝ թէեւ, ըստ Սահմանադրութեան, կառավարութիւնը եղած է ժողովուրդի մեծամասնութեան քուէով ընտրուած կառավարութիւն մը, բայց փոքրամասնութիւնը երբեք չէ ճնշուած չնորհիւ նոյն Սահմանադրութեան կողմէ փոքրամասնութեան իրաւունքներու իրական պաշտպանութեան:

Չորրորդ՝ կառավարութիւնը չէ կրցած ի չարը գործ դնել ժողովուրդի վստահութիւնը եւ, մեծամասնութեան քուէն չահելէ յետոյ, ի վիճակի չէ եղած ու չէ ընելու այն, ինչ որ ըրաւ Հիթլէր 1933ին Գերմանիոյ մէջ, այսինքն՝ խեղդելու փոքրամասնութիւնը, վերցնելու քաղաքացիական ազատութիւնները եւ հաստատելու բռնապետութիւն: Եւ ասիկա՝ չնորհիւ Սահմանադրութեան, որ չատ հեռատես ու իմաստուն կերպով բաժնած է իշխանութիւնը երկու ուղղութեամբ: Այն է՝ նախ Նահանգներու (տեղական) եւ Դաշնակցային (ազգային) կառավարութեանց միջեւ, ապա՝ իրարմէ անկախ զարձնելով օրէնսդիր, գործադիր եւ դատական մարմինները: Այս երկու տեսակի բաժանումները արդելք են եղած միշտ, որ իշխանութիւնը կեդրոնանայ իսմբակցութեան մը կամ անձի մը ձեռքը: Այս բաժանումներու պատճառով Նահանգներն ու Դաշնակցային կառավարութիւնը կաշկանդած ու հակակշռած են իրար, ինչպէս եւ նոյնն ըրած են իրարու հանդէպ կառավարութեան օրէնսդիր, գործադիր եւ դատական անկախ մարմինները:

Հինգերորդ՝ Սահմանադրութիւնը չէ եղած բան մը, զոր օրէնսդիր մարմինը կամ Քոնկրէսը կարենան փոխել դիւրութեամբ, այն է՝ սովորական ձեւով մը:

Սահմանադրութեան օրէնք յօդուածը փոխելու կամ անոր վրայ նոր յօդուած մը աւելցնելու համար, ոչ միայն Քոնկրէսը պէտք է քուէարկէ երկու երրորդի մեծամասնութեամբ, այլեւ ամէն Նահանգ առանձին քուէարկութիւն պէտք է կատարէ եւ բոլոր Նահանգներու երեք չորրորդը պէտք է հաւանութիւն տայ: Այս արտակարգ եւաշխիքները արուած են Սահմանադրութեան պահպանման համար, որպէսզի պատահական մեծամասնութիւններ փոթորկայոյզ չրջաններու մէջ դիւրութեամբ չկրնան խորտակել Սահմանադրութեան հոյակապ չէնքը:

Վերջապէս, Սահմանադրութիւնը չէ դարձուած Սուրբ Գիրք մը, այսինքն՝ իբր Աստուծոյ խօսք, զոր անկարելի ըլլայ փոխել: Սահմանադրութիւնը, հակառակ փոփոխութեան համար եղած յիշեալ դժուարութիւններուն, այսուհանդերձ եղած է այնքան ճկուն, որ 21 անդամ ժողովուրդը անոր վրայ յաւելումներ ու փոփոխութիւններ է ըրած եւ այդ 21էն միայն մէկը, Արգելականութեան վերաբերեալ յետս է կոչած:

ՔԻՒՊԵՐԸ

ԻՐԵՆՑ ՍՈՎ.ՈՐՈՒԹԻՒՆԵՐՈՎ

Հիմա որ Քիւբաերը օրհասական կռիւ կը մղեն Թուրքերու դէմ, կ'ուզեմ քանի մը տեղեկութիւններ հաղորդել, քիւրտ ժողովուրդի սովորութիւններուն եւ բարքերուն մասին, աւելի քան հարիւր տարի ապրած ըլլալով անոնց մէջ:

Իմ ճանչցած Քիւրտերը երկու տեսակ են, եւ թէ կրօնքով եւ թէ լեզուով իրարմէ կը տարբերին: Առաջինը կը կոչուին Իսլամ Քիւրտեր եւ Ալեվիներ: Այս վերջինները, որոնց գլխաւորներն են Տէրսիմի Քիւրտերը, ոչ Մուհամէտ կը ճանչնան եւ ոչ ալ անոր օրէնքները: Առաջինը կը հաւատան դանդան մարդարէներու, այսպէս Ալիին, Մուսային, Եսային եւ Մըզըրին, որ ըսելէ Ս. Մարգիս: Կը հաւատան նաեւ խաչին: Այս Ալեվիները Թուրքիոյ մէջ կ'օրակուին զանազան անուններով,—Զազա, Ռաֆդալի, Մըզըպաշ եւ Տըմըլիներ: Առաջինը շատ քիչ յարաբերութիւններ ունին Թուրքերուն հետ: Իսկ իսլամ կոչուածները անոնք են որ ընդունած են մահմետական կրօնքը ու կը հետեւին անոր օրէնքներուն, ինչպէս Թուրքերը: Այս վերջիններուն յարաբերութիւնները Թուրքերուն հետ լաւ էին: Կ'այցելէին անոնց մզկիթները, տանձին բարեկամութիւններ ունին իրարու հետ, ամէն տեսակի առեւտուր կ'ընեն, երբեմն նոյնիսկ ամուսնութիւններ ալ կը կնքեն իրարու մէջ:

Այս երկու Քիւրտերուն մէջ տեսակ մը խուլ պայքար կայ, բնաւ վստահութիւն չունին իրարու վրայ: Իսլամական կրօնքը ընդունող Քիւրտերը անօրէն կ'անուանեն միւս Քիւրտերը, եւ կ'ըսեն.— Անոնք Իսլամ ըլլալու համար նախապէս, պէտք է Հայերուն եկեղեցիները երթան եւ իրենց վրայի աղտոտութիւնները առաջին անգամ հոն թափեն եւ անկէ վերջ միայն արժանի կրնան ըլլալ գալու մեր մզկիթները: Իսկ ոչ-իսլամներն ալ չուն կ'անուանեն այն Քիւրտերը, որ դանդաղոտ եղած եւ ընդունած են մահմետական օրէնքը:

Այսպիսի խուլ պայքարներու հետեւանքով է որ չատ Թուրքերը առիթէն օգտուելով իրարու դէմ կռիւ հանած են այս երկու ցեղակիցները:

Այս փոքրիկ եւ ընդհանուր ակնարկէ վերջ, անցնինք ասոնց դարերէ ի վեր ունեցած իրենց ներքին յատուկ սովորութիւններուն, որոնց մէջ չատ մը հայկական սովորութիւններու հետքեր ալ կը նշմարուին:

Ինչպէս ծանօթ է, Քիւրտերը ազանձին վիր ղրկականութիւն չունին: Կարդալ գիտցողները կը կարդան արաբական տառերով որոնց վարժուած են Թրքական մէկտէսէներուն մէջ: Այսպիսիներէ հազիւ թէ իւրաքանչիւր դիւղի մէջ մէկ կամ երկու հոգի գտնուին, այն ալ չատ սահմանափակ կարդուքիւններով: Բացի այն հարուստ պէկերէն կամ ազաներէն, որոնք կ'ապրին քաղաքներուն մօտ եւ չնորհիւ իրենց հարստութեան, կրցած են քիչ մը աւելի ուսում առնել: Ասով մէկտեղ, ինչպէս վերը յիչեցի ունին իրենց առանձին լեզուներ, որոնք ոչ ամբողջովին բայց բաւական տարբերութիւններ կը ներկայացնեն: (Գուրմանճի եւ տըմըլի): Քիւրտերու միջամտանութիւնը ընդհանրապէս կը խօսին դուրմանճի լեզուն: Այս լեզուն դործածողները բոլորնալ ունին իրենց յատուկ դաւառաբարբառները, ինչպէս մենք· բայց քանի մը ամիս իրարու քով մնալէն վերջ, դիւրաւ կրնան իրար հասկնալ:

Բոլորովին իրարմէն տարբեր են նաեւ իրենց տեղական սովորութիւնները, երբեք կարելի չէ Տարբերդի չրջանի մէջ ապրող Քիւրտերը չրջանի մէջ ապրող Քիւրտերուն դնել Տարօնի կամ Վանի չրջաններուն մէջ ապրող Քիւրտերուն հետ:

Պատմութիւնը եւ փաստերը ցոյց կուտան որ Տարօնի եւ մօտ նահանգներուն մէջ ապրող Քիւրտերը չարունակ կռիւներ են մղած իրենց դրացի Հայերուն հետ, կողոպուտ եւ թալան են բրած· չատ անգամ Թուրքերու դրդումով Հայեր են ջարդած: Մինչդեռ Տարբերդի չրջանի մէջ ապրող Քիւրտերը ընդհանրապէս հաչտ ապրած են իրենց դրացի Հայերուն հետ:

Ընդհանուր պատերազմին երբ ռուսական բանակներուն առջեւէն փախող Քիւրտերը դէպի հերսերը եկան, բոլորովին ապշութեան մատնեցին ոչ միայն տակաւին վերապրող Հայերը, այլ եւ Քիւրտերը: Տարօնի, Վանի եւ կարնոյ նահանգներուն մէջ ապրող Քիւրտերը ընդհանրապէս ծոյլ են, անընդունակ աչխատանքի, վարժուած են առհասարակ դողդողութեան եւ աւազակութեան, մինչ Տարբերդի նահանգին Քիւրտերը առհասարակ հողագործ եւ աչխատասէր ժողովուրդ են: Այս կողմի Թուրքերը աւելի դող եւ աւազակ են քան Քիւրտերը: Տարբերդի չրջանի մէջ ճանչցուած նշանաւոր գողերը եւ աւազակները կը բազկանային Թուրքերէ:

Առանցքի զատ, Տարբերդի չրջանին մէջ ապրող Քիւրտերուն ներքին սովորութիւններն ալ տարբեր են միւսներէն: 1915ին երբ սեւ ճակատագիրը դիս նետեց այս Քիւրտերուն մէջ, զարմանքով կը դիտէի անոնց խօսակցութիւնները, ու չարժումները, բայց չատ չուտով ծանօթացայ իրենց լեզուին, եւ հետզհետէ ընտելացայ իրենց: Իմ ապրած չրջանի Քիւրտերը, որ բոլորն ալ գուրմանճի եւ իսլամ էին, բացի քանի մը գիւղերէ որ Ռոֆդալի կը կոչուէին, կրօնակից Տէրսիմի Քիւրտերուն, ասոնց բոլորն ալ խաղաղ կ'ապրէին Թրքական կառավարութեան հետ, իրարու հետ ոչ մէկ թշնամական խնդիրներ չունէին եւ ոչ ալ աչիրէթապետական դրութիւն կար ասոնց մէջ: Իրենց բոլոր դատերը կը տանէին Թրքական կառավարութեան, բացի այն ծանր վէճերէն որ կը կարդադրէին ազաները: Ասոնց տեղական սովորութիւններուն մէջ ալ չատ մը հայկական հետքեր կը նշմարուին:

Ինչպէս ըսի, մեծ մասամբ հողագործ գիւղացիներ են, կ'աչխատին այն պէս ինչպէս այդ չրջանի Հայերը: Դաչտային աչխատանքները լրացնելէ վերջ կը քաչուին իրենց տուները: Ձմրան ցուրտ օրերուն մեծով պղտիկով կը բոլորուին կրակի օճախին չուրջ: Տարէցները կը պատմեն զանազան հէքեաթներ եւ իրենց նախահայրերուն անցեր պատմութիւնները, որոնց մէջ ուչիմ ունկնդիր մը չատ մը հայկական հետքեր կրնայ գտնել: Ես այն ատեն տակաւին տղայ, դիտէի ոչ մէկ դաղափար ունէի այդպիսի պատմութիւններու վրայ.— Հիմա որ քիչ չատ ծանօթ եմ մեր աւանդութիւններուն, երբ կը բաղդատեմ այդ օրերու Տերունի Քիւրտերու պատմութիւնները, կը զգամ որ չատ մը նմանութիւններ կան: Ոչ միայն պատմութիւններն եւ աւանդութիւններէն կը հասկցուի որ Հայերու հետքեր կան իրենց մէջ, այլեւ աւելի փաստացի բաներ կան: Օրինակ նշանաւոր վայրեր եւ սրբատեղիներ ունին որ մինչեւ այսօր ալ կը պահեն իրենց հայկական անուանները, իմ բնակած քրտական դիւղին վերեւը ինքնաբուխ ջուր մը կը հոսէր, ջրադաց մըղարձնելու չափ, այս ջուրը Քիւրտերը կը կոչէին «Մալէ վանքէ» (վանքի ջուր): Անոր ակերուն չուրջ կը նշմարուէին սեւ քարերով ծեփուած պարիսպի մը հետքերը, ուր չատ անգամ ուխտի կ'երթային այն կիներըը որ ամուլ էին:

Այս վանքին աջ կողմը, դէպի Արեւելք բարձր բլուրի մը վրայ կային նաեւ աւերակ բերդի մը կամ պարիսպի մը հետքերը, հսկայ քարերով, բլուրին տակը ամբողջովին պարապ էր: Բերդին առջեւ կը նշմարուին մասնաւորապէս կոփուած քարեր որոնք դուռի կամ պատուհանի սալաւորութիւն կը ձգեն տեսնողին վրայ: Բերդը դանազան կողմերէն ունի նաեւ ճամբաներու հետքեր: Այս բերդն ալ կը կոչեն «խալէ կեաւուռ» (Հայու բերդ): Բերդին տակի ձորէն լեռներէն հաւաքուած ջուր մը կ'անցնի զոր Քիւրտերը կը կոչէին «Ալէ հոսոր» (Հոսող ջուր): Ճիշդ այս նոյն չրջաններուն մէջ լերան բարձունքին վրայ քրտական 7 տնուոր գիւղ մը կայ, որուն ջուրերը այդ չրջաններուն մէջ ապրող Քիւրտերուն կողմէ իբրեւ զեղ կը գործածուէին: Տեսակ մը նահապետականութիւններ ունէին գիւղին եւ իր ջուրերուն հանդէպ: Այս գիւղը հրաշալի օդ ունէր, չրջապատուած պտղատու ծառերով եւ այգիներով: Գիւղը տեղափոխուած էր: Իրենն քարէ չինուած պարիսպները թաղուած էին հողի եւ քարի կոյտին տակ, բայց իր Հայ անունը պահած է:

Եւ կը կոչէին Ռոյս գիւղ· Այս նոյն չրջաններուն մէջ չատ մը փորուած տեղերէ դուրս կ'ելլէին, հողէ չինուած կարասներու եւայլ գործիքներու կտորներ, որոնք բոլորն ալ հայկական արտադրութիւններ ըլլալ կը թուին: Այս բոլորէն կը հետեւի թէ ինչպէս տարբեր վայրերու մէջ, այս չրջանի Քիւրտերուն ալ նախնիքները Հայեր են եղած, բայց զանազան բռնութիւններուն տակ զարնուելով ընթացքին կորնչցնելով իրենց գրօնքը, անգիտակցաբար պահած են իրենց հին անուններ եւ աւանդութիւնները:

Այս Քիւրտերը իրենց յատուկ նշանաւոր տօներ չունին: Տարին քանի մը անգամ զանազան առիթներով կը տեսնեն, ուր զոհեր՝ կը մատուցանեն, եւ տեսակ տեսակ ուրախութիւններ ու խաղեր կը կատարեն: Այսպիսի ուխտատեղիները կը կոչեն «Զիարաթ» (Սրբավայր): Կը տօնեն նոր տարին քիչ մը նման մեր ինչ: Այդ օրը դիւղին երիտասարդները կը պատին տուն տուն, կը հաւաքեն ալիւր, իղ եւ խաւուրմա, ու կը չինեն զեղեցիկ խորտիկներ մը, զոր կ'անուանեն «քլօրէ սարի սալչ» (տարեգլուխի հաց): Մեծ հաւասք կ'ընծայեն Սուրբ Գիրքին, զոր կանուանեն «խզրայլաս» (խարէլլէս): Որոշ չափով ալ կը տօնեն վիճակը: Այդ օրը դիւղին չափահաս աղջիկները դաշտ կ'ելլեն մասնաւոր կապերով, զորս կը կապեն ծառերու ճիւղերէն, օրօրոցի ձեւով, ուրիշ խումբ խումբ իրարմէ բաժնուելով այդ օրուան յատուկ երգերով եւ պարերով կը սկսին իրար օրել կոխդով:

Այս Քիւրտերը չատ հետաքրքիր են նաեւ իրենց ամուսնութիւններուն մասին, որոնք եւս նման են մերիններուն: Ճիշդ մեր հողագործ դիւղացիներուն նման, ընդհանրապէս աչնան եղանակին կը կատարեն իրենց հարսանիքները որոնք չարաբներ կը տեւեն: Շատ դժուարաբ իրարու աղջիկ կուտան եւ կ'առնեն, եթէ անծանօթ ըլլան իրարու: Մանրակրկիտ քննութիւններ կը կատարեն կողմնակի ազբիւրներէն տղուն թէ աղջկան կողմը, անոնց վարք ու բարքին չուրջ: Վայ թէ պղտիկ բան մը իմանան, ո եւ է մէկուն չուրջ, առանց այլեւայլի կը հրաժարին իրենց որոշումներէն: Դեռ կը խօսիմ այս մասին:

Գ. Վրէժ

ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ ունի 470.713 քառ. քիլոմէթր տարածութիւն, եւ 66.616.000 բնակիչ: Մայրաքաղաք Պերլինի մէջ կ'ապրին 4.194.000 հոգի: Կրօնքով կաթոլիկ, բողոքական եւ լուտերական են: Դրօչակը եռագոյն է — սեւ, ձերմակ եւ կարմիր:

ՉԵԽՕՍԼՈՎԱՔԻԱՆ ունի 140.493 քառ. քիլոմէթր տարածութիւն, եւ 14.977.034 բնակիչ: Մայրաքաղաք Պրահայի մէջ կ'ապրին 848.000 հոգի: Կրօնքով կաթոլիկ են եւ որոշ մասը Հուսականներ: Դրօչակը եռագոյն է — ձերմակ, կապոյտ եւ կարմիր:

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱՆ ունի 93.833 քառ. քիլոմէթր տարածութիւն, եւ 9.000.000 բնակիչ: Մայրաքաղաք Պուտափէշտի մէջ կ'ապրին 1.004.000 հոգի: Կրօնքով կաթոլիկ եւ բողոքական են: Դրօչակը՝ կարմիր, ձերմակ եւ կանանչ:

ՅԱՌԱՋԻԿԱՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՒ ԿԱՋԵՐՈՒ ՎՏԱՆԳԸ

»»» • «««

Սակայն արսլնի թոյներուն մէջ ամէնէն վտանգաւորը եւ ամէնէն չատ զործածուածն է (մեծ պատերազմին) ֆլարֆ II-ը որ սխտորի հոտ ունի: Այս կը զործածեն մշուշի ձեւին տակ: Մէկ խորանարդ մէթրի մէջ մէկ միլիկրամ այս թոյնէն կը բաւէ քանի մը երկվայրկեանի մէջ անպաչտպան մէկը թունաւորելու համար:

Այս խումբին համար իբր հակաթոյն կը յանձնարարուի քլօրօֆօրմը, մանթօլը, մաքուր օդ, կլիսերին:

Քիթի եւ կոկորդի վարակումներուն համար մասնաւորապէս լաւ են մանթօլի եւ կլիսերինի զործածութիւնը: Կատարեալ հանգիստը պարտաւորիչ է, ինչպէս նաեւ թեթեւ ծոմապահութիւն մը:

Տակաւին կան քանի մը ուրիչ թոյներ որոնք առաւել կամ պակաս սաստիկութեամբ չարաչ կը բերեն նմանօրինակ թունաւորումներ: Այս թոյները նախ չատ քիչ զործածական են եւ յետոյ, ասոնցմէ թունաւորուողին արուելիք խնամքները չեն տարբերիր նախորդներէն:

Տեսանք սպառնացող վտանգները, Այժմ խօսինք խուսափելու միջոցներուն վրայ:

ՊԱՏՍՊԱՐԱՆՆԵՐ

Արեւելեան առակ մը կ'ըսէ թէ տարը տեսակ քաչութիւն կայ վտանգին առջեւ, ինչ՝ փախչիլն է, իսկ տասներորդը՝ բնաւ չերեւալը:

Արդ, կարելու այս վտանգին առջեւ ամէնէն խնամուն քաչութիւնը տասներորդն է, այսինքն բնաւ չերեւնալը: Ոչ-ռազմիկ բնակչութիւնը պէտք է պահուի, օդային յարձակումի առեն: Այս ընդհանուր կանոնը պարտաւորիչ կերպով մէջտեղ կը դնէ պատապարաններու հարցը:

Քանի որ օդային յարձակում մը միչտ հետը կը բերէ օդային ռմբակոծութիւն, անհրաժեչտ է ամուր պատապարանները չինել: Արդ, լաւագոյն վայրը հողին տակն է:

Միւս կողմանէ, սակայն, զործածուած կազերը, միչտ աւելի ծանր ըլլալով օդէն, կրնան զետնայարկերը մտնել: Այնպէս որ, չինուելիք պատապարանները պէտք է որ թէ բաւական հաստատուն ըլլան ռմբակոծման դիմանալու եւ թէ անթափանց ըլլան որեւէ կազի դէմ: Ծանօթ ըլլալով զործածուած օդանաւի ուժերուն զօրութիւնը, կարելի է զտնել չարմար խորութիւն մը հողին տակ, ուր կառուցուած պէթօնէ պատապարանը կրնայ ըլլալ բաւական հաստատուն եւ դիմակուն, եթէ ոչ ուղղակի ռումբերու հարուածներուն դիմադրելու, գոնէ պայթումներէն չատաչ եկած ցնցումներուն տոկալու համար: Միւս կողմէ, քանի որ այս պատապարանները պէտք է անթափանց ըլլան, օժտուած ըլլալու են բոլոր այն կառուցուածքներով որոնք տանելի կը զարձնեն կեանքը: Այսպէս, պէտք է զտնուին օդը նորոգող մեքենաներ, լոյս, եւ օդի ճնչումը աւելցնող օդատու մեքենաներ: Արդարեւ, պատապարանին օդի ճնչումը քիչ մը աւելցնելով, վտանգ կրնանք ըլլալ թէ արտաքին կազերը ներս պիտի չսպրդին: Մնաց որ, կրկնակ մասնաւոր դուռներ այս պատապարանին մուտքը կը պաչտպանեն:

Այսպիսի պատապարաններ, որոնք մեծածախս չինուածքներ են, կը կառուցուին պետութեան կողմէ, քաղաքին զանազան բանուկ վայրերուն մօտ, հասարակութեան համար: Կան պատապարաններ որոնք, 3—4 յարկ կը մխրճուին հողին մէջ եւ ունին բոլոր հանդստաւէտ յարմարութիւնները: Անչուչտ այս պատապարաններուն մէջ կեանքը պէտք է ըլլայ չատ հանգստաւէտ եւ կարգաւոր: Պէտք է խուզարտել այն բաներէն որոնք մեր սովրել բոլոր այն բաներէն որոնք մեր չնչառութիւնը կը թթուածնի սպառումը կ'աւելցնեն: Այսպէս, խօսիլ, երգել, չարժումներ ընել, ոդելից ըմպելի գործածել, ծխել, ճրագ վառել եւ այլն, պէտք է արգիլուին: Որովհետեւ ասոնք թթուածին կը սպառեն, իսկ պատապարանի մը մէջ ամէնէն թանկագին բանը թթուածինն է:

Առաջին իսկ ազդանչանին, ոչ դինուոր բնակչութիւնը որ փողոցը կը գտնուի, պարտի անմիջապէս դիմել սոյն պատապարանները: Իսկ անոնք որ կը գտնուին բնակարաններու մէջ, պարտին իջնել տան էն վարի չարիքը· գետնայարկը, ուր կանխաւ պատրաստուած պէտք է ըլլան զանազան բաժիններ, իբրեւ ապաստան ծառայելու:

×

Ինչպէս վերը կ'ըսէի, իրական պատրաստպարանները, որոնք մեծածախս են, կը չինուին պետութեան նախաձեռնութեամբ եւ հասարակութեան համար: Սակայն իւրաքանչիւր տան տէր եւ ընտանիքի հայր պարտի նաեւ խորհիլ իրեններուն ապահովութեան համար կազմելու պատապարան մը իր իսկ տանը մէջ: Անչուչտ պէտք չէ խորխրել մեծածախս կառուցուածքներու մասին, այլապէս ոչ մէկը պիտի ուզէ չինել պատապարան մը: Ընտանիքին պատապարաններու համար լաւագոյն վայրը գետնայարկին է, մառանը (cave), որ փողոցի մակերեսէն աւելի վար գտնուելով, նուազ ենթակայ է վտանգներու· ասկէց զատ այս յարկի պատերը միչտ կ'ըլլան չէնքին ամէնէն ամուր պատերը: Այս մառաններուն վրայ կառուցուած բնակարանը արդէն կը կատարէ տեսակ մը պաչտպանի դեր, պայթումներէ չատաչ եկած ցնցումներուն եւ արձակուած կտորներու դէմ:

Տան մառաններուն մէջէն պէտք է զատել այն մասը որ ամէնէն աւելի ենթակայ է վտանգի: Եթէ բնակարանը նոր պիտի չինուի, այս մասը կարելի է, փոքրիկ յաւելուածական դուռ մար մը վճարելով քիչ մը աւելի հաստատուն չինել: Այս մասին՝ պատերը նախընտրելի է չինել պէթօնէ 60—70 սանթիմէթր հաստութեամբ, իսկ ձեղունը 20—25 սանթիմէթր թանձրութեամբ պէթօնի արմէէն: Իսկ եթէ պատը դէն չէնքը չինուած է, կը բաւէ ձեղունը ամրացնել, հաստ առաղձէ ցիցերով, որպէսզի տան վերադրումին տեղ տակայ վրան հաւաքուած իրերու ծանրութեանը:

Մառաններու լուսամուտները պատաքուստ պէտք է պաչտպանել, հողով եւ կամ աւազով լեցուն տոպրակներով, պայթումներէ արձակուած կտորներէն պաչտպանելու համար պատապարանի բնակիչները:

Սակայն, ինչպէս տեսանք, մեր պատապարաններու ամրութիւնը պէտք է անոնք ըլլան նաեւ անթափանց կազերու թունաւոր մթնոլորտին: Այնչուչտ լաւ պիտի ըլլար մասին: Այնչուչտ լաւ պիտի ըլլար մասնաւոր, անհատական պատապարաններու մէջ հաստատուել մասնաւոր մեքենաներ օդը մաքրելու համար: Սակայն հոս այ զրամական ծախքերը չատերու համար արգելք պիտի ըլլայ:

Պերճ

(Շար.)

Նրանց օրերում տասնհոգեւոր ժողովրդի մեջ էր, ինչպես ինքն էր ասում, ու ցանկանում էր ամեն ինչում նրանց նման լինել, ինչպես նրանք, ապրել, հագնվել, սովորել, ամուսնանալ, ուրախանալ ու տխրել։ Նա ուզում էր ինքն էլ ունենալ մի տուն, ինչպես նրանք, մի կին, մի ընտանիք, երեխաներ, ինչպես նրանք։ Նա ուզում էր ինքն էլ ունենալ մի հող, որ ինչպես նրանք, ինքն էլ ցանի ու հնձի, ինքն էլ ունենա մի ձի, մի կով, մի գութան, մի սայլ, ինչպես նրանք։ Նա ուզում էր ինքն էլ ունենալ մի ծխնելույզ, որ ինչպես նրանց, իր տանիքից էլ ծուխ բարձրանա։ Նա ուզում էր ինքն էլ ունենալ մի դուռ, որ ինչպես նրանց, ինքն էլ բաց անի ու փակի։ Նա ուզում էր ինքն էլ ունենալ մի պատուհան, որ ինչպես նրանց, ինքն էլ նայի դրսի աշխարհին։ Նա ուզում էր ինքն էլ ունենալ մի անկողին, որ ինչպես նրանց, ինքն էլ պառկի ու քնի։ Նա ուզում էր ինքն էլ ունենալ մի սեղան, որ ինչպես նրանց, ինքն էլ ուտելիք դնի վրան։ Նա ուզում էր ինքն էլ ունենալ մի աման, որ ինչպես նրանց, ինքն էլ ուտի։ Նա ուզում էր ինքն էլ ունենալ մի գդալ, որ ինչպես նրանց, ինքն էլ ապուր ուտի։ Նա ուզում էր ինքն էլ ունենալ մի դանակ, որ ինչպես նրանց, ինքն էլ միս կտրի։ Նա ուզում էր ինքն էլ ունենալ մի ջրհոր, որ ինչպես նրանց, ինքն էլ ջուր խմի։ Նա ուզում էր ինքն էլ ունենալ մի ամբար, որ ինչպես նրանց, ինքն էլ ցորեն պահի։ Նա ուզում էր ինքն էլ ունենալ մի ձիթհան, որ ինչպես նրանց, ինքն էլ ձեթ հանի։ Նա ուզում էր ինքն էլ ունենալ մի գինետուն, որ ինչպես նրանց, ինքն էլ գինի խմի։ Նա ուզում էր ինքն էլ ունենալ մի գերեզման, որ ինչպես նրանց, ինքն էլ հանգչի։

Նա ուզում էր ամեն ինչ ունենալ, ինչ որ ունեին նրանք։ Նա ուզում էր ամեն ինչ անել, ինչ որ անում էին նրանք։ Նա ուզում էր ամեն ինչ ապրել, ինչ որ ապրում էին նրանք։ Նա ուզում էր ամեն ինչ վայելել, ինչ որ վայելում էին նրանք։ Նա ուզում էր ամեն ինչ տառապել, ինչ որ տառապում էին նրանք։ Նա ուզում էր ամեն ինչ մեռնել, ինչ որ մեռնում էին նրանք։

Նա ուզում էր ամեն ինչ ունենալ, ինչ որ ունեին նրանք, որովհետեւ նա ինքն էլ չգիտեր, որ ինքն էլ ունի մի հոգի, որ ինքն էլ ունի մի մարմին, որ ինքն էլ ունի մի կյանք, որ ինքն էլ ունի մի մահ։ Նա չգիտեր, որ ինքն էլ ունի մի ոգի, որ ինքն էլ ունի մի անմահություն։ Նա չգիտեր, որ ինքն էլ ունի մի հոգի, որ ինքն էլ ունի մի մարմին, որ ինքն էլ ունի մի կյանք, որ ինքն էլ ունի մի մահ։ Նա չգիտեր, որ ինքն էլ ունի մի ոգի, որ ինքն էլ ունի մի անմահություն։

Նա

ԼՈՒՅՍ

ԱՄՍԱԿԱՆ ՀՈԳԵՎՈՐ-ՀՈՒՄՈՐԱՅԻՆ ՇԱՐԱԹԵՐԹ ԱՌԱՆՑ ԺԱՂՈՎՐԴԻ

››› ◦ ‹‹‹

Ֆրանսիայի վիտամինների հանդեպ հետաքրքրությունը մեծանում է. Ֆրանսիայի Ազգային գիտական հետազոտությունների կենտրոնի (Ֆրանսիա) տնօրեն Ռոբերտ Ժոլին հայտարարել է, որ Ֆրանսիայում ամեն տարի վիտամինների վաճառքը աճում է 10 տոկոսով։ Ֆրանսիայում ամեն տարի վիտամինների վրա ծախսվում է 3 միլիարդ ֆրանկ։ Ֆրանսիայի ժողովրդի սննդի մեջ վիտամինների պակասը ոչ մեծ է

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒ ՄՍԵԱՑ

Թրքահայ եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 2 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ SAMEDI 2 OCTOBRE 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3540

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՉ ԻՍԿ ԲԱՆԱԻՈՐ ՀՕՏ

Ապահովաբար չատ քիչեր բան կը հասկնան խորհրդային աչխարհի անցուդարձէն: Մանաւանդ սա յարաճուն «մաքրագործում»ներէն, որոնց ոչ սկիզբը ծանօթ է, ոչ ալ վախճանը:

Մենք ալ ամբողջ գաղտնիքը լուսաբանելու փորձ մը չենք որ պիտի կատարենք: Ուսումնասիրենք թէ ո եւ է մէկուն կարողութենէն, հասկողութենէն վեր է այդպիսի փորձ մը:

Նոյնիսկ բոլշեւիկները իրենք չեն համարձակիր այդպիսի փորձի մը ձեռնարկել: Այնքան որ անհրամանալի է այդ անցուդարձը, ոչ միայն իր աննախընթաց բարբարոսութեամբ, այլեւ իր զարհուրելի խորհրդաւորութեամբ:

Ուրեմն փորձենք ահաւոր ողբերգութեան զանազան երեսները, մասնիկները միայն բացատրել, մասնաւորապէս կանգ առնելով հայկական դեմքի վրայ:

Հարուածը համախորհրդային է,— բարոյական եւ ֆիզիքական ջարդ՝ առանց ազգի, ցեղի, աստիճանի, տարիքի կամ սեռի խտրութեան: Իսկ եւ իսկ միջազգային գործունէութիւն, ինչպէս ամբողջ բոլշեւիկեան չարժումը:

Եւ սակայն — ըսեր էինք երէկ — ամէն մարդ իր ցաւը կուլայ: Եւ մենք, ըլլալով հանդերձ գաղափարական ընդդիմադիր, կ'ըմբռնենք թէ անխնայ տրորելով Ի. Հայաստանի հին ու նոր դեկավարութիւնը — իր ձեռնասունները — Մոսկուա ի վերջոյ մեր հայրենիքն է որ կը հարուածէ:

Մենք պատրանքներ չունինք այդ դեկավարութեան արժէքի մասին:

Գիտենք թէ մինչեւ ո՛ւր կրնայ հասնիլ ամէնէն պարկեշտ եւ հասուն համարուած վարիչն ալ, կուսակցական թէ պետական:

Շատերը դիտակից եւ անդիտակից զոհերն են միեւնոյն կախարդական մթնոլորտին եւ բարբարոսական կարգադասքի մը: Ուրիշներ՝ ողբերգիլի խամաճիկներ կամ գործիքներ: Դեռ ուրիշներ ալ՝ հասարակ խաչագողներ կամ սինլքորներ:

Եւ տեսանք արդէն,— բոլորը իրարու եւեւէ փողոց կը նետուին ընկերդիկ մանուկներու պէս, վրայ տալով իրենց անցեալն ու պատիւը, երբեմն ալ գլուխը:

Անդեղլի, ճակատագրական օրէնք մըն է այս: Եւ ամէնէն փորձառու կամ վարպետ բոլշեւիկը, վեթերանն ալ չի գիտեր թէ ո՛ւր պիտի նետուի գիշերը կամ առաւօտ, մէկ օրէն միւսը:

Թերեւս երջանիկ են անոնք որ անձնասպան կ'ըլլան, գերազոյն յուսահատութեան մը պահուն...

Իսկ բազմութիւնները հարկադրուած են այս բոլորը ողջունել ցնծութեամբ եւ ծափերով: Հարկադրուած են անմիջապէս բանաձեւեր քուէարկել, միաձայնութեա՛մբ, ուխտելով «անխնա՛յ ոչընչացնել ժողովուրդի թշնամիները»:

Միեւնոյն ատեն, անոնք պարտաւոր են դատապարտելներուն, կասկածելիներուն վրայ նայիլ այնպէս ինչպէս կը նայինք բորոնաներուն վրայ: Որ եւ է չիտուի՝ քեզ ալ կը տանի դէպի կործանում, առնուազն չէզոքացում:

Ու վերջապէս, անոնք ստիպուած են երեւալ «ուրախ եւ երջանիկ»,— ինչպէս կը տեսնենք մանկական պատկերներու կամ յիմարանոցներու մէջ:

Անտէկ ժիա, յաւիտենական ըմբոստը, որ իր աչքովը տեսաւ եւ ականջներովը լսեց ամէն բան, դիտել կուտայ տեղ մը.

— « Ս. Միութեան մէջ վտանգաւոր է տխուր երեւալ: Բոլոր անոնք որ ուրախ երեւոյթ չունին, կասկածելի կը դառնան »:

Ուրեմն, ոչ իսկ բանաւոր հօտի մը արժանապատուութիւնն ունին խորհրդային քաղաքացիները:

Երբ այս է ընդհանուր պատկերը, հիմնական գիծերով, դուք պատկերացուցէք թէ ի՛նչ մթնոլորտի մէջ կը ընչեն մեր միւնուճար երկրին՝ Հայաստանի մէջ: Մանաւանդ հիմա, երբ հիներէն, երէկ-ուան եւ առջի օրուան իշխանաւորներէն չէ մնացած մէկը՝ որ մուրճի եւ մանգաղի խոց մը, առ նուազն սեւ նիշ մը առած չըլլայ:

Եւ ահաւասիկ լախտերուն ամէնէն հրէշայինը — անջատողականութեան չարժումի:

Անջատողական չարժում ա՛յն տարբերուն կողմէ, որոնք 1920–ին ի վեր դաւ չմնաց որ չսարքէին, որպէսզի Երեւանը իյնար ռուսական — խորհրդային մականին տակ: Որոնք պատրաստ են քար քարի վրայ չձգելու, որպէսզի Հայաստանը մնայ խորհրդային, եւ միայն խորհրդային ...

Դժբախտութիւնը այն է որ Մոսկուա դիտէ թէ ի՛նչ կ'ընէ, իսկ իր հայ ձեռնասունները մինչեւ այսօր ալ չեն ըմբռներ թէ ինչ կը կատարուի:

Թերեւս իրենց կամքէն կախուած չէ: Եթէ ըմբռնեն — եւ կան հասկցողներ — իրենց դլուխով կը տուժեն:

Ա՛յս կ'ապացուցանեն բոլոր վաստերը, եւ մանաւանդ 1936 յունիս 9ի ողբերգութենէն ի վեր պատահած դէպքերը, որոնք չարունակելի են տակաւին:

Ո՞վ պիտի համարձակէր քակել ամբողջ կծիկը՝ այս ահաւոր երկունքին:

Գլխատելով, թեւատելով, անդամալոյծ վիճակի մը վերածելով Հայաստանի դեկավարութիւնը, — ինչպէս միւս հանրապետութեանց մէջ— Սթալին կ'ուզէ մեր երկիրը զարձնել ապարանք մը, ուր մարդիկ մէկ իրաւունք միայն ունենան, — աքնիլ, ճգնիլ, ողղողուն բարեկենդաններ սարքել, եւ ուրիշ բանի չհասնուիլ:

Ոչ իսկ բանաւոր հօտի մը մարդանքները: Կը փորձես քիչ մը խորհիլ եւ գործել,— տարին կամ ամիսը չանցած, լախտը կ'իջնէ դլուխդ: Պարտաւոր ես նորէն ծայրէն սկսիլ: Եւ այսպէս անվերջ, որպէսզի չկարենաս ոտքի կանգնիլ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՔԻՆ ՊԱՅԹՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Վարչապետը կը խորհրդակցի նախագահին հետ

Նոր հոգեր եւ քացառիկ ծրագիրներ

ԶՐՈՑՑՆԵՐ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ՀՐԱԺԱՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ.— ԽԻՍՏ ՀՍԿՈՂՈՒԹԻՒՆ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆՑ ՎՐԱՑ.— ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 40 ԺԱՄՈՒԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՕՐԷՆՔԻՆ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ.— ՎԵՐՋԱՊԱՏ ՊԻՏԻ ԱՐԳԻԼՈՒԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԴՐԱԻՈՒՄԸ.— ԿԱՍԿԱԾԵԼԻ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԱՐՏԱՔՍՈՒԻՆ.— ՀՍԿՈՂՈՒԹԻՒՆ ՀԻՒՍ. ԱՓՐԻԿԷի ՄԷՋ:

Քանի մը օրէ ի վեր զանազան ղրոյցներ կը չրջին, ֆրանքի անկումին առթիւ: Նոյնիսկ առջի օր սակարանին մէջ ղրոյց կը չրջէր թէ դահլիճը տագնապի մատնուած է: Այդ օրն ալ թէ ֆրանսական եւ թէ օտար արժեթուղթերը այն պիսի բարձրացում մը ունեցան որ տեսնուածչէր բաւական ատենէ ի վեր: Այս բարձրացման պատճառներէն մէկը այն ղրոյցն էր թէ երմտական նախարարը որոշած է այլեւս չգործածել ֆրանքին դէնը պահելու համար տրամադրուած դումարը, եւ ձգել որ ղրամը իր մակարդակը դտնէ: Ուրիշ ղրոյցի մը համաձայն, միւս նախարարները հաւանած չըլլալով այս տեսակէտին, Պ. Ժորժ Պոնէ կամ ամբողջ դահլիճը պիտի հրաժարէր:

Այս բոլոր ղրոյցները չհաստատուեցան, բայց վարչապետ Պ. Շօթան երկար խօսակցութիւն մը ունեցաւ հանրապետութեան նախագահին, յետոյ եւ մտերական նախարարին հետ: Թերթերը կը դրեն թէ վարչապետին եւ նախագահին տեսակցութիւնը կապ ունէր ոչ թէ դահլիճի տագնապին, այլ ընթացիկ հարցերու հետ: Իսկ ֆրանքի մասին որոշում պիտի տրուի այսօր, չարաթ, երբ նախարարական խորհուրդը կը դումարուի Ռամպույէի դղեակին մէջ, նախադահութեամբ Պ. Լըպրէօնի:

« Լ'Էօվռ»ը, արմատական կուսակցութեան պաչտօնաթերթը, որ ուղղակի կապ ունի կառավարութեան հետ, այլապէս ուշագրաւ տեղեկութիւններ կը հաղորդէր երէկ:

Այսպէս, սակարանական չարաչահութեանց դէմ միջոցներ ձեռք առնուած են արդէն: Պանք ոը Ֆրանսը հրահանդ մը ուղղելով տեղանաւորական գլխաւոր հաստատութեանց, կը յանձնարարէ նուազագոյն համեմատութեան իջեցնել պայմանաժամով գործողութիւնները՝ օտար դրամներու վրայ: Սթերլին եւ տոլար պահանջուած ատեն, դրամատուները պարտաւոր են տուդել թէ անհրաժեչտ է առեւտուրի կամ չրջագայութեան համար: Ցետոյ պէտք է ջանան դանձել օտար պահանջատէրերու հաչիւները:

Եթէ այս միջոցները արդիւնք չտան, երմտական նախարարը պիտի չվարանի ուրիշ անօրինութիւններ առաջարկելու, առանց սակայն պաչտօնապէս հսկողութեան տակ առնելու դրամներու փոխանակութիւնը (չանժ): Այսպիսի անօրինութեան մը հակառակ են ոչ միայն Պ. Ժ. Պոնէ, այլեւ Պ. Պ. Լէօն Պլում եւ Վէնսան Օրիօլ:

Արդ, որքան ալ խիստ ըլլան այս տեղմումներն ու հսկողութիւնը, չեն կրնար խափանել չարաչահութիւնը, եթէ Լոնտոն եւ Նիւ Եորք համոզուած մնան թէ Ֆրանսայի կացութիւնը վտանգուած է անդարմանելի համեմատութեամբ մը եւ թէ չուտով պիտի վերսկսի ֆրանքին անկումը:

Ուտի — համաձայն արմատական պաչտօնաթերթին տեղեկութեանց — վարչապետը պիտի չանայ զօրացնել պետական իչխանութիւնը: Այսպէս, ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԱՅՍՕՐ ԻՍԿ ՊԻՏԻ ԱՌԱՋԱՐԿԷ ՎՏԱՐԵԼ ԿԱՍԿԱԾԵԼԻ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ, ինչպէս եւ խիստ միջոցներ ձեռք առնել բոլոր այն խռովարարներուն դէմ որոնց գրգռութիւնները անկարգութեանց տեղի տուին Ալժերիոյ, Մարոկի եւ Թունուզի մէջ:

Ցետոյ, մղում տալու համար արտադրութեան յառելման, վարչապետը պիտի առաջարկէ չարք մը հրամանագիրներ, որոնց համաձայն աւելի ճկուն ձեւի մը պիտի վերածուի 40 ժամուան աչխատանքի օրէնքը, այն ճարտարադործութեանց մէջ ուր անբաւական կուգայ բանուորութիւնը:

Նոյն մտահոգութիւններով, վերջնապէս պիտի արգիլուի, նաեւ, գործադրութեան դրուելը:

Պ. Շօթան այս հոդերու մասին տեսակցութիւններ ունեցաւ Պ. Պ. Ալպէր Սաուայի, Վէնսան Օրիօլի եւ Լէօն Պլումի հետ:

Միւս թերթերն ալ կը հաստատեն այս տեղեկութիւնները, ուղղակի կամ անուղղակի:

Յաղաթիակ տարուան եղեւագոյցը

Մինչ այս մինչ այն, երմտական նախարարը ներկայացուց յառաջիկայ տարուան նախահաչիւը, որ պիտի քննուի խորհրդարանին վերաբացումէն անմիջապէս վերջը: Հրատարակուած թիւերուն համաձայն, 1938ի մուտքը պիտի ըլլայ 53.781.000.000 ֆրանք, ելքը՝ 52.179.000.000, ինչ որ 1·602·000·000 ֆր·ի չահ մը կը ցուցնէ, թուղթի վրայ: Վերջնական քննութեան մը ենթարկուած է ապդ· պաչտպանութեան երմտացոյցը, որուն վարկերու յաւելումը սահմանուած է 1300 միլիոն ֆրանք, նկատի առնելով մասնաւորապէս ուտեստի, պատսպարման, հանդերձանքի, մազութի եւն· վերաբերեալ բարձրացումը:

Միւս կողմէ, ծանր մտահոգութիւն կը պատճառէ պետական պաչտօնեաներու գժգոհութիւնը: Ինչպէս գրած ենք, անոնք ամսական 150 ֆրանքի հատուցում եւ թոչակի յաւելում կը պահանջեն, ապրուստի սղութեան հետեւանքով: Եթէ ընդունուի այս պահանջը, 1.800.000.000 ֆրանքի նոր ծախք մը պիտի բացուի, փճացնելով հաստքի ենթադրական առաւելութիւնը: Կ'ըսուի թէ երմտական նախարարը պատրաստ է զոհացում տալու պետական պաչտօնեաներուն, պայմանաւ որ վճարելի դումարը 1.500.000.000 ֆրանքէն աւելի չըլլայ:

»»»» • ««««

« ՄՈՐՆԻՆԿ ՓՈՍՏ », որ « Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի ծախուեցաւ 170.000 ոսկիի, Լոնտոնիամէնէն հին օրաթերթն էր, հիմնուած ըլլալով 1772ին: Քանի մը տարիէ ի վեր տագնապի մատնուած էր, եւ այս անդամ 40.000 ոսկիի բաց մը կը ցուցնէր: Անգլիական մամուլը ցաւ կը յայտնէ այս թունդ պահպանողական օրկանին անհետացման համար, թէեւ դլխաւոր խմբագիրներն ու աչխատակիցները բաժնեթուղթերուն հետ մէկտեղ անցած են « Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի, որ եւ ըէկուընէ սկսաւ հրատարակուիլ միացեալ անունով:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՇԷՆ ՄՆԱՒ, ՊԱՑԵԱՒ ՄՆԱՒ »

Որո՞ւ համար գաղտնիք է որ մեր սաղանի ազգասէրները հազար կտոր կ'ըլլան, երբ եպիսկոպոս մը կամ վարդապետ մը տագնապի մատնուի:

Բարեպաչտութի՞ւն,— բայց ոյդ գուրգուրանքը չէր տեսներ, եթէ եղբայական պարզ խանձայ մը ըլլայ: Մանաւանդ գիւղացի տէրտէր մը:

Իսկ եթէ վարժապետ է կամ գրագէտ,— Տէ՛ր ողորմի անբախտին: « Ո՞ր մէկուն հասնիմ, եղբայր, ո՞ր մէկուն ... »:

Փորձէ տաղանդաւոր գրագէտի մը գիրճովը խանդավառել զինքը:

Եթէ բուխ սիրտ է, կ'երթայ շուրջառ մը շինել կուտայ, բայց այդ գրճին վրայ չի նայիր: Եւ ճեզի ալ բարեկամաբար խրատ կուտայ որ չգրադիս «ատանկ պօչ բաներով»:

Ուրի՞շ հմայք ունին եպիսկոպոսն ու վարդապետը:

Իրագեկներ կ'ըսեն թէ երբ Ղեւոնդ եպիսկ· Դուրեան Ամերիկայի առաջնորդ ընտրուեցաւ, ամբողջ Մանչէսթըրը իրար անցուց, տրտնջալով թէ ճերմակեղէն չունի, այս չունի, այն չունի:

Եւ բոլոր բարեպաչտները ոտքի եղան, մանաւանդ ազնուաշունչ տիկնիկները, ճերմակեղէն, հագուստ - կապուստ եւ ինչ մըն ալ խաչելու ճարելու համար եպիսկոպոսին:

Վերջերս Լոնտոնէն թղթակից մը կը հաղորդէր Ռումանիոյ առաջնորդին՝ Ցուսիկ արք·ի մեծապատիւ մուրացկանութիւնը Լոնտոնի փողոցներուն մէջ:

Այս առթիւ աւելի պատկերազարդ իրողութիւններ հրատարակեց Պուքրէշի «Արագ»ը, ըսելով թէ Առաջնորդը նախապէս ճոյն մուրացկանութիւնը կատարած էր իր թեմին մէջ, իզուր գումար մը հաւաքելով:

Եւ հիմա լսեցէք Ամերիկայի պատմութիւնը:

Կաթող· ճուիքակը, որ իր աճսան մանլիազօրութեամբ կը պարծենար ամէն տեղ, պարտուեցաւ Ամերիկայի ռամկավար - հնչակ տիրացուներէն: Ձկրցա՞ւ միացնել եկեղեցիները: Ցետոյ գնաց Քալիֆորնիա, կոտրեց թափեց, ըմբոստացնելով ամէնէն բարեպաչտ չէզոքներն իսկ: Ապա հիւանդացաւ, ենթարկուելով բժչկական գործողութեան մը:

Արդ, ո՞վ պիտի հոգայ ծախքերը: Ամերիկայի «աչքեր սուրմայ» վարդապետը, այժմ եպիսկոպոս եւ հայրապետահաստատ առաջնորդ, թախանձագին կոչ մը ուղղած է իր հօտին:

Կարդացէք եւ իմացէք.

— « Պատուիրակ Սրբազանի այս հիւանդութիւնը որ չափազանց ծախսալից եղած է, եւ որուն հոգը կը ծանրանայ ազգիս ու Առաջնորդարանի վրայ, մեզ չափազանց կը մտահոգէ, վասնզի Առաջնորդարանիս արդէն անձուկ վիճակին վրայ կուգայ աւելնալ նաեւ երկու հազար տոլարէ աւելի վերոյիչեալ բացառիկ ծախսը »:

Բայց, միայն հաւատարիմներո՞ւն ուղղուած է այս նամակը:

Ոչ, այլեւ Դաշնակցականներու եւ անոնց համակիրներուն, որոնք երէկ « ոճրագործ » էին, առնուազն խորթ զաւակ, իսկ այժմ դարձեր են « ազնիւ սիրելի ».

— « Ձեր աղնուութիւնն ալ մօտէն կամ հեռուէն ըլլալով հիացող բարեկամ մը Նորին Սրբազնութեան, լիացոյս ենք որ պիտի ուղէիք սիրով բերել ձեր օժանդակութիւնը, մէկ տալար կամ աւելի նուիրատուութեամբ մը, այս հրամայական պահանջին առթիւ »:

Փարա քող գայ, ուրկէ կ'ուզէ քող գայ, պիտի ըսէր Չարշըլը Արթին աղան:

ՎԱՀԷ

ԽՆԱՅԵՑԷՔ ՈՐ ԹՆԴԱՆՕԹ ՈՒՆԵՆԱՔ...

»»»» • ««««

Տոքթ· Շախթ, Գերմանիոյ ազգ· տնտեսութեան նախարարը, ճառ մը խօսելով, անհրաժեչտ դտաւ խնայողութեամբ ապրիլ, որպէսզի կարելի ըլլայ դլուխ հանել Գերմանիոյ վերաչինումը: « Այս խնայողութիւնը անհրաժեչտ է, ապահովելու համար մեր ազգային տնտեսութեան բնական ընթացքը, եւ կենսական է, երբ վերաչինման մեծ բեռն ալ բարդուած է: Երբեմն կ'ըսեն թէ վերաչինման ծախքին պէտք է օգնել միայն տուրքերով: Այդպէս չատ լաւ կ'ըլլայ տեսականօրէն: Բայց տուրքերը, որոնք ուրիշ բան չեն եթէ ոչ պարտաւորիչ խնայողութիւն, պէտք է զօրանան կամաւոր տնտեսագիտութեամբ: Եթէ տուրքերը չատ յառաջ տանինք, պիտի փճանայ տնտեսական գործունէութեան գլխաւոր աղբիւրը: Գերմանիոյ մէջ տակաւին մարդիկ կան որ միամտօրէն կը հաւատան թէ թղթադրամներու տպագրութիւնը այնքան ալ տարտափելի բան չէ, քանի որ հսկողութիւն կայ: Մէկ բան ըսեմ այս առթիւ.— երբ մարդ մը ետ կը կենայ տուն չինելէ, կարելի է թնդանօթ մը ձուլել իր խնայած պողպատէն: Սակայն, մէկ հատիկ թնդանօթ կարելի չէ չինել թղթադրամներ քաչէ - լով տպագրական մեքենային տակէն, որովհետեւ դրամատոմսերը թուղթով կը չինուին, իսկ թնդանօթները՝ պողպատով»:

Այս առթիւ կարգ մը վիճակագրութիւններ ներկայացնելով, Տոքթ· Շախթ բացատրեց թէ թղթադրամներու չրջաբերութիւնը Գերմանիոյ մէջ աւելցած է միայն 10 առ հարիւր, 1929էն ի վեր, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ մէջ՝ 33 առ հարիւր, Մ· Նահանգներուն մէջ՝ 42 առ հարիւր: Մեծաքանակի դիները Գերմանիոյ մէջ աւելցած են 2 առ հարիւր, Մ· Նահանգներուն մէջ՝ 12 առ հարիւր, Անգլիոյ մէջ՝ 19 առ հարիւր: Նախարարը խոստովանեցաւ թէ Գերմանիոյ պարտքը աւելցած է մեծապէս, սակայն բացատրութիւն չտուաւ:

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ - ՀԻԹԼԷՐ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԵՆԷՆ ՎԵՐՋ

Մեծ խանդավառութիւն Իտալիոյ մէջ

Մուսոլինի Պերլինէն վերադարձին Հռոմի մէջ դիմաւորուեցաւ մօտ կէս միլիոն քաղաքացիներու կողմէ: Քաղաքին կէսը ոտքի ելած էր, յիչեցնելով նախընթաց երեք վիթխարի ցոյցերը,— 1936 հոկտեմբեր 2, երբ պատերազմ հրատարակուեցաւ Եթովպիոյ դէմ· մայիս 5, երբ Ատիս - Ապէպան ինկաւ, եւ մայիս 9, երբ կայսրութիւնը հռչակուեցաւ: Ուրեմն Առաջնորդին Պերլինէն վերադարձը կը համարուի չորրորդ պատմական ցոյցը կամ« Ատունատա»ն(հոմախմբում սեւ չապիկաւորներու):

Ամբողջ օրը բանուորները աչխատած էին, ընդունելութեան պատրաստութիւնները լրացնելու համար: Կարծես Հռոմի բոլոր ծաղիկները կայսրան փոխադրուած էին: Հաղարաւոր իտալական եւ գերմանական դրօչներ կը ծածանէին ամէն կողմ: Վենետիկի հրապարակը ծածկուած էր դափնիներով եւ ֆաչական տղաք ու աղջիկներ պար բռնած էին զինուորներուն հետ:

Բայց ժողովուրդը յուսախար եղաւ, երբ Մուսոլինի փոխանակ դղրդոչին ճառ մը խօսելու, գոհացաւ հետեւիլ յայտարարութեամբ.

— Սեւ չապիկաւորներ, Գերմանիայէն եւ անոր Առաջնորդին հետ ունեցած խօսակցութիւնէս կը բերեմ խորունկ տպաւորութիւն մը եւ անջնջելի յի-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

«ԱՐՇԱԼՈՒՅՍԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԸ...

»»» • ««««

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂ

Հայտնի է, որ Արշալույսի հայկական հողերը ընդգրկում են 4000 հա տարածություն, որի 2/3-ը ոռոգելի է։ Ամբողջ տարածքը բաժանված է 4 դաշտերի, որոնցից յուրաքանչյուրը ունի 8 հատ (եւ ավելի) ոռոգման հերթեր։ Ոռոգման ջուրը ստանում ենք Ղազանչիի ջրամբարից։ Ամբողջ տարածքը ոռոգվում է ստորգետնյա խողովակներով։ Ոռոգման ցանցը ունի 3 հատ ջրաչափ։ Ոռոգման ցանցի ընդհանուր երկարությունը 12 կմ է։

Ես ուզում եմ խոսել ոռոգման ցանցի մասին։ Ինչպես ասացի, ոռոգման ցանցը ստորգետնյա է։ Ջրաչափերից ջուրը գնում է ստորգետնյա խողովակներով։ Ոռոգման ցանցի խողովակները ունեն տարբեր տրամագծեր։ Ամենամեծ տրամագիծը 300 մմ է, ամենափոքրը՝ 100 մմ։ Ոռոգման ցանցի խողովակները պատրաստված են ասբեստ-ցեմենտից։ Ոռոգման ցանցի խողովակները տեղադրված են 1 մ խորության վրա։ Ոռոգման ցանցի խողովակների միացումները կատարված են ասբեստ-ցեմենտից պատրաստված մանրամասներով։ Ոռոգման ցանցի խողովակների միացումները կատարված են ասբեստ-ցեմենտից պատրաստված մանրամասներով։ Ոռոգման ցանցի խողովակների միացումները կատարված են ասբեստ-ցեմենտից պատրաստված մանրամասներով։

հայ դաղութը իր ազգային փառասպանդ դրօչակով :

Թափօրը իր շրջանը լրացնելէ յետոյ՝ դնաց ու կեցաւ հոն, ուրկէ ասկէ 40 տարի առաջ սկսած էին իրենց մեծ ընթացքին առջեւ : Միայն մէկ բան կրնայ վհատեցնել, ինչպէս առհն մը փուպլայի մէջ, կարելիութիւն ըլլար ձեղի հետ միասին երթալ ճակատելու Քէմալիներուն դէմ Հայաստանի, որ կրցած է ունենալ այսքան ազնիւ եւ կերմեռանդ հայրենասէրներ » :

Իրարու յաջորդող բանախօսները այնքան խօսեցան Հայերու մասին, որ կարծես թէ պահ մը ոտքը փոխա-կեդրոնացաւ հայկականի : Թափօրը ցրուեցաւ ժամը 12ին եւ ապա բազմութեան մէջէն չատեր զատուեցան ու քալեցին « Լա Լաոկա » կոչուած ագարակը, ուր տեղի պիտի ունենար քաղաքապետի կողմէ դուբսէն եկած պաշօնեաներու եւ մեծամեծներու պատուոյ սեղանը : 300է աւելի ընծաեաներու չորքին մէջ նորէն տեղ ունեցան 5 հոգի մեր դաղութէն, եւս դոյնով միասին :

Սրահի ձախ կողմը պարզուեցաւ հայ եռագոյնը, դոր այնքան դուբդուբանքով եւ ինքն իր ձեռօք պարզեց Թունասի քաղաքապետ եւ Թունասի հայ դաղութի բարեկամ Տր. Ռեբարտօ Փլասենսիա :

Հոս եւս ճառախօսները չմոռցան մեզ : Սակայն, բոլորը դանց ընելով համառօտաբար կը ներկայացնեմ քաղաքապետի ուշադրաւ խօսքերը :

— « Bendito Seau Estos Armenios » (Օրհնեալ ըլլան սա Հայերը), որոնք խելք ունին ամէն տեղ իրենց պատուական ընտրհքը ցոյց տալու : Ես բաբէթախտ է Թունաս, որ անոնցմէ իր մէջ եւս կը հաշուէ մաս մը : Ասոնք անոնք են, որ դարեր շարունակ պայքարեր են իրենցմէ չատ աւելի բազմամարդ ու միանդամայն քանի մը Թշնամիներու դէմ եւ մնացած են կենդանի ու կենսունակ : Ասոնք անոնք են, որ երկարատեւ կռիւներէ ու պայքարներէ յետոյ, վերջապէս իրենց Թշնամիին կորզեցին իրենց անկախութիւնը եւ սաեղծեցին սա խորհրդաւոր ու բազանչելի դրօշակը, որ ես իմ ձեռքով իմ հայրենի դրօշի կողքին պարզելէ մեծ պատիւ համարեցի ինձ : Ասոնք անոնք են, որ դրօշներու սրբութենէն չատ աւելի կը հասկնան քան ուրիշներ եւ Թերեւս այդ է պատճառը, որ այս օր անոնք մեզ պատուեցին ընծաներու ամէնէն թանկագինը նուիրաբերելով մեզի, մեր եռագոյնը, որ Նաեւ ապագային է իրենց անկեղծ հաւատարմութեան » :

Ահա այսպէս, մինչ օտարները պատիւ կը համարեն իրենց մեր եռագոյնը իրենց ձեռքով իրենց դրօշին քով պարզելը, մանաւանդ պետական բարձր պաշօնեաներ, անգին անսիրտ Հայիր դեռ կը պայքարին այդ սրբութեան դէմ : Ո՞ւր է այս առեղծուածին բանալին :

Թղթակից

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ԱՔՆԵՔԻ ԳԱՂՔԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒՄԸ

Ցունաստանի պաշտօնաթերթը Սեպտեմբեր 17ին հրատարակեց օրէնք մը հայ դաղթականներու զետեղման համար որամադրուած ձրի հողի մասին :

Օրէնքին համաձայն, կառավարութիւնը 40 արտավար, այսինքն 60 հազար կանդուն ձրի հող կը որամադրէ Սպզերու Դաշնակցութեան Նանսէն Օֆիսին, Աքէնքի եւ Փիրէայի կարօտ հայ դաղթականները զետեղելու համար :

Օրէնքի հրատարակութենէն մինչեւ մէկ տարի, որամադրուած հողին վրայ բնակարաններ չշինուելու պարագային, խնամատարական նախարարութիւնը իրաւունք ունի որամադրուած հողը ետ առնելու :

Նանսէնեան Օֆիսի Աքէնքի ներկայացուցիչ պ. Քօքէլնիկով հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է « Նոր Օր »ի խմբագրին.

— Ցունաստանի հայ կարօտ դաղթականները զետեղելու համար Նանսէնեան Օֆիսին որամադրութեան տակ դանուած դումարը ներկայիս հասած է երկու միլիոն երեք հարիւր հազար որախմիի : Օֆիսը եւ Բարեդործականը Փարիզի մէջ համաձայնած են նախապատուութիւն տալու երիտասարդ պ. Ժ. Սուլիսի ներկայացուցած ծրագրին, Աքէնքի եւ Փիրէայի դաղթականներուն զետեղման համար : Զեռնարկները նախապատուութիւն պիտի ունենան դաղթական հայ աշխատաւորներու : Անոնց որուելիք օրավարձէն մաս մը վար պիտի դրուի, չինուելիք բնակարաններուն ծախքը հոդալու համար :

Տրամադրուած հողին վրայ կարելի է առաւելագոյն 600 տուներ կառուցանել : Այս 600 տուներէն 200—250ը պիտի որուին ամէնէն աղքատներուն, իսկ միւսները պիտի յատկացուին քիչ թէ չատ բարեկեցիկ դաղթականներուն :

Այս վերջիններս որոշ դումարներ պիտի վճարեն, իրենց բնակարաններու արժէքին հաշուոյն : Այս դումարները պիտի դործածուին նոր տուներ չինելու համար :

Ցունաստանի պաշտօնաթերթը Սեպտեմբեր 17ին հրատարակեց օրէնք մը հայ դաղթականներու զետեղման համար :Ձեռնարկները նախապատուութիւն պիտի տան դաղթական հայ աշխատաւորներու : Անոնց որուելիք օրավարձէն մաս մը վար պիտի դրուի, չինուելիք բնակարաններուն ծախքը հոդալու համար :

Օրէնքին համաձայն, կառավարութիւնը 40 արտավար, այսինքն 60 հազար կանդուն ձրի հող կը որամադրէ Սպզերու Դաշնակցութեան Նանսէն Օֆիսին, Աքէնքի եւ Փիրէայի կարօտ հայ դաղթականները զետեղելու համար :

Օրէնքի հրատարակութենէն մինչեւ մէկ տարի, որամադրուած հողին վրայ բնակարաններ չշինուելու պարագային, խնամատարական նախարարութիւնը իրաւունք ունի որամադրուած հողը ետ առնելու :

Նանսէնեան Օֆիսի Աքէնքի ներկայացուցիչ պ. Քօքէլնիկով հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է « Նոր Օր »ի խմբագրին.

— Ցունաստանի հայ կարօտ դաղթականները զետեղելու համար Նանսէնեան Օֆիսին որամադրուած դումարը ներկայիս հասած է երկու միլիոն երեք հարիւր հազար որախմիի : Օֆիսը եւ Բարեդործականը Փարիզի մէջ համաձայնած են նախապատուութիւն տալու երիտասարդ պ. Ժ. Սուլիսի ներկայացուցած ծրագրին, Աքէնքի եւ Փիրէայի դաղթականներուն զետեղման համար :Ձեռնարկները նախապատուութիւն պիտի տան դաղթական հայ աշխատաւորներու : Անոնց որուելիք օրավարձէն մաս մը վար պիտի դրուի, չինուելիք բնակարաններուն ծախքը հոդալու համար :

Տրամադրուած հողին վրայ կարելի է առաւելագոյն 600 տուներ կառուցանել : Այս 600 տուներէն 200—250ը պիտի որուին ամէնէն աղքատներուն, իսկ միւսները պիտի յատկացուին քիչ թէ չատ բարեկեցիկ դաղթականներուն :

Այս վերջիններս որոշ դումարներ պիտի վճարեն, իրենց բնակարաններու արժէքին հաշուոյն : Այս դումարները պիտի դործածուին նոր տուներ չինելու համար :

Մեր կրանվիլի այցելութիւնը առթիւ երիտասարդ հայրենակիցմը՝ Աբրայ Մաշտոցեան Ջերմ հիւրասիրութիւն մը ցոյց տուաւ բոլորիս հանդէպ, հակառակ մեր ոչ մէկուն ծանօթ ըլլալուն :

Ներկայիս Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի Ֆութպոլի Ա. խումբը մայրաքաղաքիս օտար խումբերուն (Ռուս, Զեխ, Ճոյն, Լեհ, Իտալացի, Սպանիացի, Հրեայ, Զուիցերիացի) լաւադոյնն է : Դժբախտաբար ցարդ չկրցաւ իր սեփականի մարզադաշտը ունենալ, որուն պէտքը դդալի է միշտ :

Պահեստի խումբը անցեալ կիրակի պարտուեցաւ Ֆ. Ս. Քօրպէյի խումբին 5—2ով :

Ցառաջիկայ կիրակի մեր Ա. խումբը կը մրցի Houilles Athlétique Clubի խումբին դէմ որ Փարիզի Առաջին Տիվիզիոնի լաւագոյն խումբերէն մէկն է : Ժամադրութիւն ժամը 13ին Portes Champerrets, առնել օթօպիւս եւ իջնել Grand Cf.

Պահեստի խումբը պիտի մասնակցի բաժակի մրցումի որ տեղի պիտի ունենայ կիրակի 3 եւ 10 հոկտեմբեր Լա Քուրնէօվի մէջ, այս մրցումին կը մասնակցին Ի. Ս. Վիլիէ լէ Պէլ, Լա Քուրնէօվ, Ռուսերը եւ մեր պահեստին : Կիրակի պիտի մրցինք Վիլիէ լէ Պէլի Ա. խումբին դէմ : Ժամադրութիւն ժամը 13ին Portes de la Villette :

Միսակ Երամեան

×

ՄԱՐՍԷՅ.—Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ա. խումբը ներկայ էր իր դաշտին վրայ, բայց յունական խումբը չերեւցաւ, որով Հ. Մ. Ը. Մ. կը չահի առաջին ախոյեանական մրցումը forfaitով : Բ. խումբին մրցումը տեղի չէ ունեցած : Ժինորները կը կորսնցնեն բարեկամական մրցումը St. Julien դէմ 3—2 : Միւս պէտք է պարունակէ հետեւեալները.— 1. աղքատներ, 2. քիչ թէ չատ բարեկեցիկներ, 3. հարուստներ :Ցանկին մէջ պէտք է ցոյց տրուին դաղթականներու ճշդրիտ հասցէն : Մինչեւ այսօր այս ցանկերը տակաւին մեզի յանձնուած չեն : Ցապաղումը արդելք կ'ըլլայ մեր գործին եւ պէտք է անկեղծօրէն ձեզի ըսեմ թէ դէշ տպաւորութիւն կը թողու Ժընեւի վրայ :

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ֆութպոլ

— ը —

ՓԱՐԻԶ.— Ինչպէս որ գործի մը յաջողութիւնը մարդուս աչխատելու ուելի խրախուսանք կուտայ, այդպէս էլ եղաւ անոնց, որ կիրակի օր տարին մեծ յաջողութիւն մը կրանվիլի համբաւաւոր Ա. խումբին վրայ 4—0ով : (Փարիզեան նշանաւոր խումբեր պարտուած էին այս խումբէն) :

Արդարեւ դնահատելի էր մեր մարդիկներուն արագ եւ դիտական խաղարկութիւնը մանաւանդ մեր պարմանի բերդապահին՝ (Արայ Մանուկեան) որ հազիւ 17 գարունները բոլորած է այժմէն եւ կը խոստանայ փայլուն ապագայ մը :

Մեր կրանվիլի այցելութեանը առթիւ երիտասարդ հայրենակիցմը՝ Աբրայ Մաշտոցեան Ջերմ հիւրասիրութիւն մը ցոյց տուաւ բոլորիս հանդէպ, հակառակ մեր ոչ մէկուն ծանօթ ըլլալուն :

Ներկայիս Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի Ֆութպոլի Ա. խումբը մայրաքաղաքիս օտար խումբերուն (Ռուս, Զեխ, Ճոյն, Լեհ, Իտալացի, Սպանիացի, Հրեայ, Զուիցերիացի) լաւագոյնն է : Դժբախտաբար ցարդ չկրցաւ իր սեփականի մարզադաշտը ունենալ, որուն պէտքը դդալի է միշտ :

Պահեստի խումբը անցեալ կիրակի պարտուեցաւ Ֆ. Ս. Քօրպէյի խումբին 5—2ով :

Ցառաջիկայ կիրակի մեր Ա. խումբը կը մրցի Houilles Athlétique Clubի խումբին դէմ որ Փարիզի Առաջին Տիվիզիոնի լաւագոյն խումբերէն մէկն է : Ժամադրութիւն ժամը 13ին Portes Champerrets, առնել օթօպիւս եւ իջնել Grand Cf.

Պահեստի խումբը պիտի մասնակցի բաժակի մրցումի որ տեղի պիտի ունենայ կիրակի 3 եւ 10 հոկտեմբեր Լա Քուրնէօվի մէջ, այս մրցումին կը մասնակցին Ի. Ս. Վիլիէ լէ Պէլ, Լա Քուրնէօվ, Ռուսերը եւ մեր պահեստին : Կիրակի պիտի մրցինք Վիլիէ լէ Պէլի Ա. խումբին դէմ : Ժամադրութիւն ժամը 13ին Portes de la Villette :

Միսակ Երամեան

×

ՄԱՐՍԷՅ.—Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ա. խումբը ներկայ էր իր դաշտին վրայ, բայց յունական խումբը չերեւցաւ, որով Հ. Մ. Ը. Մ. կը չահի առաջին ախոյեանական մրցումը forfaitով : Բ. խումբին մրցումը տեղի չէ ունեցած : Ժինորները կը կորսնցնեն բարեկամական մրցումը St. Julien դէմ 3—2 : Միւս նիմները կը չահին բարեկամական մրցումը Սէն Ժիւլիէնի դէմ 5—1 :

Կիրակի 2 հոկտեմբեր, Հ.Մ.Ը.Մ. Ա. խումբը կը կատարէ իր բարեկամական մրցումը U. S. Cardanni դէմ, ժամը 2ին, Cardanni դաշտին վրայ :

Բ. խումբը կը մրցի U. S. Electricitéի դէմ, ժամը 10ին Electricitéի դաշտը : Ժինեորները կը մրցին U. S. Amicaliի դէմ. մրցում ախոյանականժամը 10ին Stade U. C. A. : Մինիմները կը մրցին U. S. Electricitéի դէմ. մրցում բարեկամական ժամը 9ին, Elcetricitéի դաշտին վրայ :

Թ. Պաղտասարեան

Հ. Յ. Դ. ԹԱՆԳԱՐԱՆ

— . —

Շնորհակալութեան ստացած նամակ.— Տիկին Վ. Զարդարեանէ, ողբացեալ Ռուբէն Զարդարեան 2 վերջին նամակները, դրուած Էնկիւիրէն 1915ին, երբ վեց ընկերներով ճամբայ կը հանուէին դէպի մահ :

Տիկին Հ. Փափազեանէ, տասը նամակ, դրուած 1910—12 Թուականներուն մեր դեկավար ընկերներու կողմէ, որոնք զոհ դացին մեծ եղեռնին :

Գուրգէն Մխիթարեանէ (Գահիրէ), խմբանկար մը՝ Թէյասեղան ի պատիւ դերասանուհի Սիրանոյշի եւ Բ. Աբէլեանի իրենց մասնակցութեամբ, 1922ին Բեյրայի եկեղեցւոյ սեղանատան մէջ (Պոլիս) :

Վահան Փափազեանէ, ութ նամակ, դրուած Արմէն Գարօի, Իչխանի, Հայր-Ամրահամի, Վարանդեանի եւ ուրիշներու կողմէ :

Տիկին Գ. Աւետիսեանէ, իր ողբացեալ ամուսնոյն՝ Օննիկի (Հաճի) մեծադիր նկարը :

X-էն (Հայաստան) Երեւանի բուսաբանական այգիէն տուած մը հող :

X-էն (Գահիրէ) Հայկական դանկ մը, մեծ եղեռնի զոհերէն, դտնուած Տէր Զօրի անապատին մէջ :

Հրանտ - Սամուէլէն, Ֆրանսերէն դիրք մը որ կը պարունակէ 1907ի Ընկերվարակ. համագումարը (Շթութկարտ), որուն կը մասնակցէր Հ. Ց. Դաշնակցութեան առաջին ներկայացուցիչը, Ակնունին :

Հրանդ Քէօսէեանէ, Դաշնակցութեան փոքրիկ ոսկի զինանշանը,նուէր Ցունաստանի ընկերներէն :

Xէն (Գահիրէ), Տերեւ մը Հ. Ց. Դ. Բիւրոյի կողմէ Սիմոն Զաւարեանի դագաղին վրայ դրուած դափնեպատկէն եւ նկար մը որ կը ներկայացնէ Թորգոմի (Թումանի) խումբին կոտորածը Օլթիի դէմն վրայ :

Ներսէս Տակառեանէ, Հ.Ց.Դ.Պալքանեան կեդր. Կոմիտէի Թուղթը, ուղղուած Պալքանի հայութեան, 1914 21 դեկտեմբերի (Սոֆիա) :

Ստացուած են նաեւ հետեւեալ դրամական նուէրները.—

	Ֆրանք
Իր այցելութեան առթիւ	100
Տէր եւ Տիկին Շահլամեանէ (Մարսէյլ)	100
Գարագաշեան ամուսիններէ (Պուքրէշ)	50
Վարդան Քիւքչեանէ (Մարսէյլ)	50
Գալենդարեանէ եւ Պաղտասարեանէ (Ցունաստան)	50
Գալենդ արեանէ եւ Պաղտասարեանէ (Մարսէյլ)	30
Ոմն, իր այցելութեան առթիւ	25
Ոմն ,, ,, ,,	25
Վաչիկ Փափազեանէ	10

Վարիչ Թանգարանին՝
Գ. ԲԱԼԱՑԵԱՆ

ՆԻՒԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԹԱԼԵԱԹ ՓԱՇԱՅԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ

»»»» • ««««

— Քիչ մը նստէ եւ հանդստացիր : Թէյ մը կը պատրաստեմ հիմա ու կը նստինք կը զուարճանանք :

Մայրովա խկոյն սամավարի վրայ թէյի ջուրը դրաւ եւ չարունակեց.

— Լաւ է որ եկար, Սողոմոն, քանի օրէ ի վեր կը սպասէի քեզի :

— Ինձի՞ կը սպասէիր :

—Այո՛ .Մայրովա չիտակ խօսէ ,պիս կարօտացա՞ծ էիր :Ես չատ զբաղած էի. մէյաքս անհանդիստ էր : Շատ կարօտացած էի քեզ : Սակայն այդ կարօտիս մասին իսկ մտածելու հնարաւորութիւն չունէի : Գիտե՞ս ի՞նչ սոս - կալի բան է դիչերները մինչեւ առաւօտ արթուն անցընելը : Մէյա մտածումներդ եւ երեւակայութիւնդ մէկ կէտի չուրջ կը կեդրոնանան : Առտուն թմրած վիճակի մէջ կ'արթննաս եւ խելքդ գլուխդ չըլլար ամբողջ օր :

— Կ'ենթադրեմ որ չատ չդային ես : Ինչո՞ւ ձեռքերդ կը դողդողան : Ի՞նչ կ'ըլլաս : Աչքերդ ցոյց կուտան որ դուն մեծ մարդ մը պիտի ըլլաս :

Թէհլիրեան դեղեցիկ կնոջ բերնէն այս տեսակ խօսքեր լսելով չատ կ'ուրախանար :

Թէհլիրեան, իրականին մէջ ան - փորձ, սակայն ոճիր դործելու համար դաստիարակուած դազանէ մը տարբեր մէկը չէր : Գործողութեան սեղանին վրայ դրուած հիւանդի մը հոդեկան վիճակը ունէր ան եւ աչքերը մըթագնած էր : Հիւանդը, դործողութեան սեղանին վրայ, նախ չուզեր թմրեցնող դեղը հոտոտել : Ձեռքով կը հրէ այդ դեղը, վերջը ձեռքերը չեն բռներ, կը լսէ, սակայն չի կրնար խօսիլ. ուելի վերջ մեռելի մը պէս անդդայ կը դառնայ : Արթննալէն վերջ կը դդայ որ կ'ապրի : Հիւանդը այդ միջոցին դեռ ո եւ է ցաւ չդդար : Բայց հետզհետէ կը սկսին ցաւերը եւ կը սաստկանան, անտանելի դառնալով :

Ահա Թէհլիրեան գործողութեան մը ենթակայ եւ թմրեցուցիչի ազդեցութեան տակ ապրող հիւանդ մըն էր : Մայրովայի աչքերը քլօրոֆորմի մը պէս կ'աղդէին իր վրայ եւ իր դործելիք ոճիրի գործողութեան ցաւերէն քիչ չարչարանքով ազատուելու կ'օդնէին :

Թէհլիրեան կէս մը մարած վիճակի մէջ վերջապէս նետուեցաւ Մայրովայի գիրկը : Ուղեց պահ մը ինքզինքը մոռնալ եւ իր զգացումներուն դիմով դառնալ, սակայն այնքան ջղային դարձած էր որ չուտով հեռացաւ ան - կէ : Մայրովա, սեւ դիչերազդեստը վրան, ոտքի ելաւ եւ Թէհլիրեանի առջեւ կանդնելով կոթողի մը նման, ը - սաւ անոր .

— Այս դիչեր չատ չդայնացած կ'երեւիս կալուսչիք մօյ, (ազաւնիս) , չէ՞ս ուղեր քիչ մը հանդստանալ անկողնին մէջ : Եկուր կօչիկներդ հանեմ. ես ալ անկողնիդ վրայ նստելով պատմութիւններ կը պատմեմ քեզի : Տեսա՞ր հիմա աւելի հանդիստ ես : Մտիկ ըրէ քեզի սեւ դայլի պատմութիւնը պատմեմ .

— Ատենօք ընդարձակ անտառի մը մէջ վայրի եւ սեւ դայլ մը կայ եղեր : Գիւղացիները անոր սեւ խմաստը ու - նեցող «չօրնի» անունը դրած էին : Ամէն մարդ, այդ դայլին մէջ մարդկային հոդի մը կ'երեւակայէր : Անտառի մօտակայ գիւղերու բնակիչները կը վախնան եղեր անկէ : Սակայն, այդ դայլը օրէ օր աւելի վտանդաւոր կը դառնար : Գիւղացիները վերջապէս կը դիմեն իրենց կրօնապետին եւ կը հայցեն անոր օդնութիւնը : Կրօնապետը ամբողջ դիչեր ծոմ պահէլէ եւ աղօթելէ վերջ, առտուն կանուխ անտառ դացած է եւ կանչած դազանը ու ըսած անոր .

— Դայլ, ինչո՞ւ այսքան դէչութիւն կ'ընես. ինչո՞ւ այնքան մեղքեր կը դործես եւ մարդեր կը սպաննես :

— Ես Աստուծոյ կողմէ դէչութիւն ընելու համար առեղծուած եմ : Այդ պատճառաւ մինչեւ մահս պիտի կատարեմ այդ պարտականութիւնս :

Այն ատեն կրօնականը կը խաչակնքէ եւ կը փախչի : Սակայն դայլը այդ օրէն ի վեր իր կատաղութիւնը կրկնապատկած է :Հանդիպած տեղը մարդոց վրայ կը յարձակի եղեր :

Դայլին պատճառած դէչութեանց չհանդուրժող երիտասարդ մը, օր մը, խոշոր դանակ մը բռնելով կ'երթայ դայն սպաննելու : Բայց կը բզկտուի դայլէն : Երկրորդ երիտասարդ մը զինքով կ'երթայ սպաննելու դայն : Կը կրակէ, սակայն թեթեւ կերպով կը վիրաւորէ դայլը : Վիրաւոր դայլը յարձակելով բզկտած է նաեւ երկրորդ երիտասարդը :

Ամէկ վերջ երրորդ եւ չորրորդ երիտասարդներ եկան եւ արժանացան առաջիններու ճակատագրին : Վերջապէս հինդերորդ երիտասարդը յաջողեցաւ սպաննել դայլը, պայթեցնելով անոր դանկը ... :

Թէհլիրեան, որ այդ պատմութիւնը կէս ջուն կէս արթուն վիճակի մէջ կը լսէր, յանկարծ ոտքի ելաւ, հագուեցաւ եւ առանց մնաք բարով ըսելու մեկնեցաւ դուրս :

Մայրովա, իր պարտականութիւնը լրիւ կատարած ըլլալու գոհունակութիւնը զդաց եւ աչքերը յառեց Թէհլիրեանի հետքերուն ... :

×

— Ո՞վ է ան, ի՞նչ կ'ուղէք, հարցումները երբ մնացին անպատասխանի եւ աստիճաններէն արագ կերպով մէկու մը վար իջնելը լսուեցաւ, Թալէաթ փաչայի ընկերը քար կտրեցաւ եղած տեղը :

(Շար.) (14)

ԼՕԻՍԱԴԷՄԻՆ

(ՎԻՊ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԷ)

»»»» • ««««

Թէեւ քահանան ուղեց հակառակիլ, խնդրելով որ ժամանակ մը մնան այդ իրեղէնները, մինչեւ որ Առիւծ Գեւոն հնարաւորութիւն ունենայ տան տնտեսութիւնը վերակազմելու, սակայն մեր բարեկամը այնպիսի խիստ պատասխան մը տուաւ որ քահանան լռեց :

— Չէյ, չէյ,— յօնքերը կիտելով խօսեցաւ Առիւծ Գեւոն,— Ռէս Գեւոյի տղէն ոչ անճար է, ոչ ողորմութեան մուխթաճ, որ ես դիմ հօր տուն էն կրնամ չէնցնել, էդ մէկ իմ, մէկ ալ Աստուծու մէջ : Ցորի՞, էս քանի տարի աղդութեան դինուոր եղայ, իմ կռիւներ Խանասոր, Պօղոսքեոան , Աստուր, Բասենոյ դաշտ, Գոր - ծոթ, Ղղճայի սար, Ծիծանցու դեղ, ո՞ր մէկ ըսիմ, ես հօրենական տուն կեայ, որ խալխին ձե՞ռք երկնցնում, ողորմութի՞ւն առնեմ : Չէ, վալլահ չէ, ես դիմ հաչխիւներ իմ ձեռօք կը մաքրեմ տուչմընին հետ : Ռէս Գեւոյի տան պարտականներ էւելօք կան : Ես չեղնիմ թէ ընտոց պօղդէն դուրս չը բերեմ դիրը տան արդար իրաւունք : Գեւոյի ակնարկութիւնը Աստուրի մասին բաւական թախանձիկ էր, բայց տակէ վերջն է որ որոշեց ինք երթալ Առիւծ Գեւոյի մօտ :

Սենեակին մէջ մարդ չէր մնացեր եւ ոչ ալ փոխ առնուած իրեղէններէն կտոր մը : Երկու ընկերները չոր փըսխաթի վրայ նստած իրար կը դիտէին : Ցանկարծ կուչտերը սեղմելով Առիւծ Գեւոն բարձրաձայն սկսաւ ծիծաղիլ, Թոփալ Սաատնայի մտախոհ դէմքին նայելով :

— Ծո՛ սարսախ, էդ երնդ ինչո՞ւ թթուեցաւ, սպաւո՞ր ես թէ մալդ ու միւլքերդ կորսուան, ծօ՛ աւանակ, մէկ ինձ հայէ, հէ՛յ քեզ կ'ըսեմ , վալլահ, պիլլահ, թիլլահ երեք չորս չարաթէն էս տան մէջ հարսնիք պիտի եղնի...

— Ծօ ախպէր ծառ՞ը,— ալ բարկացած պոռաց Թոփալ Սաատնան, որուն համբերութիւնը սպառած էր,— ծո էս հալիդ հա՞րս պիտի բերես :

— Հէ՛յ հէյ, աղիղ ախպէրս, Առիւծ Գեւոն կարդը դինայ, առաջ դուն՝ վերջը ես :

— Ե՞ս պիտի կարդուիմ :

— Հա, վալլահ :

Թոփալ Սաատնան այլեւս աւելորդ համարեց խօսել, փորձեց ոտքի ելնելով սենեակէն դուրս գալ, բայց Առիւծ Գեւոն ընկերոջ թեւը բռնելով տիսկեց որ նստի : Ամէկ վերջ երկար, չատ երկար փսխոալով խօսեցաւ Առիւծ Գեւոն, մինչ Թոփալը ուշադրութիւնը սրած, մտիկ կ'ընէր ընկերոջ խօսքերուն եւ երբեմն դլուխով հաւանութիւն յայտնելու նշաններ կ'ընէր :

Կէս օրէն քիչ անցած սենեակի սեղմին վրայ երեւցաւ Հասան աղան դոլմի ընկերակցութեամբ :

— Սէր սերան, սէր չատան,— ծանրօրէն տեղէն բարձրանալով դիմաւորեց Առիւծ Գեւոն,— գալուստդ բարի, Հասան աղա, թէեւ Ռէս Գեւոյի տունը քեզ լայեղ տեղ մը չէ,— ու ձեռքին բռնած նստեցուց քովը, առանց սենեակի պատուաւոր անկիւնը դիչելու աղային :

— Բարի եկար Ալան բէկ, վեր մեր աչքին, վեր մեր դլխուն, — ակամայ պատասխանեց Հասան աղան, որու ուշադրութենէն չէին վրիպած Գեւոյի հեղնական խօսքերը,— զաչերդի բաներ ո՞վ դիտայ Ալան բէկ, էս օր չէն տուն, վաղը աւերակ, դուն սաղ եղնիս : Ողջ դալը էր պէտք, մնացածը դատարկ բան է. մեք լէ մեր պարտքը դիտցող աղա ենք, մեր խեղճ Հայերու օդնելը մեր տան պարտքն է ...

Այդ պահուն Առիւծ Գեւոն բերանը լայն բացած ձայնաւոր կերպով յօրանջեց : Գարղ էր Հասան աղային համար, այդ ձեւի խօսակցութիւն մը իր կողմէն ցանկալի հետեւանք մը պիտի չունենար, խոհեմութիւն համարեց լռելը :

Բարեսիրտ մարդու համբաւ չհանած էր Հասան աղան : Անոր այդ բարեսրտութիւնը չատ աւելի չեչտուած ձեւով երեւան եկաւ սահմանադրութեան հռչակումէն վերջ :

Շրջակայ հայ դիւղերու մէջ այլեւս ինքնակոչ բզկերու վարկը ինկած էր, նոյնիսկ դտնուեցան երկու դիւղերու Հայեր, որոնք մերժեցին աղային համար զօլամի երթալ : Բզկերը թէեւ ափ մը հող չունէին այդ դիւղերուն մէջ, բայց Համիտեան շրջանին որպէս թէ դիւղացիները պաշտպանելու համար եկած են դիւղացիներու ծախքով ու աչխատանքով չինել տուած էին քէօչկեր, դեռ աստիճանաբար ծանրացող տուրք մըն ալ դնելով այդ ժողովուրդի վրայ : Այդ կարդերը սակայն, հետզհետէ կը մաչէին եւ հայ ժողովուրդը պահանջկոտ կը դառնար, իր իրաւունքները կը պաչտպանէր :

Այս պարադան չատ լաւ դիտէր Հասան Աղան : Երբ Աստուրի Հայերու հետ խոհեմ վարուեցողութեան քաղաքականութիւն մը սկսած էր, եթէ կ'աչխատէր սիրաչահել զանոնք,պարզապէս իր կողմէն յիմարութիւն պիտի լինէր գրգռել Առիւծ Գեւոյի նման մէկը, որ թէ անուն հանած կռուող մըն էր եւ թէ հայ ժողովուրդի աչքին ազդեցիկ մարդ մը : Այս պատճառով Հասան աղան սրտանց կը փափաքէր Առիւծ Գեւոյի հետ հասկացողութեան դալ, անշուչտ առանց իր դիրքէն եւ իրաւունքներէն բան մը զիջելու :

Ինչպէս ըսած ենք, Հասան աղան մէկէ աւելի պատճառներ ունէր մտահոդուելու : Ռէս Գեւոյի մահէն անմիջապէս վերջ, Հասան աղայի եղբայրը , Տէրվիչ աղան, բռնադրաւած էր Ռէսենց երեք լաւագոյն արտերը : Եղբօր սպանուելէն վերջն ալ ինք չարունակած էր այդ հողերէն օդտուելու որպէս թէ անոնք իր սեփական հողերը լինէին :

Բայց եղած անարդարութիւնը այսքանով չէր վերջանար : Այդ հողերու կալուածագրերը Ռէս Գեւոյի անունով կը մնային : Հասան աղան այդ հողերէն օդտուելով հանդերձ՝ հոդային հարկը խեղճ Նոյեմզարը կը վճարէր, զաւակներու բերնի հացը կտրելով : Առիւծ Գեւոյի եղբօր մահէն վերջն ալ Հասան աղան ուելի մեծ յիմարութիւն գործեց, Շերեան դետի վրայ Ռէս Գեւոյի երկու աչքանի ջրադացը դրաւելով : Եթէ միայն այս յիմարութիւնը կատարած չլինէր, դառնութեամբ կը մտածէր Հասան աղան, ալ դժուար չէր լիներ : Ո՞վ դիտնար թէ քանի մը տարիէն սահմանադրութիւն կրնայ հռչակուիլ եւ Ռէս Գեւոյի մեռած կարծուած տղան ալ կրնայ վերադառնալ Աստուր :

(Շար.) ՄԱԼԽԱՍ

չատակներ: Իտալուգերման բարեկամութիւնը, որ կը նուիրագործէ Հռոմ-Պերլին առանցքը, այս օրերս խորապէս մտաւ երկու ազգերու սիրտերուն մէջ եւ այնպէս ալ պիտի մնայ: Այդ բարեկամութեան նպատակները են,— սերտ համերաշխութիւն երկու յեղափոխութեանց, վերածնութիւն Եւրոպայի, խա-ղաղութիւն այդ անունին արժանի բոլոր ժողովուրդներու համար »:

Բոլշեւիկեան յեղափոխութեան 20ամեակը

Մոսկուայի եւ ամբողջ Ռ. Միութեան մէջ արտակարգ պատրաստութիւն-ներ կը տեսնուին, հոկտեմբերեան յեղափոխութեան20ամեակին առթիւ: Աւելի-նէ մը ի վեր վար առնուած են այն հինգ ոսկեզօծ մեծ աստղերը, որ զրուած էին Քրէմլինի աշտարակներուն վրայ, կայսերական արծիւներուն տեղ: Աշտա-րակներուն վրայ ալ չինուածներ կը կատարուին, տեղաւորելու համար մե-քենաներուն վրայ ալ չինուածներ կը կատարուին, տեղաւորելու համար մե-ծաղէ եւ կարմիր ապակիէ նոր աստղեր, որոնք ելեկտրականութեամբ պիտի լուսաւորուին գիշերը: Միեւնոյն առեն կը շարունակուի Քրէմլինի զարդարու-մը: Այս առթիւ մաքրուած է ոսկեզօծ մեծ ժամացոյցին երեսը, որ ունի վեց մեթր տրամագիծ եւ կը գտնուի պլիտաւոր աշտարակին վրայ (Փրկիչ): Ձեւ-նարկուած է նաեւ նորոգելու Երանելին Վասիլիյի հռչակաւոր եկեղեցին, որ կը գտնուի Կարմիր հրապարակին վրայ: Կարեւոր վարկեր տրամադրուած են, վերահաստատելու համար այս տաճարին ներքին եւ արտաքին երեւոյթը այնպէս ինչպէս Իվան Ահեղի օրով, երբ նոր կը շինուէր :

Իտալիա գոհացում ստացաւ

Փարիզի մէջ հաւաքուած նաւային մասնագէտները վերջնապէս համաձայ-նած ըլլալով, պայմանագիրը ստորագրուեցաւ հինգշաբթի օր եւ անմիջապէս հաղորդուեցաւ անգլիական, ֆրանսական եւ իտալական կառավարութեանց, որպէսզի վաւերացնեն: Ուրեմն Իտալիա պիտի մասնակցի Միջերկրականի հսկողութեան, քանի որ Անգլիա եւ Ֆրանսա զիջումներ կատարած են, հա-ւասարութեան հիման վրայ: Նիւոնի համաձայնութիւնը միայն Տիւրկենեան ծո-վը կը յատկացնէր Իտալիոյ, հսկողութեան համար: Նոր պայմանագրով, որ պիտի հրատարակուի վաւերացումէն վերջը, Իտալիոյ կը յանձնուին Հիւսի-սային Ափրիկէի ամբողջ իտալական ծովեզերքը, մինչեւ Սուէզ: Անգլիա պիտի պահէ Ճիպրալթարի շրջանը, իսկ Ֆրանսա պիտի պաշտպանէ Մարսէյլ-Հիւս. Ափրիկէ (Ֆրանսական) ճամբաները եւն.:

Անվտանգութիւններ

Ռ. Միութեան գաւառական թերթերը 26 նոր մահավճիռներ կը ծանուցա-նեն: Այսպէս, Լէնինկրատի ելեկտրական կայանին տասը ճարտարագէտներ եւ պաշտօնեաներ մահուան դատապարտուած են, «արկածներ կազմակերպած, մեքենաները խանգարած, ելեկտրական կայանները պայթեցնելու պատրաս-տուած եւ լրտեսութիւն ըրած ըլլալու» յանցանքներով :

Զանազան շրջաններու մէջ ալ, արմաւիրի մէթերման պաշտօնեաներէն 16 հոգի մահուան դատապարտուած են, «փտեցուցած ըլլալով արմաւիրը»:

Կ'ըսուի թէ տասը ճարտարագէտները իրենց հրամանները ստած էին Գեր-մանիոյ դաշտնի ոստիկանութենէն :

55,000 Սպանիացիներ պիտի վերադարձուին

Ինչպէս գրած էինք, ներքին նախարարութիւնը որոշած է վերադարձնել փախստական Սպանիացիները: Այս առթիւ հրատարակուած յայտարարու-թեան մը մէջ, ներքին նախարարը կը յայտնէ թէ 55.000 Սպանիացի փախստա-կաններ կան որոնք օրական մէկ միլիոն ֆրանքի կը նստին կառավարութեան եւ քաղաքապետութեանց: Պիտի վերադարձուին միայն անոնք որ բան են հանրու-թեան վրայ: Հիւանդները եւ անկարները պիտի կրնան մնալ: Փախստական-ները իրենց ուզած տահմանապուխը պիտի առաջնորդուին, որպէսզի երթան Սպանիոյ կառավարութեան կամ ապստամբներուն գրաւած շրջանները :

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԱԹԻՆ ԳԻՆԸ, որ 1.90ի պիտի բարձրանար հոկտեմբեր 1էն սկսեալ, պիտի մնայ 1.85, համաձայն գիներու հսկողութեան յանձնաժողովի որոշման :

ՋՄԵՌՆԱՑԻՆ ԺԱՄԸ կը սկսի այս գիշեր (չարաթէն կիրակի): Ժամուն-ք մէկ ժամ ետ տանիլ ձեր ժամացոյցը, կէս գիշերին :

ՁԱՓՈՆ 150.000 ՉԻՆՈՒՈՐ պիտի զրկէ Մանչուրիա, իմացած ըլլալով թէ Ռ. Միութիւնը զործնապէս կ'օգնէ Չինաստանի: Նանքինի խորհրդային դես-պանը Մոսկուա մուրաց օգանաւով: — Կռիւները կը շարունակուին Շանհայի չուրջը: Ճապոն բողոքեց Ազգաժողովին դէմ, որ պարսաւած էր վերջին ռմբա-կոծութիւնները :

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԸ արձանագիր մը քուէարկեց, որով յանուն Եւրոպայի խաղաղու-թեան կը հրաւիրէ չահակից պետութիւնները՝ անյապաղ ետ քաշել իրենց կա-մաւորները, այլապէս ջուրը պիտի իյնայ ոչ - միջամտութեան քաղաքականու-թիւնը: Միւս կողմէ զրոյց կը շրջի թէ Իտալիա նոր զինուորներ կը զրկէ ...

ՈՉ ՄԷԿ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ Ջօր. Միլլէրի անհետացման գործին առթիւ: Տո-րիոյի թերթը կը զրկէ թէ Ջօր. Սկոպլին «մաքրուած է» բոլշեւիկներուն կողմէ :

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱԺՈՂՈՎԻՆ 9րդ շարքին վիճակահանութիւնը պիտի կատար-ուի վաղը, կիրակի, ժամը 3ին, Սիթէ տը Ֆարքասոնի մէջ :

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ մէջ բազմաթիւ Արարներ ձերբակալուելով, անմիջապէս դա-տապարտուեցան երեք ամիս արգելափակման, իբրեւ հետեւանք երկու անգ-լիացի ոստիկաններու սպանութեան: Դատապարտեալներուն մէջ կը գտնուին չատ մը երեւելիներ: Արաբական կոմիտէն բողոքեց մարզպանին :

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «Եգիպտացի» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Ռատտով», «Հը-բազդան» եւ «Լօճ-Նեղրայրեան» խումբերու բոլոր ընկերները 2 Հոկտ., Շաբ-քաթ երեկոյ ժամը 9ին, 6 Ավրնիւ տ'Իթալիի սրճարանին վերնայարկը, կա-րեւոր օրակարգ:

ԽՕՒ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Ջաւաթեան» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Վը-ռաժեան», «Մուրատ», «Մշօ», «Պէրէմճեան» եւ «Աղողուքեան» խումբի ընկերները. 2 Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին իր Ակումբին մէջ: Զեկուցում կոմիտէի եւ ընտրութիւն:

ԱՒՆՕՒՎԻԼԻ «Վարդան» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 3 Հոկտ. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին ընկ. Սուրէնի պառաւեանի քնակարանը, 26 Rue de Lille, Աւնեւփիլ: կարեւոր օրակարգ: Զե-կոյց Ցրջանային ժողովի:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ եւ Շրջանի Հայ-թնակչ. Միութեան ընդհ. ժողովը 3 Հոկտեմբեր, կիրակի երեկոյ ժամը 3.30ին Au Petit Poth սրճարանի վերնայարկը, 2, Bld. Bonne Nou-velle. Métro Strasbouig St. Denis:

ՓԱՐԻԶԻ ցարդն ցուրուբերեանի Նա-ճանգային Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը 3 Հոկտ. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, կ. Խաչի ակումբին մէջ, 52, Rue Gustave Courbet, պան-եէօ կարեւոր օր սկարգ: Ներկայա-նալ անդամատետրով:

Ֆ. կ. Թաչի փարիզի Մասնաճիւղի ժողովը, այսօր, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, Բարեգործականի ցանի մէջ, 4, բիւ Գօսիէ:

ԻՍԻ-ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Հայ կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան ընդհ. ժո-ղովը 3 Հոկտ. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Հայ Ակումբին մէջ, 2 ռիւ տը լա ՏԷֆանս: կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլայ գնդ. Տ. Գաղտասար-եան:

«ՀԱՅ ԵՒՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻ վար-չութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները 3 Հոկտ. կիրա-կի ժամը 16ին Սոսիէթէ Սավանթի մէջ: 28, բիւ ՏանԹօն, փարիզ:

Օրակարգ՝ Զեկուցում վարչու-թեան, նոր վարչութեան ընտրու-թիւն, ներկաներու թիւը պիտի հա-մարուի օրինաւոր:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ամասիոյ - Մարզուանի Հայրենակց. Միութեան վարչութիւ-նը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրե-նակիցները կիրակի, 3 Հոկտ. կէսօրէ ետք ժամը 3ին, «Շադրիկեան» սրա-հին մէջ տեղի ունենալիք ՀԱՆԴԻՍ-ԺՈՂՈՎԻՆ:

Հաշուետուութիւն եւ վարչու-թեան ընտրութիւն:

կը ներկայացուի *ՕՏԱՐ ԱՂՋԿԱՆ ՍԻՐԸ*: Մուտքը ազատ է:

ԲՈՒԵՆՕՐԱՅԻՍԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ երիտ. ընկերակցութեան դասախօսութիւնը այսօր, Շաբաթ ժամը երեկոյեան 9ին Բարեգործականի ցունին մէջ, 22, ռիւ Բըճի սէն ժան: Պիտի խօսի Ա. Գայաճանեան, նիւթ՝ «Բարեչոչո՞ւմ թէ յեղաշրջում»:

Ֆ. Հ. կ. Թաչի Ս. Էթիէնի Մասնա-ճիւղի ընդհ. ժողովը վազը, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ընկերուհի Եղսաեանի բնակարանը:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Այսօր, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին, Սալ Տագնոյի մէջ, 88 Rue d'Aubagne, Մարսէյլ: Դերասանդ. գարեան կը ներկայացնէ

ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԻ

Մուտք 10, 7 եւ 5 ֆրանք:

Վաղը, կիրակի, եկեղեցւոյս օծ-ման 34րդ. տարեդիցին առթիւ հան-դիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մա-տուցուի եւ հոգեհանգստեան արա-րողութիւն տեղի պիտի ունենայ, ե. կեղեցւոյս բարերար, ողբացեալ Ա. ղեքսանդր Մանթաշեանի յիշատա-կին:

Հոգաբարձութիւն
Փարիզի Հայ Եկեղեցւոյ

«ՍԻՆԷ ՍԷՔՕ»Ի ԵՐԿՈՒՈՅԹԸ

Երթեւեկարի աննախընթաց ցու-ցադրութիւն, կիրակի 3 Հոկտ. երե-կոյեան ժամը 8.30ին, Թաբսէյլ, ՇԱՆ-ԴՐԻԿԵԱՆ. սրահին մէջ, 25 ռիւ տը Լ'Էքլիքս:

Սինէ «Սէքօ» պիտի ցուցադրէ ե-րեք հետաքրքրական ժապաւէններ հայերէն տառերով.—

1. «*Միշել Ստրոկոֆ*»ը, դերակա-տարներ՝ Իվան Մոսժուքին, եւ Շահխաթունի:

2. «*Մուլթան Հարիսը*», դերա-կատարներ՝ Բադբատուի եւ Շահխա-թունի:

3. «*Համաշխարհային ճամբորը եւ Հայ Արիները*», (արտադրութիւն «*Մինէ Սէ*» օրի):

Ժապաւէններու երաժշտութիւնը դասաւորած է Պր. Ժան Տէրտէրեան:

Դախսերու մասնակցութիւն՝ մե-ծերու 3 ֆր., փոքրիկներու 1 ֆր.:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏԻՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծտաբ գբաաներու փոփոխութիւն, ջէքէր կը տրուին ամէն երկքի հատար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:

ՀԱՒ ԳԱԶՄԱՒՈՐՆԵՐ,

Հայերու ժամադրավայրը

ՋԸՇՍՐԱՆ ԹՕԳԱԹԼԸ

Լ. ՍԱՐԵԱՆ, 5, Rue Baignoir: Marseille

Ուր պիտի գտնէք արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ, խմորեղէններ եւ անուշեղէններ՝ մանաւանդ Էտ հոհարարներու կողմէ պատրաստուած, ինչպէս նաեւ Օղի եւ այլ խմիչքներ, առատ ադանդերներով: Մէկ այցելութիւն բա-ւական է համոզուելու համար:

"ՇԻՐԱԿ" Արեւելքի միակ իսկական օրին է անկախ: Անվրդով: Անկողմնակալ: Ազատասիրական ազգային սկզբունքներու պաշտպան: Ընդարձակ օրաթերթ մը, որ կը հրատարակուի Նիւ-Եորքի մէջ, ամէն օր առաւօտուն կանուխ, եւ կը տարածուի ամբողջ Ամերիկայի մէջ:

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Գիտցէք որ ձեր աշխատանքի կանոնաւորութեան համար ձեր շահը կը պահանջէ, որ *ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԻՐԵՂԷՆՆԵՐը* ժամն գնելու համար դիմէք

***B. MAURICE*ի, 20, Rue Oberkampf, ՄԷՏՐՕ Oberhampf**
եւ *Fille de Calvaire*. *Tél. Roq. 27-33*

Գնելով MAURICEէն ձեր տեղափոխութեան եւն ծախ-քերը պիտի շահիք:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ_ՃԱՇԱՐԱՆ

Sphinx

2, Rue Boutebrie, Paris(5)

Tél. Odeon 33—65. ՄԷՏՐՕ St. Michel եւ Cluny

Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ հաժեղ կերակուրներ

Անարատ օղի՝ տաք աղանդերներով (մէզէ),

Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն: դիւրահատելի գին:

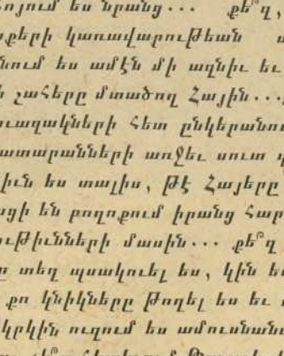
ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Հայաստան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

ՄԷՏՐՕ՝ Օտէօն եւ ՍԷՆ Միշէլ Հեռաձայն **Danton ; 52 – 78**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

TLEMCEN

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ—ՃԱՇԱՐԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ՝ **SELADJI**

4 Rue Sainte Beuve

(133 Bld. Raspailի անկիւնը)

Հեռաձայն Littré 89-13

Նշանաւոր պարուհի ՕՐԻՈՐԴ ՋԻՆԱ կ'երգէ եւ կը պարէ արեւելեան երգեր եւ պարեր, ընկերակցութեամբ հայկական նուագախումբի (Հայկ եւ Ալֆոնս), ամէն երեկոյ ժամը 8էն սկսեալ:

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԽՄԻՉՔՆԵՐ:

ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻ՝ թարմ աղանդերներով:

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (35)

ԽԵՆԹ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

— Տեսնում եմ, որ դինին չատ ծունդ էր· օրհնած, ինչո՞ւ ես այս-քան խմում, երբ խմելու չնորհք չու-նես :

Վարդանը խէթ աչքով նայեց նրա երեսին եւ ոչինչ չը պատասխանեց : Նրա երեսի վրայ կարելի էր նշմարել պղտանք միայն դէպի այդ ցած չողո-քրքիը :

Ծերունին նոյնպէս լուռ էր· նա գդում էր Վարդանի խօսքերի ճշմար-տութիւնը, բայց միեւնոյն ժամանակ չէր հաւանում նրա համարձակու-թեանը, մտածելով, որ մի պաշտօնա-կան մարդու հետ անվայելուչ էր այս-պէս խօսել: Այս պատճառով նա չատ ուրախ եղաւ, երբ ճաշը վերջացաւ· բայց չէր սպասում, որ մի նոր խոո-վութիւն եւս պիտի ծագէ :

Ճաշելուց յետոյ իսկոյն զահվէ տը-ւեցին, տեղային սովորութեան համե-մատ առանց չաքարի: Թոմաս էֆէն-ային պատուիրած էր, որ ամէն ան-գամ, երբ ինքը այս տանը զահվէ խը-մելու լինի, պէտք է նրանից յետոյ ծխելու չիբուխը Ստեփանիկը պատ-րաստէ, — « որովհետեւ Ստեփանիկի ձեռքով պատրաստած չիբուխը աւելի համով է լինում », ասում էր նա: Մի զարմանալի զաղտնիք կար այս խեղճ պատանու ճակատագրի մէջ : Ֆաթ-մահ բէկը Մաշհի տանը հիւր եղած ժամանակը պահանջում էր նրա ձեռ-քից զահվէ ընդունել, ասելով թէ « չատ համով է լինում », իսկ Թո-մաս էֆէնային նոյն մաքով չիբուխ էր պատրաստել տալիս: Գոնէ քիւրտ բէկը գիտէր Ստեփանիկի աղջիկ լինելը եւ սիրում էր նրան, բայց հայ էֆէն-ային նոյնպէս գիտէ՞ր այդ գաղտնիքը, նոյնպէս սիրո՞ւմ էր նրան, որ նրա ձեռքով պատրաստած չիբուխը հա-մով էր լինում ...

Երբ Ստեփանիկը տանճկական երկար չիբուխը ներս բերեց, եւ մօտեցաւ, կամենում էր տալ էֆէնտուն, Վար-դանը բոլորովին զժուեցաւ: Նրան յայտնի էր այդ թուրքական սովորու-թեան կեղտոտ նշանակութիւնը, այս պատճառով նա խլեց պատանու ձեռ-քից չիբուխը, եւ դուրս ձգելով օդայի պատուհանից, ասաց նրան ·

— Հեռացիր, Ստեփանիկ :

Պատանին չուարած դուրս գնաց :

Կարծես չիբուխը էֆէնտու գլխին զարկեցին, նա կատաղեցաւ :

— Այդպիսի հանաքներ ես չեմ սի-րում, ասաց նա ,— դու անպատուում ես ինձ :

— Քեզ նման մարդիկ պատուի վը-րայ խօսելու իրաւունք չունեն :

— Ե՞ս, ե՞ս, այս ամբողջ գաւառի մուլթկի՞մը, գոռաց կապլատուն :

— Այո, դուն, — այս ամբողջ գա-ւառի աւազակը :

Կապլատուն մի քանի չարժումներ գործեց, ցոյց տալով, թէ ուզում է ատեղից վերկենալ :

— Մի չարժուիր, եթէ ոչ, չան նը-ման կը սատկեցնեմ, ասաց Վարդա-նը, ձեռքը տանելով դէպի իր սուրը:

Զարթիաներից մէկը մէջ մտաւ·

— Ի զուր էք բարկանում, պարոն , էֆէնտին ձեզ խօմ մի վատ բան չա-սեց:

Վարդանը, առանց նրա վրայ ու-շադրութիւն դարձնելու, կրկին դի-մեց կապլատուին, ասելով·

— Լիբը, սովորել էք Թուրքերի նը-ման ամէն Հայի տուն մտնել, նրա ա-զանը լսիել, նրա զինին լակել եւ նը-րա հարսին, աղջկան, քահել տալին անարժան ծառայութիւններ անել տալ: Լիբը ...

Բայց էֆէնտին որքան պոռոտախօս էր, որքան պարծենկոտ էր եւ որքան փքուած սպառնալիքներ կարդալ դի-ւաչը, այնքան էլ ազուէսի նման երկ-չոտ էր: Նկատելով Ռուսաստանցի ե-րիտասարդի վայրենի կատաղութիւ-նը, հասկացաւ, որ նրա հետ չէր կա-րելի վարուել, որպէս վարւում են Ա-լաչկերտի հայ գիւղացու հետ· նա իր մօտ սուր ունէր եւ Մօսկովների թա-դաւորի հպատակն էր: Այս պատճա-ռով, իր «փաստուէն» հաւաքելով , խիստ մեղմ ձայնով ասաց·

— Ասուած էլ գիտէ, որ ես Թուր-քերի սովորութիւններին չեմ հետե-ւում: Դու ի զուր զրպարտում ես ինձ, Վարդան :

Վարդանը պատասխանեց առաջ-ուայ խռովուած ձայնով :

— Ե՞ս եմ զրպարտում... քե՞զ , Թուրքերի մօտ նամազ ես անում, իսկ Հայոց եկեղեցու սեղանի վրայ պա-տարագ ես մատուցանել տալիս ռա-միկներու համակրութիւնը գրաւելու համար ... քե՞զ, որ բոլոր Թուրքերի մօտ ասում ես, թէ բոլոր Հայերը «գաւուրներ» են, իսկ Հայերի մօտ հայհոյում ես նրանց... քե՞զ, որ Թուրքերի կառավարութեան առջեւ մատնում ես ամէն մի աղնիւ եւ իր ազգի չահերը մտածող Հային...քե՞զ, որ աւազակների հետ ընկերանում ես եւ դատարանների առջեւ սուտ վկա-յութիւն ես տալիս, թէ Հայերը անի-րաւացի են բողոքում իրանց հարստա-հարութիւնների մասին... քե՞զ · որ տասը տեղ պատկուել ես, կին ես ա-ռել, քո կինիկները թողել ես եւ այս-տեղ կրկին ուզում ես ամուսնանալ... — Դու չե՞ս հետեւում Թուրքերի սո-վորութեանը... Բայց ես կ'ասեմ, որ Թուրքը հազարապատիկ ազնիւ մարդ է, քան թէ քեզ նման Հայը, որովհե-տեւ, դու ոչ Հայ ես ոչ Թուրք :

Վերջին խօսքը, թէ էֆէնտին տասը տեղ պատկուել էր եւ այստեղ կրկին ուզում է ամուսնանալ, — կայծակի նման հարուածեց խեղճ ծերունի Ա-չէին: Ախար նա իր Լալային ուզում էր տալ այդ մարդուն, որ Կ. Պոլսում ամիրայ աղգականներ ունէր, որ Բոս-ֆորի ափերի մօտ պալատ ունէր, որ Օտեանի աղջիկը չէր առել... «Ոչ, ոչ, մտածեց նա, Վարդանը զրպար-տում է նրան. Թոմաս էֆէնտին խա-բեայ մարդ չէ »...

Վարդանը իր սրտի բոլոր մաղձը դուրս թափելուց յետոյ դուրս գնաց· Նրա բացակայութեան ժամանակ է-ֆէնտու լեզուն բացուեցաւ :

— Ես անպատճառ կը գրեմ սուլթա-նին, ասաց նա, առանձին նշանակու-թիւն տալով իր խօսքերին, — ես ին-ձանց թագաւորին էլ կը գրեմ, եւ ան-պատճառ այդ անպիտանին Սիբիր կորցնել կուտամ... Թոմաս էֆէնտու հետ այս տեսակ հանաքներ անել չէ կարելի ... « էշին մինչեւ չէը ծեծես, իր չափը չի ճանաչի»...

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՕՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ՆՐԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
3
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
3 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3541 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅԱՂԱԳԱ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Մամուլի ներկայացուցիչները թէյասեղան մը սարքած են այսօր, ի պատիւ գրագէտի մը, որ պատահաբար Փարիզ կը գտնուի, առանձ մը ի վեր :

Անշուշտ Օշական առաջինը չէ որ կը մեծարուի :

Այս քաղաքը ոչ միայն թէյասեղան կամ դինեճաձն, այլեւ յոբելեաններ սարքած է, զանազան առիթներով: Աւելի կամ պակաս յաջողութեամբ :

Ըսել կ'ուզենք թէ՝ որքան ալ մաշած ըլլան ջիղերը եւ չլմորած՝ աչքերը, տակաւին արամադրութիւններ կան, այս փարթամ քաղաքին մէջ իսկ, մտածելու հայկական գրականութեան եւ արուեստի մասին: Գոնէ համակրանքի, գնահատման չարժուձեւեր փորձելու անոնց մշակներուն հանդէպ :

Բայց, կը բաւէ՞ այս պզտիկ, այս ժժդոյն մխիթարութիւնը: Եւ իրաւունքին չէ՞ որ անցած տասներհինգ տարիները չափազանց նեղցուցին հորիզոնը՝ այս ճակատին վրայ եւս: Թերեւս աւելի չատ այս գետնին վրայ քան այլուր :

Փորձենք վերլուծել կարգ մը երեւոյթներ, որ աչքի կը զարնեն մասնաւորապէս այս ոստանին մէջ :

Առաջին.— Թերեւս ոչ մէկ գաղութի մէջ այնքան ծաւալած է ուծացումը հայկական գրքին հանդէպ, որքան այստեղ:

Եթէ հեղինակը առեւտրական ջիղ ունի եւ քիչ մըն ալ բանական լեզու, կրնայ ծախել իր արտադրութիւնները, ծախքերը հանելու եւ թերեւս մանրուք դրամ ճարելու համար: Ուրիշ խօսքով, տպուած է ստղին անդին իյնալ, հասցէներ, բարեխօսներ ճարել: Այլապէս՝ գիրքը դատապարտուած է մնալու դարակներու կամ նկուղներու մէջ, դեղնած եւ փոշեթաթախ :

Տարիներէ ի վեր, բազմաթիւ «Լոյս Տեսաւ»ներ կ'երեւան թերթերու մէջ: Եթէ մէկը փորձուէր հետաքրքրուիլ արդիւնքով, ապահովաբար լեզուն պիտի բռնուէր :

Մեր մասին խօսելով, պատահած է որ երեք ամիս, վեց ամիս, չորսնակ ծանուցուի նոր հրատարակութիւն մը, երիտասարդ կամ տարէց, քիչ – չատ ճանչցուր գրագէտի մը վաստակը : Հատիկներէն մէկն ալ՝ «Յառաջ »:

Արդ, հաղուագիւտ է որ, մէկ - երկու հոգիէ աւելի հարցուցած-փնտռած ըլլան:

Գրատուննե՞րը դիմած են: Թերեւս: Բայց մի՛ կարծէք թէ՝ ձեր հոգին պիտի տաքնայ, եթէ համառօտ արդիւնքը :

Ապահովաբար դուբսէն՝ արեւելեան գաղութէ մը աւելի կարեւոր ապացոյցներ եղած է խմբագրութեան կամ գրատան, քան ուղղակի տեղէն,— Փարիզ, Լիոն, Մարսէյլ:

Անշուշտ այս ողբերգութեան պատճառներէն մէկը այն է որ, միւս գաղութներուն մէջ ունինք ազգ. գպրոցներ, որոնք « ընթերցող հասարակութիւն» կ'արտադրեն , գէշ աղէկ:

Յետոյ, այնտեղ ժողովուրդը ապրելով աւելի սահմանափակ միջավայրի մէջ, հեռու՝ եւրոպական ոստաններու լայծուն հրապոյրներէն, աւելի արամադիր է ինքն իր մէջ ամփոփուելու, իր տնտեսական անդաստանէն :

Եւ սակայն, ոչ այս իրողութիւնները, ոչ ալ ուրիշ պարագաներ կրնան չքմեղացնել այն ամարդի անտարբերութիւնը, անզգայութիւնը, որ կը տիրէ հայկական մթքի ստեղծագործութեանց հանդէպ :

Կարծես աղէ արձան են դարձեր մարդիկ :

Եթէ չունինք կանոնաւոր գպրոցներ որ ընթերցող սերունդ հասցնեն, հապա ի՞նչ եղան այն բազմութիւնները որ ազգ. գպրոցներ աւարտած կամ չարք մը դասարաններ բոլորած էին արդէն , երբ հոս եկան :

Ընդամէնը տասներհինգ տարուան մէջ հայերա՞ն անունք որ հայկական մշակոյթով թրծուեր էին իրենց դիտակից տարիքին մէջ , անով կը պարծենային մինչեւ երէկ:

Թոյլ տուէք արտասանել կոպիտ բառ մը, որ չատերուն կընայ յարմարիլ, այս պարագային,— Ձանձութիւն :

Արդարեւ, ինչպէս աւեւտրական կամ ընտանեկան կեանքի մէջ, այստեղ ալ « վերջէն տեսած » մարդու հոգեբանութիւն մը իր կեղծ գոհարները թափեր է չատերուն վրայ :

Անոնք ալ կը յաւակնին վերէն նայիլ հայկական արտադրութեանց վրայ, քանի մը ֆրանսերէն վէպ, հինգ – տասը չարժանկար կամ թատրոն տեսած ըլլալով :

Ցաճախ, օտարին քոստո այծը գառ է երեւցեր իրենց աչքին, եւ հեզհեզիկ իրենց աչքերը պղտոր են հայրենի վարուցանէն , թափուած ճիգէն ու վաստակէն :

Այս տեսակէտէն, մանաւանդ ըմբռնացուցիչ պատկեր մը կը պարզեն անոնք որ իրենց երիտասարդական փետուրները կը ցուցադրեն ամէն կողմ :

Ընթրոսացուցիչ՝ մանաւանդ անոր համար որ, չատերը այժմ կոչուած երիտասարդներէն՝ ընդհանրապէս նախնական ծանօթութիւններ ունին «Հայկականք »ի մասին: Տարրական , թերի - խաչ գիտելիքներ: Եւ կամ քարացած նախապաշարումներ :

Երկու ճամբաներն ալ կ'առաջնորդեն մէկ եզրի -— հեզհեզիկ թուլցնել, վերջելու դատապարտել այն երեսուն կապը, որ կը զբաղեցնէ ընթերցող կոչուած հասարակութեան եւ գրագէտին միջեւ : ժողովուրդին եւ իր մշակոյթին միջեւ :

Ուրիշ խօսքով, ծիւրումի դատապարտել գրչի վաստակաւորը: Եւ կամ ըմբռնացնել, գոչելու համար, առուտ մը .

— Գլուխս ողջ, թուղթս մոխիր ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

»»»» • ««««

Ուրբաթ օր հրատարակեր էինք « Տէյլի Թէլէկրաֆ »ի Մոսկուայի թղթակին ընդարձակ հեռագիրը՝ որ կը հաղորդէր վարչապետ Ռուլեանի, Կ.Կ.Ի քարտուղար Ամատունիի, օգնականին եւ հղ. գործավար Գումեդինի պաշտօնանկութիւնը եւ վտարումը: Ուրիշ աղբիւրէ եւ դարձեալ Մոսկուայէն քաշուած հեռագիր մը հաստատելով այս տեղեկութիւնները. կ'ըսէ.—

Բոլորն ալ ամբաստանուած են իբրեւ մեղսակից հայ ազգայնականներու եւ մանաւանդ իբրեւ պաշտպան հայ ազգայնական ակարեկիչական դիմեալ խումբերու՝ մասնաւորապէս որոնք 14 կոլխոզականներ սպանած են Ասեխանաւանի մէջ, ութ ամսուան ընթացքին, բոլորովին անպատիժ մնալով :

*** Վերջին պահուն ստացանք Մոսկուայի « Փրավտա»ն, որ կը հաստատէ մեր հրատարակած տեղեկութիւնները, ուրիշ մանրամասնութիւններով :*

Նախարարական խորհուրդին որոշումները Ֆրանսիի պաշտպանութեան եւ երկրին ապառնմութեան մասին

Դանիմիի տագնապը փարատած է առայժմ

Նախարարական խորհուրդը բացառիկ նիստ մը գումարեց երէկ, շաբաթ, նախագահութեամբ Պ. Լըպրէօնի, լուծելու համար շարք մը հրատապ հարցեր, որոնց մանրամասնութիւնները հաղորդած էինք երէկ :

Ուրբաթ օր, արդէն համաձայնութիւն գոյացած էր դաւիճին անդամներուն միջեւ, փարատելով եզմատական նախարարին կամ ամբողջ դաւիճին հրաժարման վախերը: Մամուլի մեծ ազդեցութիւն գործեց արմատականներուն եւ ընկերվարականներուն մերձեցումը, այնպէս որ ապահովուած կը համարուէր եզմատական նախարարին ծրագիրներուն ընդունելութիւնը: Ընկերվարական նախարարները առանձին նիստ մը գումարեցին վարչապետարանին մէջ, չարունակ հաղորդակցութեան մէջ ըլլալով Պ. Շօթանի հետ, որ կը գտնուէր յարակից սենեակի մը մէջ: Պ. Լէօն Պլում այս առթիւ ուժգնին կոչ մը ուղղեց իր ընկերներուն, որպէսզի ընդունին եզմատական նախարարին առաջարկները, դիտել տալով թէ քաղաքական տագնապ մը կրնայ ծանր հետեւանքներ ունենալ, մանաւանդ այն պահուն երբ Ֆրանսա կը ճգնի լուծել Սպանիոյ օտար կամաւորներուն խնդիրը :

Երկու ժամուան վիճաբանութենէ մը վերջ, որուն կը մասնակցէին Լէօն Ժուհօ՝ Աչխատանքի Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը եւ ուրիշ կարգ մը ոչ - նախարար ընկերվարականներ, Լէօն Պլումի ընկերները տեղի տուին եւ հաւանութիւն յայտնեցին եզմատական նախարարին առաջարկներուն :

Այդ առաջարկներուն մանրամասնութիւնները պիտի հրատարակուին այսօր: Ինչպէս գրած ենք արդէն, գլխաւոր կէտերէն մէկն է աւելի ճկուն ձեւի մը վերածել 40 ժամուան աչխատանքի օրէնքը, յարմարցնելով անհեւական պահանջներուն: Ցետոյ, կ'առաջարկուի օրէնք մը քուէարկել, վճռապէս արգիլելով նաեւ գործադուլները (գրաւում գործարաններու): Եւ վերջապէս ուրիշ անօրինութիւններ՝ բարեկարգութիւնը ապահովելու եւ հանրային վըտահութիւնը վերահաստատելու համար :

Վարչապետն ալ կարգ մը իրաւասութիւններ կը պահանջէ, յանուն երկրին ապահովութեան, մանաւանդ պաշտօնական կապածելի օտարականներու վտարման մասին :

Ինչ կը վերաբերի արտաքին քաղաքականութեան, Ֆրանսա կ'ուզէ խաղաղութեամբ ապրիլ բոլոր ազգերուն հետ, ի՛նչ աչխարհահայեացք ալ ունենան:

Բացառիկ խստութիւններ Պաղեստինի մէջ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԻՒՖԹիՆ ՊԱՇՏՕՆԱՆԿ.— ՀինԳ ԱՐԱԲ ԵՐԵԻԵԼԻՆԵՐ Կ'ԱՓՍՈՐՈՒԻՆ.— ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷՆ ՕՐԷՆԴԻՒ ԴՈՒՐՍ ՀԱՆՁԱԿՈՒԵՑԱՒ:

Բրիտանական իչխանութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առաւ հոկտեմբեր 1ին, իբրեւ հետեւանք երկու անգլիացի սպաներու սպանութեան: Անմիջապէս պատօնանկ եղաւ Երուսաղէմի միւֆթին եւ հինգ արաբ երեւելիներ ձերբակալուելով աքսորուեցան: Այս աքսորականներն են Տոքթ. Հիւսէյին Խալիլի՝ Երուսաղէմի քաղաքապետը, Ֆուատ Սապա՝ Արաբական կոմիտէին քարտուղարը, Ահմէտ Հիլմի փաչա, Արաբական դրամատան դանձապետը, Ճէմալ Հիւսէյնի՝ արաբական չարժման ամէնէն գործօն վարիչներէն մէկը: Կ'ըսուի թէ վերջին երկուքը փախած են, իսկ միւֆթին ապաստանած է Էօմէրի մզկիթը: Միեւնոյն առեն օրէնքէ դուրս հռչակուեցաւ Արաբական գերագոյն կոմիտէն, որուն նախագահն է միւֆթին եւ որ պատասխանատու կը համարուի վերջին ահաբեկչական գործողութեանց :

Բրիտանական իչխանութիւնը նախապէս ձերբակալած էր 200է աւելի Արաբներ եւ կոմիտէն անոնց արձակումը պահանջեց, սեսակ մը վերջնագիր ուղղելով :

Անգլիական մարտանաւ մը խարխս նետեց Հայֆայի առջեւ, կիպրոս փոխադրելու համար աքսորականները: Գրաքննութիւն հաստատուեցաւ թերթերուն վրայ, որոնք այսուհետեւ միայն պաշտօնական գեկոյցներ պիտի կրնան հրատարակել այս ծանրակչիռ դէպքերու մասին :

ԹՐՈՑՔԻի պաշտպանութեան համար արտակարգ միջոցներ ձեռք առաւ Մեքսիկայի կառավարութիւնը, իմացած ըլլալով թէ Չեկոն գործակալներ ղրկեր է : Մինչեւ հիմա քանի մզոնի ոստիկանները կը հսկէին, այժմ կրկնապատկուած է հսկողութիւնը եւ Թրոցքի տունէն դուրս չի կրնար ելլել :

ՊԱՅԹՈՒՑԻԿ ՄԵՔԵՆԱՑ մը գտնուեցաւ Թուրնֆէօյլի մէջ, Թուլուզ - Օչ գծին վրայ: Իսկ Օսթէրլիցի կայարանը, Պուտժէն հասած կառախումբին մէջ գտնուեցաւ տաբօրթնակ ծրար մը, որ կը պարունակէր չորս խորհրդաւոր առմբեր :

ՁՕՐ. ԹՐԱՆՔՕ նոր պատուանշան մը հաստատելով — « Կարմիր Նետեր », առաջինը ընծայեց Իտալիոյ թագաւորին, երկրորդը՝ Մուսոլինիի, երրորդը՝ Հիթլէրի :

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նստեր էի բազմոցին, արեւին տրուած նայուածքս, ևման ևամբու մը որ չսկսած կը յոգնի ինքզինք իր վրայ : Մէջէս ձայներ, խուլ ու խորունկ, որոնք փոթորիկը կը շարունակէին վրկայել, օրեր ետքը, ցամաք ինկած ևաւակին կողերէն: Գարնան օր էր ու գլխուս վրայ ծաղիկներ կ'երգէին մեղուներու մէջէն: Առջիս պարտէզ :

Կին մը բուսաւ :

Մեւ էր հագածը: Գիրկին միամեայ մանկիկ :

Ցառաջացաւ դէպի բազմոց: Վարանիք ունէր ու վախ ունէր: Ձխօսեցաւ:

— Ո՞վ կ'ուզես :

— ..... :

— Ինչո՞ւ կ'ուզես:

— Ձեռքը դնէ գլխին:

— Որո՞ւ :

Երկարեց մանկիկը որուն սեւուկ աչքերը անպատմելի անուշութիւն էին, հիւսուած՝ խոշոր թարթիչներուն խորը, ու դալկութիւն՝ երեսներուն:

Սպասեց: Շուարեր էի:

Ցանկարծ յիշեցի: Ինծի դարձաւ պատկերը մեր մայրերուն որոնք մեր ձեռքէն բռնած կը տանէին, աս ու անթաղին մէջ, պառաւներու կամ ծերբուս ու կուտային մեզ անոնց գիրկը, օրհնէիք մը աղաչելով իրենց մատղաշուկ տղոց: Միտքս մնացած է որ այդ մարդերը կամ կոյրեր էին, կամ իրենց անդամներէն բակուած «ևամբորդներ», անգամ մը ևամբայ ինկած դէպի գերեզման ու յետոյ ետ դրկուած: Հարցուցի

— Ո՞ւրկէ կը ևանչնաս :

Լսած էր: Ըսած էին :

— Ի՞նչ ըսած :

— Հոգեդարձ: Աղօթեցինք, տուինով: Ուզեցինք:

— Ի՞նչ ուզեցիք:

— Ուզեցինք ողորմէր ...

— .....

— Որ տղադ չըլլար թոռնիկիս ըսած:

Լեցուեցան աչքերը: Թոռնիկը հասած գիրկիս, կանգնած տոտիկներուս վրայ, թաթիկները ևետեր էր մազերուս ու կ'օրհնէր զիս:

Ռովիկէս ուրիշ մանկիկ մը: Անոր ալ աչքերը սեւ էին ու մեծ, շա'տ մեծ՝ գլուխը: Տրտում էին անոր ալ երեսները, իբր թէ հասկցած ըլլար: Ելաւ ազատ ծունկիս, առաւ հոն տեղաւորուած տղեկին ափը թաթին մէջ. բարձրացաւ իր տոտիկներուն վրայ : Ու անոր ալ ազատ թաթը կը խաղար մազերուս հետ :

Երկու այդ ափերէն բան մը կը բաբախէր շատ յստակ, ի՛մ թէ այդ մանկութիւններուն սիրտը, գլխուս վրայ:

Ու բուսաւ երկրորդ կինը, առանց սեւի: Բայց որուն հոգիէն անցնող կայծակը իր հետը դրեր էր երեսին, բոցէն լզուած ևկարի մը ևման: Լեցուեցան անոր ալ աչքերը:

Ցետոյ կուրծքիս վրայ երկու մանուկներու գլուխները միացան իրարու :

Իմն էր մէկը անոնցմէ :

— Ըսին քալ չելած տղայ ունի :

Ու լուծ :

Ձեռքերս չշարժեցան: Ձրացուեցան շրթներս: Բայց ծոցիս մէջ իրար պրսակուած այդ մատաղ գլուխներուն վրայ մէկ մէկ կաթիլ արցունք չկրցայ զսպել :

Երկու կիներ առին տղաքը: Ինծի արգիլուած էր յուզուիլ :

Ու ծոցիս սեղմած իր թոռնիկը, սեւերով կինը հեռացաւ արեւին մէջ:

Որո՞ւ կը տանէր մատաղ այդ սուգը միւս կինը, կռնակէս անդին, տունին մէջ բաժնելով այսքան կանուխ, այդ ևան տարօրինակ իմ մանկութիւնը:

Յ. ՕՇԱԿԱՆ

ԿԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ ԶՕՐ. ԻՍՄԷԹԻ ԱՆԿՈՒՄԸ

Թուրք ներթի մը ըսածներուն այդ մասին

Պոլսոյ վերջին թղթաթերը վերջնապէս կը հաստատէ թէ Զօր. Իսմէթ Ինէօնիւի տեղ վարչապետ նշանակուած է անհեւական գործակատը, ձէլալ Պայար, որ նոր գահլիճին ցանկը պիտի ներկայացնէ խորհրդարանին բացումէն վերջը :

Թուրքերէն «Թան » (նախկին Միլլիյէթ) հետեւեալ բացատրութիւնները կը հրատարակէ պատճառներու մասին որոնք բաւական թափանցիկ են.—

— « Այս փոփոխութիւնը տարակարծութենէ առաջ չէ եկած: Բացարձակապէս սուտ են այն զրոյցները որոնք ըսի - ըսաւի ձեւով չրջան կ'ընեն: Աթաթիւրք, ամէն առեներուն պէս սիրով կատուած է Իսմէթ Ինէօնիւի, իր արժէքաւոր գործակցին, զոր տարիներէ ի վեր ամէն դժուարին պահերուն իր քով տեսնել վարժուած է :

Իսմէթ Ինէօնիւ ալ իր Պետին հանդէպ ունեցած խոր հիացումը եւ հաւատարկանքը ամէն առեն ապացուցած է, եւ կատարուած մեծ յեղաշրջումին յաջողութիւնը՝ մէկ մարդու մը նման Մեծ Առաջնորդին չուրջ խմբուելուն մէջ գտած է : Անոր մէջ այս զգացումները այսօր ալ, վաղն ալ ամէն առեներուն պէս օրաւուր պիտի մնան :

Միայն թէ սա պարագան պէտք է նկատի ունենալ որ, յեղաշրջումը տեւական կերպով կը չարունակէ իր ճամբան: Ան քիչ ժամանակուան մը մէջ երկար հանպրտուններէ անցաւ: Պահանջները ամէն օր կը զարգանան, կը չատանան: Այս պահանջներէն մէկն ալ այն համոզումն է թէ՝ յեղաշրջումը անձի չէ կապուած եւ կ'ապրի արմատացած եւ օրաւուր :

Տարիներէ ի վեր երկրին ներսը թէ դուրսը, ականջ ականջ սա փոփոխները կը խօսուին.— « Այո, մեծ գործեր կը տեսնուին, բայց ասոնք Աթաթիւրք կը կատարէ եւ զանոնք ի գլուխ կը հանէ Իսմէթ Ինէօնիւի նման ուժեղ վարչապետ եւ վստահելի անձնուիրութեան մը միջոցաւ: Բայց մարդուս կեանքը անցաւոր է. այս մէկ երկու ուժեղ մարդիկը երբ իրենց բնական վախճանը ունենան, այդ պարագային յեղաշրջումը պիտի անհետանայ, Թուրքիոյ մեծ անհատականութեանց կոթնած օրաւութիւնը վերջ պիտի գտնէ »:

Այս տեսակ մտածում մը դիկտատորութեամբ կառավարուած երկիրներու համար միայն տեղին կրնայ ըլլալ: Աթաթիւրք առջին օրէն իսկ չնացած է գործել այնպիսի ուղղութեամբ մը, որ Թուրքիոյ ընդհ. կեանքը անձերու չկենար, այլ ինքնին գործող եւ արմատացած մեքենական կազմակերպութիւն մը ըլլայ :

Բայց եւ այնպէս, կատարելապէս անտեղի ալ ըլլայ, այսպիսի մտածում մը՝ մանաւանդ արտասահմանի մէջ գոյութիւն ունի: Ակէ մտահոգութիւններ կը ծագին ապագայի մասին: Այս խորհրդածութեամբ տարուողներու եւ թշնամական զգացումներ տածողներու մօտ սա մտածումը կայ.— «Սպասենք, օր մըն ալ մեր կարգը պիտի գայ »:

Բացարձակ պահանջ մըն է մտքերէ անհետացնել սա մտածումը թէ՝ յեղաշրջումը անցաւոր անձերու կը յենուի: Պէտք է կատարեալ վստահութիւն ներչնչել ապագայի հանդէպ :

Ակէ գտա, երկրի մը համար պահանջ մըն է ազատ հրաժարումի ճամբով

(Յուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿՈՄԿՈՒՏԻ ԲՅՈՒՐՈՆ

»»» • «««

Ա.

Երիտ. ազատական Հայաստանի Միության Ս. Վրաստանի Շրջ. Կոմիտեի Նախագահ Ամենայն Հարգանքով Ձեզ Հրավիրում է Միության Ընդհանուր Ժողովին, Որ Տեղի Կունենայ Այսօր Կիրակի, Ժամը 5-ին Երեկոյան, Ս. Ներսիսեան Դպրոցի Սրահում, Հետևեալ Օրակարգով:

1. Կոմիտեի Տարեկան Հաշուետուութիւն:
2. Նոր Վարչութեան Ընտրութիւն:
3. Ընդհանուր Հարցեր:

Ներկայ Ժողովին Կը Հրաւիրուին Նաև Միութեան Անդամ Չեղող Ազատականները:

Նախագահ՝ Ա. Ղազարեան
Քարտուղար՝ Ա. Ալեքսանեան

Ընդհանուր Ժողովը Տեղի Ունեցաւ Նշանակուած Օրուան Եւ Ժամուն Ներկայ Էին Միութեան Անդամներէն Մեծ Մասը: Ժողովը Բացուեցաւ Նախագահ Ամ. Ղազարեանի Կողմէ Ժամը 5-ին Եւ Ան Ներկայացուց Կոմիտեի Տարեկան Հաշուետուութիւնը, Որ Ընդունուեցաւ Առանց Քննադատութեան:

Ապա Տեղի Ունեցաւ Նոր Վարչութեան Ընտրութիւն, Որուն Արդիւնքը Հետևեալն Էր:

Նախագահ՝ Ա. Ղազարեան
Փոխ-Նախագահ՝ Ա. Ալեքսանեան
Գանձապահ՝ Ա. Ղազարեան
Քարտուղար՝ Ա. Ալեքսանեան
Անդամներ՝ Ա. Ղազարեան, Ա. Ալեքսանեան, Ա. Ղազարեան, Ա. Ալեքսանեան, Ա. Ղազարեան, Ա. Ալեքսանեան,

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

(ՀՍԳՀ ԳԱԱ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՐՎԵՍՏԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ)

»»» • ‹‹‹‹

Ա. Ց. Գ. ԹՈՒՆԳԱՆՈՒՆ

— ๑ —

ԱՄՊԻ — Երէկուան թարիգ մէջ, որ-պատճառով ընդհատուած մնաց նիւթը, նը-պէտ է ըսենք թէ ան ալ ունէր իր տեղը ու իր ժամը։ Ան կը վերաբերէր Ցեղասպանութեան Զոհերու Յուշարձանի Համալիրի Հանդիսաւոր Բացման Օրուան Ծրագրին։

Ծանօթ էր նաեւ այդ ծրագրի մանրամասնութիւնները։ Մենք գիտէինք, որ ան կը նախատեսէր ժամադրութիւն մը Ծիծեռնակաբերդի Յուշարձանի առջեւ, ուր պիտի հաւաքուէին ամբողջ ազգը եւ անոր ներկայացուցիչները։ Ապա, ամբողջ ազգը պիտի ուղղուէր դէպի Համալիրի Մուտքը, ուր պիտի կատարուէին հոգեհանգստեան արարողութիւն

առաւօրէն պետական մարդ հասցնելը :

Այս փոփոխութեան մէջ փնտռուելիք պատճառ մըն ալ սա է.—

Թուրք յեղաշրջումը խիստ արագօրէն կը հասունցնայ : Մեր կազմուածքին մէջ անտեսական թէ ընկերային շատ մը տարրեր կը փոխուին, օրէ օր կը յառաջանայ հասունութիւնը :

Երկրի մը մէջ ուր դեռ կ'ապրին երէկուընէ մնացած ժխտական մտայնութիւններ, առանց պահպանելի եւ խնամքի չէր կրնար թողուել թուրք յեղաշրջումին նման անդուրեկան արժէք մը : Պարզապէս ջերմանոցի մը մէջ հազուագիւտ եւ արժէքաւոր տունկի մը հասցնելու նման պէտք է դողալ անոր վրայ եւ պաշտպանողական միջոցներ ձեռք առնել, որպէսզի ան կարենայ լաւագոյնս աճիլ ու զօրանալ :

Այս ծանր եւ դժուարին պարտականութիւնը Իսմէթ Ինէօնիւի վիճակուած էր : Ան մեծ զգուշութեամբ եւ խնամքով աշխատեցաւ որպէսզի հիմնաւորուի, տեւականանայ եւ ապահովութեան մէջ գտնուի թուրք յեղաշրջումը : Այս նպատակին համար ան, խոր սիրով եւ չհապղղդուածութեամբ, գիշեր եւ ցերեկ աշխատած է :

Ան չատ մեծ ծառայութիւն մատուցած է երկրին վարկը բարձրացնելու համար արտասահմանի մէջ : Թուրք պատմութիւնը, իր Աթաթիւրքի ամէնէն մօտիկ գործակիցը, պատուոյ ուրոյն տեղ մը պիտի տայ իրեն : Այսպիսի բարձր արժէքէ մը երկիրը ասկէ յետոյ ալ պիտի օգտուի : Իսմէթ Ինէօնիւինչ դիրքի մէջ ալ որ գտնուի, մինչեւ իր վերջին շունչը նոյն անսպառ խանդով եւ յուզումով պիտի աշխատի՝ օգտակար ըլլալու համար երկրին :

Բայց մեր զարգացումի ճամբուն վրայ այնպիսի հանգրուանի մը հասած ենք որ, պէտք է ջերմանոցին տունկը բաց օդին հանել, եւ անոր հնարաւորութիւն տալ որպէսզի լայն գետնի վրայ ճիւղաւորուի : Այն պաշտօնը (վարչապետութիւնը) որ մեծ գինուորի եւ դիւանագէտի մը պէտքը ցոյց տուած էր, այս նոր շրջանին մէջ անտեսագէտի անհրաժեշտութիւնը մատնանշած է :

Ամէնէն կարուկ ճամբան էր գործի գլուխ բերել այս անտեսագէտը, եւ անոր հնարաւորութիւն տալ, որպէսզի նոր դրութիւններով զրաղի երկրին պահանջներով՝ դրամի, երկրագործութեան, անտեսական հարցերով :

Ահա այն ազդակները որոնք առաջ բերին այս փոփոխութիւնը վարչապետութեան մէջ : Ինչպէս ըսինք, ասոր մէջ չկայ կէտ մը որ մտածել տայ թէ յեղաշրջումի ճակատին արժէքաւոր գործակիցներուն միջեւ ամենաթեթեւ անհամակրոտիւթիւն մը կայ :

Տիկին Միլլեր եւ Տիկին Սկոպլին դէմ դիմաց

Հարցաքննիչ դատաւորը առջի օր դէմ դիմաց հանեց երկու անհետացած ռուս գօրավարներուն կիները, Տիկին Միլլէր եւ Տիկին Սկոպլին : Շատ յուզիչ էր տեսարանը եւ երկուքն ալ կը հեծկլտային : Ծօսակցութիւնը կատարուեցաւ ռուսերէն եւ մանաւանդ թարգման մը բռնուած էր :

Ծօսակցութիւնը սկսաւ Տիկին Միլլէր .

— Ըսէք ամբողջ ճշմարտութիւնը : Թերեւս տակաւ կարենանք երկուքն ալ գտնել :

Տիկին Սկոպլին պատասխանեց հեծկլտալով .

— Եթէ ես իմ ամուսինս գտած ըլլայի, եթէ դիտնայի թէ ո՛ւր է, ոտքը ձեռքը պիտի իյնայի, ի հարկին մինչեւ կառափնատ պիտի երթայի անոր հետ, բայց օձիքը պիտի չձգէի : Ի՞նչպէս ձգեց զնաց ըսիս : Դուք նորէն զաւակներ ունիք. իսկ ես մինա՛կ եմ ...

Տիկին Միլլէր յուզուելով մրմնջեց.— « Աղօթեցէք Աստուծոյ » :

Այս դէմ դիմաց հարցաքննութիւնը տեւեց ժամը 4էն 8 :

Տիկին Միլլէր հարցուց թէ ինչո՞ւ իրեն չեկաւ կամ հեռաձայն չըրաւ : Տիկին Սկոպլին պատասխանեց .

— Գլուխս խելք չէր մնացած, թափառեցայ փողոցէ փողոց, սրճարանէ սրճարան, ամուսինս գտնելու համար : Երբեմն ղպայախարութեան մտանուելով, կը կարծէի զայն տեսնել կառքի մը, հանրակառքի մը մէջ ...

Հարցաքննիչ դատաւորը նորէն նեղացուցիչ հարցումներ ուղղեց Տիկին Սկոպլինի, իրենց ապրուստի միջոցներուն մասին : Ուզեց դիտնալ թէ Զօր. Սկոպլին դրամ ունէ՞ր վրան, երբ դիւերուան ժամը 2ին ժողովի հրաւիրուեցաւ :

— Ոչ, պատասխանեց Տիկին Սկոպլին, ամուսինս երբեք դրպանները չէր պարպեր դիւերը : Արդ, այդ դիւերը մեր սենեակի վառարանին վրայ դրաւ երկու դրամապանակները որոնք կը պարունակէին 20.000 ֆրանք : Ես ալ չեմ կրնար բացատրել այս պարագան :

Ինչ կը վերաբերի եկամուտներուն, տիկինը նորէն պատմեց թէ 1935ին 10 հազար , յաջորդ տարի 6000 ֆրանք չհաշած է իր երգահանդէսներէն, յետոյ 60000 ֆրանք հատուցում ստացած՝ ինքնաշարժի արկածի մը հետեւանքով ևն. : Հաստատուած է որ շատ ճոխ կ'ապրէին, կալուած մը դներ էին՝ կանխիկ վճարելով 10000 ֆրանք ևն. : Դատաւորը հարցուց թէ ամուսինը գաղտնի եկամուտներ չունէ՞ր :

— Այդ մասին պատասխան չեմ կրնար տալ, ըսաւ Տիկինը :

*** Տիկին Սկոպլինի թուղթերուն մէջ գտնուած է զօրավարին մէկ յուշատետրը, ուր հետեւեալ խօսքերը կան,— «Հրաւէրը ժամը 12.30ին կամ 1ին հաղորդել Էօժէն Քարլովիչ Միլլէրի» : Իսկ տակը «Համաձայնեցանք» : Մեծ կարեւորութիւն կը տրուի այս փաստին :

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂՈՎ

Զեմոսվ.վաբիոճ արտաքին նախարարը Փարիզ եկաւ, խորհրդակցելու համար ֆրանսական կառավարութեան հետ :

Ռոիսճոիթի մէջ ԱՆԶՆԱՍՊԱՆ եղած է Տիկին Գարմէն Սաեփան Մելիքսեթեան, 28 տարեկան, Զուիցերիայէն : Թերթերը կը գրեն թէ սիրահարած էր աղքատ հայ երիտասարդի մը, սակայն ծնողքը հակառակած ըլլալով, յուսահատեր, 250 կրամ օղի խմեր եւ Դանուբի մէջ նետուեր է :

ԴՈՐՈՑԱԿԱՆ ՎԵՐԱՄՈՒՏԻՆ ԱՒԵՏԻՔ, որ տեղի ունեցաւ հոկտեմբեր 1ին, չարք մը նորութիւններ պիտի դործադրուին, կրթական նախարարին յանձնարարութեամբ : Պիտի հաստատուին 50 մանուկ դասընթացքներ, որոնք վեցերորդ դասարանի համարժէք ըլլալով, պիտի ծառային երեւան հանելու աշակերտներու մասնաւոր ընդունակութիւնները : Պիտի թեթեւցուին ծրագիրները որոնք չատ խճողուած են, դրօսանքներ պիտի հաստատուին կէսօրէ վերջը (բացի հինգշաբթի օրուան արձակուրդէն) ևն. : Դասագիրքերու գինը սղած է 25 — 35 առ հարիւր համեմատութեամբ եւ դեռ պիտի բարձրանայ :

Տէր եւ Տիկին Սարգիս Հէքիմեան, այրի Տիկին Վերժին Գրալեան, Տէր եւ Տիկին Մնկիկ Գարաճեան, Տէր եւ Տիկին Մնակ Հէքիմեան, Տէր եւ Տիկին Ստեփան Թօփալալեան, Այրի Տիկին Մարիամ Տօսկիկեան, Տէր եւ Տիկին Ռուհանէս Ուզունեան , Օրիորդ Սրբուհի Գարաճեան սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի որդւոյն, քեռորդւոյն , եղբօրորդւոյն, մօրաքրոջորդւոյն եւ հօրեղբօր Թոռան՝

Մելքոն Հէքիմեանի

դառնադէտ մահը որ տեղի ունեցաւ 23 տարեկան երիտասարդ հասակին :

Ցուղարկաւորներու թափօրը պիտի մեկնի Պուսիքոյի հիւանդանոցէն վաղը, 4 հոկտ. երկուշաբթի կէսօրէ վերջ, ժամը 1.45ին : Ցուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ Պուլոնեի ֆրանսական եկեղեցին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Պիյանքուրի գերեզմանատունը :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ .—Մասնաւոր մահագդ դրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ

Ի պատիւ ծանօթ գրագէտ Պ. Յ. Օշականի

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ա. ՉՕՊԱՆԵԱՆԻ

ԵՒ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻՒ

Խօսք կ'առնեն Պ. Պ. Հ. ԲԱԼՈՒԿԵԱՆ, Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ, Շ. ՆՈՐԴՈՒՆԻ. Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ, Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, եւ Գ. ՖԷՆԷՐՃԵԱՆ:

Յաւուր կիրակի, 3 Հոկտ. կէսօրէն յետոյ ժամը 3ին, վիքթոր Հիւկոյի սրահին մէջ. 46 ter Rue St. Didier, Ave. Poincaré. *մէթրօ Թրոքատէրօ:*

Տոքթ. Ա. ՄԵԼԻՓԻ

ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ **87 Rue Ernest Renan,**
Issy-les-Moulinaux

Մէթրօ **Mairie d'Issy**ի ճիշդ դիմացը:

Մասնագէտ քթի, ականջի, կոկորդի, զլուխի եւ վիզի հիւանդութեանց: Կը դարմանէ նաեւ նեթքին հիւանդութիւնները:

կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամը 5—7:

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, կ'ընդունի 49 rue de Maubeuge, երկուշաբթի, ցորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ժամը 2—4, հեռաձայն Trud. 21-03

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD
48 rue de la République
Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51

ORIENT LLOYD
7 rue Auber, Paris
Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:

Ճոմսակներ՝ ամէն տեղի համար: Հայ ճամբորդներու հատուկ ժամնաւոր գին: Ընտիր Թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍՏԱՀԵԼԻ ՏԱՒՆ

Վարձու սենեակներ աւետարիներու համար

Տաք եւ սառ ջուր, շոֆաժ, հեռաձայն: Տարեկան վարձք՝ 1600 ֆր.:

Դիմել՝ 13, Rue de la Colonie, *Paris (13):*

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ գործեր, Փարիզի, գաւառի, դաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ամուսնութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի գործեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթեւրալիզասիոնի օքինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւաբանական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փաղոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կատարյ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մէջնորդչէքի: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

ՀՈԳԵՀԱՆԴԻՍՍ

Տէր եւ Տիկին Գ. Պազարեան, Տէր եւ Տիկին Յովհ. Քիհանեան եւ գաւակները կը ծանուցանեն թէ այսօր, 4 Հոկտեմբեր կիրակի, պատարագէն վերջ Հողեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց մօր, զօքանչին եւ մեծ մօր ժպհուան քառասունքին առթիւ Աղնուվիլի վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցիին մէջ, կը հրաւիրուին հանգուցեալին յիշատակը յարգող ազգականներն ու բարեկամները:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի Շարաւային Շրջանի Ցառաջդիմասիրաց Միութիւնը իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Տիկին Ագնիս Գազազետնի եւ իր գաւակներուն, որոնք իրենց սիրելի ամուսնոյն եւ հօր՝ ԳԻՈՐԴ ԴԱԶԱԶԵԱՆի ժպհուան տարելիցին առթիւ դպրոցին նուիրեցին 50 (յիսուն) ֆրանք:

«ՍԻՆԷ ՍԷՔՕ»Ի ԵՐԵԿՈՅԸ

Շարժանկարի աննախընթաց ցուցադրութիւն, կիրակի 3 Հոկտ. երեկոյեան ժամը 8.30ին, մարսէյլ. ՇԱՀՐԻԿԵԱՆ. սրահին մէջ, 25 Ռիւ տը լ'Էքլիքս:

Սինէ «Սէքօ» պիտի ցուցադրէ եւթը հետաքրքրական ժապաւէնները հայերէն տառերով.—

1. «*Միշէլ Ստրօկոֆ*»ը, դերակատարներ՝ Իվան Մոսժուքին, եւ Շահխաթունի:

2. «*Սուլթան Համիտը*», դերակատարներ՝ Բադբատուի եւ Շահխաթունի:

3. «Համաշխարհային ճամբարը եւ Հայ Արիները», (արտադրութիւն «Սինէ Սէքօ»ի):

Ժպպաւէնները երաժշտութիւնը դասաւորած է Պր. Ժաք Տէրտէրեան:

Թախսերու մասնակցութիւնն՝ մեծերու 3 ֆր., փոքրիկներու 1 ֆր.:

Հ. Ց. Դ. ԵՒՐ. Կ. Կ.ի պարգեւաբաշխութիւնը տեղի ունեցաւ սեպտ. 28ին: Շահեցող հետեւեալ թիւերը :

2449, 1826, 2625, 1870, 1395, 0512, 2258, 2517, 0599, 1023, 0100, 2047, 1306, 0644, 2619, 1806, 0489, 0507, 0300, 0619, 2735, 2520, 0824, 2436, 2128, 1750, 2187, 1184, 1217, 0344, 0141, 1631, 0720, 2430, 2241, 2896, 0883, 1324, 1380, 2753, 0569, 1797, 2091, 1123, 0077, 2573, 2887, 1653, 1375, 1062, 0199, 0758, 1751, 1296, 2204, 2686, 2450, 1060, 1158, 2474, 2940, 1991, 1962, 1696, 2369, 1815, 2340, 2247, 2751, 2105, 0431, 0546, 0067, 0231, 0579, 2274:

ԻՍԻ ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Հայ երիտասարդաց Միութեան վիճակախաղէն շահած են հետեւեալ թիւերը՝ 396 մուսա լերան քառասուն օթեակը (2 հատոր), 525 Անդրանիկի մեծագիր նկարը, 638 Ազգ. վիճակահանութեան հարիւր ֆրանքնոց տոմսակ մը, 627 ինքնահոս գրիչ մը, 792 գորգ մը:

Նուէրները ստանալու համար դիմել կամ գրել Ս. Միսաքեանի,

20 bis Rue de la Défense Issy-les Moulineaux (Seine).

Ժամացոյցի եւ գոհարեղէնաց վաճառատուն

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin
Métro: Louis Blanc et Jaurès

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՓՆՏՒԵՑԻՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԻՔ երփնաթերթ՝ «ՄԵՂՈՒ» փարիզի եւ շրջանի Ցառաջդիմասիրաց Միութենէ

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՀԱՅՑԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ_ՃԱՇԱՐԱՆ
Sphinx
2, Rue Boutebrie, Paris(5)
Tél. Odeon 33—65, մէթրօ St. Michel եւ Cluny
Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ հայեղ կերակուրներ
Անարատ օղի՝ տաք աղանդերներով (մէզէ),
Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն: դիւբատեսչի գին:

TLEMCEN
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ—ՃԱՇԱՐԱՆ
ՏՆՕՐԷՆ՝ **SELADJI**
4 Rue Sainte Beuve
(133 Bld. Raspailի անկիւնը)
Հեռաձայն Littré 89-13
Նշանաւոր պարուհի ՕՐԻՈՐԴ ՔԻՆԼ կ'երգէ եւ կը պարէ արեւելեան երգեր եւ պարեր, ընկերակցութեամբ հայկական նուագախումբի (Հայկ եւ Ալֆոնս), ամէն երեկոյ ժամը 8էն սկսեալ:
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԽՄԻՉՔՆԵՐ:
ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻ՝ թարմ աղանդերներով:

Tailleur de ST. BERNARD
H. GULBOLIAN
24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris(18e)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ *La Chapelle* եւ *Barbès Rochechouard*
Թելեֆոն Montmartre 69—70
ՈՐՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—Մասնաճիւղիս բացման առթիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի համար:
ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՓՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄՈԱՌՈՒԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ:
ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստներ (2 փորձով) սկսեալ 280—400 ֆր. նուէր կը տրուի մէկ ֆրանկէդի տաբատ մը եւ կամ ամառնային չատ կ գիգնէ սկիւ մուշտակ մը: 400 ֆր.է վեր հագուստներու (3փորձ) համար կարելի է նուէր ստանալ մոտակայքը Տիկ. Հայկուհի Կիւլպէնկեան, արհեստանոցին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժողութեամբ 2 imitation martre, պայմանաւ որ փորձի վերջաւորութեան ցառաջին օգտագործուելու համար վերադարձուի ցառաջիկ կոթօնը: Rue la Charbonnière *մեր մասնաճիւղին մէջ կը տառնձնենք փիւրամատչելի գիներով à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ բրթուածք:*
Բաց է կիրակի մինչ կէսօր:

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԻՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
ՔԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ —

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
5
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MARDI
5 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3542

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

«ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐՈՒԻՆ ԳՈՐԾԵՐԸ»

Մոսկուայի կառավարական պաշտօնաթերթին ժխտակցումները Հայաստանի վարիչներու մասին

«ԱՄԱՍՈՒՆԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿԱԾ Է ԱՆԶԳԵԱՆԻ ՀԱԿԱՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ» — ԱՆՈՐ ԱՄԲՈՂՋ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ ՈՒՂՂՈՒԱԾ Է ԵՂԵՐ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԴԷՄ» — ԱԿՈՐՈՎ ՆՈՒԻՐՆԵՐ ՍՏԱՑԱԾ Է ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ԼՐՏԵՑ ՇԱՀԱՎԵՐՏԵԱՆԻ ՄԻՋՈՑԱՒ — ՎԱՐՉԱՊԵՏ ԳՈՒԼՈՑԵԱՆ «ԾԱՆՐԱՑԵՂ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ» — ԳՈՒՄԵՂԻՆ՝ «ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԱՄԷՆԷՆ ՁԱՐԱՄԻՏ ԹՇՆԱՄԻՆ» — 14 ԿՈԼԽՈԶԱԿԱՆՆԵՐ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ՝ ՍՏԵՓԱՆԱՒԱՆԻ ՄԻՋ — ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ՀՈՂԵՐԸ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԿԸ ԲԱԺՆԵՒԻ — ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՂԸՐԿՄԸ ՄԻԼԻՈՆԵՐԸ ՄՄԱԵՐ ԵՆ — 10ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԵՐԸ ԿԵՂԾԵՐ ԵՆ ...

Մոսկուայի կուսակցական պաշտօնաթերթին՝ *Փրավոյայի* երեւանի թղթակիցը սեպտեմբեր 28ի թիւով հետեւեալ «մեկնաբանումները» կը հրատարակէ առաջին խորագրին տակ, հաստատելով «Տէյլի Թելէկրաֆ»ի թղթակցին հեռագիրը (տես *Յառաջ*, 1 հոկտեմբեր).—

Թղթակիցը, Կոսլաբով, կը գրէ թէ Հայաստանի կեդր. կոմիտէին քարտուղարը՝ Ամատունի, քանիցս իրեն վերագրած է Ա. Խանջեանի մերկացման պատիւը, սակայն իրականին մէջ «չարունակած է անոր հակայեղափոխական եւ ազգայնական գործը»:

— «Քարտուղար Ամատունին դեռ 1924 — 1925 թուականներէն եղած է քրոջքիական եւ այս պարագան ծածկելը է կուսակցութենէն: 1927ին դաշնակ նամակներ գրած է հայ ազգայնական սպեցիֆիքիի զեկավար Աշոտ Յովհաննիսեանին, առաջարկելով իր ծառայութիւնները՝ կռուելու համար կուսակցութեան եւ հայ ժողովուրդի դէմ:

— «Աննկարագիր Ամատունի դեռ 1930 թուականին կապուած է եղեր Լոմինաձէի վոհմակին հետ: Ամատունի երբեք չէ հեռացած թշնամի բանակէն: Անոր ամբողջ գործունէութիւնը ուղղուած է բոլշեւիկեան կուսակցութեան, հայ ժողովուրդին դէմ:

— Ամատունի մտերմանալով «Դաշնակցութեան գործակալ(!) Ակորովի հետ, անոր յանձնած է երկրորդ քարտուղարութիւնը: Այս վերջինը իր գործունէութեան համար «նուէրներ ստացած է արտասահմանեան լրտես Շահվերտեանի միջոցաւ:»

Գալով ժող. Գործավարներու Մորհուրդի նախագահ (վարչապետ) Գուլյեանի, ան «եղած է ժողովուրդի թշնամի եւ գնդակահարուած Քամենեւի քարտուղարը: Եղած է նաեւ ծայրայեղ ազգայնական եւ վնասարար (սապոթնօր):

Նոյն մեղադրանքը նաեւ հոդ. գործակալ Գումեղինի դէմ, «հայ ժողովուրդի ամէնէն չարամիտ թշնամին»:

Միշա համաձայն թղթակցին պատմութեան, այս չորս ամբաստանեալներուն դեկավարութեան տակ «քաղաքին ազգայնականներ, Դաշնակներ եւ մաքրիստոներ ֆիզիքապէս կ'ոչնչացնէին կոլխոզի անդամները եւ բանուորները: Ստեփանաւանի «մաւզերիստները», ինչպէս իրենք կը կոչեն ահաբեկիչ Դաշնակները, ութ ամսուան մէջուընի սպաննած են 14 կոլխոզնիկներ: Մինչեւ այսօր ոչ մէկ ահաբեկիչ դատի յանձնած են»:

— Հողագործութեան մէջ, կը շարունակէ Կոսլաբով, «ազգայնական վոհմակը կը վերահաստատէր կուլակը» (ունեւոր գիւղացին): Հողերը կը բաժանէին այնպէս, որ անհատական անտեսութիւնները կոլխոզներէն աւելի չատ հող կը ստանային: Որպէսզի արհեստական ձեւով ազդամիջեան հակամարտութիւններ յարուցանեն, վնասարարները կ'ստանէին հողը թուրք կոլխոզներէն: Միեւնոյն ատեն կը քանդէին հայ կոլխոզներու տնտեսութիւնը:

«Ցայտնի է, որ Հայաստանի մէջ ջուրը նախապատման է գիւղատնտեսութեան եւ այգեգործութեան յաջողութեան: Խորհրդային Միութեան կառավարութիւնը ամէն տարի տասնեակ միլիոններու վարկ կը բանայ ոռոգման աշխատանքներու համար հանրապետութեան մէջ: Վնասարարները այդ գործերը ձախսած են ատանց ո եւ է օգուտի, կոլխոզները ձգելով նորէն առանց ջուրի»:

Ջրանցք մը որու վրայ ծախսուած է 37 միլիոն րուբլի, բաւարարութիւն կու տայ միայն... 600 հեկտար հողի, որովհետեւ այս գործը ծրագրած է յայտնի վնասարար Բելենկի, իսկ կառուցումը կատարեր է Դաշնակ Աբրահամեանը, Կարսէտ գործարանատիրոջ մը տղան: Այդ Աբրահամեանը 1921ին փախած է եղեր արտասահման եւ յետոյ վերադարձեր է վնասարարութիւն կատարելու համար»:

Մոսկուան 10 միլիոնի չատուկ վարկ է բացած երկրաշարժի զոհերուն օգնութիւն հասցնելու համար, սակայն այդ «գումարէն միայն հինգ միլիոնը ծախսեր են» : Ահա այսպէս են վարուած իրենց թշնամիները, երբ ժողովուրդը ենթակայ էր տարբերային դժբախտութեան»:

Նոյնիսկ երեւան քաղաքին մէջ չինուելիք տուներու համար բացուած 7 միլիոնի վարկը մնացած է անձեռնմխելի:

Թղթակցութիւնը կը վերջանայ հետեւեալ տողերով.

— «Ամատունի իր ծառայ (լաքէ) Ադեքսանդրեանի միջոցաւ կազմած է 10րդ համագումարի կեղծ առնադրութիւններ, յապաւելով այն բոլոր քննադատութիւնները եւ մերկացումները որ եղած են կեդր. կոմիտէի դեկավարներուն դէմ»:

Ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ Թուրքիոյ մէջ

Պոլսոյ վերջին թղթակիրներն կ'իմանանք թէ լուրջ հանգամանք ստացած է Իսմէթ Ինէօնիւի հրաժարման խնդիրը: Թուրքերէն «Թան»ը, որ առաջին անգամ հաղորդած էր այդ լուրը, տասը օր ետքը հրաժարման գաղտնապարտուած է: Հանրապետութեան նախագահը դիր մը ուղղելով փոխ-վարչապետ Ճէլալ Պայարի, կ'ըսէ.—

«Մալաթիոյ երեսփոխան եւ վարչապետ Ըմէթ Ինէօնիւ ատամիկ յոգնութեան (սիւտբնաժ) հետեւանքով բացարձակ հանգիստի ձեւով արձակուրդի պէտք զգացնելով, իր գործունէութեան համար մէկուկէս ամիս պայմանաժամով արձակուրդ ուզած է եւ իր խնդրանքը ընդունելով ձեր անուանումը պատշաճ գտնուած է վարչապետի փոխանորդութեան եւ այս պարագան հաղորդած է Ազգ. Մեծ Ժողովի նախագահութեան եւ իրեն»:

Պաշտօնական զեկոյց մը կը հերքէ ահմանադրութեան փոփոխման եւ երեսփ. ժողովի լուծման լուրերը: Մանրամասնութիւնները չաջորդով:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԴԱՀԼԻՃԸ ՄԻԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՄԲ ՈՐՈՇԵՑ ՄՂՈՒՄ ՏԱԼ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ

Խափանութիւն քոլոր ազգերուն հետ

Պիտի հետապնդուին քոլոր կատածկի օտարները

Ինչպէս հաղորդած էինք, նախարարական խորհուրդը չաբաթ օր բացառիկ նիստ գումարեց Ռամպույեէի դղեակին մէջ, նախագահութեամբ Հանրապետութեան նախագահին: Դեռ ժողովին որոշումները չարուած, անգլիականը 153ի բարձրացած էր Լոնտոնի եւ Նիւ Եորքի մէջ, իսկ տոլարը՝ 30ի, որովհետեւ կ'ենթադրուէր թէ կառավարութիւնը հսկողութեան տակ պիտի առնէ դրամական փոխանակութեան գործողութիւնները (չանժ): Մինչդեռ, նախընթաց օրը նախարարները արդէն որոշած էին բոլորովին մերժել այդ միջոցը, ազատ ձգելով դրամական գործառնութիւնները եւ միայն խափանելով չարաչահութիւնները:

Շաբաթ օրուան ժողովէն վերջը, երկար զեկոյց մը հրատարակուեցաւ, որ կը պարզէ կառավարութեան քաղաքականութիւնը: Զեկոյցը կ'ըսէ թէ եւմտական անսակէտով պատճառներ չկան ֆրանքին դէմ եղած յարձակման համար, բայց անհրաժեշտ է ազգային ճիգ մը՝ արտադրութիւնը աւելցնելու եւ առեւտրական բացը պզտելու համար, որպէսզի ֆրանքը այլեւս ազատ մնայ նմանօրինակ յարձակումներէ:

Կառավարութիւնը հետեւեալ միջոցները կը նախատեսէ, արտադրութիւնը աւելցնելու եւ հանրային վստահութիւնը վերահաստատելու համար.—

1. Օրուան պահանջներուն յարմարցնել ճարտարադործական ձեռնարկները:

2. Աւելի ճկուն ձեւի մը վերածել 40 ժամուան աշխատանքը, մնալով քուէարկուած օրէնքի սահմանին մէջ: Վարչապետ եւ աշխատանքի նախարարը իրաւասութիւն ստացան համապատասխան հրամանագիրները ներկայացնելու այս մասին:

Այս առթիւ, կառավարութիւնը կը յիշեցնէ բոլոր քաղաքացիներուն թէ անհրաժեշտ է պահպանել հանրային բարեկարգութիւնը եւ ընկերային կարգապահութիւնը: Մանաւորապէս կոչ կ'ուղղէ գործատէրերուն եւ բանուորներուն, որպէսզի վերջնապէս հրաժարին խաղերէ եւ ապօրինութիւններէ (բանարարում հաւաքական պայմանագրութեանց կամ արհեստակցական ազատութեան, բանագրաւում գործարաններու եւն.): Կառավարութիւնը որոշած է այսուհետեւ թոյլ չտալ այդպիսի բաներ, մանաւանդ որ իրաւարարութիւն հաստատուած է, վէճերը արդարութեամբ լուծելու համար:

Կառավարութիւնը իր զեկոյցին մէջ ֆրանքին դէմ կատարուած վերջին յարձակումները կը վերագրէ հոգեբանական եւ քաղաքական ազդակներու, յիշելով միջազգային կացութիւնը, ընկերային խլրտումներու վերսկսման վախերը, ֆրանսական հողին վրայ օտարներու կողմէ գործուած եղեռնական ձեռնարկները, դահլիճին անկման երկիւղը եւն.: Իսկ ֆրանքին անկման բուն պատճառը կը վերագրէ արտադրութեան նուազման, մինչդեռ արտաքին առեւտուրին բացը երթալով կ'աճի:

Ինչ կը վերաբերի կատածելի օտարականներուն, զեկոյցը կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը որոշած ըլլալով վերջ տալ կարգ մը օտարականներու խլրտումներուն եւ ձեռնարկներուն՝ հանրապետութեան հողին վրայ, հաւանութիւն կը յայտնէ վերջերս վարչապետին կողմէ պարզուած առաջարկներուն, որոնք այժմ կը խմբագրուին ներքին նախարարին կողմէ, անհրաժեշտ հսկողութիւնը եւ գործադրութիւնը ապահովելու համար օտար խոհարարներուն դէմ, ո՛վ որ ալ ըլլան:

Կառավարութեան համերաշխութիւնը անխախտ պահելու համար, գաւառական յատկիկայ ընտրութեանց մէջ խնդրոյ առարկայ պիտի չըլլայ այս յայտարարութեամբ սահմանուած քաղաքականութիւնը:

Արտաքին ճակատին վրայ, կառավարութիւնը հաստատապէս պիտի չարունակէ խաղաղութեան քաղաքականութիւնը գոր 15 ամիսէ ի վեր անընդհատ եւ յաջողապէս կը հետապնդէ Պ. Իվոն Տէլպոս, թէ յանուն Լէօն Պլումի դահլիճին եւ թէ ներկայ կառավարութեան: Կառավարութիւնը համախորհուրդ Մեծն Բրիտանիոյ հետ, կը յուսայ միւս երկիրներուն ալ յարդել տալ ոչ-միջամտութեան քաղաքականութիւնը, ինչպէս կը գործադրէ ինքն իսկ՝ Սպանիոյ գործերուն հանդէպ: Կառավարութիւնը պիտի չարունակէ ուժգնօրէն պաշտպանել Ֆրանսայի կենսական շահերը, չանալով հանդերձ պահպանել եւ զարգացնել իր խաղաղասիրական յարաբերութիւնները բոլոր ազգերուն հետ:

**** Դահլիճը նոյն նիստին մէջ պաշտօն յանձնեց նախկին վարչապետ Պ. Սառոյի՝ յանուն կառավարութեան հսկել Հիւս. Ափրիկէի վարչութեանց վրայ, վերջ տալու համար վերջերս ծագած խլրտումներուն:*

Ազգաժողովի ալ բաժան—բաժան

Իտալական կառավարութիւնը թէեւ չի մասնակցիր Ազգերու Դաշնակցութեան, բայց չաբաթ օր յաղթանակ մը տարաւ Ժընեւի մէջ, անգլիական, ֆրանսական եւ սպանիական կառավարութենց վրայ: Զորս օրէ ի վեր թէր ու դէմ վիճականութիւններ կը կատարուէին սպանիական բանաձեւին վրայ, որ բացէ ի բաց կը զատապարտէր օտար յարձակումը Սպանիոյ մէջ եւ որ քուէարկուած էր քաղաքական յանձնաժողովին մէջ, բայց ջուրը ինկաւ, որովհետեւ պայման է որ այդպիսի բանաձեւ մը միաձայնութեամբ ընդունուի ընդհ. ժողովին կողմէ:

Արդ, չաբաթ օր, 3ուկէս ժամուան բուռն վիճաբանութենէ մը վերջ, բանաձեւը մահացու հարուած մը ստացաւ երկու փոքր պետութենց՝ Փորթուկալի եւ Ալպանիոյ կողմէ: Վիճաբանութենց մասնակցող 48 պետութիւնները 32ը քուէարկեցին բանաձեւը, իսկ Ալպանիա եւ Փորթուկալ մերժեցին: Ասոր եւ Հունգարիա այս վերջին երկու պետութենց հետ քուէարկեցին ոչ թէ ամբողջութեամբ, այլ կարգ մը վիճելի կէտերու համար: Կ'ըսուի թէ Աւստրիա եւ Հունգարիա ամբողջ բանաձեւին դէմ չէյան՝ ապրելով Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի ճնշումէն. իսկ Ալպանիա եւ Փորթուկալ պիտի քաշեն իրենց մերժումին հետեւանքները:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի ՊԱՏԻՒ ԴՐԱԳԵՏԻՆ

Տաքուկ մթնոլորտ մը՝ կիրակի օր, վիճթոր Հիւկոյի միջին սրահին մէջ, ի պատիւ Օշականի սարբուած թէյասեղանի առթիւ:

Կազմակերպիչը յանձնախումբը, որ կը բաղկանար «Ցառաջ»ի, «Հայ Բոյժ»ի, «Վէմ»ի «Կեանք եւ Արուեստ»ի, «Զուարթնոց»ի եւ «Ազատ գայ»ի ներկայացուցիչներէն, սեղանը սարբած էր **50 — 60**ի հաշուով:

Հարկ եղաւ կրկնապատկել տալ բաւեցնելու համար բազմութեան: (Մանրամասնութիւնները չաջորդով):

Սովորութիւն եղած է ըսել, — «Ներկաներուն մեծ մասը երիտասարդներ էին»:

Կիրակի օրուան պատկերը իսկապէս կազդուրիչ էր, այս տեսակէտէն:

Ձերմակ մազերը հազիւ աչքի կը զարնէին սեւերու մեծամասնութեան մէջ, հաշուելով երկու սեռերն ալ:

Եւ երբ Օշականի ցիրուցան աշակերտները բաւական տեղ կը բռնէին սասնց մէջ, այլապէս ոգեւորիչ էր ուրիշ իրողութիւն մը:

Կանուխէն, ճիշդ որոշուած ժամուն հանի մը սեղաններ գրաւեր էին գրագէտին հայրենակիցները,— Սէօլէօզցիները:

Ա՛լ չհետաքրքրուեցայ թէ գոնէ այս առթիւ համերաշխութիւն գոյացա՞ծ էր երկու թեւերուն միջեւ, Հայրենակցական եւ Վերաշինաց: (Ի՞նչ ողբերգութիւն):

Ինչ որ դիտեցի, Սէօլէօզի այդ «Մնացորդաց» երիտասարդութեան արդար հպարտութիւնն էր, համակրանքի այս ինքնաբուխ արտայայտութեան առթիւ, որ կը կատարուէր սրտառուչ համերաշխութեամբ:

Ցանձնախումբը մէկ շաբթուան մէջ սարբած էր ամէն բան, պարզապէս ազդ մը հրատարակելով:

Եւ ամէնէն առաջ ինք զարմացաւ գտած յաջողութենէն:

Բացականչեր չկային՞ն բուն ազգային ուսումնական ճակատին վրայ,— շուրթ, շղթեր որ պէտք է մասնակցած ըլլային մեծարանքի այս ցոյցին:

Բայց անոնք ի՞րբ կրցած են թօթափել իրենց էմայրները, թմրութիւնը կամ «տեսակէտները»:

Հապա Գրողներու Միութի՞ւնը, որուն կ'իյնար այս ճեռնարկին ճեւաւորութիւնը ...

ՎԱՀԷ

ՏԽՐՈՒՆԻ

Այս քաղաքը կը տանի, կը տանի՛ իրարուետեւ ...

Ահա վերջինը.— Լեւոն Պապոնեան:

Ուրբաթ առտու իր դրասենեակէն հեռաձայնով կը հաղորդէր թէ «Ցառաջ»ի խմբագրատունը պիտի գայ, երկար ատենէ ի վեր այցելած չըլլալով: Շաբաթ կէս օրին եկան աղջիկն եւ փեսան, գուժելու համար թէ հայրիկը ոչ եւս է: Ժամը 11ին յաճախորդի մը հետ խօսած ատեն, կ'իյնայ գրասեղանին առջեւ: Ցանկարծամա՛հ:

Յիսունը անց, ողբացեալ Պապոնեան եռանդուն գործունէութիւն ունեցած է Պոլսոյ մէջ, կուսակցական թէ հանրային, երբ կը պաշտօնավարէր Անատոլուի երկաթուղիներու վարչութեան մէջ: 1922ի արտագաղթին կ'իյնայ Մարսէյլ, ուր զանազան գործեր վերջ, ատեն մը կը մասնակցի «Տարագիր» չաբաթաթերթի հրատարակութեան: Ցետոյ կուգայ Փարիզ, ուր կը յաջողի զառնալ տնօրէնը կաշեվաճառատան մը: Ատեն մը կը հետաքրքրուէր հանրային կեանքով, բայց իր մանչ զաւկին կորուստը եւ առողջական վիճակը տեսակ մը մեկուսացման դատապարտեր էին զինքը: Վերջին անգամ զանձապահն էր «Ցառաջ»ի տպարանի Փոնտի յանձնախումբին:

Մեր խորին ցաւակցութիւնները Այրի Տիկին Լ. Պապոնեանի, զաւակներուն եւ պարագաներուն:

ՄՈՍԿՈՒԱ Կ'ԸՆԴԻՄԱՆԱՑ ՏՒՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԻՆ

Ազգերու Դաշնակցութեան 6րդ յանձնաժողովին մէջ, Պ. Մոթա, Ջուիցերիոյ ներկայացուցիչը, ներկայացուց կարգ մը բանաձեւեր, ապահովելու համար տարագիրներու օգնութեան գործը (Նանսէնեան հաստատութիւն): Այս առթիւ 104.000 դ. ֆրանքի վարկ մը կը պահանջէր: Պ. Միութեան ներկայացուցիչը՝ Շեթայն, մասնախումբին մէջ ընդդիմացած էր այս վարկին քուէարկութեան: Արդ, միաձայնութիւնը անհրաժեշտ ըլլալով, խորհրդային պատուիրակին ընդդիմութիւնը կրնար ջուրը ձգել ամբողջ գործը: Հակառակ տեղեկաբերին ուղղած կոչին, որ կ'ըսէր թէ այս մարդասիրական գործէն պէտք է դուրս ձգել բոլոր քաղաքական նկատումները, խորհրդային պատուիրակը յայտարարեց թէ իր կառավարութիւնը համաձայն չէ որ չարունակուի Ազգաժողովին գործունէութիւնը ի նպաստ ռուս տարագիրներու, հետեւաբար բանաձեւին դէմ պիտի քուէարկէ: Լատվիոյ պատուիրակը կարգ մը վերապահումներ յայտնեց: Լորտ Քրէնպորն՝ Մեծն Բրիտանիոյ ներկայացուցիչը, իր կառավարութեան հաւանութիւնը յայտնեց բոլոր բանաձեւերուն համար եւ ցաւ յայտնեց որ միաձայնութիւն չի գոյանար, հակառակ բոլոր հաչտարար միջոցներուն: Պ. Կրումպաք, Ֆրանսայի ներկայացուցիչը, դիտել տուաւ թէ վտանգուած է Ազգաժողովին չատ կարեւոր մէկ գործը եւ առաջարկեց յետաձգել բանաձեւը, քանի մը ամիս չահելու եւ գործը նորէն ուսումնասիրելու համար: Լորտ Քրէնպորն յայտնեց թէ յետաձգումը չի կրնար լուծել խնդիրը, որովհետեւ յատկիկայ տարի նորէն պիտի գտնուինք միեւնոյն հարցին եւ Պ. Միութեան ընդդիմութեան առջեւ եւ անելի մը պիտի մատնուինք:

Երկար վիճաբանութենէ մը վերջ, յանձնախումբին զանազան բանաձեւերը քուէարկուեցան առանց ընդդիմութեան, բացի 104.000 դ. ֆրանքի վարկէն, որուն դէմ քուէրկեց խորհրդային պատուիրակը, իսկ Լատվիոյ ներկայացուցիչն ալ ձեռնպահ մնաց: Պ. Կրումպաք յայտարարեց թէ ընդհ. ժողովին պիտի ներկայացնէ բանաձեւ մը, հաստատելով թէ կարելի չէ եղած միաձայնութիւն գոյացնել եւ պիտի առաջարկէ յանձնախումբին վերադարձնել ամբողջ խնդիրը:

Ամարիոյ վարիչներու մահուան դատապարտութեան

Բաղուի առտուընէն «Աչխատաւոր» թերթը սեպտեմբեր 30 թուականով կը ծանուցանէ թէ Ամարիսատանի դերապոյն առեւանը մահուան դատապարտեց հակայեղափոխական կեդրոնի կարգ մը անդամները, որոնք դինեալ ապստամբութիւն մը կը պատրաստէին, Ամարիսատանը Պ. Միութենէն բաժնելու եւ զրամատիրական որ եւ է պետութեան թեւարկութեան տակ դնելու համար: Դատապարտեալներն են.— Լորտկիբանիձէ՝ նախկին վարչապետը, Կիրովա՝ պետական առեւտուրի ընկերութեան նախկին նախագահը, Մկրեկեչ՝ հոգա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿՈՄՍՈՄՈԼԱԿԱՆ ԴՈՒՍՏԱՅԻ

»»» • «««

Ա.

Ինքնատիպ, իր ոճով, իր մեներգային ձայնով, իր ուրույն ոճով, իր անհատական ոճով, իր ուրույն ոճով, իր ուրույն ոճով, իր ուրույն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅՈՒՐԸ

(ՀԱՅԿԳԻՀՐ)

«««« • »»»

Հայկական Սովետական Գրականության հարյուրը ներկայացնում է հայ գրականության պատմության ամենանշանավոր գործիչների կենսագրությունները, նրանց ստեղծագործությունների վերլուծությունը, ինչպես նաև հայ գրականության զարգացման ընդհանուր ուրվագիծը։

Հարյուրը կազմված է հայ գրականության ամենանշանավոր գործիչների կենսագրություններից, որոնք ներկայացնում են հայ գրականության զարգացման ամբողջ ընթացքը։ Հարյուրի հեղինակները ոչ միայն ներկայացնում են գրողների կենսագրությունները, այլև վերլուծում են նրանց ստեղծագործությունները, ցույց տալով նրանց գաղափարական ու գեղարվեստական արժեքը։

Հարյուրի հեղինակները ձգտել են ցույց տալ, թե ինչպես են հայ գրողները արտացոլել իրենց ստեղծագործություններում իրենց ժամանակի կարևոր հասարակական-քաղաքական խնդիրները, ինչպես են նրանք պայքարել հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի համար, ինչպես են նրանք ձգտել ստեղծել ժողովրդական գրականություն։

Հարյուրի հեղինակները ցույց են տալիս, որ հայ գրականության լավագույն ներկայացուցիչները միշտ եղել են առաջադեմ գրականության կողմնակիցները, որ նրանք ձգտել են

գործական նախկին գործավարը, փաստաբան Լակիեչ, հողագործական դրամատան անօրէնը՝ Բասիլաչ, Խուլինակի շրջանէն կեդր. գործադիր կոմիտէի նախկին նախագահը, կոլխոզի մը նախագահը :

Այս մահապարտներէն զատ, տասնեակն տարի բանտարկութեան դատապարտուած են կոլխոզի երկու նախագահներ, իսկ ութ տարուան՝ ուրիշմը :

Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ նախկին վարչապետը խոստովանած է որ իր դէխաւոր նպատակն էր վերահաստատել քաղքենի - դրամատիրական կարգուսարքը եւ անհատական հողագործութիւնը՝ ի նպաստ կուլակներու, առեւտրականն ազատութիւնը, նախկին պէկերուն վերադարձնել աղքատ գիւղացիներուն բաժնուած հողերը, վերադարձնել կղերին առանձնաշնորհները եւն. : 1934ին վարչապետը Պաթումի մէջ հանդիպած է Սերերբրիակովի եւ վրացի Կուրկացէի, որոնք իրեն խոստացեր են Մոսկուայի եւ Թիֆլիսի աջակցութիւնը : Միացեալ հակայեղափոխական կեդրոնը կը բաղկանար Թրոցքիական, Ֆաշական եւ մենշեւիկ ներկայացուցիչներէ, նախկին պէկերէ, նախկին սպաներէ եւ հարուստ գիւղացիներէ : Երբ ապստամբութիւնը պայթէր, պիտի գնդակահարուէին գիւղացիներէ : Երբ ապստամբութիւնը պայթէր, պիտի գնդակահարուէին բանիցէ բնակարանին մէջ գտնուած են օտար ոսկեդրամներ որ տացուած էին լրտեսական կազմակերպութենէ մը : Հակայեղափոխական կեդրոնը ահաբեկչական արարքներ կը կազմակերպէր ծխախոտի եւ եղիպտացորենի տունկերու, արջառի սչնչացման եւ մեքենաշարժ արօրներու կայաններու կազմալուծման համար եւն. :

*** Մոսկուայի թերթերը կը գրեն թէ, վերջին 24 ժամուան ընթացքին 19 հոգի մահուան դատապարտուած են Ս. Միութեան զանազան մասերուն մէջ : Վճիռները անմիջապէս գործադրուած են :

Անգլիոյ եւ Իտալիոյ հրաւէրը Իտալիոյ

Անգլիական եւ Ֆրանս. կառավարութիւնները պաշտօնապէս հրաւէր ուղղեցին Իտալիոյ՝ որպէսզի բանակցութեան մտնէ, Սպանիոյ կացութիւնը քննելու եւ մասնաւորապէս օտար կամաւորները ետ քաշելու համար : Այս առթիւ երկու պետութեանց Հռոմի դործակատարները բերանացի բացատրութիւններ ալ տուին, կէս ժամ մնալով Իտալիոյ արտաքին նախարարին քով :

Թէեւ ծանուցագիրներուն բովանդակութիւնը չէ հրատարակուած , բայց կ'ըսուի թէ երկու կառավարութիւնները յայտնած են որ Ֆրանքօ-սպանիական սահմանագլուխը պիտի բացուի , եթէ Իտալիա ետ չքաշէ իր կամաւորները : Ցայս չհաւ որ Իտալիա ընդունի այս պայմանը : Ընդհակառակն, Հռոմի մէջ վճռած են փութացնել պատերազմին վախճանը եւ ամէն աջակցութիւն ընծայել գօր. Ֆրանքոյի յաղթանակին համար :

Մուսոլինի օդափոխութեան գացած ըլլալով, պատասխան չտպասուիր եւ բնաքշարթիէն առաջ :

Անի ատարափը Պաղեստինի վրէ

Պաղեստինի անգլիական իշխանութիւնը չարունակելով իր խստութիւնները, երկու արաբ երեւելիներ եւս ձերբակալեց : Բոլոր աքսորականները զբերկուսն Հնդկաց Ովկիանոս, հեռաւոր կղզի մը : Սաֆետի արաբական բոլոր խանութները փակուած են : Կիրակի օր բուռն հրացանաձգութիւն մը տեղի ունեցաւ հրէական թաղին մէջ : Հայֆայի մէջ ալ խանութները եւ նաւահանգիստները փակուած են, յեղափոխականներու ճնշումին վրայ : Կ'ըսուի թէ երուսաղէմի քաղաքապետ պիտի ընտրուի անգլիական հպատակ մը : Միւֆթին կը շարունակէ փակուած մնալ Էմմէրի մզկիթին մէջ : Այս առթիւ յայտարարութիւն մը ուղղելով Արաբներուն, կը յորդորէ հանգիստ կենալ եւ բանալ խանութները : Կարգ մը թերթեր կը գրեն թէ Մոսկուայի գործակալներն են որ կը հրահրեն Արաբներու ապստամբութիւնը :

Էթուալի դէմքը կը յուզուի՞

Ոտիկանութիւնը չարաթ օր ձերբակալեց իտալացի անվնասական մը, Տանիէլօ Փէլրօթթի կամ Ֆիօմպէրթի կամ Փատէթա, որ պահուած էր Պիւթ Շօմոնի մօտ, բանուորուհիի մը քով : Լուրջ կասկածներ կան թէ հեղինակը կամ մեղսակիցն է Էթուալի դէպքին : Կառավար մը պատմած է թէ ինքն էր որ այս մարդը եւ ուրիշ երեք ընկերներէթուալի մօտ փոխադրեց սեպտեմբեր 11ին, թէ անոնք երկու ծրարներ ունէին, թէ փէլրօթթի կանչեց գինքը եւ վճարեց կառքին վարձքը, 4 ֆրանք 40 : Ամբաստանեալը հակասական պատասխաններ տուած ըլլալով, խոստովի կը հարցաքննուի : Զինքը պահող բանուրուհին ալ հակորոտութեան տակ առնուեցաւ :

*** Ապահովութեան տեսչութիւնը ձերբակալեց երկու Փարիզցիներ, Մորիս Ռօլէն եւ Տմիթրի Սմիրնօքի, որոնք ամբաստանուած են թէ մէկ ամիս առաջ Լօզանի մէջ սպաններ էին օտար կազմակերպութեան մը լրտեսը, Իգնաս Ռէյս : Այս գործին համար ձերբակալուած է նաեւ Փարիզուհի մը, Ռընաթ Շթէյնէր, որ ամէն բան խոստովանելով, յայտներ է թէ ինք հրապուրելով ինքնաշարժի մը մէջ քաշեց Ռէյսը, եւ մէկը կռնակէն զարկաւ սպաննեց, Լօզանի մօտերը :

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂՈՎ

ԱՆԳԼԻՈՑ ՖԱՇԻԱԿԱՆՆԵՐԸ ցոյց մը սարքած ըլլալով Լոնտոնի մէջ, հանդիպեցան բանուորներու բուռն յարձակման : 18 հոգի ծանրապէս վիրաւորուեցան եւ հիւանդանոց փոխադրուեցան :

ՀԻԹԼԷՐ ուժգին ճառ մը խօսեցաւ «Հունձքի օրուան» առթիւ եւ նորէն չէչտեց թէ Գերմանիա պէտք ունի գաղթավայրերու :

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵԼԱՒՈՒՂի 9րդ չարքին վիճակահանութիւնը, որ տեղի պիտի ունենար կիրակի օր, յետաձգուեցաւ յանկարծ, անձրեւի պատճառով : Ճար - պիկ մարդ մը «չահած թիւերը» կը ծախէր, սակայն ձերբակալուեցաւ :

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ կիրակի օր ցոյցեր կատարեցին 25 քաղաքներու մէջ, Թոշակի յաւելում պահանջելով :

ՆՈՐ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ծագեցան Թունուզի մէջ : Մէկ հոգի սպաննուեցաւ, 16 հոգի վիրաւորուեցան :

ՋԻՆԻԻ ՆՈՐ ՊԱՀԵՍՏԻՆԵՐ երեւան հանուեցան Ֆրանսայի զանազան մասերուն մէջ : Զախակոդմեան թերթերը կ'ըսեն թէ բոլոր դաւադիրներն ալ ֆաշականներ են :

ՋՕՐ. ՄԻԼԼԷՐի անհետացման առթիւ, խուզարկութիւններ կատարուեցան ռուս զօրավար Թուրքուլի բնակարանին մէջ : Ռուս մեծ - դքսուհի Օլկա, որ Տանըմարքա կը բնակի, ցաւակցական նամակ մը ուղղած է Տիկին Սկոպլինի, բանտին մէջ...

Այրի Տիկին Զարուհի Պապօնեան, Տէր եւ Տիկին Գալէնտէրեան, Օր. Մայտա Պապօնեան, Տէր եւ Տիկին Գամէր Շերիճեան եւ զաւակունք (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Արամ Թագւորեան եւ զաւակունք (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Արամ Կէմճեան եւ զաւակունք , Օր. Արաքսի Պալըքճեան (Պոլիս), Տիար Տիգրան Պալըքճեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Օհաննէս Սուքիասեան եւ զաւակը (Պուքրէշ), Այրի Տիկին Նշանուհի Հ. Գալէնտէրեան եւ զաւակունք, ինչպէս նաեւ Ղուկասեան, Նազարէթեան, Պիւլպիւլեան, Տէօվլէթեան, Խամէրեան, Քարեան ընտանիքները եւ բոլոր ազգականները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի ամուսնոյն, հօր, եղբօր, մօրեղբօր եւ ազգականին՝

ԼԵՒՈՆ ՊԱՊՕՆԵԱՆԻ

(Նախկին անդամ Պոլսոյ ազգ. երեսփ. ժողովի)

յանկարծական եւ զառնապէտ մահը որ տեղի ունեցաւ 2 հոկտեմբեր, չարաթ առաւօտ :

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 6 հոկտեմբեր չորեքշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 1ին, հանդուցեալին բնակարանը, 3, Rue Mozart, La Barre - Deuil :

ՀԱՂՈՐԴ. ՄԻՋ.— Շոգեկառք առնել Gare du Nordէն եւ իջնել La Barre:

ՇԱՆՕԹ.— Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Ց. Դ. ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ

ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ԲՈԼՈՐ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆԵՐՈՒ ԵՒ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

9 Հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին

Պրէպան Մարսէյլի ընդարձակ սրահին մէջ, (146. Chemin des Chartreux)

կը նախագահէ Ընկ. Հ. ՄԷՐԷՆԿԻԱՆ

կը բանախօսեն ընկերներ

ՎԱՐԴԳԷՍ ԱԶԱՐՈՆԵԱՆ ԵՒ Կ.ԱՇԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՄՈՒՐԱՏ - ՌԱՓՍՑԷԼԵԱՆ ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

կը վերաբացուի Հոկտեմբեր 12ին իր նախապատերազմեան եւ լիակեռնական շրջաններով :

Սկսած են արձանագրութիւնները :

Դիմել Տեսչութեան հասցէին՝

Direction du Collège Moorat-Raphaël
Ai Carmini, Venise, (Italie)

ՄԱՀԱԳԴ

Ցաւով կ'իմանանք յանկարծական մահը Տօքթ. Համբարձում Թաճարեանի, որ ծնած է կեսարիոյ մէջ, 1882ին: Յուղարկաւորութիւնը կատարուած է Ուրբաթ, Հայոց եկեղեցիին մէջ, շրջապատուած հայ եւ օտար բարեկամներով, ինչպէս նաեւ փարիզի Հայ Բժշկ. միութեան անդամներով ու կ. Թ. քուժաքանի պաշտօնէութեամբ:

ՓՆՏԻՒՑՉԻ եւ ԿԱՒԴԱՒՃԻ ԼԵԶՈՒՆԻ ՅԱՆԴԷՊ ՝ «ՄԵՂՈՒ»

փարիզի եւ շրջանի Յառաջդէմ ցրուիչ

Գ Ա Ր Ե Ն Ա Ե :

Հայերու ժամադրավայրը

ԶԱՇՈՒԱՆ ԹՕՓԱՐԸ

Հ. ՍԱՐԵԱՆ, 5, Rue Baignoir: Marseille

Ուր պիտի գտնէք արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ, խմորեղէններ եւ անուշեղէններ՝ մանաւանդ խոհարարներու կողմէ պատրաստուած, ինչպէս նաեւ Օղի եւ այլ խմիչքներ, առատ ապահովութիւնով: Մէկ այցելութիւն բաւական է համոզուելու համար:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

La Maison de la Photo

Կը հանձնարարենք անհատներու, հարսնեւոր, խմբական, մանուկներու, ինքնաւթեան թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նորութիւններով եւ գեղարուեստական հաշակով: Ժամադրութեամբ ուղուած վայրի մէջ: Մեր լուսանկարչատունը իր մանրազնիւտ թեամբ պատրաստած դկարներով եւ իր չափաւոր գիներով չէ խնայէր գոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները:

Դիմել ՎԱՂԱՐՇԻՆ, 50, Bld. Longchamp, Marseille

Tél.: National 13-16

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ_ՃԱՇԱՐԱՆ

Sphinx

2, Rue Boutebrie, Paris(5)

Tél. Odeon 33—65, մէթրօ St. Michel եւ Cluny

Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ հաժեղ կերակուրներ

Ընարատ օդի՝ տաք աղանդերներով (մէզէ):

Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն: դիւբահատչելի գին:

ՀԱՒԱՏԱՐԻ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան FLORIA

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 - 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

"Paris - Moderne"

S.A.R.L. Fabrique de Confection Pour Dames

51 Rue du Caire (Place du Caire) Paris (2e.)

Métro, Sentier, Rèaumur-Sebastopol Téléphone: Central 70—10

Մեր վաճառատան սեփական արհեստանոցին մէջ կը պատրաստենք խնամուած եւ արդիական ճաշակով կնոջական ամէն տեսակ Հագուստներ (robes, manteaux, jupes, blouses, chemisis, եւայլն): Գաւառէն ղրկուած պատուէրները կը կատարուին արագ եւ խղճմտիտ կերպով:

Վարձու անհատական աժուրիներու համար

Ցաք եւ պաղ ջուր. շոֆաժ, հեռաձայն: Տարեկան վարձք՝ 1600 ֆր: Դիմել՝ 13, Rue de la Colonie, Paris (13):

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ձունուար 1էնսկսեալ կը գործադրենք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխօսլավաք ըրդեղէններու, կօշիկներու, ձերմակեղէններու, քրիքօթաժի, գուլպաներու եւն.ի համար:

Առեւնալու ապրանքներ բացառապէս զեղչուած դիներով:

Կը յանձնարարենք Ռուսատան ղրկել Underwood եւ Royal դիւրափոխադրելի զրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.

փափաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները՝

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77, 67-78

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԻՐԹՕՆԷ (36)

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Թոմաս էֆէնտին սովորութիւն ունէր միշտ մեծ մարդերի անունով զանազանականքներ կարգալ, եւ ցոյց տալ թէ ինքը նրանց հետ յարաբերութիւններ ունի, եւ ինչ որ կամենայ, կարող է կատարել :

Մերուն Աչօն, թէեւ յիմար մարդ չէր, բայց այնքան շատ հարուածներ էր կերել այս տեսակ մանր էֆէնտիներից, որ միւս գիւղացիների նման ինքն էլ հաւատում էր թէ նրանք ինչ որ կամենան, կարող են կատարել : Այս պատճառով, լսելով էֆէնտու վերջին խօսքերը, թէ նա Վարդանին Սիրիր կորցնել կը տայ, վեր կացաւ եւ կապարատուի ծնկները ղրկելով, սրտաուշը աչքերում սկսեց ազաչել :

— Ի սէր Աստծուն, մի կորցնէք նրան, իմ սիւռը գլխին բաշխեցէք, ուզբ պիտէք որ նա խենթ է...

Էֆէնտին առժամանակ մտածմունջից յետոյ պատասխանեց :

— Քեզ եմ բաշխում, Մերուն, ո - րովհետեւ քո տան հացը կերել եմ :

Ժ.

Փորձանքը խումբերով է գալիս, երբ կամենում է խաւարացնել եւ խաղաղ ընտանիքի բարօրութիւնը : Ամէն կողմից դժբախտութիւնը սկսել էր պաշարել Մերունի Աչօի տունը. ամէն կողմից սպառնում էին նրան զանազան տեսակ վտանգներ :

Վարդանի կեանքը Թոմաս էֆէնտու հետ ծանր տպաւորութիւն գործեց ամբողջ ընտանիքի վրայ : Տանեցիները մի ամանք խօսում էին եւ ծիծաղում էին էֆէնտու երիչտութեան վրայ եւ գովաբանում էին Վարդանին, իսկ ամանք մեղադրում էին նրան, ասելով, թէ նա էլ իր լեզուն պահել չը գիտէ : Առաւել պայրացած էին Վարդանի դէմ Աչօի որդիներից մի քանիսը, Օհաննը եւ Ցակօն : Նրանք ասում էին, թէ ի՞նչպէս կարելի է կառավարութեան մարդուն այնպէս խայտառակել : Կառավարութեան մարդը ոչ միայն իր պաշտօնակատարութեան ժամանակ, այլեւ մասնաւոր կեանքի մէջ, նրանց կարծիքով, պաշտօնական նշանակութիւն ունէր, նրան հակառակել անկարելի էր :

Ոչ սակաւ անհանգիստ էր եւ ծերունի տանուտէրը : Նա թէեւ չէր մեղադրում Վարդանին, բայց որքան էլ իրաւացի լինէր նա, այսուամենայնիւ, նրա վարմունքը էֆէնտու վերաբերութեամբ անպատշաճ էր համարում : Մերունի Աչօն լաւ էր ճանաչում էֆէնտու հոգին. այդ հին չարագործը պիտի աշխատէր վնասել Վարդանին, եւ եթէ վնասել չը կարողանար, նրան շատ հեշտ էր իր վրէժխնդրութիւնը թափել խեղճ ծերունու տան վրայ : Նպատակաուն օրինաւոր պատճառներ ունէր մասնակցութեան տանուտէրին կառավարութեան առջեւ, նրա համար, որ իր տանը ընդունում էր Վարդանի նման նշանաւոր կառավարանդիտանին :

Միւս կողմից , Ծերունի Աչօն ղրկւում էր իր մեծ յոյսից : Ներա մտատանջութեանը չափ չը կար, սկսեալ այն րոպէից, երբ լսեց Վարդանի բերնից, թէ Թոմաս էֆէնտին մի քանի անդամ ամուսնացած է եղել եւ զանազան տեղերում կնիկներ է թողել : Այդ մարդու համար էր նշանակել նա իր Լալային, հիմայ նրա բոլոր յոյսերը ոչնչացան :

Բայց ինչո՞վ եւ ո՞րպէս կարելի էր տատգել, թէ Վարդանը ուղիղ էր ասում : Թէեւ Ծերունին նրան տասնաւոր չէր համարում, բայց ո՞վ է խամանում, կեանքի մէջ յայտնուած ամէն ճշմարտութիւն կասկածաւոր է թւում :

Իսկ այդ գարշելի եւ անամօթ կապալառուի ի՞նչն էր գրաւում Ծերունի Աչօին, որ ցանկանում էր իր սիրելի աղջկայ բախտը կապել մի այնպիսի խարեբայի հետ : Ծերունին գիտէր , որ նա մի անգութ, անխիղճ եւ ցած հարստահարիչ է, թէ նրա համար ոչինչ սուրբ բան չը կար, թէ նա պատրաստ էր իր շահերին ամէն բան զոհել : — Այսուամենայնիւ, Ծերունին ամէն բան մոռանում էր, երբ իր առջեւ տեսնում էր իշխանութիւն :

Նա մի հին նախապաշարմունքով միշտ պատրաստ էր խոնարհուել մուտիրի առջեւ : Նրա կարծիքով, արքունի մուլթկզիմի, այդ փոքրիկ պաշտօնական մարդու մունդիրի մէջ ծածկւում , անյայտանում եւ ոչնչանում էին ամէն տեսակ անպնութիւններ : Պաշտօնը սրբում էր կեղտերը :

Այս պատճառով Ծերունի Աչօին խիստ հրապուրիչ էր ունենալ էֆէնտու նման մի փեսայ, որ բարձր էր հասարակ ամբոխից, որի առջեւ բոլորը խոնարհւում էին : Մերունին որքան էլ պարզ եւ արդարամիտ մարդ լինէր, բայց որպէս տանուտէր, որպէս մի ամբողջ գիւղի գլխաւորը , ունէր իր փոքրիկ փառասիրութիւնը : Նա դժուար կը համաձայնուէր իր աղջիկը տալ մի հասարակ գիւղացու, մանաւանդ երբ այնպիսի խորհրդաւոր պայմանների մէջ էր պահել եւ մեծացրել նրան : Թոմաս էֆէնտու ընտրութեան մէջ նա ունէր մի ուրիշ դործնական նպատակ եւս : Ինքը որպէս տանուտէր, անդադար յարաբերութիւններ ունենալով տեղային կառավարութեան հետ, էֆէնտին կարող էր շատ դժուարութիւնների մէջ օգնել նրան : Իսկ այժմ նրա յոյսերը միանգամայն ոչնչացաւ ...

Այդ բոլորի հետ, եթէ նրան յայտնի լինէր, թէ ի՞նչ վիճակ է սպասում իր սիրելի Լալային քիւրտ Ֆաթթահ բէկի կողմից , այն ժամանակ գուցէ գնդմանը միայն կարող կը լինէր վերջ դնել խեղճ Ծերունու ցաւերին : Բայց որդիները դեռ նրան ոչինչ չէին յայտնել :

Այդ զազանիքի կսկիծը ցեցի նման ուտում եւ մաշում էր նրա որդիների մանուանդ Հայրապետի եւ Աչօի սրտերը միայն, որոնք, իրանց եղբայրների հետ ունեցած անյաջող խորհուրդից յետոյ, չէին խէլ, թէ ինչ պէտք էր անել իրանց քրոջ կորուսից ազատ պահելու համար :

Ի՞նչ կը լինէր խեղճ Լալայի վիճակը, երբ Քիւրտ բէկը կը յայտնէր, կը տանէր նրան հօր տնից. կարո՞ղ էր նա մահմէտականի կին լինել, թէ իր քոյր Սօնայի նման իր կեանքի գնաթուխինները կը վերջացնէր անձնասպանութեամբ ...

Այդ բոլոր մտատանջութիւնները, այդ բոլոր տխուր թախծները Լալայի համար էին, բայց նա միայն էր որ այն ժամանակ գուցէ գիտէր եւ իրան բախտաւոր էր համարում :

ԲԱՑԱԾ

(Շար.)

ՀԱՐԱՉԱՆՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԳՐԱՏԻՒՃԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
6
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
6 OCTOBRE
1937

ԺԴ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3543

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի ԽՆԴԻՐ ՆԵՐՔԻՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ

Նախաբարական խորհուրդի չարաթ օրուան նիստին մէջ, որ բացառիկ հանգամանք ունէր, անտեսական եւ ելմտական խնդիրներուն հետ, մասնաւորապէս քննուեցաւ կասկածելի օտարական - ներու հարցը :

Այս առթիւ տրուած որոշումներու ամփոփումը հաղորդեր էինք երէկ, եւ ընթերցողները տեսան թէ ո՛րքան լուրջ հոգեր կը ճնշեն օրուան վարիչներուն վրայ :

Տնտեսական – ելմտականը չատ ալ բացատրութեան չի կարօտիր : Երբ Ֆրանքը 144 – 145էն 150 - 151ի կը բարձրանայ Փարիզի սակարանին մէջ, նոյնիսկ նախաբարական խորհուրդի յայտարարութենէն վերջ, դիւրին է եզրակացնել թէ որքան վարպետօրէն լարուած են բացատական ուժերը : Եւ կառավարութեան առաջին հոգը պիտի ըլլայ վերահաստատել վստահութիւնը, որ առաջին պայմանը կը կազմէ անտեսական վերակազմութեան :

Քաղքենի - դրամատիրական օրկանները չատ ալ չեն հաւատար թէ կարելի է վերահաստատել վստահութիւնը, առանց հիմնական փոփոխութիւններու :

Գլուխն ըլլալով հաստատուր « Թան »ը, անոնք բաւական չեն սեպեր Շօթանի դաւիլճին նոր ճիգը՝ դէպի չափաւորութիւն, եւ աւելին կը պահանջեն : Եւ կը կարծեն թէ այդ աւելին պիտի կրնան ստանալ, եթէ աչերը մեծամամանութիւն չտեսին կիրակի օրուան ընտրութեանց մէջ : Երեսփոխանական ընտրութիւն չէ որ կը կատարուի, այլ գաւառական : Բայց եւ այնպէս, արդիւնքը կրնայ ազդել հանրային կարծիքին վրայ :

Արդէն իսկ, աջակողմեան եւ ձախակողմեան հոսանքները բուռն պայքար կը մղեն, կարելի եղածին չափ չատ քուէ չտեղլու համար :

Կուսակցական օրկանները անչուշտ ամէնէն աւելի կ'ապմկեն հրապարակը, աւետաբեր հաւաստիքներ չտայլելով, կամ աւելի սեւ օրեր նախատեսելով :

Ինչ – չատ չափաւոր համարուած « Մաթէն »ն անգամ ուժգնօրէն կը հնչեցնէ ազգայնական մարտակոչը·

— « Քուէարկեցէք մարբսեան հոսանքին դէմ, որ կարգուսարքն է ատելութեան եւ քշտւառութեան : Մարբսականութիւն,— ահա թշնամին : Այս պէտք է ըլլայ նշանախօսքը՝ բոլոր Ֆրանսացիներու տնտեսական եւ ընկերային գործունէութեան մէջ » :

Ուրիշ թերթեր չարք - չարք թուանշաններ կը տպեն, ապացուցանելու համար ազգ· տնտեսութեան քայքայումը, անվստահութեան ծաւալումը, դրամագլուխին փախուստը,— հետեւաբար եւ ֆրանքին թաւալգլոր անկումը :

« Թան »ի քրոնիկագիրը դիտել կուտայ թէ՝ 1935 ապրիլի ընկերը Պանք որ Ֆրանսին ոսկի պահեստը կը հաշնէր 82 միլիառի· իսկ այժմ վերջին հաշուեկշիռը հազիւ 56 միլիառ կը ցուցնէ : «Բայց այս ֆրանքները այն չեն ինչ որ էին 1935ին : Ասոնք 43 միլիկրամոց ոսկի պարունակող ֆրանքներ են, ոչ թէ Փուանքառէի 65·5 միլիկրամոց ֆրանքները : Եթէ զանոնք հաշուենք Փուանքառէի ֆրանքներով, Պանք որ Ֆրանսի պահեստը կը ներկայացնէ միայն 37 միլիառ, ինչ որ կը նշանակէ մօտաւորապէս 55 առ հարիւր նուազում » :

Ինչպէս կառավարութիւնը, մամուլն ալ, այս հարցերուն հետ մէկտեղ, կը յուզէ կասկածելի օտարականներու խնդիրը :

Կառավարութիւնը արդէն յայտնեց իր որոշումը,— վերջ պիտի տրուին կարգ մը օտարականներու խլրտումներուն եւ ձեռնարկներուն : Այս առաջադրութեամբ ալ, ներքին նախարարը կանոնագիր մը կը մշակէ, «անհրաժեշտ հսկողութիւնը եւ զսպումը գործադրելու համար օտար խռովարարներուն դէմ, ո՛վ որ ալ ըլլան » :

Տարակոյս չկայ թէ վերջին դէպքերը մեծապէս ազդած են թէ հանրային կարծիքին վրայ եւ թէ արտասահմանի մէջ : Եւ չարաչիտ միտքեր կը չահագործեն այս դէպքերը, խախուտ ներկայացնելու համար Ֆրանսայի ներքին ապահովութիւնը, ինչ որ ուղղակի կ'ազդէ նաեւ տնտեսական կեանքին վրայ :

Ի՞նչպէս պիտի գործէ կառավարութիւնը :

« Լ'Էօվռը», արմատական կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, ուրիշ խօսքով՝ կառավարական օրկան, առջի օր խմբագրական մը նուիրած էր այս հարցին, հետեւեալ խորագրին տակ,— «Ա՛լ կը բաւէ որքան ահաբեկիչները եւ դաւադիրները գործեցին մեր մէջ» :

Իրրեւ պատասխան այն հարցումին դէմ բոլոր խռովարար օտարականները Ֆաչական գործակալնե՞ր են, թերթը կը յայտարարէ.

— « Խռովարարները եկած ըլլան Իտալիայէն թէ Սպանիայէն, կեդրոնական Եւրոպայէն թէ Պալէաններէն կամ Ռուսաստանէն, ծայրայեղ ձախ, միեւնոյն բանն է մեզի համար : Մենք Ֆրանսայի մէջ կրնանք ըլլալ, իրաւունք ունինք ըլլալու կարմիր կամ ճերմակ, կապոյտ կամ կանաչ : Բայց երբ ռումբեր կը պայթին, երբ ատրճանակ կը խաղցնեն, մենք պէտք չունինք նախ գիտնալու պատրոյգը վառողին կամ բլթակը ֆաշողին եղած : Մենք չենք ուզեր թոյլ տալ որ «ահաբեկները» մեզ : Եւ չենք հանդուրժեր որ Ֆրանսան ապարէզ դնուորեն «իրենց հաշիւները կարգադրելու համար» :

Կը կարծենք թէ որ եւ է մեկնութեան չեն կարօտիր այս յայտարարութիւնները :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐԷՆ ԱՆԾԱՆՕԹ ՍՈՒՋԱՆԱԻ ՄԸ

»»»» • ««««

Անգլիական թորփիլահալած մը գարնունցայ

Նիւնի համաձայնութիւնը առաջին հարուածը կրեց երկուշաբթի օր, երբ անծանօթ սուզանաւ մը թորփիլ արձակեց անգլիական »Պէգիլիսք» թորփիլահալածին վրայ, որ հակողութիւն կը կատարէր Միջերկրականի մէջ, Ալիքանթէի բացերը (Սպանիոյ հարաւային արեւելեան կողմը) : Սուզանաւը անմիջապէս անհետացաւ եւ անգլիական թորփիլահալածը իր կարգին յարձակման ձեռնարկեց, ռումբեր արձակելով ծովուն խորերը, բայց «արդիւնքը յայտնի չէ», ինչպէս կ'ըսէ պաշտօնական զեկոյցը : Եօթը անգլիական թորփիլահալածներ եւ երկու օդանաւեր ալ հետապնդումներ կատարեցին, միշտ ռումբեր արձակելով :

Անգլիոյ ծովակալութեան չրջանակներուն մէջ չատ կարեւորութիւն չեն տար այս յարձակման, զայն հետեւանք համարելով Միջերկրականի հակողութեան :

Ծանրակշիռ կացութիւն Պաղեստինի մէջ

Վերջին լուրերու համաձայն, հանդարտութիւնը վերահաստատուած է Երուսաղէմի մէջ, բայց վախ կայ որ անցեալ տարուան անկարգութիւնները վերսկսին ուրիշ վայրերու մէջ : Երուսաղէմ - Հայֆա հետաձայնը կարուեցաւ երկուշաբթի օր : Երբ բանուորներ զայն նորոգելու, կրակ տեղայ չրջականերէն : Քիչ անդին պատնէշ մը երեւան հանուեցաւ : Անգլիական վաչտ մը չրջեցաւ Երուսաղէմի մէջ, հսկացնելու համար թէ հոգատար իշխանութիւնը վրճռած է խափանել որ եւ է անկարգութիւն :

Զրոյցի մը համաձայն, անծանօթ չարագործներ պայթեցուցած են Մուսուլ - Հայֆա նաւթուղին :

Գաւառական քաղաքներու մէջ Արաբները կը փակեն իրենց խանութները : Դաւադիրներ փորձեցին օդը հանել Երուսաղէմ - Հայֆա երկաթուղին :

**** Երուսաղէմի միւֆթին, որ միշտ փակուած կը մնայ Խօմէրի մզկիթին մէջ, Արաբներուն ուղղած յայտարարութեամբ կը յորդորէ գործադուլ չհրաւիրել, բողոքելու համար ձերբակալութեանց դէմ : Միեւնոյն առեն կ'ըսէ թէ Պաղեստինի կառավարութիւնը իրաւունք չունի դիմքը պաշտօնանկ ընելու, քանի որ ինք իսլամական Գերագոյն խորհուրդին նախագահ ընտրուած է իսլամներու կողմէ եւ կրնայ արձակուիլ միայն անոնց միջոցաւ : Հոգատար իշխանութիւնը նոր կանոնագիր մը կազմած է, որուն համաձայն միւֆթին այլ եւս պիտի չկրնայ նախագահ ընտրուիլ իսլամական գերագոյն խորհուրդին :*

Որպէսզի վազքի խորհուրդը չկարենայ գործակցիլ միւֆթիին՝ խռովութիւններ յարուցանելու համար, կառավարութիւնը վար դրած է եկամուտին կէսը, ցնոր տնօրինութիւն :

Անգլիականը 150, տոլարը 30 ֆրանք

Ինչպէս դրած էինք, չաբաթ օր անգլիական ոսկին 153 — 154ի բարձրացաւ Լոնտոնի եւ Նիւ Եորքի մէջ, երբ տակաւին յայտնի չէին Ֆրանսայի նախարարական խորհուրդին որոշումները : Այդ օրը Փարիզի սակարանը գոց ըլլալով, երկուշաբթի օր միայն պարզուեցաւ կացութիւնը : Անգլիականը բացուեցաւ 151.10ով եւ փակման առեն կ'արժէր 150.10, իսկ տոլարը, որ բացուած էր 30.50ով, փակուեցաւ 30.30ով :

Մասնագէտներ դիտել կուտան թէ այս դիները աւելի նպաստաւոր են ֆրանքին համար քան կը նախատեսէր : Սակարանը տկար էր երկուշաբթի օր, հակառակ պաշտօնական զեկոյցին որ կ'ըսէր թէ երկրին տնտեսական եւ ելմտական կացութիւնը առողջ է : Ֆրանսայի առեւտրականները կը կարծեն թէ կացութիւնը չի կրնար պարզուիլ յառաջիկայ ընտրութիւններէն առաջ, որեմն պիտի ունենան կիրակի օր : Թէեւ կառավարութիւնը յայտարարած է թէ այդ ընտրութեանց արդիւնքը պիտի չազդէ իր ղրամական եւ տնտեսական քաղաքականութեան վրայ, բայց տիրող կարծիքը այն է թէ՝ «փախցուած» դրամագլուխին վերադարձը եւ հետեւաբար ֆրանքին ապագան կախում ունին գաւառական ընտրութիւններէն : Կիրակի օր պիտի հակցուի թէ չարժումը դէպի ձա՞խ հակած է թէ ա՛ջ :

Իտալիոյ պատասխանին կը սպասուի

Գրած էինք թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա ժողովի մը հրաւիրած են Իտալիան, Սպանիոյ մասին խորհրդակցելու եւ մասնաւորապէս օտար կամաւորները ետ կանչելու համար :

Իտալիոյ պատասխանին կը սպասուի այսօր վաղը : Իրագեկներու կարծիքով, Մուսոլինի պիտի մերժէ ժողովի հրաւէրը, առաջարկելով խնդիրը քննել Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբին մէջ : Այս առթիւ, Իտալիա պայման պիտի դնէ նախ ճանչնալ Զօր· Ֆրանքոյի պատերազմիկի հանգամանքը, եւ յետոյ քննել կամաւորները ետ կանչելու խնդիրը : Բնականաբար Գերմանիան ալ ուժ պիտի տայ այս տեսակէտին :

**** Հռոմի պաշտօնական չրջանակներուն մէջ կը հաւատան թէ Իտալիա պիտի վաւերացնէ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի հետ կնքած համաձայնութիւնը՝ Միջերկրականի հսկողութեան մասին*

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՕԴԱՆԱՒԱՑԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ խորհրդականը, Զօր· Միլք, Փարիզ հասաւ երկուշաբթի օր : Զօրավարը համագնեստ հագած էր եւ իր հետեւորդներուն հետ զիմաւորուեցաւ Ֆրանսական կառավարութեան ներկայացուցիչներուն կողմէ : Փոխադարձ ներկայացումներէն վերջը, օդանաւային նուագախումբը հնչեցուց գերմանական եւ ֆրանսական քայլերգները : Այս առթիւ պինուորական պատիւներ եղան գերման զօրավարին, որ հինգշաբթի օր Ռէնո պիտի երթայ, ներկայ ըլլալու համար օդանաւային ռազմափորձերու : Ֆրանսայի օդանաւային նախարարը չարք մը ընդունելութիւններ սարքած է իր պատիւ գերման հիւրին, որ Զօր· կէօրինկի աջ բազուկն է :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ 10 տարիէն 25 տարուան բարձրացուց զաւաճաններու բանտարկութեան պատիժը, անխախտ պահելով մահապատիժը : Կարծողներ կան թէ մահավճիռներու գործադրութիւնը պիտի նուազի այս օրերս, հոկտեմբերեան յեղափոխութեան 20ամեակին առթիւ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՉՈ՞Ի ԱՐԵՒ ՉԵՆՔ ՏԵՍՆԵՐ

Երկու երեք ամիսէ ի վեր զրկուած էի երեւանի «Գրական Թերթ»էն, որ աւելի շուտ կը հասնէր քան «Խ· Հայաստան»ը :

Առջի զր պատահաբար ձեռքս ան - ցաւ թիւ մը,— 17 Մեպտ· :

Առաջին ներքուիւրը որ դիտեցի, իմքագրին փոփոխութիւնն էր : Գ· Սբուվը էշեր, տեղը ճշանակներ են ոմն Հէնրի :

Կը սպասէի : Դեռ շատ չրներ որ «Խ· Հայաստան»ը գետնէ գետին կրզարնէր « Գրական Թերթ »ը, ամբաստանելով թէ պէտք եղածին չափ չէ «մերկացուցած» հակայեղափոխական գրագէտ - ները : Եւ մոռցեր է շեշտել, օրինակ, թէ Մաթսիմ Կորքին Սթալինի շնոր - հիւ էր որ շիտակ ճամբան գտաւ, դարձաւ յեղափոխական գրագէտ···

« Գրական Թերթ »ի այս թիւը ամ - բողջ էջ մը յատկացուցած է «ժողովուրդի երգիչներ»ուն, — ուր աշուղներ՝ իրենց գոհարներով (չորսն ալ պատկերներով) եւ ուսումնասիրու - թիւն մը՝ հոչակաւոր Ն· Զարեանէ :

Այս առթիւ, ցոյն թերթէն կ'իմանամ որ, Սեպտ· շին աշուղները ժո - ղովի հրաւիրուեր են երեւանի մէջ, նախաձեռնութեամբ Գրողներու Մի - ութեան, եւ որոշուեր է անոնց լաւագոյնները առնել Միութեան մէջ :

Ի՞նչ կ'երգեն աշուղները :

Լսեցէք, Աշուղ Հրկեզն (?) է որ կ'երգէ·

Դու ողջ ժողովրդի արեւն ես պայծառ,
Անչամանդազ, անչէջ զամբար Ստա - լին,
Անխոնջ կառավարիչ, անչեղ ղեկա - վար,
Առաքինի, մեծահանճար Ստալին :
Անարդ դեւը որքան լինի ահարկու,
Եւ որքան մռնչէ չես վախենայ դու,
Նրա կեանքի փտած ծառը կտրելու
Ունես զէնքն ու հնարը, Ստալին :
Մենք չունենք հիմա հոգս ու հեծե - ծանք,
Քեզնով կը վարենք խաղաղ, բարի կեանք,
Քեզ նման առաջնորդը խիստ զովա - կան է,
Ճաղթող, հնարագէտ, ճարտար Ստա - լին :

Իսկ Աշուղ Շափաղաթը կ'արձագան - գէ, աւելի համարձակ·

Մի պարծենա դու երկնքում
Համար կապող արեգակ·
Քեզնից լաւ է լուսաւորում
Ստալինը — արեգակ :
Ստալինի արեւի տակ
Մենք ապրում ենք երջանիկ,
Կարօտ չունենք ոչ մի բանի,
Մեր օրերն են երջանիկ :
Գովքի արժան մեր ղեկավար,
Մեծ Ստալին աննըման,
Դու ողջ մնաս մեզի համար,
Արեւի պէս աննըման :

Հիմա կը հասկնամ թէ ինչո՛ւ մենք արեւ չենք տեսներ մեր գլխուն վերեւ :

Վ.Ա.Հէ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՏՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄԷՋ

Թուրք Մամուլին արտայայտութիւնները Զօր. Իսմէթի հրաժարման առթիւ

ՄՄԲ.— Թուրք մամուլը կը ճգնի նուազեցնել Իսմէթ Ինէօնիւի հրաժարման նշանակութիւնը, անշուշտ համաձայն էնկիւրիէն տրուած հրահանգին : Ինչպէս գրած էինք երէկ, տասն օրուան դադարման դատապարտուած է թուրբերէն Թան, որ առաջին անգամ հաղորդելով հրաժարման լուրը, գանազան ենթադրութիւններ ըրած էր : Այս թերթը կը գրէ վերջին թիւին մէջ·

— « Թադմափորձերուն առեն Աթաթիւրքի ըրած մէկ խօսքը ծրագրի մը հանդամանքը ունի, որուն վրայ երկարօրէն ծանրացած էինք յօդուածաշարքով մը : Աթաթիւրք մատնանիշ ըրած էր թէ երկրին մէջ Հանրապետութեան ուղիներուն հետ միասին հին օրերէն մնացած ուրիշ կարգ մը ուղիներ ալ կան տակաւին : Այս խօսքէն ներշնչուելով՝ կրնանք ըսել թէ մեր առջեւ բացուած նոր չրջանին դիմաւորը յատկանիշները պիտի ըլլան հետեւեալները.—

1. Եզեալչրջումին պահանջները լայն չափով տարածել : Հաշուեկարդարի ենթարկել անցած օրերէն մնացած պիւրօքրասիի ոգին որ տեղի կուտայ ժամանակի եւ ուժի վտանգումներու :

2. Խօսելու իրաւունք չտալ յետադիմական, քանդիչ ու ժխտական ազդակներու : Եզեալչրջումի չրջանակին մէջ դրական վիճաբանութեան ոգի մը ստեղծել, ազգին քաղաքական հասունութեան ու հանրային գործերուն մէջ կենսունակ չահագրգռութիւն մը եւ վստահութիւն մը ցոյց տալը հնարաւոր դարձնել :

3. Մէկ կողմէ յեղափոխումին սկզբունքները եւ պահանջները ամէն կողմ տարածել, ու միւս կողմէ՝ հանրային կեանքը ծրագրի մը վրայ հիմնել :

Դէպի առաջ չարժումը այսպէս ըմբռնել՝ չի նշանակեր այսօրուանը քննադատել : Երկկ դոյութիւն ունեցող հնարաւորութիւններու եւ պայմաններու մէջ, կառավարութիւնը կատարեալ չաջողութեամբ կատարած է իր պարտականութիւնը, ու երկրին հաշուին՝ լաւ արդիւնքներ ձեռք բերուած են : Այդ արդիւնքներն են որ հնարաւորութիւն ստեղծած են վաղուան համար աշխատանքի աւելի լայն ու արդիւնաւոր ուղիներու մէջ մտնելու » :

Իսկ Ճիւմհուրիյէթ (Եզնուս Նատի), որ ուշ մնացած էր այս գործին մէջ, դիտել կուտայ (29 Սեպտ) ·

— « Բնաւ տեղը չկար արտակարգ հանդամանք մը վերագրելու կացութեան՝ այն պաշտօնական յայտարարութենէն վերջ թէ Իսմէթ Ինէօնիւի իր իսկ խնդրանքին վրայ, փոխ-վարչապետութիւնը յանձնուած էր Ճէլալ Պայարի : Ինչպէս Հանրապետութեան նախագահ Աթաթիւրքին՝ Ճէլալ Պայարի ղրկած « պուլղուրլութու »էն կը հասկցուէր, վարչապետին արձակուրդը հետեւանք է « սիւմբունաժ »ի : 12 տարի անընդհատ վարչապետական յոգնեցուցիչ պաշտօնը կատարած Իսմէթ Ինէօնիւի ոչ միայն մէկուկէս ամիս, այլ անպայման ժամանակի մը համար քաշուիլ ուզելը ենթադրել չատ դժուար բան մը չէր : Այնպէս որ սխալ պիտի չըլլար Նուկէս ամառուան արձակուրդի բանաձեւը՝ զինքը չատ սիրող մեծ պետին կողմէ ցոյց տրուած արտասովոր համակրութեան նշան մը նկատել : Շատ բնական պէտք էր տեսնել նաեւ որ այժմէն կարեւորութեամբ նկատի առնուած ըլլար փոխ - վարչապետին՝ վարչապետութեան անցնելու հաւանականութիւնը, ըստ որում անհրաժեշտ էր յոգնած մէկու մը հանդիստը, եւ այդ առթիւ որոշ հրամաններ տրուած ըլլային : Ահա այս էր վարչապետ Իսմէթ Ինէօնիւի նոյնինքն իր խնդրած արձակուրդէն վերջ կառավարական կացութեան մէջ հանրային կարծիքին դիւրաւ կարենալ գնահատելի բանաւոր ելոյթը :

Ըստ մեզ, օրինական ոչ մէկ արգելք կար չընդունելու վարչապետին, հանդիստի համար, կառավարութենէն քաշուելու խնդրանքը եւ ձեռնարկելու անմիջապէս նոր դահլիճի մը կազմութեան : Այս միջին լուծման ձեւին մէջ որ ինքնին ցոյց կուտար Մեծ Պետին սէրը Ըսմէթ Ինէօնիւի հանդէպ, օգուտ մըն ալ կար սա տեսակէտով որ նոր վարչապետը աւելի պիտի ունենար իր կառա -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԿՈՐՏՎԱԾ ԲԱԺԱԿ

»»» • «««

Ա.

— Ի՞նչ է նրան պատահել», լսում էր նա ինքն իրեն ուշադրությամբ հետևելով փողոցի երթևեկությանը։ Ամեն ինչ նորմալ էր թվում։ Ոչինչ չէր փոխվել։ Ամեն ինչ նույնն էր, ինչպես որ թողել էր նա։ Ամեն ինչ նույն տեղում էր։ Ամեն ինչ նույն կերպ էր շարժվում։ Ամեն ինչ նույն ընթացքն էր ունենում։ Ամեն ինչ նույն ռիթմով էր ընթանում։ Ամեն ինչ նույն ներդաշնակությամբ էր կատարվում։ Ամեն ինչ նույն ուղղությամբ էր ուղղվում։ Ամեն ինչ նույն նպատակին էր ձգտում։ Ամեն ինչ նույն ուղղությամբ էր զարգանում։ Ամեն ինչ նույն ձևով էր ավարտվում։ Ամեն ինչ նույն կերպ էր կրկնվում։ Ամեն ինչ նույն ձևով էր ընթանում։ Ամեն ինչ նույն կերպ էր ընթան

ԼՈՒՍԱՎՈՐՄԱՆ ՊՂԱՏԸ

(ՎԵՊ ԺԱՊՈՆԱԿԱՆ ԿԵՆՍԱԳԻ)

»»» • ‹‹‹‹

— ՀՐ, Մահա՛մ, — հառաչեց Ալի Ռիզան, — ես ալ նախապէս կարծէի, թէ ամէն ինչ կրնայ ձեռքի հպումով մը լուծուիլ, բայց հիմա կը տեսնեմ, որ ամէն ինչ ալ այդպէս հեշտ չէ։

— Ո՛չ, ա՛չ — լուսնեցաւ դէմքը Մահամմէտ Ալիին, — ես կը հաւատամ, որ ամէն ինչ կրնայ ուղղուիլ։ Ես ալ ինծի համար որոշած եմ ամէն ինչ ընել, որպէսզի Ֆաթմէն ինծի կին տրուի։ Ես ալ ինծի համար որոշած եմ ամէն ինչ ընել, որպէսզի Ֆաթմէն ինծի կին տրուի։ Ես ալ ինծի համար որոշած եմ ամէն ինչ ընել, որպէսզի Ֆաթմէն ինծի կին տրուի։

— Ո՛չ, Մահամմէտ, ես կը վախնամ, որ ամէն ինչ ալ ինծի համար կորսուած է

վարուելիքը լաւ պատրաստելու: Եւ քնաւ կասկած չունինք թէ իսմէթ Ինէօնիւ ինքն ալ արժանապէս գնահատած է այս կէտերը »:

Եւ վերջապէս Գուբուն հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ.

— « Թան »ի դրածները ցոյց կուտային որ՝ 14 տարի երկրին վարչապետը՝ Իսմէթ Ինէօնիւ երկրին գործերուն մէջ յաջողութիւն ձեռք բերելով հանդերձ, առանց ծրագրի գործած է: Այս քաղաքական առարկութիւնը մեծ սխալ մըն էր, որովհետեւ Իսմէթ Ինէօնիւ քնաւ չէ հեղած Թալքի ծրագրէն, ինչպէս իր յաջորդին ծրագիրն ալ այն պիտի ըլլայ: Ուրմեն ի՞նչպէս կրնայ ըսուիլ որ ձէլալ Պայարի վարչապետութիւնը ծրագրային հրջանի մը մուտքը պիտի ըլլայ: Անցեալ ծրագրի մը վրայ ի՞նչպէս կրնայ խօսուիլ: Միւնհոյն ծրագրով կառավարութեան պիտի մը փոփոխութեան մը տալիս չկրնար ըսուիլ թէ ան ընդհանուր գործերու վրայ ազդեցութիւն յառաջ պիտի բերէ: Իրողութիւնները միայն կրնան ճշդել այդ ազդեցութեան չափը: Պէտք է սպասել ուրեմն Աթաթիւրքի բացման ճառին:

*** Նոր վարչապետը, ձէլալ Պայար ծնած է Կէմլէյիկ, Ումուրպէյ գիւղը 1884ին: Հայրը գիւղին հօգնական էր: ձէլալ Պայարը եղած է գիւղը Կէմլէյիկի միացնողը գեղեցիկ պողոտայով մը եւ զայն լճնցնողը: ձէլալ Պայար ուսած է Պրուսա ֆրանս. դպրոցի մէջ եւ Տէօյչ Պանքի մէջ աշխատելէ ետք՝ սահմանադրութեան մէջոցին իթթիհատի պատուիրակ եւ Իզմիրի պատասխանատու դերեր վարած է: Ընդհ. պատերազմէն վերջ մասնակցած է Միլլի չարժման, Տէմիրճի Էֆէլի հետ, հօգայի տարզով:

Ազգային ժիճակահանութիան պարգեւներ

Ազգ. պարգեւախաղի 9րդ չարքին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ երկուչաբթի օր, Քարքաոնի մէջ: երեք միլիոնի մեծ պարգեւը չահեցաւ 347.098 թիւը: 59 տոմսակներ որ միայն մէկ թիւով կը տարբերին այս թիւէն, չահեցան 30000ական ֆրանք:

Հետեւեալ չորս թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ մէկ միլիոն ֆրանք. — 1.198.231, 0.646.581, 1.480.791, 1.491.828: 236 տոմսակներ որոնք միայն մէկ թիւով կը տարբերին, չահեցան 10000ական ֆրանք:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ 500000 ֆրանք. — 1.173.018, 0.910.816, 0.618.355, 0.007.956, 0.793.440, 0.487.291: 354 թիւեր որոնք միայն մէկ թիւով կը տարբերին, չահեցան 5000ական ֆրանք:

46.016 վերջացող թիւերը չահեցան 120.000 ֆրանք:
20.822 վերջացող թիւերը չահեցան 120.000 ֆրանք:
7.650 վերջացող թիւերը չահեցան 50.000 ֆրանք:
516 վերջացող թիւերը չահեցան 10.000 ֆրանք:
148 վերջացող թիւերը չահեցան 5000 ֆրանք:
24 վերջացող թիւերը չահեցան 1000 ֆրանք:
58 վերջացող թիւերը չահեցան 500 ֆրանք:
4 վերջացող թիւերը չահեցան 120 ֆրանք:

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊՈՒԼԿԱՐԱՒԱՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐՈՒ փակման առթիւ հպարտ հոգինոց սեղան մը սրուեցաւ Փոխովոյի մէջ, նախագահութեամբ թագաւորին, որ չըր-ջապատուած էր կառավարութեան անդամներով, զօրավարներով եւ օտար պինուորական կցորդներով: Թագաւորը ճառով մը ներմաղէս գնահատեց պինուորները:

ՍՈՖԻԱՅԻ ՄԷՋ անթելի նոր կայան մը պիտի բացուի հոկտեմբերի վերջերը: Կառուցանողն է գերմանական ընկերութիւն մը: Կայանը պիտի տաստուի Սոֆիայի հարաւային արեւելեան մասին մէջ, քաղաքէն իբր 20 մղոն հեռու: Պիտի ունենայ 100 քիլոուաթ ուժ եւ պիտի ըլլայ ամէնէն զօրաւոր կայանը հարաւային արեւելեան Եւրոպայի մէջ:

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ հրամանատարութիւնը մեծ յարձակողականի մը կը պատրաստուի, կարելի եղածին չափ չուտ վերջացնելու համար չինական պատերազմը: Թոքիոյի մէջ արժէք չեն տար Ազգաժողովին որոշումներուն: Հէռագրի մը համաձայն, չինական զօրքը սկսած է քաշուիլ Շանհայէն, յարձակումի ենթարկուած ըլլալով ամէն կողմէ:

ԱՆԳԼԻՈՑ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ պատուիրակութիւն մը ղրկեցին վարչապետին, պահանջելով երեսի- ժողովը գումարել հոկտեմբեր 21էն առաջ, վիճաբանելու համար չինեւճափոնական պատերազմի մասին: Միւս կողմէ, աշխատաւորական համագումարբրեանձեւ մը քուէարկեց, որ դատապարտելով ճափոնի յարձակումը, կ'առաջարկէ պոյքոթ հռչակել ճափոնական ապրանքներու դէմ, իրրեւ ամէնէն ազդու դէնքը:

ՄՈՍԿՈՒԱՑին կը հետազրեն թէ 12 օդանաւային ճարտարագէտներ եւ 10 վարիչներ պաշտօնական եղան, իրրեւ խափանարար (վնասարար):

ԲԱՆՏԱՐԿԵԱՆՆԵՐՈՒՆ համար 40 ժամուան աշխատանքի օրէնք պահանջեց Հանդերձեղէններու Դաշնակցութիւնը, խնդրագիր մը ուղղելով կառավարութեան: Միութիւնը կ'առաջարկէ նոյն օրէնքը գործադրել նաեւ վանքերու մէջ ...

ԼՈՆՏՈՆի ֆաչական խռովութեանց առթիւ ձերբակալուեցան 111 հոգի, որոնք անմիջապէս դատուեցան: Պատիժներ որոշուեցան վեց ամիս բանտարկութիւն, 2—3 ոսկի տուգանք եւայլն: Բազմաթիւ ոստիկաններ կը հսկէին բարեկարգութեան, 600 ընկերվարականներ եւ համակիրներ չըջապատած ըլլալով դատարանը:

ՋՕՐ. ԿԱՄԼԷՆ, Ֆրանսայի սպարապետը, որ Գելկրատ զացած էր, Պուքրէշ ալ հանդիպելով, ջերմ ընդունելութեան արժանացաւ:

Հ. Յ. Դ.

Գործատ

ՎԱԼԱՆՍԻ «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ ծ Հոկտ. Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. «Սիամանթօ» ակումբին մէջ:

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ"ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ.— ՀՈԿՏ. 17ԻՆ

Հ. Յ. Դ. ԱՆԻԷՒ-ՊՈԻԱ-ԲՈԼՈՆՊԻ «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

16 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ
Անիէլի քաղաքապետարանի նորակառոյց շէնքին մէջ (Salles Municipales du centre administratifet Social):

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ԾՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ
ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ
ՄԱՐՍԷՑԼԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ԲՈԼՈՐ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆԵՐՈՒ ԵՒ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

9 Հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին
Պրէպան Մարսէյլէի ընդարձակ սրահին մէջ, (146, Chemin des Chartreux)
կը նախագահէ Ընկ. Հ. ՍԷՐԷՆԿԻԻԼԵԱՆ
կը բանախօսեն ընկերներ

ՎԱՐԴԳԷՍ ԱՇԱՐՈՆԵԱՆ ԵՒ Վ.ԱՇԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

կ'երգեն՝ Օրիորդ ՊԵՐՃՈՒԻԻ ԳԷՈՐԳԵԱՆ, ընկ. Ա. ՍԱՐԳՍԵԱՆ
եւ Օր. Մ. ՊԻՆԿՈՑԵԱՆ
կ'արտասանեն՝ ընկերներ Գ. ՔԷՆՏԻՐԵԱՆ, Կ. ԹԻԹԹԷԼԵԱՆ, Մ ԴԱՒԻԹԵԱՆ
Պիտի նուագէ՝ ջութակահար Գ. ՀԱՅԿ ԹԻԹԹԻՒՃԵԱՆ
(ֆոնսէրվաթուարի Ա. մրցանակով)
Հանդէսը կը վերջանայ ճիշդ ժամը 11.45ին
Առնել 1, 4, 5, 11. 41 եւ 53 թի հանրակառքերը
ՄԱՆԿԱՑԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ 3 ՖՐԱՆԳ:

Գրական եւ ելոյթ Բաֆֆիի հարիւրամեակին առթիւ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՄԱՐՍԻԼԻԱՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

8 Հոկտեմբեր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ
5 Rue de l'Eclipse Մարսէյլ
կը դասախօսէ Պ. Կարապետ Փոլատեան, նիւթ՝ «Խենթը»:
Փափաքողները կրնան խօսք առնել:

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Թեկնուժի պատճառաւ ծախու է դիւրամատչելի պայմաններով, Մարսէյլի կեդրոն վայրի մէջ 13 տարիներէ ի վեր գեղեցիկ յարկաբաժիններու մէջ հաստատուած դերձակատուն մը՝ շատ լաւ յաճախորդներով:

60 հազար ֆրանքի անգլիական եւ ֆրանսական ընտիր կերպասներու մեր 300երը կը ծախենք նախկին գիներով (հրապարակի ներկայ գիներէն 100ին 60—80 պակաս): Լաւագոյն պատեհութիւնը Մարսէյլի հայ դերձակներուն, դիմել Tailleur, 16 Rue de la Bibliothèque, Մարսէյլ:

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

« Ճառագ »ի խմբագրատունէն կարելի է ստանալ ընկ. Վ. Ահարոնեանի հետեւեալ գիրքերը —

1.— ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ՝ (Մարդը եւ բանաստեղծը)... գին 10 ֆրանք:
2.— «ՀՐԱԶԴԱՆ» ՄԱՑՐԵՆի ԼԵԶՈՒ Ա. ՏԱՐԻ՝ 6 ֆրանք:
3.— «ՀՐԱԶԴԱՆ» ՄԱՑՐԵՆի ԼԵԶՈՒ Բ. ՏԱՐԻ՝ 8 ֆրանք:

Շուտով հրապարակ կ'ելլէ « ՀՐԱԶԴԱՆ » ՄԱՑՐԵՆի ԼԵԶՈՒԻՆ Գ. տարին:

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17. Rue Damesme — PARIS (13)

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒԱՃԸ
Ճաշարան Յ Լ Օ Ր Ի Զ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 — 78
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Մեր նոր բացուած արհեստանոցին մէջ կը ձախենք դիւրամատչելի գիներով ճաշակաւոր եւ գիմացկուն նատաթոռներ, թիկնաթոռներ, տիվաններ, եւ ննջասենեակի, ճիւրանոցի եւ ճաշասրահի վերաբերեալ ամէն տեսակ կարասիներ: կը ստանձնենք նաեւ վերնիսաժի եւ առաջնագործի վերաբերեալ գործեր: Աժան, մաքուր եւ արագ: Դիմել՝ ՀԱՔԻՄԵԱՆ ԵՂԲԱՔԸՐ. ՆԵՐՈՒՆ, 80, Bd. de la Corderie, Marseille:

Fabrique de sous-vetements
Parures Lacoste
Combinaisons ARAX Chemise eport
Cache-sexe Chemisiers
Կը շինենք մեր սեփական արհեստանոցին մէջ կանանց եւ արանց ճերմակեղէններ եւ շապիկներ, անմրցելի գին, խնամեալ գործ, կ'ուղարկենք նմոյշներ contre remboursement, կը ստանձնենք ապսպրանքներ gros et demi gros:
8 Rue de Tracy, Paris (2) R. C. Seine 658—084

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ_ՃԱՇԱՐԱՆ
Sphinx
2, Rue Boutebrie, Paris(5)
Tel, Odeon 33—65, մէթրօ St. Michel եւ Cluny
Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ հայեցի կերակուրներ
Անարատ օդի՝ տաք աղանդերներով (մէզէ):
Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն: դիւրամատչելի գին:

Մարսիլիահայ կազմակերպութիւններու ուշադրութեան

Մարսիլիահայ Մշակութային Միութեան հովանաւորութեամբ, յառաջիկայ Նոյեմբերի 23ին, կիրակի կէսօրէ ետք, սալ փրաճի մէջ, մեծ պատրաստութեամբ եւ արտակարգ շուքով պիտի տրուի Նուագախումբ մը՝ դեկավարութեամբ երաժշտագէտ Գ. Ալեժեանի: ցանցնախումբը կը կազմեն բոլոր մարսիլիահայ կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ սոյն թուականը եւ չխայտառակել գայն:

Tailleur de ST. BERNARD
H. GULBOLIAN
24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris(18)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouard
Թելեֆոն Montmartre 69—70
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—Մասնաճիւղիս բացման առթիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի համար:
ՍՏԱՑԱԾ ԵՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՐԱՄԱՌՈՒԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ:
ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստներ (2 փորձով) սկսեալ 380—400 ֆր. Նուէր կը տրուի մէկ ֆանթեզի տարատ մը եւ կամ ամառուան յատուկ գեղեցիկ մուշտակ մը 400 ֆր.է վեր հագուստներու (3փորձ) համար կարելի է նուէր առնել տակտպուծ Տիկ. Հայկուհի կիւլպօլեանէ արհեստանոցին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժողութեամբ à imitation martre, պայմանաւ որ գնորդ վճռամասնակ բաժանորդագրուի ճառագին, ծանուցելու համար վերոյիշեալ պայմաններէն նոր կայացեալ ճառագի կարգօնը: Rue la Charbonnière մեր մասնաճիւղին մէջ կը ստանձնենք գիւրամատչելի գիներով à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ ըրթուանաժ:
Բաց է կիրակի մինչ ի կէսօր:

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Իր սիրած տղամարդի ձեռքից խորհրդաւոր արկղիկը ընդունելուց յետոյ, այժմ, կարծես, նրան այրական հպարտութիւնը այրում լինէր նրա մարմինը: Նա աղջիկ էր, ցանկանում էր աղջկայ նման հագնուել, ցանկանում էր կին լինել... Նա դեռ զգում էր իր շրթունքի վրայ Վարդանի ջերմ համբոյրները, եւ նրա ականջներին դեռ պարկում էին երիտասարդի քաղցր խօսքերը: Բայց սկսեալ այն րոպէից, երբ նա աչքով տեսաւ Վարդանի յաղթութիւնը էֆէնտու դէմ, մի մարդու դէմ, որի աւելի զորում էր ամբողջ դաւառը,— Վարդանի նշանակութիւնը աւելի բարձրացաւ օրիորդի աչքում: Ըր գիտեմ ինչո՞ւ կինիկները սիրում են տղամարդի մէջ տեսնել մեծութիւն, զերազանցութիւն եւ զօրութեան անհամեմատ առաւելութիւն: Նրանք հիանում են, երբ տղամարդի մէջ նկատում են մի յատկութիւն, որ բարձր էր կանացի ուժից:

Վարդանը պաշտելի զարձաւ Լալային, երբ իր զօրութեան ներքոյ ճընշեց, ոչնչացրեց Հալաթա կապալառուին, որին Լալան բոլոր սրտով ատում էր: Լալան չատ անգամ պատահել էր համբերել այդ անամօթի լրբութիւններին, եւ ամէն անգամ, երբ նա իր հօր տունն էր գալիս, նա միշտ աչքատում էր փախչել եւ թագնուել նրանից, բայց հայրը զարճեալ կանչել էր տալիս նրան, որ էֆէնտու համար չիբուխ պատրաստէ, որովհետեւ նրա ձեռքով պատրաստուած չիբուխը համով էր լինում ...

Լալան օդայի մէջ տեսած եւ լսած բոլոր բաները պատմեց իր եղբօրը՝ Հայրապետին, թէ որպէս վարուեցաւ Վարդանը էֆէնտու հետ:

— Շատ լաւ է արել, պատասխանեց Հայրապետը, պէտք է սատկացնէր այն զարչելին, սովորել է խեղճ գիւղացիներին ասնջել, կարծում է, թէ ամէն մարդ նրանց նման կը լինի:

Լալան պատրաստւում էր իր եղբօր պարանոցին փաթաթուել եւ նրա առջեւ բաց անել իր սիրտը, բոլորը պատմել նրան, թէ ինչքը սիրում է, վաղուց սիրում էր Վարդանին եւ խնդրել, որ նա այդ մասին խօսէ իր հօր հետ: Բայց Հայրապետը չուտով տնից դուրս գնաց, կարծես, մի շատ հարկաւոր գործ գլխում ստացած էր նրբան:

Նրա կինը՝ Սառան այնօր պէտք է տեսութիւն ունենար Ֆաթթահ - բէկի կնոջ՝ Մուրշիդի հետ: Վաղուանցան - եան յայտնուեցաւ Զաւօն եւ ասաց, թէ իր տիկինը ուրտաղնացութեան պատրաստւելով պիտի գայ... գիւղին մերձաւոր հին մատուռին մէջ մատաղ կտրելու, որովհետեւ նրա փոքրիկ որդին հաղում էր, եւ նշանակել է այնտեղ տեսութիւն Սառայի հետ: Այդ մատուռը որ հաւատար կերպով պաշտւում էր թէ Քրտերից եւ թէ Հայերից: Սառան շատ ուրախացաւ, երբ տեսաւ, որ Մուրշիդը կատարել էր նրա ցանկութիւնը, որովհետեւ նա ինքը առաջուց Զաւօի միջոցով խնդրել էր այդ տեսութեան մասին:

Բաժանուելով Լալայից, Հայրապետը չտապում էր գնալ, տեսնել, թէ ի՞նչ եղաւ տեսութեան հետեւանքը: Նա գուրս եկաւ գիւղից, եւ կէս ճանապարհի վրայ նստած, մի ահագին ժայռի հովանու ներքեւ անհամբերութեամբ սպասում էր Սառային, որ մատուռից պիտի վերադառնար նոյն ճանապարհով:

Մինչ տեսաքրքիր տեսարան էր ներկայացնում այն տեղը, ուր նստած էր Հայրապետը: Դա մի լերան ստորոտ էր, որ ծածկուած էր ժայռերի բեկորներով, որոնք ժամանակի ընթացիկ ձեռքով ջարդ ու փշուր եղել եւ թափուել էին ցած: Նրա շրջակայքը պատած էին վայրենի մացառներ, որոնց մէջից տեղ տեղ բարձրանում էին ծառեր: Հայրապետին ուշադրութեան ծառեր: Հայրապետին ուշադրութեան ծառեր: Հայրապետին ուշադրութեան

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆ ՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՁԱՄԱՍԵԱՑ ԵՒԱՒՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ JEUDI 7 OCTOBRE 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3544 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹԱՓԹՓՈՒՔՆԵՐՈՒՆ ԹԱՓԹՓՈՒՔՆԵՐՆ ԱԼ...

« Ե. Հայաստան »ի Սեպտ. 5ի Թիւին մէջ, կը կարդանք խմբագրական մը՝ քամնելի խորագրով մը.— « Ջախջախել Թշնամուն իր իսկ բնի մէջ» : (Ըսել կ'ուզէ՝ «բոյն») :

Երանաշնորհ խմբագիրը, որ ապահովաբար չէր դիտեր իր հովանաւորներուն — Թերեւս եւ իր — գլխուն գալիքը, կը յայտարարէ ի լուր աշխարհի.

— « Օգտուելով մեր աշխատողների քաղաքական անհոգութիւնից ու կուրութիւնից, մարդկային կեղտպարանքը կորցրած հակայեղափոխական տրոց - կիստական - ազ վնասարարները փոքր վնաս չհասցրին մեր ժողովրդական անտեսութեան տարբեր բնագաւառներում : Հակայեղափոխական տրոցկիստական - բուխարինեան - նացիոնալիստական թափթփուքները դպրի վնաս հասցրին նաեւ Հայաստանի արդիւնաբերութեանը, գիւղատնտեսութեանը եւ կուլտուրային : Հայաստանի կուսակցական կազմակերպութիւնները ընկ. Ա - մատունու գլխաւորած կենտկոմի ղեկավարութեամբ տեղն ու տեղը բռնեցին այդ վնասարարներին, պոկեցին դիմակը նրանց դարչելի դէմքից » :

Այս առթիւ կ'իմանանք թէ Ղափանի եւ Ալլահվերդիի մէջ «խրամատաւորուած սրիկաները» պղինձի ճարտարագործութեան ալ մեծ վնասներ հասցուցած են, «դաւաճանները Յանկեանի, Տէր Գաբրիէլեանի, Երզնկեանի եւ միւսների գործօն օժանդակութեամբ » :

Յափնարարները, «այդ սրիկաները» նոյն չարիքները գործեր են, դարձեալ, մեքենայարժ արօրի կայաններու շինարարութեան մէջ : Բայց,

— « Նրանք տեղն ու տեղը բռնուեցին, մերկացուեցին. Ֆաշիստական վթարկանների խղճուկ բանդային չյաջողուեց իրագործել իր խարդախ պլանները » :

Մարքսականը կը վերջանայ չանթարճակ սպառնալիքով մը.

— « Հայաստանի կուսակցական եւ ոչ կուսակցական բոլշեւիկներն էլ աւելի բարձրացնելով իրենց պատասխանատուութիւնը, առալինարար վինուելով վերը յիշած յատկութիւններով, կը չարախնդան Ֆաշիզմի տրոցկիստական բուխարինեան - դաշնակցական գործակալներին մինչեւ վերջին մարդը, կը կտրեն նրանց դաւաճանական սեւ թաթը, որը ծածկուած է կեղտով ու արիւնով » :

Եւ տակաւին չենք հարցներ թէ՝ « թափթփուքներ »ու վերջին սերունդն ալ սպառելէ վերջ, Մոսկուան որո՞ւ պիտի վստահի հայկական հանրապետութեան ղեկավարութիւնը : Մանաւանդ որ, մինչեւ հիմա մատնանշուած մեղքերուն մէջ, նոր մըն ալ հնարուած է,— « քաղբեռի ազգայնականութիւն » :

Այս վերջին կէտը յատկապէս կը չեշտուի հարեւան հանրապետութեանց վարիչներուն դէմ արձակուած մահավճիռներուն մէջ :

Տակաւին հրապարակային դատավարութիւն չտեսանք երեւանի մէջ : Բայց, արդար քօղուած, ազդանշանը արուած է արդէն, ապա ուրեմն նոր եւ աւելի ծանր վտանգ մը կը սպառնայ ազգային համարուած կարգուսարքին :

Ուրիշ խօսքով, ստեղծուած է մթնոլորտ մը, ուր մարդիկ ամէն բանէ առաջ պիտի ճգնին ոչ միայն անոսանան հաւատարմութիւն եւ պետնամած խոնարհութիւն ցուցնել, այլեւ չեչտել ռուսական դիծը : Կարելի եղածին չափ նսեմացնել ազգային դրոշմը, որ իրրեւ թէ չատ ծաղկած էր :

Ինչպէս կը հաստատեն բոլոր փաստերը, Մոսկուա ձեռնարկած է դաժան կեղծրնացումի մը, ճիշդ այն պահուն երբ չուայլութեան աւեւխնեը կուտար, « անկախութիւն » չնորհելով 11 հանրապետութեանց :

Կեղծրնացման այդ քաղաքականութիւնը անշուշտ պիտի չհանդուրժէր քիչ - չատ հասուն տարրերու պաշտօնավարութեան, մինչեւ անդամ դատաստան : Եւ ահա իր գործակալները հետապնդումներ կը կատարեն որպէս չուներու պէս, իրենց քիթը խօթելով իւրաքանչիւր հանրապետութեան ներքին գործերուն, յատկին մանրամասնութեանց մէջ : Անոնք են որ, իրրեւ կուսակցական, պաշտօնեայ կամ թղթակից, տեղեկագիրներ կը կազմեն անձերու եւ գործերու մասին, եւ « ուքաց »ները բերել կուտան Մոսկուայէն, վերիվայր չրջելով ամէն բան :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՐՕԶՎԵԼԹ ՍԵՒԿԸ ՏԵՍՆԷ ԱՇԽԱՐՀԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Եւ ապակցութիւն կը խոստանայ խաղաղութիւնը փրկելու համար

Մ. Նահանգներու նախագահը չատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ երեքշաբթի օր, Շիքագոյի մէջ, մասնաւորապէս ծանրանալով միջազգային կացութեան վտանգներուն վրայ :

Սորեւ կ'ամփոփենք հիմնական մասերը.

*— « Աշխարհի քաղաքական կացութիւնը, որ վերջերս ասոիճանաբար կը վատթարանայ, մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ այն բոլոր ժողովուրդներուն որոնց միակ բաղձանքն է խաղաղութեամբ եւ բարեկամութեամբ ապրիլ իրենց դրացիներուն հետ : Տասնեակ մը տարիներ առաջ, մարդկութեան խաղաղասիրական յոյսերը մեծ բարձունքներու հասան, երբ աւելի քան վաթսուն ազգեր հանդիսաւորապէս յանձն առին դէնքի չդիմել, գլուխ հանելու համար իրենց ազգային նպատակները եւ քաղաքականութիւնը : Պոհան-Քէլլոգ դաշինքով արտայայտուած վեհ բաղձանքները եւ խաղաղութեան յոյսերը վերջերս տեղի տուած են ագէտի մը երկիւղին : Կացութիւնը այնքան ծանրացած է որ լրջօրէն կը սպառնայ քաղաքակրթութեան հիմերուն : Ահուսարոսափի եւ միջազգային օրինազանցութեան ներկայ շրջանը սկսաւ քանի մը տարի առաջ : Սկսաւ անարդարանալի միջամտութիւններ կատարելով ուրիշ ազգերուն իրենց գործերուն մէջ կամ արշաւանքներ սարքելով ուրիշի հողին վրայ, հակառակ ստորագրուած դաշնագիրներու : Առանց պատերազմի յայտարարութեան եւ առանց որ եւ է արդարացման քաղաքացիները, կիներ եւ մանուկներ կը սպանուին ռումբերով : Շոգենաւեր յարձակման կ'ենթարկուին եւ կը թորփիլլահարուին առանց պատճառի կամ արդարացման : Ազգեր կը դաւադրին եւ քաղաքացիական պատերազմի կը մասնակցին այնպիսի երկիրներու մէջ որոնք ոչ մէկ չարիք պատճառած են իրենց : Այն ազգերը որ ազատութիւն կը պահանջեն, այդ ազատութիւնը կը մերժեն ուրիշներու : Անմեղ ժողովուրդներ եւ ազգեր անկէօրէն կը զոհուին իշխանութեան եւ գերակշռութեան անյագ տենչի մը որ ոչ արդար է ոչ ալ մարդկային : Այս բոլորին հետեւանքը պիտի ըլլայ ագէտ մը, ոչնչացնելով ամէն բան : Եթէ գործը այդ վիճակին հասնի, մի կարծէք թէ Ամերիկա պիտի կրնայ խուսափիլ, թէ արեւմտեան կիսագունդը յարձակում պիտի չկրէ եւ հանդարտօրէն, խաղաղօրէն պիտի չպահպանէ ապրիլ համաձայն քաղաքակրթութեան սկզբունքներուն : Եթէ այդ սեւ օրերը գան, ապահովութիւն պիտի չգտնենք ոչ դէնքերով, ոչ իշխանութեամբ, ոչ ալ դիտութեամբ : Փոթորիկը պիտի չազէ մինչեւ որ քաղաքակրթութեան ամէն ծաղիկ ոչնչացած եւ բոլոր մարդկային էակները արտրուին համատարած քաոսին մէջ : Եթէ կ'ուզենք որ այդ օրերը չգան եւ ունենանք աշխարհ մը ուր կարենանք ընչել ազատօրէն, բաբեկամութեամբ ապրիլ առանց վախնալու, խաղաղասէր ազգերը պէտք է հաւաքական ճիգ մը վորձեն, կանգուն պահելու համար այն օրէնքներն ու սկզբունքները որոնց վրայ կրնայ հաստատուիլ խաղաղութիւնը : Խաղաղասէր ազգերը պէտք է հաւաքական ճիգ մը կատարեն, ընդդէմ դաշնադիրներու բռնաբարման : Անոնք որ կ'անհետեսեն մարդկութեան օրէնքները, այսօր կը ստեղծեն միջազգային անիշխանութեան վիճակ մը որմէ կարելի չէ խուսափիլ միայն մեկուսացումով կամ չէզոքութեամբ : Արդիւնաբերին մէջ կը սիրէ այնպիսի համերաշխութիւն մը եւ փոխադարձ կապակցութիւն մը, որ ազգի մը համար նիւթապէս եւ բարոյապէս անկարելի է կատարելապէս մեկուսանալ աշխարհի մնացեալ մասին քաղաքական եւ տնտեսական յարաբերութիւններէն, մանաւանդ երբ այդ վերիվայրումները երթալով կը ծաւալին փոխանակ նուազելու : Ամերիկեան ժողովուրդին համար կենսական կարեւորութիւն ունի որ դաշնակիցներու սրբութիւնը եւ միջազգային բարոյականի պահպանումը վերահաստատուին : Պատերազմը վտանգիչ է, պաշտօնապէս յայտարարուած ըլլայ թէ ոչ : Ան կրնայ վարակել ողջմտադատէն հեռու հաստատուած ժողովուրդներ եւ երկիրներ : Մենք վճռած ենք հեռու մնալ պատերազմէն . սակայն չենք կրնար ապահովուիլ անոր աղետալի հետեւանքներէն եւ անոր մէջ խրելու վտանգէն : Կրնանք միջոցներ ձեռք առնել, բարգութիւնները սահմանափակելու համար, բայց չենք կրնար կատարեալ պաշտպանութիւն ապահովել՝ անկարգութեան մատնուած աշխարհի մը մէջ » :

Ինչպէս կը տեսնէք, նախագահ Րոզվելթ համաձայն չէ Մ. Նահանգներու չբեղ մեկուսացման եւ կ'ուզէ գործօն դեր կատարել : Իր ճառը չատ լաւ ազդեցութիւն գործեց Ազգերու Դաշնակցութեան, Լոնտոնի եւ Փարիզի մէջ : Իսկ Մ. Նահանգներու հանրային կարծիքը երկուքի բաժնուած է :

Թրանֆիի տագնապը եւ ուրիշ նոգեր

Պ. Ժոսէ Պոնէ, Էսմատական նախարարը, աւելի օր ունկնդրութեան ընդունելով անգլիական եւ ամերիկեան մամուլի ներկայացուցիչները, կրկին հաստատեց թէ Ֆրանսայի էսմատական եւ տնտեսական վիճակը առողջ է եւ վերակենդանացումը տեղի պիտի ունենայ ժամանակի ընթացքին : Բացատրեց թէ պէտք չէ ազդուիլ Ֆրանքին անկումէն : « Ինչպէս կարդացիք նախարարական խորհուրդի զեկոյցին մէջ, սովորական էսմատացոյցը հաւասարակշռուած է, արտասովորը՝ կրճատուած, իսկ մեր վճարումները մեծ մասով ապահովուած են մինչեւ տարուան վերջը : Ֆրանսայի էսմատական եւ տնտեսական վերակազմութիւնը կը պահանջէ յարատեւ ճիգ մը, բայց վհատելու պատճառ չունինք : Նայնիսկ Փուանքառէ երբ իշխանութեան գլուխ անցաւ 1926ին, ամիսներ անցան, մինչեւ որ տեսնուեցան իր քաղաքականութեան արդիւնքները . եւ այն ատեն կացութիւնը այնքան բարդ չէր որքան այսօր » :

Հակառակ այս հաւաստիքներուն, ֆրանքը նորէն տակտրանին մէջ : Տոլարը, որ 30.28 էր երկուշաբթի, 30.43ի փակուեցաւ երեքշաբթի, իսկ անգլիականը՝ 150.85ի, (նախապէս 150.15) :

»»»» • ««««

ԵՐԵՔ ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐ Սպանիայէն փախչելու համար ապաստանած էին Ֆրանսական վականի մը մէջ, որ լեմոն կը փոխադրէր եւ կնքուած էր : Երբ իրիկուն եղաւ, տեսան որ ոչ ուտելիք ունին, ոչ ալ խմելիք : Լեմոնով անցուցին իրենց ծարաւը, բայց յաջորդ օրը աւելի սաստկացաւ իրենց տառապանքը : Անոթի մեռնելու վրայ էին, երբ կառախումբը տեղը հասնելով, փրկուեցան :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

17 ԵՒ 70

Եգիպտացի փաշա մը, նախկին վարչապետ, այս օրերս կ'ամուսնացնայ 17 տարեկան աղջկան մը հետ, որ զաւակն է աւստրիացի պանդոկապետի մը :

Փարիզի թերթերը 70 կը հաշուեն փեսին տարիքը : Լոնտոնի թերթերը՝ 62 :

Անշուշտ ուրիշ տարբերութիւներ չի նսեմացներ գործիչ «զգայացուցը» հանգամանքը :

« Բաղտախակրթական» համեմատակ մըն ալ այս :

Դեռ քանի մը տարի առաջ էր որ հնդիկ իշխան մը, հռչակաւոր Ագա խանը, նոյնիսկ տարէց, շոճոլա գնած տեղ շոյեց, սիրեց եւ իր հարէմը առաջնորդեց 20 տարեկան Ֆրանսուհի մը :

Իրաքի դիկտատորն ալ, Պէքիր Սըտքը, կարծեմ **50 — 52** տարեկան, որ սպանիուեցաւ վերջերս, վիէննայի մէջ գտած էր իր հարսնցուն, **19** տարեկան Գերմանուհի մը :

Ուրեմն, եւրոպական բաղաքակրթութիւնը միայն միսիոնարներով եւ մարտանաւերով չէ որ կը թափանցէ դէպի Արեւելք, այլեւ թարմագեղ կոյսերով :

Ատեն մը 15 — 17 տարեկանները բոնի կը տարուէին **60 — 70 — 80** նոցաներու հարէմը : Եւ կը համարուէին կենդանի նահատակներ :

Հիմա կը նկատուին բախտաւոր, քանի որ ինքնաբերաբար կ'երթան միւնիչեւ Պաղտատ, Գահիրէ կամ Ճենեւ կաստան, պաշտօնական հարսնիքներ ալ պարտադրելով :

Ի՞նչ կ'ըսէք, աղջիկնե՞րը իրենց խելքը թռցուցած են, թէ Արեւելքի ալեւոր փեսացուները :

Ապահովաբար վերջիններ :

Այս օրուան 17 տարեկանները, իրենու հարազատ արտադրութիւնը իրենց դարաշրջանին, ամէն քանէ առաջ թուաբանութիւն եւ տնտեսական գործ սորված են :

Ուրեմն կը հաշուեն,— երկու ժպիտ սա մեծահարուստ եւ հաստափոր ծերուկին, նայուածք մը սիրահալ, քանի մը շարժուձեւեր՝ հեշտագրգիռ, գումարէ, յետոյ բազմապատկէ, — մնացեալը իրենին կը լուծուի : Ամէն ինչ առաջ՝ փեսան : Կ'ապրիս ուզածիդ պէս, կը վայելես աշխարհի բոլոր բարիքները : Դուն դեռ հասն տարեկան չեղած՝ ան կը չուէ անդարձ, ձգի ձգելով ամբողջ հարստութիւնը : Եւ նորէն հու ձեռդ է փութացնել վախճանը, անխնայ տրամադրելով յորդահոսան երիտասարդութիւնդ :

Կարծեմ մեր աղջիկները ալ տարբեր չեն մտածեր : Մանաւանդ անոնք որ փարիզի մէջ բացին իրենց աչքերը :

Քանիներ՞ը կան որ աչքերը գոց կը վազեն, երբ իմանան թէ փեսացուն ունի սեփական օթօ, վիլլա, չալէ, 4 հինգ սպասուհի, հոգ չէ թէ իրենց երկու տարիքն ունենայ, եւ տարին վեց ամիս ալ հարբուխ :

Ապրիլ, ապրի՛ : Վայելել : Կարելի եղածին չափ շատ բան տեսնել : Քա - մե՛լ :

Ահա թէ ինչ կը սորվեցնեն այս պատահարները ...

ՎԱՀԷ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Առաջին գործավարին յայտարարութիւնները

Բիւշի Արաս, Ժընեւէն վերադարձին, Սոֆիայի կայարանին մէջ հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է « Զօրա »ի խմբագրին .—

— Կ'օգտուիմ առիթէն՝ չեչտելու համար թէ այս տարի եւս Պալքանեան պետութիւնները, որոնց կարգին նաեւ Պուլկարիա, կարելիութիւնն ունեցան գործակցելու իրարու՝ ապահովելով խաղաղութիւնը : Կրնանք բոլորովին վստահ ըլլալ թէ, չնորհիւ ստեղծուած արտակարգօրէն նպաստաւոր մթնոլորտին՝ միջազգային գործակցութեան մէջ, հանդարտ ձմեռ մը պիտի անցընենք, ինչպէս անցուցինք արտակարգօրէն հանդարտ ամառ մը :

— Կարծեմ գարնան մասին կը վարանիք նախատեսութիւն մը ընել :

— Գարնա՞ն մասին. գարնան, յուսանք որ, պիտի ուրախանանք՝ ցուրտը անվտանգ անցուցած ըլլալով .... Այսուհանդերձ, կը կրկնեմ, բոլորը կը ձգտին իրար հասկնալ խաղաղութեան սիրոյն :

— Բան մը կրնա՞ք ըսել Թուրքիոյ դաշինքի փոփոխման մասին :

— Մեր վարչապետ Իսմէթ Ինէօնիւի հրաժարումի մասին Անատոլուի գործակալութեան կողմէ պաշտօնապէս հաղորդուածէն աւելի բան չեմ գիտեր : Կ'ափսոսամ աւելցնել թէ այդ գործակալութիւնը չափազանց լաւատեղեակ է : Եւ սակայն, կարգ մը թերթեր Իսմէթ Ինէօնիւի հրաժարումէն անմիջապէս վերջ, ողողուեցան դիտումնաւոր զրոյցներով՝ ըստ որոնց Իսմէթ Ինէօնիւի եւ միւս իրաւասու պաշտօնեաներու միջեւ տարաձայնութիւն մըն է երեւան եկած եւ թէ այդ պատճառաւ ան կը թողու իր պաշտօնը : Կրնամ վճռականօրէն չեչտել հետեւեալը,— Թուրքիոյ մէջ մենք բոլորս, աւելի կամ նուազ բարձր դիրքերով, զանազան աստիճանի աշակերտներն ենք մեր մեծ ղեկավարին, հանրապետութեան նախագահ Աթաթիւրքին : Այդ աշակերտներուն միջեւ ամենալաւն է Իսմէթ Ինէօնիւն, որ այժմ կը քաշուի ժամանակաւոր հանգիստի համար : Մենք բոլորս վստահ ենք թէ ան, երբ կրկին ուզուի իր գործակցութիւնը, մէջտեղ պիտի գայ թարմ ուժերով՝ հայրենիքին ծառայելու համար : Ես վստահ եմ թէ մեր ղեկավարը լաւագոյն կերպով պիտի ընարէ այդ պահը եւ թէ, ամէն առենուան նման, մեզի ցոյց պիտի տայ ամենալաւ ճամբան » :

Այս առթիւ ըսենք թէ՝ Իսմէթի անկումով խախտած է նաեւ Ր. Արասի դիրքը :

**** Ըօնուս Նաւի հետեւեալ «ճշդումները» կը կատարէ «ճիւմհուրիյէթ»ի մէջ, խմբագրականով մը.—*

Կը հասկցուի որ վարչապետ Իսմէթ Ինէօնիւի հանրապետութեան նախահէն հանգիստի համար ուզած եւ ձեռք բերած մէկուկէս ամսուան արձակուրդը լրանալէ վերջ, ան կառավարութեան գլուխ պիտի չդառնայ եւ ճէլալ Պայար պիտի յաջորդէ անոր եւ իրրեւ վարչապետ պիտի ներկայանայ Նոյեմբերին բացուելիք Ազգ. Մեծ Ժողովին :

Շատ հաւանական պարագայ մըն է որ Իսմէթ Ինէօնիւ իր երկար վարչապետութեան մէջ իսկապէս յոգնած ըլլալով՝ բժիշկներուն յանձնարարած հանգիստը իրաւամբ օգտուելու համար, պէտք զգացած ըլլայ այդ հանգիստը ապահովել կատարելապէս կառավարական գործումէ ազատ վիճակի մէջ : Որով՝ շատ բնական է որ՝ Հանրապետութեան նախագահը ուրիշի մը յանձնէ դահլիճը կազմելու հոգը եւ կարելի է ենթադրել որ ըստ այնմ պատրաստուելու հրաման առած ըլլայ գործավար ճէլալ Պայար, որուն հանդէպ մեր պետին վստահութիւնն ու ապահովութիւնը անդամ մըն ալ ապացուցած են արդէն անոր փոխ - վարչապետ անուանումով :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ԿՈՄՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԲԱՐՈՅԱԿԸ

»»» • ««

II.

Այս հին աղջիկը ամեն անգամ ուրախ էր տեսնում ինձ, ասես ես էի նրա միակ ազգականը աշխարհում: Մենք հանդիպում էինք ամեն օր, երբ ես գնում էի դպրոց, իսկ նա՝ ջրի: Ես նրան ասում էի «մամա», իսկ նա ինձ՝ «տղաս»: Ես նրան ոչ մի նվեր չէի տալիս, բայց նա ինձ համար միշտ ինչ-որ բան ուներ՝ կամ խնձոր, կամ տանձ, կամ էլ մի կտոր քաղցրավենիք: Ես ուրախությամբ ընդունում էի նրա նվերները, ուրախանում էի, որ նա ինձ սիրում է, և ինքս էլ նրան շատ էի սիրում: Ես ամեն օր երբ գնում էի դպրոց, նրան էլ էր ճանապարհում, և ես ամեն անգամ ասում էի նրան, որ ինքն էլ գնա տուն, որ ես գիտեմ ճանապարհը, և ոչ մի վտանգ չի սպասվում ինձ: Բայց նա ինձ չէր լսում, ասում էր, որ ինքն էլ ուզում է ինձ հետ զբոսնել, որ ինքն էլ ուզում է ինձ հետ խոսել, որ ինքն էլ ուզում է ինձ հետ ժամանակ անցկացնել: Ես ինքս էլ ուզում էի նրա հետ խոսել, ուզում էի նրան պատմել իմ ամեն մի գործի մասին, ուզում էի նրան ասել, որ ես ինչ-որ բան գրել եմ, որ ես ինչ-որ բան կարդացել եմ, որ ես ինչ-որ բան սովորել եմ, որ ես ինչ-որ բան գիտեմ, որ ես ինչ-որ բան հասկանում եմ, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ անել, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ ասել, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ հարցնել, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ պատասխանել, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ առաջարկել, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ ստանալ, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ տալ, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ ուզել, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ ցանկանալ, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ սիրել, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ ատել, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ վախենալ, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ հավատալ, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ հուսալ, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ մտածել, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ զգալ, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ ասել, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ անել, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ լինել, որ ես ինչ-որ բան կարող եմ...

Իսկ...

Մոտակայքում չունեի ոչ մի ընկեր, որի հետ կարողանայի ես խաղալ, որի հետ կարողանայի ես զրուցել, որի հետ կարողանայի ես կիսել իմ ուրախությունն ու տխրությունը, որի հետ կարողանայի ես կիսել իմ հաջողությունն ու անհաջողությունը, որի հետ կարողանայի ես կիսել իմ հույսերն ու հիասթափությունները, որի հետ կարողանայի ես կիսել իմ երազանքներն ու ցանկությունները, որի հետ կարողանայի ես կիսել իմ գաղտնիքները, որի հետ կարողանայի ես կիսել իմ ամենաանձնական բաները, որի հետ կարողանայի ես կիսել իմ ամենաթանկ բաները, որի հետ կարողանայի ես կիսել իմ ամենաանգին բաները, որի հետ կարողանայի ես կիսել իմ ամենաանհրաժեշտ

ՂՎՈՎԱԾՈՎՈՒՄ

(ԱՆՏԱՌ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՆՑԱՂԻՑ)

»»» • ‹‹‹

— Ի՛նչ, ասես թե չես ուզում ինձ հետ խոսել, որ դեմքիդ վրա այդպիսի տխրություն է նկարված։ Ինչ է պատահել, որ ամբողջ ժամանակ աչքերդ արցունքով լցված են եղել։ Ասա՛, ասա՛ ինչ է եղել, ես էլ իմ բեղերիս տակ կժպտամ, որ դու ինձ համար այդքան հետաքրքրություն ես ցուցաբերում։

— Ես, Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ, ինչպե՞ս կարող եմ ուրախ լինել, երբ ամեն րոպե սպասում եմ, որ ինձ կձերբակալեն։

— Ինչպե՞ս, ինչո՞ւ, ինչի՞ համար։

— Ես ինքս էլ չգիտեմ, ինչի համար։ Ես ոչ մի հանցանք չունեմ, ոչ մի հանցագործություն չեմ գործել, ոչ մի հրեշավոր ոճրագործություն չունեմ իմ խղճի վրա, որ ինձ ձերբակալեն, ինձ բանտ նետեն, ինձ դատեն, ինձ աքսորեն։ Ես ոչ մի հանցանք չունեմ, ոչ մի հանց

Այս պարագային մեզի կը մնայ կատարեալ հանդստութեան մէջ առողջութիւն մաղթել Իսմէթ Ինէօնիւի, ինչպէս նոր վարչապետ Ճէլալ Պայարի ալ յաջողութիւններ իր այս նոր եւ մեծ պաշտօնին մէջ: Թէ Իսմէթ Ինէօնիւ եւ թէ Ճէլալ Պայար Մեծ Պետին էն մօտ եւ էն սիրած ընկերներէն են, հետեւաբար որոշուած փոփոխութեան մէջ կարելիութիւն չկայ քաղաքական տեսակէտի տարբերութեան նման ո եւ է չափով անհամաձայնութիւն մը երեւակայել: Հանրապետական Ժողք կուսակցութեան մէկ կառավարութեան պետ յաջորդէ դարձեալ նոյն կուսակցութեան ուրիշ մէկ կառավարութիւնը: Ահա այսքան:

Ներկայիս՝ վարչապետ Իսմէթ Ինէօնիւ արձակուրդի մէջ եւ Ճէլալ Պայար փոխ - վարչապետ ըլլալով, թերեւս պէտք չի տեսնուիր այս կացութեան փոփոխութեան՝ մինչեւ Ազգ. Մեծ ժողովի բացումը: Այս կերպով նոր վարչապետը իր ընկերները ընտրելու գործին մէջ երկար ատեն պիտի ունենայ եւ այս առիթէն օգտուելով, կրնայ առաւելագոյն չափով լաւ կազմութիւն մը յառաջ բերել: Կասկած չկայ որ Իսմէթ Ինէօնիւի իր երկկուան, այսօրուան, վաղուան, մէկ խօսքով ամէն ատենուան ընկերոջ՝ Ճէլալ Պայարի ամէն տեսակ աջակցութիւն պիտի ընծայէ:

ԳԵՐՄԱՆԻԱՅ ՆԱԻԱՏՈՐՄԻՆ ՎԵՐԱԿԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

Երկու տարի առաջ գերմանական տորմիղը մէկ հատիկ սուզանաւ չունէր: Այսօր կազմ եւ պատրաստ ունի 50 հատ, ինչպէս կը հաղորդեն պաշտօնապէս:

1935ի մարզիւերման համաձայնութեամբ, Գերմանիոյ սուզանաւերուն տարողութիւնը պիտի չանցնի անգլիականէն 45 առ հարիւրը: Այսօր արդէն հասած է 40 առ հարիւրի, եւ արագօրէն կ'աճի: Գերմանիոյ 1935ի նաւային ծրագիրը պիտի լրանայ 1941ին: Այն ատեն գերմանական տորմիղը պիտի ունենայ,— երեք ղրահաւորներ՝ իւրաքանչիւրը 35.000 թոն տարողութեամբ, 2 հատ ալ՝ 26000 թոննոց:— 3 փոքր ղրահաւոր՝ իւրաքանչիւրը 10.000 թոն.— երեք - չորս յածանաւ՝ իւրաքանչիւրը 10.000 թոն.— Տասը միջակ յածանաւ, 40 թորփիլահաւած եւ 60 — 70 սուզանաւ: Այս նոր տորմիղը, որ վերակազմուած պիտի ըլլայ վեց տարիէն, պիտիունենայ 60.000 ապայ եւ նաւագ:

«Միացեալ ճակատ»ը կը վերծուի Անգլիոյ մէջ

Անգլիոյ աշխատաւորական կուսակցութեան համագումարը հոկտեմբեր 5ին 331.000ի դէմ 2.116.000 ձայնով մերժեց որ եւ է գործակցութիւն համայնավարներուն եւ ուրիշ կարմիր հոսանքներու հետ: Սըր Սթէֆորտ Քրիփս, ականաւոր իրաւագէտ եւ առաջնորդը Անկախ ընկերվարականներու (ձախ), երկար ճառով մը պահանջեց միացեալ ճակատ կազմել համայնավար կուսակցութեան հետ, ինչպէս եղած է Ֆրանսայի մէջ: Վիճաբանութիւնները երթալով սաքցան: Աշխատաւորական կուսակցութեան գործադիր կոմիտէն ընդդիմախօսեց Պ. Քրայնսի մինչեւ ցաւ, որ յայտարարեց, ջերմ ծափերու մէջ.

— «Ես խորապէս համոզուած եմ թէ որ եւ է յարաբերութիւն համայնավարներուն հետ՝ ճակատագրական պիտի ըլլայ աշխատաւորական կուսակցութեան ազդեցութեան, զօրութեան եւ յառաջդիմութեան համար: Կարմիր - ներու հետ գործակցութիւնը պիտի տկարացնէ աշխատաւորականները»:

Ճառ մըն ալ խօսեցաւ Պ. Մորիսըն, Լոնտոնի քաղաքապետական խորհուրդին նախագահը, որ կուսակցութեան խոսմոնալից ուժերէն մին կը համարուի: Այս առթիւ հեղնութեամբ դիտել տուաւ թէ Անգլիոյ բոլշեւիկներուն առաջնորդը երթէք պիտի չնահի Թրոցքիի հետ, բայց պատիւ կը սեպէ նահիլզքուսէի էթոլի հետ ...

Հակառակ իրենց կրած չախչախիչ պարտութեան, ճախակողմեան ընկերվարականները կը յայտարարեն թէ պիտի չարունակեն պայքարը, միացեալ ճակատ կազմելու համար, առանց հրաժարելու աշխատաւորական կուսակցութենէն, ինչպէս կը պահանջեն յաղթականները:

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Լոնտոնի եւ Փարիզի մէջեւ բանակցութիւնները կը չարունակուին, ապանիական հարցի մասին: Իտալիա երբեք տրամադիր չերեւար առաջարկուած խորհրդաժողովին մասնակցելու եւ կ'ուզէ որ կամաւորներու խնդիրը լուծուի սովորական խօսակցութիւններով: Ֆաչական գերադոյն խորհուրդին նիստը յետաձգուեցաւ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԼԵԳԻՈՆԱԿԱՆՆԵՐԸ եւ Ֆրանսայի նախկին ռազմիկները եղբայրական ճաշասեղանի մը հրաւիրուեցան Էնվալիտի մէջ, հանդստեան Թուշակներու նախարարին կողմէ: Ամերիկացի կոչնականները 3500 հոգի էին, իսկ Ֆրանսացիները՝ միայն 500: Ջերմ բաժակաճառեր փոխանակուեցան այս առթիւ:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ պաշտօնեաներէն Պ. Շմիտ, ամուսնացած եւ զաւկի տէր, ուրբաթ օրէն ի վեր փակուած էր պաշտօնատան մէկ որմադարանին մէջ եւ ծոմ կը պահէր, Թուշակի յաւելում պահանջելով իր պաշտօնակիցներուն համար: Զորս օրուան ծոմապահութենէ մը վերջ, կարելի եղաւ համոզել եւ դուրս հանել, իրաւարարութեան խոստումով:

ՁԵՐԲԱԿԱՒԼՈՒԵՑԱՆ երկու Սպանիացիներ, իրրեւ մեղսակից ամբաստանեալ հրամանատար Թրոնքոզոյի: Կը կարծուի Թէ մէկը՝ նոյնիսկ մասնակցած է էթուալի դէպքին: Ձերբակալուեցաւ նաեւ իտալացի ահաբեկիչ մը, Վին - չէնցօ Մածծոնի, որ դեռ նոր եւած էր քանէն (2 հոկտ.) եւ նախապէս Ֆրանսայէն արտաքսուած՝ իրրեւ խռովարար:

20 ՏԱՐի ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԵԱՆ դատապարտուեցաւ թնդանօթաձիգ մը, որ Նանսիի չրջանին զօրաշարժի յատակագիծը ծախած էր Գերմանիոյ, փոխան 7000 ֆրանքի:

ՇԱՏ ՄԸ ՏԱՆՏԻՐՆԵՐ ածուխի սղութեան եւն. պատճառաւ յաւելումներ կատարած ըլլալով վարձքերուն վրայ, բողոքագիր մը յանձնուեցաւ դատական նախարարութեան:

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻն կը հետապրեն Թէ պաշտօնանկ եղած են Օսեթիոյի կեդրոնական կոմիտէին նախագահը, կուսակցութեան քարտուղարը եւ ուրիշներ, իբրեւ «քաղքենի ազդայնականներ»:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

Իսի Լէ Մոուլինոյի «Զաւարեան» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Վը ռամեան», «Լուրատ», «Մշօ», «Սէրեմեճեան» եւ «Արդուճեան» խումբերուն ընկերները 9 Շոկտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ակումբին մէջ:

Օրակարգ՝ Ջեկուցում կոմիտէի եւ ընտրութիւն:

ՊԱՆԵԼՕ - ՖԱՇԻՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները շաբաթ, 9 Շոկտ. ժամը 9ին իր ակումբին մէջ:

կարեւոր օրակարգ:

Գալատ

ՎԱԼԱՆՍի «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 8 Շոկտ. ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. «Միամանութ» ակումբին մէջ:

Ընկերահանգանակական խնջոյք Առնուվիի մէջ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան «Վարդան» ենթակոմիտէի հովանաւորութեամբ, Դաշնակցութեան Օրուան առթիւ, այս Շաբաթ, 9 Հոկտ., ժամը 5էն մինչեւ կէս գիշեր Գ. Ն. Նիկողոսեանի սրճարանին մէջ:

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, հայկական եւ եղբայական պարեր:

Ինջոյքի մասնակցութիւն՝ մեծերու 10 ֆր., փոքրերու 5 ֆր.

Միայն ճանդէսի մասնակցութեան մուտք 1 ֆրանք:

Տոքթ. Ա. Մելիֆի

ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ **87 Rue Ernest Renan, Issy-les-Moulinaux**

Մէթրօ **Mairie d'Issy**ի ճիշդ դիմացը:

Մանուածքի քթի, ականջի, կոկորդի, գլուխի եւ վիզի հիւանդութեանց կը դարմանէ նաեւ ներքին հիւանդութիւններ:

կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամը 5—7:

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, կ'ընդունի 49 rue de Maubeuge, երկուշաբթի, ցորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ժամը 2—4, հեռաձայն Trud. 21 03

"ՇԻՐԱԿ" Արեւելքի միակ իսկական օղին է անզուգական: Անմրցելի: Մի խարդախ առաջնակարգ գօրացուցիչ ախորժաբեր ապահրտստուած գուտ չափիչի ճիւթով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏԻ

Իսի - Լէ - Մոուլինոյի Ֆ. կ. խաչի դպրոցը կը վերաբացուի այսօր, Հինգշաբթի Հայ ծնողներէն կը խնդրուի փութով արձանագրել տալ իրենց փոքրիկները մինչեւ Հոկտեմբերի վերջ: Շաւուղ, 2 րիւ տը լա Տէֆանս:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Իսի - Լէ - Մոուլինոյի «Ւրօշակ» գրադարանը փոխադրուած է նոր Ակոմբը, 2, րիւ տը լա Տէֆանս:

Բաց է Հինգշաբթի երեկոյները ժամը 8—10:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Հէքիմեան եւ պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ, գրաւոր կամ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին Մելքոն Հէքիմեանի մահուան առթիւ:

ՑԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի բոլոր խումբերու եւ ենթակոմիտէներու կողմէ մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք ընկեր Միսակ Աւետեանին եւ պարագաներուն, փոքրիկն Վարդուհիի դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէ

×

ԼԻՈՆի Ձիւրն-Գարաժիսարի վերաշինաց Հայր. Միութեան վարչութիւնը եւ բոլոր անդամները իրենց խորին վշտակցութիւնը կը յայտնեն ողբացեալ Պ. ԱՐԱՄ ՇԻՐԻՆեանի մահուան առթիւ իր մօր, եղբօր եւ ընտանեկան պարագաներուն:

×

ՏԷՐ եւ Տիկին Երուանդ Օգանեան եւ եղիսաբ Օգանեան (փարիզ) իրենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն այրի Տիկնոջ Մարիամ Ցովհաննէսեանի, զաւակներուն եւ ազգականներուն՝ իրենց սիրելի Պ. Գէորգ Ցովհաննէսեանի անդառնալի կորուստին համար:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՀԱՅՑԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՕՐԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** (անփոփոխ)

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

ՀԱՅՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան **Ֆլօրիան**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton ; 52 — 78**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

La Maison de la Photo

Կը լուսանկարենք անհատներու, հարսնեկան, խմբական, մանուկներու, ինքնութեան թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նորութիւններով եւ գեղարուեստական ճաշակով: Ժամադրութեամբ ուզուած վայրի մէջ: Մեր լուսանկարչատունը իր մասնագիտութեամբ պատրաստած նկարներով եւ իր չափաւոր գիներով Ձանք չի խնայէր գոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները:

Դիմել ՎԱՂԱՐՇԻ, **50, Bld. Longchamp, Marseille**

Tél. : National 13-16

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD — **48 rue de la République** — *Մարսէյլ*, Tél. C. 47-22 եւ C 74-51

ORIENT LLOYD — **7 rue Auber, Paris** — Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:

Տոմսակներ՝ ամէն տեղի համար, Հայ ճամբորդներու համար ժամնաւոր գին: Ունինք ինքնակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍԱՀԵԼԻ ՏՕՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ_ՃԱՇԱՐԱՆ

Sphinx

2, Rue Boutebrie, Paris(5)

Tél. Odeon 33—65, մէթրօ St. Michel եւ Cluny

Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ համեղ կերակուրներ

Անարատ օդի՝ տաք աղանդերներով (մէզէ):

Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն: դիւրամատչելի գին:

Fabrique de sous-vetements

Parures, Combinaisons, Cache-sexe — **ARAX** — Lacoste, Chemise eport, Chemisiers

Կը շինենք մեր սեփական արհեստանոցին մէջ կանանց եւ աղջնց ճերմակեղէններ եւ շապիկներ, ամէրցիի գին, խնամեալ գործ, կ'ուղարկենք նմոյշներ contre remboursement*ով, կը ստանձնենք ապսպրանքներ* gros et demi gros:

8 Rue de Tracy, Paris (2) — R. C. Seine 658—084

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Փակնոցի պատճառաւ ծախու է դիւրամատչելի պայմաններով Մարսէյլի կեդրոն վայրի մէջ 12 տարիներէ ի վեր գեղեցիկ յարկաբաժիններու մէջ հաստատուած դերձակատուն մը՝ շատ լաւ յաճախորդներով:

60 հազար ֆրանքի անգլիական եւ ֆրանսական ընտիր կերպասներու մեր մետրը կը ծախենք նախկին գիներով (հրապարակի ներկայ գիներէն 100ին 60—80 պակաս): Լաւագոյն պատեհութիւնը Մարսէյլի հայ դերձակներուն: Դիմել Tailleur, 16 Rue de la Bibliothèque, Մարսէյլ:

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13e) — Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ԽԵՂԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Այստեղ անցաւ նա կեանքի գանգրան չըշանններից, եւ թէեւ մի հիմնաւոր բան չը սովորեցաւ, բայց սեղհականեց շատ լուսաւոր գաղափարներ, որ ծանօթ չեն հասարակ դիւղացուն:

Հայրապետը երկար նստած այն քառաժայռի հովանու ներքոյ, սպասում էր կնոջը: Արեւը մօտ էր մայր մտնելու եւ նրա վերջին ճառագայթները գեղեցիկ կերպով լուսաւորում էին լեռների գագաթները:

Վերջապէս յայտնուեցաւ Սառան: Հայրապետը հեռուից նշմարեց նրա պայծառ դէմքը, որով նախագուշակեց, թէ կինը բերում էր ուրախալի լուրեր:

— Տղա՞յ է, թէ աղջիկ, հարցրեց Հայրապետը հեռուից:

— Տղայ է, պատասխանեց կինը ժպտալով, եւ նստեց ամուսնի մօտ, ո - րովհետեւ շատ յոգնած էր

Այդ ամենական հարց ու պատասխանը նշանակում էր թէ ծնունդը ո՞ր սեռին է պատկանում, այսինքն տեսութեան հեռեւանքը ուրախալի՞ է, թէ տխուր, որովհետեւ դիւղացու հասկացողութեամբ տղան ուրախութիւն է նշանակում, իսկ աղջիկը տըխրութիւն:

Սառան սրբեց ճակատի քրտինքը, մի փոքր չունչ առեց, հանգստացաւ, եւ ապա սկսեց պատմել, թէ ինչ խօսեց եւ ինչ լսեց քուրդ տիկնոջից: Նրա պատմութեան բովանդակութիւնը այս էր:

Ուրբիդը յայտնել էր, թէ բէկը այժմ շատ չէ մտածում Սաեփանիկի մասին, թէ զբաղուած է այնպիսի ծաղրը հոդերմո, որ առժամանակ դէնէ նրան մոռանալ են տուել Սաեփանիկի սէրը:

Նա ասել էր, թէ բէկը հրահանգներ է ստացել Արզրումի վալիից եւ այժմ ինչ որ պատրաստութիւններ է տես - նում ,— իր ցեղի տղամարդերի անձնահամարն է հաչւում, նրանց զէնքեր է բաժանում, փող է տալիս որ իրանց համար ձիաներ առնեն, հագուստ պատրաստեն եւ այլն: —

Բայց թէ ի՞նչ ձեռնարկութեան համար են այդ պատրաստութիւնները, ինքը Ուրբիդը չը գիտէ: Միայն նա զգալով խորհուրդ է տալիս, որ Սաեփանիկին կամ մի հեռու տեղ փախցնեն եւ կամ չուտով մի մարդու հետ ամուսնացնեն, որովհետեւ ինքը հաստատ գիտէ, որ բէկը վերջ ի վերջոյ կը կատարէ իր մտադրութիւնը ելնէ աղջկայ մասին: «Թէեւ, աւելացրել էր տիկինը, ես այդ մասին խօսել եմ իմ հօր հետ, թէեւ իմ հայրը խոստացաւ սանձ դնել բէկի կրքերին, բայց ինքը, Ուրբիդը շատ չէ հաւատում բէկի խոստումներին եւ դուցէ գործը այն հեռեւանքը կ'ունենայ, որ ինքը ստիպուած կը լինի թողնել իր ամուսնի տունը եւ բաժանուել նրանից »:

Հայրապետը խորին ուշադրութեամբ լսում էր Սառայի պատմութիւնը, երբ վերջացրեց, նա ասաց.

Դրանով վտանգը չէ կարելի անցած համարել: Այս բոլոր պատմութեան մէջ միայն մի ուրախալի բան կայ, այն է, որ գործը կը յետաձգուի եւ մենք ժամանակ կը վաստակենք լայի վիճակը անօրինելու համար:

— Ես էլ այսպէս եմ մտածում, պատասխանեց Սառան:

— Ուրեմն ինչ պէտք է անել, հարցրեց Հայրապետը:

— Ուրիշ ճար չը կայ, պէտք է լայային մէկի հետ պսակել:

— Այդ բոլորովին չի ազատի նրան: Բէկը կարող է պսակուած կինն էլ ամուսնի գրկից դուրս քաշել եւ տանել:

— Պէտք է այնպիսի մարդու հետ պսակել, որ Լալային այստեղ չը պահէ, այլ մեր տանէ եւ տանէ մի ուրիշ երկիր, ասաց Սառան:

— Շատ դեղեցիկ միտք է, պատասխանեց Հայրապետը,— բայց ո՞րտեղից կարելի է գտնել մի այսպիսի մարդ:

— Դու դիտես, որ մեր դիւղացիներից ոչ մէկը չի յանձն առնի մի այսպիսի ամուսնութիւն, նրա համար որ, կը վախենայ եւ կը մտածէ, եթէ Լալային տանելու լինի մի ուրիշ երկիր, այն ժամանակ բէկը տանը կրակ կը տայ եւ նրա բոլոր ազգականներին սրից կ'անցկացնէ: Ո՞վ է այն մարդը, որ յանձն առնէ այս տեսակ զոհողութիւններ:

— Մարդը պատրաստ է, պատասխանեց Սառան ուրախ ձայնով:

— Ո՞վ է:

— Վարդանը:

Հայրապետի տխուր դէմքը ընդունեց խիստ ուրախ արտայայտութիւն, երբ Սառան սկսեց պատմել նրան, իր այն օրուան տեսածը տան պարտէզի ծառերի մէջ, թէ որպէս Վարդանը եւ Լալան դրկխառնուել էին միմեանց հետ, համբուրւում էին եւ խոստանում միմեանց մշտական սէր:

— Այդ լաւ է, ասաց Հայրապետը, — Վարդանը, միայն Վարդանը կարող է աղատել Լալային:

Արեւը արդէն մայր էր մտել: Երկու ամուսինները վեր կացան եւ սկսեցին չտապել ղէպի տուն: Ճանապարհին Հայրապետը մտածում էր այն բանի վրայ, թէ ի՞նչ պատրաստութիւններ է տեսնում բէկը, ինչո՞ւ համար է նա դէնքեր բաժանում: Մի թէ այդ մի սարսափելի ձեռնարկութեան նախապատրաստութիւն չէ՞ր ...

Ժէ.

Բոլորովին մութն էր, երբ Հայրապետը եւ Սառան վերադարձան տուն: Նրանք իմացան, որ Թոմաս էֆէնդին Վարդանի հետ ունեցած անբաւականութիւնից յետոյ դժգոհութեամբ հեռացել էր իրանց տնից, եւ ծերուկ Աչօն այդ մասին շատ անհանգիստ էր, վախենալով, մի դուցէ կապլան նուն իրանց համար մի չար որոգայթ լարէ:

Բայց Վարդանը, չը նայելով իր դիւրաբորբոք եւ դիւրագրգիռ բնաւորութեանը, այնքան անքաղաքավարէր, որ զուր տեղը անպատուէր մէկին:

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

Ժամացոյցի եւ գոհարեղէնաց վաճառատուն

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ՆՐԹԱՒՃԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՔԱՂԱՔԱՆԱՐԴԱՓՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութները	150 ֆրանք	75 ֆրանք 40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա ....։	265 »	140 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ ....։	215 »	110 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
8
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
8 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3545

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՒԶԱՓԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՅՍ ԱՒ «Ի ՁԻՑՍ ՁԱՐԳԱՑԵԼՈՑ»...

Անգլիոյ աշխատաւորական համագումարը այս տարի ալ օրակարգին վրայ ունէր երկու ծանրակշիռ խնդիրներ,— 1· Ազգ· պաշտպանութիւն,— 2· Միացեալ ճակատ համայնավար կուսակցութեան հետ :

Այս խնդիրները ուրիշ երկիրներու մէջ ալ կը յուզուին պարբերաբար, համանման հոսանքներու կողմէ : Բայց, անգլիականը բոլորովին տարբեր է :

Անգլիոյ աշխատաւորական – ընկերվարական շարժումը կը ներկայացնէ կարգ մը յատկանիշներ, որոնց վարժուած չեն ուրիշ երկիրներ : Օրինակ՝ Ֆրանսան :

Անգլիոյ մէջ այս շարժումն ալ ամէն բանէ առաջ բարեշրջական է· հետեւաբար եւ ուելի գործնական : Անգլիացի ընկերվարականները գիտեն վարդապետականը ստորադասել օրուան պահանջներուն, եւ ընդդիմադիր մնալով հանդերձ, յաճախ այնքան կը ճկին, որ, « կայսերական » կոչուած հարցերու մէջ գժուար է հիմնական տարբերութիւններ գտնել :

Այսպէս, աշխատաւորական կուսակցութեան 37րդ համագումարին մէջ, նախագահը նկարագրելով միջազգային կացութեան ծանրութիւնը, չեչտեց թէ մեր « երկիրը պէտք է սպառազինուի հզօրապէս» : Եւ յայտարարեց·

— « Հակառակ պարագային, մենք պիտի ենթարկուինք անմիջական եւ անչափելի վտանգներու : Հակառակ պարագային, աշխատաւորական կառավարութիւն մը իշխանութեան գլուխ անցած առեն, պիտի ենթարկուի նուաստացումներու, ահաբեկումներու եւ միջամտութեանց վտանգին՝ մեր ազգային գործերուն մէջ, ինչ որ մտքէ անցընելն իսկ անհանդուրժելի է : Բայց, սպառազինութիւնները որքան ալ հզօր ըլլան, չեն լուծեր հարցերը : Անոնց հետ զուգընթաց պէտք է երթայ արտաքին քաղաքականութիւն մը որ նոր կեանք մը չնչէ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ : Եւ երկուքը մէկ պէտք է նպաստեն յառաջ բերելու ամբարձս կազմակերպուած դրութիւն մը հաւաքական ապահովութեան » :

Հարցը այսպէս բանաձեւէ վերջ, նախագահը չմոռցաւ սուր պատկեր արձակել օրուան իշխանութեան դէմ, պահանջելով «աւելի սրբել զայն», ինչպէս եւ «փոխել մեր արտաքին քաղաքականութեան ամբողջ ոգին եւ ուղղութիւնը » :

Եւ նորէն յառեաս պատկեր մը միջազգային կացութեան.

— « Ահարկու վտանգներ կախուած են մեր գլխուն վերեւ : Բան չենք չափր ծածկելով իրականութիւնը : Աչխարհի խաղաղութիւնը միայն վտանգուած չէ, այլեւ բռնօրէն խանգարուած՝ առանց պատերազմի յայտարարութեան՝ թէ Չինաստանի եւ թէ Սպանիոյ մէջ, ինչպէս երէկ՝ Եթովպիոյ մէջ» :

Նոյն գործնական կամ անգլիական գիծը՝ « միացեալ ճակատի» հարցին մէջ :

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, համագումարը 331,000ի դէմ 2·116·000 ձայնով մերժեց առաջարկուած բանաձեւը :

Ահա տարբերէ ի վեր նոյն ժխտական դիրքն է որ կ'արտայայտէ Անգլիոյ աշխատաւորական կուսակցութիւնը՝ այս հարցին առթիւ : Նոյնիսկ Ֆրանսայի կենդանի օրինակը որ եւէ ազդեցութիւն չգործեց համագումարին ջախջախիչ մեծամասնութեան վրայ, հակառակ այնքան պերճախօս ճառերու եւ յարաճուն պարբերի մը :

Ականաւոր դէմք մըն է Սըր Ս· Քրիփս, բանաձեւին ախոյեանը : Ան իր ճառին մէջ չեչտեց թէ միութիւնը կենսական է ուելի քան երբեք· « ամէն գնով» : Եւ դառնութեամբ դիտել տուաւ թէ՝ Լորտ Սըսիլ, Պ·Ուինթըրթըն Զըրչիլ և Քէնթըպըրիի արքեպիսկոպոսը «բանուոր դասակարգին ամէնէն ոխերիմ թշնամիները ըլլալով հանդերձ, աշխատաւորական կուսակցութեան ականաւոր եւ ազդեցիկ անդամներ կը գործակցին անոնց հետ : Արդ, ինչո՞ւ միևնոյն իրաւունքը չի տրուիր աշխատաւորական չարժման միւս հոսանքին » :

Նոյնքան ուժգին ճառ մը խօսեցաւ կուսակցութեան վարիչ մարմնին ներկայացուցիչը, Պ· Բլայնս, ջուրը ձգելու համար միացեալ ճակատի առաջարկը :

Այս առթիւ, բանախօսը բացատրեց թէ աշխարհի վրայ չկայ քաղաքական կազմակերպութիւն մը որ «աւելի խիստ եւ աւելի խորթ ըլլայ իր հրամանագիրներուն գործադրութեան համար, որքան համայնավար կուսակցութիւնը » :

Աշխատաւորական կուսակցութիւնը մինչեւ հիմա մերժած է որ եւ է գործակցութիւն՝ համայնավարներուն հետ, եւ այս տարուան համագումարին մէջ ալ պատճառ չի տեսներ վերաքննելու հարցը կամ եւս առնելու տրուած որոշումները :

— « Եթէ համայնավարները փոխուած են, փոխուած են դէպի դէպը : Անոնք առեն առեն փորձած են փորել արհեստակցական կազմակերպութեան հիմերը : Անոնք բացորոշապէս հակաշխատաւորական դիրք մը բռնած են : Եւ հիմա եկեր են միացեալ ճակատ կը խնդրեն : Իմ խորունկ համոզումս է թէ հիմա եկեր են միացեալ ճակատ կը խնդրեն : Իմ խորունկ համոզումս է թէ համայնավարներու հետ գործակցութիւնը ճակատագրական պիտի ըլլայ Աշխատաւորական կուսակցութեան ապագայ ազդեցութեան, զօրութեան եւ յառաջդիմութեան համար : Համայնավարները զօրացնել տեսակ մը դիմակցութեամբ՝ կը նշանակէ զօրացնել ֆաշականները եւ անոնց տալ պատեհութիւն մը զօր չունին այսօր» :

Ճառին չարունակութեան մէջ, բանախօսը ուելի հիմնաւորեց իր տեսակէտները, բացատրելով·

— « Եթէ համայնավարները հիմնովին տարբեր են, թող իրենց ճամբան երթան : Եթէ հիմնովին մեզի պէս են, այն առեն անոնց համար տեղ կայ բուն իսկ աշխատաւորական կուսակցութեան մէջ» :

Ի՜նչ բարիքներ չհասած պիտի ըլլայինք, եթէ մեր աշխատաւորական չարժումը քիչ մը ներշնչուած ըլլար անգլիականէն, փոխանակ տատապէս կառչելու գերմանական կամ ռուսական կաղապարներուն...

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՆ ԳՈՐԾԱԴՈՒԻ ՀՌՉԱԿԵԼ, ԵԹԷ ..

»»»» o ««««

Վճռական քանաձեւ մը յուէարկուեցաւ 40,000 ունկդիրներով

Պետական պաշտօնեաներու Փարիզեան շրջանի կազմակերպութիւնը նոր ժողով մը գումարեց չորեքշաբթի օր, Զմեռնային մարզարանին մէջ, մասնակցութեամբ 40.000 անդամներու : Այս առթիւ ծանրակշիռ արտայայտութիւններ ունեցան զանազան մասնաճիւղերու պատուիրակները : Բոլոր բանախօսները բացատրեցին թէ պաշտօնեաներու կացութիւնը ծանրացած է, իբրեւ հետեւանք ապրուստի սղութեան, հետեւաբար անհրաժեշտ է յատկումներ կատարել, ամբողջովին գործադրել ընկերային օրէնքները, ինչպէս եւ ճանչնալ պետական պաշտօնեաներու արհեստակցական իրաւունքը :

Թղթատարական պաշտօնեաներու ներկայացուցիչը դիտել տուաւ թէ սակագոյցի յատկումը, որ տեղի ունեցաւ անցեալ յուլիսին, հետեւանք չէր ընկերային օրէնքներու գործադրութեան եւ պահանջեց որ այդ յատկման արդիւնքին (մօտ 700 միլիոն ֆրանք) մէկ մասը գործածուի պաշտօնեաներու վիճակը բարելաւելու :

Տիկին մը պարզեց հանգամանան կոչուած պաշտօնեաներու թշուառութիւնը, յայտնելով թէ չատերը տարեկան 5000 ֆրանքէն պակաս կը ստանան, մինչդեռ ապրուստը անհամեմատ սղած է : Լուսաւորութեան պաշտօնեաներու ներկայացուցիչը պահանջեց տարեկան 600 ուելցնել բնակարանի համար յատկացուած փոխարինութիւնը : Կազմակերպութեան ընդհ· քարտուղարը յիշելով անցեալ կիրակի օրուան հրապարակային ժողովներուն յաջողութիւնը, յայտարարեց թէ վարչապետ եւ ելմտական նախարարը եթէ կասկածներ ունէին պաշտօնեաներուն դոհացում տալու անհրաժեշտութեան մասին, այժմ համոզուած ըլլալու են թէ անոնք վճռապէս պիտի պաշտպանեն իրենց չահերը : Այս առթիւ դիտել տուաւ թէ անցեալ տարուան յունիսէն ի վեր, ընկերային բոլոր դասակարգերը լուրջ առաւելութիւններ ստացան, եւ միայն պետական պաշտօնեաները որ եւ է բան չստացան, մինչդեռ ապրուստը սղած է 40 առ հարիւր : Շարունակելով իր ճառը, ընդհ· քարտուղարը ազդարարեց թէ վարչապետը պէտք է պատասխանէ մինչեւ հոկտ· 15 — 20 : Եւ յայտարարեց ·

— « Մենք ուրիշ հրապարակային ժողովներ ալ ծրագրած ենք հոկտ· 24-ին : Այդ ժողովները պիտի ըլլան վերջնականները, եւ եթէ պոռացում չտրուի, ուրիշ գործնական միջոցներ պիտի խորհինք, երթալով մինչեւ ընդհանուր գործադուլ : Մենք որ եւ է ճնշում չենք բանեցներ, բայց կ'ուզենք թեթեւցնել մեր պատասխանատուութիւնը : Ծագելիք դէպքերուն միակ պատասխանատուները պիտի ըլլան անոնք որ չեն հասկնար կացութեան ծանրութիւնը : Պէտք է պիտանալ թէ պետական սպասարկութեանց աշխատաւորները պարզապէս իրենց ապրելու իրաւունքը կը պահանջեն, որ նոյնքան նուիրական է որքան սեփականութեան իրաւունքը :

Այս ճառէն վերջը, քուէարկուեցաւ բանաձեւ մը, որ կը պահանջէ ·—

1. Ջնջել պետական պաշտօնեաներու վերաբերեալ հրամանագիրը - օրէնքները, ամսական միօրինակ 150 ֆրանքի նոր փոխարինութիւն մը յատկացնել, հոկտեմբեր 1էն սկսեալ, ուելցնել բնակարանի համար եղած վճարումը եւ ընտանեկան նպաստը :

2. Ճանչնալ պետական պաշտօնեաներու արհեստակցական իրաւունքը, աթոռագօրէն եւ յանձնօրէն գործադրել ընդհ· ներման օրէնքը, չաբաթական 40 ժամը եւայլն :

Ամփոփն վերջը, պաշտօնեաները կը յայտարարեն թէ «պատրաստ են պատասխանելու իրենց Միութեանց որ եւ է մկ ազդանշանին, գլուխ հանելու համար այս համեստ պահանջները » :

Ժողովը փակուեցաւ խանդավառ ծափերու մէջ :

Րօզվելթի ճառին ազդեցութիւնը զանազան երկիրներու մէջ

Մ· Նահանգներու նախագահին ճառը, որուն ամփոփումը հաղորդեր էինք երէկ, խոր տպաւորութիւն գործեց ամբողջ աշխարհի մէջ : Բոլորն ալ կը գնահատեն զայն, բացի Գերմանիայէն, Իտալիայէն եւ Ճափոնէն, որոնց դէմ ա - նուղղակի սլաքներ արձակած էր Պ· Րօզվելթ : Փարիզի եւ Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ այդ ճառէն վերջը, ամերիկեան կառավարութեան կը մնայ սերտ գործակցութիւն մը հաստատել Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի հետ, ի խնդիր հաւատքական ապահովութեան : Պ· Պէռնէժ, ծերակոյտին արտաքին գործերու յանձնաժողովին նախագահը, յօդուածով մը կը բացատրէ թէ Անգլիա, Ֆրանսա, Փոքր Համաձայնութիւնը, Պալքանեան Միութիւնը եւ Ամերիկեան հանրապետութիւնները «ուրախութեամբ եւ վստահութեամբ կ'ողջունեն նոր դի - նակցութեան աւետումը» :

Նախագահին ճառը զոհունակութիւն պատճառեց նաեւ Մոսկուայի մէջ, քանի որ Պ· Րօզվելթ կը ճանչնայ հաւաքական ապահովութեան սկզբունքը : Գերմանիոյ պաշտօնական մամուլը կը քննադատէ ճառը, դիտել տալով թէ ան խորութիւն չի դներ բառաւոր եւ անարդար դաշնագիրներուն միջեւ եւ կ'ան - տեսէ դժգոհութեան պատճառները որոնք միշտ կը սպառնան խաղաղութեան : Իտալիոյ մէջ ճառը դրեթէ անտեսեցին, երբ կարգ մը թերթեր հատուածներ հրատարակեցին : Պաշտօնական շրջանակները վերապահ են : Ճափոնի մէջ դիտել կուտան թէ խաղաղութիւնը ապահովելու լաւագոյն միջոցն է հաւասարակշռութիւն հաստատել ունեցողներուն եւ չունեցողներուն միջեւ : Չինաստանի մէջ կը կարծեն թէ ամերիկեան կառավարութիւնը պիտի օգնէ իրենց, Ճափոնի դէմ :

Ամերիկա չանցցաւոր կը նկատէ Ճափոնը

Նախագահ Րօզվելթի ճառէն անմիջապէս վերջը, Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը պաշտօնապէս «նախայարձակ» հռչակեց Ճափոնը, չինական գործերուն մէջ : Այս առթիւ հրատարակուած յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ Ճափոնի բռնած ճամբան կը հակասէ միջազգային յարաբերութեանց սկզբունքին եւ ինք պատութեանց դաշինքին, ինչպէս եւ Պոհան-Քէլլոգ ուխտին :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՇԽԱՐՀ ՊԻՏԻ ԿՈՐԾԱՆԻ՞
ԹԷ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԻ

Խոստացեր էի տոմս մըն ալ նուիրել մեր «րուհնի»ներուն :

Մարսէյլէն ինծի զրկեր էին թռուցիկ մը,— «րուհնի»ներու մէկ ազգատարութիւնն է մեղաւորներուն : Եւ որովհետեւ «րուհնի»ները գիս շատ կը սիրեն, ամէնէն առաջ ինծի զրկեր էին այդ ազդարարութիւնը, փրկելու համար գիս «գալիճ համաշխարհային կործանումէն» (այսպէս է թռուցիկին խորագիրը) :

Մանուկ էի դեռ, երբ կը խօսուէր աշխարհի կործանումի մասին : Ու տակաւին կը խօսուի այդ մասին, — այս անգամ՝ «համաշխարհային կործանում » :

Ի՞նչ իմաստ ունի այս սպառնալիքը : Մեր *րուհնի*ները կը բացատրեն *սալքէն* լեզուով մը,— «Շնորհաց այս շրջանը պիտի վերջանայ համաշխարհային տագնապով մը, որէ յառաջ պիտի գայ ամենազգի հազարաւոր կենդանի անձերու երկրէն երկինք յափշտակուելովը : Անոնք այսպէսով փիզիքական մահ պիտի չտեսնեն եւ ասոնք այն անձերն են, որոնք իրենց հոգիներուն ցաւիտեանական փրկութեան պարգեւը ունին» :

Ասոնք արդարներն են : Շարունակենք·

— « Աստուած հաւատարիմ իր Ս· Խօսքին՝ այն առեն պիտի բերէ այս չանկարծակի կորուստը բոլոր անոնց վրայ, որոնք պատրաստ չեն, մերժած ըլլալով իրենց մեղքերուն համար աշխատութիւնը եւ զանցառու ըլլալով ընդունելու Աստուծոյ փրկութեան պարգեւը : Ասոնք դժոխքին յաւիտենական բոցերուն մէջ պիտի ճղռուին, ուր անոնք պիշեր եւ ցերեկ պիտի տանջուին յաւիտեան յաւիտենից » :

Ասոնք ալ ինծի եւ բեզի պէս մեղաւորներն են :

Մէկ վայրկեան վէճի մտնենք մեր *րուհնի*ին հետ, որ ինծի զրկեր է իր եահվէական սպառնալիքին մէկ օրինակը :

Քրիստոնէական եկեղեցին կը հաւատայ նախախնամութեան, այսինքն թէ Աղամի գործած մեղքին հետեւանքով՝ մարդկային սերունդը դատապարտուած է մշտնջենապէս : Նէ - րումը անյուսալի է, անկարելի եւ անընդունելի,— ոչ մէկ եկեղեցի կրնայ լուսալ ու սրբել գործուած մեղք մը : Ճիշդ է թէ գրուած է որ Քրիստոսի խաչելութեամբ սրբուեցաւ յաւիտենական մեղքին դատապարտութիւնը, որ կը ճնշէր մարդկային սերունդնե - րու վրայ : Բայց չէ՞ որ Քրիստոնէական եկեղեցին դատապարտեց յանսենականները, պեղագոսեանները, դոնեականները, որոնք կը յաւակնէին թէ կարելի է աստուածային ներում ստանալ Աստուծոյ փոխանորդներուն եւ անոնց հիմնած ծխերուն շնորհիւ :

Արդ, եթէ մեղքը նախասահմանեալ է, ինչո՞ւ պատիժը (դժոխք կամ աշխարհի կործանում) : Իսկ եթէ կարելի է ներումը, ուրեմն ի յառաջագունէ ընդունելի է նաեւ մեղքին գաղափարը,— այն ատեն ինչո՞ւ այս սպառնալիքը :

Պիբաուէր, (այս անունը կը տրուի *րուհնի*ներուն), եթէ մեղք մը կայ, որուն կարելի չէ ներել, այն ալ *սալքէն* հայերէնի լեզուն է, զոր գործած ես թռուցիկիդ մէջ : Եթէ դուն հիչ մը հաւատաս Իւ լեզուիդ սրբութեան, այն ատեն հիչ մը պակաս կը բարբանջես, հիչ մը պակաս ցաւագրութիւն ցոյց կուտաս :

Ես աղօթեր եմ բեզի պէս մինչեւ խելիս բուսնիլը եւ Իւ Աստուածդ չկրցաւ ցոյց տալ իր շնորհքը : Տե՛ս, իմ հոգեկան ուժս որ իմ աստուածս է, ինչե՞ր կ'ընէ : Աճցեալ անգամ՝ Ֆըրանսայի Ազգ· Պարգեւախաղէն մէկ թիւով կորսնցուցի կէս միլիոն, բայց երբ հոգեկան ուժս ետեցի կոյր բախտին կշիռի ճնարին մէջ, այս անգամ հիչ մնաց վաստկէի մէկ միլիոն (կորսնցուցի երկու թիւի տարբերութեամբ) :

Յաջորդ անգամ՝ աչքս բայէ՛ : Քու Աստուածդ, որ աշխարհի կործանումը կը գուժէ, պիտի չպարտուի՞ միթէ իմ ներսս բնակող աստուածէն, հոգեկան ուժէս, որ իր շահելիք մէկ միլիոնի պարգեւով կը խոստանայ ստեղծել նոր աշխարհներ :

ԱՐԱԶ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ՂԱՌՆԱՑ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄԷՋ

«Օսար Իաուչաթիան քերաւան գոցեւ»

Թուրքերէն «Թան »ի մէջ, « Սոն Փոստա»յի նախկին խմբագրապետ Մ· Զէքէրիա կը գրէ ·—

Ընդհ· պատերազմի չրջանին ամէն կողմ խռնակող, մտքերը խանգարող, ժողովուրդին բարոյական կորովը տակն ու վրայ ընելու աչխատող դաղտնի կազմակերպութիւն մը կար : Ամէն օր հրապարակ կը նետէր սեւ լուրեր եւ հանրային կարծիքը յոռետեսութեան կը մղէր : Այն առեն այս սեւ լուրերու քարոզչութեան «Թաթավլըլը գործակալութիւն» անունն էր տրուած :

Այդ սեւ լուրի քարոզութեանց նպատակն էր ազգը կռնակէն հարուածել, ճակատը կոտրել եւ իբարանցում առեղծել :

Այսօր եւս երկրին ներսը ազգային միութիւնը խանգարելու ձգտող, պըղտոր ջուրի մէջ ձուկ որսալով եւ հանրային կարծիքը չփոթեցնելով գրազած քարոզչական կազմակերպութիւն մը կայ : Այդ կազմակերպութիւնը ձեռքի տակէ հրապարակ կը նետէ զանազան զրոյցներ եւ հանրային կարծիքը տակն ու վրայ կ'ընէ :

Այդ գործունէութեան ամէնէն բացայայտ օրինակը, այս անգամ, թրքական դրամի մասին կատարուած քարոզութիւնն ու մէջտեղ նետուած չփոթեցուցիչ զրոյցները կը կազմեն : Կառավարութեան սկզբունքն է թրքական դրամին արժէքը պահպանել : Հակառակ ատոր՝ անոնք, օգտուելով ձէլքալ Պայարի փոխ - վարչապետ ըլլալէն, զրոյց են հանած թէ մեր դրամը պիտի արժեզրկուի : Այդ սխալ զրոյցը տարածելու համար չատ մը ըսի - ըսուներ մէջտեղ նետուած են : Երկու օր առաջ, այդ զրոյցներու ազդեցութեան տակ, սակարանին մէջ անբնական վիճակներ տեսնուած են :

Քարոզութիւն կատարողներուն նպատակն է հրապարակը տակն ու վրայ ընել, կառավարութեան վարկը կոտրել եւ մեր արտածումին հարուած տալ :

Ո՞վքեր են այս քարոզչական գործը ղեկավարողները : Այս զրոյցներ ո՞ւրկէ են ելած : Կառավարութիւնը զրաղած է քննութիւն կատարելով եւ անչուշտ մէջտեղ պիտի հանէ պատասխանատուները : Բայց, բոլորհաւանականութիւնները կ'երթան օտար քարոզչութեան վրայ : Կան ուժեր, որոնք կ'ուզեն Թուրքիան անտեսապէս պետին զարնել եւ իրենց քաղաքականութեան գործիք դարձնել : Անոնք դոհ չեն անտեսական այն քաղաքականութենէն զոր կը վարէ մեր կառավարութիւնը : Մեզ մեր բազկերակէն զարնելու համար այդպիսի չոսի զրոյցներ կը հանեն : Հարկ է անոնց բերնատ գոցել եւ օտար քարոզչութեան արգելք ըլլալ : Ներելի չէ որ օտար գործակալներ իրենք իրենց իրաւունք տան Թուրքիոյ մէջ քարոզութիւն ընելու :

ԿԱՄՈՒՐՋԻ ՀՐԱՇԱԼԸ

Բերիա ուժգին ներքոյ էր։ Ան կը զգար, որ իր դիրքը սասանած է։ Ան կը տեսնէր, որ ինքնավստահ ոճը, զոր ինքը կը գործածէր Ստալինի հետ խօսելու ատեն, ներգործութիւն չունի։ Ան կը տեսնէր, որ Ստալին ինքզինքը կը զսպէ, որ ինքը ստիպուած է ետ կեցնել իր զայրոյթը։ Ան կը տեսնէր, որ Ստալին ինքզինքը կը զսպէ, որ ինքը ստիպուած է ետ կեցնել իր զայրոյթը։

Ան գիտ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

(ԿՅԱՆՔԻ ԵՎ ԳՈՐԾԵՐԻ)

»»» • ««««

Երբ ես ծնվեցի, ես ոչ մի բան չէի հիշում։ Ոչ մի բան չէի տեսել, ոչ մի բան չէի լսել։ Ոչ մի բան չէի զգացել։ Ես ոչ մի բան չէի գիտեի։ Ես ոչ մի բան չէի կարող անել։ Ես ոչ մի բան չէի ուզում։ Ես ոչ մի բան չէի կարող ուզել։ Ես ոչ մի բան չէի կարող չուզել։ Ես ոչ մի բան չէի կարող ասել։ Ես ոչ մի բան չէի կարող չասել։ Ես ոչ մի բան չէի կարող հասկանալ։ Ես ոչ մի բան չէի կարող չհասկանալ։ Ես ոչ մի բան չէի կարող անել։ Ես ոչ մի բան չէի կարող չանել։ Ես ոչ մի բան չէի կարող ասել։ Ես ոչ մի բան չէի կարող չասել։ Ես ոչ մի բան չէի կարող հասկանալ։ Ես ոչ մի բան չէի կարող չհասկանալ։ Ես ոչ մի բան չէի կարող անել։ Ես ոչ մի բան չէի կարող չանել։

— Ո՞վ, ո՞վ, ո՞վ, ասա մեզ, ինչ ես ասում։ Ես չեմ հասկանում, ոչ մի բան չեմ հասկանում։ Ես ոչ մի բան չեմ հասկանում։ Ես ոչ մի բան չեմ հասկանում։ Ես

Ուրեմն ամերիկեան կառավարութիւնն ալ կը ձայնակցի Ազգաժողովին, որ նոյնպէս դատապարտած էր Ճափոնի ընթացքը: Ցայտնի չէ թէ Մ. Նահանգները ինչ գործնական միջոցներու պիտի դիմեն, արժեցնելու համար իրենց տեսակէտները: Հաւանական է որ խորհրդարանը արտակարգ նիստի հրաւիրուի նոյեմբեր 8ին, թէ այս հարցը եւ թէ ուրիշ ներքին խնդիրներ քննելու համար:

Ազգաժողովը որոշեց չարունակել իր նիստերը, մինչեւ որ կարելի ըլլայ եզք մը գտնել չինեւճափոնական պատերազմին համար: Այն լուր պետութիւնները որ 1922ին դաշնագիր մը ստորագրած են Ծայր. Արեւելքի գործերուն համար, ժողովի հրաւիրուած են Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ:

Մինչ այս մինչ այն, Ճափոն կը չարունակէ զինուորական գործողութիւնները: Ջորեքշաբթի օր 66 օդանաւեր կրակ տեղացին Քաթոնի եւ Շանկայի վրայ: Ուրիշ տասը չինական քաղաքներ ալ ռմբակոծուեցան:

Գացութիւնը Պադեսթինի մէջ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ Թէլ Ավիվի տօնավաճառը 1939ին պիտի յետաձգուի, իբրեւ հետեւանք վերջին խռովութեանց: Տօնավաճառը, որ ընդհանրապէս տեղի կ'ունենայ երկու տարին անգամ մը, վերջին անգամ բացուեցաւ 1936ին:

Արաբական կոմիտէին լուծումը եւ անդամներուն ձերբակալութիւնը, ինչպէս եւ միւֆթիին պաշտօնանկութիւնը խոր ազդեցութիւն գործած են Պաղեստինի մէջ: Եաֆայի նաւահանգիստը չէ փակուած եւ չոգենաւեր կ'երթան կուգան առանց պէս պէս: Հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները ալ վերահաստատուած են:

*** Հայֆայէն կը հեռագրեն թէ Սաֆէտի արաբական բոլոր խանութները ազդ մը ստացան, որուն ստորագրութիւնը կը բաղկանայ հրացանէ մը եւ տրճանակէ մը: Ազդը կը յանձնարարէ բոլոր առեւտրականներուն գործադուլ հռչակել, մինչեւ որ Արաբները չահին դատը: Սպառնալիքներ ուղղուած են անոնց որ չեն հպատակիր այս հրահանգներուն:

*** Երուսաղէմի միւֆթին հեռագիր մը ուղղեց արաբական երկիրներու վհհասթեաներուն, տեղեկացնելով հոգատար իշխանութեան վերջին անօրինութիւնները եւ անմիջական միջամտութիւն խնդրելով, որպէսզի Անգլիա աւելի արդարութեամբ վարուի Արաբներուն հետ:

Զմեռնայինի օգնութիւնը Գերմանիոյ մէջ

Հիթլէր այս տարի ալ ձմեռնային օգնութեան գործը բացաւ քաղաքական ճառով մը, 20.000 նպիներու առջեւ: Իր կարծիքով, աշխարհ խռովութեան մտանուած է, եւ միայն Գերմանիան է որ խաղաղութիւն կը վայելէ: «Կ'ապրինք խռովայոյզ ժամանակներու մէջ: Անկարգութիւնն է որ կը տիրէ մեր չուրջը: Ուր որ նայինք, յարաբերութեանց խանգարումն է եւ խլրտում, բայց մենք երկրի որուն հետ ձեռք ձեռքի կը քալենք: Գերմանիան խաղաղութեան ճշմարիտ կղզի մըն է այսօր: Երբ Քաւկասեան Իտալիոյ ներչնչեալ հիմնադիրը Գերմանիոյ մէջ ողջունուեցաւ անմոռանալի խանդավառութեամբ, անգլերէն թերթ մը գրեց թէ «Գերմանիոյ Ազգասութեան կուսակցութիւնը» նորէն դարձնելու կը ցուցնէ երկրին մէջ: (Ժողովուրդը զարմանքով լսեց այս անունը որ առաջին անգամ կ'արտասանուէր): Մենք անշուշտ բան մը չենք գիտեր այդ կուսակցութեան մասին, բայց երեւի այդ լրագրին խմբագիրները գիտեն: Անոնք այդ կուսակցութեան ուժը ապացուցանելու համար կ'ըսեն թէ միլիոնաւոր տեսրակներ բաժնուած են նամակատուփերու մէջ: Որովհետեւ մենք բան մը չենք գիտեր այդ տեսրակներու մասին, կը հետեւի թէ անոնք դուրսէն բերուած են: Այս բոլորը կը ձգտին խախտել մեր ազգային միութիւնը: Մեր թշնամիները կը մոռնան որ Գերմանիոյ միութիւնը լաւագոյն ապահովագրութիւնն է ազգին ապագային համար: Թող ճակատագիրը խնայէ մեր ժողովուրդին՝ ամենամեծ պոհողութիւնը. բայց եթէ հարկ ըլլայ, միլիոնաւորներ պատրաստ պիտի ըլլան զոհուելու, ազգին յաւիտենականութեան համար»:

Ինչպէս ամէն տարի, այս անգամ ալ հանդանակութիւն պիտի կատարուի տունէ տուն, ամենաբարձր պաշտօնատարներու միջոցաւ, ի նպաստ կարօտեալներու: Հիթլէրի բացման ճառէն վերջ, Տօքթ. Կէօպէլս յայտարարեց թէ ձմեռնային օգնութեան գործը առաջին տարին արտադրած էր 58 միլիոն մարք, իսկ անցեալ տարի՝ 406 միլիոն: Ածխահանքաց ընկերութիւնները անցեալ տարի տուած են 4 ուկէս միլիոն մարքի ապրանք. երկաթուղիները ձրի փոխադրած են 177.0000 վագոն բեռ, ինչ որ 17 միլիոն մարքի արժէք մը կը ներկայացնէ: Արտասահմանի Գերմանները նուիրած են աւելի քան 2 ուկէս միլիոն: Այս տարի առաջին հանդանակութիւնը արդէն հասած է 21 միլիոնի:

Նպաստընկալ քաղաքացիներու համեմատութիւնն է 161 հոգի հազար բնակիչի վրայ: 1936—37ին բաշխուած է 124 միլիոն մարքի ուտելիք, 72 միլիոնի դուստ, 62 միլիոնի վառելիք: «Այս է գործնական քրիստոնէութիւնը», եզրակացուց Հիթլէր:

—o—

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂԱՅՈՎ

ՖՐԱՆՔԵԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ցոյցերը կը չարունակուին, Ամերիկացի լեգէոնականներու ժամանման առթիւ: Ջորեքշաբթի տեղի ունեցաւ երկու ճիւաղ արձաններու բացումը՝ Վերսայլ մէջ, մէկը՝ ի յիշատակ Լա Ֆայէթի, միւսը՝ ի պատիւ Ջօր. Փըրշինկի: Արարողութեանց ներկայ էր Հանրապետութեան նախագահը: Հինգ հազար ֆրանսացի եւ ամերիկացի ոգիներ երկու ժամ կեցան անձրեւին տակ, այս հանդիսութեան առթիւ: Ճառեր խօսեցան մարաշխատ Փէթէն եւ Ջօր. Փըրշինկ: Ամերիկացի զօրավարին ձօնուած արձանը մեծարանքն է 35.000 ֆրանսական դիւերու:

ՄՈՍԿՈՒԱՅէն կը հեռագրեն թէ Չեկան ձերբակալած է Ծայր. Արեւելքի համայնավար կուսակցութեան կեդր. կոմիտէին քարտուղարը, Վարկէլթիս, իբրեւ ընդդիմադիր: Ձերբակալուած են նաեւ երեք ճարտարապետներ, ինչպէս եւ Ծայր. Արեւելքի ամէնէն կարեւոր թերթին բոլոր խմբագիրները, իբրեւ հակայեղափոխական:

1937ի ՁԻՆՈՒՈՐՑՈՒԻՆԵՐՈՒ Բ. չարքը դրօշի տակ պիտի առնուի հոկտ. 18էն 20: Առաջին չարքը կանչուած էր Սեպտեմբերի սկիզբը:

ՎԵՑ ՇԱՒԱՔԻն պիտի բացուին մեթրոյի երկու նոր կայարաններ, մէկը՝ Սօ - Ռօչէնսոն, միւսը՝ Մասի - Փալէզօ: Առաջինը ունի 12 քիլ. 500 երկայնութիւն, երկրորդը՝ 16 քիլոմեթր: Օրական 50 կառախումբ պիտի բանի իւրաքանչիւր ճամի վրայ:

ՄՈՒՍՈԼինիի անդրանիկ որդին Սպանիա գացած է իբրեւ օդաչու: Զախակոմեան թերթերը կը գրեն թէ Իտալիա չարունակ նոր ուժեր կը դրկէ Սպանիա:

ԱՀՌԵԼԻ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐ պատահեցան Արիէժի նահանգին մէջ, սրբելով ութ գիւղական տուներ եւ «չաքարի պէս հալեցնելով» ուրիշ 15 տուներ: Ճամբաները ոչնչացած են 15 քիլոմեթր տարածութեան մը վրայ: Մարդկային զոհեր սակայն չկան: Նահանգապետին փոխանորդը հազիւ ազատեցաւ մահէն, հեղեղատի մը մէջ գլորած ըլլալով:

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒՎԻՆՈՑԻ «Զաւարեան» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «վերադարձեան», «մուրատ», «մշօ», «Սերբիժեան» եւ «Արդուճեան» խումբերուն ընկերները 9 Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ակումբին մէջ:

Օրակարգ՝ Ջեկուցում կոմիտէի եւ ընտրութիւն:

ՊԱՆԵԷՕ - ՔԱՆԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները Շաբաթ, 9 Հոկտ. ժամը 9ին իր ակումբին մէջ:

Կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Մուրատ» խումբի ժողովը 10 Հոկտ., կիրակի: Ներկայ պիտի ըլլայ Ընկ. Վ. Շամքարթուժեան:

ՎԱՆԱՆՑի «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 8 Հոկտ. ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հ. Ց. Դ. «Սիամանթօ» ակումբին մէջ:

ՏԷՕՒՒՆի կոմիտէի անդամական ընդհ. ժողովը այս կիրակի, 10 Հոկտ., առաւօտեան ժամը 9.30ին, սովորական ժողովատեղին: Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները: Կարեւոր օրակարգ:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Ց. Դ. ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ԲՈԼՈՐ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆԵՐՈՒ ԵՒ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

9 Հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին

Պրէսլան Մարսէյլի ընդարձակ սրահին մէջ, (146, Chemin des Chartreux)

Կը նախագահէ Ընկ. Ա. ՍԷՐԷՆԿԻԻԼԵԱՆ

Կը քանախօսեն ընկերներ

ՎԱՐԴԳԷՍ ՍՀԱՐՈՆԵԱՆ ԵՒ Կ.ԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Կ'երգեն՝ Օրիորդ ՊՈՐՃՈՒՀԻ ԳԷՈՐԳԵԱՆ, ընկ. Ա. ՄԱՐԳՍԵԱՆ

եւ Օր. Մ. ՊԷՆԿՈՑԵԱՆ

Կ'արտասանեն՝ ընկերներ Դ. ՔՒՆՏԻՐԵԱՆ, Կ. ԹԻԹԹԼԷԼԵԱՆ, Մ. ԴԱՒԹԵԱՆ

Պիտի նուագէ՝ ջութակահար Պ. ՀԱՅԿ ԹԻԹԹԻՒՃԵԱՆ

(Քննսէրվաթուարի Ա. մրցանակով)

Հանդէսը կը վերջանայ ճիշդ ժամը 11.45ին

Առնել 1, 4, 5, 11. 41 եւ 53 թէ հանրակառքերը

ՇԱՀՍԵՐՈՒ ՄԱՄՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ 5 ՖՐԱՆՔ:

"Հ. Ց. Դ. ՕՐ"Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ԱՎԻՆԵՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Մուրատ» խումբին եւ հովանաւորութեամբ Մարսէյլի Շրջանային Կոմիտէի

10 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 9ին Պար Փիժոնիէի սրահին մէջ:

Կը նախագահէ Ընկ. Վ. ՏԷՐՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Կը քանախօսէ Ընկ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Գեղագրուեստական ճոխ բաժին: Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ: ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒղի ՅԵՐԵԿՈՑՔ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ 14 Նոյ.ին Salle Victor Hugoի *մէջ: Կը խնդրուի չխաչաձեւել:*

Le Gérant : Կ. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17. Rue Damesme — PARIS (13)

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐՈՒԱՅՐԸ
Ճաշարան ՖԼՈՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 - 78
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱՒՈՑԹ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՑԹ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՄ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։
Հաւատարները ժամագրութեամբ։

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ_ՃԱՇԱՐԱՆ
Sphinx
2, Rue Boutebrie, Paris(5)
Tél, Odeon 33—65, մէթրօ St. Michel եւ Cluny
Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ հայծեղ կերակուրներ
Անարատ օղի՝ տաք ադանդերներով (մէզէ)։
Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն: դիւրամատչելի գին:

"Paris - Moderne"
S. A. R. L. *Fabrique de Confection Pour Dames*
51 Rue du Caire (Place du Caire) Paris (2e.)
Métro, Sentier, Rèaumur-Sebastopol Téléphone: Central 70—10
Մեր վաճառատան սեփական արհեստանոցին մէջ կը պատրաստենք խնամուած եւ արդիական ճաշակով կնոջական ամէն տեսակ հագուստներ (robes, manteaux, jupes, blouses, chemisiers, եւայլն)։ *Գաւառէն ղրկուած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճմտիր կերպով։*

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD **68—02**
ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ընտրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթիւրալիզասիօնի օքսնական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցութիւներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գաւասխօսութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կատարյ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մէջնորդէջքի: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:
Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ։

Վարձու տեղեկութիւն տուողին համար
ցաք եւ պաղ ջուր, շոֆաժ, հեռաձայն, ցարեկան վարձք՝ 1600 ֆր:
Դիմել՝ 13, Rue de la Colonie, Paris (13):

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Թենկուսի պատճառաւ ծախու է դիւրամատչելի **պայմաններով** Մարսէյլի կեդրոն վայրի մէջ 12 տարիներէ ի վեր գեղեցիկ յարկաբաժիններու մէջ ճաստատուած դերձակատուն մը՝ շատ լաւ յաճախորդներով:
60 հազար ֆրանքի անգլիական եւ ֆրանսական ընտիր կերպասներու մեր մետրը կը ծախենք նախկին գիներով (հրապարակի ներկայ գիներէն 100ին 60—80 պակաս): Լաւագոյն պատեհութիւնը Մարսէյլի հայ գեղձակներուն: Դիմել Tailleur, 16 Rue de la Bibliothèque, Մարսէյլ:

Ընկերատնտեսական խնջոյք Առնուվիլի մէջ
Հ. Ց. Դաշնակցութեան «Վարդան» ենթակոմիտէի հովանաւորութեամբ, Դաշնակցութեան Օրուան առթիւ, այս Շաբաթ, 9 Հոկտ., ժամը 5ին մինչեւ կէս գիշեր Գ. Ն. Նիկողոսեանի սրճարանին մէջ:
Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, հայկական եւ եւրոպական պարեր:
Մուտքի մատնակցութիւն՝ մեծերու 10 ֆր., փոքրերու 5 ֆր.:
Միայն հանդէսի մասնակցութեան մուտք 1 Ֆրանք:

Գրական եւ ընկերային Բաֆֆիի հարիւրամեակին առթիւ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՄԱՐՍԻԼԻԱՑԻ ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
8 Հոկտեմբեր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ
5 Rue de l'Eclipse Մարսէյլ
Կը դասախօսէ Պ. Կարապետ Փոլատեան, նիւթ՝ «Խենթը»:
Փափաքողները կրնան խօսք առնել:

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Նա համարում էր էֆէնտուն մի դարչելի մարդ, որ թուրք կառավարութեան ներկայացուցիչների ձեւերում գործիք դարձած, ծծում էր իր համազգիների արիւնը, հարստահարում էր եւ աղքատացնում էր նրանց: Բայց դրանից, նրան յայտնի էր կապարատուի անցեալը: Այդ մոլաչքիկ խաբեբան մի եւ նոյն պաշտօնով եղել էր Հայաստանի չատ կողմերում, եւ իրաւ, չատ տեղերում պահուել էր, կնիկները թողել էր եւ չատ տեղերում խելքից հանել էր անմեղ աղջիկներին: Այժմ միեւնոյն կեղտոտ նպատակներն ունէր եւ Լալայի վերաբերութեամբ եւ օգուտ քաղելով նրա հօր միամտութիւնից, կամենում էր մի զզուելի դեր խաղալ: Այդ, ի հարկէ, անել չէր կարող Վարդանը. մանաւանդ մի աղջկայ վերաբերութեամբ, որին ինքը սիրում էր:

Բայց էֆէնտու չուտափոյթ կերպով ծերունի Ջաւոի անից հեռանալուն պատճառը միայն չէր, որ նա անբանականութիւն ունենար Վարդանի հետ եւ չը կամենար միւս անգամ տեսնել նրան երեսը: Էֆէնտին բաւական համբերող էր դէպի վիրաւորանքներ. նա վաղուց սովորել էր լռութեամբ տանել դրանից աւելի խիստ անարգանքներ: Բայց նա այսօր մի առանձին սուրհանդակի ձեռքով թուղթատոմսեր որով հրամայում էին նրան հաւաքել իր ձեռքի տակ գտնուած արքունի ցորեաններ եւ գարիները առանձին ամբարներում, քանի չի ծախել, որովհետեւ կառավարութեանը պէտք էին: Կարծես, մի բան գաղտնի կերպով պատրաստում էր. այստեղ՝ — պատչար, իսկ այնտեղ, Ֆաթմահ բէկի բանակին մէջ՝ — զէնքեր ...

Երբ տանը հիւր կար, ծերունի Ջաւոն միչտ օդայի մէջ էր անցկացնում եւ իր հիւրի մօտից չէր հեռանում: Վարդանին խնամքով հիւրի տեղ չէին դնում. նա տան տղայ էր:

Բայց Թոմաս էֆէնտու գնալուց յետոյ նրա տանը յայտնուեցաւ մի նոր հիւր: Դա մի երիտասարդ էր նիհար եւ դունաթափ դէմքով, եւ թոյլ, աւելի քնքոյշ կազմուածքով, մի երիտասարդ, որի արտաքին կերպարանքը մատնել էր տալիս, թէ երկար տարիներ մաչուել եւ թառամել էր ղէղզբցիների նատարանի վրայ:

Ի՞նչ կոչումի եւ ի՞նչ պարապմունքի մարդ էր դա, յայտնի չէր, միայն այնքան յայտնի էր, որ Պոլսեցի է, Հայ է, եւ ծերունի Ջաւոն պարտ էր համարում յարգել մայրաքաղաքից եկած Հային:

Բայց ճանապարհորդական խուրջինից նա իր հետ ոչինչ չունէր. եւ կամաչ եւրոպական հագուստը ցոյց էր տալիս որ աղքատ մէկը պէտք է լինի: Նրա բերող չորվադարը ձգեց Ներսան դիւղի մէջ եւ հեռացաւ: Նա մանր էր գալիս, որ իր համար գիշերելու օթեւան գտնէ, երբ հանդիպեց Վարդանին: Աւտում են, սրտերի մէջ մի գաղտնի ճանապարհ կայ: Այդ երկու երիտասարդները կարճ խօսակցութենից յետոյ մտերմացան, եւ որպէս մի գաղտնի աղանդի պատկանող երկու անդամներ, առանց նախապէս միմեանց հետ ծանօթ լինելու, եղբայրական ձեռք մեկնեցին միմեանց: Վարդանը նրան վեր առաւ եւ բերեց ծերունի Ջաւոի տունը:

Նոր հիւրը իրան կոչում էր Միքայէլ Դուզուկէան: Որպէս Տաճկաստանցոց բոլոր առհմանունները առած են լինում հօր կամ պապու արհեստից, պարոնի հայրն էլ զուռնաչիներ է չինելիս եղել, այսինքն մի տեսակ չըւիններ, որ երեխաները ածում են: Իսկապէս ծերունի Ջաւոին չատ դիւր չեկաւ ոչ նրա տոհմանունը, որ զբաղարութեամբ էր արտասանւում, ոչ նրա հիւանդոտ եւ դունաթափ դէմքը, ոչ նրա անհանգիստ աչքերը իրենց տենդային փայլով, եւ ոչ էլ նրա մբթին ու ծածկամիտ բնաւորութիւնը, որ իսկոյն կասկած էր յարուցանում: Բայց Վարդանը ծածուկ ասել էր ծերունուն, թէ «լաւ տղայ է, երբ ճանչեցիս կը սիրես դրան»:

Մտնելով ծերունի Ջաւոի տունը, անծանօթ հիւրը միայն մի բան հարցրեց Վարդանից.

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

21 Սեպտ. — 6 Հոկտ.

ԲԱՊՈՄԱ, Տիկ. Ա.— 110:
ՎԻԼԼՕՐՊԱՆ, Ջանա.— 41.50: Ի հաշիւ Ֆ.ի:
ԱՓԹ, Ա. Բ.— 150:
ԹՈՒԼՈՆ, Օ. Պ.— 40:
ԺԵՆԼԷՑ, Ա. Ց.— 150:
ՓՈՐԹԼԷՆՏ, Գ. Տ. Ա.— 3 տոլար:
ՆԷՕՎԻԼ, Մ. Հ.— 75:
ՇԱՍ, Պ. Ա.— 25:
ՎԻԼԼՕՐՊԱՆ, Դ. Մ. եւ Թ.— 75:
ՎԻԼՆ, Ն. Ի.— 835:
ԲՈՒՐՊՈՒՎՈՒԱ, Պասմ.— 45:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Գործ.— 890:
ԼԱ ՖԱՎԻԷՒ, Ռ. Պ.— 45:
ՆԻՍ, Փափ.— 150:
ԱՐԼԼ, Ա. Զ.— 40:
ՎԱԼԱՆՍ, Գործ.— 311:
ԱՎԻՆԵՈՆ, Գործ.— 60:
ՊԱՐԺՕԼ, Ա. Ս.— 75:
ՊԱՐԺՕԼ, Օ. Պ.— 50:
ՊՕՐԼՓԵՒ, Հ. Ա.— 40:
ՊՕՄՈՆ, Գործ.— 215:
ԹՈՒԼՈՆ, Տօր.— 55:
ՓԱՐԻԶ (2), Օր. Ն.— 40:
ԼԻՈՆ, Գործ.— 601.20:
ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՕ, Գործ.— 564:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԱԼԻՔԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ Գաղութները	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
9
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
9 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3546

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՒԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐ ՀՈՎԵՐ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Մ. Նահանգներու նախագահին վերջին ճառը լրջօրէն կը զբաղեցնէ քաղաքական շրջանակները: Եւ ամէնքն ալ անհամբերու – թեամբ կը հարցնեն թէ ի վերջոյ ի՞նչ ըսել կ'ուզէ Պ. Րոզվէլթ: Ուրիշ խօսքով, ի՞նչ գործնական միջոցներ պիտի առաջարկէ, կանխելու համար պատերազմը, քանի որ անկարելի կը դանէ Մ. Նահանգներուն մեկուսացումը, այլեւս պարագայի մը մէջ:

Կը յիշէք ճառին բովանդակութիւնը:

— Աչխարհի քաղաքական կացութիւնը հետզհետէ կը ծանրանայ, սպառնալով քաղաքակրթութեան հիմերուն: Վաթսուն պետութիւններ ուխտ մը ստորագրեցին տասը տարի առաջ, հանդի – սաւորապէս խոստանալով զէնքի չդիմել (Պռիան-Քէլլոգի դաշինք): Բայց, աչխարհ յուսախաբ եղաւ: Պատերազմական դարձուածքներ կը կատարուին առանց պատերազմի յայտարարութեան: Բանի միջամտութիւններ կ'ըլլան երկիրէ երկիր, տրտնջալով անմեղ ժողովուրդներ: Ցառաջ եկած է միջազգային անիչխանութիւն մը, «որմէ կարելի չէ խուսափիլ միայն մեկուսացումով կամ չեզոքութեամբ»:

Ամբողջ բանախօսութեան հիմնական միտքն ալ այս է: Նախագահը ըսել կ'ուզէ թէ Ամերիկա չի կրնար օձիքը ազատել, եթէ պատերազմ ծագի: Բացորոշ են իր խօսքերը.

« ... Այս բոլորին հետեւանքը պիտի ըլլայ ազգ մը, ոչնչացնելով ա – զէն բան: Եթէ գործը այդ վիճակին հասնի, մի կարծէք թէ Ամերիկա պիտի կրնայ խուսափիլ, թէ արեւմտեան կիսագունդը յարձակում պիտի չկրէ եւ հանգարտօրէն, խաղաղօրէն պիտի չարունակէ ապրիլ համաձայն քաղաքակրթութեան սկզբունքներուն: Եթէ այդ սեւ օրերը գան, ապահովութիւն պիտի չգտնենք ոչ զէնքով, ոչ իչխանութեամբ, ոչ ալ դիտութեամբ »:

Ինչպէս կը տեսնէք, այս ճառով արտայայտուած տեսակէտները խորապէս կը հակասեն Մ. Նահանգներու աւանդական քաղաքականութեան, որ կը տրամադրէ չխառնուիլ Եւրոպայի գործերուն:

Հարիւր տասնը չորս տարի առաջ, նախագահ Մընրօ բանաձեւած է այդ սկզբունքը, եւ անկէ ի վեր ամերիկեան կառավարութիւնը չատ քիչ անգամ չեղած է այս հիմնական տեսակէտէն:

Ի՞նչ կ'ըսէր Մընրօ.

— « Մենք երբեք մասնակցած չենք եւ մեր քաղաքականութեան մէջ չի մտներ մասնակցիլ եւրոպական պատերազմներուն, ոչ ալ խառնուիլ այն խնդիրներուն որ միայն Եւրոպայի կը վերաբերին... Մեր ամբողջ ազգը նուիրուած է ամերիկեան դրութեան որուն հաստատումէն այնքան դրամ եւ արիւն արժած է մեզի»: (2 դեկտեմբեր 1823):

Իսկ այսօր ուրիչ նախագահ մը կ'ազդարարէ.— « Արդի աչխարհին մէջ կը տիրէ այնպիսի փոխադարձ կապակցութիւն մը որ ազգի մը համար նիհիլապէս եւ բարոյապէս անկարելի է մեկուսանալ աչխարհի մնացեալ մասին քաղաքական ցնցումներէն, մանաւանդ երբ այդ վերիվայրումները երթալով կը ծաւալին, փոխանակ նուազելու »:

Արդ, մինչեւ ո՞ւր կրնայ յանդիլ այս վերագնահատումը, եթէ Ամերիկացիները ուզեն խօսքէն գործի անցնիլ:

Այս հարցումին պատասխանն է որ կը զբաղեցնէ ինչպէս քաղաքական շրջանակները, նոյնպէս միջազգային մամուլը:

Նախագահին ճառը գոհունակութիւն պատճառեց մասնաւորապէս Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Ա. Միութեան մէջ, ուր կը կարծեն թէ Մ. Նահանգներն ալ ի վերջոյ պիտի յարին հետաքրքրական ապահովութեան տեսակէտին:

Իտալիոյ մէջ վերապահութեամբ լսեցին ճառը, չուզելով բարնավճռ յարուցանել բարեկամ ազգի մը հետ, թէեւ քննադատութիւնները պակաս չեն: Գերմանիոյ մէջ աւելի բաց խօսեցան եւ կը խօսին, հրապարակաւ կեղծիք վերագրելով Մ. Նահանգներու նախագահին, որ մէկ ձեռքով դաշինք կը ցուցնէ, իսկ միւսով զէնք ծախել կուտայ, մանաւանդ պահ Ա. Միութեան:

Եթէ ամերիկեան քաղաքականութիւնը հիմնապէս պիտի փոխուի, այն ատեն անմիջական հարցերէն մէկը պիտի ըլլայ անոր մասնակցութիւնը՝ Ազգերու Դաչինակցութեան, հետեւաբար եւ հաւաքական ապահովութեան ծրագրին, ինչ որ կը նչանակէ ամբողջովին մերձենալ Եւրոպայի գործերուն մէջ:

Շատ քիչ են՝ այս հրաչքին հաւատացողները:

Ահ այժմ ամէնէն անմիջական խնդիրը այն է որ՝ Մ. Նահանգները ծանր մտահոգութեան մատնուած են, Ծայր. Արեւելքի դէպքերուն առթիւ:

Ճափոնական արչաւանքը լրջօրէն կը սպառնայ ամերիկեան աչխարհակալութեան չահերուն: Եւ զարմանալի չէ որ, Րոզվէլթի ճառէն անմիջապէս վերջը, իր արտաքին նախարարը յայտարարութիւն մը հրապարակեց, իրրեւ « նախայարձակ» ամրաստանելով Ճափոնը:

Ուրեմն, քաղաքակրթութիւն եւ խաղաղութիւն գեղեցիկ խօսքեր են, քօղարկելու համար ուրիչ դիտումներ, ինչպէս տեսանք Մեծ Պատերազմին:

Եթէ անմեղ ժողովուրդներ կը զոհուին այսօր, յանուն դերակչռութեան, անոնք միայն Սպանիոյ կամ Չինաստանի մէջ չեն գտնուիր: Թուրքիոյ ամբողջ հայութիւնը ջարդուեցաւ, եւ Ամերիկան գոհացաւ ալիւր, դեղ եւ նպաստ ղրկելով: Ահա տասը տարիէ ի վեր կը կատարուի քիւրտ ժողովուրդը,— և նոյն Ամերիկան մէկ բառ չարտասանեց, ընդհակառակն աւելի սերտ, աւելի սիրալիր յարաբերութիւններ հաստատեց «Հանրապետական» Թուրքիոյ հետ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՈՒԺԳՆՕՐԷՆ Կ'ԱՐԾԱՐԾԷ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

»»»» o ««««

Խուժք մը Անգլիացիներու առաջարկը

Խումբ մը Անգլիացիներ նամակ մը ուղղելով «Թայմս»ի, կ'առաջարկեն Գերմանիոյ հոգատարութեան տակ դնել իր նախկին գաղթավայրերը, պայմանաւ որ բնիկները չչահագործուին եւ այդ գաղթավայրերը ամրողջովին բաց ըլլան միւս ազգերու առեւտուրին առջեւ: Միւս կողմէ, որպէսզի Գերմանիա չզանգատի թէ միայն ինքն է որ նախապէս գաղթավայրեր ունէր, իսկ այժմ պարզապէս հոգատարութիւն կ'ունենայ, միւս եւրոպական պետութիւններն ալ պէտք է հովանաւորեալ երկիրներու վերածեն իրենց գաղթավայրերուն մէկ մասը:

Գերմանական թերթերը արտատպելով այս նամակը, ամբողջովին կը մերժեն զայն եւ հեգնութեամբ դիտել կուտան թէ արտասահմանի մէջ հասկըցած չէ՞ն Հիթլէրի այնքան բացորոշ յայտարարութիւնը,— « վերադարձնել գերմանական նախկին սեփականութիւնը »:

Կարծես ազդանչան մը տրուած ըլլար, ամբողջ գերմանական մամուլը հակաեմբեր 7ին լայն թեղ տուած էր գաղթավայրերու հարցին: Ինչպէս կ'երեւայ, Հիթլէր կ'ուզէ ազդել աչխարհի հանրային կարծիքին վրայ, հասկցնելով թէ գաղթային խնդիրը հրատապ հանգամանք ունի Գերմանիոյ համար եւ այլ եւս կարելի չէ ետ առնել կամ յետաձգել զայն: Ամէնէն ազդեցիկ թերթերը այլեւս անվիճելի հոչակելով Գերմանիոյ իրաւունքը, դիտել կուտան թէ Եւրոպան երկուքի պիտի բաժնուի, եթէ Գերմանիա չվերստանայ իր գաղթավայրերը: Ուրեմն, հետեւանքը պիտի ըլլայ սոսկալի ազէտ մը, ուրիչ խօսքով՝ պատերազմ: Այս առթիւ ուրիչ սպառնալիք մը եւս,— Ափրիկէի բոլոր գաղթավայրերը համայնավարութեան վտանգին պիտի ենթարկուին, եթէ Գերմանիա չվերստանայ իր գաղթավայրերը:

*** Անգլիոյ պահպանողական կուսակցութեան համագումարը առջի օր բանաձեւ մը քուէարկեց, որ բողոքելով կարգ մը ազատական եւ ընկերվարական շրջանակներու առաջարկութեանց դէմ, վճռապէս կը մերժէ Գերմանիոյ վերադարձնել նախկին գաղթավայրերը:

Իտալիոյ պատասխանը Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի

Իտալական կառավարութիւնը ուշացուցած ըլլալով իր պատասխանը, Հռոմի անգլիական եւ ֆրանսական դործակատարները ամէն դիմում կատարեցին Կոմս Չիանոյի, որ հաւաստեց թէ այսօր-վաղը պիտի յանձնէ պատասխանը:

Ինչպէս յայտնի է, Անգլիա եւ Ֆրանսա կ'առաջարկեն խորհրդակցութիւն մը կատարել Սպանիոյ մասին, եւ մանաւանդ ետ կանչել օտար կամաւորները: Իսկ իտալական կառավարութիւնը աւելորդ կը գտնէ նոր բանակցութիւններ եւ կը նախընտրէ Լոնտոնի ոչ-միջամտութեան յանձնաժողովին մէջ քննել խնդիրը: Միեւնոյն ատեն չկամութիւն կը ցուցնէ կամաւորներու հարցին մէջ, ուզելով նախ ապահովել Ջօր. Ֆրանքոյի պատերազմիկի հանգամանքը:

*** Երկկ բոլոր թերթերը կը հաղորդէին թէ Իտալիա զէնքի տակ հրաւիրած է բոլոր պահեստները: Իտալական կառավարութիւնը անմիջապէս հերքեց այս լուրը: Զախակողմեան թերթերը կը պնդեն թէ լուրը ճիշդ է եւ թէ երեք դաս պահեստիներ զէնքի տակ առնուած են զանգուածօրէն, «ինչ որ երբեք սովորական հանգամանք չունի »:

Խորհրդակցութիւններ Ծայր. Արեւելքի մասին

Իրրեւ հետեւանք նախագահ Րոզվէլթի ճառին, տենդագին խորհրդակցութիւններ տեղի կ'ունենան Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներուն միջեւ, ժողովի հրաւիրելու համար չահակից պետութիւնները, Ծայր. Արեւելքի գործերուն առթիւ: Հրաւիրուելիք պետութիւնները պիտի ըլլան 14 — 15: Արդէն նամակներ ուղղուած են այն ինք պետութեանց որ 1922ին դաչնագիր մը ստորագրած են Չինաստանի մասին:

Ճափոն կը չարունակէ անտեսել այս իրարանցումը: Առջի օր կէս - պաշտօնական գեկոյց մը հրատարակուեցաւ, որով ճափոնական կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ պիտի չմասնակցի ծրագրուած ժողովին եւ պիտի չհան - դուրժէ որ եւ է միջամտութեան: Իտալիա եւ Գերմանիա իրենց կարգին իրաւունք կուտան Ճափոնի: Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը միջոցներ կը խորհի, խօսքէն գործի վերածելու համար նախագահ Րոզվէլթի ազդարարութիւնները:

Գերմանական մամուլը խօսելով Րոզվէլթի ճառին վրայ, կ'ըսէ թէ նախագահին ըրածը կեղծիք է, քանի որ Մ. Նահանգները 10.000.000 տոլարի զէնք ծախած են Ա. Միութեան, սեպտեմբերի ընթացքին: Ցեղեկագրի մը համաձայն, այդ ամսուն ծախուած է 18.000.000 տոլարի զէնք, եւ տասը միլիոնը Ա. Միութեան կը պատկանի: Չինաստան ալ գնած է 2.809.000 տոլարի օդանաւ, թընդանօթ եւ ռազմանիւթ, իսկ Ճափոն միայն 439.000 տոլարի, մեծ մասով օդանաւ:

Մ. Նահանգներուն մէջ կ'առաջարկեն պոյքոթ հոչակել Ճափոնի դէմ: Շատ մը կազմակերպութիւններ գործի ձեռնարկած են արդէն: Կը յուսացուի 50 առ հարիւր նուազեցնել Ճափոնական արտածումները, եթէ կիները բամպակեղէն գործածեն փոխանակ մետաքսեղէնի:

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՎ

ՖՐԱՆՔԵՒԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ցոյցերը կը չարունակուին: Վարչապետ Պ. Շօթան հինգշաբթի օր ճառ մը խօսելով Փարիզի ամերիկեան ակումբին մէջ, յչեցուց թէ « Ֆրանսա կը մերժէ որ եւ է դաղափարական պատերազմ, որ կոդմէն ալ ըլլայ: Ան կը չանայ թիւրիմացութիւնները փարատել արտաքոյ խօսակցութիւններով, առանց յետին մտքերու կամ թշնամութեան »: Նոյն օրը յիչատակարան մը եւս բացուեցաւ Շաթօ Թիէռիի մօտ, իրրեւ խորհրդանչան ամերիկացի զինուորներուն քաջութեան:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓՐԿՈՒԻԵՑԱՒՆՔ ...

Խառ մը ունիմք.— «ազգապահպանում », որ տարիներէ ի վեր կը գրաղեցնէ արտասահմանի մամուլը:

Բառն անգամ խորք պիտի հնչէր, եթէ հայրենիքի մէջ գտնուէինք:

Բայց, տարագրութիւնը շատ բաներ սորվեցուց մեզի: Անշուշտ շատ բաներ ալ մոռցուց — ինչպէս, օրինակ, հայերէնը եւ աշխարհագրութիւնը: (Գիտէ՞ք ո՛ւր են «էկէ»ն, «Թրիփոլիթանիա»ն, «Նիսէ»ն, «Թռուա»ն եւն.: Չայեվար թերթերու մէջ հանդիպեցայ):

Արդ, ի՞նչպէս ապահովել ազգապահպանումը:

Ի՞նչպէս ընել որ տարագիր բազմութիւնները չհալին, չօտարանան, չկորսուին:

Բազմաթիւ միջոցներ առաջարկուած են մինչեւ հիմա, իսկ այդ միջոցներուն կեդրոնացման, արդիւնաւորման համար անհրաժեշտ համարուած է ընդհ. կազմակերպութիւն մը:

Դժուարութիւնները շատ են, բայց եւ այնպէս ուրիշ երէ չեն տեսներ ա նոնցմէ որ մղուին ուսումնասիրած են այս խնդիրը:

Այդպէս չի մտածեր եգիպտոսի ռամկավար պաշտօնաթերթը.

— « Ոմանք, Սփիւռքի Հայութեան վերաբերող ընդհանուր գործերը վարելու եւ կարգաւորելու համար անհրաժեշտ կը նկատեն նոր մարմինի մը կազմութիւնը, ըստ իրենց հայեցակէտին: Անկուսակցականները կ'ուզեն որ այդ մարմինը վեր ըլլայ բոլոր կուսակցութիւններէ, նոյնիսկ անոնց մէ դուրս կազմուի: Կուսակցականներէ ոմանք, նման մարմնի մը կազմութեան հետամուտ եղած են, պայն իրենց ազդեցութեան ենթարկելու յեղին մտքով: Մենք եւ մեզի նը – ման մտածողներ այդպիսի մարմնի մը կազմութիւնը անհնարին նկատած ենք եւ կը նկատենք մեր պայմաններուն մէջ, քանի որ զանազան երկիրներ ունին իրենց իւրայատուկ պայմանները եւ ասոնցմէ մէկուն մէջ կազմուած ո եւ է մարմին, ինչ որ ըլլայ իր կազմը կամ տարողութիւնը, չի կրնար իր ազդեցութիւնը եւ հեղինակութիւնը կիրարկել ուրիչ երկիրներու մէջ»: («Արեւ», 29 Մեպտ.):

Արդ, ի՞նչ ընել: Այս չէ, այն չէ, հապա ի՞նչ :

Արեւ դեղագիրն ալ գտած է.

« ... Ուրեմն զարձեալ պէտք է վերադառնալ իրական կէանքին, արդէն իսկ գոյութիւն ունեցող մարմինները եւ հաստատութիւնները աչքի առաջ ունենալ եւ ատոնց միջոցով ընել այն, ինչ որ տակաւին չենք կրնար, ազգ - ովին :

Մենք երեք հիմնարկներ կամ կազմակերպութիւններ կը տեսնենք, ո - րոնցմէ դուրս ազգային ուժերու խմբաւորում մը անհնարին է: Առնցմէ առաջինը Հայաստանեայց եկեղեցին է, երկրորդը՝ Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը եւ երրորդը՝ Ռամկավար Ազատական կուսակցութիւնը »:

— Ինչո՞ւ կը խնդաս :

— Այս մարդը ջաղացքէն կուգայ, ալիւրը գլխուն :

— Ջեմ հասկնար:

— Ես ինչ ըսեմ, դուն շատ հասկըցիր: Այս բաները գրող տիրացուն ժամ կ'երթա՞յ: Գոնէ Փարիզի, Մարսէյլի եւ արուարձաններու եկեղեցիները հանդիպա՞ծ է, համրա՞ծ է հաւատացեալները: Ես գիտեմ որ ամէն տեղ ալ ժամուն դիմացի սրճարանը աւելի շատ յաճախող ունի քան եկեղեցին: Մինչեւ անգամ կիրակի օրերը :

— Միայն եկեղեցի չըսեր, այլեւ Բարեգործական :

— Համբերէ, այս մարդը մոռցե՞ր է որ Բարեգործականի հիմնադիրներէն շատերը հայերէն հազիւ գիտէին կամ հայկական կեանքին վրայ կը նայէին իրենց «էէօշկ»երուն պատուհաններէն: Իսկ իրենց արտադրած սերունդը աչտարակէն ալ չի նայիր: Ես գիտեմ Բարեգործականի « երիտասարդաց » մը որ գրադարանին մէջ Հայոց պատմութեան փրաններէն գիրքի մը կողքն անգամ բացած չէ :

— Դուն ալ ամէն բան սեւ կը տեսնես: Երրորդ ապատէն մըն ալ ունիմք, ռամկավար ազատական կուսակցութիւնը :

— Այդ մասին ըսելիք չունիմ: Արդարեւ, այդ կուսակցութիւնը այնճան խորհրդաւոր ուժ մըն է որ, միշտ կը փնտռուի: Մօտենաս կը փախչի, բռնուիս՝ կը հայի: Իսկ ինչ որ կը փրնտռուի, կը համարուի թանկագին :

Վ.Ա.Հէ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԼԻՍԲԷՅԻ ՄԷՋ

Այսօր, Շաբաթ, 9 Հոկտեմբեր, գիշերուան ժամը 8.30ին: Մանրամասնութիւնները տեսնել Դ. էջ:

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Նախկին նախարար Պ. Կէռնիւ յօդուած մը նուիրելով այս հարցին, «Թրիպիւն ու Նասիօն» չաբաթաթերթին մէջ, դիտել կուտայ թէ օտարականներու «կազմական կանոնագիրը» բացատրութիւնը չատ խոշոր բան մըն է: Իր կարծիքով, վարչապետին եւ ներքին նախարարին գործը պիտի ըլլայ ոչ թէ այդպիսի կանոնագիր մը յօրինել, այլ վերջնական «հրահանգներ» կամ «յանձնարարութիւններ» մշակել ի պէտս վարչական իչխանութեանց, կարգադրելու համար օտարականներու մուտքի եւ բնակութեան, ինչպէս եւ ելքի խնդիրները:

Այս առթիւ, Պ. Կէռնիւ ալ կ'ընդունի թէ օտարականներու Ֆրանսա մուտքը տեղի կ'ունենայ մեծ դիւրութեամբ, « թերեւս չափազանց դիւրութեամբ »: Եւ բացատրելով «այցելութիւն» եւ «բնակութիւն» բառերուն տարբերութիւնները, կը յիչէ այս առթիւ կատարուած զեղծումները: Ինք անհրաժեշտ կը դտնէ որ օտար աչխատաւորներ ընդունուին միայն այն ատեն երբ պայմանագիր ունին, սահմանափակ ժամանակով, եւ եթէ Ֆրանսա կը կարօտի այս կամ այն դասակարգի բանուորներու: Արդէն այդպէս կ'ըլլայ· բայց յօդուածագիրը նոյնքան բնական կը դտնէ որ պայմանագրութիւնը լրանալէ վերջ եկուորը վերադառնայ իր երկիրը: Իսկ եթէ եկողը աչխատասէր չէ, պէտք է եկամուտի աղբիւրներ ունենայ, որպէսզի բեռ չըլլայ հանրութեան վրայ: Պէտք է նաեւ դերծ ըլլայ վարակիչ կամ ծանր հիւանդութենէ, որպէսզի հիւանդանոց չյինայ· պէտք է դատական անցեալ չունենայ, որպէսզի Ֆրանսայի բանտերը չլեցուին: Այս բոլոր վերապահումներով հանդերձ, Պ. Կէռնիւ չատ բնական կը դտնէ որ քաղաքական փախստականները միշտ եղբայրաբար ընդունուին, «որովհետեւ Ֆրանսան այլեւս Ֆրանսա պիտի չըլլայ, եթէ սակարկէ իր հիւրընկալութիւնը »:

Գալով կանոնաւորապէս հաստատուած օտարականներուն, յօդուածագիրը համաձայն չէ որ քաղաքացիական բոլոր իրաւունքները արուին անոնց, ի վնաս Ֆրանսացիներուն: Ինչ կը վերաբերի քաղաքական իրաւունքներուն, ա - նոնք պէտք չէ զրկուին հաւաքարար խօսակցելու, թղթակցելու, հրատարակութիւններով եւ ժողովներով իրենց յիչատակներն ու յոյսերը մշակելու իրաւունքէն: « Բայց, անոնք ալ իրենց կողմէ պէտք չէ մոռնան թէ իրենք հիւրեր են, թէ չեն կրնար խառնուիլ ներքին վէճերու եւ պէտք է պզուչանան մեր հողին վրայ իրենց կառավարութեան դէմ կատարել որ եւ է արարք որ կրնայ արդարացի դիտողութիւններ կամ վրէժխնդրական անօրինութիւններ յառաջ բերել մեր դլխուն »:

Պ. Կէռնիւ կը խօսի նաեւ օտարականներու վտարման վրայ եւ կ'առաջարկէ որ օրինազանցները արտաքսուիլ առաջ, դատուին վարչական յանձնախումբի մը առջեւ, որպէսզի զոհ չերթան կամայականութեանց :

ԿՈՄՍՈՄՈԼԻ ԴՈՒՌԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

»»» • «««

Իսկ ինչպե՞ս է ընթանում ցանքսի ծրագրի կատարումը Ղազանչիի շրջանի գյուղերում։ Ինչպե՞ս են աշխատում կոլտնտեսությունների նախագահները, բրիգադավարները, կոմսոմոլական կազմակերպությունները։ Ահա այդ մասին մեր թղթակիցների նամակները։

Ղազանչիի շրջանի կոլտնտեսությունների մեծ մասում ցանքսի ծրագրի կատարումը ընթանում է դանդաղ տեմպերով։ Ցանքսի ծրագրի կատարման ամենավատ վիճակը Ղազանչիի շրջանի Ղարաբուլաղի կոլտնտեսությունում է։ Այստեղ մինչև հիմա ցանքսի ծրագրի կատարումը հասել է ընդամենը 30 տոկոսի։ Ինչո՞ւ է այդպես։ Ինչո՞ւ Ղարաբուլաղի կոլտնտեսությունում ցանքսի ծրագրի կատարումը այդքան ետ է մնում։ Պատասխանը պարզ է։ Կոլտնտեսության նախագահ Ռուստամ Ալիևը, որ ինքնագոհ մարդ է, ոչ մի կերպ չի ուզում հասկանալ, որ ցանքսի ծրագրի կատարման համար պայքարելու ժամանակը անցել է, որ ցանքսի ծրագրի կատարման համար պայքարելու ժամանակը հենց հիմա է։ Ռուստամ Ալիևը ոչ միայն չի ուզում հասկանալ այդ, այլև ինքնագոհ ժպտում է, երբ նրան ասում են, որ ցանքսի ծրագրի կատարման համար պայքարելու ժամանակը անցել է։ Ռուստամ Ալիևը ոչ միայն չի ուզում հասկանալ այդ, այլև ինքնագոհ ժպտում է, երբ նրան ասում են, որ ցանքսի ծրագրի կատարման համար պայքարելու ժամանակը անցել է։

ՀԱՅՈՒՀԻՆ ՊՎՈՎԻՉԸ

(ՎԵՊ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆԻՑ ԹԱՐԳՄ.)

»»» ◦ ‹‹‹‹

Թեպետ ու մարդ Աստված դնի, որ ոչ ոք չիմանայ ուրիշի գաղտնիքը, բայց ինքն իրեն միշտ կասի, որ գոնե մի հոգի գիտի։ Ուրեմն ինչո՞ւ ես ուզում, որ ես չիմանամ։ Ես ինչ եմ քեզ համար, որ ինձ չես ուզում վստահացնել։

Ցորի ու Ցորի ուրախացան, որ հայրիկը ինքն իրենից խոսեցրեց։ Ցորի ասաց.

— Հայրի՛կ, Աստված մեզ տեսնում է, ինչպես որ դու մեզ տեսնում ես։ Ինչո՞ւ ես ուզում, որ մարդ չիմանայ, թե ինչ է անում։

— Ես չեմ ասում, որ չիմանայ, — պատասխանեց հայրը։ — Ես ասում եմ, որ ինձ չիմանայ։ Ես ինձ համար եմ ուզում, որ չիմանայ

ԱՆԳԼԻՈՅ աշխատաւորական կուսակցութիւնը 262.000ի դէմ 2.169.000 ձայնով քուէարկեց բանաձեւ մը, որ անհրաժեշտ կը դանէ Անգլիոյ վերազինումը։ Այս առթիւ 228.000ի դէմ 2.167.000 ձայնով մերժուեցաւ ուրիշ բանաձեւ մը, որ կ'առաջարկէր չընդունիլ բանակին եւ նաւատորմին համար պահանջուած վարկերը։ Կուսակցութեան ներկայացուցիչը ազդարարեց իր ճառին մէջ,— « եթէ չընդունէք, անօթի պիտի մնանք պատերազմի պարագային»։

ՏԻԿԻՆ ՍԿՈՊԼԻՆ խնդրած էր առժամապէս ազատ արձակել զինքը, բայց Զօր. Մ'լէյերի վաստաբանները միջամտեցին եւ խնդրագիրը մերժուեցաւ։ Զօր. Մ'լէյերի անհետացման մասին կատարուած քննութիւնները որ եւ է արդիւնք տուած չեն մինչեւ հիմա։

ՆիՍի ընդհանին մէջ, գիւղի մը դպրոցին աշակերտները դասադուլ հռչակեցին։ Երբ ուսուցիչները դասարան մտան, աշակերտներուն տեղ գտան անոնց ծնողները ...

ՄՈՍԿՈՒԱՑին կը հեռագրեն թէ 9 պաշտօնեաներ մահուան դատապարտուեցան նոյն ընդհանին մէջ, իբրեւ խափանարարներ։ Վերջին չորս օրերու ընթացքին 49 մահավճիռներ արձակուած են դատարաններու մէջ, մինչեւ հաշուելով Աճարխատանի 8 մահապարտները, որոնց գլուխը կը դանուի վարչապետը։ Մուհամմէտ Տօլկատ, Տաղստանի հանրապետութեան նախագահը եւ Քէրիմ Մահմէտագէկով, վարչապետը, պաշտօնանկ եղան իբրեւ «քաղքենի ազգայնականներ», ուրիշ խօսքով՝ անկատարելական ։

ՊԱՂՏԱՏի թերթերը ուժգնօրէն կը բողոքեն Պաղեստինի մէջ գործադրուած խստութեանց դէմ։ Թերթ մը դիտել կուտայ թէ «Անգլիա կ'ուզէ որ Պաղեստին հլու հնազանդ իր վիզը երկարէ, մարթութեան համար աշխարհակալութեան խորանին վրայ»։— Պաղեստինի արաբական կոմիտէն լուծուած ըլլալով, նոր մը կազմուեցաւ Դամասկոսի մէջ, երեք արաբ երեւելիներով ։

ՖԱՇԱԿԱՆ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ մասնաւոր դասընթացքի մը պիտի հետեւին մարզիչ Իտալիոյ մէջ, մարզուելու եւ ռմբիկեան դաղթավայրերը կրթելու համար։ Պիտի սորվին աշխարհագրութիւն, պատմութիւն, կրօնք, ինչպէս եւ առանձին տնտեսութիւն, որպէսզի երթան ծառայեն, մաքուր պահելու համար իտալական արիւնը ։

ՎԵՑԵՐԱՆՆԵՐՈՒ ՖՈՆՏԻՆ

ՍԱՐՍԷԼԷՆ Պ. ԿԱՐՕ ԵՐԱՆԵԱՆ 20 ֆրանք կը նուիրէ վեցերաններու ֆոնտին, փոխան ծաղկեպսակի, լեհոն ՊԱՊՈՆԵԱՆԻՆ մահուան առթիւ։

Ա Չ Գ

ՍԷՆ ԺԷՌՄԷն (Քարսէյլ) Ս. Ցահակ մեսրոպ եկեղեցւոյ հիմնադուռեհան եւ անուանակոչութեան 6ր. տարեդարձի առթիւ, եկեղեցւոյ շինութեան ատարոյներու, նաեւ բոլոր հայ նահատակներու հոգւոյն հաժար. վաղը, կիրակի հոգեհանգստեան պաշտօն ու մատաղի բաշխում պիտի կատարուի։

×

ՎԱՂԸ, ԿԻՐԱԿի, Քարգմանչաց տօնին առթիւ հանդիսաւոր պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն տեղի պիտի ունենայ Ալֆորվիլի Ս. Գէորգ եկեղեցին, սկզբնաւորութիւն ժամերգութեան ժամը 8։ Ս. պատարագ՝ ժամը 10։ ժամերգութենց աւարտումէն անմիջապէս վերջ քանախօսութիւն օրուան տօնին առթիւ։

Կ. ԽԱՉԻ ՍՐԱՀԻՆ ՀԱՄԱՐ

Հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են իսի լէ Մուլինոյի Կ. Խաչի սրահին քարեզարդութեան հաժար։

(Ֆ. ցանկ)։

Մ. Օտեան, Լ. Գուլումճեան, Գ. Պալապանեան, Հ. Հանուալեան, Եր. Ըմպատեան 100ական ֆր., Օ. Թոթեան, Յ. Աբրահամեան. Յ. Գալուստեան, Ա. Գանտիլեան, Պ. Մեքսքեան, Մ. Պետրոսեան, Հ. Զքաքեան, Բ. Գլճճեան, Բ. Մարքոսեան Յ. Մինասեան, Ն. Դարբինեան, Լ Ղուկասեան, Յ. Ազարեան, Յ. Աւետեան, Մ. Տէրտէրեան, 50ական Ա. Կիրակոսեան, Յ. Գարակէօզեան, Հ. Մինասեան, Հ. Կամկամեան, Յ Մարաճեան, Յ. Ճապուեան, Գ. Գազանճեան. Ա. Կիրակոսեան, Ա. Փբրումճեան, Բեռնօ, Յ. Յովհաննէսեան, Օ. Քալբուեան, Մ. Գասպարէ, Ա. Գարեեան, Ն. Գըշիկեան, Տիկին Ա. Օտեան 20ական, Խ. Ամիրեան 25, Տիկին Եահնեան 15, Գ. Ա. Գանիէլեան, Ա. Մարտիրոսեան, Հ. Թիֆթիքճեան, Խ. Քէօշկէրեան, Ց. Շիրվանեան, Փիլիպոսեան, Արթինեան, Տիկին Գափամաճեան, Տիկին Գորգիկեան, Օր. Ղազիկեան 10ական, Գ. Մահակ Ազարեան 100, Իսկի Եբիտ. Մ'իութիւն 400։ Գումար՝ 2210։ Ա. ցանկէն՝ 315, (Տես «Ցառաչ» 14 Յուլիս)։ Ընդ. գումար՝ 2525։

Ի դիմաց վարչութեան
ԿԱՐՄԻՔ ՄՈՐԱԻԵԱՆ

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՖՐ. Կ. ԹԱԶի Լիոնի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը, կիրակի, 10 Հոկտ. կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 181 Փուռ Լաֆայէթ, գրադարանի սրահը։

ՕՐԱԿԱՐԳ.— Շրջաթերթականի ընթերցուած։ Նոր վաթսունեան ընտրութիւն։ Ընթացիկ խնդիրներ։

Ջ. Ո. ՄՐՈՒԹԵԱՆ կրքնոպլի մասնաճիւղը հանդէս մը կազմակերպած է այս կիրակի-կէսօրէ վերջ։ Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ.

Այսօր, Շաբաթ, 9 Սեպտ. իրիկուան ժամը 8.30ին, Շան գ'էլիզէի Թատրոնին մէջ կրքընոպլի երգիչ խումբը Լիոնէ երաժշտանոցի խումբին հետ երգահանդէս մը պիտի տայ։ Երգախումբին մէջ կը գտնուի նաեւ Օր. Տովինար Տէր Պետրոսեան։

Հ. Մ. Ը. Մի Մարսէյլի Մասնաճիւղին դասախօսութիւնը այսօր, Շաբաթ, իրիկուան ժամը 9ին։ կը դասախօսէ Վարդգէս Մրմռնեան։ Նիւթ՝ *Ֆութպոլը*։ կը խնդրուի ֆութպոլ խաղացող անդամներէն ներկայ ըլլալ։ Վերյիշեալ մզգուումներու տարեշրջանը բացուած է։ փափաքողները միութեան ժողովատեղին։

Հ. Յ. Դ.

Փոստիզ

ԽՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼինոյի «Զաւարեան» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Վէր ռամեան», «Մուքատ», «Մշօ», «Պերճեվեան» եւ «Արդուճեան» խումբերուն ընկերները 9 Հոկտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ակումբին մէջ։

Օրակարգ՝ Ձեկուցում կոմիտէի եւ ընտրութիւն։

ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՆԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները Շաբաթ, 9 Հոկտ. ժամը 9ին իր ակումբին մէջ։

կարեւոր օրակարգ։

Գառաստ

ՄԱՐՍԷԼԻ «Մուքատ» խումբի ժողովը 10 Հոկտ., կիրակի։ Ներկայ պիտի ըլլայ ընկ. Վ. Համբարձումեան։

ՏԷՍԻՆի կոմիտէի անդամական ընդհ. ժողովը այս կիրակի, 10 Հոկտ., առաւօտեան ժամը 9.30ին, սովորական ժողովատեղին։ կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները։ կարեւոր օրակարգ։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ԲՈԼՈՐ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆԵՐՈՒ ԵՒ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

9 Հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին

Պրէալան Մարսէյէի ընդարձակ սրահին մէջ, (146. Chemin des Chartreux)

կը նախագահէ Ընկ. Հ. ՍԷՐԷՆԿԻԻԼԵԱՆ

կը բանախօսեն ընկերներ

ՎԱՐԴԳԷՍ ԱՇԱՐՈՆԵԱՆ ԵՒ Վ.ԱՇԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

կ'երգեն՝ Օրիորդ ՊԵՐՃՈՒԻԷի ԴԷՈՐԳԵԱՆ, ընկ. Ա. ՄԱՐԳՍԵԱՆ եւ Օր. Մ. ՊԷՆԿՈՑԵԱՆ

կ'արտասանեն՝ ընկերներ Դ. ՔԷՆՏԻՐԵԱՆ, Կ. ԽԻՒԹԼԵԱՆ, Մ. ԴԱԻԹԵԱՆ

Պիտի նուագէ՝ ֆլիթակահար Գ. ՀԱՅԿ ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ

(ֆոնսէրվաթուարի Ա. մրցանակով)

Հանդէսը կը վերջանայ ճիշդ ժամը 11.45ին

Ա.ռնել 1, 4, 5, 11. 41 եւ 53 թէ հանրակառքերը

ՇԱԽՍԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ Ե ՖՐԱՆՔ։

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ„Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՎԻՆԵՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Մուքատ» Խումբին եւ հովանաւորութեամբ Մարսէյլի Շրջանային կոմիտէի

10 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 9ին Պար Փիժոնիէի սրահին մէջ ։

կը նախագահէ Ընկ. Վ. ՏԷՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

կը բանախօսէ Ընկ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։ ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

Ընկերատնտեսական խնջոյք Առնուվիի մէջ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան «Վարդան» ենթակոմիտէի հովանաւորութեամբ, Դաշնակցութեան Օրուան առթիւ, այս Շաբաթ, 9 Հոկտ., ժամը 5էն մինչեւ կէս գիշեր Պ. Ն. Նիկողոսեանի սրճարանին մէջ։

կը խօսի Ընկ. Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Երգ, արտասանութիւն, հայկական եւ եւրոպական պարեր։

Ինքնոյքի մասնակցութիւն՝ մեծերու 10 Ֆր., փոքրերու 5 Ֆր.։

Միայն հանդէսի մասնակցութեան մուտք 1 Ֆրանք։

Ֆր. Կ. ԽԱՉի ՓԱՐԻԶի ՄԱՍՆԱՃԻՒՂի ՅԵՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ 14 Նոյ.ին Salle Victor Hugoի մէջ։ կը խնդրուի չխաչաձեւել։

Մարսիլիահայ կազմակերպութիւններու ուշադրութեան

Մարսիլիահայ մշակութային միութեան հովանաւորութեամբ, յառաջիկայ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 28ին, կիրակի կէսօրէ ետք, մալ փրանի մէջ, մեծ պատրաստութեամբ եւ արտակարգ շուքով պիտի տրուի նուագահանդէս մը՝ դեկավարութեամբ երաժշտագէտ Գ. Ալեքսանի։ ցանկնախսումբս կը խնդրէ բոլոր մարսիլիահայ կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ սոյն թուականը եւ չխոչընդել գայն։

"ՇԻՐԱԿ„

Արեւելքի միակ իսկական օդին է ընդունակ։ Անմրցելի։ Անխարդախ պատրաստուած գուտ չամիչի թուենով։ Հայ աւանդական սեղանին զարդ։

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆի ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌ
Ճաշարան **Ց Լ Օ Ր Ի Կ**
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 – 78
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ–ՃԱՇԱՐԱՆ
Sphinx
2, Rue Boutebrie, Paris(5)
Tél. Odeon 33—65, մէթրօ St. Michel եւ Cluny
Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ հաժեղ կերակուրներ
Անարատ օղի՝ տաք աղանդերներով (մէզէ)։
Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն։ դիւրահասելի գին։

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**
Tél. Colbert 74—51, 47—22
Ծտաթ գրաւմներու փոփոխութիւն, ցէքեր կը տրուին ամէն երկրի հաժար։ կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ։
ԼԱՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ Եւ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Յանուաբ 1էնսպասայկրգործադրենք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխօսլավաք բրդեղէններու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, Քրիքօթաժի, գուլպաներու եւ ն.ի.տ.համար։
Աներեւոյթ ապրանքներ բացառապէս ղեղչուած գիներով։
կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood *եւ* Royal *դիւրափոխադրելի ղրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն։*
փափաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները։
Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**
Tél. Opéra 67-77, 67-78

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
La Maison de la Photo
կը լուսանկարենք անհատներու, հարսենական, խմբական, մանուկներու, ինքնաթեան թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նորութիւններով եւ գեղարուեստական ճաշակով։ Ժամադրութեամբ ուզուած վայրի մէջ։ Մեր լուսանկարչատունը իր մանրագիտութեամբ պատրաստած նկարներով եւ իր չափաւոր գիներով չունի իր նմայէր գոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները։
Դիմել ՎԱՂԱՐՇԷն, **50, Bld. Longchamp, Marseille**
Tél. : National 13-16

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Գիտցէք որ ձեր աշխատանքի կանոնաւորութեան հաժար ձեր շահը կը պահանջէ, որ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԻՐԵՂԷՆՆԵՐԸ ածան գնելու հաժար դիմէք
***B. MAURICE**ի, 20, Rue Oberkampf, մէթրօ Oberhampf*
եւ Fille de Calvaire. Tél. Roq. 27-33
Գնելով MAURICE*էն ձեր սեղափոխութեան եւն ծախքերը պիտի շահիք։*

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Թեկնուժի պատճառաւ ծախու է դիւրամատչելի **պայմաններով** Մարսէյլի կեդրոն վայրի մէջ 12 տարիներէ ի վեր գործ եղող յարկաբաժիններու մէջ հաստատուած դերձակատուն մը՝ շատ լաւ յաճախորդներով։

60 հազար ֆրանքի անգլիական եւ ֆրանսական ընտիր կերպասներ մէջ մետրը կը ծախենք նախկին գիներով (հրապարակի ներկայ գիներէն *100*ին *60—80* պակաս)։ Լաւագոյն պատեհութիւնը Մարսէյլի հայ դերձակներուն։ Դիմել՝ Tailleur, 16 *Rue de la Bibliothèque*, Մարսէյլ։

«ԾԱՌԱՅ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (*4 0*)

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» ◦ ««««

— *Կարելի՞ է հաւատալ դրան ...*

— *Կարելի է ... պատասխանեց Վարդանը։*

Երբ օդայի մէջ ճրագը վառուեցաւ, գիւղական սովորութեան համեմատ, իսկոյն ընթրիք տուին։ Այս գիշեր սեղանակից էին Ծերունի հօր հետ երբա բոլոր վեց որդիները, որովհետեւ Թոմաս էֆէնտին այնտեղ չէր, եւ մի ուրիշ բարձրաստիճան հիւր չը կար, որի պատճառով որդիները համարձակութիւն չունենային սեղան նստելու։ Վարդանը տան տղայ էր համարուում, նոր հիւրին վրայ նայում էին որպէս մի մարդու վրայ, որ այնքանով եւս դոհ պէտք է լինէր, որ այս գիշեր կուշտ փորով հաց էր ուտելու ։

Ընթրիքի ժամանակ խիստ տխուր անցաւ ։ Վարդանը եւ նոր հիւրը համարեա չէին խօսում։ Իսկ Ծերունին նոյնպէս խիստ հոգին անգամ խօսք էր փոխում իր որդիների հետ։ Սեղանակիցների սրտերը լցուած էին զանազան տեսակ, միմեանից տարբեր ցաւերով ։

Ծերունին կասկածում վրայ էր մտածում, թէ նա դժգոհութեամբ հեռացաւ իր տնից։ Հայրապետը զբաղուած էր Քիւրտ բէկով եւ Լալայի վիճակով. կրկին միտքն էր բերում Սառայի պատմութիւնը եւ մտածում էր, թէ ի՞նչ պէտք է անել։ Ծերունու միւս որդիները մտածում էին իրանց մշակութիւնների վրայ, թէ առաւօտեան ով ի՞նչ գործ պէտք է կատարէ։

Վարդանի գլխի մէջ պտըտւում էր Լալայի գեղեցիկ ուրուականը։ Իսկ նոր հիւրը, Աատուած գիտէ, թէ ինչ բանի վրայ էր մտածում ...

Երբ սեղանը հաւաքեցին, Սահակ նիկը բերեց իրիկուը եւ լապտերը, իր ձեռքով ջուր ածեց, եւ տեղային սովորութեան համեմատ, նրանք լուացին իրանց ձեռքերը, գոհացան եւ վառք տուին Աատծուն ։

Ծերունին սկսեց ծխել իր երկայն չիբուխը, իսկ Պ. Դուդուկչեանը հանեց իր ծոցից մի գեղեցիկ պօրտսիգար, որ ամենուին չէր համապատասխանում նրա հնամաշ հագուստին, եւ դուրս բերելով նրա միջից մի թան կապկին սիղար, երկար եղունդներով ծայրը կտրեց եւ սկսեց ծխել ։ Փոքրիկ սենեակը լցուեցաւ հաւանեան ծխախոտի անուշահոտութեամբ ։ Երեւում էր, որ այդ մարդը մի ժամանակ դուրկ չէ եղել կեանքի վայելչութիւններից, իսկ այժմ հանգամանքները ձգել էին նրան մի տարօրինակ կեանքի մէջ։

Ընթրիքից յետոյ խօսակցութեան առարկան Թոմաս էֆէնտին էր։ Վարդանը մանաւորապէս պատմել էր Պ. Դուդուկչեանին այդ մարդու մասին, եւ այդ պատճառով խօսակցութեան առարկան նրան բաւական ծանօթ էր։ Ծերունի Մաչօն խիստ քաղաքավարի կերպով նկատեց Վարդանին, թէ նրա այն օրուան վարմունքը էֆէնտու հետ անխոհեմ էր ։

— *Ես, ասաց Նա,— դու պիտես, որ էֆէնտին, կարելի է, քեզ մի վնաս չը կարողանայ հասցնել, որովհետեւ այստեղացի չես, բայց մենք քո փոխարէն պիտի տուժենք նրա հասցրած վնասը։ Դու խօ լսե՞լ ես Թուրքի առածը. « էշից վախեցաւ եւ սկսեց փայտին ծեծել »...*

Ծերունու խօսքերը կրկին հաւաքեցին խենթի խծաները(*)։ Նա պատասխանեց.

—*Թուրքերի վերաբերութեամբ մեր կողմի Հայերը մի լաւ առած ունեն, ասում են՝ «Թուրքին մինչեւ չը ծեծես, բարեկամ չի դառնայ»։ Ես Թոմաս էֆէնտուն Թուրքերից չեմ դասնազանում, եւ շատ ցաւում եմ, թէ ինչո՞ւ նրան մի լաւ չը ծեծեցի, թէեւ նրա բարեկամութիւնը ինձ շատ հաճելի չէր կարող լինել։*

Ծերունու երեսի խորշոմները աւելի կնճռուեցան, երեւում էր պատասխանը նրան դիւր չեկաւ։ Իսկ Սահակնիկի դէմքի վրայ փայլեց մի պայծառ ժպիտ, որը չէր կարող չը նկատել Վարդանը։

Նա դեռ կանգնած էր ոտքի վրայ, եւ որպէս տան փոքրիկը, սպասաւորութիւն էր անում։ Վարդանը հիացմունքով նայեց նրա վրայ, մի եւ նոյն ժամանակ նրա մտքից անցան այդ խօսքերը. « ահա միակ արարածը այդ տան մէջ, որ համակրում է ինձ... բովհետեւ նա միայն է, որ զղջացել է այդ զարշելի մարդու լրբութիւնը ...

— *Դուք ինքներդ Թոյլ էք տալիս այս տեսակ ցած, անբարոյական, նիւրաս մարդերին բռնանալ ձեզ վրայ,* չարունակեց Վարդանը աւելի տաք կերպով. — *որովհետեւ նրանց բոլոր չարագործութիւնների առջեւ աչքերը փակած, համբերում էք։ Ես հաւատում եմ, երբ Թուրքը, ֆիւրօր կանում եմ, Հային հարստահարում է, ճնշում է, եւ նրա կենսական բոլոր ուժերը խլում նրանից, մահացնում է։*

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

Ժամացոյցի եւ գոհարեղէնաց վաճառատուն
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
261, Rue du Fbg. St. Martin
Métro: Louis Blanc et Jaurès

(*) Իմաստները փոխարերական մտքով դեւի կամ չար ոգիների նշանակութիւն ունի ռամիկ ժողովրդի լեզուում ։

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
10
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
10 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3547 — ԱՄՍԱԳԻՐ՝ ՇԱԻԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՒՐԻՇ ՍԵՒ ԳԻՇԵՐ

»»»» o ««««

Անցեալ կիրակի փորձեցինք վերլուծել կարգ մը երեւոյթներ, որ ուղղակի կը սպառնան հայկական գործին եւ գրականութեան :

Ուրիշ խօսքով՝ բուն իսկ մշակոյթին :

Այդ առթիւ, յիշեր էինք պատճառներէն մէկը,— անտարբերութիւն մը ամարդի, որ չատերուն համար արժանիք մը դառնալ սկսեր է :

Դուք անոնց տուներուն մէջ կրնաք բազմաթիւ լաթակազմ կամ կաշեկազմ գիրքեր տեսնել, ընտիր գրադարանով մը, որոնք հպարտութեամբ ցոյց կը տրուին այցելուներուն: Փորձեցէք հարցերէն ալ փնտռել.— կամ ոչինչ պիտի կրնան ցուցնել եւ կամ պատահաբար պիտի յիշեն թէ երբեմն ունէին քանի մը հատ, չեն գիտեր ո՛ւր գրած են :

Մի մխիթարուիր, դիտել տալով թէ այս պարագան յատուկ է միայն սալօնականներու: Ուրիշներ, աւելի բարեկոյս համարուած բազմութիւններ ալ վարակուած են նոյն չտեսութեամբ, որ չատ կը յիշեցնէ ընտիր գորգերու, չքեղ կարասիներու կամ ակնախիղճ գոհարեղէններու չհայրենան ցուցադրութիւնը :

Ի՞նչպէս կարելի է խափանել, գոնէ սահմանափակել այս յանցանքուն չարիքը :

Անխնայ ծաղրելով եւ հարուածելով, նոյնիսկ վիրաւորելով:

Եթէ բոլորովին փճացածները չազդուին ալ, ուրիշներ կրնան սթափիլ:

Ի վերջոյ արժանապատուութեան խնդիրը պէտք է դառնայ հայկական մշակոյթին զարգացումը, այսինքն անոր նիւթական ապահովութիւնը: Հերի՛ք է որքան անապարծութիւններ ցուցադրեցինք անցեալի մասին, մեր ընթերցասիրութեան կամ գիտակցութեան մասին :

Անողոք իրականութիւնը կ'ըսէ թէ ազբիւրները, որ արդէն ժլատ էին, կը ցամքին հետզհետէ աւելի սրընթաց :

Այս ընթացքով, առաջ մը կրնանք դառնալ խակապէս «քի-թափարդ», մինչ ինքնահաւանութիւնը կը մղէ մեզ Ալպանացիներու կամ Քիւրտերու երեսին արձակել այդ բառը :

Գանի մը տարի վերջը, այլեւս ո՞վ սիրտ պիտի ունենար գրելու կամ տպելու, երբ կը տեսնէ որ ամէնէն չողչողուն եւ տեւական ծանուցումն իսկ հազիւ կ'օգնէ 50 — 000 դիրք «տեղաւորելու»:

×

« Ընթերցող հասարակութեան » մեղքերը թուած առեն, չենք անտեսեր բուն իսկ «ուսումնական» կոչուած դասին սայթաքումները :

Կարելի է ըսել թէ խոնարհ խաւերը երբեմն աւելի նախանձախնդիր են, քան գրոց – բրոցները: Ասոնք յաճախ անամէջ բանիերուժիւններով կը չքմեղացնեն իրենց անզգայութիւնը և ամբարտաւանութիւնը: Եւ եթէ չըլլանակ ունին, մթնոլորտ ալ կը ստեղծեն, մէկուն - միւսին կամ ամբողջ հայկական գրականութեան հանդէպ:

Իրենք իմաստակ, պատիւ կը սեպեն ուրիշներն ալ վարակել, սրճարանային ասուլիսներու մէջ: Եւ կ'արձակեն վճիռներ որոնք ուրիշ բանի չեն ծառայեր, եթէ ոչ հասարակութիւնը պաղեցնել և՛ գիրքն և՛ գիրքէն:

Այդ նոյն չարիքէն կը բխի միւսը,— հեղինակներու, գրագէտներու եւ բանաստեղծներու փոխադարձ վերապահումը, չըսելու համար բուն բառը :

Աչդարեւ, դուք աւելի քիչ մտերմութիւն, համարում, կապակցութիւն պիտի գտնէք անոնց , քան ամէնէն խոնարհ արհեստաւորներուն եւ բանուորներուն միջեւ :

Տեսակ մը սառուցեալ գօտի հաստատուած է անհատ ան - հատ, խմբակէ խմբակ, սերունդէ սերունդ: Իրար խառնուած են միջակն ու համբակը, վաստակաւորն ու սկսնակը, խմաստակն ու խմաստունը, եւ ձիւթ կը ծամեն անկիւնէ անկիւն:

Եթէ երբեմն իրարու քով ալ կուգան, աւելի շատ «չափուելու» մարմաջն է որ կ'ոգեւորէ զիրենք: Միւսը՝ միջավայր ստեղծելու, արդար յատկանութիւնները արժեցնելու տրամադրութիւնը չատ վերջը կուգայ: Եւ առոր համար ալ չուտ վրայ կը հասնի կազմալուծումը, որ եւ է ձեռնարկ փորձուած առեն :

×

Դեռ ուրիշ երեւոյթ մը՝ այն գլխիկոր, կամ ձեռքերը փորին վրայ ծալած դիրքն է , զոր կը ցուցադրեն մեր ուսումնականներ — րը, առ հասարակ :

Երբէք այդպէս էր, ուրիշ երկինքի մը տակ, երբ պատուելին կամ վարժապետը բարեւի կը կեցնէին ամբրանները, էֆէնտիներու եւ աղաներու առջեւ :

Այնուհետ շատ բան փոխուած է այսօր, գետինն ու երկինքն ալ հիմնովին փոխուած ըլլալով :

Եւ սակայն, դեռ կան, դեռ կան չատեր, որոնք իրենց կեցուածքով եւ չարժուձեւերով միշտ նոյն տպաւորութիւնը կը դրժեն,— առորագաս, արժանի գթութեան եւ ողորմութեան :

Անհրաժեշտ է արմատախիլ ոչնչացնել այս համոզումը, որ համբաւներ չինել տուած է ժամեմ - չժամեմ ունեւորներու, զանազան Արիսողոմ աղաներու: Ոչինչ կարելի է չհիլ կարեկցութեան արժանի խեղճութիւն մը ցուցադրելով , ուղղակի կամ անուղղակի : ... Ասած եղանք ցիրուցան, պարզելով համառարած ոլորտ - գութեան մը զանազան երեսները :

Կ'ուզէինք որ ուրիշներ ալ արտայայտուէին: Հարկ է նախ վերջերը մատնանշել, դիւրացնելու համար դարմանը :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆ ԱԼ ՍԵՒ ԿԸ ՏԵՄՆԷ ԱՇԽԱՐՀԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Միեւնոյն ատեն կը պաւնծացնի Անգլիոյ անմնախրնթաց վարագիւռմ

Պ. Չեմպըրլէն, ուրբաթ օր չատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ պահպանողական կուսակցութեան տարեկան համագումարին առթիւ, եւ իրրեւ պատասխան նախագահ Բուզվէլթի բանախօսութեան :

Անգլիոյ վարչապետը դժուանակութեամբ ողջունելով Պ. Բօզվէլթի կոչը՝ հաւաքական գործունէութեան համար, իր կարգին չատ մտայղ դոյներով նկարագրեց աշխարհի քաղաքական կացութիւնը: Բացատրեց թէ երկու մեծ պատերազմներ կը մղուին, առանց պատերազմի յայտարարութեան եղած ըլլալու. մէկը՝ հարեւան Սպանիոյ, միւսը՝ հեռաւոր Չինաստանի մէջ: Եւ զայրոյթով դիտել տուաւ թէ երկու պատերազմներն ալ աչքի կը զարնեն ամբաժիտ օդանաւերու գործածութեամբ: « Երկու պարագաներուն մէջ ալ ոչ - ռազմիկներ, այրեր, կիներ եւ մանուկներ կը սպաննուին եւ կը յօշոտուին օդային գործիքներով: Անդթութիւնը եւ բարբարոսութիւնը, ոչ - ռազմիկներու յօշոտումը եւ մահը, սովը եւ թշուառութիւնը անխուսափելի հետեւանքներն են արդի պատերազմներու: Մարդկութեան դէմ գործուած իրական ոճիրը ատկէ անդին ալ կ'անցնի, քանի որ մարդիկ բանութեան կը դիմեն հակառակ հանդիսաւորապէս առարարուած յանձնառութեանց, առանց նոյնիսկ խաղաղ քննութեան մը եւ բանակցութեանց ենթարկելու իրենց վէճերը»:

Շեշտելէ վերջ թէ Սպանիոյ պատերազմը քանի կ'երկարաձգուի այնքան խոր մտահոգութիւն կը պատճառէ, ուրախութեամբ յիշեց որ Իտալիա հաւանած է գործակցիլ Միջերկրականի հսկողութեան: Յետոյ ըսաւ թէ «տակաւին պատասխանի կը սպասենք Իտալիայէն. բայց ես կերմապէս կը յուսամ թէ այդ պատասխանը պիտի օգնէ աւելի մեծ ներդաշնակութիւն հաստատելու մեր միջեւ: Եթէ յաջողինք իրական յառաջդիմութիւն մը կատարել սպանիական հարցին մէջ, ճամբան պիտի բացուի այն խօսակցութիւններուն համար որ մուսոլինիի եւ իր միջեւ փոխանակուած նամակներուն նիւթը կը կազմէը »:

Յետոյ նորէն ծանրանալով քաղաքական կացութեան վտանգներուն վրայ, Պ. Չեմպըրլէն ազդարարեց.

— « Մինչեւ որ աշխարհ վերագտնէ իր առողջութեան մէկ մասը, Բրիտանիա պիտի չարունակէ իր սպառազինութեանց զօրացումը: Մեծ գործադրութիւններ կ'արտադրեն հզօր օդանաւեր, որոնք անհնարինս են իրենց յօրինուածքով եւ սպառազինութեամբ: Քօղարկեալ զործարաններ, օդանաւային հաստատութիւններ հիմնուած են 5 — 6 վայրերու մէջ ուր 12 ամիս առաջ ուրիշ բան չկար եթէ ոչ խոպան դետին: Վերջին երկու տարիներու ընթացքին , եռապատկուած է մեր զործարաններուն արտադրութիւնը: Անշուշտ ողբալի տմարտութիւն է մեր զրամը վատնել կործանման գործիքներու վրայ, փոխանակ յատկացնելու մեր կեանքի բարւոքման: Բայց, հարկադրուած ենք այդպէս չտլել: Ինչ որ այսօր տեղի կ'ունենայ Չինաստանի մէջ, կը ցուցնէ թէ այդպիսի արհաւիրքները դէմ պաշտպանութիւնը աւելի թանկագին է քան ուրիշ որ եւ է բան »:

Իտալիոյ ժխտական պատասխանը

Երէկ պիտի յանձնուէր Իտալիոյ ծանուցագիրը՝ իրրեւ պատասխան Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի հրաւէրին :

Ինչպէս կը նախատեսուէր, պատասխանը ժխտական է, եւ ամէն բանէ առաջ կը պահանջէ ճանչնալ Զօր. Ֆրանքոյի կառավարութեան պատերազմիկի հանգամանքը, կամաւորներու խնդիրը քննելէ առաջ: Ցետոյ պայման կը դնէ որ Գիբրալթարի մասնակցի որ եւ է բանակցութեան: Ծանուցագիրը կ'ըսէ թէ վերջին ղէպքերը որ եւ է պատճառ չեն ցուցներ փոխելու Իտալիոյ քաղաքականութիւնը: Ցետոյ դիտել կուտայ թէ Իտալիա կամաւորներու Սպանիա մեկնումը արտօնեց կարմիրներու զանգուածային զինուագրութենէն չատ վերջը, երբ օտար կամաւորներ, մասնագէտներ, կազմակերպիչներ, քաղաքական գործակալներ կը գրկուէին : Եւ վերջապէս ծանուցագիրը կը պնդէ որ Սպանիոյ վերաբերեալ բոլոր խնդիրները քննուին Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնաժողովին մէջ :

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

« Արաբական Թերթերը կը գրեն թէ կուսակցութեան նախագահը՝ ձէմիլ Հիւսէյնի երուսաղէմէն Դամասկոս զացած է, նոր կազմակերպութիւն մը ստեղծելու համար: Նոյն Թերթերուն համաձայն, Սուրիոյ մարզպանը պահանջած է արգիլել անոնց գործունէութիւնը Պաղեստինի կառավարութեան դէմ: Միւս կողմէ, կոչ մը ուղղուած է արաբ ժողովուրդին, հրաւիրելով կոմիտէին նախագահ ընտրել Բաղըպ պէյ Նաշաշիպին, երուսաղէմի նախկին քաղաքապետը, որ թուննդ հակառակորդ է մուֆթիին: Ցայտարարութիւնը ընդգիմանալով հանդերձ Պաղեստինի բաժանման, կ'ըսէ թէ Նաշաշիպիի կուսակցութիւնը պատրաստ է բանակցելու ո եւ է անհատի կամ հաստատութեան հետ, հարցին լուծման համար :

**** Ուրբաթ օրէն ի վեր, արտաստմանէն Պաղեստին զրկուած բոլոր Թերթերը զրաքննութեան կ'ենթարկուին :*

**** Բաղըպ պէյ Նաշաշիպի յայտարարութիւն մը հրատարակած էր, բայց ոստիկանութիւնը զրաւեց, արգիլելով հրատարակել մամուլին մէջ: Ցայտարարութիւնը ցաւ կը յայտնէր վերջին ձերբակալութեանց եւ աքսորներուն առթիւ, լուսիւն պահելով երուսաղէմի մուֆթիին պաշտօնանկութեան մասին:*

Երկու Արաբներ սպաննուեցան եաֆայի մէջ: Իսկ 17 արաբ երեւելիներ ձերբակալուեցան, երբ կը փորձէին Լիբանան փախչիլ:

**** Իրաքի կառավարութիւնը բարեկամական ծանուցագիր մը յանձնեց Պաղեստինի անգլիական զործակատարին, բողոքելով ձեռք առնուած խստութիւններ դէմ :*

»»»» • ««««

ՍՈՒՐԻԱ-ԼԻԲԱՆԱՆԻ մարզպանը որոշում մը հրատարակեց, որուն համաձայն Լիբանանի հանրապետութեան նախագահը պաշտօնի վրայ պիտի մնայ վեց տարի, սկսեալ իր ընտրութեան թուականէն : Այս որոշումով, որ համավեց տարի, սկսեալ իր ընտրութեան թուականէն : Այս որոշումով, որ համատէպ պաշտօնը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի ՓԱՌՆ ԻՇՈՒԻՆ

« Մարտ. Հայաստան »ի մէջ , յօդուածագիր մը, հայհոյելու համար արտասահմանի փաշիստներուն՝ զանոնք կ'անուանէ «երանելի ատանակներ » :

Կոմունիստներուն գործին չեմ ուզեր խառնուիլ, թող հայհոյեն ինչ ձեւով որ կ'ուզեն, որտ՛ւ որ կ'ուզեն, — բայց էշ անուանելը փաշիստները կամ կոմունիստները՝ կը համարիմ տգեղուազն սրբապղծութիւն:

Ես շատ կը սիրեմ Շարլ Սիլվէսթրի յօդուածները «Թան»ի մէջ,— մարիամանուշ լեզուով մը կը նկարագրէ գիւղական կեանքը: Անցեալ տարի կը խօսէր էշերու մասին: Տեսէք թէ ի՛նչ կը գրէր.

— « Սովորութիւն է էշ անուանել խելքէ - պակաս մարդիկը իրրեւ ածգարգաւիճ, բայց սխա՛լ է, էշը շատ լաւ գիտէ իր ըրածը: Տգէտ եւ ծոյլ աշակերտ մը շատ հեռու է էշ մը արժէլէ: Եթէ կը կարծէք թէ ամէն խելքէ - պակաս երկար ականջ կ'ունենայ, դուք շատ ճիշեր պիտի գտնէիք որ պզտիկ ականջ ունենային, կ'ապրիւիք երկար ականջներու անտառի մը մէջ: Դարերէ ի վեր էշը ապրեր եւ ծառայեր է համեստութեամբ: Այսօր գիւղացիներ կան, որոնք չեն կրնար ապրիլ առանց էշու մը բարեկամութեան: Եւ յետոյ էշը գիւղացիներուն օգնականին է, առածը կ'ըսէ· «էշին որ զոյ ցատկէ, վաղն առաւօտ կ'անձրեւէ»: Ոմանք գէշ երաժշտութիւն մը կը նմանցնեն էշուն ձայնին,— չեմ ըսեր թէ էշը երաժիշտ մըն է կամ սոխակ մը, բայց Արկադեան սոխակներուն (էշերուն) ձայնը սիրողներ շա՛տ: Եւ ի՛նչ զուարթութիւն կը տեղծէ: Ուրիշներ էշը կը ճնդատեն, կ'ըսեն թէ յամառ է: Բայց պարոնները, էշը իր յամառութիւնը ցոյց կուտայ՝ հասկցնելու համար թէ կը սիրէ անկախութիւնը, չուզեր բոլորովին գերի երեւնալ: Դուք տեսա՞ծ էք էշուն աշխատասիրութիւնը,— ի՛նչ հպարտ բալուածով կ'աճցնի բաղաթին մէջէն, արագօրէն տոտիկ փոխելով եւ ականջները բացած ինչպէս իր ազգային դրօշները»:

Իշուն համար պաշտպանողական մը գրած ատենս հարկ կը համարիմ բանի մը վկայութիւններ բերել պատմութենէն:

Աստուածաշունչը կը վկայէ որ էշը պատուական կենդանի մըն էր եբրայեցւոց մօտ: «Ձերմակ էշու վրայ նստող» բացատրութիւնը (Գիրք Դատ. Գլ. Ե. 10) կը նշանակէ ազնուական, — արդարեւ միայն ազնուական մարդիկ կրնային ձերմակ էշու վրայ նստիլ:

Յակոբ Պատրիարք իր մահուան անկողնին մէջ, իր տասներկու որդիները օրհնելէ վերջ, կ'ըսէ թէ Իսաքար էշ մըն է որ կը պառկի երկու սահմաններու մէջ, եւ կը տեսնէ որ հանգիստը լաւ է, եւ երկիրը՝ գեղեցիկ, եւ կը ծռի ուսը բեռ տանելու, եւ կը դառնայ ծառայ հարկատու :

Ասոր համար ալ Մովսէս Խորենացի կ'ըսէ թէ Հայկազունիները էշ կը նստէին եւ ազնուական ընտանիքներու մէջ սովորութիւն էր իրենց ծնած զաւակներուն չափ էշ ունենալ : Դատաւորաց գրքին մէջ (Գլ· ժ· 4) գրուած է թէ Գաղաադացի Յայիր երեսուներկուսը զաւակ ունէր, «որ հեծանէին յերեսուն էշ եւ երկու յովանակս», (յարգելի Տարազ, մեր աղուոր գրաբարը ինչո՞ւ տեղ մը «յովանակ» կը գրէ, ուրիշ տեղ մը «աւանակ»):

Էշը մեծ պատիւ կը վայելէր նաեւ Հռովմայեցիներուն մօտ: Սէռանչելին Վիրգիլիոս, իր Մշակականքին մէջ, կը նկարագրէ թէ ի՛նչպէս գիւղացիները էշով ձէր ու միրգ կը փոխադրէին բաղաք, իսկ վերադարձին՝ մարմար ու բծուռ, (մեր Բագրատունիին, յարգելի՛ Տարազ, գրաստ նշանակութեամբ՝ կրմուղ է թարգմաներ agitateurը, որ պարզապէս ձիավար կամ իշավար կը նշանակէր երէկ, մինչ այսօր ... ամբոխավար):

Յիշե՞ցիք Հայնէն որ կ'ըսէ·

Օ՛, ի՛նչ մեծ երանութիւն է ըլլալն աւանակ,
Երկարականջներու զաւակ ,
Բոլոր տանիքներէն
Գոռալ ամէնուն՝
Թէ ես կը պատկանիմ էշերու ցեղին:

Օրինակ մըն ալ մեր գրականութենէն: Սերաստիոյ հայ ժողովրդական բանահիւսութեան մէջ կայ վկայութիւ՛ մը թէ հայ գիւղացին ի՛նչքան կը սիրէր անասուները, նոյնիսկ սատկած էշը, որուն արժէքը անաւասիկ·

Աղուէր եղաւ ,
Էշս մեռաւ :
Կաշին աղուէր
Կարպետ կ'ըլլայ ,
Աչքը աղուէր
Հէյլի կ'ըլլայ ,
Բերանն աղուէր
Ջաղացք կ'ըլլայ·
Ձրուին աղուէր
Պասթոն կ'ըլլայ ·
Ազիքն աղուէր
Աւել կ'ըլլայ ·
Ջեռքը աղուէր
Մաչա կըլլայ ,
Ջիթը աղուէր
Դղալ կ'ըլլայ ·
Գլուխն աղուէր
Թոխախ կ'ըլլայ :

Եզրակացնե՞ք·— Խորհ· Երկրի բադամացիները ըսածնին չեն գիտեր երբ կ'անարգեն էշը, ինծի չափ պրոլետար այս համեստ կենդանին: Վկա՛յ վերի երգը, էշը սատկած կամ ազո՛ղ անպայման պիտանի կուգայ բանի մը: Այլապէս, երկարականջներու հսկայ բազմութեան մը առջեւ, Ստալին կրնա՞ր անպատիժ գիւղակահարել երկրին ամէնէն թանկագին զաւակները, մտաւորական թէ զիւռորական:

ԱՐԱՋ

ՕՏԱՐՆԵՐՈՒ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

« Մաթէն » ամէն օր արծարծելով կասկածելի օտարականներու խնդիրը , կը գրէ թէ ամէն տարի 60000 օտարականներ Ֆրանսական հպատակութիւն կը խնդրեն: Ընդունելով հանդերձ որ Ֆրանսայի բնակչութեան վիճակը անհրաժեշտ կը դարձնէ ընտիմիա քաղաքականութեան մը հետեւիլ, քաղքենի օրկանը աւելի քան երբեք ստիպողական կը գտնէ հպատակութիւնը մերժել կասկածելի օտարականներու: Այս առթիւ նորէն ուշադրութիւն կը հրաւիրէ օտարականներու խուժումին վրայ: Այսպէս, Իտալացիները 451000 էին 1921ին, իսկ 1931ին անոնց թիւը բարձրացած էր 808000ի: Նոյն ժամանակաշրջանին, Լեհերուն թիւը 46000էն բարձրացած է 508000ի, Սպանիացիներուն թիւը՝ 255000էն 352000ի:

Գալով հպատակութեան, 1914էն առաջ քանի մը հազարի կը հասնէր խնդրարկուներուն թիւը· 1931ին 35.000 էր, 1934ին՝ 45000, 1935ին՝ 65000: Այդ թուականէն ի վեր, ամէն տարի միջին հաշուով 60000 խնդրագիրներ կը քննուին: Այս միջոցին սեղանի վրայ կան 45000 թղթածրարներ, որոնք հաւանաբար պիտի կրնան քննուիլ երբ իրաւասու պաշտօնատունը փոխադրուի իր նոր կեդրոնին մէջ: Դիմողները մեծ մասով Իտալացիներ, Լեհեր եւ Սպանիացիներ են: «Տեղն է հարցնել, այսօր աւելի քան երբեք, թէ անոնց մէջէն քանի՞ հոգի արժանի են Ֆրանսացի դառնալու »:

Այսօրուան եհանգային բնութիւնները

Այսօր , կիրակի, տեղի կ'ունենան Նահանգային եւ չրջանային խորհուրդներու ընտրութիւնները, որոնց արդիւնքը մեծապէս պիտի ազդէ երկրին քաղաքական եւ մանաւանդ տնտեսական կացութեան վրայ: Պիտի ընտրուին 3500 անդամներ, 1509ը՝ նահանգային, 1991ը՝ չրջանային: Թեկնածուներուն մէջ կը գտնուին աւելի քան 260 երեսփոխաններ կամ ծերակուտականներ եւ 15 նախարարներ: Ընկերվարականները 230 թեկնածուներ ներկայացուցած էին

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՂԱՎԱՍԱՐԻ

»»» • «««

...ասում էր նա, ինչպես ասում են մարդիկ, որոնք ամեն ինչ տեսել են կյանքում և ոչ մի բան չեն ակնկալում այլևս։ Ես նրան ոչ մի խոսք չասացի։ Ես գիտեի, որ նա ինձ չի լսում։ Նա ինձ չէր տեսնում։ Նա ինձ չէր էլ տեսնում։ Նա ինձ չէր էլ տեսնում։ Նա ինձ չէր էլ

ԼՈՒՍԱՆՑՈՎ ԱՂՋԻԿ

(ՎԵՊ ԱՆԱՊԱՏԱՎՈՐ ԿԱՐԳԻ)

»»» • «««

— Ես, Ցախտո, ինչ ասեմ, ես ձեզ հետ եմ, ինչ որ լինի, ես էլ ձեզ պես կանեմ, ինչ որ դուք անեք, ես էլ նույնը կանեմ:

— Լա՛վ, կտամ ես:

— Ես, Ցախտո, ինչ էլ ասեմ, ես էլ ձեզ պես կանեմ, ինչ որ դուք անեք, ես էլ նույնը կանեմ, ինչ որ դուք անեք, ես էլ նույնը կանեմ, ինչ որ դուք անեք, ես էլ նույնը

1922ին եւ ընտրուեցան 89 հոգի. 1925ին՝ 313 թեկնածու, (ընտրուած՝ 139), 1931ին՝ 531 թեկնածու (ընտրուած՝ 181)։ Իսկ այսօր ունին 1509 թեկնածու-ներ՝ նահանգային խորհուրդներու, 1991 հոգի ալ՝ շրջանային խորհուրդներու համար։ 1931 արմատականները չհաց էին 531 աթոռ, իսկ համայնավար-ները՝ 6։

Այսօրուան եւ յառաջիկայ կիրակի օրուան ընտրութիւններով պիտի վե-րանորոգուի նահանգային եւ շրջանային խորհուրդներու անդամներուն կէսը, առաջինը՝ 1500 աթոռ, 3000ի վրայ, երկրորդը՝ մօտ 2000 աթոռ՝ 4000ի վրայ։

1980 հոգի գնդակահարուած երեք ամսուան մէջ

Գերմանիոյ հիթլէրական պաշտօնաթերթը, «Անկրիֆ», Մոսկուայի պաշ-տօնական գործակալութեան հաղորդած թիւերուն վրայ հիմնուելով, կը գրէ թէ մարտ-յունիս Թուխաչեւսկիի գնդակահարութենէն (12 յունիս) մինչեւ հոկտեմբեր 1 տեղի ունեցած են 378 դատեր, որոնց ընթացքին մահուան դա-տապարտուած են 1980 հոգի, բոլորն ալ բարձր պաշտօնատարներ եւ կուսակ-ցական ղեկավարներ, որոնք շատ կարեւոր դիրքեր գրաւած էին Ս. Միութեան տնտեսական կեանքին մէջ։

—o—

ՋԱՆԱՑԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՎ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՇՈՒԹԵՆԱԻ ՄԸ հետապնդուելով Սպանիոյ ապստամբ օգա-նաւերուն կողմէ, խուզարկութեան ենթարկուեցաւ։ Ֆրանսական մարտանաւ մը անմիջապէս օդանութեան հասաւ եւ ազատեց նաւը։

ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍի մասին հրատարակուած վիճակագրութենէ մը կը հետե-ւի թէ 700000 օտարականներ Ֆրանսա այցելած են նպաստաւոր պայմաններով։ Լուվրի թանգարանը այցելած են 759000 օտարականներ՝ յուլիս, օգոստոս եւ Սեպտեմբեր ամիսներուն, մինչդեռ անցեալ տարի նոյն շրջանին հազիւ 242 հազար հոգի էին։ Ցուլիսին եւ Օգոստոսին Փարիզի մէջ 1.439.642 քիլօ միս ա-ւելի սպառած է քան անցեալ տարի։ Յուլհանդէսին բացումէն ի վեր թատրոն-ներու հասոյթը 40.000.000 ֆրանք աւելի եղած է, բաղդատելով անցեալ տար-ուան հետ եւայլն։

Ուրբաթ օր բացառապէս կրկնապատկուած էր մուտքի գինը, 12 փոխանակ 6ի։ Այցելուներու թիւը եղաւ 112.180։

14 ՆԱՅԻՆԵՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ Փրակայի մէջ, իրենց պետին Ռութա-յի հետ, որ ամբաստանուած է իբրեւ մխաեռական։ Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ Ռութա չբեղօրէն կահաւորելով կուսակցական տան վերի յարկը, անոր մուտքը արգիլած էր հասարակութեան առջեւ եւ անբարոյական խրախճանք-ներ կը սարքէր։ Ռութա 40 տարեկան է, իսկ իր մեղսակիցները՝ 18 — 20 տա-րեկան երիտասարդներ։ Նախապէս բողոք եղած էր հիթլէրական կուսակցու-թեան կեդրոնին, բայց ընթացք արուած չըլլալով, այս անգամ ուրիշ Նացիներ դիմած են ուղղակի չեխական ոստիկանութեան։ Մխաեռականութիւնը պա-տիժի ենթակայ է Չեխոսլովաքիոյ մէջ, մէկ տարիէն մինչեւ տասը տարի։ Ամ-բաստանեալ Ռութա չատ կարեւոր դիրք ունէր կուսակցութեան մէջ եւ հիմ-նադիրն է Չեխոսլովաքիոյ դերմանական կուսակցութեան։

50.000 ԻՏԱԼԱՑԻ ՁԻՆՈՒՈՐՆԵՐ պիտի տեղաւորուին Իտալիոյ մէջ եւ նոր զօրքեր ալ պիտի դրկուին, նկատի առնելով միջազգային կացութիւնը։ Միւս կողմէ կարգ մը թերթեր կը պնդեն թէ Իտալիա 15.000 դինուոր հանած է Քա-թիքս, եւ 5000 ալ եռուէն պիտի հանի։ Միեւնոյն ատեն ահռելի քանակու-թեամբ ռազմանիւթ կը փոխադրուի Քաթիքս եւ Մալակա, որոնք ապստամբ-ներուն ձեռքը կը գտնուին։ Իտալական թերթերը կը գրեն թէ Սպանիոյ ազ-գայնականները անպատճառ պիտի յաղթեն եւ Անգլիա ճակատագրական սխալ մը կը գործէ, անտեսելով այս պարագան։

Ալբի Տիկին Սիմա Զանազեան, Պ. Յակոբ Զանազեան, Օր. Մաթի Զանազ-եան, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Զանազեան, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Զանազեան եւ զաւակները (Պոլիս), Աւագեան եղբայր (Ռոման), Օր. Հ. Սոմունճեան, Տէր եւ Տիկին Եդ. Նաւասարդեան (Տրակինեան), Տէր եւ Տիկ. Միքայէլ Միքա-յէլեան (Վալանս), Միքայէլեան եղբայր եւ քոյր, Ալբի Տիկին Էնգա Պապիկ-եան, Ալբի Տիկին Եղիսաբէթ Պօյաճեան, Տէր եւ Տիկին Գր. Պօյաճեան, Ալբի Տիկին Հեղինէ Պապտիկեան (Մարսէյլ), Ալբի Տիկին Տիրուհի Կիրակոսեան եւ զաւակները ցաւով կը յայտնեն կսկծալի մահը՝

ՎԱՀՐԱՄ ՉԱՆՏԸԵԱՆԻ

իրենց զաւկին, եղբօր, զարմիկին եւ բարեկամին որ մեռաւ հոկտ. 6ին, 25 տա-րեկան հասակին մէջ։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ շաբաթ, 9 հոկ-տեմբեր եւ հանդուցեալին մարմինը ամփոփուեցաւ Քիւսէի գերեզմանատան մէջ (Վելէօրպան, Լիոն)։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆր. կ. Թաշի Անկէնի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը Զորեքշաբթի, 13 հոկ-տեմբեր իրիկուան ժամը ձիշդ 9ին, ճանաճ հաւաքատեղին, կարեւր օ-րակարգ։ Անդամներու ներկայու-թիւնը պարտաւորիչ է։

ՀԱՑ ԿԱՄ. ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ Միու-թեան Մարսէյլի Մասնաճիւղի անդա-մական ընդհ. ժողովը այսօր, կի-րակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին «գա-ֆէ Նուայ»ի ներսի սրահին մէջ։

կարեւոր օրակարգ։

Ֆր. կ. Թաշի Լիոնի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը կիրակի, 10 հոկտ. կէ-սօրէ վերջ ժամը 3ին, 181 ֆուռ Լա-ֆայէթ, գրադարանի սրահը։

ՕՐԱԿԱՐԳ.— Շրջաբերականի ըն-թերցում։ Նոր վարչութեան ընտրու-թիւն։ Ընթացիկ խնդիրներ։

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ կրընոպլի Մաս-նաճիւղը ձանդէս մը կազակերպած է այս կիրակի կէսօրէ վերջ։ Մանրա-մասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԼԻ-ՊՈՒԱՔՈՒՈՆԻ «Աքամ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողո-վը, չորեքշաբթի, 13 հոկտեմբերին, սովորական ժամադրատեղին։ կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է։

Գրասէր

ՄԱՐՍԷյԼԻ «Մուրատ» խումբի ժողովը 10 հոկտ., կիրակի։ Ներկայ պիտի ըլլայ ընկ. Վ. Համբարձումեան։

ՏԻՈՒՆԻ կոմիտէի անդամական ընդհ. ժողովը այս կիրակի, 10 հոկտ., առաւօտեան ժամը 9.30ին, սովորական ժողովատեղին։ կը ծրաւիրուին բո-լոր ընկերները։ կարեւոր օրակարգ։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ, ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԻԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

8, Rue Danton. *Մէթրօ Մէն Միշել կամ Օտէօն*

"Հ. Ց. Դ. ՕՐ"Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՎԻՆԵՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. «Մուրատ» Խումբին եւ հովանաւորութեամբ Մարսէյլի Շրջանային Կոմիտէի

10 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 9ին Պար Փիժոնիէէ սրա-հին մէջ։

կը նախագահէ Ընկ. Վ. ՏԷՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

կը բացախօսէ Ընկ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։ *ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է*

Ֆր. կ. Թաշի Փարիզի Մասնաճիւղի ՅԵՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՒԱՆ-ԴԷՍԸ 14 Նոյ.ին Salle Victor Hugoի մէջ։ կը խնդրուի չվաճառել։

ԳԹՈՒԹԵԱՆ ՊԱԶԱՐ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ կը կազմակերպէ իր տարեկան ԳԹՈՒԹԵԱՆ ՊԱԶԱՐԸ յառաջիկայ Դեկտեմբեր 12ի կիրակի օրը, ժամը 14էն 20։

կը խնդրուի բոլոր Նայ կազմակերպութիւններէն նկատի առնել սոյն թուականն ու ժամը եւ չվաճառել։

Բաֆֆիի ծննդեան հարիւրամեակը Մարսիլիոյ մէջ

Մեծանուն վիպասան եւ Հայ Ազատագրութեան ռահվիրայ Րաֆ-ֆիի ծննդեան հարիւրամեակը պիտի տօնուի Մարսիլիոյ մէջ, յառա-ջիկայ Հոկտեմբեր 24 եւ 31, Շաբաթ եւ կիրակի երեկոյեան։

Յոբելենական հանդէսները տեղի պիտի ունենան նախագահու-թեամբ կաթող. պատուիրակ ԳԱՐԵԳԻՆ ԵՊԻՍԿ. ՅԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆի եւ հովանաւորութեամբ ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ, գործօն մասնակ-ցութեամբ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՒՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ եւ աշակցութեամբ Հ. Բ. Ը. Մ. երիտասարդաց, Հայ երաժշտական Միութեան, Ազգային, Հայրենակցական, Վերաշինաց, Մարզական, երիտասարդական եւ այլ կազմակերպութեանց։

Գործադիր Յանձնախումբի կազմն է.—

Նախագահ՝ Գարեգին Եպիսկ. Յազատուրեան, Ա. Ատենապետ՝ Կ. Փոլատեան, Բ. Ատենապետ՝ Խ. Հալաճեան, Ա. Ատենադպիր՝ Տ. Թա-փոյեան, Բ. Ատենադպիր՝ Կ. Մելիտոսեան, Գանձապահ՝ Վ. Յահաբ-ճեան, Խորհրդականներ՝ Պ. Պ. Ե. Արմէն, Վ. Գուլումճեան, Կ. Ու-ճաքեան, Ա. Քէօսէեան, Ս. Զէօրէքճեան, Ս. Տիրատուրեան, Վ. Խա-չիկեան, Կ. Պօլիկեան։

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

« Ճառաչ »ի խմբագրատունէն կարելի է ստանալ ընկ. Վ. Ահարոնեանի հետեւեալ գիրքերը.—

1.— ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ՝ (Մարդը եւ բանաստեղծը)... գին 10 ֆրանք։
2.— «ՀՐԱԶԴԱՆ» ՄԱՑՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ Ա. ՏԱՐԻ՝ 6 ֆրանք։
3.— «ՀՐԱԶԴԱՆ» ՄԱՑՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ Բ. ՏԱՐԻ՝ 8 ֆրանք։

Շուտով հրապարակ կ'ելլէ « ՀՐԱԶԴԱՆ » ՄԱՑՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻՆ Գ. տարին։

Տոքթ. Ս. ՄԵԼԻՓԻ

ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ **87 Rue Ernest Renan, Issy-les-Moulinaux**

Մէթրօ **Mairie d'Issy**ի ճիշդ դիմացը։

Մասնագէտ քթի, ականջի, կոկորդի, գլուխի եւ վիզի հիւանդու-թիւններու։ կը դարմանէ նաեւ ներքին հիւանդութիւններ։

կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամը 5—7։

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ. կ'ընդունի 49 rue de Maubeuge, երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ժամը 2—4, հեռաձայն Trud. 21-03

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ։ Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։ Նաթիւրալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերու-թիւններու կազմութիւն եւ լուծում։ Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն։ Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն։ Ճառերու եւ գասախօսութիւններու խմբագրութիւն։ Փողոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ միջնորդէքի։ Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7։

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ։

Հոկտեմբեր 15էն սկսեալ

պիտի սկսի ձեւ ու կարի դասընթացքը, առաւօտէն մինչեւ կէսօր։ Պիտի տրվին ամենավերջին մեթոտով, տեսական եւ գործնական։

Մանրամասնութեանց համար դիմել ՏԻԿԻՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆի

13 Rue Saint Sulpice Paris (6me,). Métro Odéon.

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi

8—14 Հոկտ.

Երկոյեներ ժամը 8.30

Իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր։

Harry Baur.Dans "Nitchévo"

Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք։

Նոյեմբեր յայտարարութենէն ընթացիկ կը սրսի 2 մասերի սմմամբ գեղեցիկ գիմով

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՌ)

Tél. Trudaine 42—69

կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Առաւօտները ժամադրութեամբ։

"ՇԻՐԱԿ" Աբեւելքի միակ իսկական օրգն է Անզուգական։ Անժրդելի։ Անխարդախ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժարեր պատրաստուած զուտ չամիչի գինւով, Հայ աւանդական սեղանին զարդ։

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ-ՃԱՇԱՐԱՆ

Sphinx

2, Rue Boutebrie, Paris(5)

Tél. Odeon 33—65. Մէթրօ St. Michel եւ Cluny

Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ հաժեղ կերակուրներ

Ընարատ օրի՝ տաք աղանդերներով (մէզէ)։

Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն։ Դիւրամատչելի գին։

ՀԱՑՑԻԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թելէֆոն **Nord 84-04** *(անփոփոխ)*

Կ'ընդունի առկի օր ժամը 2— 7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

Ճաշարան ՕԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton ; 52 — 78**

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Տեկնուսի պատճառաւ ծախու է դիւրամատչելի պայմաններով Մարսէյլի կեդրոն վայրի մէջ 13 տարիներէ ի վեր գեղեցիկ յարկաբաժինն-երու մէջ հաստատուած դերձակատուն մը՝ շատ լաւ յաճախորդներով։

—o—

60 հազար ֆրանքի անգլիական եւ ֆրանսական ընտիր կերպասներ ու մերերը կը ծախենք նախկին գիներով (ներպարակի ներկայ գիները 100ին 60—80 պակաս)։ Լաւագոյն պատեհութիւնը Մարսէյլի հայ դերձակ-ուն, դիմել Tailleur, 16 Rue de la Bibliothèque, Մարսէյլ։

Fabrique de sous-vetements

Parures
Combinaisons
Cache-sexe

ARAX

Lacoste
Chemise eport
Chemisiers

կը շինենք մեր սեփական արհեստանոցին մէջ կանանց եւ աղջկանց ճերմակեղէններ եւ շապիկներ, անմրցելի գին, խնամուած գործ, կ'ուղարկենք նմոյշներ contre remboursement*ով, կը ստանձնենք ապսպրանքներ* gros et demi gros։

8 Rue de Tracy, Paris (2) R. C. Seine 658—084

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր նոր բացուած արհեստանոցին մէջ կը ծախենք դիւ-րամատչելի գիներով ճաշակաւոր եւ դիմացկուն նստարանները, թիկնաթոռներ, տիւանններ, եւ ննջասենեակի, հիւրանոցի եւ ճաշասրահի վերաբերեալ ամէն տեսակ կարասիներ։ կը ստանձ-նենք նաեւ վերնիսաժի եւ ատաղձագործի վերաբերեալ գոր-ծեր։ Աժան, մաքուր եւ արագ։ Դիմել՝ ՀԱՔԷՄԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐ. ՆԵՐՈՒՆ, 80, Bd. de la Corderie, Marseille։

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD
48 rue de la République
Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51

ORIENT LLOYD
7 rue Auber, Paris
Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ։

ՅՈՒՄԱԿՆԵՐ՝ ամէն տեղի հաժար, Հայ ճամբորդներու հաժար ժամնաւոր գին։ Ունինք Թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍՏԱՀԵԼԻ ՏԱՒՆ

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Գիտցեք որ ձեր աշխատանքի կանոնաւորութեան հաժար ձեր շահը կը պահանջէ, որ *ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԻՐԵՂԷՆՆԵՐԸ* աժան գնելու հաժար դիմէք

***B. MAURICE*ի, 20, Rue Oberkampf, ՄԷԹՐՕ Oberhampf**

եւ *Fille de Calvaire*. *Tél. Roq. 27-33*

Գնելով MAURICEէն ձեր տեղափոխութեան հէն ծախքերը պիտի շահիք։

Tailleur de ST. BERNARD

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ *La Chapelle* եւ *Barbès Rochechouart*

Թելէֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Մասնաճիւղիս բոլոր հա-թիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագու-համար։

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՆՈՒՈՒՆ ԿԵՐԳԱՆԵՐ։

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստներ (2 փորձով) 280—400 ֆր. Նուէր կը տրուի մէկ ֆանթազի տաբատ մը եւ կամ ամառուան յատ կերպասէ ձիկ մուշտակ մը։ 400 ֆր.է վեր հագուստներ (3փորձ) համար կարելի է նուէր տալ ալ։ Մեր տակաւորդ Տիկ. Հայկուհի կը պատրաստէ, տանողին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժէքի թեամբ 2 imitation martre, պարմանա որ վերջաժասի բաժանորդագրուի ցառաջին տարուան համար վերոյիշեալ պայմաններէն կայացնել ցառաջի կտրօնը։ Rue la Charbonnière *մեր մասնաճիւղին մէջ կը ստանձնենք գիւրամատչելի գիներով հագուստներու, ձեւափոխութիւն եւ բըթուննաժ։*

Բաց է կիրակի միայն կէսօր։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Gobelins 15 - 70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԱՒԱՌՆԵՐ, — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՅԱՆՑ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
12
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MARDI
12 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3548 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՈՒՍԻԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻԿԸ ՄԻՒՍԷՆ ՓՐԸՆԹԱՑ

»»»» o ««««

Փարթերբար ակնարկ մը նետելով մեծ եւ փոքր պետութեանց վերապինման վրայ, ամէնէն հարեւանցի դիտողն ալ պիտի նկատէ վրդովիչ պարագայ մը.— մէկը միւսին եաեւէն կը վազէ, եթէ կրցաւ՝ առաջ ալ ի՛նկնի, լրացնելու համար իր սպառազինութիւնները :

Եւ, ոչ միայն զինուորական մասնագէտներ, այլեւ սովորական մահկանացուներ ուսումնասիրութիւն, դիրք, մինչեւ անգամ վէպ կը գրեն, ապացուցանելու համար թէ աշխարհը պատերազմի կը պատրաստուի :

Դեռ նոր Ֆրանսերէնի թարգմանուեցաւ անգլերէն գիրք մը, « Ապառազէն Եւրոպան »,— ահաւոր պատկեր մը յարաճուն եւ համատարած զինարշաւի, որուն ելքը ոչ ոք պիտի համարձակէր նախատեսել կամ պատկերացնել :

Հեղինակը մասնագէտ մըն է, « Թայմզ »ի զինուորական քննադատը : Այնպէս որ, իր հրատարակած տեղեկութիւններն ու տեսութիւնները խոր ապատորութիւն կը գործեն :

Իրրեւ մէկ արտայայտիչը բրիտանական աշխարհակալութեան ձգտումներուն, հեղինակը Եւրոպայի սպառազինութիւնները նկարագրելէ վերջ, տակաւին անբաւական կը դտնէ Անգլիոյ պատրաստութիւնները ...

Զգրմանանք առաջ համար, քանի որ դեռ անցեալ չաբթու, Անգլիոյ աշխատաւորական կուսակցութեան համագումարն ալ զբաղեցաւ այս հարցով, եւ, թեր ու դէմ վիճաբանութիւններէ վերջ, 262,000ի դէմ 2,169,000 ձայնով քուէարկեց վերապինման սոխրողութիւնը :

Միեւնոյն ժողովին մէջ, 228,000ի դէմ 2,167,000 ձայնով մերժուեցաւ բանաձեւ մը, որ կ'առաջարկէր չընդունիլ բանակին, նաւատորմիղին եւ օդաւորմիղին համար պահանջուած վարկերը : Այս առթիւ, կուսակցութեան վարիչ մարմնին ներկայացուցիչն էր որ կ'ազդարարէր, հանրային կարծիքին վրայ ազդելու վճռակամութեամբ.

— « Եթէ չհինուինք, անօթի պիտի մնանք պատերազմի պարագային » :

Երբ այսքան իրար անցած են մինչեւ անգամ աշխատաւորականները, Մեծն Բրիտանիոյ ազգ. կառավարութիւնը չէ որ պիտի անձրկէր : Իրազեկները կը հաւատան թէ տարին չլրացած՝ 1750ի պիտի բարձրանայ Անգլիոյ ռազմական օդանաւերուն թիւը :

Աշխատաւորական համագումարին մէջ արտասանուած խօսքերն իսկ բաւական են թեւ տալու օրուան վարիչներուն, որոնց պլուխը կը դտնուի բրիտանական պահպանողականութեան ամէնէն դասական մէկ ներկայացուցիչը, Չէմպըրլէն :

Այսպէս, Բլայնը, աշխատաւորական կուսակցութեան այն վարիչը որ անօթի մնալու մղձաւանջը կը պատկերացնէր, յայտարարեց առանց վերապահութեան .

— « Սխալ է թէ մեր կարդացած վեկուցումը ուժ կուտայ զինապաչտ քաղաքականութեան եւ կը պաշտպանէ օրուան կառավարութիւնը : Խաղաղասիրութիւնը կրնայ պանծալի բան մը ըլլալ եւ ամենավեհ գործերու մղել իր կուսակիցները : Սակայն իրրեւ գործնական քաղաքականութիւն՝ կրնայ մահացու ըլլալ այս կուսակցութեան համար : Եթէ ժողովուրդը տեսնէ որ աշխատաւորականները կուսակցութիւնը անպաշտպան պիտի ձգէ երկիրը, մէկ հատիկ աթոռ իսկ պիտի չկրնանք չահիլ Բրիտանիոյ մէջ » :

Բառարանի բառերով, այս բոլորը կը կոչուին «ինքնապաշտպանութիւն», — պատրաստ դնուիլ, դիմադրելու համար յարձակման :

Կացութիւնը նոյնն է միւս երկիրներուն մէջ ալ, մեծ թէ փոքր :

Հաւասարիկ Թուրքիան, որ խօսքէն գործի անցած է, ատ նուազն հազարի բարձրացնելու համար ռազմական օդանաւերու թիւը, կարելի եղածին չափ կարճ միջոցի մը մէջ, եւ աշակցութեամբ իր մեծ բարեկամին՝ Մեծն Բրիտանիոյ :

Հաւասարիկ Ռումանիան, որ իր վարչապետին բերնով, եւ հունգարական սահմանագլուխին վրայ, կը յայտարարէ թէ կառավարութիւնը վերապինման ընդարձակ ծրագիր մը կազմած է : «Շատ չանցած Ռումանիան պիտի չբջապատուի քարի եւ երկաթի անթափանցելի ցանցով մը որ մշտապէս պիտի ապահովէ մեր ներքին սահմանները» :

Իսկ այս գործը գլուխ հանելու համար Պուքրէշ գացած է Ֆրանսայի պատրաստեալը, անցնելով Պելկրատէն, ուր հանդիպած էր նոյն առաքելութեամբ :

Դեռ կարելի էր յիշել Գերմանիան : Երկու տարին բաւական եղաւ, վերակազմելու, պատկառելի բանակ մը հաստատելու համար բանակը, որ արդէն կը զերազանցէ նախապատերազմեանը՝ խաղաղութեան առեն :

Նոյն թափով կը վերակազմուի, նաեւ, նաւատորմը : Վերապրի դաշնագրով, Գերմանիա իրաւունք ունէր պահելու միայն վեց վոքր մարտանաւեր : Պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, 1941ին պիտի ունենայ երեք պատերազմական , 5 միջին մեծութեամբ, 15 յածանաւ, 40 Թորպիլահալած, 60 — 70 սուզանաւ, համագումար 60,000 նաւագներով եւ սպաներով : Իսկ օդանաւային վերապինումը յառաջ կը տարուի կրկնապատիկ ուժգնութեամբ, ամէն տեսակէտով :

Տակաւին կրնայինք յիշել Իտալիան, Ա. Միութիւնը, Մ. Նահանգները — որոնք տեղի - անտեղի, միշտ բարձրաձայն կը հրդեհակեն իրենց սպառազինութեան ծրագիրները : Մէկը միւսէն սքընթաց :

Ո՞ւր կրնան յանգիլ այս բոլորը ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՀՈՒԱՐՍԱՓԸ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Հայաստանի ներքին գործոց վարչ. պ ձերբակալուած

Մոսկուայէն կը հեռագրեն հոկտեմբեր 9 թուակիրով :—

Այս օրերս ձերբակալուեցաւ Պ. Մուղտուսի, Հայաստանի ներքին գործոց վարչապետը, իրրեւ ժողովուրդի թշնամի : Ամբաստանեալը վերջերս խորհրդային ամենաբարձր պատուանշանը՝ Լենինեան շքանշանը ստացած էր, մոլեռանդութեամբ հետապնդած ըլլալով ժողովուրդի թշնամիները եւ հիմա ինքն ալ անոնց կարգը կ'անցնի :

**** Լեհական գործակալութեան Մոսկուայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ գողութիւններ եւ խախտարար գործեր երեւան հանուած ըլլալով դանազան հողագործական շրջաններու մէջ, բազմաթիւ պաշտօնատարներ հրացանի բռնուեցան : Այս մահապարտներէն երեքը գնդակահարուեցան Վինիթքայի մէջ (Ուկրաինա), երեքը՝ Քրասնովիա, երեքը՝ Արխանկէլսք, վեցը՝ Փեթրովսքի շրջանին մէջ : Լենինկրատի շրջանին Սթարա Ռութա կոչուած վայրին մէջ գնդակահարուեցան ութ հոգի, որոնց գլուխը կը գտնուի վերակացուն :*

Մոսկուայէն երկրորդ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Լենինկրատի երկարական հաստատութեան պաշտօնեաներէն ալ մասը հոգի գնդակահարուած են : Պատճառները հրատարակուեցան գնդակահարութեան յաջորդ օրը : Իրր 1 ամիս առաջ, երկարական գիծը կտրուած էր մէկ քիլոմէթր տարածութեան վրայ, 48 ժամ լոյսէ զրկելով Լենինկրատը : Այս խանգարման հեղինակները գտնուած չըլլալով, տասը պաշտօնեաներ գնդակահարուեցան յօրինակ այլոց :

Պաթումի մէջ ալ գնդակահարուեցան ութ պաշտօնատարներ, ամբաստանուած ըլլալով թէ կ'ուզէին Վրաստանը բաժնել Ա. Միութենէն : (ՅԱՌԱՋ.— կը թուի թէ հեռագիրը կ'ակնարկէ Ամարիստանի վարիչներուն, որոնք մահուան դատապարտուեցան անցեալ չաբթու, գլուխն ըլլալով վարչապետը) :

**** Պաշտօնական Նեան խորհրդային օդագնացութեան օդնական վարիչը եւ չինութեանց վերակացուն :*

Թուրքիա հազար օդանաւ պիտի ունենայ

»»»» o ««««

Անգլիական գործակալութիւն մը կը գրէ թէ՝ 1939ի վերջաւորութեան Թուրք բանակը պիտի ունենայ առնուազն 1000 արդիական եւ ամենա - գօրաւոր օդանաւեր : Վերջերս գնուած են 20 օդանաւեր՝ ամերիկեան հաստատութենէ մը : Գնուած են նաեւ ուրիշ երկիրներէ ճամբորդական օդանաւեր, որոնք դիւրաւ կրնան պատերազմականի վերածուիլ : Առաջին բարեփոխումը, զոր պիտի կատարէ Ձէյլալ Պայարի նոր դահլիճը, պիտի ըլլայ օդային զօրամասերուն առեղծումը : Անոր պիտի յաջորդէ ծրագիր մը՝ զինուորական եւ քաղաքային օդային տարմիղի զօրացման :

Երկրին չաս մը կողմերը հաստատուած են օդանաւային վարժարաններ : Օդային սպառազինումին համար օժանդակութիւններ եղած են նաեւ մասնաւոր աղբիւրներէ :

ՅԱՌԱՋ.— Այս ծրագիրը Իսմէթի օրով սկսաւ եւ պիտի չարունակուի Ճ. Պայարի, իրրեւ մէկ մասը անգլեւթուրք քաղաքական գործակցութեան, որ սկսաւ գործադրուիլ Քարապիւքի երկաթի գործարանի հաստատումով՝ Մոնթրէօլէն անմիջապէս վերջ :

Նահանգային ընտրութիւններ

Կիրակի օր տեղի ունեցան նահանգային եւ շրջանային խորհուրդներու ընտրութիւնները : Առժամեայ արդիւնքները նպաստաւոր են ժողովրդական ճակատին : Համայնավարները մեծ ձիգեր թափած էին, բայց կարեւոր յաջողութիւն մը չյաջեցան : Աւելի յաջող էին ընկերվարականները, իսկ արմատականները դժուարութեամբ պահեցին իրենց դիրքերը : Ընտրութիւնները վերջացան 1509 շրջաններու մէջ : Յաջորդ կիրակի պիտի կատարուին համեմատական ընտրութիւնները, մօտ 300 շրջաններու մէջ : Լրացածներուն մեծ մասը վերընտրուեցան : Համեմատականի մնացին Պ. Էռիօ, կրթական նախարարը եւ ուրիշ արմատականներ :

Ազակողմեան թերթերն ալ դոհ կ'երեւան, չեչտելով թէ չափաւոր տարրերը կը տիրապետեն ընտրութեանց մէջ : 3500 աթոռներու համար թեկնածու ներկայացած էին 16.000 հոգի : Ընտրութիւնները տեղի ունեցան բոլոր նահանգներուն մէջ, բացի Սէնէն : Յառաջիկայ կիրակի միայն յայտնի պիտի ըլլայ թէ ժողովրդական ճակատը կրցա՞ծ է գոնէ 350 աթոռ աւելցնել 1931ի ընտրութեանց վրայ : Եթէ այդ արդիւնքը ձեռք չբերեն, կը նշանակէ թէ ակսած է ժողովրդական ճակատի կուսակցութեանց հմայքը. իսկ եթէ 350էն աւելի չահին, անգամ մը եւս հաստատուած պիտի ըլլայ 1936ի երեսփոխանական ընտրութեանց յաղթանակը :

Հակառակ տենդագին պատրաստութեանց եւ բուռն պայքարներու, բարեկարգութիւնը չհանդարտեցաւ կիրակի օր : Միայն Մարսէյլի մէջ միջադէպ մը ծագեցաւ : Ընտարական շրջանակի մը մէջ քուէատուփը խորտակուեցաւ, լուսած ըլլալով թէ քուէներ ձգուած են ընտարական գործողութիւններէն առաջ : Ուրիշ վայրի մը մէջ ընտարական յանձնախումբին նախագահը ատրճանակը քաշեց , սպառնալով հակառակորդին որ նոյնպէս ատրճանակ մը բռնած էր :

Ընտրուած նախարարներուն մէջ կը գտնուին Պ. Պ. Ժոռժ Պոնէ (ելմատական), Մարքս Տորմուա (ներքին), Ժոռժ Մոնէ (հողագործական) :

ՏԷՐՏԷՐՆԵՐԸ այլեւս պիտի չկրնան կրօնի դաս տալ Գերմանիոյ դպրոցներուն մէջ : Տոքթ. Կէօպէլս, քարոզութեանց նախարարը, այս առթիւ ճառ մը խօսելով, հեղնութեամբ դիտել տուաւ թէ կառավարութիւնը կը թեթեւցնէ եկեղեցիին հոգերը : «Մեզ կը մեղադրեն թէ միշտ միեւնոյն բաները կ'ըսենք : Բայց չէ՞ որ եկեղեցիներն ալ միեւնոյն բաները կը կրկնեն երկու հազար տարիէ ի վեր : Մենք ալ նոյն սկզբունքին կը հետեւինք» : Նախարարը այս առթիւն ալ օգտուեցաւ, դաղթավայր պահանջելու համար :

ՊԵԼԺԻՈՔ ընկերվարական համագումարի հոկտեմբեր 10ի նիստին մէջ , համայնավարներուն հետ միացեալ ճակատ կազմելու բանաձեւ մը առաջարկեց վաստակաւոր գործիչ մը, որ Պրուքէր : Ուրիշներ ուժգնօրէն ընդդիմացան եւ ի վերջոյ գրեթէ միաձայնութեամբ մերժուեցաւ միացեալ ճակատի առաջարկը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԱԶԳԻՆ ՊԱՏԻԻԸ »

Ձեմ գիտեր կը յիշէ՞ք, վերջերս Միջերկրականի ափերուն վրայ, Քանի մէջ ձերբակալուեցաւ 17 տարեկան պատանի մը, երբ հեծելանիւ մը կը գողնար : Տղան, որ կրասի արգելքը կը մնայ մինչեւ այսօր, Թուլոյի բոռն է :

Այս յայտնութիւնը խորապէս յուզած է Ֆրանսայի եւ հարեւան երկիրներու ռուս գաղութները : Եւ, ինչպէս կը տեղեկանամ ռուսական թերթերէն եւ « Թան »էն, անոնք անիջապէս գործի ձեռնարկած են, թէ տղան եւ թէ «ազգին պատիւը» փրկելու համար :

Այսպէս, Մելիւճովի թերթը՝ «Պոսլետնիա Նովոստի » անմիջապէս խմբագիր մը դրկած է Կրաս, տղան տեսնելու եւ վաւերական տեղեկութիւններ հաւաքելու համար :

Կալանաւորը, ժան կամ Իվան Թուլոյեոյ, լալով պատմեր է թէ ծնած է Պիարից, 1920 յուլիս 21ին : Հայրը ձգած անհետացած է , իսկ մայրը ամէն իրաւունքէ զրկուած : Պտտիկը երեսի վրայ մնացած ըլլալով, կ'իյնայ մօրեղբայրական մեծ մօրը թեւին տակ : Այս վերջինը գնչու երգչուհի մըն էր, հետեւաբար տղան կը դաստիարակէ համաձայն իր հայեցողութեան :

Իր տուած դասերը այնքան արդիւնաւոր կ'ըլլան որ, տղան առաջին անգամ գողութիւն կ'ընէ 14տարեկանին : Ոստիկանները կ'առնեն Ազգ. խնամատարութեան կը յանձնեն պատանին, որ իրարու ետեւէ նոր գողութիւններ կը կատարէ : Ո՛ւր որ կը դնեն արհեստ մը սորվելու համար, կը ձգէ կը փախչի : Թափառական կեանքը այլեւս բնաւորութիւն կը դառնայ, եւ տղան կը շարունակէ գողնալ, անօթի չմնալու համար :

Այս խոստովանութիւններուն վրայ, երբ ռուս խմբագիրը եւ հարցաբննիչ դատաւորը կը բացատրեն թէ կրնայ ի վերջոյ զինուոր զրկուիլ, բանտարկուիլ կամ աքսորուիլ, տղան ճորէն կը հեծկլտայ եւ կ'երդնու թէ այլեւս գողութիւն պիտի չընէ :

Ասոր վրայ, «Պոսլետնիա Նովոստի» հանգանակութեան կը ձեռնարկէ, եւ քանի մը օրէն **6000** ֆրանքի գումար մը կը գոյանայ, **2, 5, 10** ֆրանքնոց թղթով : Անշուշտ աւելի կլորիկ նուէրներ ալ կ'ըլլան, բայց ամէնէն աւելի խոնարհ խաւերը, բանուորներ, արհեստաւորներ եւ պաշտօնեաներ օգնութեան կը փութան : Միեւնոյն ատեն խնամակալ մը կը նարուի, արտասահմանի ռուս երիտասարդներու պաշտպանութեան կոմիտէին՝ նախագահը, որ յանձն կ'առնէ դպրոց զրկել տղան :

Այժմ կ'աշխատին քանդէն ազատել Թուլոյեոյի բոռը, փրկելու համար ազգին պատիւը :

Ի՜նչ դիւրազգածութիւն : Ի՜նչ փափուկ սիրտ : Ի՜նչ պատասխանդրութիւն :

Զար սատանայ մը կը մշտէ.—

Այս ազգը աւելի մեծ պատիւ մը ունէր որ կորաւ ծովամոյն եւ երբեմ չվնտռուեցաւ :

Այս ազգը լեռներ կը շարժէր իր անսպառ բանակներով, եւ թոյլ տուաւ, ուզե՞ց որ ամբողջ ժողովուրդ մը կոտորուի սահմանին վրայ, 4 — 5 ժամ հեռու :

Ձերմակ էր այս ազգը եւ յետոյ կարմրեցաւ եւ նորէ՛ն թո՛յլ տուաւ, ուզեց որ նոր բազմութիւններ կոտորուին այդ նոյն ժողովուրդէն, երբ իրեն ապահոված էր, եակատագրական սպահու մը :

Եւ հիմա, երբ ափ մը բարբարոսներ էնան տարիէ ի վեր անխնայ կը գլխատեն ամբողջ ժողովուրդներ, նոյնիսկ Թոլսթոյի տասնեակհազարաւոր թոռները, այս ազգը պատմութեան յանձնած, թանգարան ձգած է ոչ միայն իր պատիւը, այլեւ գլուխը :

ՎԱՀԷ

ՀԱՅ ՁԻՆՈՒՈՐՈՒԹԻՒՆԵՐԸ ԿԱՆՉԵԼ ՍԿՍԱՆ

Պելճիքէն մեզի կը հաղորդեն թէ հայ զինուորցուները հրաման ստացած են միանալու իրենց զօրաբաժիններուն , համապատասխան կառախումբը նրատելով : Որքան կրցանք տեսնել, կանչուածներուն մէջ կը գտնուին 20 — 24, մինչեւ 33 տարեկաններ : (Թերեւս իրենց իսկ յանձնառութեամբ կանչուած) :

Վալանսէն կը գրեն մեզի հոկտեմբեր 9 թուակիրով :— Երէկ, ուրբաթ, 1937ի երկրորդ չաբթը սոացաւ զինուորութեան հրաւէրը : Այդ դասակարգին մէջ կը գտնուին աւելի քան 25 հայ երիտասարդներ, 20 — 21 տարեկան, որոնք տեղաւորուած են Ֆրանսայի զանազան քաղաքներու գլխաւոր զօրանոցներու մէջ, Վալանս, Ավինեօն, Պէզիոռ, Կրընոպլը եւայլն :

Թուրէն կը գրեն մեզի.—

Շրջանիս հայ երիտասարդներն ալ, առանց բացառութեան, անոնք որ զինուորական տարիք ունին, հրաւիրուած են հոկտեմբեր 19 — 21 միանալու իրենց նախապէս ընտրած զօրաբաժիններուն : Ոմանք Պուրժ եւ Լիոն, ոմանք ալ Պորթաներ պիտի երթան :

Երեսփ. ժողովի նախագահին ուշագրաւ խօսքերը օտարներու բնակութեան եւ հպատակութեան մասին

Պ. Էռիօ, երեսփ. ժողովի նախագահը, չաբթի օր ճառ մը խօսելով առեւտրականներու կացութեան եւ մանաւորապէս օտարականներու բնակութեան մասին , յայտարարեց.

— « Աւելի ունեցայ դիտելու թէ շատ մը օտարականներ որոնք չեն կրնար աշխատանքի արտօնագիր ստանալ, առեւտրականի թուղթ կ'առնեն, քանի որ աւելի դիւրին է : Այս առթիւ քաղած տեղեկութիւններս կը հաստատեն թէ այդ չնծու առեւտրականներէն շատերը գործակալներն են օտար տուներու որոնք դիները կը կտրեն հրապարակէն աժան ծախելով : Հետեւաբար կ'առաջարկեմ օրէնսդրական միջոցներ ձեռք առնել, կարգադրելու համար օտարականներու բնակութեան խնդիրը : Այս հարցը վերջերս այնքան կոպտօրէն մէջտեղ եկաւ որ վարչապետ Պ. Շոթանի ուշադրութիւնը գրաւեց : Եւ խնդիրը լուրջ հանդամանք մը կը ներկայացնէ մանաւանդ անոր համար որ մահափորձեր կատարուեցան մեր հողին վրայ : Խնդիրը լուրջ է նաեւ անոր համար որ շափազանց բազմաթիւ օտարականներու ներկայութիւնը ճշմարիտ վտանգ մը կը կազմէ ազգային բանուորութեան համար : Այսպէս, ես կը նկատեմ որ Լիոնի մէջ աւելի շատ օտարականներ կան քան թէ գործազուրկներ : Ասիկա չի նշանակեր թէ կարելի է մէկը փոխարինել միւսով . բայց հարկադրուած ենք ընդունիլ թէ մենք բաւարար աշխատանք չունինք, ոչ ալ պէտք եղածին պէս բանուկ ճարտարագործութիւն մը՝ միաժամանակ անուցանելու համար թէ Ֆրանսացիները եւ թէ այն բազմաթիւ օտարականները զոր մեզի կը ղրկեն կարգ մը ազգեր : Եւ նկատեցէք այդ ազգերը, ինչպէս Իտալիան, այնքան գժուարութեամբ կ'ընդունին մեր ապրանքները, մինչ իրենց ուզածին պէս բանուոր կը ղրկեն մեզի» :

Պ. Էռիօ նոյնքան ուշադրաւ յայտարարութիւններ ըրաւ օտարներու հպատակութեան մասին, ծանրանալով այդ առթիւ եղած վարչական թերութեանց վրայ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՀՈՍՎՅԱՆՑ ՂՎՈՆՑԱՅՈՍԿ

»»» ◦ «««

Աստղը սկսեց իրեն ավելի վատ զգալ։ Իսկ ուրիշները ուրախ էին, որ ինքնագոհ ու ամբարտավան Աստղը ստիպված է ինքն իր հետ մենակ մնալ։ Ամեն ոք ձգտում էր իմանալ, թե ինչ է պատահել Աստղին։ Ոմանք ասում էին, թե նա հիվանդ է, ուրիշները՝ թե նա ուզում է ինքնուրույն ապրել, առանց ուրիշների օգնության։ Ամեն դեպքում, Աստղը ինքն իրեն ավելի վատ էր զգում, քան երբևէ։

Մի անգամ Աստղը ինքն իրեն ասաց. «Ես ուզում եմ ինքնուրույն ապրել, ինչպես ուզում եմ, ոչ ոքի կարիքը չունենալ, ոչ ոքի հետ չխոսել, ոչ ոքի հետ չկռվել, ոչ ոքի հետ չհաշտվել, ոչ ոքի հետ չսիրել, ոչ ոքի չսիրել, ոչ ոքի չատել, ոչ ոքի չնախանձել, ոչ ոքի չարհամարհել, ոչ ոքի չհարգել, ոչ ոքի չվշտացնել, ոչ ոքի չուրախացնել, ոչ ոքի չտխրեցնել, ոչ ոքի չզայրացնել, ոչ ոքի չհանգստացնել, ոչ ոքի չանհանգստացնել, ոչ ոքի չսիրաշահել, ոչ ոքի չվանել, ոչ ոքի չհրավիրել, ոչ ոքի չհյուրասիրել, ոչ ոքի չհյուրընկալել, ոչ ոքի չհյուրընկալվել, ոչ ոքի չհրավիրվել, ոչ ոքի չհյուրասիրվել, ոչ ոքի չհանդիպել, ոչ ոքի չհրաժեշտ տալ, ոչ ոքի չհրաժեշտ ստանալ, ոչ ոքի չհանդիպել, ոչ ոքի չհանդիպել, ոչ ոքի չհանդիպել

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒՆ

(ԱՂՑ ԾԱՍՏԱՆԱԿԻՑ ԽՆԴԱՓԷ)

»»» • «««

— Ինչո՞ւ, Ադոյ, էդպես բարկացար, որ ես ասացի՝ ինձ համար էդ ամենը կորած է: Ես ուզում եմ ասել, որ ինձ համար ամենից թանկը դու ես, ես քեզ շատ եմ սիրում, ես քեզ հետ ուզում եմ ամուսնանալ, ես քեզ հետ ուզում եմ ապրել, ես քեզ հետ ուզում եմ ծերանալ, ես քեզ հետ ուզում եմ մեռնել: Ես քեզ հետ ուզում եմ ամեն ինչ անել, որ դու էլ ինձ սիրես, ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ հետ ուզես ապրել, ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ հետ ուզես ծերանալ, ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ հետ ուզես մեռնել: Ես ուզում եմ, որ դու էլ ինձ հետ ուզես ամեն ինչ անել, որ ես էլ քեզ սիրեմ

— « Օտարներու հպատակութեան գործողութիւնները կը կատարուին դատական նախարարութեան գրասենեակներուն մէջ, որոնք պէտք եղածին պէս կազմակերպուած չեն: Միւս կողմէ, տարօրինակ է որ ոչ քաղաքապետին, ոչ ալ նահանգապետին կը թոյլատրեն յանձնարարութիւններ տալ ստացական հպատակութեանց մասին, մինչդեռ անոնք միայն ի վիճակի են օգտակար տեղեկութիւններ տալու: Իմ կարծիքով, ստացական հպատակութիւնները պէտք է կատարուին փոխ - նախարարութեան մը մէջ որ կապուած ըլլայ արտաքին նախարարութեան հետ: Ես երեք դասի կը բաժնեմ Ֆրանսա հաստատուած օտարականները: Նախ սա պատուական մարդիկը որ ծանօթ են երկար առենէ ի վեր, որոնց զաւակները Ֆրանսա ծնած ըլլալով, իրենց գինուորութիւնը կատարած են Ֆրանսայի մէջ եւ կամ ամուսնացած են Ֆրանսուհիներու հետ: Մեր չոհը կը պահանջէ Ֆրանսական հպատակ դարձնել ասոնք: Յետոյ կան անբարգճալիները: Ձամբու գրէք զանոնք: Ֆրանսան ստեղծուած չէ ուրիշ ազանգճալիները ձամբու գրէք զանոնք: Ֆրանսան ստեղծուած չէ ուրիշ ազանգճալիները:

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

JE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՄԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութները	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա ....։..	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

MERCREDI
13
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
ՀՈՐԻՍԿԱԹԻ
13 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3549

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԱՌԱԿՈՒՍԻ ԱՆԻՒ

»»»» o ««««

Չէ՞ք ընդունիր թէ այս մաշած բացատրութիւնը ճիշդ ու ճիշդ պատկերն է մեր այսօրուան կեանքին, արտասահմանէն մինչեւ ներսը :

Երէկ ծրար մը թերթ ստացանք Հայաստանէն, Սեպտ. 6-15· ծրար մըն ալ՝ զանազան գաղութներէ : Եւ անշուշտ, ամէնէն առաջ աչք մը նետեցինք առաջիններուն վրայ ,— « Ա· Հայաստան » : փնտռեցինք լուրեր՝ որ ուղղակի կապ ունենային մեր կեանքին հետ: Աչքէ անցուցինք խմբագրականները, գտնէ տող մը հասկնալու համար թէ ինչ կ'անցնի կը դառնայ կամ ինչ կը խոր - հին մեր հայրենիքին մէջ:

Ցուսախաբութիւն, ինչպէս միշտ: Դուք ալ կրնաք փնտռել եւ գտնել ամէն բան, բացի այն բոլորէն որ կրնան կազդուրիչ տպա - ւորութիւն մը գործել :

« Ա· Հայաստան »ի լուրերու բաժինը ե՞րբ կապ ունեցած է Հայկական Արտասահմանի հետ: Իսկ խմբագրականները, որոնց կէսը Մոսկուայի «Փրաւտա»ն կը ճարէ, հեռագրով եւ թխածոյ թարգմանութեամբ, սարէն - ձորէն հէքեաթներ են: Եւ կամ կու - սակցական - պետական «մերկացումները», որոնք այլեւս հազարու - մէկ գիչերներու տպաւորութիւնը կը գործեն :

Կը դառնանք ապրին, Արտասահմանի մամուլին :

Ահաւասիկ ծրար մը «Բանուոր», Ամերիկայէն: Եւ խորագիր մը չառաչուն,— « Պէտք է ընդվզումն ու փոչիանան բոլոր զաւեշտներ: Մենք ցնծութեամբ կ'ողջունենք խորհրդային իշխանութեան անողոք բն - թացքը ժողովուրդի թշնամիներու դէմ » :

Սպառնալիքը ուղղուած է անո՛նց դէմ, որ մինչեւ հիմա կը կառավարէին Ա· Հայաստանը, կուսակցական թէ պետական ճա - կատին վրայ: Հատուած մը, իբրեւ լուսաբանութիւն.

— « Մեր ստեղծագործող ժողովուրդը եւ անոր աննկուն վարիչները, քիչ մը ուշացան նշմարելու այն երկերեսանի, ատելիչ դերը, որ սոցիալիստական վերակոչով ծածկուած զաւեշտներու խմբակ մը կը խաղար, նպատակ ու - նենալով մեր հայրենիքը ենթարկելու հակախորհրդային հակաչխատաւորա - կան թափթփուքներու ատելիչ բռնատիրութեան :

Այս ուշացումը սակայն պատճառ մը չէր, որ մեր հայրենասէր եւ կորովի վարիչները, ժողովուրդի չահերու պաշտպանութիւնը ապահովելու եւ սոցիա - լիստական հայրենիքի կառուցուածքը փրկելու համար, խիստ հարուածով մը չի ճզմէին զաւեշտներու այդ սին խմբակը » :

Այս՝ ճախ ճակատն է: Կարմի՛ր: Որքան ալ պղտոր ջուրեր հո - սին Երեւանէն կամ ամբողջ Ա· Միութենէն, ան իր գիտցածէն չի չեղիր: « Տէրն մեր ասաց » :

Տէրը անղուդական հայրենասէր, տիպար յեղափոխական էր երէկ, 15 – 20 տարիէ ի վեր, — փառաբանե՛նք: Այսօր կը հռչակ - ուի « զաւեշտն, լրտես, ժողովուրդի թշնամի», — ճզմե՛նք:

— Բայց ի՞նչպէս, մէկ օրէն միւսը, այն ալ խումբ խումբ: Ամ - բողջ սերունդ մը ժողովուրդի թշնամի ...

— Ջախջախե՛նք, ճզմե՛նք, փոչիացնե՛նք: Եւ պարենք, պա - րե՛նք ցնծագին անոնց զազաղներուն վրայ: Կեցցէ՛ մարդկութեան առաջնորդը, մեր հայրիկը, հանճարահայր Սթալինը, որ մէկ զար - կով զարնէ հազար ...

Այս միւսն ալ աչքն է,— « Աբեւ » կամ « Պայքար ».

— Թող Դաշնակցութիւնը փոխէ իր քաղաքականութիւնը , թող դադրեցնէ իր թշնամութիւնը՝ Հայաստանի դէմ, յետոյ կը խորհինք գաղութներու կազմակերպութեան կամ փրկութեան մա - սին :

Մնաց որ, առաջինը արդէն գտած է փրկութեան լուսան ալ,— Հայ· եկեղեցի, Բարեգործական եւ ամկավար – ազատական կու - սակցութիւն :

Ա՛լ մի հարցնէք թէ այդ երեք ազդակներէն իւրաքանչիւրը ի՛նչ կը ներկայացնէ, այսօրուան կացութեան մէջ: Այս կամ այն գաղութին մէջ :

Մի՛ հարցնէք, դարձեալ, թէ այդ երեքին վրայ հաստատուած կազմակերպութիւն մը կը համապատասխանէ՞ այն պահանջնե - րուն, որ կ'արձարձուին 1922էն ի վեր եւ որ ատելի բարդ հանգա - մանք ստացած են այսօր, իրրեւ հետեւանք ներքին եւ արտաքին վերիվայրումներու :

Կարմիր թէ դեղին, իրենք ալ գիտեն որ կանգնած են խախուտ գետնի վրայ: Բայց, իրենց պաշտօնը խելք ծախել է, ոչ թէ հարց լուծել: Ուստի, կ'ըսեն ու կը գրեն ինչ կուզայ գրչի տակ: Հոգ չէ թէ փարատներով հետեւան եւ իրականութենէն ե՛ւ սեղանի վրայ դրուած խնդիրներէն :

Եւ այսպէս տարիներ չարունակ: Նոյնիսկ այն պահուն երբ վերագնահատման փորձեր ալ կը կատարուին, իրրեւ հետեւանք Հայաստանի եւ ամբողջ Ա· Միութեան մէջ պատահած աննախընթաց դէպքերուն: Եւ այն ժամուն, երբ հեզհեզ անտանելի կը դառնայ զաղութներու վիճակը, թէ քաղաքական բարդութեանց եւ թէ ազգայնական մոլեռանդութեանց հետեւանքով :

Ու մինչ աշխարհ երթեր, մեր թեզեցման ուղիներ կը փնտռէ, կը փորձէ կարելի եղածին չափ հարթել խոչընդոտները, մեր մէջ նոյն քառակուսի անիւն է որ կը թաւալի: Այսինքն կը ճանչէ, իր պղտուկին մէջ խեղդելով տրամաբանութեան ձայնը :

Թերեւս մամուլը ոչ մէկ տեղ այնքան բացատական դեր կա - տարած է ճակատագրական պահերու մէջ, որքան հայկական ճա - կատին վրայ :

Այդեօք անո՞ր համար որ Արեւմուտքի յառաջապահներն է - ղած ըլլալով Արեւելքի մէջ, կը կարծենք թէ որ եւ է նոր վկայ - կանի պէտք չունինք, ծովերէ ծով նետուելէ վերջն ալ :

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ԸՆԹՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՐԴԻՒՆՔԸ

Զոհ տասնեակներ դեռ կ'երեւան

Ներքին նախարարութեան պաշտօնական տեղեկագրին համաձայն, կիրակի օր ընտրուած են 1054 անդամներ՝ նահանգային ժողովներու (1521ի վրայ). եւ 1127 անդամներ՝ շրջանային խորհուրդներու համար (1867ի վրայ) : Համեմա - տականի կը մնան եւ յաւելեալ կիրակի պիտի ընտրուին 467 անդամներ :

Ա՛կնկողմեան թերթերը մանաւանդ կը չեշտեն թէ պարտութիւն կրած են համայնավարները, քանի որ նախկին հինգը կրցան պահել, 3 նոր աթոռ չահեցան, երկու հատ կորսնցուցին, իսկ համեմատականի կը մնան միայն 3 թեկնածուներ : Ազատականները, պահած են իրենց 314 անդամները, չահած՝ 33, կորսնցուցած՝ 56, համեմատականի կը մնան՝ 195: Ընկերվարականները պահած են իրենց 80 աթոռները, չահած՝ 19, կորսնցուցած՝ 7, համեմատակա - նի կը մնան՝ 77:

Մանագէաններ միւս մանրամասնութիւններն ալ քննելով, դիտել կուտան թէ քաղաքական կուսակցութիւնները եւ մանաւանդ ձախերը աննախըն - թաց հիւղը թափեցին, կուսակցական - քաղաքական հանգամանք տալու հա - մար այս տեղական ընտրութեանց, բայց իրենց սպասած արդիւնքը չդտան: Նահանգային խորհուրդներուն մէջ, որոնք քիչ - չատ քաղաքական հանգամանք ունին, ընտրուած 899 անդամները չրջանը լրացած պատգամաւորներ էին եւ փոփոխութիւններ տեղի ունեցան միայն 154 պարագաներու մէջ: Ուրեմն, վեր - ընտրելով անոնք որ կը պաշտօնավարէին վեց տարիէ ի վեր, ընտրողները նկա - տի ունեցած են ոչ այնքան քաղաքական - կուսակցական տեսակէտներ, այլ տեղական ծառայութիւնները: Ուրիշ խօսքով, անհատական արժանիքները ա - ւելի ազդած են ընտրութեանց վրայ, քան կուսակցական հանգամանքը, Այն - պէս որ, կարելի չէ վճռապէս ըսել թէ ժողովրդական ձակատը չահեցա՞ւ թէ կորսնցուց: Այդ ճակատին կուսակիցները 82 աթոռ չահեցան եւ 99 աթոռ կոր - անցուցին, իսկ ազգակրմեան եւ կեդրոնի հոսանքները չահեցան 72, կորսնցու - ցին 55: Ամէնէն աւելի չահեցան ընկերվարականները, իսկ ազատականները յուսախար եղան: Համայնավարները այս անգամ աւելի չատ քուէ չահեցան քան 1931ին, բայց տակաւ պատճառը այն է որ կուսակցութիւնը թեկնածուներ ներկայացուցած էր ամէն վայրի մէջ, չռնդալից քարոզութիւններ կազմակեր - պելով: Բայց, չատացան համապատասխան արդիւնքը :

Ընտրութեանց անմիջական արդիւնքներէն մէկը եղաւ ֆրանքի սակին բարւոքումը: Երկուշաբթի օր, Փարիզի սակարանին մէջ տոլարը կ'արժէր 30.10, մինչ 30.33 էր ուրբաթ օր· իսկ անգլիականը՝ 149.20, փոխան 150.20ի: Իրիկուան դէմ տոլարը իջաւ մինչեւ 30.07, իսկ անգլիականը՝ 149ի:

Անգլիա եւ Ֆրանսա կը խոհին Թրքաց ձրաւիրեալ եւան Գերմանիան եւ Ս. Միութիւնը

Իտալիոյ Ժխտական պատասխանէն վերջը, անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները անընդհատ կը խորհրդակցին, ելք մը գտնելու համար: Վերջնական որոշումը պիտի տրուի Անգլիոյ դահլիճին նիստէն վերջը: Թէեւ Ֆրանսա տրամադիր կ'երեւայ անմիջապէս գործի ձեռնարկելու , բանալով Ֆրանքֆուրտեանական սահմանագլուխը, սակայն նոյնքան զօրաւոր հոսանք մը լսւադոյն կը համարի ուրիշ ելք մը գտնել, խորհրդակցութեան հրաւիրելով Գերմանիան ալ, ինչպէս կը պահանջէ Իտալիա : Այդ պարագային Ֆրանսա հա - ւանաբար պիտի առաջարկէ որ հրաւէր ուղղուի նաեւ Ս· Միութեան :

Թէ Փարիզի եւ թէ Լոնտոնի մէջ համաձայն չեն որ կամաւորները եւս կան - չելու խնդիրը յանձնուի Լոնտոնի ոչ-միջամտութեան յանձնախումբին, ինչպէս կ'առաջարկէ Իտալիա : Երկու կառավարութիւններն ալ ժամանակի կորուստ կը նկատեն այս ձեւը: Բայց մանաւանդ ընդդիմութիւն չկայ Գերմանիան ալ հրաւիրելու մասին: Ֆրանսայի արտաքին նախարարը առկի օր այս մասին տե - սակցութիւն մը ունեցաւ Պերլինի Ֆրանսական դեսպանին հետ, որ Փարիզ կը դանուի: Միւս կողմէ, Ֆրանսա այժմէն միջոցներ կը խորհի, անմիջական գործողութեան դիմելու համար, եթէ ծրագրուած խորհրդակցութիւնը վերջ - նապէս ջուրը իյնայ: Վարչապետ Պ· Շօթան առկի օր խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին գործերու, պղտ· պաշտպանութեան եւ ուրիշ նախարարնե - րու հետ: Տակաւին յայտնի չէ թէ ի՛նչ միջոցներ նախատեսուած են· բայց ընդհանրապէս կը կարծուի թէ Ֆրանսա պիտի բանայ սահմանագլուխը, դէնք եւ պինդուր ղրկելու համար Սպանիա: Ամէն պարագայի մէջ, հաւանական չէ համարուիր որ Ֆրանսա դրաւէ Սպանիոյ Մինորքա կղզին, հակակշռելու հա - մար Մայորքայի գրաւումը՝ Իտալիոյ կողմէ :

Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպանը հրահանգ ստացաւ իր կառավարութեան տեսակէտները հաղորդելու անգլիական կառավարութեան: Հակառակ Իտա - լիոյ ժխտական պատասխանին, Անգլիոյ մէջ կը կարծեն թէ ամէն դուռ փակ - ուած չէ եւ կարելի է ելք մը գտնել փոխադարձ բարեացակամութեամբ: Ասոր համար ալ, անգլիական կառավարութիւնը միշտ կը չարունակէ բօսկոյութիւն - ները՝ Իտալիոյ ներկայացուցիչներուն հետ :

Առաջին քննարութիւններ Ս. Միութեան մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ կեդր· Գործադիր Կոմիտէին որոշումով, նոր սահմանադրութեամբ նախատեսուած ընտրութիւնները պիտի կատարուին դեկտեմբեր 12ին: Ընտրական պայքարը բացուած է հոկտեմբեր 12էն սկսեալ: Ընտրութիւնները պիտի կատարուին 56 չրջաններու մէջ՝ ընդհանուր միու - թեան Գերագոյն Խորհուրդին համար, իսկ 574 չրջանակներու մէջ՝ չրջանա - յին խորհուրդներու համար :

**** Հոկտեմբեր 11ին մահուան դատապարտուեցան երկու խորհրդային պաշտօնատարներ, որոնք ամբաստանուած էին թէ խափանարար ձեռնարկներ կատարած են հողագործութեան մէջ:*

**** Հիւսէյին Ռահմանով, Ադրբէջանի կեդր· Գործադիր Կոմիտէին նա - խագահը, վերջնապէս «հաշուեյարդարի ենթարկուեցաւ», ամբաստանուած ըլլալով թէ պետութեան չահերուն դէմ գործած է :*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԶՕՐԱԿՈՉ

Ուրեմն, կը կանչուին արդէն ...

Անցեալ օր, կարդալով 1937ի զին - ուորցուներու երկրորդ շարքին զօրա - կոչը, մեխենաբար կը հաշուէի օրե - քը, — այսօր վաղը կը կանչեն նաեւ մերիները :

Երէկ արդէն կը հասնէին առաջին լուրերը, Փարիզէն թէ գաւառէն :

Կանչուած են քանի զինուորցուները, **20 — 21** տարեկան, ծառայելու հա - մար իրենց տարեկիցներուն հետ :

Տեղ - տեղ կը խօսին մինչեւ 33 տարեկաններու մասին: Կը կարծեմ թէ հարցը կը վերաբերի անոնց որ յանձնառութեան գիր ստորագրած է - ին, իրենց հպատակութիւնը դիւրա - ցնելու համար :

Ահա այսպէս գործնական ձեւ կ'առ - նէ հարց մը, որ այնքան արիւն պղտ - տորեց, 1936 դեկտեմբերէն ի վեր, երբ առաջին աշգամ կը հրատարակ - ուէր լուրը :

Ինչպէս դիւրին էր նախատեսել, քանի չյանգցեցան հայկական եւ «հայա - սիրական» բոլոր ճառերը—«այս կ'ու - զենք, այն կ'ուզենք » — գրաւոր թէ բերանացի :

Կառավարութիւնը իր հրամանը կը գործադրէ այնպէս ինչպէս ծրագրած էր.— կ'երթաս կը ծառայես , յետոյ հպատակութիւն կը ստանաս, եթէ արժանի համարուիս :

Անոնք որ աւետաբեր հաւատիք - ներ կը տարածէին **72** համայնավար ե - րեսփոխանութիւններու անունով, անոնք այսօր սեփական խմբակ — «հայա - լեզուեան սեկցիա» կազմելու եւ թերթ հրատարակելու իրաւունքէն անգամ զրկուած են: Բուն իսկ համայնավար կուսակցութեան հրամանով :

×

— Երկու աղջիկներ ալ կանչուած էին մեր թաղի զինուորագրութեան գրասենեակէն, կը պատմէր, երէկ , ընթերցող մը :

— Անշուշտ աւուրնի շփոթութեամբ :

— Այո, ի՞նչպէս գիտնան Սիրար - փի, Արաբոի, մա՞նչ եմ թէ աղջիկ :

— Անցեալ տարի ալ մեր թաղին մէջ այդպիսի բան մը պատահեցաւ: Քր - ատանց մը կանչեր էին, Հիլալ: Եւ զինուորագրութեան գրասենեակին մէջ գտան հասն տարեկան աղջիկ մը, վարդի պէս բացուած... Տրապզոնցի ծանօթ ընտանիքի մը զաւակն էր, ծը - նած տարագրութեան ճամբուն վրայ, թրքական հիւանդանոցի մը մէջ: Ա - տոր համար ալ կոչեր էին Հիլալ (Մա - հիկ): Միշտ պիտի ուշենանք այսպի - սի պատմութիւններ :

×

— Ի՞նչպէս կարելի է օգնել զօրանոց մտած զինուորներուն:

— Կառավարութիւնը հաւաստա - պէս պիտի հոգայ բոլորն ալ, առանց խտրութեան :

— Խօսքս բարոյական աջակցու - թեան մասին է :

— Սպասէ որ ֆիլ մը տեղաւորուին: Անշուշտ օգտակար կ'ըլլայ հայերէն թերթ եւ գիրք դրկել, ինչպէս կ'ընեն տեղացիները : Կայարաններու մէջ հանդիպած չե՞ք մասնաւոր տուփերու, որոնց վրայ փակցուած ազդ մը կը հրաւիրէ հաղաճացիները՝ հոգ ձգել աւելորդ լրագիրները, զինուորներուն դրկելու համար: Մենք պէտք չունինք այդ միջոցին դիմելու, բայց պարտա - ւոր ենք մտածել, միշտ կենդանի պա - հելու համար կապը :

Վ.Ա.Հէ

ՋՆՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

»»»» o ««««

Լիոն, 10 հոկտ· (Ցատաղ) .— Ինչպէս նախօրօք գրած էի Հայերու պին - ուորագրութեան մասին, 21էն վեր տարեկաններուն, այսօր այդ խնդիրը աւելի բարդ հանգամանք մը ստացած է :

Արդարեւ անոնք որ բժշկական քննութենէն վերջ պինուորագրութեան գրա - սենեակը գացած եւ հարկ եղած թուղթերը ստորագրած են, կը կանչուին նոյն գրասենեակին կողմէ: Անոնց հրահանգուած է հոկտեմբեր 20ին ներկայանալ , միանալու համար իրենց յատկացուած զօրապետներուն: Իրենց եկած կոչնա - գիրներուն մէջ նշանակուած են երթալիք վայրն ու գասը.— հետեւակ կամ ձիաւոր եւայլն :

Կ'իմանամ թէ կոչնագիր ստացողներուն մէջ կը գտնուին այրերներ, ո - րոնք թէեւ բժշկական քննութենէն անցած , բայց պատկան մարմնին չեն ներկա - յացած եւ յանձնառութեան որ եւ է թուղթ չեն ստորագրած :

Հանգոյց մըն է այս, զոր չկրցաւ քակել մեր դպրդոյն մարմիններէն ոչ մէկը: Թէեւ ուշ, բայց կրկին ստիպուած ենք հարց տալ թէ ո՞րն է օրէնքին տրամադրութիւնը: Ու խորհիլ ուր երթալիքները հազիւ տասը օր ունին իրենց անձնական կամ առեւտրական գործերը կարգադրելու համար ...

Լուրեր Տիրոջի մասին

« Ցուսաբեր»ի մէջ կը կարդանք.—

Արժանահաւատ տեղեկութիւններու համաձայն Թուրքերը Տէրսիմի շուրջը զինուորական մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն կուրդ յատ - ջիկայ տարի չարունակելու համար: Պատրաստութիւններ կը տեսնեն նաեւ բոլորովին զատուած է — չի համապատասխաններ իրազեկութեան: Միայն այն փաստը, որ Թուրքիոյ վարչապետը կը խօսի ապստամբ վեց գեղախումբերու մասին, երբ ամբողջ աշխարհ գիտէ, թէ ապստամբ վիճակ ունի ամբողջ Տէր - սիմը — ապացոյց է, որ Թուրքիա սուտ կը խօսի: Մոռնալու չէ, որ Տէրսիմի ապստամբութեան ամբողջ շրջանին էնկիւրի երբեք ըսած չէ, թէ ապստամբած են միայն վեց ցեղախումբեր, այլ միշտ խօսած է ամբողջ Տէրսիմի անունէն, յայտնելով , թէ անոր 115.000 ժողովուրդը, մեծով - պզտիկով, ըմբոստա - ցած է կառավարութեան դէմ, ճակատ հանելով չուրջ 30.000 կռուողներ :

250,000 հոգի դէմ դիմաց Զինաստանի մէջ

Փէքինէն կը հեռագրեն թէ այս մէկոյին մեծ ճակատամարտ մը կը մղուի Հոփէյի նահանգին մէջ: Դէմ դիմաց կը գտնուին 250.000 պինուորներ, չինացի եւ ճափոնցի :

Ճանկայի ամրակոծութիւնը կը չարունակուի կատաղօրէն: Արեւը չորցու - ցած ըլլալով ռազմապաշտը, որ անհնազանդելի կը համարուէր իրրեւ հետեւանք տեզատարափ անձրեւներու, ճափոնցիները անմիջապէս վերսկսան յարձակում - մը: Ճափոնական օդանաւերը անվերջ կը ամրակոծեն չինական դիրքերը: Մաս - նաւոր պատրաստութիւններ տեսնուած են, Չինացիները դուրս հանելու հա - մար Ճանկայի միջազգային թաղամասէն :

Չինուորական մասնագէտներ կը հաւատան թէ ճափոնցիները 150 մղոն յառաջ խազացած են մէկ ամսուան ընթացքին, գրաւելով 40.000 քառ· մղոն հող՝ փէքինի հարաւակողմը :

Հակառակ հրատարակուած հերքումներուն, իրազեկ թղթակիցներ կը պնդեն թէ ճափոնցիները խունաւոր կազեր կը գործածեն, որոնք ահռելի հե - տեւանքներ կ'ունենան: Թղթակից մը տեսեր է չատ մը Չինացիներ որոնք նոր կազէ մը գրնուած ըլլալով, ոչ կրնային լսել, ոչ ալ խօսիլ :

ԿՈՄՍՈՄՈԼԱԿԱՆ ԳԱՐՆԱՆ

»»» • «««

Իր դէմ եղած յոյսերուն համապատասխան, ու ինքնին հասկնալի, յուսադրիչ սկսաւ Ձմեռնային Ամրան Ճամբարը։ Ամէն տեղ ուրախութեան մթնոլորտ կը տիրէր։ Ամէն մարդ կը ջանար իր ուժերուն ներածին չափ աւելի լաւ աշխատիլ, որպէսզի Ճամբարը յաջողութեամբ անցնի։

Ամէն օր կը վազէ, կ՚երթայ ու կուգայ, կը հոգայ, կը մտածէ, կ՚ուզէ ամէն ինչ ընել, որ Ճամբարը ամէն կողմէ լաւ կազմակերպուած ըլլայ։ Ամէն ինչ կը կատարուի իր ձեռքով։ Ամէն ինչ կը կատարուի իր ձեռքով։ Ամէն ինչ կը կատարուի իր ձեռքով

ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ
ՄԱՄԼԻ - ՊԱՐԱՊԱՐԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ
«Լուսավորիչ», ծիրեգնյակ ամսագիր - հանդես, ելնում է մեկ տպագր. մամուլ (21 տախտ.)։ Գինը տարեկան 42 ռուբլի։ Ամսագրի խմբագրության հասցեն՝ Երևան, Աբովյան փող. № 3։ Հեռախոս № 54։
ՀՀ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՐԽԻՎ
ՀՀ ԳԱ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ՀՀ ԳԱ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ
ՀՀ ԳԱ ԼԵԶՎԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ
ՀՀ ԳԱ ՊԱՏՄԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ
ՀՀ ԳԱ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ
ՀՀ ԳԱ ՀՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ
ՀՀ ԳԱ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՅ

Իտալիա կ'ուզէ ինքնաբաւ դառնալ

Երկուշաբթի օր Մուսոլինի մանրամասն զեկուցում մը տուաւ Իտալիոյ ինքնաբաւութեան ճիգերու մասին, մասնաւոր ժողովի մը առջեւ: Ներկայ էին դրեթէ բոլոր նախարարները եւ 25 արհեստապետութեանց ներկայացուցիչ - ները :

Ինքնաբաւութեան ծրագիրը պարզուած էր հինգ ամիս առաջ: Երկուշաբթի օրուան ժողովին մէջ, Մուսոլինի չեչտեց թէ ամբողջ ազգը պէտք է վարակուի «ինքնաբաւութեան մտայնութեամբ, յօժարակամ հրաժարելով այն ար - տադրութիւններէն որ անհրաժեշտ չեն եւ կրնան ճարուիլ երկրին մէջ »: Արհեստապետութեանց նախարարը կարգաց ինքնաբաւութեան ծրագիրները, ո - րոնց գործադրութիւնը պիտի լրանայ 1940—41ին: Առաջին մասը կը վերաբերի հողագործութեան եւ կը տրամադրէ մղում տալ արմաւիլի, միսի եւ ձուկի արտադրութեան: Մնացեալն ալ իրենց կարգին, հիւսուածեղէններէն մինչեւ մետաղագործութիւնը :

—o—

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Դէպի Հռոմ ԱՐՇԱՒԻՆ 15րդ տարեդարձը պիտի տօնուի հոկտեմբեր 28 - ին: Այս առթիւ մայրաքաղաքին մէջ պիտի համախմբուին ֆաշական իշխանութեան 100.000 ասպիճանաւորները, — կուսակցական վարիչներ, նախարար - ներ, հրամանատարներ, ակադեմականներ, ծերակուտականներ, երեսփոխան - ներ եւն.: Հիմակուընէ միջոցներ ձեռք առնուած են, այս բազմութիւնը Հռոմ փոխադրելու համար: Հաւանական է որ Մուսոլինի քաղաքական ճառ մը խօսի այս առթիւ, ինչպէս ըրաւ անցեալ տարի :

ՋՕՐ. ԿՈՒՐՕ, Փարիզի վինուորական հրամանատարը, 70 տարին լրա -ցուցած ըլլալով, հանդստեան պիտի կոչուի նոյեմբեր 17ին: Ինչպէս յայտնի է, զօրավարը իր մէկ թեւը կորնցուց 1915ին, Տարտանէլի կռիւներուն մէջ: Ցեռոյ Մաւրիա փոխադրուեցաւ :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՎԻՈՑ կառավարութիւնը որոշեց ծերակոյտին վաւերացման ենթարկել Վատիկանի հետ կնքուած պայմանագիրը, որ պատճառ եղած էր արիւնահեղութեանց եւ նախարարներու բանագրման: Կը նշանակէ թէ պայ - մանագիրը առկախ պիտի մնայ, անորոշ ժամանակով :

**** Պ. Սթոյատինովիչ, Եուկոսլաւիոյ վարչապետը, Փարիզ եկաւ, վերա - նորոգելու համար բարեկամութեան եւ փոխադարձ աջակցութեան դաշնագիրը որ կնքուած էր 1927ին:*

ԹԵԻԱԶՈՒՐԿ ԵՒ ԱԶԱԶՈՒՐԿ ՌԱԶՄԻԿ մը, իտալացի Քարլօ Տէլքրաա , երկուշաբթի օր բացումը կատարեց նախկին ռազմիկներու միջազգային միութեան 18րդ համագումարին, Փարիզի մէջ: Ըստ սովորական ճառեր խօս - ուեցան յանուն խաղաղութեան :

ՆԱՒԱԳԱՀ ՐՕԶՎԷԼԹ նոր ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ Մ. Նա - հանգները իրենց ազգ՝ կ'ուզեն հոգեկան կապ հաստատել բոլոր անոնց հետ որ կը սիրեն ազատութիւնը :

ՊԵՐԼԻՆի կաթոլիկ հովուապետը ուժգին բողոքագիր մը ուղղեց, կառա - վարական այն հրամանին դէմ որ քահանաներուն կ'արգիլէ կրօնի դաս տալ դպրոցներուն մէջ: Կղերը վրէժ լուծելու համար, այսուհետեւ կրօնի դասեր պիտի աւանդէ եկեղեցիներու յարակից սենեակներուն մէջ: Բողոքագիրը կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը ծրագրեալ պայքար մը բացած է եկեղեցիին դէմ: « Նախ ջնջեց վանական դպրոցները, յետոյ աւելորդ հռչակեց յարանուանութեանց դպրոցները, հիմակ ալ դպրոցներէն կը վտարէ քահանաները, աստիճանաբար ապաքրիստոնէական վիճակի մը վերածելու համար կեանքը » :

ՄՈՍՐԻՏ ուժգնօրէն ռմբակոծուեցաւ հոկտեմբեր 11ին: Բազմաթիւ մար - դիկ վիրաւորուեցան: Զրոյցի մը համաձայն, 70.000 Մարոքցիներ պինուրա - կան կրթութիւն կը ստանան սպանիական Մարոքի մէջ :

ՁՕՐ. ՄԻԼԼԵՐի անհետացման առթիւ, Տիկին Սկոպլին նոքէն հարցաքո - ւեցաւ երկուշաբթի օր: Ոչ մէկ նորութիւն: Տիկինը միշտ կը պահանջէ որ բանտէն արձակեն, դէթ ժամանակէս :

ՊԼԵՐՈՒԹի ամբերկեան հիւպատոսը սպաննուեցաւ հոկտեմբեր 12ին, ան - ծանօթի մը կողմէ: Շարժառիթը յայտնի չէ :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի եւ Շրջանի վաստակաւոր հայրենակից. Միութեան ցերեկոյթի պարահանդէսը տեղի կ'ունենայ 11 Նոյեմբերին Salle Poissonnière *մէջ: Կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը:*
Մանրամասնութիւնները յետոյ օրէն:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՅՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՋԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

16 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյեան ժամի 9ին Sosietès Savantesի սրահին մէջ
28 Rue Serpente
կը խօսի Փրոֆ. Ն. ԱԴՈՆՑ
Նիւթ՝ Ղաբաղի եւ Զանգեզուրի անցեալը:
Մանրամասնութիւնները յետոյ օրէն:

Հ. Յ. Գ.

Փարիզ

ՊԱՆՆԷՕ-ՔԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 15 Հոկտեմբեր, ուրբաթ երեկոյ քառը 9ին, իր ակումբին մէջ:

ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱՒՈՒՆի «Արաքս» ենթակոմիտէի ընկերական ընդ. ժողովը, Յորեքշաբթի, 13 Հոկտեմբերին, սովորական հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է:

Գահիրէ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի «Վարուժան» խումբի ժողովը՝ այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, ընկ. Զաքէնակ Դուլումճեանի բնակարանը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԼԻՈՆի ԿԷսիտէին ժողովը այս ուրբաթ երեկոյ ճանօթ հաւաքատեղին :

ՓՕՄՈՆի (Թարսէյլ) «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընկերական ընդ. ժողովը ուրբաթ, 15 Հոկտ. երեկոյ ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին:
կարեւոր օրակարգ, պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՋԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ «ԵՓԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ

17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ, ՍՕՍԻԷՔԷ ՍԱՎԱՆԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

8, Rue Danton. *Մէթրօ Մէն Միշել կամ Օտէօն*

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Գ. ԲԱԼՃԵՃԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ Վ. ՃՀՈՐՈՆԵԱՆ

ԵՒ Ճ. ՋԱՄՊԱԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Օրիորդ Զ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ, (Ջուլֆա), ընկ. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ (արտասանութիւն), Պ. Ա. ՔԷՉՃԵԱՆ (երգ):
Մասերու մատնակցութիւնը՝ 3 ֆրանք:

"Հ. Ց. Դ. ՕՐ"Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Հ. Ց. Դ. ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊի «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

16 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ
Անիէռի քաղաքապետարանի նորակառոյց շէնքին մէջ (Salles Municipales du centre administratifet Social):

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Շ. ՄՐՄԱՔԵԱՆ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԵՆ

ԸՆԿ.ՆԵՐ ՔԻԹԻԿԵԱՆ ԵՒ Վ. ՃՀՈՐՈՆԵԱՆ

Գեղարուեստական մաս բաժին

Կ'արտասանեն Զ. Ղազարիպեան եւ Պ. Կարապետեան: Կը մասնակ - ցի ելիզաւետ Նուազախումբը, ղեկավարութեամբ Տ. Օհոսեանի: Հայկա - կան եւ եւրոպական պարեր մինչեւ լոյս: Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:

Մուտք 5 ֆրանք, փոքրիկներու համար 2 ֆրանք

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբեր 23ին, Շաբաթ երեկոյ Գ. Թադեւոսեանի շէնքին մէջ :

×

ՊՈՐՏՈՅԻ ՄԷՋ

16 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Հ. Ց. Դ. «Բարսեղ Շահպազ» ակումբին մէջ, Սքնօն:

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Թեկնուած պատճառաւ ծախու է դիւրամատչելի պայմաններով, Մարսէյլի կեդրոն վայրի մէջ 12 տարիներէ ի վեր գեղեցիկ յարկաբաժիննե - րու մէջ հաստատուած դերձակատուն մը՝ շատ լաւ յաճախորդներով:

—o—

60 հազար ֆրանքի անգլիական եւ ֆրանսական ընտիր կերպասներու մեր մթերքը կը ծախենք նախկին գիներով (հրապարակի ներկայ գիներէն 100ին 60—80 պակաս): Լաւագոյն պատեհութիւնը Մարսէյլի հայ դերձակներուն: Դիմել Tailleur, 16 Rue de la Bibliothèque, *Մարսէյլ:*

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ՏԱՌԵՐ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ

«ՄԱՍԻՍ» տպարանի հայերէն տառերու ամբողջ մթերքը մեր յով կը գտնուի: Մէկ մասը ծախու է: Անոնք որ կը հետաքրքրուին, կրնան դիմել անձամբ կամ գրաւոր: Imprimerie des Artisans, 15 Rue des Bois *Paris (19).* Tel. Botzaris 83—96:

ԳԱՅԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Dameme — PARIS (13)

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՔԸ

Ճաշարան Ֆլօրի
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 - 78
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ-ՃԱՇԱՐԱՆ
Sphinx
2, Rue Boutebrie, Paris(5)
Tél. Odeon 33—65, մէթրօ St. Michel եւ Cluny
Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ հայծեղ կերակուրներ
Անարատ օղի՝ տաք աղանդերներով (մեզէ),
Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն: դիւրամատչելի գին:

Fabrique de sous-vetements
Parures, Combinaisons, Cache-sexe — ARAX — Lacoste, Chemise eport, Chemisiers
Կը շինենք մեր սեփական արհեստանոցին մէջ կանանց եւ աղջկանց ճերմակեղէններ եւ շապիկներ, անմրցելի գին, խնամեալ գործ, կ'ուղարկենք նմոյշներ contre remboursement*ով, կը ստանձնենք ապսպրանքներ* gros et demi gros:
8 Rue de Tracy, Paris (2) R. C. Seine 658—084

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Մեր նոր բացուած արհեստանոցին մէջ կը ծախենք դիւ - րամատչելի գիներով ճաշակաւոր եւ դիմացկուն նատարաններ, թիկնաթոռներ, տիվաններ, եւ ննջասենեակի, հիւրանոցի եւ ճաշասրահի վերաբերեալ ամէն տեսակ կարասիներ: Կը ստանձ - նենք նաեւ վերնիսաժի եւ ատաղձագործի վերաբերեալ գոր - ծեր: Աժան, մաքուր եւ ապահ: Դիմել՝ ՀԱՒԹԻՄԵԱՆ ԵՂԲԱՒՐ. ՆԵՐՈՒՆ, 80, Bd. de la Corderie, Marseille:

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ
ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԻԱԿ
AMERICAIN LLOYD — 48 rue de la République, Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51
ORIENT LLOYD — 7 rue Auber, Paris, Tél. Opéra 67-77 67-78
Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:
ցոմակներ՝ ամէն տեսի համար: Հայ ճամբորդներու համար ժամանաւոր գին: Ունինք թարգմանիչներ աշխարհի ամէն կողմը
ՎՍՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

Tailleur de ST. BERNARD
H. GULBOLIAN
24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris(18)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ *La Chapelle* եւ *Barbès Rochechouard*
Թելեֆոն Montmartre 69—70
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—Մասնաճիւղիս բացման ա - թիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի համար:
ՍՏԱՑԱԾ ԵՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՆՈՒԻՆ ԿԵՐԳԱՄՆԵՐ:
ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ. — Հագուստներ (2 փոքրով) սկսեալ 280—400 ֆր. Նուէր կը տրուի մէկ ֆանթեզի տաբատ մը եւ կամ ամառնային յատ. կ գեղ - ցիկ մաշտակ մը: 400 ֆր.է վեր հագուստներու (3փոքռ) հաւասր կարելի է նուէր տալ ալ մոյ տակագործ Տիկ. Հայկուհի Կիւլպօթեանը արհես - տանոցին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժեցող թեւամբ 2 imitation marbre, պայմանաւ որ վերոյ - հիշեալ բաժանորդագրութիւն ցառաջին 6ը տուելուս համար վերոյիշեալ պայմաններէն նոր կայացնել ցառաջի կտրօնը: Rue la Charbonnière մեր մասնաճիւղին մէջ կը ստանձնենք ֆիւրամատչելի գիներով à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ բրմծուածք:
Բաց է կիրակի մինչ ի կէսօր:

«ՑԱՒԱԶԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (42)

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ՔՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» o ««««

— Ախղճ, ասաց Վարդանը դլուխը չարժելով: — Երեւի չատ դրքեր է կարդացել... Հայ գիւղացու ողբերգ - լի օդայի մէջ իրա Փարիզի բարբի - կաղնների վրայ է երեւակայում եւ ճառ է խօսում... խեղճ...: Այդ մի - ջոցին Վարդանի ականջին դարկեց եր - գի մեղմիկ ձայն, որ սիուր հնչիւն - ներ լսելի էր լինում դիչերային լուռ - թեան մէջ: Նա ճանաչեց նագելի ձայ - նը եւ դուրս եկաւ օդայից :

Մերունի Աչօի տանը երկրորդ մի արարած եւս այն դիչեր արթուն էր· նա իր անկողնի մէջ անհանդիստ կեր - պով այս կողմ եւ այն կողմ էր չուռ գալիս :

Նրա չուրջը, սրահի մէջ, այր եւ կին բոլորը ծանր քնով քնսիում էին: Մշակի յոգնած եւ վաստակեալ անդ - դամները դիչերուան արթնութիւնը չը դիտեն :

Միայն Լալան հանդիստ լինել կա - րող չէր: Նա հաղնուեցաւ, կամաց դուրս եկաւ սրահից: Կատուն այնպէս դղրդչ, այնպէս հեզիկ կերպով չէր կարող փոխել իր քայլերը, որպէս այդ մանկահասակ աղջիկը, անցնելով սրահի միջից, յայտնուեցաւ բակում: Շունը նրան հեռուից տեսնելով, ըս - կըսեց հաչել: «Սուս», չչնչաց նա հազիւ լսելի ձայնով :

Շունը լռեց :

Աղաղ գարնանային դիչեր էր: Օ - դի զովութիւնը մրսեցնելու չափ ցուրտ էր· բայց նա ուշի կաղդուրեց օրիորդին, ուշի հովացրեց նրա բոր - բոքուած դէմքը :

Նա անցաւ դէպի պարտէզ եւ մտաւ ծառերի մէջ: Այստեղ խաւարը ուշի թանձր էր· այստեղ նրան չէին տես - նի: Նա նստեց Թաւիշեայ խոտերի վրայ, եւ ձեռքը ծնօտին դրած, սկը - սեց նայել դէպի երկինք :

Լուսինը չէր երեւում· « որտե՞ղ է նա, մտածում էր օրիորդը, երեւի, քնած էր» :Նրա չուրջը սիրում էր խո - րին լուութիւն: Ծառերի վրայ տերեւ անգամ չէր չարժւում: Բոլորը հան - գստանում էին, թէ քամին, որ չատ անգամ օրօրում էր այդ ծառերի ճիւ - ղերը, եւ թէ գետը, որի ադմկալի հո - սանքի ձայնը նա միչտ լսել էր դիչե - րային լուութեան ժամանակ:

Բոլորը հանգստանում էին, միայն ինքը անհանդիստ էր, միայն ինքը արթուն էր:

Նա յիչեց մի երգ, որ սովորել էր պատաւ տատից· եւ բոլորովին ակա - մայ կերպով դուրս թռան նրա սեղ - մուած շրթունքի միջից սիրելի երգի անուշ հնչիւնները ·

« Ցնած է լուսնակը երկինքի խոր - քում ,
Ցնած է քամին, տերեւը չէ շարժը - Ցնած է քամին, տերեւը էչ շարժը - ւում ,
Ցնած է գետը, ձայնը չէ լսւում :

Մայրի՛կ, ինչո՞ւ ես ինել չեմ կարում, Ուզում եմ ինել, աչէս էչ փակւում ·

Մայրի՛կ, այս ի՞նչ է, որ տանջում է, Այս ի՞նչ կրակ է, որ սկրտս այրում է »:

Վերջացնելով երգը, նա գլուխը ցած թողեց ծնկների վրայ, եւ երկու ձեռքով բռնելով իր բորբոքուած երես - ը սկսեց դառն կերպով լաց լինել : Արտասուքը հեղեղի նման թափւում էր նրա սիրուն աչքերից: Ինչո՞ւ էր լաց լինում :

— Ինքն էլ չը գիտէր: Արդեօք նրա՞ համար, որ միտը բերեց իր սիրելի մօրը, որին չէր տեսել, որի բերնից մի անուշ խօսք առնում չէր լսել: Էլ ինչո՞ւ էր լաց լինում: Այդ ի՞նչ ան - բացատրելի զգացմունք էր, որ խոո - վում էր նրա կուսական անմեղ սիր - տը :

Բայց արտասուքը փոքր ինչ հանգս - տացրեց նրան: Նա գլուխը վեր բարձ - րացրեց, հայեց իր չուրջը, եւ նրա աչքը ընկաւ չորս կաղամախիների հս - վանու տակ հանգստացած զերեզմանի վրայ, որ չատ հեռու չէր իր նստած տեղից: Դա իր քրոջ Սօնայի զերեզ - մանն էր, որին թէեւ չէր տեսել, բայց նրա ցաւալի պատմութիւնը համբ անգամ լսել էր :

Լալայի աչքի առջեւ գրած էր գար - եալ Սօնայի սպիտակ զերեզմանը :

Այժմ նրա երեւակայութեան պատկերացաւ երկու ուրիչ անձինք - մէկը, Թոմաս էֆէնդին իր խոր - մանկ եւ գարշելի դէմքով, միջը Բիւրա Ֆաթիման - բնկը իր վայրենի եւ գազանային դէմքով :

Նա բոլոր մարմնով դողաց: Արդ - եօ՞ք գիտէ՞ր , արդեօ՞ք յայտնի էր նրան, թէ ինչ փոս են փորում այդ երկու մարդիկը իր համար : — Ո - չինչ չէր գիտէր· նա միայն զգում էր ...

— Չէ, պատասխանեց նա սոսկալի ձայնով, — ես Սօնայի մօտ չեմ գնայ ... ... ես վախենում եմ զերեզմանից ...

Այդ մէջոցին մի ձեռք հեզիկ կեր - պով դրուեցաւ նրա ուսի վրայ, եւ մի - սելի եղաւ նրա անունը :

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

Ժամագոյցի եւ գոհարեղինաց վաճառատուն
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
261, Rue du Fbg. St. Martin
Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՀՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՕԱՓԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գազուքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
14
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
14 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3550

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՄԷՆ ԲԱՆԷ ԱՌԱՋ ԳԼՈՒԽ ՄԸ

Ինչո՞ւ քառակուսի անխ մը դարձեր է մեր հանրային կեանքը, Հայկական Արտասահմանի մէջ։

Պատճառներուն գլխաւորը, անշուշտ, մեր ցիրուցան եւ ան–կերպարան վիճակն է։

Շատ բաներ մեր կամքէն անկախ են եւ կապարի պէս կը ճնշեն մեր թեւերուն վրայ։ Տեղ - տեղ իսկապէս երկանաքարեր կապուած են մեր ոտքերուն։

Ուրիշ վայրերու մէջ, երբ կ'ուզես քալել, կա՛մ վշաթելերու կը հանդիպիս, կամ փոս մը կը բացուի առջեւդ։

Ամէնէն բարեացակամ համարուած երկիրին մէջ անգամ, ա - նակնկալներ կը պատահին մէկ օրէն միւսը, վեր ի վայր չրջելով ծրագիրներդ։ Ցաճախ ճշմարիտ անեղի մը առջեւ դնելով քեզ։

Տնտեսական եւ ընկերային ազդակներն ալ վճռական դեր կը կա–տարեն, չատ մը միջավայրերու մէջ։ Տեղ մը ապրուստի հոգը ան–վերջ կը լեկ տարագիր բազմութեանց միտքը։ Ուրիշ դաղութնե - րու մէջ ալ, ապրուստի դիւրութիւնը, ճոխութիւնը, բազմապիսի հրապոյրներ փորձութեան կը մատնեն գաղթականը։

Ու վերջապէս, կազմալուծման ճամբաները չատ աւելի լայն են այստեղ, քան Թուրքիոյ կամ Կովկասի մէջ։ Ասիական բոնա – կալութեան կապանքներէն յանկարծ նետուելով սանձարձակ ազա- տութեան յորձանքին մէջ, կորնչուցինք մեր հաւատարակչու - թիւնը։

Այս բոլորը ճիշդ են։ Եւ դեռ կան ուրիշ ճշմարտութիւններ, որոնք մեկնութեան չեն կարօտիր։ Օրինակ՝ այն քաոսնելի յու - սահատութիւնները, որ սկսան 1920ին եւ կը չարունակուին մինչեւ այսօր, մթագնելով հորիզոնը, հետզհետէ ցամքեցնելով ներչնչ - ման աղբիւրները։

Արդ, այս բացատրական պարագաները չքմեղա՞նք պիտի լլ - լան թէ մղիչ ուժ։ Անոնք մեր թուլութիւնը, անուրութիւնը ար - դարացնելո՞ւ պիտի ծառայեն, թէ մեր ճիգերը բազմապատկելու, դիմադրական կորովը ամրապնդելու։

Երբ, տարիներ առաջ, տասնապատիկ աւելի ծանր փորձու - թեանց եւ ազէտներու կը մատնուէինք, մեր մէջքը երբեք չէր ծռեր։ Մեր մազերը փուչ - փուչ կ'ըլլային, բայց ճակատը բարձր կը մնար։

Թշնամին կը քանդէր, աւերի կուտար։ Մենք յարատեւօրէն կը վերաշինէինք, նորէն կ'արտադրէինք։

Թշնամին անհամար գերեզմաններ կը բանար։ Մենք փոխա - նակ ընկճուելու անասելի հարուածէն, կը շարունակէինք չարժիլ ու գործել, մշակել եւ ստեղծագործել։ Քար դրած մեր սիրտերուն վրայ։ Միչտ ամուր պահելով մեր հաւատքը՝ լաւագոյն օրերու մասին։

Ինչո՞ւ հիմա պիտի հալէին այս հիմնական դիծերը, երբ նո - րէն ինքնապաշտպանութեան պայքար մըն է որ կը մղենք։

×

Պարզամիտ կամ նենգամիտ մարդիկ յանկերգ մը կը հոլովեն տարիներէ ի վեր։— Ցրուած ենք բազմաթիւ երկիրներու մէջ, ո - րոնք ունին իրենց իւրայատուկ պայմանները։ « Անոնցմէ մէկուն մէջ կազմուած որ եւ է մարմին, ինչ որ ալ ըլլայ իր կազմը կամ տարողութիւնը, չի կրնար իր ազդեցութիւնը եւ հեղինակութիւնը կիրարկել ուրիշ երկիրներու մէջ »։

Այս տեսութեան կուսակիցները չատ բնական կը գտնեն, սա - կայն, որ Հայ. Եկեղեցին կատարած գաղութները, իր հրահանգ - ներն տատնալով էջմիածինէն, որ նախորդին ոչ իսկ տուները կը ներկայացնէ։

Եւ միեւնոյն ատեն կը մոռնան որ, մեր կուսակցութիւնները — իրե՛նք ալ— կը գտնուին նոյն ցիրուցան վիճակին մէջ, բայց եւ այնպէս կը գործեն ամէն տեղ, համաձայն իրենց ուժին, ունենա - լով կեդրոնական մարմին մը՝ որ եւ է գաղութի մէջ։

Կեդր. Մարմին մը հաստատել՝ չի նշանակեր համաչխարհա – յին իշխանութիւն մը ստեղծել, անոր ենթարկելով բոլոր գաղութ - ներու ազդ. վարչութիւնները։ Ոչ ալ ճակատ յարդարել՝ երեւանի դէմ։

Թող այնքան ալ միամիտ չեն ըլլան մեր ընդդիմադիրները, երբ կը յամառին միչտ բացատական դիրք բռնել այս հիմնական հարցին հանդէպ։

Ունենալ կեդրոնական մարմին մը՝ յարմարագոյն վայրին մէջ, կը նշանակէ ապահովել գլուխ մը, աչք մը, ականջ մը,— ի – մանալու համար Հայկական Արտասահմանի բազմութեանց չարն ու բարին։ Կը նշանակէ հաստատել հսկայ մը, ուր կարենան դիմել այս կամ այն գաղութը, կարծիք մը փոխանակելու, բարոյական, ի հարկին նիւթական աջակցութիւն մը ապահովելու, հանրօգուտ ձեռնարկ մը կազմակերպելու, վերջապէս ազգային հոգ մը հաւա - քաբար հետապնդելու համար։

Այստեղ ինչո՞ւ ազդեցութեան, հեղինակութեան խնդիր պիտի ծագի։ Կամ անհամութիւն՝ որ եւ է պետութեան հետ։

Ահա հրատապ խնդիր մը, իրրեւ օրինակ։ Հելլէնական կառա - վարութիւնը ձրի հող տրամադրած է, բնակարաններ չինելու հա– մար Աթէնքի եւ Պիրէոնի մէջ, քանի որ գաղթականները պիտի քանդուին։ Ազգերու Դաչնակցութիւնն ալ դումար մը տրամա - դրած է, եւ կը սպասեն որ Հայերը եւս կատարեն իրենց պարտա - կանութիւնը։

Ո՞վ պիտի կազմակերպէ այս գործը։ Ո՞վ է պատասխանա - տուն, եթէ գործը ձախողի (պայմանաժամ տրուած է արդէն)։ Եւ յունական կառավարութիւնը ո՞ր պիտի պահէր, եթէ հայկա - կան կեդրոն մը անմիջապէս գործի ձեռնարկէր, իր իսկ որո - շումը իրագործելու համար։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆՀԱՒԱՍԱՐԱԿՇԻՌ ՀԱՑ ՄԸ ԿԸ ՍՊԱՆՆԷ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԸՆԴԴ ՀԻՒՊԱՏՈՍԸ

Երէկ հաղորդած էինք Պէյրութի ամերիկեան ընդհ. հիւպատոսին սպա - նութիւնը, անծանօթի մը կողմէ։

Թերթին հրատարակութենէն վերջը, լրացուցիչ տեղեկութիւններ հաստա - տեցին թէ մարդասպանը դժբախտաբար Հայ մըն է, Մկրտիչ Գարայեան։

Պէյրութէն հասած առաջին հեռագիրը կ'ըսէ։—

Այսօր, 12 հոկտեմբեր, առտուան ժամը 8.30ին սպաննուեցաւ Պէյրութի ամերիկեան ընդհ. հիւպատոսը, Պ. Թէոտոր Մէրիները, Մկրտիչ Գարայեան ա - նուն Հայու մը կողմէ, հիւպատոսարանին առջեւ։ Կ'ըսուի թէ Գարայեան ան - ցագիր պահանջած բայց ստացած չըլլալով, այս ոճիրը գործած է, թէեւ ընդհ. հիւպատոսը լուր չունի այս գործէն եւ չի ճանչնար Գարայեանը։

Ականատեսներու վկայութեամբ, ընդհ. հիւպատոսը կը պատրաստուէր կառքէն վար իջնելու եւ ներս մտնելու, երբ Գարայեան ատրճանակի վեց հար - ուածներ պարպեց, դարնելով գլուխէն, կուրծքէն եւ ազդրէն։ Մահը վայրկե - նական եղաւ։ Գարայեան յետոյ քաշեց հանեց կառքէն ամերիկեան դրօշը եւ սկսաւ վագել դէպի ուրիշ ինքնաշարժ մը։ Հիւպատոսին կառավարը տեղէն ցատկելով բռնեց մարդասպանը, իսկ բազմութիւնը, որ իրար անցած էր ատր - ճանակի ձայնէն, Գարայեանի վրայ յարձակելով չարաչար ծեծեց, մինչեւ որ ոստիկանները հասան եւ ձերբակալեցին։

Երբ հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ հանուեցաւ, Գարայեան յայտարարեց թէ դիմում կատարած էր ամերիկեան հպատակութեան համար եւ վերջերս անցագիր մը խնդրեց հիւպատոսէն, Մ. Նահանգները երթալու համար։ Բայց հիւպատոսը մերժած ըլլալով, սպաննեց զայն, իր վրէժը լուծելու համար։

Ոստիկանութեան առաջին տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ Գարայ - եան հիւպատոսին չարժումներուն կը հետեւէր օրերէ ի վեր եւ ճշդած էր անոր մեկնումի ժամերը դէպի հիւպատոսարան, որ մօտ է նաւահանգիստին։ Նոյն տեղեկութեանց համաձայն, խելագարութեան դէպքեր պատահած են Գարայ - եանի ընտանիքին մէջ եւ մարդասպանը ինք ալ անհաւասարակչիռ կ'երեւայ։ Ոստիկանութիւնը համոզուած է թէ սպանութիւնը պարզապէս անհատական քինախնդրութեան հետեւանք է եւ ոչ թէ հակամերիկեան արարք մը։ Կ'ըսուի թէ Գարայեան անցագիր խնդրած էր մօտ վեց չարաթ առաջ։

Հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Թէմպալի յանձնուած է գործին ամբողջ քըն - նութիւնը։

**** Սպանեալ հիւպատոսը նախապէս խորհրդական էր Փարիզի ամերիկ - եան դեսպանատան (1931 — 1935) եւ փայլուն ապագայ կը խոստանար։ Պէյ - րութի ընդհ. հիւպատոս նշանակուած էր համաձայն օրէնքի մը որ պայման կը նկատէ հիւպատոսական փորձառութիւնը, դիւանագիտական կամ նախարա - րական ասպարէզին համար։ Ծնած էր 1892ին։ Եղած է ուսուցիչ՝ համալսա - րաններու մէջ, վարիչ՝ արտաքին նախարարութեան եւրոպական բաժնին, ներ - կայացուցիչ՝ դինաթափութեան եւ նաւային խորհրդաժողովներուն մէջ։ Կա - րեւոր դեր կատարեց 1927 — 1931, իբրեւ բանագնաց Պոհան - Քէլլոկի դա - շինքին։*

Մեծ համարում կը վայելէր նաեւ Պէյրութի մէջ, ուր ամերիկեան գաղու - թը կը բազկանայ 1500 անդամներէ, մէջէն ըլլալով հպատակ գրծած 1000 Սու - րիացիներ։ Մասնաւորապէս կը հետաքրքրուէր հնագիտութեամբ եւ լուսա - նկարչութեամբ եւ միչտ պատրաստ կը կատարէր։ Այս ամառ այցելած էր Մու - սա Լեռ եւ չըլկականները, որ այնքան ճարտարօրէն նկարագրուած են Ֆրանց Վերֆէլի « Հառաչուն Օրեր»ուն մէջ, ինչպէս կը գրէ «Նիւ Եորք Հէրըլտ »։

Գերմանիա գրաւորապէս կ'երաշխաւորէ Պելժիոյ անկախութիւնն եւ ամբողջականութիւնը

Գերմանական կառավարութիւնը որոշեց յայտարարութիւն մը հրատարա - կել, հանդիսաւորապէս յանձն առնելով յարգել Պելժիոյ անկախութիւնը եւ հո - ղային ամբողջութիւնը։ Այս մասին համաձայնութիւն գոյացած է երկու եր - կիրներուն միջեւ, որոնք բանակցութիւններ կը կատարէին ամիսներէ ի վեր։ Այս յայտարարութիւնը պիտի փոխարինէ գերմանահպատակ հին դաշնագիրը, որ գոյութիւն ունէր պատերազմէն առաջ եւ որ խզուեցաւ, երբ գերման զօրքը Պելժիա արշաւեց 1914 օգոստոսին։

Գերմանիա Պելժիոյ չէզոքութիւնը յարգելու համար առաջին անգամ պատրաստակամութիւն յայտնեց այս տարի յունուար 30ին, Հիթլէրի մէկ ճա - ռով, երբ Պելժիա կ'որոշէր քաշուիլ Լոքառնոյի դաշինքին յանձնառութիւննե - րէն։ Հիթլէր ըսաւ թէ գերմանական կառավարութիւնը պատրաստակամու - թիւն յայտնած է Պելժիոյ եւ Հոլանտայի՝ « յարգելու եւ երաշխաւորելու ա - նոնց հողերուն չէզոքութիւնը »։

Ապրիլ 26ին, Անգլիա եւ Ֆրանսա յայտարարութիւններ հրատարակեցին, Պելժիան վերջնապէս ազատելով Լոքառնոյի դաշինքին յանձնառութիւններէն։ Այն ատեն ժամանակը չարմար նկատուեցաւ բանակցութիւններ կատարելու Պելժիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ, եւ խօսքէն գործի վերածելու Հիթլէրի յայտա - րարութիւնը։ Ահա այս բանակցութիւններն են որ վերջնական ելքի մը կը յանգին։

Այս առթիւ իրազեկներ կը կարծեն թէ երբ արեւմտեան դաշինք մը կնքուի Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ, հին Լոքառնոյին փո - խարէն, երաշխաւորելով արեւմտեան սահմաններուն ապահովութիւնը, գեր - մանեւելիական միակողմանի դաշինքը ինքնին կ'ուժայ, իր տեղը տալով նոր եւ բազմակողմանի դաշինքին։

Փարիզի քաղաքական շրջանակներուն մէջ մեծ ուշադրութեամբ կը հե - տեւին այս անցուդարձին, սպասելով լրացուցիչ մանրամասնութեանց։

»»»» • ««««

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷն կը հեռագրեն թէ պաշտօնական եղաւ Պ. Բուբնով, կրթական գործավարը, «ձախողեցուցած ըլլալով կրթական ծրագիրները »։ Յաջորդ նը - շանակուած է Պ. Տուբդին։

ԱՐՇԵՍՏՈՎ. ՄՈՒՐԱՅԻԿ ՄԸ մեռաւ Լենհաստանի մէջ։ 87 տարեկան էր եւ մանկութենէն ի վեր այս «գեղարուեստ»ին նուիրուած ըլլալով, համաչխար - հային կազմակերպութիւն մը ստեղծած եւ ահագին հարստութիւն դիզած էր։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՂՕԼԱՄ »ՆԵՐԸ ԴԱՏԱՒԱԶ

Եթէ Հայաստանի մէջ ամբաստանուած իշխանաւորներէն մէկն ու մէկը արտասահման իյնար եւ լսէր ու կարդար իրենց երթեմնի «ղօլամ»ներուն խօսքերը, կա՛մ անձնասպան կ'ըլլար, եւ կամ սպանութիւն մը կը կատարէր։

Ինչ որ Հայաստանի եւ ամբողջ Խ. Միութեան մէջ կը գրեն, հասկնալի է,— ուրիշ կերպ չեն կրնար ընել։

Եթէ մէկ բառ պակաս գրես «դաւաճան»ին դէմ, եթէ տող մը սխալ տեղ դրուած ըլլայ կամ վրիպակ մը սպրդի, — 24 ժամէն դուն ալ կ'իյնաս « ժողովուրդի թշնամի»ներուն զնտանը։ (*Փրաւտա* վերջերս երկար ուսումնասիրութիւն մը հրատարակեց, « հակայեղափոխական» երեւոյթներ մատնանշելով նոյնիսկ տպագրական վրիպակներու մէջ)։

Ըսել կ'ուզեմ թէ մարդիկ սանձարձակ ազատութիւն վայելելով արտասահմանի մէջ, կրնան փիչ մը աւելի պարկեչտ ըլլալ կամ զգոյշ։ Նոյնիսկ իրրեւ բոլշեւիկ։

Այդպէս չեն մտածեր մեր կարմրուկները։

Երէկ *Բանուոր* մը ձեռս անցաւ եւ անգամ մը եւս համոզուեցայ թէ ձանիկ ապա մը միայն կրնայ կառավարել այս կապիկները ու կապելիքները։

Ոմն Պատրիկ Սելեան, որ երբեմն ծառայած է Բարեգործականի, ճամբան հարթելու համար դէպի Հօկ եւ Կոմկոս, յետոյ գացած է Հայաստան, վերջերս նաւ մը կը խօսի եւ առանց վերապահութեան «դաւաճան, ժողովուրդի թշնամի» եւն. կը կոչէ Հայաստանի ազատագրկուած վարիչները։

Իր բարեկամներէն մէկը անհամբերութիւնը զսպելով այս ընթացքը, ճամակ մը կը գրէ եւ կը բողոքէ։

Վա՜յ, ուրեմն «դուէ եւս զերծ չէք Դաշնակցական եւ ազգայնական մամուլի տարածած սուտերու ազդեցութենէն»։

Եւ կը յայտարարէ, սեւով ներմակի վրայ։

— « *Ադամ Ամանեան գարշելի եւ երկերեսանի դաւաճան մը եղած է։ Արամայիս Երզնկեան ՎՆԱՍԱՐԱՐԸ իր դաւաճանական ինքնութիւնը թաքցուցած է Արամայիս չինարար դիմակի տակ։ Արսէն Եսայեանը Հօկի գլխաւոր Վարչութեան նախագահութիւնը ստանձնած է՝ արտասահմանի Դաշնակիներու եւ ամէն կարգի յետադիմականներու հետ աւելի դիւրութեամբ թրոցքիական յարաբերութիւններ պահելու համար։ Դաշնակ Շահվերտեան ներգաղթ կազմակերպելու գործով արտասահման անցնելով, լրտեսական սպասարկութիւն ըրած է Ֆաշիստական պետութեան մը*»։ (Բանուոր, 26 Օգոստ.)։

Պարոնը իր մեղադրանքներու կարգին կը յիշէ նաեւ որ Աղասի Խանջեան «Սիրելի բարեկամ» կամ «Սիրելի Զօպանեան» գրած է, նամակներուն մէջ, ոդջագուրուած է անոր հետ որպէս « իր սիրելի բարեկամը»։ Եւ կ'առել - ցընէ — «Ատիկա ինչ բան չէ »։

Խմացէք ուրիշ գաղտնիք մըն ալ։

— « *Ջերթակալուած կամ զնդակա - հարուածներու մէջ չկան հին բոլշե - ւիկներ, անոնք կամ մենչեւիկներու եւ սոցիալիստ յեղափոխականներու չարքերէն անցած են Բոլշեւիկներու կուսակցութեան մէջ, եւ կամ հին ընդդիմադիրներ եւ Թրոցքիականներ եղած են, որոնք միչտ ալ դա - ւաղրած են Լենինի ու Մթալինի ճըշ - գրիտ գծին դէմ* »։

Ասիկա որքան ճիշդ էր Խորհրդային Միութեան մէջ յայտնաբերուած դա - ւաճաններուն համար, նոյնքան ճիշդ է Հայաստանի մէջ ձերբակալուած ժողովուրդի թշնամիներուն համար»։

Եզրակացութիւն, — հիմա բոլշեւիկներ չեն Արամայիս Երզնկեանը, Ակսել Բակունցը, Արսէն Եսայեանը, Դրաստամատ Սիմոնեանը, Ալազանը, Փիրումեանը, Մակինցեանը, Աղասի Խանջեանը, այլ մենչեւիկ, «սպեցիֆիֆ» կամ 1920էն վերջը մտնելով կուսակցութեան մէջ, «ամբողջապէս իւրացուցած են սպեցիֆիֆիներու ազգայնական տեսակէտները, որոնք առջեւ ամբայ կը հարթէին սըրբագիծ դաշինքի կնքելու Դաշնակցութեան եւ ամէն տեսակի հակայեղափոխական ու թրոցքիական մնացորդ մըլնացուկներու հետ»։

Ես կ'առաջարկեմ Հայաստանի Կոմկուսի կեդր. կոմիտէի բարտուղար կամ ընդհ. դատախազ նշանակել Պատրիկ Սելեանը, իբրեւ գերագոյն վարձատրութիւն։

ՎԱՀԷ

ԹԵՐԹԵՐԸ 50 ՍԱՆԹԻՄ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՆ

»»»» • ««««

Տպարանական թերթ մը, որ չաբաթներ առաջ նախատեսած էր թէ թեր - թերու գինը 30էն 40 սանթիմի պիտի բարձրանայ, առջի օր կը գրէր թէ չատ չանցած 50 սանթիմ պիտի ըլլայ։ «Եթէ « Փառի - Սուար » ընդդիմացած չըլ - լար, եղած կ'ուցած պիտի ըլլար։ Արդէն գաւառական թերթեր կը ծանուցանեն այս չաւելումը »։

« Լ'Էօվր », արմատական կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, այս առթիւ դիտել կուտայ թէ միայն « Փառի Սուար »ը չէ որ կ'ընդդիմանայ 50 սանթիմին եւ կը յիշեցնէ թէ «ուրիշ ընելիքներ կան, մինչեւ հող հասնելէ առաջ»։ Թուղթին գինը կրկնապատիկ բարձրացած ըլլալով, արմատական օրկանը կ'առաջարկէ նախ կրճատել թերթերու էջերը,— 12, 14, 16 երես։ «Բնականաբար երբ 16 էջնոց թերթ մը կը մերժէ 12ի կամ 10ի գնդչել, տասնոց մը պիտի չուզէ 8ի իջնել, ութնոցն ալ 6ապիտի չընէ, ինչպէս վեցնոցն ալ չորս»։ Եթէ հրատարակիչները չհամաձայնին, այն ատեն կառավարութեան կ'իյնայ միջամտել (ինչպէս եղած է Ճաւնաստանի եւ Պուլկարիոյ մէջ)։

Արմատական թերթը անտանելի կը գտնէ նաեւ անթելին մրցակցութիւ - նը՝ լրագիրներուն հետ, քանի որ ձրի կ'առնէ եւ ժամ ժամին կը տարածէ լու - րերը, մինչդեռ թերթերը ահագին դրամ կըվճարեն։ Եւ վերջապէս յիչելով փոխադրութեան ծախքերու ծանրութիւնը, կ'առաջարկէ համաձայնիլ Հաչէթի հետ եւ տեղին վրայ ծախու հանել չծախուած թերթերը։

Անգլիա եւ Ֆրանսա երեք կր փնտռեն

Վերջին լուրերու համաձայն, Անգլիա եւ Ֆրանսա հաւանած են որ սպա - նիական հնճիրը եւ մասնաւորապէս կամաւորներու խնդիրը քննուի Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբին մէջ, ինչպէս կ'առաջարկէր Իտալիա։ Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպանը այս առթիւ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Անգլիոյ արտաքին նախարարին հետ։ Երկու կառավարութիւնները այս դի - ջումը կատարելով հանդերձ, կ'ուզեն որ ազդու միջոցներ ձեռք առնուին, որ - պէսզի նոր ձգձգումներ չպատահին, աւելի բարդացնելով կացութիւնը։ Ֆր - րանսա մասնաւորապէս կ'ուզէ ապահովել իր հաղորդակցութիւնները՝ մայր երկրին եւ Ափրիկէի գաղթավայրերուն հետ։ Մեծ մտահոգութիւն կը պատճա - ռեն կարգ մը լուրեր, որոնց համաձայն Իտալացիները աւելցուցած են իրենց զօրքը՝ Մայորքայի մէջ։

Ֆրանսայի նախարարական խորհուրդը նիստի հրաւիրուած է այսօր, այս հարցին առթիւ։ Անգլիոյ դահլիճն ալ պիտի լսէ Պ. Իտընի մանրամասն զեկու - ցումը, վերջնական որոշումներ տալէ առաջ։

ՀԱՄԱՅՆԱՊԱՏԿԵՐ ՀԱՅ ԳՅՈՒՂԱՑԻՈՒԹԵԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆՔԻՑ

(Ր. Վերջին մասն)

Դեռևս մանուկ հասակիս մեջ, երբ ես ինձ ճանաչել սկսեցի, տեսա, որ ամենքս ալ, ինչպես ես, մեր ծնողաց տունը կը բնակինք, որ մեր հայրենի գյուղն էր։ Ամենքս ալ մեր ծնողաց հետ միասին մեր հայրենի գյուղին մեջ կ՚աշխատեինք։ Ամենքս ալ մեր հայրենի գյուղին մեջ կ՚ապրեինք։ Ամենքս ալ մեր հայրենի գյուղին մեջ կ՚ուրախանայինք։ Ամենքս ալ մեր հայրենի գյուղին մեջ կ՚ողբայ

ԼՈՒՍԱՎԱՌ

(ՎԵՊ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԿԵՍԱՆՔԻՑ)

»»» • ‹‹‹

Եվ իմա՞լ կ'ունենք, որ Հայ տուրիստ-ներդ ու ներդ ուրիշ ազգերու ներկայացուցիչներ կ'երթան ու կուգան, կը տեսնեն ու կը հիանան, կը գրեն ու կը խոսին, բայց ոչ ոք կը մտածէ մեր գեղեցկուհիներուն մասին, որոնք ամենէն աղուոր ծաղիկներն են մեր հայրենի հողին վրայ։ Ինչո՞ւ ոչ ոք կը մտածէ անոնց մասին։ Ինչո՞ւ ոչ ոք կը գրէ անոնց մասին։ Ինչո՞ւ ոչ ոք կը խոսի անոնց մասին։ Ինչո՞ւ ոչ ոք կը նկարագրէ անոնց գեղեցկութիւնը։ Ինչո՞ւ ոչ ոք կը նկարէ անոնց գեղեցիկ դէմքերը։ Ինչո՞ւ ոչ ոք կը քանդակէ անոնց կուրծքերը։ Ինչո՞ւ ոչ ոք կը նուագէ անոնց ոսկրեայ ոտքերուն։ Ինչո՞ւ ոչ ոք կը գրէ անոնց մասին

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ՅԱՌԱՋԽԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Երէք անգլիական ինքնաշարժներ կը զարնուին

Լոնտոնի Թերթերը կը գրեն թէ ճափոնական բանակը յարձակումի ձեռնարկած է բոլոր ճակատներուն վրայ, հիւսիսային Չինաստանի մէջ: Ճափոնցի - ները այլեւս դիմադրութեան չեն սպասեր, պարտուած համարելով չինական զօրքը :

Առջի օր նոր դէպք մը պատահեցաւ, մեծ յուզում պատճառելով Անգլիոյ մէջ, ուր տակաւին չեն մոռցած իրենց դեսպանին կառքին ռմբակոծութիւնը : Անգլիական դեսպանատան պատկանող երեք ինքնաշարժներ Նանքինէն Շան - կայ կը վերադառնային : Առաջին կառքին մէջ նստած էր օդանաւային կցորդը, միւս երկուքին մէջ՝ քանի մը չինացի պաշտօնեաներ, իսալացի սպայ մը եւ խորհրդային դեսպանատան քարտուղարը : Երբ կառքերը հասան Շանկայի մօ- տերը, 25 քիլոմեթր հեռու, ճափոնական երեք օդանաւեր երեւցան հեռուէն : Երեք ինքնաշարժները կեցան, եւ բոլոր ուղեւորները փորի վրայ պառկեցան, ճամբուն եզերքը : Ձիշդ ժամանակին ռազմած էին, որովհետեւ օդանաւերը կրակ տեղալ սկսան, խորտակելով կառքերուն ապակիները եւ ծակծկելով ա - մէն կողմէ :

Դէպքէն անմիջապէս վերջը, Շանկայի անգլիական հիւպատոսը քննու - թիւն մը բացաւ եւ հաստատեց թէ օդաչուները ուշադրութիւն չէին ըրած անգ - լիական դրօշին եւ չէնացի սպաներ կարծած էին ուղեւորները : Ճափոնական կառավարութիւնը անմիջապէս ներողութիւն խնդրեց, հաւաստելով թէ այլեւս նմանօրինակ դէպքեր պիտի չպատահին :

Նոյն օրը ուրիշ դէպք մըն ալ պատահեցաւ : Ճափոնցիները ռմբակոծեցին Շանկայի խորհրդային հիւպատոսարանին ինքնաշարժը : Հիւպատոսարանի պաշտօնեաներէն Բորիսով հազիւ ապատեցաւ, բրինձի արտերուն մէջ ապաս - տանելով :

**** Ճափոնի գլխաւոր առեւտրականներու ընկերակցութիւնը եւ խումբ մը լրագրողներ հնարհակայութիւն յայտնեցին Գերմանիոյ քարոզութեանդնախարա- րին եւ Իտալիոյ արտաքին նախարարին, որոնք համակրութեամբ ողջունած էին Ճափոնի քաղաքականութիւնը :*

Գերմանական նաւ մը 3000 տոննայ ուժանակ յանձնեց Ճափոնի :

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՈՒԿՈՍԼԱՎԻՈՑ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՑԻ բարեկամութեան եւ փոխադարձ աջակ- ցութեան դաշինքը վորանորոգուեցաւ հինգ տարուան համար : Այս առթիւ Պ. Շօթան սեղան մը սարքեց ի պատիւ Եուկոսլավիոյ վարչապետին :

Տիկին Նեկտար Մարդմանեան (Ուաշինկթըն), Տէր եւ Տիկին Սարաֆ - եան, Տէր եւ Տիկին Սարգիսեան, Տէր եւ Տիկին Թորգոմեան, Տէր եւ Տիկին Յաչատուրեան, Տէր եւ Տիկին Թոփալեան , Տէր եւ Տիկին Պէնլեան սրտի խո - րին կսկիծով կը ծանուցանեն մահը իրենց եղբօր , մօրեղբօր , քեռայրին և զար- միկին՝

ԲԵՆԻԿ ԹՈՓԱԼԵԱՆԻ

(Ափիոն Գարահիսարցի)

դառնադէտ մահը, որ տեղի ունեցաւ 12 հոկտեմբեր առաւօտեան ժամը 5ին, Առնուվիլի իր բնակարանի մէջ :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, հինգշաբթի, ժամը 3.30ին , Առնուվիլի Հայոց եկեղեցիին մէջ :

ՇԱՆՕԹ.— Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի զայս իբր այդ ընդունել :

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՄ)

Tél. Trudaine 42—69

կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Հաւատները ժամագրութեամբ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿՐ ՍՏԱՆՁՆԻ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ժորճրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթիւրալիզասիօնի օքինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերու- թիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մէջնորդէքթ: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընգունի նաեւ ժամագրութեամբ:

Հոկտեմբեր 15ին սկսեալ

պիտի սկսի ձեւ ու կարի դասընթացքը, առաւօտեան մինչեւ կէսօր: Պիտի սորվին ամենավերջին մեթոտով, տեսական եւ գործնական:

Մանրամասնութեանց համար դիմել ՏԻԿԻՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ

13 Rue Saint Sulpice Paris (6me,). Métro Odéon.

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. Լիոնի կոմիտէն յանուն իր բոլոր ընկերներուն ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկ. ՎԱՀՐԱՄ ՉԱՆՏԸԼԵԱՆԻ վաղաժամ մահուան առթիւ իր պա- րագաներուն:

ՓՆՏՈՒԵՑՔ եւ ԿՈՐՈՒԵՑՔ

երեքշաբթի՝ «Մ Ե Ղ Ո Ւ»

փաթիէն եւ Շեզանի ծառայքի ցրուեց

Գ. Ա Ւ Ե Տ Ի Ք Ե Ա Ն:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՓՈՐԹ Տ'ԻԹԱԼԻԻ «Մկրտիչ Եօհաննեղբայրեան» խումբի դասախօսական ժողովը տեսի կ'ունենայ այսօր, հինգշաբթի, ժամը 8.30ին սովորական ճա- ւաքատեղին: կը խօսի ընկ. ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ:

ՊԱՆԵԼՕ ՖԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 15 Հոկտեմբեր, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ձիշդ 9ին, իր ակումբին մէջ:

Գաւառը

ՊՈՒԼՈՒԸ ՕՏՏՈՑԻ «Վռամեան» ենթակոմիտէի ընկերական ընդ. ժո- ղովը այս ըաքաթ երեկոյ ժամը 7.30ին: կարեւոր օօրակարգ պատգամա- ւորներու ընտրութիւն, ներկայանալ անդամատոմսերով:

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ «Վարուժան» խումբի ժողովը՝ այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, ընկ. Աբմենակ Գույումճեանի քնակարանը: Բոլոր ընկերներու ներկա- յութիւնը պարտաւորիչ է:

ԼԻՈՆԻ ԿԷսիտէին ժողովը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին սովորական ճաւաքատե- դին :

ՊՕՄՕՆԻ (Մարսէյլ) «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընկերական ընդ. ժո- ղովը ուրբաթ, 15 Հոկտ. երեկոյ ժամը 8ին սովորական ճաւաքատեղին:

կարեւոր օրակարգ, պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Ց. Դ. ՓԱՐԻԶԻ «ԵՂՓՈՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ

17 ՀՈԿՏ., ԿԻՐԱԿԻ, ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

8, Rue Danton. *Մէթրօ Մէն Միշել կամ Օտէօն*

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Գ. ԲԱԼԱՑԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ Վ. ԱՀԱՐՕՆԵԱՆ

ԵՒ Ա. ՋԱՄՃԱԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Օրիորդ Զ. ՇԱՀԼԱՄ- ԵԱՆ, (Ջուլթակ), Ընկ. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ (արտասանութիւն), Պ. Ա. ՔԷՉԷ- ՃԵԱՆ (երգ):

Մասնակցութիւն՝ 3 ֆրանք:

"Հ. Ց. Դ. ՕՐ„Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Հ. Ց. Դ. ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՕՆՊԻ «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

16 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

*Անիէռի քաղաքապետարանի նորակառոյց շէնքին մէջ (*Salles Muni- cipales du centre administratifet Social):

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Շ. ՄԻՍՍԱՔԵԱՆ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷՆ

ԸՆԿ.ՆԵՐ ՏՔԹ. ՔԻԹԻԿԵԱՆ ԵՒ Վ. ԱՀԱՐՕՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Կ'արտասանեն Զ. Ղարիպեան եւ Գ. կարապետեան: կը մասնակ- ցի եփրատ ջուաղախումբը, ղեկավարութեամբ Տ. Օնոսեանի: Հայկա- կան եւ եւրոպական պարեր մինչեւ լոյս: Ճոխ սիւֆէ ղիւրաւատչելի գիներով:

կը մասնակցին Տէր եւ Տիկին Արայ Պարթեւեան (ջութակ եւ գաշնակ):

Մուտք 5 ֆրանք, փոքրիկներու համար 2 ֆրանք

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբեր 23ին, Շաբաթ երեկոյ Գ. Թաղապետութեան շէն- քին մէջ :

×

ՊՈՌՏՈՑԻ ՄԷՋ

16 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Հ. Ց. Դ. «Բարսեղ Շահպազ» ակումբին մէջ, Սրճոց:

կը նախագահէ Ընկեր Կ. ՏՕՆԷՐԵԱՆ

կը քանախօսէ Ընկեր Ա. ՔԷՆՏԷՐԵԱՆ

Պիտի նուագէ Ջութակահար Ա. Գ. Մեսուճենց (Մելքոնեան):

կ'երգէ ճարտարագէտ-ելեկտրագէտ Պ. Վահէ Պաղտասարեան

կ'արտասանեն Օր. Ե. Վարդանեան եւ Մ. Յակոբեան

Հանդէսէն վերջ խնջոյք:

×

ՊՈՒԼՎԱՌ ՕՏՏՈՑԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօր վերջ ժամը 2ին, Պառ Էնթէրնասիօնալի մէջ:

կը խօսի Ընկ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՉՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՂԱՐԱԲԱՂ-ՋԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ՀԱՑՐԵՆ. ՄԻՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

16 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին Societés Savantesի սրահին մէջ

28 Rue Serpente

կը խօսի փրօֆ. Ն. ԱԴՈՆՑ

Նիւթ՝ Ղարաբաղի եւ Զանգեզուրի անցեալը:

Մասնակցութիւն՝ 2 ֆրանք:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՔԷՄԱՆՋԻՍՏ ՌՈՒԲԷՆԻ

ի նպաստ Լիոնի Աղքատախնամի, 24 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.45ին, Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ, ՆՈՐ ԵՒ ՃՈՒԱ ՑՈՒՑԱԳՐՈՎ: 4—1

Ուսուցիչ կամ ուսուցչուհի կ'ուզուի

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԻՆ ՀԱՄԱՐ (ԳԱԻԱՌ)

Դիմել գրաւոր Շրջ. Վարչութեան «Ցառաջ»ի հասցէով:

Հրապարակային միձարաբանական ժողով Իսիի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ

15 Հոկտեմբեր, Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 2 Ռիւ տը լա Յէֆռանս խսի, գաւառորները պիտի ընտրուին ներկաներէն: կը հրաւիրուի Իսիի հայ հասարակութիւնը:

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

« Ցառաջ »ի խմբագրատունէն կարելի է ստանալ ընկ. Վ. Ահարոնեանի հետեւեալ գիրքերը :—

1.— *ՑՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ՝ (Մարդը եւ բանաստեղծը) ... գին 10 ֆրանք:*

2.— *«ՀՐԱԶԴԱՆ» ՄԱՑՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ Ա. ՏԱՐԻ՝ 6 ֆրանք :*

3.— *«ՀՐԱԶԴԱՆ» ՄԱՑՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ Բ. ՏԱՐԻ՝ 8 ֆրանք:*

Շուտով հրապարակ կ'ելլէ « ՀՐԱԶԴԱՆ » ՄԱՑՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻՆ Գ. տարին:

ՀԱՅՈՑ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** (անփոփոխ)

Կը գտնուի ամէն օր ժամը 2— 7, Կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՔԸ

Ճեւչարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 — 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խոհանոցի կերակուրներ :

Տոքթ. Ա. Մ ե լ ի ք ի

ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ 87 Rue Ernest Renan,

Issy-les-Moulineaux

Մէթրօ **Mairie d'Issy**ի ճիշդ դէմացը:

Մանգագէտ քթի, ականջի, կոկորդի, գլուխի եւ վիզի հիւան- դութեանց: կը գործածէ նաեւ ներքին հիւանդութիւններ:

կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամը 5—7,

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, կ'ընդունի 49 rue de Maubeuge, երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ժամը 2—4, հեռաձայն Trud. 21-03

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ—ՃԱՇԱՐԱՆ

Sphinx

2, Rue Boutebrie, Paris(5)

Tél. Odeon 33—65, մէթրօ St. Michel եւ Cluny

Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ հաժեղ կերակուրներ

Անարատ օղի՝ տաք աղանդերներով (մէզէ)՝

Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն: Դիւրաճաշելի գին:

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Թեկնուժի պատճառաւ ծախու է դիւրամատչելի պայմաններով Մարսէյլի կեդրոն վայրի մէջ 12 տարիներէ ի վեր գեղեցիկ յարկաբաժինն- րու մէջ հաստատուած դերձակատուն մը՝ շատ լաւ յաճախորդներով:

60 հազար ֆրանքի անգլիական եւ ֆրանսական ընտիր կերպասներու մեր մթերքը կը ծախենք նախկին գիներով (հրապարակի ներկայ գիները 100ին 60—80 պակաս): Լաւագոյն պատեհութիւնը Մարսէյլի նոյ դեղձակին- րուն, դիմել Tailleur, 16 *Rue de la Bibliothèque, Մարսէյլ:*

"ՇԻՐԱԿ„ *Արեւելքի միակ իսկական օգին է Աշխուժական: Անմրցելի: Անխոցելի Աւանդական սեղանին զար- պաշտասուած գուտ չամիչի ինչութով: Հայ աւանդական սեղանին զար-*

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

La Maison de la Photo

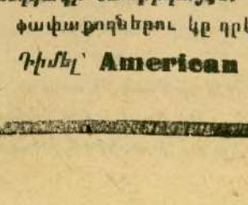
Կը լուսանկարենք անհատներու, հարսնիքական, խմբական, մա- նուկներու, ինքնաշէնութեան թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նո- րութիւններով եւ գեղարուեստական հաշիւով: Ժամադրութեամբ ուզուած վայրի մէջ: Մեր լուսանկարչատունը իր մասնագիտու- թեամբ պատրաստած հնարներով եւ իր չափաւոր գիներով կանչ չի խնայէր գոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները:

Դիմել ՎԱՂԱՐՇԻ, **50, Bld. Longchamp, Marseille**

Tél.: National 13-16

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ՏԱՒԵՐ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

«ՄԱՍԻՍ» տպարանի հայերէն տառերու ամբողջ մթերքը մեր քով կ գտնուի: Մէկ մասը ծախու է՝ անոնք որ կը հետաքրքրուին, կրնան դի անձամբ կամ գրաւոր: Imprimerie des Artisans, 15 **Rue des Bo** Paris *(19)*: Tél. Botzaris 83—*96*:

TLEMCEN

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ—ՃԱՇԱՐԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ՝ **SELADJI**

4 Rue Sainte Beuve

(133 Bld. Raspailի անկիւնը)

Հեռաձայն Littré 89-13

Նշանաւոր պարուհի ՕՐԻՕՐԴ ՋՈՒԼ կ'երգէ եւ կը պարէ արեւելեան երգեր եւ պարեր, ընկերակցութեամբ հայկական նուագախումբի (Հայկ եւ Ալֆոնս), ամէն երեկոյ ժամը 9էն սկսեալ:

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԽՄԻՉՔՆԵՐ:

ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻ՝ ԹԱՐՄ ԱՂԱՆԴԵՐՆԵՐՈՎ:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յունուար 1էն սկսեալ կը գործադրենք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլավաք բրգեզէններու, կօշիկ- ներու, ձեռնակեղէններու, թրիքոթաժի, գուլպաներու եւ այլն, իմաստ:

Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս գնդուած գիներով:

կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood *եւ* Royal *դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընթա- ցի Ամերիկայէն.*

փափաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները:

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77, 67-78

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԻՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՏԱՐԵԿԱՆ ԳԱՑՄԱՆ ՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒ ԱՐԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գազուքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
15
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
15 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3551

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՒՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՉԻՆՈՒՈՐՅՈՒՆԵՐԸ ԴՐՕՇԻ ՏԱԿ

Տարեկան զօրակոչը սկսած է արդէն (Հոկտեմբեր)։ Հայ զինուորցուներն ալ կոչնագիր ստացան, ինչպէս որոշուած էր, ամիսներ առաջ։

Այս առթիւ, իրարանցումի մատնուած են չատերը, իբրեւ հետեւանք զանազան թիւրիմացութեանց կամ հակասական դործո – ղութեանց ։

Միանգամ ընդ միշտ ճշդելու համար հիմնական հարցը, այստեղ կրկին կ'արտասանենք պատերազմական նախարարութեան վերջնական հրահանգին դլխաւոր կէտերը։ (Այդ ընդարձակ լուսաբանութիւն - հրահանգը նոյնութեամբ հրատարակուեցաւ «Յառաջ»ի մէջ, 1937 Յունիս 9ին, եւ ամփոփումն ալ՝ «Թան»ի մէջ)։—

1.— Ֆրանսական կառավարութիւնը զինուորագրութեան օրէնքի ճշդիւն գործադրութեան վերաբերող եւ ի նպաստ տարագիրներուն՝ երկու կէտեր եւս բարելաւած է։

Առաջին առթիւ որոշած է՝

ա) Գործօն ծառայութեան համար դրօշի տակ ՉԿԱՆՉԵԼ այն երիտասարդները, որոնք ծնած են 1915 յունուար 1էն առաջ։ Եթէասոնց մէջ կան այնպիսիները, որ կ'ուզեն հպատակութիւն ստանալ եւ իրենց զինուորական պարտականութիւնը կատարել, զօրակոչի պիտի ենթարկուին այն չրջանին, որ պարտաւորիչ է իրենց դասու Ֆրանսացիներուն համար եւ նոյնքան տեւողութեամբ։

բ) 1937 Հոկտեմբերին զօրակոչի պիտի ենթարկուին մէկ տարուան ծառայութեան համար այն երիտասարդները, որոնք ծնած են 1915 յունուարի 1ի եւ 1916 փետրուար 28ի միջեւ։ Ասոնք կանոնաւորապէս կանչուած պիտի ըլլային 1936 Հոկտեմբերին, երկու տարուան ծառայութեան համար։

գ) 1937 Հոկտեմբերին սկսած պիտի կանչուին երկու տարուան ծառայութեան համար այն երիտասարդները, որոնք ծնած են 1916 մարտ 1ին։

Զեռքի տակ ունինք նաեւ պատճէնը ուրիշ Ֆրանսերէն չրջաբերականի մը, որ խմբագրուած է այս հիման վրայ եւ հաղորդուած զինուորագրութեան գրասենեակներուն։ Կրկնութիւն ըլլալով հանդերձ, այդ ալ կ'արտասանենք, որպէսզի բոլոր թիւրիմացութիւնները փարատին։—

Ա.— Համաճայն ապր։ պաշտպանութեան նախարարին 1937 փետրուար 24 թուակիր (Թիւ 2435) չրջաբերականին, պէտք է ցուցակագրուին այն բոլոր երիտասարդները որոնք որ եւ է պատճառով չեն պատկաներ եւ Ֆրանսա կը բնակին, եթէ իրենց տարիքովը կը պատկանին 1924ի դասին կամ յետագայ դասի մը ։

Բ.— Գործօն ծառայութենէ ազատ են 1924 - 1935 Ա. դասերու զանց առնուած երիտասարդները, որոնք ցուցակագրուած են 1935 Բ. դասին հետ կամ պիտի ըլլան յետագային։ Բայց, այս չարքէն անոնք որ կը փափաքին Ֆրանսական հպատակութիւն ստանալ եւ ձեւակերպութիւնները փութացնելու համար կ'ուզեն զինուորական ծառայութիւն կատարել, կրնան զրօշի տակ առնուիլ, այդ ծառայութիւնը կատարելու համար այնքան ժամանակ որքան իրենց տարեկից Ֆրանսացիները։

Գ.— Գործօն ծառայութեան ենթակայ են, իրենց տարեկիցներու հետ հաւասար տեւողութեամբ, 1935 Բ կամ յետագայ դասերու երիտասարդները, որոնք ցուցակագրուած են իրենց տարեկից դասին հետ կամ պիտի ըլլան յետագային, իբրեւ զանց առնուած։ Իսկ այն երիտասարդները որ իրենց տարիքով կը պատկանին 1936 սեպտեմբերին եւ Հոկտեմբերին զրօշի տակ առնուած դասին եւ այդ չրջանին չեն կանչուած, պիտի ծառայեն միայն մէկ տարի ։

Արդ, ի՞նչ տեղի կ'ունենայ այս օրերս, երբ արդէն հասած են կոչնագիրները ։

Փարիզէն թէ գաւառէն, բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն որ կանչուած են 20 – 22 տարեկանները (20 – 21 տարեկաններ՝ երկու տարուան, 22 տարեկանները՝ մէկ տարուան համար)։

Տեղ - տեղ հրաւիրուած են նաեւ մինչեւ 33 տարեկանները։ Եւ այստեղ է որ կը սկսի չփոթութիւնը, ինչպէս կը հաղորդեն զանազան արուարձաններէ, Լիոնէն, Վիէնէն եւ ուրիշ վայրերէ ։

Ի՞նչ կը նշանակէ այս հակասութիւնը ։

Զեռնարկած ենք նոր ստուգումներ կատարելու։ Մինչ այդ , դժուար չէ լուսաբանել որոշ կէտեր։

Ինչպէս չատ մը թղթակցութիւններ եւ մանաւանդ պրպտում - ներ ալ կը հաստատեն, 23էն վեր կանչուած են անոնք որ « այո » պատասխանած էին անցեալ յունիսին, երբ զինուորագրութեան գրասենեակները հարցում կ'ուղղէին, կարճ պայմանաժամով մը։

Հարցը այս էր,— բժշկական քննութեամբ յարմար նկատուած էք զինուորութեան. բայց ԵՆԹԱԿԱՑ ՉԵՔ ԳՈՐԾՕՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹԵԱՆ։ Արդ, եթէ կ'ուզէք, օրինակի համար, դիւրացնել եւ փութացնել ձեր հպատակութեան ձեւակերպութիւնները, զինուոր դրուելով, պատասխանեցէք այո կամ ոչ։ Այն ատեն պիտի ծառայէք 18 ամիս, ձեր տարեկից Ֆրանսացիներուն հետ։

Այս հարցումին դրաւորապէս հաստատական պատասխան տրուած են չատեր, եւ հետեւաբար կը կանչուին։ Այլեւս չեն կրնար նահանջել ։

Կը թուի թէ չատեր սխալ բաներ ըսած կամ հասկցած են։ Կամ թերեւս տեղ - տեղ զինուորագրութեան պաշտօնեաները իրենք ալ ամէն բան չեն գիտեր։ Ուրեմն, առաջին հակասութիւնը կը ծագի այս կէտէն ։

Դեռ ուրիշ բսկլիքներ ալ ունինք, այս հարցին առթիւ, որ նոր չրջան մը կը բանայ մեր զաղութի կեանքին մէջ։

Անշուշտ անոնք որ 23 – 33 տարեկան են եւ զինուորցու, մարզանքի չրջան մը պիտի բոլորեն։ Բայց այդ մասին խօսք չկայ տակաւին ։

Այս առթիւ, ուշագրաւ է նաեւ պատերազմական նախարարութեան հերքումը։ Երբ սովորական դասերէն վեր զինուորցուներ կանչուին, զօրաչարժի տպաւորութիւն կը գործէ ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԵԴՐ ԿՈՄԻՏԷԻ ՆՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՆԵՐԸ

Նոխազաղ վարիչները կրն հանձարուին «Հայ ժողովուրդի արիւնը ծծող իժեր»

Երէկ ստացանք երեւանի « Գրական Թերթ»ին Սեպտ. 28ի Թիւը, որ կը պարունակէ «ինֆորմացիոն հաղորդագրութիւն » մը (ըսել կ'ուզէ՝ զեկոյց)։ Համաձայն այդ զեկոյցին, Սեպտեմբեր 23ին վերջացած է Հայաստանի Կ. կոմիտէի լիագումար նիստը (պլենում)։ Այդ ժողովին մէջ որոշուած է Հայաստանի կեդր. կոմիտէին քարտուղարներու պաշտօնէն հանել Հ. Ամատունին եւ Ստ. Ակոբովը։ Անոնց տեղ առաջին քարտուղար ընտրուած է Գ. Ա. Ցարուքեանեան, Բ. քարտուղար՝ Ա. Զ. Մարզարեան, Գ. քարտուղար՝ Հ. Մ. Գալստեան։ Ընտրուած է նաեւ կեդր. կոմիտէի դիւանը (բիւրօ), բաղկացած ինը անդամներէ, բոլորն ալ նշանաւոր անձնաւորներ,— Գ. Ցարուքեանեան, Մ. Ն. Դանիէլեան, Ա. Զ. Մարզարեան, Լ. Գ. Բարսեղեան, Մ. Պապեան, Կ. Շ. Գրիգորեան, Ռ. Ի. Վելիբեկով, Լ. Մ. Յովսէփեան։ Թեկնածուներ՝ Ա. Ա. Կանանով, Հ. Գ. Պօղոսեան ։

«Գրական Թերթ»ի նոյն Թիւին մէջ արտատպուած է «Ի. Հայաստան»ի մէկ խմբագրականը, « Հայ ժողովրդի Արիւնը ծծող իժերը », որ կը պարզէ վերջին պաշտօնանկութեանց եւ «մաքրագործումներ»ու պատճառները։ Պիտի արտատպենք ամբողջութեամբ, վաղն իսկ ։

**** Գրիգոր Արտեմի Ցարուքեանեան, կեդր. կոմիտէին Ա. նոր քարտուղարը, ծնած է 1900ին, Թիֆլիսի նահանգին Թելաւ գիւղը։ Բոլշեւիկեան կուսակցութեան մէջ մտած է 1919ին։ Սոսրերկրեայ աշխատանքներ կատարած է մենչեւիկներու օրով, դպրոցէն իսկ։ 1920ին ձերբակալուած եւ բանտարկուած է, մինչեւ Վրաստանի խորհրդային դառնալը։ Ճետոյ զանազան պաշտօններ վարելով --- մինչ Վրաստանի մէջ—1922ին զրկուեր է Մոսկուա, դասընթացքի մը հետեւելու մինչեւ 1924։ Վերադարձին զարձեալ կուսակցական աշխատանքներ կատարած է Վրաստանի մէջ։ 1926ին սկսեալ եղած է անդամ Վրաստանի կեդր. կոմիտէի։ Իրրեւ վարձատրութիւն իր գործօն աշխատանքներուն ստացած է Լէնինեան չքանչան, Վրաստանի խորհրդային իշխանութեան 15րդ տարեդարձին առթիւ ։*

Մէկ խօսքով , ամբողջ կեանքը Վրաստանի մէջ անցուցած է, եւ այժմ կը փոխադրուի Երեւան, Հայաստանը կառավարելու համար, ցնոր անօրինութիւն։

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ՔՈՒԷԱՐՍԵՆ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

«Առաքիւը եւ առէն բանէ վեր Սթալին»

Հոկտեմբեր 12ին, ամբողջ Խ. Միութեան մէջ սկսաւ պայքարը՝ Գերագոյն Մարհուրդի ընտրութեանց համար որ պիտի կատարուին դեկտեմբեր 12ին, համաճայն նոր սահմանադրութեան։ Այս առթիւ բանաձեւը կազմուեցաւ, « առաջինը եւ ամէն բանէ վեր» Սթալինի գուէ տալու համար ։

Անշուշտ « Առաջնորդ »ը պիտի ընտրուի միայն մէկ անգամ եւ մէկ աթոռի համար, Գերագոյն եւ Ազգութեանց Մարհուրդներուն մէջ որ պիտի բաղկանան 1143 անդամներէ ։ Սակայն, այս բանաձեւերը կը ցուցնեն պայքարին ընդհանուր նպատակը։ Միւս կողմէ, կ'ապացուցանեն թէ պայքարը պիտի մղուի զըլխաւորաբար հետեւեալ մարտակոչին վրայ։--- « Զախջախեցէք բոլոր թշնամիները, ոուս թէ օտար, եւ գուէարկեցէք Սթալինի համար որ զանոնք կը ջախջախէ ձեղի համար, եւ այսպէս կը փրկէք Խ. Միութիւնը»։ Մնաց որ, բուն բառով ընտրական պայքար չէ եղածը, քանի որ օրէնքը միայն մէկ կուսակցութիւն կը ճանչնայ ։

« Իզվեստիա», կառավարական պաշտօնաթերթը, կը գրէ այս առթիւ.

— « Մեր երկիրը տակաւին մաքրած չէ բոլոր թշնամիները։ Մեղ չրջապատող թշնամի դրամատիրական երկիրներէն գործակալներ, Թրոցքի - Պուխարինեան չոլիերէն աւազակներ, ամէն տեսակ քաղքենի ազգայնականներ, կղերը եւ հերձուածողներ, չախչախուած չահագործող դասերու մնացորդները, բոլորն ալ 'ի չանան մեր վստահութիւնը չահիլ եւ սողոսկիլ կուսակցութեան օրկաններուն մէջ։»

Ամբոխը կը պատասխանէ այսպիսի պաշտօնական կոչերուն ։

— « Մենք պիտի ընտրենք այնպիսի թեկնածուներ որոնք ծանօթ են իրրեւ անողորմ թշնամիներ Թրոցքիական - պուխարինեան ֆաչական հրոսախումբին։ Մենք մեր առաջին քուէն պիտի տանք մեր մեծ առաջնորդին եւ ուսուցիչին , մեր սիրեցեալ ընկեր Սթալինին, հանճարը ընկերվարական յեղափոխութեան, ներչնչողը մեր յաղթանակներուն »։

Ընտրութիւնները պիտի կատարուին արեւմտեան ժողովրդավար երկիրներու բոլոր արարողութիւններով եւ մասնագիտական ներքութիւններով։ Կառավարութիւնը կ'ուզէ փորձել կուսակցական մեքենան՝ բաղմութիւնները իր ուզած ուղղութեամբ առաջնորդելու համար։ Կը յուսացուի 100ին հարիւր ապահովել վաւերացուած թեկնածուներուն ամբողջական ընտրութիւնը։ Մանաւանդ քուէթուղթեր չինուած են, զաղտնապահութիւնը ապահովելու համար։ Այն բոլոր չրջաններուն մէջ ուր միայն մէկ պատգամաւոր պիտի տան, երեւութապէս պայքար պիտի մղուի երկու կամ աւելի վաւերացուած թեկնածուներու միջեւ։ Զայնասփիւռը պիտի գործէ ամբողջ երկրին մէջ, միլիոնաւոր տեարկներ եւ ազդեր պիտի հրատարակուին, չանուն վաւերացուած թեկնածուներու։

**** Մինչ այս մինչ այն, կը չարունակուին «մաքրագործումներ»ն ու պատժական տնօրինութիւնները, որոնք սերտ կապ ունին այս ընտրութեանց հետ։ Վերջին վեց - եօթը օրերու մէջտղին 63 նոր մահապատիժներ արձակուած եւ գործադրուած են։ Մէկ հոգի ալ դատապարտուած է 20 տարուան բանտարկութեան։ Վոլկայի չրջանին մէջ, իրրեւ ահաբեկիչ դնդակահարուեցան վեց հոգի, երկու պաշտօնեաներ սպանած ըլլալով ։ Իսկ Լէնինկրատի զինուորական-ատեանը մահուան դատապարտեց թէյարանի մը երեք բանուորները, այն մեղադրանքով թէ իրենց եփած խմորեղէններով թունաւորած են 44 յաճախորդներ, թէեւ մարդ չէր մեռած ։*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՏՈՒԱՄ

Անշուշտ կարդացիք լուրը որ հաղորդուեցաւ Պէյրութէն: Հայ մը, Գարայեան, ատրճանակի վեց հարուածով սպանեց Պէյրութի ամերիկեան ընդհ. հիւպատոսը: Թերթերը կը գրեն թէ սմանչելի մարդ մըն էր հիւպատոսը, իսկ խնէք մը՝ մարդասպանը ։

Երբ նստած կը խորհրդածէի այս ոճիրին մասին, իմաստասիրական բարձրագոյն ոլորտներու մէջ սաւառնելով,— օրինակ՝ ի՞նչ է մահը, եթէ պիտի մեռնիմ՝ կ'արժէ՞ մտահոգուիլ թէ ատրճանակով եմ մեռեր թէ ինֆլուաշարժի տակ եմ ջարդուեր, բայց մանաւանդ ի՞նչ է կեանքը, կ'արժէ՞ ապրիլ անհատապէս՝ մեռնելէ վերջ ազգովին, ու վերջապէս ի՞նչ է ոճիրը, թուաբանական հաշի՞ւ մը արդեօք, այսինքն թէ ատրճանակով մէկ կամ երկու հոգիի սպանութի՞ւնն է ոճիրը թէ բնդհանօթով հարիւրաւոր կիներու, երեխաներու եւ երիտասարդներ ու ծոյոտումը, — այսպէս խոր մտածումներու մէջ էի թաղուած, ու կը զգուշանայի մտածումներս թուղթին յանձնել, վախնալով որ մէկը կ'ելլէ կ'ըսէ։

— Դաշնակցակա՛նն է միայն որ կը խորհրդածէ ատրճանակին գործունէութեան վրայ ։

Ըսի, չեմ գրեր։

Բայց յանկարծ ներս մտաւ երիտասարդ մը Զոմունիստաց հաստատութենէն, — մեր Բարգէնը, այնքան համակրելի եւ արդար, որ չես հաւատար՝ եթէ ըսէ բեզի թէ կրնայ հաւ մորթել ։ Արդ, մեր Բարգէնը այսպէս խօսեցաւ ինծի, կարծես գուշակելով թէ ի՛նչ կը մտածեմ.

— Գարայեանին ըրածը գէշ բան մըն է անշուշտ, ինֆզի՛նֆ փեացուց: Սակայն խնդիրը Գարայեանին կամ Թէոտոր Մէրհինըրհի՞ մասին չէ ։

Անցագիր ունի՞ս, ուզած ատենդ կրնա՞ս երթալ տեղ մը ուր կը յուսաս թէ բախտը պիտի ժպտի բեզի, եթէ մայր մը ունիս Ամերիկա եւ կ'ուզես անգամ մը երթալ ու տեսնել, կրնա՞ս՝ եթէ նոյնիսկ դրամը չպակսի գրպանիդ մէջ: Ո՛չ եւ ո՛չ: Ինչո՞ւ, — որովհետեւ Հայ ես, հայմաթլոս: Իսկ Անգլիան, Ամերիկան, Ռուսիան եւ գրեթէ բոլոր երկիրները բարձր թումբեր կանգնած են Հայուն առջեւ: Անօթի՞ մնացիր Ֆրանսայի մէջ, եւ անգո՞ծ, — որո՞ւն հոգը: Կ'ուզես ազգականիդ ֆով երթալ, — չեն ձգեր ։ Հզօրեղայրդ կ'ուզէ դրամ դրկել բեզի Ռումանիայէն — կ'արգիլեն: Ի՞նչ ըներես: Չես կրնար ճամբու թուղթ մը ստանալ նոյնիսկ ... անապատ երթալու համար կամ խափչիկներուն մօտ:

Բայց ձգենք այս խնդիրը: Ուր որ արգելք կայ, հոն չաքաշահութիւն ալ կայ: Գիտէք թէ դժուար է երթալ Ամերիկա: Բայց ի՞նչ խաղեր — տոմսերը պիտի ըսէի — Ամերիկա մտնելու կամ մտցնելու համար: Օրինակը ես ինծմէ տամ,— ֆոյր մը ունիմ Ամերիկա, **4 — 5** զաւկի տէր: Տէր - Զօրի սպանդէն ազատելէ վերջ Ֆրանսա ինկայ, ամուսնացայ, հիմա ձագուկ մըն ալ ունիմ, գործս ալ գէշ չէ: Եւ ահա կ'իմանամ որ ֆոյրս Ամերիկա է,— ամբողջ գերդաստանս կրսնցնելէ վերջ՝ լուր առնել թէ ֆոյր մը ունիմ Ամերիկա եւ տեսութեան չերթալ, մեռած մօրս կարօտը չառնել բրտջմէս՝ ըլլալի՞ք բան է: Կը դիմեմ ամերիկեան հիւպատոսարան: Ձիշդ է որ նախ մտածեցի բոլորովին փոխադրուիլ Ամերիկա, յետոյ ներկայացուած դժուարութիւնը ճնշտի առնելով՝ ուզեցի երթալ երեք ամսուան համար: Հազարումէկ ձեւակերպութիւններ, — այս վկայագիրը բեր, այն թուղթը բեր, եւ վճարէ, շարունակ վճարէ:

Մարդը չի հաւատար եղեր որ Ամերիկա երթալէս վերջ կը վերադառնամ, բայց չէ՞ որ հոս կը մնաց կինս, զաւակս ։

Կ'ըսեն թէ ինուրանսի կը կատարուի Պէյրութի տոմսին մասին: Լաւ կ'ըլլար որ ինուրանսի մըն ալ կատարուէր ուցագիրներու շուրջ հիւսուած չարաշահութեանց ցանցի մասին, որ հայմաթլոս աշխատաւորները ողջ - ողջ մեռել կը դարձնէ: Այդ ողջ մեռելներուն գանկին մէջ կը պարպուին ոչ թէ վեց հարուած, այլ բիւրաւոր հարուածներ: Կարդացի՞ք ոճիրը, դատապարտեցէ՞ք, բայց ընդունեցէ՞ք որ կը գտնուինք ամենօրեայ տոտմի մը առջեւ ։

ԱՐԱԶ

ՉԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱԵՆԹԷԹԻԷՆԻ ԵՒ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

*Սէնթ Էթիէն, 13 Հոկտեմբեր (Յառաջ).— Երէկ մեր զաղութի զինուորցուներն ալ ստացան կոչնագիր , Հոկտեմբեր 20ին միանալու համար իրենց զօրագունդերուն: 20 — 22 տարեկաններ կանչուած են սահպղպաբար, ինչպէս կը տրամադրէ օրէնքը, իսկ **23 — 33** տարեկաններէն անոնք որ հպատակութեան համար դիմում ըրած էին եւ ստորագրած որոշ յանձնառութիւն : Այս վերջիններէն անոնք որ ընտանիքի տէր են, պիտի ծառայեն քաղաքիս զօրանոցին մէջ (38րդ զօրագունդ) : Սակայն պարագայ մը կայ որ չուարամի է մատնած ենթակաները: Շատեր բազմանդամ ընտանիքի տէր են եւ օրուան հացի կարօտ: Ձիշդ է որ կառավարութիւնը պիտի օգնէ, բայց արդեօ՞ք պիտի կրնայ գոհացում տալ այս խեղճերուն, որոնք առնուազն 2, 3 կամ 4 անչափահաս զաւակներ ունին: Ի՞նչ կը խորհին վերին մարմինները, մանաւանդ անոնք որ « զինուորցուներու ժողովներ» կը սարքէին սկզբնական չրջանին :*

×

Վիէն, 13 Հոկտեմբեր (Յառաջ) ---- Մեր զաղութին մէջ մինչեւ հիմա կանչուած են 21 եւ 22 տարեկանները: Կ'ուզարկուին զանազան չրջաններ, նոյնիսկ մինչեւ Թունուզ (?): Զանազան զրոյցներ չրջած ըլլալով, ստիպուեցայ ներկայանալ օտարականներու գրասենեակը: Պատասխանեցին թէ բան մը չեն գիտեր եւ զրկեցին նահանգապետարան: Այնտեղ ըսին թէ իրենց կարծիքով միայն 21 — 22 տարեկանները կը կանչուին, Ֆրանսացի տարեկիցներու հետ եւ յանձնարարեցին դիմել Կրընոպլը, Իզէրի նահանգապետութեան, ստոյգ տեղեկութիւններ ստանալու համար: Կրընոպլի ընկերներուն կը մնայ դիմել առ որ անկ է եւ «Յառաջ»ին հաղորդել անհրաժեշտ լուսաբանութիւնները ։

ԽՄԲ.— Այս առթիւ կը յանձնարարենք մեր բոլոր թղթակիցներուն եւ իրազեկ բարեկամներու՝ օր օրին հաղորդել զինուորագրութեան վերաբերեալ բոլոր տեղեկութիւնները ։

Պատերազմական նախարարին մէկ հերքումը

Կարդ մը օտար թերթեր գրած էին թէ Ֆրանսա կը պատրաստուի զէնքի տակ առնել պահեստներու կարգ մը դասերը, իրրեւ հետեւանք արտաքին դէպքերու ։

Պատերազմական նախարարութիւնը վճռապէս կը հերքէ այս լուրը, իրրեւ «բացարձակապէս անհիմն »։

ԵՈՒԿՈՍԼԱՎԻՈՑ վարչապետը Ֆրանսայի հետ կնքուած դաշնագիրը վերանորոգելէ վերջ, Լոնտոն գնաց, օրուան հարցերու մասին խորհրդակցելու համար ։

ԹՈՒՐՔԻԱ-ՅՈՐԴԱՆԻՆ առեւտրական եւ նաւային դաշնագիրը ստորագրուեցաւ Հոկտեմբեր 8ին, Էնկիւրիի մէջ, որոշ փոփոխութիւններով ։

ՀՈՄԵՐՈՍԻ ՂՎՈՒՆՏՎՈՍԿ

»»» • «««

— « Եվ իրաւ, հիան Աիրուհին ինչպէս ամուսնացաւ ... » — հարցուց ինքնիրմով մը ու ինքզինքին ալ ըսաւ, որ ինչ որ ալ ըլլայ, ինչպէս որ ալ ըլլայ,

ԼՈՒՍԱՎՈՐՎԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻ

(ՎԵՊ ԱՍՏՂԱՅԻՑ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ)

»»» • «««

Մեզ բիցցան տան, տասն վայրկեան հետո ձյունը սկսեց ավելի խիտ տեղալ։ Ամպերը ծածկեցին լուսինը եւ դաշտի վրայ մթնշաղ տիրեց։ Ես ու Ֆիլիպ ոտքի թռանք։

— Ժամանակն է, — ասաց Ֆիլիպ։ — Ես կերթամ ձիերը բերեմ։ Դուք մնացեք այստեղ։

Ես ուզեցի ինքս գնալ, բայց Ֆիլիպ չհամաձայնեցաւ։

— Ես ավելի լաւ գիտեմ, թէ ուր պէտք է գնալ, — ասաց նա։ — Ես ձեզ կը տանեմ ձիերի մօտ, եւ դուք կը նստիք։ Ես ինքս կը քշեմ։

Ֆիլիպ ինձ տարաւ մի ծառի տակ եւ ինքը գնաց ձիերը բերելու։ Ես մնացի ձիերի մօտ։ Ձիերը ոտքերով ձիւնը փորում էին եւ խոտ կերան։ Ես ինձ ուրախ էի զգում, որ ձիերը

"Մարտագործումները,, պիտի դադրի՞ն

Մոսկուայէն կը հեռագրեն անգլ. գործակալութեան մը, հոկտեմբեր 13 թուականով.—

Կը թուի թէ Ա. Միութեան քաղաքական եւ զինուորական օրկաններուն մաքրագործումը պիտի դադրի բոլշեւիկեան յեղափոխութեան 20ամեակէն նառաջ (7 նոյեմբեր) եւ ընտրութիւններու ընթացքին։ Այժմ կը մնան միայն ութ դատեր 62 ամբաստանեալներով, համաձայն թերթերու հրատարակութեանց։ Այս դատերէն չորսը բացուած են արեւելեան Սիպերիոյ մէջ, մէկը՝ Քուիպիշեւի շրջանին մէջ, մէկը՝ Տաճկաստանի, մէկը՝ Ուզպէկիստանի եւ մէկը՝ արեւմտեան Սիպերիոյ մէջ։ Իւրաքանչիւր շրջանի ամբաստանեալներուն թիւն է հինգէն 24։

Հիմնուելով Մոսկուայի եւ դաւառի թերթերու հրատարակութեանց վրայ, որոնք իրականէն պակաս են անշուշտ, Զինովիեւի եւ ընկերներու դատն (1936 օգոստոս) մինչեւ հիմա, 14 ամսուան միջոցին գնդակահարուած են 808 հոգի։

Այսպէս, 52 հոգի հրացանի բռնուած են իբրեւ հակայեղափոխական, ահաբեկիչ եւ լրտես, մէկն ըլլալով Քամենեւ, Զինովիեւ եւ ընկերները, Թուխաչեւսկի եւ միւս զօրավարները եւայլն։

Երկաթուղիներ խանգարած եւ ձախորդի համար լրտեսութիւն ըրած ըլլալու ամբաստանութեամբ գնդակահարուած են 414 հոգի։ Ընդհանուր խափանարար ձեռնարկներ կատարած ըլլալու յանցանքով՝ չորս հոգի։ Արմտիք փճացուցած կամ փտեցուցած ըլլալու ամբաստանութեամբ՝ 126 հոգի։ Հողագործական խափանարարութեան համար՝ 68 հոգի։ Ձարտարարագործական վնասներու համար՝ 28 հոգի։ Երկաթուղիներ դիծէն դուրս հանած ըլլալու յանցանքով՝ 9 հոգի։ Բանուորներու զաւակները թունաւորած ըլլալու յանցանքով՝ 23 հոգի։ Իբրեւ անձատոգական՝ դրամատիրական կարգուսարքը վերահաստատելու յանցանքով՝ 21 հոգի։ Զինուորական գործարաններու վնասած ըլլալու յանցանքով՝ 35 հոգի։ Եղեկտրական գործարաններ խանգարած ըլլալու ամբաստանութեամբ՝ 10 հոգի։ Գողութեան համար՝ 18 հոգի։

Նոր պատմաճաժամ կը տրուի Մուսոլինիի

Անգլիոյ դահլիճը չորեքշաբթի օր նիստ գումարելով, երկու ժամ խորհրդակցեցաւ վերջ, որոշեց նոր պատեհութիւն մը տալ Մուսոլինիի, որպէսզի փորձ մը կատարէ, Սպանիայէն ետ կանչելու համար իր հազարաւոր կամաւորները։ Անգլիական կառավարութիւնը դժկամակութեամբ համաձայնեցաւ այս որոշման, հաւանելով Լոնտոնի ոչ-միջամտութեան յանձնախումբին յղել խնդիրը, ինչպէս կ'առաջարկէր Իտալիա։ Ցանձնախումբին յայտնուած նիստը պիտի դուրս մարուի ուրբաթ կամ շաբաթ։ Հրաւիրուած են 27 պետութիւններ ներկայացուցիչները, մէկն ըլլալով Իտալիան, Գերմանիան, Ա. Միութիւնը, Ֆրանսան եւ Անգլիան։

Ֆրանսացիները աւելի մեծ դժկամակութիւն ցոյց տուին այս յետաձգման համար։ Երկու կառավարութիւնները պայման դրած են որ յառաջիկայ երկու շաբաթներու ընթացքին կարեւոր քայլ մը առնուի, ետ կանչելու համար օտար կամաւորները, այլապէս Անգլիա եւ Ֆրանսա պիտի անտեսեն Լոնտոնի չէզոքութեան յանձնախումբը եւ ապրիլ միջոցներ ձեռք պիտի առնեն, պաշտպանելու համար իրենց կայսերական շահերը։

Ֆրանսա հետպհետէ աւելիամբար կը դառնայ

Ֆրանսայի դահլիճին դլխաւոր անդամները ժողով մը գումարելով վարչապետարանին մէջ, որոշեցին վճռական եւ անմիջական միջոցներ ձեռք առնել, եթէ Լոնտոնի ոչ-միջամտութեան յանձնախումբը չկարենայ լուծել կամաւորներու խնդիրը։ Ժողովը տեւեց երեք ժամ, իսկ երկու ալ նախապարակեան խորհուրդը գումարուեցաւ ամբողջութեամբ, մանրամասնութիւնները որոշելու համար։ Նախապարներէն դաս, խորհրդակցութեանց կը մասնակցին ծովային եւ օդանաւային սպայակոյտներուն պետերը, որոնց կարծիքը անհրաժեշտ է, ի հարկին զինուորական գործողութեանց դիմելու համար։

Իրավեկներու կարծիքով, Ֆրանսա իր ափրիկեան եւ ասիական կայսրութեանց եւ Միջերկրականի ապահովութեան համար վտանգաւոր կը գտնէ իտալական զօրքի յարձակուն յաւելումը սպանիական Մարոքի եւ Մայորքայի մէջ, որ ամենամեծ կղզին է Պալէարեան կղզիախումբին։ Եթէ Լոնտոնի յանձնախումբը ձախողի, Ֆրանսա երկու միջոցներ կը նախատեսէ, Անգլիոյ հաւանութեամբ եւ աջակցութեամբ,— 1. Բանալ սպանիական սահմանագլուխը, դէնք եւ զօրք դրկելու համար.— 2. Առժամապէս դրաւել Մայորքայի հարեւան կղզին՝ Մինորքա, որ Սպանիոյ հանրապետականներուն ձեռքը կը գտնուի մինչեւ հիմա։

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Ֆրանսա վախնալով որ Իտալացիները կրնան դրաւել Մինորքան, առաջարկած է Անգլիոյ՝ միասին դրաւել զայն. բայց Անգլիա չէ հաւանած։

Զենիակապարով եւ երկաթէ վանդակի մէջ

Հռոմի պետական ապահովութեան մասնաւոր տեսուչը դատի քաշած է 17 քաղաքացիներ, որոնք ամբաստանուած են իբրեւ դաւադիրներ՝ Ֆաշական կարգուսարքին դէմ։ Բացի մէկ երկուքէն, բոլորն ալ մտաւորականներ են,— բժիշկ, իրաւագէտ, առեւտրական, հաշուակալ, հիւսիսային Իտալիայէն, մանաւանդ Պէնովայէն, Միլանէն, Թորինոյէն, Մոտենայէն եւն.։ Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ մեղադրեալները դաղտնի ժողովներ կը գումարէին եւ ընկերակցութիւն մը կը կազմակերպէին, ներկայ կարգուսարքը տապալելու համար, ինչպէս եւ թռուցիկներ եւ դիրքեր կը բաժնէին ուսանողներուն։ Կ'ամբաստանուին նաեւ թէ Ֆրանսայի մէջ ապրած տեսարակներ բերել տալով կը ցրուէին, հակաֆաշական փախստականներու աջակցութեամբ։ Ամբաստանեալներէն երկուքը Ֆրանսա փախած են։ Ամբաստանեալները, որոնք տասը փաստաբան ունին, դատարան փոխադրուեցան ձեռքերը կապուած եւ տեղատորուեցան երկաթեայ մեծ վանդակի մը մէջ։ Ընդհ. դատախազը բանտարկութեան պատիժ պահանջեց 3էն մինչեւ 12 տարի։ Վճիռը պիտի արուէր երէկ։

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊէՏՐՈՒԹԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍԻՆ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ մեծ վիշտ պատճառեց նախագահ Բօզվէլթի եւ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարին, որոնք խորապէս կը դնահատէին Պ. Մէրիներըի արժանիքները։ «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Պէյրութի թղթակիցը հաղորդելով սպանութեան լուրը, կ'աւելցնէ.— Այս վիշտը չջնջած դրոյցի մը համաձայն, ոճիրին չարժառիթը կապ չունի Մ. Դարայեանի անցպարին հետ եւ դեռ չէ յայտնուած։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՊԵԼՃԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԻՆ յանձնեց այն պաշտօնագիրը, որով յանձն կ'առնէ յարգել Պելժիոյ անկախութիւնը եւ ամբողջականութիւնը։ Միեւնոյն ատեն հրատարակուեցան այս առթիւ փոխանակուած նամակները։ Այս քայլը մեծ յաղթանակ մը կը համարուի Գերմանիոյ համար, եւ յեմմապէս դնահատուեցաւ Իտալիոյ մէջ, որ տեղեակ էր ամբողջ անցուդարձին։

ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՄԱՆ ԴԱՏԱԽԱՐՏՈՒԵՑԱՆ Սպիտակ Ռուսիոյ հողագործական պաշտօնատան անասնաբուժական բաժնին անօրէնը՝ Պատմանեկ, դեր-անօրէնը՝ Իվանով, գիտական հետազօտութեանց դեր-անօրէնը՝ Միխիկով եւ երկու գլխաւոր անասնաբոյժները, որոնք ամբաստանուած են թէ գիտակցաբար կ'ոչնչացնէին արջառները, հիւանդութիւններ տարածելով։ Առաջին երկուքը օտար լրտեսներ կը համարուին որոնք իրենց հրահանգները կը առնային հողագործութեան նախորդ գործավարէն՝ Բենեկ։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՅԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton ; 52 – 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ։

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ–ՃԱՇԱՐԱՆ

Sphinx

2, Rue Boutebrie, Paris(5)

Tél. Odeon 33—65, մէթրօ St. Michel եւ Cluny

Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ հայեղ կերակուրներ

Անարատ օդի՝ տաք աղանդերներով (մէզէ)։

Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն։ Դիւրամատչելի գին։

"Paris-Moderne,,

S.A.R.L. Fabrique de Confection Pour Dames

51 Rue du Caire (Place du Caire) Paris (2e.)

Métro, Sentier, Rèaumur-Sebastopol — Téléphone: Central 70—10

Մեր վաճառատան սեփական արհեստանոցին մէջ կը պատրաստենք խնամուած եւ արդիական ճաշակով կնոջական ամէն տեսակ Հագուստներ (robes, manteaux, jupes, blouses, chemisiers, եւայլն)։ Գաւառէն ղրկուած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով։

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD — 48 rue de la République

ORIENT LLOYD — 7 rue Auber, Paris

Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51 — Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ։

Յոմսակներ՝ ամէն տեղի համար, Հայ ճամբորդներու համար

Ժամնաւոր գիս։ Ունինք թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

Վարձու սենեակներ ամուրիներու համար

Ցած եւ պայ ջուր, շոֆաժ, հեռաձայն, տարեկան վարձք՝ 1600 ֆր. Դիմել՝ 13, Rue de la Colonie, Paris (13)։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ՏԱՒՐ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

«ՄԱՍԻՍ» տպարանի հայերէն տառերու ամբողջ մէկերքը մեր քով գտնուի։ Մէկ մասը ծախու է, անոնք որ կը հետաքրքրուին, կրնան դիմել անձամբ կամ գրաւոր։ Imprimerie des Artisans, 15 Rue des Beaux Paris (19)։ Tél. Botzaris 83—96։

"ԳՈՑԱՄԱՐՏ,, ՕՐԱՑՈՑՑ

Մաքուլի տակ է եւ մօտ ատենէն լոյս կը տեսնէ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան Միութեան «Գոյամարտ» պատկերազարդ օրացոյցը ճոխ բովանդակութեամբ եւ գեղեցիկ տպագրութեամբ։

Ապսպրանքի համար դիմել հետեւեալ հասցէին՝ N. Gagossian, 49, Rue Nationale, Marseille (France)։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ՌԱԶՄԻԿ — ԹԻՒ 1

ԷՋԵՐ ՄԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՒ ՄԷՋ

ՀԱՅ. ՀԱՆՐՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐՋԱԼՈՑՍԻՆ

(Հրատ. Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան, Փարիզ)

Մեր մօտիկ անցեալի զէնքերու պատմութիւնը։ Մօտ 300 էջեր։ Ճաքուր թուղթի վրայ, պատկերազարդ, գեղեցիկ հրատարակութիւն։

Գինը՝ Ֆրանսա, Լիբանան, Սուրիա եւ Պալքաններ 10 Ֆր.

Միւս երկիրներ 15 Ֆր.

Դիմել՝ ՖՐԱՆՍԱ. R. Papazian 163 Avenue Jean Jaurès. Paris.

ՌՈՒՄԱՆԻԱ O. Sahaguian-29 Atelerilor, Constantza (Roumanie)

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ «Մասիս» հրատարակչական B. P. 444, Sofia (Bulgarie)

ՀՈՒՆԱՍՏԱՆ «Նոր Օր»ի խմբագրատուն 20 A. Rue Vouli. Athènes (Grèce)

ԻՐԱՔ Գ. Սիւրմէեան, New Street. Bagdad (Iraq)։

ՀԱՐԱՒ-ԱՄԵՐԻԿԱ «Աքսենիայի խմբագրատուն. San Salvador 4628 Buenos-Aires (Argentine)։

Կրպատուն Հրանտ-Սամուել, 51, Rue Monsieur Le Prince. Paris, որուն կրնան դիմել բոլոր այն վայրերէն, որոնց առաջնի հասցէ չէ տրուած։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ափիէսէօր 110 եւ 120 ֆրանք։ Դիմել դերձակատուն CHAFARD, 72 Bld. Sebastpol Paris,

Յմբագրատուն կը հրաւիրուի Օր. Հ. Գազազեան։

ՁՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԲԱԼՈՒԻ Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական սրահին մէջ։

Ժամացոյցի եւ գոհարեղինաց վաճառատուն ՀՐԱԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՓՆՏՐԵՑՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԵՔ երգիծաբերթ՝ «ՄԵՂՈՒ» փարիզի եւ շրջանի Ցառանի ցրուած։

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այսօր, ուրբաթ, երեկոյեան ժամը 8.30ին Հայ Ակումբին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն բացակայութիւնները նկատի պիտի առնուին։

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 15 Հոկտեմբեր, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8½ին, իր ակումբին մէջ։

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ ընկ. Գրիգոր Միւճերիտեանի բնակարանը (ժամը. Ֆրէզ), կիրակի ժամը 4ին։ կարեւոր օրակարգ, ներկայութեան անդամատետրով։

ՊՈՒԼՈՒԱՐ ՕՏՏՈՅԻ «Վռամեան» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 7.30ին։ կարեւոր օրակարգ, պատգամաւորներու ընտրութիւն, ներկայութեան անդամատետրերով։

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ «Վարուժան» խումբի ժողովը՝ այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, ընկ. Ազնիւեան Գուլումճեանի բնակարանը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ԼԻՈՆԻ ԿԷՍիտէին ժողովը այս ուրբաթ երեկոյ ճաշուքատեղին։

ՊՕՄՊՆԻ (Քարսէյլ) «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը ուրբաթ, 15 Հոկտ. երեկոյ ժամը 8ին սովորական ճաւաքատեղին։

կարեւոր օրակարգ, պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ «ԵՂԻՄՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ

17 ՀՈԿՏ., ԿԻՐԱԿԻ, ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԵԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

8, Rue Danton. Մէթրօ Սէն Միշէլ կամ Օտէօն

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Գ. ԲԱԼԱՅԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ Վ. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

ԵՒ Ա. ՋԱՄՃԵԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Օրիորդ Զ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ, (Լութակ), Ընկ. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ (արտասանութիւն), Գ. Ա. ՔԷՉԷՃԵԱՆ (երգ)։

Մասերու մատնակցութիւն՝ 3 ֆրանք։

"Հ. Ց. Դ. ՕՐ,,Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Հ. Ց. Դ. ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ-ԲՈՒԼՈՆԻ «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

16 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

Անիէռի քաղաքապետարանի Նորակառոյց շէնքին մէջ (Salles Municipales du centre administratifet Social)։

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Ղ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԵՆ

ԸՆԿ.ՆԵՐ Տ-ՔԹ. ՔԻՒԹԻԿԵԱՆ ԵՒ Վ. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Կ'աքտասանեն Զ. Ղարիպեան եւ Պ. կարապետեան։ Կը մասնակցի եփրատ նուագախումբը, ղեկավարութեամբ Տ. Օնոսեանի։ Հայկական եւ եւրոպական պարեր մինչեւ լոյս։ Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով։

Կը մասնակցին Տէր եւ Տիկին Արայ Պարթեւեան (Լութակ եւ դաշնակ), Օրիորդ Գազազեան (պար)։

Մուտք 5 ֆրանք, փոքրիկներու համար 2 ֆրանք

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբեր 23ին, Շաբաթ երեկոյ Գ. Թաղապետութեան շէնքին մէջ։

×

ՊՈՒՏՈՅԻ ՄԷՋ

16 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Հ. Ց. Դ. «Բարեզ Շահազ» ակումբին մէջ, Սրճոն։

Կը նախապահէ Ընկեր Կ. ՏՕՆԷՐԵԱՆ

Կը քանախօսէ Ընկեր Ա. ՔԷՆՏԷՐԵԱՆ

Պիտի նուագէ Լութակահար Ա. Գ. Մեսրոպեան (Մելքոնեան)։

Կ'երգէ ճարտարագէտ-ելեկտրագէտ Պ. Վահէ Պաղտասարեան

Կ'արտասանեն Օր. Ե. Վարդանեան եւ Մ. Յակոբեան

Հանդէսէն վերջ խնջոյք։

×

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՅԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօր վերջ ժամը 2ին, Պատ Էնթէրնասիօնալի մէջ։

Կը խօսի Ընկ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՏԱՍԵՂԱՆ

Կազմակերպուած Պելվիլի Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խումբին կողմէ

Ի ՊԱՏԻՒ ՀԱՅ ԶԻՆՈՒՈՐՈՒԹԻՒՆԵՐՈՒ

Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 120 Bld. Belleville, մէթրօ Belleville

Կախսերու մատնակցութիւն 3 ֆրանք։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՂԱՐԱԲԱՂ-ՋԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ՀԱՅՐԵՆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

16 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին Societés Savantesի սրահին մէջ

28 Rue Serpente

Կը խօսի Փրոֆ. Ն. ԱՐՈՆՑ

Նիւթ՝ Ղարաբաղի եւ Զանգեզուրի անցեալը։

Մասքերու մատնակցութիւն՝ 2 ֆրանք։

Հրապարակային վիճաբանական ժողով Իսիի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ

15 Հոկտեմբեր, ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 2 Rue de la Beauce սրահին մէջ։ Դատաւորները պիտի ընտրուին ներկաներէն։ Կը հրաւիրուի իսիի հայ հասարակութիւնը։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՑՔ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՐԱՒԱՑԻՆ ՇՐՋԱՆԻ «ՑԱՌԱԶԴԻՄԱՍԻՐԱՑ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ի նպաստ իր վարժարանին

150 Route d'Orleansի սրահին մէջ, (Պանեէօ)

7 Նոյեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

Նախագահութեամբ Հայր ՍԱՒԱ ԿՏԵՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆի

Աշակերտութեան կողմէ սլիտի ներկայացուի

Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի «ՊՈԼԻՍ ԵԻ ՓԱՐԻԶ»ը

(կատակերգութիւն 2 արար)

Կը նուագէ Թաւխաս Գարեգին՝ երգ եւ արտասանութիւն։

Մուտք՝ 3 ֆրանք

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹ ԵՒ ԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆ ՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
16
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
16 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3552

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԸ ՇԻՆԷԻ՞Ն ԹԷ ԿԸ ՔԱՆԴԷԻՆ

Այսօր պիտի կարդաք « Ա. Հայաստան »ի մէկ խմբագրական - նը,— « Հայ ժողովրդի արիւնը ծծող լիժերը »:

Նախ աշխարհարարի, բուն բառով՝ հայերէնի վերածենք թէ արտասպուած մասը եւ թէ մնացեալը, որպէսզի կարենաք հասկնալ իմաստը :

Հայաստանի Կեդր. Կոմիտէն Սեպտ. 23ին լրացնելով իր լիազումար նիստը, պաշտօնէ կ'արձակէ երկու քարտուղարները, Ա. Մատունի եւ Ակորով : (Անոնց տեղ նշանակուած են երեք նորընծաներ, ինչպէս հաղորդած էինք երէկ) :

Այդ խմբագրականէն կ'իմանանք հետեւեալ ահաւոր «յայտնութիւնները», իրենց բառով՝ «մերկացումներ »·—

1· Հայաստանի Կեդր. Կոմիտէն հաստատեր է որ թէ տնտեսական եւ թէ կուսակցական եւ մշակութային գործերը « դնում են չափից դուրս վատ »:

2· Գիւղատնտեսութիւնը քայքայուած վիճակ ունի եւ արդիւնաբերական ճեռնարկները կանգ են առեր :

3· Կուսակցական եւ քաղաքական գիծը նորէն չեղեր է կուսակցութեան գլխաւոր գիծէն :

4· «Հայ ժողովուրդին վնասելու, Հայաստանի մէջ դրամատիրութիւնը վերահաստատելու, հակայեղափոխական թրոցքիստականներու, ֆաշական դաշնակիներու պատուէրը կատարելու վերջին փորձն ըրին մերկացուած հակայեղափոխական Հ. Ամատունին, Ստ. Ակորովը, Ա. Գուլոյեանը (վարչապետ), Ա. Մուղդուսին (ներքին գործոց) եւ միւսները: Անոնք եղան ազգայնական հակայեղափոխական Ա. Յովհաննիսեանի, Հ. Կոստանեանի, Ս. Տէր Գաբրիէլեանի , Ա. Խանջեանի դաւաճանական, զազրելի գործը չարունակողները »:

5· Հայաստանը ծաղկեցո՛ւ Սթալինեան արեւին տակ· ասկայն « մեր նուաճումներուն որակն ու քանակը այն չէ ինչ որ պէտք է լինէր, եթէ հայ ժողովրդի երդուեալ թշնամիները, դաշնակցականութեան մնացորդները չխանգարէին մեր ժողովրդի ստեղծարար աշխատանքին, եթէ նրանք տարիների ընթացքին չմնասէին »:

6· Անոնք մեծ վնասներ պատճառած են ընկերվարական չինարարութեան բոլոր ճիւղերուն մէջ, սկսելով Հ. Կոստանեանէն (որ աքսորուեցաւ տարիներ առաջ) :

7· Կեդրոնական կառավարութիւնը « ամէն տարի տասնեակ հարիւրաւոր միլիոն րուբլիներ» տրամադրած է, բայց, ահա օրինակ կաուչուկի (ձգախէժ) գործարանը « այսօր կանգնած է պրակտիկայի առաջ » (փլուզում) :

8· Քանաքեռչինը, որ Հայաստանի արդիւնաբերական կարեւոր ճեռնարկներէն մէկն է, «այսօր դրուած է չափից դուրս ծանր պայմաններում »:

9· Տարիներով հողագործական պաշտօնատան մէջ նստած վարիչները, « վնասարարներ » Ա. Երզնկեանը, Ա. Գուլոյեանը, Վ. Մամիկոնեանը, Գ. Գումեդինը, « մեր գիւղատնտեսութիւնը հասցրել են քայքայման »:

10· Շնորհիւ ժողովրդի թշնամի « Հ. Ամատունիի եւ Ա. Գուլոյեանի «վնասարար ղեկավարութեան», 1937ին Հայաստանի գիւղատնտեսական գրեթէ բոլոր ծրագիրները մնացած են թիւերի (բերք, աշնանացան, կալսում, մթերում, բամպակ եւայլն) :

11· Խեղճութեան մատնուած է նաեւ մշակոյթի ճակատը , մանաւորապէս գիւղերու մէջ,— գրադարաններ, ակումբներ , ռատիօ :

12· Նոյն պատկերը, նաեւ, նիւթական մատակարարութեան ճակատին վրայ: Առեւտրական – գործակցական հաստատութիւնները տարիներով գիւղը զրկեր են անհրաժեշտ ապրանքներէն:

13· Մանաւանդ վերջին տարիներու ընթացքին, Հայաստանի ելմտացոյցը աճեր է քանի մը անգամ : «Սակայն ո՞ւր են գնացել այդ դրամները: Ժողովրդի թշնամիները վատնել են, խժռել, զրկելով մեր դպրոցական չինարարութիւնը, մեր կուլտուրական չինարարութիւնը, արդիւնաբերութիւնը ֆինանսական միջոցնե - րից »:

14· « Հակայեղափոխական » Ա. Գուլոյեանը չարունակեր է Խանջեանի եւ Ս. Տէր Գաբրիէլեանի քաղաքականութիւնը՝ ելմտացոյցը աճեր է քանի մը անգամ : «Սակայն ո՞ւր են գնացել այդ դրամները: Ժողովրդի թշնամիները վատնել են, խժռել, զրկելով մեր դպրոցական չինարարութիւնը, մեր կուլտուրական չինարարութիւնը, արդիւնաբերութիւնը ֆինանսական միջոցնե - րից »:

14· « Հակայեղափոխական » Ա. Գուլոյեանը չարունակեր է Խանջեանի եւ Ս. Տէր Գաբրիէլեանի քաղաքականութիւնը՝ ելմտացոյցը աճեր է քանի մը անգամ : «Սակայն ո՞ւր են գնացել այդ դրամները: Ժողովրդի թշնամիները վատնել են, խժռել, զրկելով մեր դպրոցական չինարարութիւնը, մեր կուլտուրական չինարարութիւնը, արդիւնաբերութիւնը ֆինանսական միջոցնե - րից »:

Փա՛ռք Ալլահին, « այս բոլոր խայտառակութիւնները» երեւան հանեց « մեծ առաջնորդ ընկեր Ստալինը», եւ հիմա չոգեպինդ գործի ձեռնարկած է նոր ղեկավարութիւնը, սաստկացնելով պայքարը — « իրական բոլշեւիկեան պայքար ժողովրդի թշնամիներուն, դաշնակիներուն, տրոցկիստներուն, սպեցիֆիկներուն, վնասարարներուն դէմ »:

Տուած եղանք պատկերը: Անցնինք խորհրդածութեանց :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐ ՄԸ ՈՒՂՂԵՑ ԱՆԳԼԻՈՅ ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ԱՌԹԻԻ

Նախարարական Խորհուրդին որոշումները

Ֆրանսայի նախարարական խորհուրդի վերջին նիստին մէջ, որուն կը մասնակցէր հանրապետութեան նախագահը, արտաքին նախարարը մանրամասն զեկուցում մը ներկայացուց Սպանիոյ գործերու եւ Անգլիոյ հետ կատարուած բանակցութեանց մասին: Ժողովը միաձայնութեամբ վաւերացուց այս առթիւ կազմուած ծանուցագիրը, որ անմիջապէս ղրկուեցաւ Անգլիոյ : Ելմտական նախարարն ալ տեղեկութիւններ հաղորդեց ելմտական կացութեան մասին :

Տեղական թերթերը մասնաւորապէս նշանակալից կը գտնեն Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ տիրող համերաշխութիւնը, մանաւանդ որ, Փարիզի մէջ դիտեն թէ Անգլիոյ ներկայացուցիչները քանի մը օրէ ի վեր խօսակցութիւններ կ'ունենան Զօր· Ֆրանքոյի հետ :

Լոնտոն ղրկուած է, ծանուցագրին հետ, Ֆրանսական կառավարութեան մէկ յայտարարութիւնը, կարդացուելու համար ոչ - միջամտութեան յանձնախումբին մէջ, որ դումարուեցաւ երէկ, ուրբաթ: Այս երկու պաշտօնագիրներով, Ֆրանսական կառավարութիւնը կը ճշդէ իր դիրքը կամաւորներու հարցի մասին, անդամ մը եւս մատնանշելով կացութեան վտանգները: Այս առթիւ կը յիշէ նաեւ Մայորքայի խնդիրը: Ինչպէս յայտնի է, այդ կղզին կը գտնուի իտալական դրամայի կամ ազդեցութեան տակ: Անգլիա եւ Ֆրանսա միեւնոյն տեսակէտները ունին այս հարցի մասին: Երկու երկիրներուն պինուորական մանագէտները միջոցներ կ'որոճան, Միջերկրականի հաղորդակցութեանց պահպանութեան համար: Այս առթիւ պատրաստուած ծրագիրը Ֆրանսական կառավարութեան ձեռքը պիտի հասնի երեքշաբթի , քննութեան համար նախարարական խորհուրդին մէջ :

Իրազեկները կը հաւատան թէ Ֆրանսա համաձայնած է Անգլիոյ հետ , ճանչնալու համար Զօր· Ֆրանքոյի պատերազմիկի հանգամանքը, պայմանաւ որ ոչ-միջամտութեան յանձնախումբը վերջնապէս լուծէ կամաւորներու խնդիրը: Անցեալ յուլիսին յանձնախումբը անելի մատնուեցաւ, Ա. Միութիւնը ընդդիմացած ըլլալով այս տեսակէտին :

Ֆրանսական կառավարութիւնը կը պնդէ որ յանձնախումբը անյապաղ լուծէ կամաւորներու խնդիրը, փոխանակ անվերջ ձգձգելու , ինչպէս մինչեւ հիմա: Հակառակ պարագային, Ֆրանսա ազատ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ , համաձայնութիւն Անգլիոյ հետ: Այդ միջոցներէն մէկը պիտի ըլլայ բանալ սպանական սահմանադուռը, ուրկէն արտօնել կամաւորներու եւ դէնքի փոխադրութիւնը, իսկ երկրորդը՝ գրաւել Մինորքա կղզին կամ նաւային հսկողութիւն հաստատել, որպէսզի Իտալացիները չկարենան ոտք կոխել հոն :

Կը կարծուի թէ երբ սկզբունքով համաձայնութիւն գոյանայ օտար կամաւորները Սպանիայէն հան քաշելու, Ֆրանսա եւ Անգլիա պիտի հաւանին որ գործողութիւնը կատարուի աստիճանաբար: Այս առթիւ ալ սակարկութիւններ պիտի ծագին: Զրոյցի մը համաձայն, Իտալիա տրամադիր է առաջին առթիւ հան կանչելու 5000 կամաւորներ: Զար բերաններ կ'ըսեն թէ աստնք հիւանդներ կամ անպէտ մարդիկ են :

«Բրիտանական տուիծր չէ ծերացած»

Պ· Զէմպըլէն, Անգլիոյ վարչապետը, ճառ մը խօսելով, Մանչէսթըրի մէջ, աղդարարեց թէ Մեծն Բրիտանիա ի վիճակի է պաշտպանելու ինքզինքը, եթէ յարձակում կրէ, ինչպէս պաշտպանած է միշտ: Հակադնելով ֆաշականներու այն խօսքը թէ բրիտանական տուիծը ծերացած է, վարչապետը բացատրեց թէ անոր թաթը միշտ կը պահէ իր ուժը: Քաղաքական շրջանակներու մէջ նշանակալից կը դտնեն այս աղդարարութիւնը, ճիշդ այն պահուն երբ ծանրակշիռ հանդամանք մը ստացած են Սպանիոյ եւ Միջերկրականի խնդիրները, երբ Իտալիա դինուոր կը զրկէ դէպի Լիբիա, Եդիպտոսի սահմանին վրայ :

Պ· Զէմպըլէն հաւատաց թէ Մեծն Բրիտանիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը երբեք նուազ յարձակողական չէ եղած, որքան այսօր: « Եթէ մենք դիւրը ցերեկ կը ճգնինք վերազինուելու համար, այդ չի նշանակեր թէ չարաշուք դիտումներ կը սնուցանենք ուրիշներու դէմ: Ցաճախ մեզի կը վերագրեն աւելի քան մաքիավէլեան խորամանկութիւն: Պարզ իրականութիւնը այն է որ մեր արտաքին քաղաքականութեան գլխաւոր ձգտումն է խաղաղութեամբ ապրիլ մեր դրացիներուն հետ եւ համոզել զանոնք որ եթէ վէճեր ծագին, չանան լուծել խաղաղ բանակցութիւններով »:

Իտալիան ալ կ'ազդարարէ...

Իտալական թերթերը հետեւելով ֆրանքեւսպանիական սահմանադլուխը բանալու սպառնալիքը, դիտել կուտան թէ սահմանը աւելի լայն պիտի չբացուի քան եղած է պատերազմին սկիզբէն ի վեր: Եթէ Անգլիա եւ Ֆրանսա գրաւեն Մինորքա կղզին, ինչպէս կը սպառնան, այդ քայլը «չատ աւելի ծանրակշիռ պիտի ըլլայ քան Պիրէնեան սահմանադլուխին բացումը»: Վիրճինիօ Կայատ , Մուսոլինիի թարգմանը, այս առթիւ կ'ազդարարէ թէ Մինորքայի գրաւումը « կատարեալ ժխտումը պիտի կազմէ Սպանիոյ հողային ամբողջութիւնը յարդելու յանձնառութեան եւ բռնաբարումը Միջերկրականի մասին կնքուած անգլեւիտալական համաձայնութեան »:

Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի սպառնալից դիրքին առջեւ, Իտալիան ալ կը չարունակէ նոր զօրք զրկել Լիբիա: Իտալական թերթերը կ'ըսեն թէ այս մասին որոշում տրուած էր անցեալ ապրիլին, եւ թէ խնդիրը կապ չունի օրուան կացութեան հետ: Այժմ չորս զօրաբաժին կը գտնուի Լիբիոյ մէջ, համազումար 60 հազար զինուոր :

ԵՒՈՎՊԻՈՑ մէջ ծանր խռովութիւններ պատահած են վերջերս , ինչպէս կը հաստատէ իտալական կառավարութիւնը ինք ալ: Սպանիուած կամ մեռած են 99 զինուորներ եւ 66 բանուորներ, Սեպտեմբերի ընթացքին: Կռիւներու ընթացքին սպաննուած են 40 սպաներ: Անշուշտ Իտալացիներն ալ վրէժ լուծած են :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆ

Փարիզի ռամկավար շաբաթաթերթը իր ձայնը խաշեց, իսկ Ամերիկայի պաշտօնակիցը կը շարունակէ անխնայ խարկոծել Հոկը, Հայ կոմկուսը եւ մըցակիցը :

Առաջ, շաբթուան վեց խմբագրականներուն 3 — 4ը նուիրուած կ'ըլլայ «Հակահայաստանեաց » Դաշնակցութեան :

Այժմ երէկուան խնամիները, Հոկն ու հայ բոլշեւիկները առելի շատ նիւթ կը ճարեն :

Եւ մեկնելը կը հոսի ճիշդ գիդակի պէս, սեփ սեւ «մուչինա» մը դարձնելով հայ բոլշեւիկները՝ իրենց Հոկերով եւ «Պետական» Կ· Խաչերով :

Տարիներ առաջ, դիմակը իրենք ալ ցուցեր էին Հոկի երեսին, բրնձափշի իսելով այտերուն, ներկելով բերանը, կեղծ ոսկիներ եւ ուլունքներ կապտելով ճակտէն, սիրահարական մանեակ մը՝ վիզէն, ձեռքն ալ խստուտիկ տոպրակ մը՝ դրամ ժողվելու համար :

Հիմա իրենք են որ փշուր փշուր կը կտրեն կը նետեն դիմակը եւ բոլոր ներկերը, եւ մատով կը ցուցնեն փոդոցէն անցնողներուն :

— Զգուշացէ՛ք, բոլշեւիկ է, խարդախ է, բոլոր ըսածները սուտ են , մի՛ վստահիք ոչ դրամ, ոչ ալ պատիւ...

Վերջերս Ամերիկայի Հոկը հեռագիր մը կ'ուղղէ Երեւան, սովորական ցնծագաւութիւններով : Հատ մըն ալ՝ Մ· Նահանգներու նախագահին , «թարգմանը ըլլալու համար Ամերիկահայ գաղութի զգացումներուն » :

Այս տեսակ ապուր մըն ալ ֆրանսահայ Հոկը կերած էր ամիսներ առաջ, իր համագումարին առթիւ, ի մէջ այլոց ջերմապէս գնահատելով... ֆրանսական կարդադրութեան դաշինքը :

Այն առեն, Փարիզի ռամկավար օրկանը անգթօրէն ձաղկեց կեղծիքն ու թերթեւամտութիւնը :

Այս անգամ ալ «Պայքար»ն է որ « կեղծիքներու ցանցին մէջ » կը բռնէ Ամերիկայի Հոկը, ընդարձակ խմբագրականով մը (2 հակտ.) .

« ... *Անպարկեշտ ու զզուելի կեղծիքներու այս ցանցին մէջ է որ ահա վերջնականապէս կը բռնուի Հոկը եւ Թող Հանրութիւնը իր աչքերուն տակ պահէ սա մէջբերումները որ դուրս եկած են նոյն սրտէն եւ նոյն գրչէն եւ կը ներկայացնեն մահապարտութեան վճիռ մը, որ ո եւ է կազմակերպութիւն երբեք կրնար ստորագրել ինքն իրեն համար .*

Հոկն է ըսողը՝ Ամերիկային .

— « *Մենք հպարտ ենք Ամերիկեան մեր պանծալի հայրենիքով, Ամերիկեան մեծ ժողովուրդով որու մէկ մասնիկն ենք :*

« *Մենք բարձր կը դնահատենք Ամերիկեան դեմոկրատական աւանդութիւններն ու հաստատութիւնները եւ պատրաստ ենք զոհելու անոնց պահպանման եւ զարդացման համար* » :

Հոկն է խօսողը՝ Խորհրդային Հայաստանին .

— « *Մենք յատկապէս կը հրճուինք որ դուք կը վայելէք բարիքները Ստալինեան սահմանադրութեան* :

« *Մենք զգուանքով խմացանք որ տրոցկիական եւ ազգայնամոլ տարր Հայաստանը Խորհրդային մեծ Միութենէն անջատելու եւ եղբայրական ժողովուրդներու միջեւ թշնամութիւն սերմանելու դաւաճանական աշխատանք կատարած են : Անկե՛ղծ ժողովուրդի թշնամիներն ու դաւաճաններ : Կեցցէ Խորհրդային մեծ Միութիւնը, մարդկային ազատութեան եւ խաղաղութեան մեծագոյն պահպանը* » :

Իրնչ ողբերգութիւն, — Հոկին կը ցնուցիչ ռամկավարները կատարեցին, հիմա անոր դագաղին վրայ դամբանական կարդալու անէծքն ալ իրենց գլխուն կ'իջնէ :

Աղօթեցէք երկուքին համար ալ :

ՎԱՀԷ

"ՅԱՌԱՋ"Ի ՎԱՂՈՒԱՆ ԹԻՒԸ

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՎԱՂՈՒԱՆ ԹԻՒԸ ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ Է « ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ »ՈՒԱՆ :

**** « Դաշնակցութեան Օր »ը հանդիսաւորապէս կը տօնուի այս գիշեր՝ Շաբաթ, Անիէս - Պուա - Քոլոմպ շրջանին մէջ, քաղաքապետարանի սրահը, իսկ Փարիզի մէջ՝ վաղը գիշեր (կիրակի) : Մանրամասնութիւնները Դ· էջ :*

Աւելորդ «տեսրագործութիւններ» Հայաստանի մէջ

Մամնաւոր աղբիւրէ մը կը տեղեկանանք թէ վերջերս պաշտօնակից եղած են Հրանտ Գալիկեան, որ ընդհ· դատախազի պաշտօն կը վարէր, Լեւոն Կանտ՝ նախագահ դատարանի, եւ ուրիշ քանի մը Հնչակեաններ : Նախապէս վարուած էր, արդէն, Եդ· Զօփուրեան, պետական Հրատարակչականի պաշտօնեաներէն :

Ուրեմն Ս· Դ· Հնչակեաննե՞րն ալ կասկածելի դարձան ...

Թրքական ռազմախոտեր Իզմիրի մէջ

Պոլսոյ թերթերուն մէջ կը կարդանք.—

Պատերազմական ընդհ· սպայակոյտի նախագահ Մարշալ Ֆէվզի Զաքմաք Բ· նախագահ Զօր· Ասլամ Կիւնթուլդի հետ մեկնեցաւ Անգարայէն դէպի ռազմախոտեներու վայրը: Պայ Ճէլալ Պայար եւ երեսփոխաններ ողջերթ մաղթեցին: Փոխ - վարչապետն ու զործավարները կէս օրէ ետք մասնաւոր կառախումբով մեկնեցան: Այս կառախումբին յաջորդեց Աֆիոնի մասնաւոր կառախումբը : Մասնաւոր կառախումբերը կանգ առին Նազիլլի, ուր պիտի բացուէր Նազիլլիի գործարանը Աֆիոնի ներկայութեան:

Սապիհա Կէօքչէն հասաւ իր օդանաւով Էսկիշէհիրէն 1 ժամ 40 վայրկեանէն: Սապիհա Կէօքչէնի օդանաւը մաս կը կազմէ Ձէքիի հրամատարութեան տակ գտնուած 5 օդանաւերու տորմիղին: Սապիհա Կէօքչէն ղողնունեցաւ իր ժամանման պահուն եւ ծաղկեփունջ մը ստացաւ :

Թրակիոյ ընդհ· քննիչ Ռեազըմ Տիրիք, Զօր· Սապիթ եւ Ճէմիլ Ճահիտ Իզմիր գացին Պոլսէն :

**** Եգէականի ռազմախոտերուն ներկայ գտնուելիք բարձրաստիճան պինուորականներուն տրուելու համար Պոլսոյ փողերանոցին մէջ պատրաստուած չքազրամները յղուեցան վարչապետութեան: 3000 հատ կոխուած այս չքազրամները Յունկէս սանթիմ լայնութիւն ունին եւ դեղին գոյն կը կրեն ու չինուած են պրօնզէ : Շքազրամը կապուած է կարմիր մետաքսէ ժապաւէնի մը: Շքազրամները ռազմախոտերէներէն վերջ Աֆիոնի կողմէ պիտի յանձնուին ռազմախոտերուն մէջ յաջողութիւն ցոյց տուող հրամանատարներուն :*

**** Գուշտաայի շրջանակին մէջ արդէն իսկ սկսած են գործողութիւնները: Սէօքէ փոխադրուած բանակատեղին տենդոտ գործունէութեան մէջ է: Զօր· Իզզէտտին Զալըչլար Գուշտաա երթալով քննած է կացութիւնը եւ տեսակցած կապոյտ կողմի հրամանատարներուն հետ: Չոն բուռն ճակատամարտ մը տեղի կ'ունենայ: Ցամաք հանուած զօրքերը համախմբուած են: Կապոյտ կողմը կը զօրացնէ յառաջխաղացող ուժերը: Կարմիր կողմն ալ կը չանայ պաշտպանողական դիծը զօրացնել: Կապոյտ կողմի նաւատորմը կը ռմբակոծէ Գուշտաայի եզերքները :*

ԿՈՄՍՈՄՈԼԻ ԿՅԱՆՔԻՑ

»»» • ‹‹‹

«Հայրիկը մի ուսանող»

Նոյեմբեր 9-ին կէսօրէ յետոյ, ուր կէսը անցած էր, ես ու քոյրս Հրանոյշ, որ 9 տարեկան էր, մեր տան առջեւ խաղալիս էինք։ Յանկարծ տեսանք, որ մեր հայրիկը, որ ուսանող է, եկաւ մեր տան դիմաց կանգնեց եւ սկսեց մեզ կանչել։ Ես ու քոյրս վազեցինք դէպի նա։ Հայրիկը մեզ տարաւ իր սենեակը եւ սկսեց մեզ հետ խաղալ։ Ես ու քոյրս շատ ուրախացանք։ Մենք հայրիկին ասացինք, որ մեզ տանի իրենց համալսարանը։ Հայրիկը մեզ խոստացաւ տանել։

Մեր հայրիկը ուսանող է։ Նա ամէն օր գնում է համալսարան։ Ես ուզում եմ, որ ինքս էլ ուսանող դառնամ։ Ես ուզում եմ, որ ինձ էլ տանի համալսարան։ Ես ուզում եմ, որ ինձ էլ տանի համալսարան։

Հայրիկը մեզ ասաց, որ ինքը ուսանող է, որովհետեւ ինքն էլ ուզում է, որ ինքն էլ համալսարան գնայ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՀԱՇՎԱՐԱՆ

(ՎԻՊ ԱՆՏԵՍԱՆԻՔՆԵՐ ԿԵՆՍԱԳՐԵ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐ» ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

ՀԱՏՈՐ Զ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

ՀԱՏՈՐ Զ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՀԱՇՎԱՐԱՆ

(ՎԻՊ ԱՆՏԵՍԱՆԻՔՆԵՐ ԿԵՆՍԱԳՐԵ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐ»

ԿԱԹԱՒՈՒՄԲ ՄԸ ՕԴԸ ՀԱՆՈՒԵՑԱՒ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

Ո՞Վ ԿԸ ՎՃԱՐԵ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԾԱԽԵՐԸ

*Յեղափոխական գործողութիւնները կը շարունակուին Պաղեստինի մէջ, օրէ օր սաստկանալով: Առջի օր դժոխային մեքենայ մը պայթեցաւ Եաֆայէն 20 մղոն հեռու, օդը հանելով կատախումբ մը: Մինչ ուղեւորները սարսափահար զուբս կը նետուէին լարդուփշուր վակոններէն, հանդիպեցան անծանօթ հարբու

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՀԱՂԱՓԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Gobelins 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
ՏԵՐԹԵՒԱԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա ....••	285 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
17
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
17 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3553 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄՈՒՐԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը

Ընկերներ եւ հայրենակիցներ,

Այս տարի « Դաշնակցութեան Օր»ը կը տօնենք չատ աւելի ծանր պայմաններու տակ :

Քաղաքական կացութիւնը մտայղ է մեր երկրին մէջ թէ անկէ դուրս : Որ եւ վրդովիչ անստուգութիւն մը պատած է ամէն կողմ :

Անցեալ տարուան կիսուն Հայաստանի մէջ ծայր տուած տակնուվրայութիւնը դեռ կը չարունակուի խեղկատոր թափով : Հայ Կոմկուսի ընդհանուր քարտուղար Ազասի Յովհաննիսեանի խորհրդաւոր «անձնասպանութենէն » ի վեր , բուռն հալածանքի կ'ենթարկուին բոլոր այն տարրերը, որոնք որոշ դեր մը կատարած են երկրի քաղաքական եւ մշակութային կեանքին մէջ : Հին վարիչները կը փոխարինուին նորերով , նորերը՝ նորադոյններով : Իսկ բանտերն ու աքսորավայրերը կը լեցուին հարիւրաւոր քաղաքացիներով, որոնց մէջ աչքի զարնողները մահուան սպառնալիքին տակ են :

Անդադրոյն եռանդով մը առաջ տարուած այս անբացատրելի հալածանքներուն զոհ կ'երթան առաւելապէս համապատասխան դործիչներ , որոնցմէ չատեր բացատական դեր կատարած են մեր երկրին եւ ժողովուրդին համար կենսական նշանակութիւն ունեցող խնդիրներու մէջ : Բայց եւ այնպէս , Մոսկուային ու Թիֆլիսէն հրամանագրուած այս սանձակոտոր ահաբեկչութիւնը ծանր կ'ազդէ մեզի, որովհետեւ կ'անդամալուծէ մեր հայրենիքի վերածնութեան ճիգերը եւ կ'ոչնչացնէ Հայաստանի պետական ինքնօրինութեան սաղմերը :

Կարմիր Մոսկուան, հալածելով Հայաստանի քաղաքական եւ մշակութային գործիչները, հարապատօրէն կը հետապնդէ հայ ժողովուրդի դեկավարութիւնը աւիճտեղու հին քաղաքականութիւնը, որ աւանդութիւն մը կը կազմէ Ռուսաստանի համար :

Նոյնքան ծանր են Հ. Յ. Դաշնակցութեան մասնաւորութիւնները՝ ներկայ միջազգային անորոշ կացութեան հետեւանքով : Նոր բռնկում մը թէ՛ երկրի եւ թէ Սփիւռքի հայութիւնը նորանոր ադէտներու կենսագրութեան մէջ կը դնէ : Պետութեանց միջեւ հակամարտութիւնները այն աստիճան լարուած են որ, կարծ մը բաւական է՝ նոր փոթորիկներ յարուցանելու :

Օրուան դէպքերը անդամ մը եւս կ'ապացուցանեն թէ միայն Հայաստանի անկախութիւնը կրնայ փրկել հայ ժողովուրդը, հայրենի հողերու ամբողջացումով :

Թէ՛ մեր երկրի քաղաքական նեղքին դէպքերը եւ թէ միջազգային կեանքի յարաճուն եւ վրդովիչ խմորումները այս պահանջը գործնական քաղաքականութեան խնդիր կը դարձնեն տարագիր եւ ազատատենչ բազմութեանց բոլոր շրջանակներուն համար :

Աւելի քան երբեք, ամէն Հայ խանդաղատանքով պէտք է փարի մեր Ազգային Դրօշին :

Միջազգային խռովայոյզ կացութեան պատճառով, աւելի քան անհրաժեշտ է որ հայ ժողովուրդը ՄԻԱՅՆԱԼ ՃԱԿԱՏՈՎ դիմագրաւէ գալիք դէպքերն ու անակնկալները :

Միացեալ ճակատ՝ հայրենիքի փրկութեան եւ զօրացման համար : Միացեալ ճակատ՝ դաղութներու ինքնապաշտպանութեան համար :

Դաշնակցութեան Օրուան այս հանդիսաւոր ժամուն, կոչ կ'ուղղենք հայ ժողովուրդի բոլորտարբերուն ,դիտակցօրէն ձեռք ձեռքի տալ, դանելու համար այսօրուան ու մանաւանդ վաղուան գործունէութեան յաւադոյն ճամբան : Մենք Հայաստանի եւ ընդհանուր հայ ժողովուրդի փրկութեան գործը վեր դասելով ամէն բանէ, ամենայն յօժարութեամբ եւ վճռականութեամբ ձեռք կը կարկառենք բոլոր անոնց, որ ըմբռնելով կացութեան լրջութիւնը , պատրաստ են գործակցելու եւ մանաւանդ գործելու :

Միաժամանակ, անհրաժեշտ է գործօն կապեր հաստատել այն բոլոր ժողովուրդներուն հետ, որոնք նոյնպէս անիրաւուած են եւ կը տառապին օտար լուծի տակ :

Ընկերներ, վայրկեանի պարտադրած աշխատանքները լրիւ դլուխ հանելու համար , մեր կազմակերպութիւնը պէտք է աւելի քան երբեք ուժեղ ըլլայ :

Ուժեղ՝ իր անդամներուն թիւով .

Ուժեղ՝ անոնց քաղաքական հասունութեամբ .

Ուժեղ՝ կուսակցական կարգապահութեամբ .

Ուժեղ՝ դործելու եւ գոհաբերուելու պատրաստակամութեամբ .

Ուժեղ՝ ազատատենչ հայութեան վստահութեամբ եւ համակրանքով :

Քառասունըհինգ տարի առաջ ծնունդ առնելով հայ ժողովուրդի ամէնէն բնական եւ նուիրական պահանջներէն, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը տիրական դեր կատարած է չնորհիւ իր գաղափարական եւ կազմակերպական ուժին եւ յարատեւ գործունէութեան : Այսօր եւս, նոր արհաւիրքներու եւ կամ բախտորոշ դէպքերու նախօրեակին, նորէն Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը կը կոչէ ամէնէն կենդանի եւ ծաւալուն ազդակը՝ հայ ժողովուրդի ազատագրութեան ճամբուն վրայ :

Հզօր մեր կուսակցութեան այս վեհ առաքելութեամբ, Դաշնակցութեան Օրուան առթիւ մեր ընկերական ջերմ ողջոյնները ուղղելով մեր գերագոյն ղեկավարութեան, բոլոր Կ. Կոմիտէներուն եւ ընկերներուն, յանուն մեր շրջանի կուսակցական մարմիններուն եւ չարքայիններու, կը յայտարարենք.—

Ընկերնե՛ր, Արեւմտեան Եւրոպայի Շրջանը պատրաստ է եւ միշտ կը պատրաստի առանձնելու իր պարտականութիւններն ու պատասխանատուութիւնները՝ համաձայն կացութեան պահանջներուն :

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՋԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Իտալիա պիտի խոչէ՞ իր կամաւորները

Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբին դումարման առթիւ, որուն մէջ Անգլիա եւ Ֆրանսա կրկին պիտի պահանջեն որ Իտալիա եւ Գերմանիա Սպանիայէն եան քաշեն իրենց կամաւորները, Պ. Իարն՝ Անգլիոյ արտաքին նախարարը լուրջ ազդարարութիւն մը ուղղեց Մուսոլինիի եւ Հիթլերի : Նախարարը բացէ ի բաց հասկցուց թէ Մեծն Բրիտանիա թոյլ պիտի չտայ որ վտանգուի իր կայսրութեան կենդանի եւրակը՝ Միջերկրականէն մինչեւ Ծայր . Արեւելք : Այս առթիւ բացատրեց թէ տարբեր բան է ոչ - միջամտութիւնը՝ Սպանիոյ մէջ — որուն հաւատարիմ կ'մնայ անգլիական կառավարութիւնը — եւ ոչ - միջամտութիւնը Միջերկրականի մէջ, որ բոլորովին տարբեր հանգամանք ունի Մեծն Բրիտանիոյ համար : Առանց արտասանելու Մինորքայի անունը, Պ. Իարն հասկցուց թէ Անգլիա անհրաժեշտ միջոցները ձեռք պիտի առնէ , որպէսզի Մուսոլինի խարխոյս չդարձնէ այդ կղզին ալ, ինչպէս ըրած է Պալէարեան կղզիախումբի միւս մասերուն մէջ : Նախարարը չյիշեց նաեւ սպանիական Մարոքի անունը, բայց իր խօսքերէն բացորոշ կ'երեւար թէ որ եւ է գերմանական տիրապետութիւն սպանիական Մարոքի մէջ, Ճիբրալթարի ղէմ գիմաց, ուժդին ընդդիմութեան պիտի հանդիպի , , հոյնիսկ ընդհանուր պատերազմի դնով :

Պ. Իարն այս ճառը խօսեցաւ պահպանողական ժողովի մը մէջ, որուն անդամներէն իւրաքանչիւրը երկու չիլին վճարած էր, ունկնդրելու համար : Սկսելով միջամտութեան հարցէն, նախարարը բացատրեց թէ պատասխանիւ կ'ապացուցանէ որ քաղաքացիական պատերազմներու մէջ օտար միջամտութեամբ չհոտած յաջողութիւնները տեւական չեն : Այս առթիւ չյիշեց Ճէկիլհէրբըի դուքսին խօսքերը, արտասանուած՝ աւելի քան հարիւր տարի առաջ : Շարունակելով, պնդեց թէ Մեծն Բրիտանիա տառապէս յարգած է ոչ - միջամտութեան քաղաքականութիւնը : « Ոչ մէկ անգլիական օգնութիւն կը դրծէ Սպանիոյ մէջ եւ ոչ մէկ անգլիական օգնութիւն չախչախուեցաւ սպանիական ճակատին վրայ : Մինչդեռ ուրիշ երկիրներ գործօն միջամտութիւն կատարեցին, հակառակ իրենց յանձնառութեանց » :

Նախարարը ցաւ յայտնեց որ Իտալիա մերժեց անգլո-ֆրանսական առաջարկը՝ երեք պետութեանց խորհրդակցութեան մասին, կամաւորները հետ կանչելու համար : Հաւանելով հանդերձ որ այս խնդիրը քննուի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբին մէջ, Պ. Իարն ազդարարեց թէ պիտի չհանդուրժեն որ ձգձգումներու : « Այս քանի մը օրերու ընթացքին պիտի հասկցուի թէ ազգերը պատրա՞ստ են անկեղծ ճիգ մը փորձելու, որպէսզի սպանիական հարցը լուծուի միջազգային իրական գործակցութեամբ : Եթէ յանձնախումբը ձախողի , ինչպէս եղաւ անցեալ յուլիսին, այն ատեն կացութիւնը խոկապէս պիտի ծանրանայ :

*** Հռոմի քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը հաւատան թէ Մուսոլինի արամադիր է եւս կանչելու քանի մը հազար կամաւորներ, իբրեւ ապացոյց բարեացակամութիւն, նկատի առնելով որ Անգլիա եւ Ֆրանսա չատ ծանր կը դանեն կացութիւնը : Հռոմի անգլիական դեսպանը Իտալիոյ արտաքին նախարարին ներկայանալով, բացատրեց թէ Անգլիա կ'ուզէ որ յաջող ելքի մը յանգի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը : Այս դիմումէն վերջը, Անգլիոյ արտաքին նախարարը ունկնդրութեան ընդունեց Լոնտոնի իտալական դեսպանը : Կը նշանակէ թէ Անգլիա մեծ մասնդութեամբ կը հետեւի անցուդարձին : Այս առթիւ, Հռոմի քաղաքական շրջանակները չեն ծածկեր թէ Մուսոլինի աւելի դործօն ալակցութիւններ պիտի ընծայէ Զօր. Ֆրանքոյի, եթէ Ֆրանսա բանայ սպանիական սահմանապլուխը, ինչպէս կը սպառնայ :*

Իտալիա եւ Գերմանիա միշտ միասին

Այս առթիւ ուշադրաւ է որ Իտալիա կը չարունակէ նոր զօրք դրկել Լիբիա : Արդէն 70.000ի հասած է դինուորներուն թիւը : Առջի օր երկու հազար դինուորներ եւս ճամբայ ելան : Այս ձեռնարկով Մուսոլինի կ'ուզէ պատրաստ դանուիլ որ եւ է պատահականութեան առջեւ : Իտալիա եթէ որոշ դիմումներ կատարէ , պայման պիտի դնէ որ պետութիւնները ճանչնան Զօր. Ֆրանքոյի պատերազմիկի հանդամանքը : Այս պայմանը ընդունելու համար ամէնէն աւելի դժկամակութիւն կը ցուցնէ Ֆրանսա :

Մինչ այս մինչ այն, Իտալիա եւ Գերմանիա միշտ համախորհուրդ կը գործեն : Անոնք համաձայնած են բոլոր մանրամասնութեանց մասին : Թէեւ Գերմանիա այնքան մխրճուած չէ Սպանիոյ գործերուն մէջ որքան Իտալիա , բայց հաւատած է թէ ամէն աջակցութիւն պիտի ընծայէ , իրենց տեսակէտները արժեցնելու համար :

ՆՈՐ ԵՒ ԱՒԵԼԻ ՁԱՆՐ ԴԷՊՔԵՐ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

Արաբներու տուներ կր խուզարկուին

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն հոկտեմբեր 15 թուականով .— Իրրեւ հետեւանք նոր դէպքերու, ոստիկանութիւնը այսօր ձեռնարկեց մօտ երկու հարիւր ձերբակալութեանց, ամբողջ Պաղեստինի մէջ : Կասկածելիները կեդրոնացման կայանները փոխադրուեցան : Քաղաքացիներուն հրամայուած է լոյսերը մարել իրիկուան ժամը 6էն վերջ : Ամբողջ երկրին մէջ պաշարման վիճակ հռչակելու խնդիրը սեղանի վրայ է : Եթէ կացութիւնը աւելի ծանրանայ, անմիջապէս պաշարման վիճակ պիտի հրատարակուի :

Երկու անգլիացի ոստիկաններ սպանուեցան, թակարդի մը մէջ իյնալով : Զոյգ չրջած էր թէ, Արաբները կը համախմբուին Բեթղէհէմի ճամբուն վրայ : Երբ ոստիկանները գացին մասնաւորապէս վայրը, կրակ տեղաց շրջակայ բլուրներէն :

Նոյն օրը ուրիշ դէպքեր ալ պատահեցան : Երկու հանրակառքեր յարձակման ենթարկուեցան : Մուսուլի նաւթուղին ծակուեցաւ երկու կէտերու վրայ, հրդեհ յառաջ բերելով :

Երուսաղէմ պաշարուած քաղաքի մը վիճակն ունի : Ժողովուրդը ահու սարսափի մատնուած է : Բոլոր սրճարանները եւ գրօսարանները փակուած են :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՊԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԵՐԿՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ.— ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ, ՌՈՍՏՈՄ ԵՒ ԶԱԽԱՐԵԱՆ

ԱՆՆՄԱՆ ՌԱԶՄԻԿԸ՝ ԳԷՈՐԳ ՉԱՎՈՒՇ

ԱՄԵՒԻ ԵՐԿԱԹԻՆՔԸ

Եթէ նկարիչ մը փորձէր կտաւի մը վրայ խտացնել այս ժողովուրդին ազատագրական երկունքը՝ «Ցէր կեցցէ»էն մինչեւ «Կրակ տեղացէք»ը, 16 կամ 61 յօդուածներէն մինչեւ ամեհի, արիւնազագ խոյանումները լեռներու եւ դաղաթներու մէջ, անկասկած խեղդագարութեան պիտի մատնուէր փորձին ծանրութեան տակ :

Եւ եթէ արձանագործ մը ձեռնարկէր այդ փորձին, անշուշտ բարեմասնութիւն պիտի չտեսնար : Պիտի ճարեր տէր իր ստեղծագործութեան պողպատումներուն ուժգնութենէն :

Ողդրմուկ ճիչ մը երգել կուտար.

տարիներ ու տարիներ .
Ով Ցէր մեր, Ցէ՛ր, փութա,
Զազգ մեր համայն փրկեա

Ի թշնամեաց

Որո՞ւ միտէն կրնար անցնիլ, թէ տարիներ վերջը, այսպէս բազկատարած աղօթքի եւ աղերսի վարժուած ժողովուրդը ռազմադաշտ պիտի նետէր ամբողջ սերունդ մը, անհամար բազմութիւն մը՝ փետայիներու, գրտի տալու համար դէպի ազատութիւն : Պահանջելու, ետ առնելու համար այն ինչ որ յափշտակեր էին բռնակալներ, շարժման մէջ դնելով արիւնաճարակ բարբարոսութեանց բոլոր ցանցերը :

Այդպէ՞ս կազմուեցաւ մեր ժամանակակից պատմութիւնը :

Մեր մէջ տակաւին կան մարդիկ, ամբողջ հոսանքներ որ չեն ըմբռներ ճիգին ահագնութիւնը : Բայց անդին կան ուրիշներ ալ — օտարնե՛ր — որոնք այլեւս փարատած են ամէն վարանում՝ այս ժողովուրդի ռազմական ընդունակութեանց մասին :

Եւ կան աւելի գիտակիցները, որոնք ե՛ր յարգանք ե՛ւ հիացում արձանագրած են պատմութեան էջերուն մէջ , ըլլալով ականատես վկաները՝ այդ նոյն ընդունակութեանց :

Տարիներ եւ տարիներ, այս ժողովուրդը միայն արօրն ունէր իր ձեռքին տակ, եւ հօրեղբայրական արտը՝ իրրեւ հորիզոն :

Եկաւ ժամը՝ կրակին հետ խաղալու : Զարնելու եւ զարնուելու : Ու կատարուեցան գործեր, յեղափոխական թէ ռազմական, որոնք երազի տպաւորութիւն կը գործէին, կռպիտ իրականացման աշխարհի մը մէջ :

Ի՞նչպէս կտրեցինք այս ճամբան : Ի՞նչպէս արհամարհուած «բայա»ն դարձաւ ճակատ եւ բռունցք, դարձաւ սպառնալիք եւ մղձաւանջ :

— Հաւատով : Անձնուիրութեամբ : Խանդավառութեամբ : Ցարատեւութեամբ եւ վճռակամութեամբ : Իսկ այս բոլորէն վեր՝ կազմակերպութեամբ ու կարգապահութեամբ :

Երբ մենք «Դաշնակցութեան Օրը » կը տօնենք ամէն տարի այս օրերուն, եւ ամէն տեղ — բացի այն աշխարհէն որ կը կոչուի Հայաստան — այս առաքինութեանց փառաբանութիւնն է որ կը կատարենք :

Ուրիշ խօսքով, կը պանծացնենք յատկութիւններ, որոնք երիտասարդացուցին այս ժողովուրդը, դիմագիծ եւ կերպարանք տուին անոր, եւ դրօշ մը դրին անոր ձեռքին մէջ :

Տօնելով « Դաշնակցութեան Օրը » մենք յարգանքի եւ երախտագիտութեան պարտականութիւն մըն է որ կը կատարենք : Եւ կ'ուզենք որ կատարեն բոլորն ալ, թարմացնելու համար իրենց հոգին :

Որ եւ է ժողովուրդ, մեծ թէ փոքր, չի կրնար գտնել ներշնչումն, հնութիւնեան եւ ստեղծագործութեան աւելի հոսուն եւ աւելի հզօր աղբիւր կան մատեանը իր հերոսներուն եւ անոնց մեծագործութեանց :

Դուն ունիս երկուքն ալ, աշխարհացրիւ ժողովուրդ : Ունիս աւելին քան բախտակից որ եւ է ժողովուրդ :

Արիացիր ու խալէ, երգելով փառքը փետայիներուդ : Եւ փառքը Դաշնակցութեան, որպէսզի միշտ ամուր մնայ բազուկդ :

Շ.

ԵՐԵՒԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԱՐՎԵՍՏԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Ա.

(Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔԱԾՈՒ)

Ե՛ՐԿ Է ՀԻՄՆԱԿԱՆ Ա. Ց. ԳԻՒՂԱՀԱՅԵԼ Ե. ԺԸ

“ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ”

Ի՞նչո՞ւ եկաք Դուք համալսարան։

Ցաղաք արեւելագէտ, հնդեւրոպագէտ, հայագէտ եւ ասորագէտ Հրաչեայ Աճառեանի, որ ծնած է 1876 թուականին, Ալաշկերտի գաւառի Մեծ Մանթաշ գիւղը։ Ան ուսած է Ս. Էջմիածնի Գէորգեան ճեմարանին մէջ, ապա՝ Պետերբուրգի համալսարանին մէջ։ Ան 1911 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1919 թուականին ընտրուած է Հայկական համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1923 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1924 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1925 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1926 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1927 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1928 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1929 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1930 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1931 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1932 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1933 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1934 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1935 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1936 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1937 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1938 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1939 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1940 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1941 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1942 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1943 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1944 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1945 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1946 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1947 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1948 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1949 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1950 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1951 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1952 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1953 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1954 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1955 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1956 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1957 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1958 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1959 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1960 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1961 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1962 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1963 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1964 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1965 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1966 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1967 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1968 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1969 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1970 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1971 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1972 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1973 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1974 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1975 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1976 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1977 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1978 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1979 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1980 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1981 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1982 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1983 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1984 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1985 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1986 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1987 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1988 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1989 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1990 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1991 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1992 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1993 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1994 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1995 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1996 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1997 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1998 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 1999 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2000 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2001 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2002 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2003 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2004 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2005 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2006 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2007 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2008 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2009 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2010 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2011 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2012 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2013 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2014 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2015 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2016 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2017 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2018 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2019 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2020 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2021 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2022 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2023 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2024 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2025 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2026 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2027 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2028 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2029 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2030 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2031 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2032 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2033 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2034 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2035 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2036 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2037 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2038 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2039 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2040 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2041 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2042 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2043 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2044 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2045 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2046 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2047 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2048 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2049 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2050 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2051 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2052 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2053 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2054 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2055 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2056 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2057 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2058 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2059 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2060 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2061 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2062 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2063 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2064 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2065 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2066 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2067 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2068 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2069 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2070 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2071 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2072 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2073 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2074 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2075 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2076 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2077 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2078 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2079 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2080 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2081 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2082 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2083 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2084 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2085 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2086 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2087 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2088 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2089 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2090 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2091 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2092 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2093 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2094 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2095 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2096 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2097 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2098 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2099 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2100 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2101 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2102 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2103 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2104 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2105 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2106 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2107 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2108 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2109 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2110 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2111 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2112 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2113 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2114 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2115 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2116 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2117 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2118 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2119 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2120 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2121 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2122 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2123 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2124 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2125 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2126 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2127 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2128 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2129 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2130 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2131 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2132 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2133 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2134 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2135 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2136 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2137 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2138 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2139 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2140 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2141 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2142 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2143 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2144 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2145 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2146 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2147 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2148 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2149 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2150 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2151 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2152 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2153 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2154 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2155 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2156 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2157 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2158 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2159 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2160 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2161 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2162 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2163 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2164 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2165 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2166 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2167 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2168 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2169 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2170 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2171 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2172 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2173 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2174 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2175 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2176 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2177 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2178 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2179 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2180 թուականին ընտրուած է Երեւանի համալսարանի հայոց լեզուի եւ գրականութեան պրոֆեսոր։ Ան 2181 թուականին ընտրու

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՐ

17 — 10 — 37

Ա. ՍԱՐՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՐԸ

Ա. Սարյանի «Հայկական սովետական գրականության օրերը» գրքույկը ներկայացնում է հայ սովետական գրականության ամենանշանավոր երևույթներից մեկը։ Գրքույկի հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես հայ սովետական գրականությունը, սերտորեն կապվելով ժողովրդի կյանքի հետ, ստեղծագործական ինչ հաջողություններ է ունեցել։ Գրքույկում տրված են հայ սովետական գրականության զարգացման հիմնական փուլերը, ինչպես նաև նրա ներկա վիճակը։

երկաթուղիներու վիշերային երթեւեկը ընդհատուած է· իսկ ցերեկը բոլոր կառախումբերուն կ'ընկերանան ատուարաթիւ պահակներ: Շատ մը կառախումբերու առջեւ դրուած են զրահապատ վայրաշարժներ, գնդացիրներով:

Բոլոր Արարները խուզարկութեան կ'ենթարկուին, զէնքի համար: Կառավարելիները անմիջապէս կը ձերբակալուին:

*** Երուսաղէմի պաշտօնաթերթը զեկոյց մը հրատարակեց, որուն համաձայն աքսորի կը դատապարտուին արաբական կոմիտէին անդամներէն հինգ հոգի եւս: Ասոնք զանազան երկիրներ ապաստանած են, եւ պիտի չկրնան վերադառնալ:

Նոր խստութիւններ օտարականներու դէմ

«Մաթէն» կը գրէ թէ ներքին նախարարութեան մէջ կ'ուսումնասիրուին կարգ մը միջոցներ, որոնք անմիջապէս պիտի գործադրուին, կասեցնելու համար կասկածելի օտարականներու խուժումը, միեւնոյն առեն հսկողութեան տակ առնելով մնացեալը: Մտանուող վարկեր պիտի պահանջուին, այս անօրինութեանց համար: Ծրագրի մը համաձայն, ոստիկանական չրջան խումբեր պիտի հաստատուին, անցագիրները աւելի ուշադրութեամբ քննելու եւ ուրիշ հսկողութիւններ կատարելու համար: Մինչեւ հիմա ոստիկան - պիւրոները կը կատարէին այս գործը· բայց անոնք չատ ծանրաբեռնուած ըլլալով, չէին կրնար ամէն բանի հասնիլ: Նոր խումբերը ամբողջովին հսկողութեան եւ ըսուպի գործերուն պիտի յատկացուին, հետապնդումներ կատարելով ամէնէն հետաւոր անկիւնները:

Երկրին մէջ ալ օրը օրին հսկողութիւն պիտի կատարուի բոլոր օտարականներուն վրայ:

Նոր «մարտագործութիւններ» Խ. Միութեան մէջ

Վերջնապէս կը հաստատուի թէ լուրջ փոփոխութիւններ կատարուած են խորհրդային նաւատորմի հրամանատարութեան մէջ, Պալթիկ ծովէն մինչեւ Ծայր Արեւելք: Սեւ ծովու տորմիղին հրամանատար նշանակուած է ծովակալ Սմիրնով: Կարմիր տորմիղին ընդհ· հրամանատար նշանակուած է ծովակալ Վիքթորով: յաջորդելով ծովակալ Օրլովի եւայլն:

Պատժական տնօրինութիւնները անընդհատ կը չարունակուին զաւառի եւ զանազան հանրապետութեանց մէջ, միշտ միեւնոյն մեղադրանքներով, — լրտեսութիւն կատարած են, արմատք, բամպակ եւայլն վճռացուցած են, մեքենաներ խորտակած են եւն·: Մանաւանդ խոտութեամբ «մարքսագործումներ» կատարուեցան Ուզպէկիստանի եւ Թազախիստանի մէջ, նոր ամբաստանութիւններով,— «Ֆաչական ազգայնականութիւն եւ անջատողական դաւեր»: Ուզպէկիստանի հողագործական բարձրաստիճան պաշտօնեաներէն վեց հոգի, որոնք այս մեղքերով ամբաստանուած էին, իրրեւ մեղսակիցները վարչապետ Մոճայեւի եւ կեդր· կոմիտէի քարտուղար Իքրամովի, չխոտովանելուն իրենց յանցանքը: Աւոր վրայ փաստաբանները յայտնեցին թէ չեն կրնար ստանձնել պաշտպանութիւնը, քանի որ «իրենց ոճիրները ապացուցուած են եւ մենք չենք կրնար մէկ հատիկ մեղմացուցիչ պարագայ գտնել»:

ՁՆՆԱՁԱՆ ԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՁՕՐ· ՄԻԼԼԷՐԻ կինը նամակ մը գրելով հանրապետութեան նախագահին, խնդրեց մէջտեղ, որպէսզի խուզարկութիւն կատարուի խորհրդային դես - պանտան հետ կապուած հաստատութեան մը մէջ, որուն առջեւ արուած էր խորհրդատու ժամադրութիւնը:

ԹՐՔԱԿԱՆ հանրապետութեան տարեդարձին տաթիւ էնկիւրի պիտի երթան Ցունաստանի վարչապետ՝ Զօր· Մէթաքսաս, Ռումանիոյ վարչապետը, Իրանի արտաքին նախարարը: Այս տաթիւ Պալքանեան երկիրներու սպայակոյտներուն նախագահները ժողով մը պիտի գումարեն էնկիւրիի մէջ:

ՄԷԿ ՄԻԼիՈՆ ՉԻՆՈՒՈՐ գրօշի տակ հաւելու համար, պատրաստութիւններ կը տեսնուին Ճափոնի մէջ: Ամբողջ առեւտուրը կանգ առած է:

ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ եւ չրջանային խորհուրդներու համեմատական ընտրութիւնները պիտի կատարուին այսօր, կիրակի: Լուրջ տարակարծութիւններ ծագած են մանաւանդ ընկերվարականներուն եւ արմատականներուն մէջ, ի հարկին այս կամ այն թեկնածուն ետ քաշելու հարցին առթիւ: Շատ մը արմատականներ չեն ուզեր ենթարկուիլ կեդրոնի հրահանգներուն· ընկերվարական կուսակցութիւնն ալ խորութիւն կը դնէ կարգ մը արմատական թեկնածուներու մէջեւ: Միւս կողմէ ընդհարումները կ'աւելնան աջերուն եւ ձախերուն մէջեւ:

«ԻՄԱՆԻԹԷ»ի խմբագրապետին՝ Վայեան Քութիւրիէի յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ, չաբաթ, արտակարգ հանդիսաւորութեամբ եւ մասնակցութեամբ ժողովրդական ճակատի բոլոր ներկայացուցիչներուն: Անհամար թափօր մը կազմուած էր մինչեւ փէռ Լաչէզի գերեզմանատունը:

Հ. Յ. Դ.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «վաֆագա» խումբի ընդհ· ժողովը՝ 18 Հոկտ· երկուշաբթի եղեկոյ ժամը 8.30ին, «շաֆրիկեան» սրահին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: կարեւոր օրակարգ·

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «ընկեր կաթո» ենթակոմիտէի ընդհ· ժողովը՝ ընկ· Գրիգոր Միւճերիտեանի բնակարանը (ֆամք· Ֆրէզ), կիրակի ժամը 4ին: կարեւոր օրակարգ· ներկայութիւն անդամատեառով·

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի եւ «Քրիստափոր» խումբի ընկերական ընդհ· ժողովը այս կիրակի 17 Հոկտ·, երեկոյեան ժամը 8ին, «շաֆրիկեան» սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐը ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ «ԵՓՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ

17 ՀՈԿՏ., ԿԻՐԱԿԻ, ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԵԱՆ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

8, Rue Danton. Մէթրօ Մէն Միշել կամ Օտէօն

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Գ. ԲԱԼԱՅԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ Վ. ԱՀԱՐՕՆԵԱՆ

ԵՒ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Օրիորդ Զ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ, (ջութակ), ընկ. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ (արտասանութիւն), Պ. Ա. ՔԷՉԷՃԵԱՆ (երգ)·

Մասնակցութիւն՝ 3 ֆրանք·

ՊՈՒԼՎԱՌ ՕՏՏՈՅԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօր վերջ ժամը 2ին, Պատ էնթէրնասիօնալի մէջ, կը խօսի ընկ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հոկտ. 23ին, Շաբաթ երեկոյ Գ. Թադապետութեան շէնքին մէջ կը խօսի ընկ. ՋԱՄԱԼԵԱՆ·

ՎԻԼԵՆԻ մէջ Հոկտ 24ին, Մէթքլը կաթոլիկի որահին մէջ· կը խօսի ընկ. ՋԱՄԱԼԵԱՆ· Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն·

ՎԱԼԱՆՍԻ մէջ Հոկտ. 30ին. կը խօսի ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ·

ՍԷՆԹԷՓԻԷնի մէջ Հոկտ. 31ին· կը խօսի Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ·

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

կազմակերպուած Պելվիլի Հ. Յ. Դ. «Ռոստոմ» խումբին կողմէ

Ի ՊԱՏԻՒ ՀԱՅ ՉԻՆՈՒՈՐՑՈՒՆԵՐՈՒ

Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 120 Bld· Belleville, Մէթրօ Belleville

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Մասնակցութիւն 3 ֆրանք·

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱԶԱՐԱՆՅԻԿ_ՅԻՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ, ԺԱՄԸ 15.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Saint-Didier—Victor-Hugoի

շվեդ սրահներուն մէջ

46 ter, Rue Saint-Didier, Métro: Victor-Hugo կամ Trocadéro

8 ՀՈԳԻՆՈՑ ԸՆՏԻՐ ՕՐՔԷՍՔՐ-ԺԱԶ, ԵՒ ՀԱՃԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ՃՈՒԿ ԳԻՒՇԷ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԱՆ ԵՒ ՆԱԽԿԻՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԱՃԻՒՐԴ ՉԿԱՑ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ, ԿԻՆԵՐՈՒ 7.50, ԱՅՐԵՐՈՒ 10 ՖՐ.

ՐԱՖՖԻԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ա. ՋՕՊԱՆԵԱՆԻ

ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ 40Ե ԱԻԵԼԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՄԱՁ ՎԻՊԱԳԻՒ ՐԱՖՖԻԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՕՁԱՄԵԱԿԸ

հանդէսը պիտի տեղուի մեծ սրահատութեամբ 31 Հոկտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2 30ին Միւթիւալիթէի ընդարձակ սրահին մէջ, 24, Rue Saint Victor Paris (5me·) Métro Maubert-Mutualité·

Տեղի պիտի ունենան ճառեր, արտասանութիւններ, խմբերգ մեներգ, ջութակ եւ դաշնակ ծանօթ արուեստագէտներու կողմէ·

ՄՈՒՏՔ 10, 5 եւ 3 ՖՐԱՆՔ

Ոչ օքի տոմսակ պիտի դրկուի Այժմէն կարելի է տոմսակ ձեռք բերել «Ցառաջ»ի եւ «Ալագայ»ի վարչութեանց մօտ, գրատուն Հրանտ Սաւուէլ, (51, Rue Nonsieur Le Prince), Պ· Վ· Եարճանեանի գրասենեակը (44, Rue Lafayette) եւ Պ· Ե· ցարուխիւնեանի մօտ (13, Rue d'Orsel)·

Ուրիշ մանրամասնութիւններ յառաջիկային:

Տոքթ. Ա. Մ ե լ ի ք ի ն

ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ **87 Rue Ernest Renan,**

Issy-les-Moulinaux

Մէթրօ **Mairie d'Issy**ի ճիշդ դիմացը:

Մասնագէտ քթի, ականջի, կոկորդի, պլուխի եւ վիզի հիւանդութեանց: Կը դարմանէ նաեւ նեթքին հիւանդութիւններ:

ԸՆԴՈՒՆԻ ԿԻՐԱԿԻ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ ԺԱՄԸ 2—4, ԽՕՍԱԾՈՅՆ Trud. 21-03

“ՇԻՐԱԿ„

Արեւելքի միակ իսկական օղին է Անգուգական: Անմրցելի: Անխարդախ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր պատրաստուած զուտ չամիչի հիւմով· Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

Teinturiers ներու ուշադրութեան

Կ'ուզեմ գիտել TEINTURIERS-PRESSINGի պատրաստ խանութ մը բանուկ փողոցի վրայ· Դիմել «Ցառաջի խմբագրատունը:

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi

15—21 Հոկտ·

Երկարձրկեր ժամը 8.30

Իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր:

2 grands films

Baroux et Signoret

Dans „Messieurs les Rondes de Cuir”

Taerre-Ardente

Դիմեր 3, 5 եւ 6 ֆրանք·

Նկարչ յայտարարութիւնը բերուած կը պարսի 2 մեռաք սանտի վերաբած գիծով

Ն. ԱՐՄԱՎԱՏԻՒ

ՅԻՍԻՆ, Վ· Հ· Մաիագրը ստացանք Շաբաթ առտու ժամը 10ին:

ՓՆՏՈՒՑՉԻ եւ ԿԱՐԴԱՑՉԻ երգիծաթերթը «Մ Ե Ղ Ո Ւ Խ»

փարիզի եւ շրջանի Ցառաջի ցրուիչ

Գ. Ա Խ Ե Ի Ե

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ_ՃԱՇԱՐԱՆ

Sphinx

2, Rue Boutebrie, Paris(5)

Tél. Odeon 33—65, մէթրօ St. Michel եւ Cluny

Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ հաճելի կերակուրներ

Անարատ օղի՝ տաք աղանդերներով (մէզէ)·

Ազատ եւ մարդու սպասարկութիւն: Դիւրամատչելի գին:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱԿ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԿ

14 Rue Dunkerque (Մէթրօ կամ Տիւ Նոր)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20·

Աքսեսուարները ժամադրութեամբ·

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ներկրդակցութիւն իրաւագէտ· ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նթերբաղաքական օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անունները փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ դատերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գաւառախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մէկնորդէքք: Ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

Fabrique de sous-vetements

Parures, Combinaisons, Cache-sexe

ARAX

Lacoste, Chemise sport, Chemisiers

Կը չինենք մեք սեփական արհեստանոցին մէջ կանանց եւ աղջկանց ճերմակեղէններ եւ շապիկներ, անմրցելի գին, խնամեալ գործ, կ'ուղարկենք նմոյշներ contre remboursement-ով, կը ստանձնենք ապսպրանքներ gros et demi gros·

8 Rue de Tracy, Paris (2) R. C. Seine 658—084

Tailleur de ST. BERNARD

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris(18e)

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart

Թէլէֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒն.—Մանաւանդ բացման առթիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի համար:

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ եւ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՁՄԵՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ·

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստներ (2 փորձով) պատրաստ 380—400 ֆր. Նուէր կը տրուի մէկ ֆանթեզի տաքստ մը եւ կամ ամառուան յատուկ գեղեցիկ մոռչակ մը: 400 ֆր.է վեր հագուստներու (Յիրթէ) համար կարելի է նուէր առնել մէկ տեսակ պատրաստի Տիկ. Հայկուհի Կիւլպէկեան, արհեստանոցին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժողութեամբ 2 imitation martre, պայմանաւ որ գնորդը վերադարձնէ զայն ետ, երբ վճարած գումարին չափ ապրանքներէն գնուելու համար վերոյիշեալ պայմաններէն ներկայացնէ ցուցակի կտրոնը· Rue la Charbonnière մեր մասնաճիւղին մէջ կը ստանձնենք գլխարմատչելի գործեր à façon, հոդուածքին, ձեւափոխութիւն եւ ըրթուածք·

Բաց է կիրակի միայն կէսօր·

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Gläcière 15 - 70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԱԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ — ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ — ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ ..... 150 ֆրանք — 75 ֆրանք — 40 ֆր.

Անգլիա եւ Իտալիա .... 265 » — 140 ֆրանք

Ուրիշ երկիրներ .... 215 » — 110 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 19 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ MARDI 19 OCTOBRE 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3554 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱԽԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԼՈՒՍԱՊԱՅԾԱՌ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ»

Մորագիրը փոխ կ'առնենք ամսկավար մամուլէն :

Հարցը Հայաստանի մասին է, որուն անվերապահ գովքը կ'երգէր, որոշ առեն մը, նոյնիսկ Ժանջեանի «անձնասպանութեան»էն վերջը, այդ նոյն մամուլը :

Իսկ այսօր արդէն կ'ողբան « Հայաստանի ճգնաժամ»ը :

Այս ալ խորագիրը՝ Փարիզի ամսկավար չարաթաթերթի վերջին համարակալանին, զոր պիտի արտատպենք ամբողջութեամբ :

Եւ ի՞նչ ճգնաժամ.

— « Հայուն պարտքը եւ իրաւունքն է, ամէն անգամ որ կրնայ, աղաղակել իր անձկութիւնը, երբ սպառնալից ամպեր կը մթագնեն իր այսօրուան միակ յոյսը »:

Մեզադրանք չէ որ կը կատարենք, այլ հաստատում :

Եւ փաստերը կը տեղան ամէն չարաթ, յաճախ օրը օրին, ապացուցանելու համար թէ քամինելի ծաղրանկարի մը վերածուեր է « լուսապայծառ իրականութիւնը», իրրեւ հետեւանք բռնատիրական իշխանութեան մը որ իր նմանը չունի ազդերու պատմութեան մէջ :

Շաբաթ օր, հայերէնի վերածելով ամփոփեցինք « Ա. Հայաստան »ի մէկ խմբագրականը : Բնագիրն ալ հրատարակած ենք առանձին :

Ի՞նչ կը հետեւի այդ ամբաստանագրէն.— Հայաստանի կուսակցական եւ պետական վարիչները, Երեւանի խորհրդային իշխանութեան հիմնադիրներէն մինչեւ կեդր. կոմիտէի քարտուղարներն ու վարչապետները, Ա. Ժանջեանի նախորդներն ու յաջորդները, ուրիշ բան չեն ըրած, եթէ ոչ քայքայել երկիրը : Նոյնիսկ ելբիտասարդութիւնը , « հակակոմունիստական, հակաբոլշեւիկեան յատկութիւններ սերմանելով »...

Անոնք խաբե՞ր են կուսակցութիւնը : «Շեղեր են կուսակցութեան գլխաւոր դիծէն »:

Անոնք փորձեր են « վերահաստատել դրամատիրութիւնը», ձգտելով կատարել « հակայեղափոխական Թրոցքիականներու , ֆաշական դաշնակիներու պատուէրը »:

Անոնք « իժեր » են, « հայ ժողովուրդի երդուեալ թշնամիները», որ տարիներով վնասեր են Հայաստանի բարօրութեան :

Կեդրոնական կառավարութիւնը ամէն տարի «տասնեակ միլիոնաւոր բուրլիներ տրամադրած է»· բայց բոլոր ձեռնարկները մնացած են կէս ճամբան, կամ քայքայման դատապարտուած : Գիւղատնտեսութենէն, մշակոյթէն մինչեւ Երեւանի ձգախիժի զոր ծարանը, որ կենսական արժէք ունի Մոսկուայի համար :

Մէկ խօսքով՝ կազմալուծում, «Պրաւալ» (փլուզում) ամէն կողմ : Թալան՝ բոլոր ասպարէզներուն մէջ :

Իսկ այս բոլոր « խայտառակութիւնները » երեւան հաներ է հանճարափայլ Սթալինը,— միակ վստահելի բարեկամը ե՛ւ հայ ժողովուրդին, ե՛ւ Ա. Միութեան ե՛ւ ամբողջ մարդկութեան...

Թե՛ւ տուէք ձեր երեւակայութեան եւ փորձեցէք այս ողբերգութիւնը բաղդատել այն «լուսապայծառ իրականութեան» հետ, որ իր գոլորշիներով մթագնած էր արտասահմանի «Հայաստանասէր»ներուն աչքերը եւ թմրեցուցած՝ անոնց ջիղերը, երբ ուրիշներ պարտականութիւն կը սեպէին զանազանել սեւն ու ճերմակը : Գոնէ ուշադրութեան յանձնել պատրանքն ու իրականութիւնը :

Պէտք եղաւ տասնըհինգ տարի սպասել, որպէսզի բարեխնամ Մոսկուան ինք ցնցէր քնացողները, պատռելով իր իսկ դիմակը, գլխատելով իր ամէնէն հարազատ եւ հաւատարիմ ձեռնասուններն ու գործակալները :

Եւ այս ամէնը ճիշդ այն պահուն, երբ ընտրական պայքար սրբքած են, Մորհրդարան եւ Ազգութեանց Մորհուրդ ընտրելու համար, համաձայն նոր սահմանադրութեան :

Բացատրութեան չի կարօտիր Մոսկուայի բռնած դիրքը : Կատ– չած՝ մոլեգին կեդրոնացման նշանախօսքին, ան գիտակցօրէն եւ անողոքմտաբար կը գլխատէ բոլոր այլազգի հանրապետութիւնները, որպէսզի անոնք չկարենան օգտուիլ «աշխարհի ամէնէն ժողովրդավար» սահմանադրութենէն : Որպէսզի չհամարձակին իրենց ճակատագիրը վարել այնպէս ինչպէս կը տրամադրէ նոյն այդ սահմանադրութիւնը : Որպէսզի գլուխ չվերցնեն, հաւատարմ հարատապ խօսելու համար, իրրեւ դաշնակից պետութիւններ :

Միեւնոյն առեն, բոլոր բռնակալութեանց յատուկ սարսափը, վերահաս արդարութեան մղձաւանջն է որ պատուհասի մը պէս կը հալածէ օրուան իշխանաւորները :

Անոնք ե՛ւ իրենց ե՛ւ հաստատուած կարգուսարքին ապահովութիւնն է որ կը փնտռեն, կարելի եղածին չափ չատ մէջքեր սրբելով եւ իրենց կրցածին չափ գլուխներ հարթելով : Կեդրոնն է մինչեւ յետին ծայրագաւառը : Կուսակցութեան եւ իշխանութեան անդրանիկ հիմնադիրներէն, քարոզիչներէն եւ գործիչներէն մինչեւ բանակին եւ նաւատորմին հրամանատարները : Առանց ապի , տարիքի կամ անցեալի խարուեթան :

Իրագէկ թղթակիցներ կը կարծէին թէ ահուսարսափը կանգ պիտի առնէ, գոնէ պիտի սահմանափակուի, բոլշեւիկեան յեղափոխութեան քառասնհակին առթիւ, որուն քանի մը չարաթ միայն մնացած է :

Մինչդեռ, քանի կը մօտենայ տօնակատարութիւնը, այնքան ուժգին կը գործէ արիւնապանդ աւելը, դէպի գնդակահարութիւն առաջնորդելով նորանոր դէմքեր, խեղկատակ դատավարութիւններով : Եւ կ'ըսեն թէ Երեւանի մէջ ալ գաս պիտի սարքուի, եթէ արդէն չէ եղած :

Այս ալ անչուշտ մաս կը կազմէ «լուսապայծառ իրականութեան», հրացաններու բոցերով պայծառացած ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԱՀԱՆԳԱՑԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԱՐԴԻՒՆՔԸ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ Է ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՋԱԿՍՏԻՆ ՀԱՄԱՐ

»»»» • ««««

Կիրակի օր տեղի ունեցան նահանգային եւ շրջանային պատգամաւորներու համեմատականի մնացած ընտրութիւնները : Արդիւնքը նպաստաւոր է ժողովրդական ճակատին համար, բայց աւելի չատ կը հակի դէպի արմատական կուսակցութիւնը, քան ընկերվարական եւ համայնավար հոսանքները : Այսվերջինները կրկնապատկած էին իրենց ջանքերը, կարելի եղածին չափ չատ աթոռներ չահելու համար, բայց յաջողութիւնը չունեցաւ սպասուած արդիւնքը :

Ընտրուեցան գահլիճին բոլոր անդամները, ինչպէս եւ երեսփ· ժողովի նախագահը, Պ· Էռիօ, որ 2000 քուէ աւելի չահեցաւ Լիոնի մէջ, գնդ· ոը լա Ռօքի թեկնածուին վրայ : Մանր պարտութիւն մը կրեցին թէ դնդապետին եւ թէ Տորիոյի կուսակիցները : Պարտուեցաւ նաեւ Հավրի քաղաքապետը՝ Լէօն Մէյէր, որ առաջնորդն է ազատականներու խմբակի մը : Իրեն դէմ չահեցաւ համայնավար թեկնածուն :

Ընտրութիւնները կատարուեցան ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, բացի Սէնի նահանգէն եւ Ալժերիայէն : Ընդհանրապէս խաղաղ անցաւ ամէն բան : Շատեր ձեռնպահ մնացին : Մարսէյլի մէջ բանուոր մը սպանուեցաւ պատի յայտարարութիւն մը փակցուցած առեն : Ուրիշ երկու քաղաքացիներ վիրաւորուեցան : Դարձեալ Մարսէյլի մէջ մէկը երկու անգամ յաջողութեամբ քուէարկելէ վերջ, ձերբակալուեցաւ, երբ կը բախտը կը փորձէր երրորդ անգամ : Տասը հոգի վիրաւորուեցան Պուժի շրջանին մէջ, ընդհարումի մը հետեւանքով : Կռիւ մըն ալ Թուլուզի մէջ ծագեցաւ եւ գնդ· ոը լա Ռօքի թեկնածուներէն մէկը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ, զարեջուրի չիշ մը նետուած ըլլալով գլխուն :

Առաջին առթիւ պաշտօնապէս տուգտուեցան 472 ընտրութեանց 288ին արդիւնքները : Երկու կիրակիներու ընտրութիւնները միասին հաշուելով, համայնավարները չահեցան 41 աթոռ, այսինքն 31 աւելի՝ նախորդին վրայ, Ընկերվարականները՝ 234 (71 աւելի), արմատականները՝ 526 (42 պակաս) եւն· :

ԱՅՍՕՐ ՀԱՅՐԱԿԱՆ ՕՐ ՄԸՆ Է

Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ պատասխանին կը սպասուի

Շաբաթ օր, Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը նիստ դումարելով, լսեց Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի առաջարկները՝ սպանիական հարցի, մասնաւորապէս կամաւորներու յետս կոչման մասին : Բանաձեւը ներկայացուց Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպանը, որուն ձայնակցեցաւ Անգլիոյ ներկայացուցիչը, որ յանձնախումբին նախագահն է : Ակաւոսիկ առաջարկուած ծրագրին գլխաւոր կէտերը.—

1.— Պէտք է անյապաղ ձեռնարկել կամաւորները ետ կանչելու գործին :

2.— Երբ Սպանիոյ միջազգային յանձնախումբերը հաստատուն թէ կամաւորներու յետս կոչումը տեղի կ'ունենայ զոհացուցիչ եղանակով, պատերազմիկի կարգ մը հանդամանքներ պէտք է տալ երկու կողմերուն :

3.— Ոչ - միջամտութեան յանձնախումբին մասնակցող պետութիւնները պէտք է պնդեն որ որոշ թիւով օտար կամաւորներ ետ կանչուին երկու ճակատներէն ալ, չատ կարճ ժամանակի մը մէջ :

4.— Պէտք է հանգիստաւորապէս նորոգել կամաւորներ կամ ռազմանիւթ չղրկելու յանձնառութիւնները եւ խստօրէն գործադրել : Այս առթիւ հսկողութիւն պէտք է հաստատել :

5.— Կառավարութիւնները պէտք է որոշման մը յանգին այս առաջարկներու մասին, որոշ պայմանաժամի մը մէջ որ պիտի սահմանուի անմիջապէս : ԵԹԷ ՈՐՈՇՈՒՄ ՄԸ ՉՏՏՐՈՒԻ ՄԻՆՉԵՒ ԱՁԳ ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄԸ, ՖՐԱՆՍԱ ԻՆՔԶԻՆՔԸ ԱԶԱՏ ՊԻՏԻ ՆԿԱՏէ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ՁԵՌՔ ԱՌՆԵԼՈՒ :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ ներկայացուցիչները սկզբունքով հաւանութիւն յայտնեցին կամաւորները անմիջապէս ետ քաշելու առաջարկին· բայց պնդեցին որ հաւասար թիւով կամաւորներ ետ կանչուին իւրաքանչիւր կողմէն, եւ միաժամանակ պատերազմիկի իրաւունքներ տրուին Սպանիոյ ազգայնականներուն, երբ սկսի յետս կոչումը : Ա· Միութեան ներկայացուցիչը յարձակեցաւ Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ վրայ, առանց արտասանելու անոնց անունները, եւ դիտել տուաւ թէ որ եւ է նոր վիճաբանութիւն այս մասին՝ պիտի ըլլայ ժամանակի վատնում՝ ի նպաստ Իտալիոյ : Այս առթիւ չեչտեց թէ կարելի չէ վստահիլ Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ խօսքին, թէ ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը ամբողջութեան դատապարտուած է եւ պէտք է լուծուի, թէ Զօր· Ֆրանքօ կը պատրաստուի թունաւոր կռիւ գործադրելու, թէ հանրապետական Սպանիոյ կառավարութիւնը պէտք է արտօնուի գէնք եւ ռազմանիւթ գնելու իր ուզած տեղէն :

Հարցին քննութիւնը յետաձգուեցաւ այսօրուան (երեքշաբթի), երբ նիստին պիտի նախագահէ Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Իրեն : Իրագէկներու կարծիքով, եթէ նոյնիսկ վիժի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը, անդլեֆրանսական ճակատը եւ իտալեւերման առանցքը պիտի կրնան միջին ճամբայ մը գտնել, սպանիական պատերազմը սահմանափակելու համար : Հոմի մէջ որոշ լաւատեսութիւն կը տիրէ, իսկ Պերլինի մէջ՝ յոռետեսութիւն :

**** Մինչ այս մինչ այն, պատերազմը կատաղօրէն կը չարունակուի Սպանիոյ մէջ· Իրր 400.000 դիմուորներ ճակատ յարգարած են Արագոնի չրջանին մէջ :*

Հիթլէրական չարժումը Թուրքիոյ մէջ

Պոլսոյ թերթերը լրջօրէն կը զբաղին Տօքթ· Կէօպէլսի մէկ յայտարարութեամբ, որ կ'ըսէր թէ ազգ· - ընկերվարական (հիթլէրական) չարժումը կ'ամէն Թուրքիոյ մէջ· Թուրքերէն «Թան» խմբագրական մը գրած է, հետեւեալ խորագրով.— «Տօքթ· Կէօպլս ճշմարտութիւնը կ'ըսէ»: Թուրք թերթը կը խոստովանի թէ նացիական չարժումը որոշ յաջողութիւններ չահած է գլխաւորաբար այն թուրք ուսանողներուն մէջ որ գերմանական համալսարաններ կը յաճախեն· Եւ կ'աւելցնէ թէ քարոզչական կազմակերպութիւն մը ստեղծուած

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՂԲԻՒՐ ԿԱՐԿԱՋԱՀՈՍ

Ամէնէդ ալ ճամբորդ եղած էք, մեր աշխարհին մէջ կամ այլուր :

Կը խլէք, կը խլէ՞ք, — դաշտին մէջէն կամ լեռն ի վեր : Կարկաչահոս աղբիւր մը կամ գլգլուն վտակ մը ճամբուն վրայ : Բարտիներ, ուռիներ՝ իիչ անդին, իրենց բարերար շուքը փռած :

Կը վազէք աղբիւրը, կը խմէք աւազակ : Ցետոյ կը նստիք շուքին տակ , եւ վտակին կարկաչն անգամ կազդուր մը կը դառնայ ձեզի համար :

Այսպիսի տպաւորութիւն մը չե՞ք գործեր Դաշնակցութեան սարքած հանդէսները :

Ահա Դաշնակցութեան Օրը, որ կը տօնուի ամէն տարի : Եւ ամէն տեղ :

Փարիզի շրջանին մէջ դեռ նոր ընկած է տօնակատարութիւնը ,— շաբաթ գիշեր՝ Անիէռ, կիրակի գիշեր՝ Հաւթիին մէջ :

Առաջինը տեւեց մինչեւ առտու : Կէս գիշերէն վերջ, սրահը կը թնդար յեղափոխական եւ ժողովրդական երգերու տարափին տակ :

Իւարու հետ մրցումի եղեր էին Դաշնակցականն ու անկուսակցականը, նախկին Դաշնակցականն ու ամենավերջին նորընծան : Առանց սեռի եւ տարիքի խտրութեան :

Կանչ մը՝ այս կամ այն անկիւնէն , — եւ ահա հաւաքոյթը կը վերածուէր երգահանդէսի մը, անպատեստ, խառնաձայն, բայց եւ այնպէս հարազատ :

Նոյն կարօտը կը վաոէր բոլորի հոգին : Նոյն ծարաւը կարկաչահոս աղբիւրին, երկար, տաժանելի, թերեւս անվախճան ուղեւորութեան մը ընթացքին :

Եւ ադին, Փարիզի մէջ, խօսք ու երգ, արտասանութիւն եւ նուագ, — առանց խնջոյքի կամ պարի : Բայց եւ նոյն սարսուռը բոլորի դէմքին վրայ, —կարօտ, ծարաւ : Շարժուձեւեր աննկալից եւ աչեր որ սիոփարար խօսքի մը կը սպասեն :

Ու կը հարցնեմ ինքնիրենս.

— Ինչ պիտի ըլլար հոգեկան վիճակը այս տարազիր բազմութեանց, եթէ չունենայինք աղբիւրը կարկաչահոս.— Հ· Ց· Դաշնակցութիւն : Երբ ցամքեր են բազմաթիւ աղբիւրներ, եւ կը ցամքին տարուէ տարի, ճամբու մը վրայ որ ե՛ւ տառապանք է ե՛ւ յոյս : Սպասում, բայց եւ ապաւէն : Երկո՛ւնք : ՎԱՀԷ

ԱՆԻՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Կզեմէս Օհանեան, Շավիլ	25
Ս· Հայրապետեան, Սէն Մարիս	20
Գումար	45
	45
Հոկտ· 1ի գումարը	6218
Ընդհ· գումար՝	6263

“ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐը„ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

»»»» • ««««

Կիրակի գիշեր «Դաշնակցութեան Օրը » տօնուեցաւ Փարիզի մէջ, Սոսկէթ Սալանթի մեծ սրահը, որ լեցուած էր բերնէ բերան : Հանդէսին կը նախագահէր ընկեր Գ· Բալայեան : Խօսեցան ընկերներ Վարդգէս Ահարոնեան եւ Ա· Զամալեան, պարզելով կուսակցութեան տեսակէտները եւ օրուան կացութեան անմիջական պահանջը,— ազգային միացեալ ճակատ :

Շաբաթ գիշեր ալ, Դաշնակցութեան Օրը տօնուեցաւ Անիէռի քաղաքապետարանի նոր սրահին մէջ : Խօսեցան ընկերներ Շ· Միսաքեան եւ Վ· Ահարոնեան : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ԶԻՆՈՒՈՐՑՈՒԻՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Տասր օր կը չեստագուի մեկնումը

Պէլվիլէն, Իսիէն, Քլամնէն եւն· կը հաղորդեն մեզի թէ մինչեւ հոկտեմբեր 30 յետաձգուած է մեկնումը այն հայ զինուորագրուներուն, որոնք հրաւէր ստացած էին իրենց զօրադրուներուն միանալու հոկտեմբեր 19 — 20ին : Նոր կարգադրութեամբ անոնք պէտք է կազմ եւ պատրաստ ներկայանան նոյեմբեր 2ին :

*** Վերոյիշեալ չրջանին մէջ ալ նոյն յետաձգումը կատարուած է : Զինուորագուները պիր մը ստացած են, որ կ'ըսէ.— « Պատերազմական նախարարին հրամանով, ամսը օրուան պայմանաժամ մը չնորհուած է ձեզի, ժամանման համար, մինչեւ 1937 նոյեմբեր 2 : Հետեւաբար, ձեզի յատկացուած զօրադրուդին պիտի միանաք 1937 նոյեմբեր 3ին, ժամը 22էն առաջ» :

Այս առթիւ կրկին կը յիշեցնենք բոլոր այն զինուորագուներուն որ կ'ուզեն Ֆրանսական հպատակ դառնալ, թէ անհրաժեշտ է խնդրագիր ներկայացնել զօրանոց մտնելէ առաջ :

*** Հ· Ց· Դ· Ռոսսոմ խումբին կողմէ ի պատիւ զինուորագուներուն կազմակերպուած թէյասեղանը տեղի ունեցաւ կիրակի կէսօրէ վերջ Պէլվիլի մէջ : Ընկ· Հրանտ - Սամուէլ անհրաժեշտ բացատրութիւնները տուաւ զինուորագուներ հետաքրքրող բոլոր խնդիրներու մասին եւ հաւաքոյթը վերջացաւ խանդաղատ մթնոլորտի մէջ :

*** Ավիննեոնէն կը գրեն մեզի հոկտեմբեր 17 թուականով.— Այսօր վեց օր եղաւ որ 4 — 5 զինուորագուներու թուղթերը եկած են (21—22 տարեկան), զօրանոց ներկայանալու համար : Հրաւէր ստացած են նաեւ 20 — 33 տարեկաններէն անոնք որ կամաւոր արձանագրուած էին :

27,100 ոսկի ֆրանսուոյ՝ Բերայի եկեղեցիէն..

Պոլսական թերթ մը կը գրէ·—

Կը լսենք թէ՝ Տէքթէբարարութեան կողմէ հաղորդուած է Պէյօղլուի եկեղեցական մասնաճիւղին որ գանձուի 27100 ոսկիի դումարը Բերայի եկեղեցիէն, համաձայն միլիէվէյլիի մարմնին զեկուցման որ անբաւարար կը նկատէ եղած պատճառաբանութիւնները :

Ցունաստան դպրոցներու խնդիրը

Ցունաստանի կրթական նախարարը ընդունելով Հայոց Առաջնորդը եւ իրեն ընկերացող պատուիրակութիւնը, խոստացած է իսկոյն դումարել կրթական վերադոյն խորհուրդը եւ ներկայացնել Հայոց խնդրանքը՝ Ցունաստանի դպրոցներու մասին : Նախարարը յայտնած է թէ ինք ալ համակարծիք է եւ թէ Հայերը օտար չեն Ցունաստանի մէջ :

500.000ին Աթելի կը հաշուեն այն բազմութիւնը որ չարաթ օր կը հետեւէր հրապարակագիր եւ երեսփոխան Վայեան Քութիւեանի յուղարկաւորութեան, մինչեւ փէռ Լաչէզի գերեզմանատունը : Միակ դամբանականը խօսեցաւ Պ· Մարսէլ Քաչէն :

ԿՈՄԲԱՅՆԻ ԳՎՈՒՆԸ

— Հղիի՞ պես կերևա, ասում եմ, կնոջը։ Ինչ ասես որ չեն հորինում, որ ամոթ չլինի։ Ամոթ չի՞ կրում, որ ամուսնուն խաբում է

Լ Ո Ի Ս Ն Ե Ր Ը

(ՎԵՊ ԱՌԱՔՆԱԿԱՆԻՑ ՀԱՏՎԱԾԸ)

»»» • ‹‹‹

Մեկ ուրիշ անգամ էլ ես չէի կարող ասել, թե ինչպես ընկերս ինձ գտավ, բայց հիմա ես գիտեի, որ նա ինձ հետևում էր, ուստի ես ինքս ինձ ստիպեցի ուշադրություն չդարձնել նրան։ Ես ուզում էի ինձ համոզել, որ ինձ ոչ ոք չէր հետապնդում, որ ես ազատ էի, որ ես կարող էի գնալ ուր ուզեմ, անել այն, ինչ ուզեմ։ Ես ուզում էի ինձ համոզել, որ ես ինքս եմ իմ տերը, որ ես ինքս եմ ինձ պատասխանատու։

Ես ինձ ստիպեցի ուշադրություն չդարձնել նրան։ Ես ինձ ստիպեցի մտածել այլ բաների մասին։ Ես ինձ ստիպեցի մտածել Լուսնի մասին, որ ես ինձ համար ամենամեծ հետաքրքրությունն էր ներկայացնում։ Ես ինձ ստիպեցի մտածել Լուսնի մասին, որ ես ինձ համար ամենամեծ հետաքրքրությունն էր ներկայացնում։ Ես ինձ ստիպեցի մտածել Լուսնի մասին, որ ես ինձ համար ամենամեծ հետաքրքրությունն էր ներկայացնում։

է որ կը գործէ վարչական սոսրաղաս շրջանակներու եւ նոյնիսկ լրագրութեան մէջ: Թերթը կ'ըսէ թէ այդ կազմակերպութիւնն էր որ վերջերս զրոյցներ տարածեց Թրքական ոսկիին արժեզրկման մասին: Կը մեղադրէ նաեւ շարժանկարով եղած գերմանական քարոզութիւնները եւ ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այս վտանգին դէմ :

*** Ջօր. Մէթաքսաս, Յունաստանի վարչապետը, կիրակի օր ճամբայ ելաւ դէպի Թուրքիա, «Ավերով» զրահաւորով: Ջօր. Մէթաքսաս երեք օր պիտի մնայ Էնկիւրի, իր կնոջը հետ:

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ ՄԻՒՖԹԻՆ ՓԱԽԱԿԱՆ ՄՋԿԻՐԹԷՆ

Ամերիկեան գաւառական համալսարանի մը նման

Երուսաղէմի միւֆթին՝ Համ Ամին էլ Հիւսէյնի, որ հոգատար իշխանութեան հետապնդումէն խուսափելով Իտալիոյ պատմական մզկիթը ապաստանած էր 15 օրէ ի վեր, փախաւ հոկտեմբեր 16ին: Սահմանապլուխին վրայ, Ֆրանսացի պաշտօնեայ մը կեցուց զինքը, բայց միւֆթին յայտնեցաւ Դամասկոս հասնիլ, ուր անմիջապէս հակողութեան տակ առնուեցաւ :

Միւֆթին մարզպետին ուղղակի ժառանգորդներէն կը համարուի եւ 44 տարեկան է: Պաշտօնանկ հռչակուեցաւ երկու շաբաթ առաջ, իբրեւ նախագահը Արաբական կոմիտէին, երբ ուրիշ անդամներ ձերբակալուելով հեռաւոր կղզի մը կ'աքսորուէին: Սովորաբար սեւ պատմուճան մը կը հագնէր, սպիտակ մեռաքսէ փաթթոց մը գլխուն: Թաւ մօրուք մը կը չրշանակէր դէմքը, մինչեւ ծնօտը: Երբ ձերբակալուեցաւ, խեղճուկրակ Պէտվի մը դարձած էր, Պուրնուզով, եւ գլուխը գիսախուխ: Բայց երբ ինքնութիւնը հարցուցին, պատասխանեց թէ միւֆթին է :

Ցորչափ մզկիթին մէջ պահուած կը մնար, ազատ էր, քանի որ հոգատար իշխանութիւնը կը զգուշանար բռնաբարել աղօթավայրը: Հիմա որ պաշտօնապէս կը հաստատուի փախուստը, Պաղեստինի հոգատար իշխանութիւնը գրաւած է իր մատակարարութեան տակ գրուած կրօնական դումարները :

Դամասկոսէն հասած տեղեկութեանց համաձայն, միւֆթին փախած է հինգշաբթի գիշերուան խռովութեանց ընթացքին, երբ ոստիկանութիւնը գրաւած էր աւելի ծանր զէնքերով: Միւֆթին Պաղեստինէն հեռացած է մակոյկով մը, որ զինքը ցամաք պիտի հանէր Սուրիոյ ծովափը, որոշ վայրի մը մէջ ուր ինքնաշարժ մը կը սպասէր: Բայց մակոյկը չփոթելով ճամբան, ինկաւ Ֆրանսացի մաքսային պաշտօնեաներուն ձեռքը :

Ուրիշ պատմութեան մը համաձայն, միւֆթին նաւ նստած է եաֆայի եւ կազայի մէջեւ: Լիբանանի ծովափը քերած առեն, Ֆրանսական եղերապահ մը հետապնդելով կը բռնէ նաւը: Սպայ մը կը քննէ ուղեւորներուն թուղթերը եւ այսպէս մզկեթով կ'ելլէ միւֆթին, միշտ Պէտվիի կերպարանքով :

Միւֆթին փախուստը մեծ յուզում պատճառեց Երուսաղէմի մէջ: Իշխանութիւնները անմիջապէս ձեռք առին վաղքներու մատակարարութիւնը եւ յանձնեցին երեք հոգինոց ժամանակաւոր յանձնախումբի մը: Այս առթիւ անգլիական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը իր ձեռքը պիտի առնէ վաղքներու վարչական եւ ելմտական հսկողութիւնը, զոր կը կատարէր Արաբական Գերագոյն Կոմիտէն (այժմ լուծուած) :

*** Երուսաղէմի միւֆթին 16 տարիէ ի վեր կը պարծենար իբրեւ ամէնէն սերտ բէյնամին Անգլիոյ: Երբ Անգլիոյ արքայական քննիչ յանձնաժողովը հարցումներ կ'ուղղէր իրեն, բացէ ի բաց ըսաւ թէ կը նախընտրէ Թրքական տիրապետութիւնը: Բայց եւ այնպէս Անգլիան կը վճարէր իր թոշակը, տարեկան 90000 ֆրանք: Միւֆթին հետ Լօմէրի մզկիթը ապաստանած էին200մուեզինները: (Իսլամական օրէնքը կ'արգիլէ գոչիլ մզկիթ ապաստանած մարդու մը մոլին անգամ) :

*** Լիտոյայի մաքսային դրասենեակը եւ օդակայանի ոստիոն կրակի տըրուեցան հոկտեմբեր 16ին: Շոգենաւային ընկերութիւնները որոշեցին առ այժմ իրենց նաւերը հեռու պահել Պաղեստինի նաւահանգիստներէն :

Շաբաթ օր 150 Արաբներ ձերբակալուեցան Պաղեստինի գլխաւոր քաղաքներուն մէջ: Հաղորդակցութիւնները միշտ կ'ընդհատուին :

*** Իտալական թերթերը իրենց առջին էջերն վրայ եւ խոշոր տառերով կը հրատարակեն Լիբիոյ իտալ երեւելիներուն մէկ հեռագիրը, որ ուղղուած է Մուսոլինիի: Հեռագիրը — աւելի ճիշդ ուղերձ — տորպեդորոնները կը յայտարարեն թէ իտալական գաղթավայրին Իսլամները կրկին կը յայտնեն իրենց համերաշխութիւնը Պաղեստինի Արաբներուն հետ, վերջին խռովութեանց առթիւ, որոնք հետեւանք են «հոգատար իշխանութեան ձեռք առած միջոցներուն»: Եւ մէկնի թղթատուն ալ նամակ մը ուղղելով Մուսոլինիի, կը գնահատէ անոր իսլամական քաղաքականութիւնը :

Անգլիական կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ, որպէսզի Արաբները չկարենան դուրսէն վարել ահաբեկչական գործունէութիւնը :

*** Վերջին լուրերու համաձայն, խռովութիւնները կը չարունակուին յարաճուն ուժգնութեամբ: Կիրակի օր բուռն ընդհարումներ պատահեցան ոստիկանութեան, զօրքին եւ Արաբներու միջեւ: Իբրեւ փոխարէժ Լիտոյայի օդակայանին հրկիզման, անգլիական իշխանութիւնը հրամայեց կրակի տալ կասկածելի Արաբներուն տուները: Ծանր կռիւ մը տեղի ունեցաւ Ռեհերոնի մէջ եւ սպաննուեցան տասը Արաբներ: Դէպքեր պատահեցան Հայֆայի եւ Սաֆէտի մէջ ալ: Եաֆայի մէջ ձերբակալուեցան խումբ մը արաբ երեւելիներ: Արաբ ահմանի արաբ երեւելիները յուշագիր մը յանձնեցին բրիտանական իշխանութիւններուն, խնդրելով եւ վերագարձնել աքսորական Արաբները, քանի որ

Հ. Յ. Դ.

Գործ. մաս

ՊՕՍՆԱՅ «Զաւարեան» ենթակոմիտէի նախորդ ժողովի շարունակութիւնը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին:

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ"Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ
ՊՕՍՆԱՅ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ «Զաւարեան» ենթակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ «Վարանդեան» խումբի, 23 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «Վարանդեան» սրահին մէջ:

Կը նախագահէ Ընկ. ՀԱՃԿ ՍԷՐԷՆԿԻԼԷԱՆ, կը բանախօսէ Ընկ. ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՄԵԱՆ:

Երգ, նուագ, արտասանութիւն:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հոկտ. 23ին, Շաբաթ երեկոյ Գ. Քաղաքեսութեան շէնքին մէջ- Կը խօսի Ընկ. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

Վիէնէի մէջ Հոկտ 24ին, Սէրթլը կաթոլիկէ որահին մէջ: կը խօսի Ընկ. ՋԱՄԱԼԵԱՆ: Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ Հոկտ. 30ին: կը խօսի Ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

ՍԷՆԹ-ԷԹԻԷնի ՄԷՋ Հոկտ. 31ին: կը խօսի Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

քննիչ յանձնախումբ մը պիտի գայ Լոնտոնէն :

Ցամաք զրոյց կը չրջի թէ Պաղեստինը արքունի (անգլիական) գաղթավայրի մը պիտի վերածուի :

Յուցահանդէսը պիտի փակուի Նոյ. 26ին

Փարիզի միջազգային ցուցահանդէսը պիտի փակուի նոյեմբեր 26ին, համաձայն առեւտրական նախարարին յայտարարութեան, բայց կ'ուսումնասիրուի յառաջիկայ տարի վերաբանալու խնդիրը: Կարգ մը պետութիւններ հակառակ են վերաբացման. մանաւանդ Գերմանիա, Իտալիա եւ Պելժիա: Տրուած տեղեկութեանց համաձայն, պելժիական տաղաւարը քակուելով պիտի վերաշինուի Պելժիոյ մէջ : Գերմանացիներն ալ իրենց տաղաւարը քար առ քար պիտի փոխադրեն Նիւրէնպէրկ, հոն վերաշինելու համար: Ամերիկացիները կը վախնան որ եթէ Փարիզի ցուցահանդէսը չարունակուի, կրնայ ցիները կը վախնան որ եթէ Փարիզի ցուցահանդէսը չարունակուի, կրնայ վնասել Նիւ Եորքի համաշխարհային ցուցահանդէսին յաջողութեան (1939ին): Անգլիոյ մասնագէտները նոյնպէս կը վախնան որ Փարիզի ցուցահանդէսին երկարաձգումը վնասէ Կլասկոյի ցուցահանդէսին (1938): Այնպէս որ Ֆրանսայի համար գժուար է համոզել միւս պետութիւնները, ցուցահանդէսի երկարաձգման մասին :

ՋԱՆԱՖԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂՈՎ

Հիթլէր հաւանութիւն յայտնեց սինէմայի մը մէջ երեւալու: Շարժանկարը իր կեանքը պիտի ներկայացնէ, սկիզբէն մինչեւ Առաջնորդ հռչակուիլը :

ՍՈՒՆԿԸ ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԵԼՈՎ. ՄԵՌԱՒ վեց տարեկան տղայ մը, Լեւոնիկ Մարզարեան, Վիէնի մէջ: Հայրը Պ. Մկրտիչ Մարզարեան, գաշտէն սունկ հաւաքելով տուն կը բերէ, կ'եփուն եւ կ'ուտեն հոկտեմբեր 12ին: Բոլորն ալ կը թունաւորուին, եւ հակառակ բժշկական խնամքներու, Լեւոն կը փակէ աչքերը, երեք օր տանջուելէ վերջ: Ուրիշ ընտանիք մը եւս թունաւորուած է, բայց ժին ստացած ըլլալով նոյն սունկէն :

Ուրկէ՞ տարածուեցաւ սունկ ուտելու այս հիւանդութիւնը ...

ԻՏԱԼԻՈՑ ՄԷՋ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՎԵՐԱՄՈՒՏ սկսաւ նշանակալից արարք մը: Իւրաքանչիւր դպրոցի մէջ, ֆաշական կուսակցութեան մէկ անդամ եւ քահանայ մը ներկայ եղան վերամուտի արարողութեանց եւ ճառեր խօսեցան, իբրեւ նիթ ունենալով գինուորական եւ հայրենասիրական տեսութիւններ, նոյն ինքն Մուսոլինիի յանձնարարութեամբ: Այս առթիւ թերթերը կը չեչտեն թէ մանուկ Իտալացիները դպրոցին իսկ ծանօթացան արդի կեանքի երկու իրականութեանց,— պէնք եւ հայրենիք :

ՀԱԿԱՖԱՇԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՆՈՒՄԲ ՄԸ ԵՒՍ դատուեցաւ Իտալիոյ մէջ: Գլխաւոր ամբաստանեալը դատապարտուեցաւ 18 տարի բանտարկութեան, երկու հոգի՝ 14 տարուան, չորրորդ մը՝ 10 տարուան: Միւս ամբաստանեալները դատապարտուեցան 2 — 8 տարուան :

ԴՐՆՓԱԿ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԵՆԷ ՄԸ վերջ, Պուչ - տու - Ռօնի եղեռնագործ առեանը հինգ տարի բանտարկութեան դատապարտեց բժիշկ մը, Հօրաս Մէյա, որ 15 տարեկանէն վար մանուկներ լլկած էր, գիշերօթիկ հաստատութեան մը մէջ: Բժիշկը մինչեւ վերջը պնդեց թէ անմեղ է :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻՆ կը հեռագրեն թէ մահուան դատապարտուեցան վեց հոգագործական պաշտօնեաներ, որոնք ամբաստանուած էին իբրեւ խափանարարներ :

Պաշտօնանկ եղաւ Ռուխիմովիչ, ազգ. պաշտպանութեան գործավարը եւ իրեն յաջորդեց Պ. Միխայել Քականովիչ, որուն առաջին օգնականը պիտի ըլլայ Թեւոսեան (Հայ?) :

ԱՒՏՆին ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ մը փորձած առեն, գործիքը պայթեցաւ կրէնկթա փողոցի մէկ բնակարանին մէջ, դռնապանին յարկը: Տասնմէկ հոգի վիրաւորուեցան կամ այրեցան ծանրապէս եւ հիւանդանոց փոխադրուեցան :

ՀՐԵԱՑ ՓԱՍՏԱԲԱՆ մը, Էրնէսթ Պոխնէր, 64 տարեկան, շաբաթ առաւ-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՐՃԱՐԱՆ-ՃԱՇԱՐԱՆ

Sphinx

2, Rue Boutebrie, Paris(5)

Tél. Odeon 33—65. Մէթրօ St. Michel եւ Cluny

Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ ճաշեղ կերակուրներ

Անարատ օդի՝ տաք աղանդերներով (մէզէ):

Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն: դիւրամատչելի գին:

ՇՈՖԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

Ճաշարան ՁԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 – 78

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

"Paris-Moderne,,

S. A. R. L. *Fabrique de Confection Pour Dames*

51 Rue du Caire (Place du Caire) Paris (2e.)

Métro, Sentier, Rèaumur-Sebastopol Téléphone: Central 70—10

Մեր վաճառատան սեփական արհեստանոցին մէջ կը պատրաստենք խնամուած եւ արդիական ճաշակով կնոջական ամէն տեսակ Նագուստներ (robes, manteaux, jupes, blouses, chemisiers, եւայլն): Գաւառէն ղրկուած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

Fabrique de sous-vetements

ARAX

Parures, Combinaisons, Cache-sexe, Lacoste, Chemise sport, Chemisiers

Կը շինենք մեր սեփական արհեստանոցին մէջ կանոնց եւ արանց ձերմակեղէններ եւ շապիկներ, ամէն բցիկի գին, խնամեալ գործ, կ'ուղարկենք նմոյշներ contre remboursement *կը ստանձնենք ապսպրանքներ* gros et demi gros:

8 Rue de Tracy, Paris (2) R. C. Seine 658—084

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ_ՃԱՇԱՐԱՆ

Sphinx

2, Rue Boutebrie, Paris(5)

Tél. Odeon 33—65. Մէթրօ St. Michel եւ Cluny

Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ ճաշեղ կերակուրներ

Անարատ օդի՝ տաք աղանդերներով (մէզէ):

Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն: դիւրամատչելի գին:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

La Maison de la Photo

Կը լուսանկարենք անհատներու, հարսենեկան, խմբական, մանուկներու, ինքնութեան թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նրբութիւններով եւ գեղարուեստական ճաշակով: Ժամադրութեամբ ուղուած վայրի մէջ: Մեր լուսանկարչատունը իր մասնագիտութեամբ պատրաստած նկարներով եւ իր չափաւոր գիներով չունի հետաքրքրելու իր յարգելի յաճախորդները:

Դիմել ՎԱՂԱՐՇԻ, **50, Bld. Longchamp, Marseille**

Tél.: National 13-16

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD — 48 rue de la République — Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51

ORIENT LLOYD — 7 rue Auber, Paris — Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:

Յոժակներ՝ ամէն տեղի համար, Հայ ճամբորդներու համար

Ժամնաւոր գին: ընտիք Թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍԱՀԵԼԻ ՏՕՒՆ

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՓԷՄԱՆՋԻՍՏ ՌՈՒԲԻՆԻ

Ի Նպաստ Լիոնի Աղքատախնամի, 24 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.45ին, Գ. Թաղասետարանի սրահին մէջ, ՆՈՐ ԵՒ ՀԻՆ ՅԱՅՏԱԳՐՈՎ:

4—1

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի եւ Շրջանի Վասպուրականի Հայրենակից. Միութեան ցերեկոյթի պարահանդէսը տեղի կ'ունենայ 11 Նոյեմբերին Salle Pleyel *ի մէջ: կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը:*

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ՑԵՐԵԿՈՑԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ի ՆՊԱՍՏ ՇԱՎԻՒԻ ԴՊՐՈՑԻՆ

23 Հոկտեմբեր, կիրակի, ժամը 4 – 12 L'ECUSSON BLEUի սրահը

23, Rue du Côteau

Գեղարուեստական բաժին, կը ներկայացուի Պ. Նշան Պէշիկթաշլեանի «ՀԻԱՆԴՏԵՍԸ», Ծիծաղաշարժ դաւեշարը, կը նուագէ «ԵՓՐԱՏ» նուագախումբը: կերուխումը հայկական: ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ:

Օթոպիւս Թիւ 1, իջնել Մէրի: երկաթուղի՝ սէն Լազարէն:

Teinturiersներու ուշադրութեան

կ'ուզեմ գնել TEINTURIERS-PRESSINGի պատրաստ *խանութ մը բանուկ փողոցի վրայ: Դիմել «Ցառաջի» խմբագրատունը:*

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (ՃԱՐ 4)

ԹԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՒՈՒՄ

»»»» • ««««

ԺԹ.

Միւս առաւօտ Վարդանը զարթնեց շատ ուշ, որովհետեւ գիշերի մեծ մասը անց էր կացրել անքուն : Մի զաղանի ուրախութիւն փայլում էր նրա փոքր ինչ գունաթափ դէմքի վրայ: Նա տեսաւ, որ Պ. Դուդուկչեանը նոր օգայում չէ, միայն մի անկիւնում դրած էր նրա ճանապարհորդական խուրջինը: Ո՞ւր էր գնացել այդ մարդը:

Վարդանը հէնց առաջին օրից նկատեց, որ պարոնը մի անփորձ երիտասարդ էր, որին պէտք էր պահպանել եւ աչքից հեռու չը թողնել :

Ներքնում տանը ամէն ոք զբաղուած էր իր գործով: Աչօյի որդիները դեռ նացել էին իրանց գաշտային մշակութիւնները հոգալու: Ինքը ծերունի հայրը դուրս էր եկել որ տեսնէ, թէ ինչ են չինում որդիները:

— Հարսները զբաղուած էին տնային անտեսութիւնով: Ոչ ոք անգործ չէր: Միայն Հայրապետը մնացել էր տանը: Նա յարմար ժամանակ համարեց մտնել Վարդանի մօտ, մտածելով , դուցէ նրանից մի բացատրութիւն կը լսէ Լալայի մասին եւ առիթ կ'ունենայ քրոջ մասին խօսելու: Նրա միւս եղբայրները, բացի Ասլոից, այլ եւս Լալայի մասին չէին մտածում, եւ համարեա մոռացել էին թէ ինչ վրտանգ է սպասում նրան Փիւրտ քէկից :

Նրանք թողել էին Լալային իր բախտին, կրկնելով այն ճակատագրական խօսքը, թէ ինչ որ Աստուած կամեցել է, այն կը լինի: Հայրը դեռ ոչինչ լսած չէր: Նա մտածում էր ըստուգել Թոմաս էֆէնտու անցեալը, որին համարում էր իր Լալային ապագայ փեսան :

Երբ Հայրապետը մտաւ օդան, Վարդանը հարցրեց նրանից.

— Ո՞ւր է գնացել իմ նոր ընկերը:

Հայրապետը հասկանալով , որ Պ. Դուդուկչեանի մասին է հարցը - նում, պատասխանեց .

— Զարմանալի մարդ է այդ քո նոր ընկերը, վաղ առաւօտեան, դեռ արեւը չը ծագած, վեր կացաւ, երկայն հոչիկները հագաւ, առանց լուացուելու, առանց սանդրուելու, եւ առանց նախաճաշիկ ուտելու, իր ծանր գաւազանը վեր առեց, եւ անից դուրս գը - նաց: Մենք հարցրինք, ո՞ւր ես գնում- նա ոչինչ չը պատասխանեց, գլուխը շարժեց եւ հեռացաւ :

— Ո՞ւր գնաց, հարցրեց Վարդանը անհամբերութեամբ :

— Զը գիտեմ, միայն ես գիւղի մէջ տեսայ, նա հանդիպեց մի կիսամերկ եւ ոտաբոպիկ աղջկայ, որ գնում էր դեպի Ջուր բերելու. « Ինչո՞ւ ես այսպէս հագնուել, հարցրեց նա աղ - ջկանից, քո հասակում անվայելուչ է այսպէս հագնուել» :

Աղջիկը պատասխանեց թէ իր ծնողները աղքատ մարդիկ են: Նա հանեց իր քսակից մի ոսկի եւ տուեց աղքատ աղջկան: Ես կարծում եմ, Վարդան , այդ վերջին դրամն էր որ նա ունէր :

— Կարելի էր, պատասխանեց Վարդանը մտայուղութեան մէջ ,— բայց յետոյ ո՞ւր գնաց :

— Ցետոյ մօտեցաւ նա մի խումբ գիւղացիների, որ նոր էին դուրս եկել ժամից, եւ հաւաքուած եկեղեցու դըրանը, խօսում էին հարկերի բաժան - ման վրայ :

Նա խօսակցութեան մէջ մտաւ եւ սկսեց բացատրել գիւղացիներին թէ նրանք վճարում են կառավարութեան - նը աւելի քան պէտք է վճարել, բայց իրանց հասարակական գործերի մա - սին ամենեւին հոգ չեն տանում :

(Շար.)

ՐԱՖՖԻ

ՓՆՏՈՒԵՑՔ եւ ԿԱՐԴԱՑՔ

ԵՐԳԱՐԱՆԻ՝ «ՄԵՂՈՒ»

փարիզի եւ շրջանի Ցառաջի ջրատար Գ. ՔԱՅԼԵԱՆ

ԳԱՅԼԷ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ՕՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՐՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
20
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
20 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3555

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՔԷՄԱԼԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ» ԵՒ ՈՉ-ԹՈՒՔԵՐԸ

կարեւոր գիրք մը լոյս տեսաւ այս օրերս, — «Լը Քէմալիզմ» (Քէմալականութիւնը) : Հեղինակը՝ Թէքին Ալփ,— համաթքական չարժման ամէնէն հեղինակաւոր դէմքերէն մէկը : Ծառայած է Պ. Խ. Խռիօ, նախագահ երեսփ. ժողովի, նախկին վարչապետ, քաղաքապետ - երեսփոխանը՝ Լիոնի :

Ինչպէս անունն ալ կը բացատրէ, այս մեծադիր հատորը — մօտ 300 էջ — կը ներկայացնէ քէմալական չարժման վարդապետութիւնը, պարզելով անոր յեղափոխական - ազգային գործունէութենէն մինչեւ քաղաքական, ընկերային եւ տնտեսական աշխարհահայեացքը: Այս տեսակէտով ալ, ունի բացառիկ արժէք :

Առաջին անգամ է որ թուրք հեղինակ մը կը փորձէ օսար լեզուով չափուիլ այս դեանին վրայ, համանման եւրոպական հրատարակութեանց հետ :

Անշուշտ գիրքը սահմանուած է քարոզչական նպատակներու, եւ իրրեւ այդպիսին որոշ դեր պիտի կատարէ Եւրոպայի հանրային կարծիքին վրայ, որ չափազանց քնքոյշ տրամադրութիւններ կը տնուցանէ նոր Թուրքիոյ հանդէպ: Վկայ՝ նոյն ինքն Պ. Խռիօ, իր այնքան հաճոյակատար յառաջաբանով :

Մանաւանդ որ, ինչպէս Թուրքիոյ լեզուաբանական վերջին համագումարին մէջ ալ հաստատուեցաւ, նոյնիսկ ականաւոր գիտնականներ սկսեր են վերադնահատե՛լ իրենց տեսութիւնները, վճռելի դարձնել իրենց իսկ հեղինակութիւնները, ապացուցանելու համար թէ մարդկային քաղաքակրթութեան եթէ ոչ հիմնադիրները, գոնէ յառաջապահները եղած են Թուրքերը ...

Երէկ՝ միայն քաղաքականութիւնը ծախու էր, իր մամուլով եւ բեմերով: Այսօր դիտութիւնն ալ վաճառքի հանուած է թրքական չուկային վրայ, որ միշտ բանուկ է եւ առատածախ :

×

Անցնելով Թէքին Ալփի գրքին, ըսենք, անմիջապէս, թէ ուշադրութեան արժանի է մանաւանդ հայկական տեսակէտով :

Քաղաքական եւ գիտական տեսութիւններէն վերջ, հեղինակը, իրրեւ եղրակացութիւն, մեզի կը ներկայացնէ «Նախատեսութիւններ», որոնք չատ կը յիշեցնեն Բաֆֆիի «Խենթ»ը՝ իր պատմական երազով :

Ա.յդ նախատեսութիւնները կ'ըլլան մօտաւոր ապագայի մը համար.— 1942 սեպտեմբեր 15, որ քանմամեակին է Թրքական հանրապետութեան: Եւ գրագէտ մըն է, Եագուպ Գատրի, նախատեսութեանց հեղինակը, իր մէկ վէպով, «Անգարա»:

Կրնաք վարդագոյն երազներ կոչել այդ բոլորը: Բայց, խոստովանեցէք որ այսպիսի նախատեսութեան մը յղացումն անգամ նշանակալից է, իրրեւ երեւոյթ :

×

Այլապէս չահեկան գլուխ մը կը կազմէ փոքրամասնութեանց խնդիրը, եւ այդ է որ կ'ուզինք ծանօթացնել այսօր :

Ամէն անգամ որ Թրքական իշխանութիւնը իր Թաթը կ'երկարէ ոչ-Թուրք համայնքներու ազգ. հաստատութեանց վրայ, յանուն զանազան օրէնքներու, մենք միշտ կը բացատրենք թէ այդ բոլորը կը ձգտին միեւնոյն նպատակին,— վերջնապէս փուչիացնել, ձուլել փոքրամասնութիւնները:

Եւ կը գտնուին բարեմիտ մարդիկ, որ դիտել կուտան թէ ամէն բան սեւ կը տեսնենք, թէ այդ բոլորը հետեւանք են Թրքական պետութեան աշխարհականացման եւ արդիացման, եւ թէ ուրիշ կերպ չի-կրնար ըլլալ :

Արդ, ահա Թէքին Ալփ ինք ընդամէնը 4 – 5 էջի մէջ կը լուծէ այդ հարցը, փարատելով բոլոր պատրանքները :

Թուրք հեղինակը մասնաւոր գլուխի մը մէջ կը պարզէ «ազգին քէմալական ըմբռնումը» (էջ 251 — 271) : Իրրեւ եղրակացութիւն, չօշափելով Թուրքիոյ օսար զաղութներուն եւ ազգային փոքրամասնութեանց խնդիրը, ահա թէ ինչ կը գրէ, առանց որ եւ է վերապահութեան .

— «Գալով ազգային փոքրամասնութեանց հարցին, էէմալականն Թուրքիան երբեք չէ ընդունած այդ սկզբունքը: Նոր Թուրքիան իր հաղաքացիները կը նանչնայ միայն իրրեւ Թուրքեր: Անոնք որ գեղով թուրք չեն, կրնան ըլլալ կամ դառնալ իւրացնելով անոնք մշակոյթը: Եթէ այսօր նոր Թուրքիան, իրրեւ մնացորդ անցեալի հանի մը հարիւր հազար հաղաքացիներ կը համրէ որոնք տակաւին չեն իւրացուցած քրիստական մշակոյթը, ստոյգ է որ անոնք ալ իւրացնելու գոյութիւն պիտի չունենան հանի մը տասնեակ տարի վերջը: Քէմալական վարչածեւը հաստատուած է ազգային միութեան վրայ: Անոնք որ չեն ուզեր իրենք զիրենք դուրս ձգել ազգային հաւաքականութեան եւ միութեան քարիքներէն, չեն կրնար խուսափիլ միացումէն՝ իւրացնելով մշակոյթը »:

Քանի որ գիրքը յատկացուած է եւրոպացի ընթերցողներու, չարունակութեան մէջ հեղինակը մէջբերել կուտայ Թէ «Թուրք ազգային մշակոյթը իւրացնել՝ չի նշանակեր հրաժարիլ քրիստական, լազգական, հայկական կամ հրէական առանձնայատկութիւններէն»: Ու կը յիշէ արեւմտեան մեծ երկիրներու օրինակը :

Բայց, պարզ վակագիծ մըն է այդ, յանգելու համար նոյն եզրակացութեան, — ոչ մէկ փոքրամասնութիւն :

Դեռ աւելի բացորոշ խոստովանութիւն մը:

Ցիշելով Լոզանի դաշնագիրը, որ տրամադրութիւններ կը պարունակէ փոքրամասնութեանց պաշտպանութեան մասին, Թէքին Ալփ կը յայտարարէ .

— «Ընմէր ինչօնիւ տրամադրութիւն յայտնեց երկու ձեռքով ստորագրելու այդ հատուածները, որովհետեւ շատ լաւ գիտէր որ անոնք մեռեալ տառ պիտի մնան, թէ էէմալական յեղափոխութիւնը անվաւեր եւ անգործադրելի պիտի դարձնէր զանոնք »:

Դեռ պիտի Թղթատենք այս գիրքը :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՀՈՒՍԱՐՍԱՓԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

ԱՆՎԵՐՋ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄՆԵՐ ԵՒ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— ՀԱՑ ՄԸՆ ԱԼ ԿԸ ՎԻ - ՐԱՒՈՐՈՒԻ.— ՄԻՒՖԹԻՆ ԻՏԱԼԻԱ՞Ն ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՑ :

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն.— *Միւֆթիին վախուտը չդադրեցուց Արաբներու ահաբեկչական գործունէութիւնը որ կը տարածուի ամբողջ երկրին մէջ: Հոկտեմբեր 18ին չարք մը նոր յարձակումներ կատարուեցան Երուսաղէմի եւ Հայֆայի մէջ: Հրէական հանրակառք մը յարձակում կրեց Երուսաղէմի կեդրոնին մէջ: Վախտունի չափ գնդակներ արձակուեցան, վիրաւորուելով 9 հոգի: Հրեայ մը դաշունահար սպաննուեցաւ հրէական թաղին մէջ: Ուրիշ Հրեայի մը դիակը գտնուեցաւ Հայֆայի մէջ : Մարդը խեղդուած էր: Արաբի մը դիակը գտնուեցաւ Երուսաղէմի հին քաղաքամասին մէջ :*

Նոյն օրը բուռն կռիւ մը տեղի ունեցաւ քանի մը հարիւր Հրեաներու եւ Արաբներու միջեւ, Հայֆա-Սաֆէտ ճամբուն վրայ: Գնդակներ պարպուեցան եւ ռումբեր արձակուեցան: Կռիւը տեւեց երկու ժամ: Ռումբեր նետուեցան նաեւ Եաֆայի մէջ, մանաւորապէս ոստիկանական պահականոցին վրայ: Կառավարութիւնը Հրեաներուն ապղարարեց թէ վճանգաւոր է Եաֆա երթալ : Ոստիկանութիւնը եւ օդուժը հատաքարար կ'աշխատին պահպանել բարեկարգութիւնը :

Ոստիկանութիւնը ուժանակով պայթեցուց տուները այն Արաբներուն ո - րոնք յարձակած էին հանրակառքի մը վրայ: Նախապէս դուրս հանուեցան դիւղացիները :

Երուսաղէմի մէջ հայ լուսանկարիչ մը, որ տարբուշ դրած էր, վիրաւորուեցաւ, Արաբ կարծուելով : Անցեալ տարուան խռովութիւններէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով անդլիացի ոստիկանները սաղաւարտ կը գործածեն :

**** Արաբական հրոսախումբ մը յարձակեցաւ Ցահարիայի ոստիկանական պահականոցին վրայ: Երուսաղէմի մէջ Արաբ մը սպաննուեցաւ, իբրեւ անդ - լիական գործակալ :*

Ջինուորական իշխանութիւնը 5000 ոսկի տուգանքի դատապարտեց Լիտաայի բնակիչները, օդակայանին հրկիզման հետեւանքով :

**** « Տէյլի Հէրըլտ »ի (աշխատաւորական) թղթակիցը կը գրէ թէ Երուսաղէմի միւֆթին, որ այժմ Սուրիա ապաստանած է կը խորհի Իտալիա անցնիլ, Իտալիոյ աջակցութիւնը ապահովելու համար Մեծն Բրիտանիոյ դէմ : Նոյն աղբիւրին համաձայն, միւֆթին անձամբ պիտի տեսակցի Մուսոլինիի հետ :*

Ֆրանսական կառավարութիւնը նկատելով որ Երուսաղէմի միւֆթին իր հոգատարութեան ենթակայ երկիր մը մտած է առանց անցագրի, սկսաւ քննել խնդիրը, հատատելու համար թէ կրնա՞յ մնալ: Որոշում տրուած չէ տակաւին :

Արաբական կոմիտէին պահանջները

Միւֆթին Երուսաղէմի մզկիթէն փախչելէ առաջ հեռաձայ յայտարարութիւններ ըրած է « Փառի - Սուար»ի թղթակցին, յանուն արաբական կոմիտէին .

— Պաղեստինի ժողովուրդը երբէք պիտի չընդունի երկրին բաժանումը եւ երկու պետութեանց հաստատումը: Եթէ հրէական խնդիր մը կայ Եւրոպայի մէջ, արդար չէ որ երկու հազար տարուան պատմական տարաժամ յիշատակներու հիման վրայ այդ հարցը լուծեն ի վնաս Արաբներուն: Մենք միակ տէրը եղած ենք այս երկրին, 13 դարէ ի վեր եւ վճռած ենք մնալ: Որեւէ միջին կարգադրութիւն չի կրնար գոհացնել մեզ: Մենք կը պահանջենք բացարձակ անկախութիւն, որուն չնորհիւ պիտի կրնանք վերջ տալ սիոնականներու արշաւանքին: Անգլիոյ կողմէ Հրեաներուն տրուած խոստումները չեն հետաքրքրեր մեզ: Անգլիա չէրկրնար խոստանալ բան մը որ իրեն չի պատկանիր.— մեր երկիրը: Բայց Անգլիացիները Թող զգուշանան: Այն քաղաքականութիւնը զոր կը հետապնդեն Պաղեստինի մէջ, սկսած է պղեղնել ոչ միայն Պաղեստինի , այլեւ բոլոր արաբական երկիրներու եւ բովանդակ իսլամ աշխարհին համակրանքը: Պլուտանի վերջին ժողովին մէջ, բոլոր արաբական երկիրներու, Իրաքի, Եգիպտոսի, Սուրիոյ եւ Արաբիոյ ներկայացուցիչները իրենց համերաշխութիւնը յայտնեցին մեր դատին եւ աջակցութիւն խոստացան: Ես չեմ կարծեր Թէ Անգլիացիները մինչեւ ծայրը կրնան երթալ, իրենց դէմ հանելով ամբողջ արաբական աշխարհը: Եթէ փորձեն, չարաչար պիտի զղջան: Անգլիան մինակ չէ աշխարհի մէջ: Ամենահարուստն Ալլահ պիտի օգնէ մեզի :

«Գիպսական Հայկ» (?) եւ Պաղեստինի դեպքերը

Պաղեստինի հրեայ Թերթերէն «Տաւար» մանրամասնութիւններ կը հաղորդէ խորհրդաւոր մարդու մը անձին չուրջ, որու մասին անդլիերէն Թերթի մը մէջ ըսուած է Թէ «աջ բազուկը» եղած էր Ֆաշզի էլ Քաուքճիի եւ չարունակած էր գործադրել ահաբեկիչները: Համաձայն «Տաւար»ի տեղեկութիւններուն, «Ճորճ Հայկ » անունով Հայ մըն է ան, որ ինքզինքը կը կոչէ «պղտպէտ Հայկ » եւ ունի ծանօթ է «Գայլ » անունով: Այս մարդը ծնած է Սուրիա, օսար լեգէոնի մէջ: Տիւրզիներ ապստամբութեան առեն դասալիք եղած է եւ անցած ըմբոստներու կողմը: Ըմբոստութիւնը զսպուելէ վերջ, անցած է Ամերիկա, զինուորագրուած Միացեալ Նահանգներու բանակին եւ դարձած ամերիկեան քաղաքացի :

Պաղեստինեան խռովութեան վերջին ամիսներուն Հայը մտցած է Ֆաշզի Քաուքճիի, որուն ծանօթ էր Տիւրզիներու ապստամբութեան առենէն: Անոր գործունէութիւնը կը կայանայ զլխաւորապէս Սուրիայէն դէպի Պաղեստին զէնք փոխադրելու, զինագործներ պատրաստելու եւ կատարելագործուած ռումբեր պատրաստելու մէջ :

»»»» • ««««

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հեռագրեն Թէ կառավարութիւնը մասնաւոր հրամանագիր մը հրատարակեց, քուէարկութեան իրաւունք տալով աքսորականներուն: Այս իրաւունքը պիտի չվայելեն անոնք որ բանտարկուած են կամ արգելափակուած ժամանակիր աշխատանքի կայաններու մէջ, ոչ ալ անոնք որ դատական վճիռով զրկուած են քաղաքացիական իրաւունքներէ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՁԱՑՆ ԲՌՆԵԼ »

Ի՞նչ կը նշանակէ «ձայն բռնել » : Միթէ՞ կարելի է ձայնը բռնել : Մեր ֆիմուշ բանաստեղծը, Պետրոս Դուրեան, կը հարցնէր գերեզմանի մը վրայ· «Միթէ՞ կը թաղուի նաւագայթը» : Արդ, նաւագայթ եւ ձայն անշօշափելի են եւ անբռնաբարելի : Կը յիշեմ Սիպիլի մէկ ռտանաւորը, ուր կը նկարագրուի փորձ մը արեւին նաւագայթը բռնելու :

Բայց եւ այնպէս կարելի է բռնել ձայնը :

Իմ հօրեղբայրս, նշանաւոր Պապա Համբարձումին աշակերտներէն տաղանդաւոր երաժիշտ մը, մեզի կը սորվեցնէր թէ ի՛նչպէս կը բռնեն ձայնը :

Իրականին մէջ մենք, բզեզները, «ձայն բռնող» կը կոչուէինք գիւղին եկեղեցիին մէջ: Երբ տիրացուն դանճ մը կ'երգէր, մենք կը բռնէինք ձայնին պչէն, ու կ'երկնցնէինք, մինչեւ որ տիրացուն առնէր ձայնը եւ շարունակէր : Ասոր օգուտը երկուէ էր,— նախ ձայնացոյցի (տիապազօն) դեր կը կատարէինք եւ տիրացուն չէր մոռնար իր ձայնը, երկրորդ կ'երկարէինք շունչ - կարօտ երգիչին ձայնը, իրար կը կարէինք ձայնական նախադասութիւնները: Բարդ գործողութիւն մը պիտի թուի ձեզի, բայց այդպէս չէ: Մեղուի երաժշտութիւն, եւ ոչ ուրիշ բան: Փոխանակ տր՛զզզ ընելու, ո՛ւռ - ո՛ւռ - ո՛ւռ պիտի ընէք:

Տիրացուն կ'երգէ ·

— Խորհո՛ւռ ...

Մենք ալ·

— Ո՛ւռ - ո՛ւռ ...

Տիրացուն·— Հո՛ւռ ...

Մենք·— Ո՛ւռ - ո՛ւռ ...

Այսինքն ձայնը կը բռնենք, նորէն իրեն կը յանձնենք:

Կը յիշեմ հօրեղբօրս բարկահայեր պռոշտալը ·

— Ծո՛, ձայն բռնէ՛ ...

եկեղեցւոյ գունաւոր շապիկներուն մէջ թաղուած, խունկիհոտէն գինովցած, երբեմն կը մոռնայինք մեր դերը ու կը մտածէինք եկեղեցւոյն բակին մէջ հասունցող կեռասներուն վրայ : Յանկարծ·

— Ձայն բռնէ՛, լակո՛տ :

Երբ հունը տանէր մեզ, կ'ըսէր·

— Փայտ մը, ծայրն ալ դդում մը, եւ մարդու անուն են դրեր: Ձայն բռնել մը անգամ չի գիտեր :

Իսկ մենք, սարսափահար որ շապիկը կը պատռէ կը հանէ մեր կռնակէն, կը տզտզացնէինք·

— Ո՛ւռ ո՛ւռ ...

×

Հիմա Խորհրդային Երկրին մէջ , **168** միլիոն բնակչութիւն ձայն բռնող է դարձեր: Մեծ տիրացուն, Ստալին, կ'երգէ, եւ Մոսկուայէն մինչեւ Երեւան, բանաստեղծն ու հաղաֆագէտը, բոլո՛րը, ձայն բռնած են դղռահար · — Ո՛ւռ - ո՛ւռ ...

Որովհետեւ Ստալին շատ չի նմաճիր հօրեղբօրս,— եթէ ան շապիկը կը պատռէր կը հանէր մեր կռնակէն, ան կրնայ մորթը ֆշել հանել երեւանցի տիրացուներուն կռնակէն : Ահա թէ ինչո՛ւ բոլորը ձայն բռնած են հիմա Մոսկովիտանի մէջ: Միայն թէ Ստալինի ձայնը բռնուելիք ձայն չէ, եւ կարմիր հագած տիրացուները շըւարած են, ամէն ձայն կը փորձեն , չեն կրնար դարձեալ հանելի երեւալ մեծ տիրացուին, Ստալինի, եղբայր ի մարքսիզմ :

ԱՐԱՋ

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի նաւահանգիստի բանուորներու մէջ հանգանակուած — Ցակոբ եւ Շամբրամ 53
Հոկտ. 19ի դումարը՝ 6263

Ընդհ. դումար՝ 6316

ՅԱՆՁՈՒԱԿ.— Երէկ սխալմամբ կրկնուած էր **45** թիւը :

ԳԱՒԱՌԻ ՄԷՋ ԱԼ ԿԸ ՑԵՏԱԶԳՈՒԻ ԶԻՆՈՒՈՐՑՈՒՆԵՐՈՒ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Սէն էթիէն, 18 հոկտեմբեր (Յառաջ).— Հայ զինուորցուները, որոնք կոչնագիր ստացած էին հոկտեմբեր 20ին մեկնելու համար, պատերազմական նախարարութենէն եկած նոր հրամանագրի մը համաձայն պիտի մեկնին նոյեմբեր 2ին: Ոմանք ալ պայմանաժամ ստացած են մինչեւ նոյեմբեր 5: Այս կարգադրութիւնը կը վերաբերի միայն Հայերու, ինչպէս կը հաւաստէ ոստիկան - զօրքի հրամանատարը: Անոնք որ անցեալ չաբթու վերջերը իրենց գործը վերջնապէս ձգած եւ մեկնումի պատրաստուած էին, այժմ անդործ պիտի մնան 10 — 15 օր :

Գաղութից մէջ կը խօսին կարօտ զինուորներու ընտանիքներուն օգնութեան անտուկի մը մասին: Տրամադրութիւնները լաւ են եւ կը յուսանք Թէ մեծ յաջողութիւն պիտի գտնէ այս ձեռնարկը :

Վիէն, 18 հոկտեմբեր (Յառաջ).— Երէկ, 17 հոկտեմբեր ոստիկանութենէն հաղորդուեցաւ Թէ այն զինուորցուները որոնք մեկնելու կոչնագիր ստացած էին հոկտեմբեր 20ի համար, պէտք չէ ճամբայ ելլեն, ցնոր անօրինութիւն : Այսօր « Յառաջ »ի կողմէ ներկայացայ եւ տեղեկութիւններ խնդրելի : Կրընոպլէն հեռագիր մը կարգացին, որ կը հրահանգէ հայ զինուորցուներուն չմեկնիլ մինչեւ նոր կարգադրութիւն: Ուրիշ ոչ մէկ մանրամասնութիւն: Այս պարագան անստուգութեան մատնած է մեզ: Կանչուածները 20 — 21 տարեկան զինուորցուներն են :

Նահանգային ընտրութեանց ազդեցութիւնը

Ինչպէս բացատրած էինք երէկ, նահանգային ընտրութեանց վերջին արդիւնքը նպաստաւոր է օրուան կառավարութեան: Կը թուի Թէ երկիրը արդէն չէ ոչ դէպի ծայրագոյն ձախ, ոչ ալ ծայրագոյն աջ հակելու : Արմատականները թէեւ 68 աթոռ կորնցուցին, բայց կը պահեն մեծամասնութիւնը՝ նահանգային խորհուրդներու մեծ մասին մէջ: Համադրմամբ 1525 անդամներէն 645ը արմատական են: Իրենց կորուստները մեծ մասով եղած են ի նպաստ ընկերվարականներու եւ համայնավարներու: Առաջինները 71 նոր աթոռներ չահեցան, մէւսները՝ 31:

Ընտրութեանց վերջնական արդիւնքին տակիւ, վարչապետ Պ. Շօթան յայտարարեց .

— Երկիրը իր վստահութիւնը յայտնեց ժողովրդական ճակատի կառավարութեան՝ արմատական դեկավարութեամբ :

Համայնավարները մեծ մասով չահեցան հիւսիսային Ֆրանսայի մէջ: կեդրոնի եւ ալճակոդմեան հռասնքները չկրցան մեծ յաջողութիւններ չահիլ անոր համար որ համեմատական ընտրութեանց առեն չէին համաձայնած միեւնոյն թեկնածուին վրայ, ինչպէս ըրին ձախերը: Ծայրագոյն ալճերէն գնդ. սը լա Ռոք հաղիւ կրցաւ 4ին 14ի բարձրացնել իր պատգամաւորներուն թիւը, իսկ Տօրիոլի կուսակցութիւնը չահեցաւ երկու աթոռ, նախորդ մեկնին վրայ:

Ես որոշեցի մի քանի տարի, իհարկե, հեռու մնալ գրական աշխատանքից, որպեսզի ինձ համար պարզ դառնա՝ ինձ մոտ գրական ընդունակություն կա՞, թե ոչ։ Ես ուզում էի ինձ համար պարզել, թե ինչ է ինձ համար գրականությունը՝ ծանր պարտականությո՞ւն, թե՞ հաճելի զբաղմունք։ Ես ուզում էի ինձ համար պարզել, թե ինչ է ինձ համար գրականությունը՝ ծանր պարտականությո՞ւն, թե՞ հաճելի զբաղմունք։

ԼՈՒՍԱԿԱՐՄԻՐ

(ՎԻՊ ԺԱՍՈՒՆԱԿԻՑ ԽԵՆԱՐԻՀ)

»»» • ‹‹‹‹

Լուսիկ Ժամուն ասաղաղաղ էր տեղ-տեղ մնացած ձյունի վրա։ Ամպերը ցածր էին իջել, ու ամեն ինչ մի մոխրագույն ծածկոցի տակ էր թաղված։ Ոչ մի ուրիշ ժամանակ Լուսիկ այդքան չէր զգացել իր միայնությունը, որքան այդ օրը։ Ամեն ինչ ասես կուզենար տալ, որ մի հոգի գար, մի հոգի, որ նրա հետ խոսեր, նրան մխիթարեր։ Բայց ոչ ոք չկար։ Ամբողջ առավոտը նա նստել էր պատուհանի մոտ, ու նրա աչքերը անդադար հառված էին դեպի ճանապարհը։ Ամեն անգամ, որ հեռվում մի սև կետ էր երևում, Լուսիկի սիրտը սկսում էր ուժեղ բաբախել։ Նա կարծում էր, թե Վարդանն է գալիս։ Բայց հետո կետը մեծանում էր, ու նա տեսնում էր, որ դա ոչ թե Վարդանն է, այլ ուրիշ մեկը։

Ճաշի ժամանակ Լուսիկի մայրը նրան ասաց.

— Ես գնում, տեր փոքրածեռ հիվանդին տեսնեմ, — ասաց նա, — մի քիչ էլ կնստես, մինչև որ ես գամ։ Ես շուտ կգամ։

Լուսիկը մի բան չպատասխանեց։ Նա միայն գլխով արեց, որ հասկացել է։ Մայրը հագավ իր տաք շորերը, վերցրեց ձեռքը մի մեծ զամբյուղ և դուրս եկավ։

Լուսիկը մնաց միայնակ։ Նա նորից նստեց պատուհանի մոտ և սկսեց նայել ճանապարհին։ Ամեն անգամ, որ հեռվում մի սև կետ էր երևում, նա կարծում էր, թե Վարդանն է գալիս։ Բայց հետո կետը մեծանում էր, ու նա տեսնում էր, որ դա ոչ թե Վարդանն է, այլ ուրիշ մեկը։

Ժամանակը շատ դանդաղ էր անցնում։ Լուսիկը սկսեց ձանձրանալ։ Նա վեր կացավ պատուհանի մոտից, գնաց սենյակի մյուս անկյունը, նստեց մի աթոռի վրա և սկսեց մտածել։ Նա մտածում էր Վարդանի մասին։ Ինչո՞ւ նա այդքան երկար ժամանակ չի գալիս։ Գուցե նա հիվանդացե՞լ է։ Գուցե նրան ինչ-որ դժբախտություն է պատահե՞լ։ Լուսիկը չգիտեր, թե ինչ մտածի։ Նա միայն զգում էր, որ իր սիրտը ավելի ուժեղ է բաբախում, քան սովորաբար։

Ժամանակը շարունակ անցնում էր։ Լուսիկը նայեց ժամացույցին։ Ժամացույցը ցույց էր տալիս երեք։ Մայրը դեռ չէր վերադարձել։ Լուսիկը նորից նստեց պատուհանի մոտ և սկսեց նայել ճանապարհին։ Ամեն անգամ, որ հեռվում մի սև կետ էր երևում, նա կարծում էր, թե Վարդանն է գալիս։ Բայց հետո կետը մեծանում էր, ու նա տեսնում էր, որ դա ոչ թե Վարդանն է, այլ ուրիշ մեկը։

Ժամանակը շարունակ անցնում էր

ԵՐԵԿ ՆՈՐԷՆ ՔՆՆՈՒԹԵՑԱԻ ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

»»» • ««

Քառատո՛ւն հազար թէ 110,000

Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը նոր նիստ մը գումարեց երէկ, երեքշաբթի, նախագահութեամբ Պ. Իսընի : Օրակարգի գլխաւոր կէտը դիմումն էր կամաւորները եւ կանչելու պահանջը, որուն վրայ կը պնդեն Անգլիա եւ Ֆրանսա, մինչ Իտալիա եւ Գերմանիա կ'առաջարկեն նախ ճանչնալ Զօր. Ֆրանքոյի պատերազմիկի հանգամանքը: Ակէկ պատ, երկու կառավարութիւնները կը պահանջեն որ հաւասար թիւով օտար կամաւորներ եւ կանչուին Սպանիոյ երկու ճակատներէն :

Կացութիւնը շատ լուրջ է, ինչպէս բացատրած ենք արդէն: Եթէ համաձայնութիւն չգոյանայ, Անգլիա եւ Ֆրանսա իրենք կրկին պատ պիտի դան անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնելու :

**** Իտալական կառավարութիւնը պաշտօնապէս կը հաստատէ, առաջին անգամ ըլլալով, թէ միայն 40.000 իտալացի կամաւորներ կը գտնուին Սպանիոյ մէջ: Այս առթիւ հրատարակուած դեկոյցը դիտել կուտայ թէ մահացածին թիւերը կը հրատարակուին արտաստմանի մէջ, «պատերազմի հոգեբանութիւնը ստեղծելու համար»: Եւ կը բողոքէ Լոյտ Ճորճի դէմ, որ նոյնպէս աւելի հաշուած էր կամաւորներուն թիւը: Իսկ Սպանիոյ հանրապետական կառավարութիւնը 110.000 կը հաշուէ իտալացի ռազմիկները :*

Նոր հետապնդումներ
Զօր. Միլլերի անհետացման առթիւ

Դատական իշխանութիւնը որոշեց մղում տալ Զօր. Միլլերի անհետացման առթիւ բացուած քննութեան, նկատի առնելով կարգ մը յայտնութիւններ : Տեղական թերթերը կը գրեն թէ օտար պաղտնի կազմակերպութիւն մը երեան հանուած է, վերջին խուզարկութեանց հետեւանքով: Այս առթիւ նորէն պիտի քննուին հին դէպքեր, սկսելով Զօր. Կուտեպովի առեւանգումէն : 1934 Սեպտեմբեր 30ին ռումբ մը դրուած էր ռուս նախկին ռազմիկներու միութեան դրան առջեւ: Այս խնդիրն ալ կը քննուի : Առջի օր կարեւոր խուզարկութիւններ կատարուեցան Տիւրանթօն փողոցին մէջ, թիւ 44 եւ 46, ուր կը բնակին 40ի չափ Ռուսեր: Այս առթիւ շատ մը թուղթեր բռնուեցան :

ՋԱՆԱՑԱՆ ԼՈՒԻԲԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՀԱԲԵԿՈՒՄՆԵՐԸ միջազգային գործոդութեամբ զսպելու համար, ծրագիր մը մշակուած էր երկու տարի առաջ, Ալեքսանտր Թագաւորին սպանութեան առթիւ: Պետութիւնները նորէն ժողովի հրաւիրուած են նոյեմբեր 1ին, վերջնապէս քննելու համար առաջարկուած միջոցները :

ՋԵՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ կը շարունակէ իր հետապնդումները հիթլէրական կազմակերպութեանց մէջ, միասեռականութեան դէպքին առթիւ: Արդէն իսկ ձերբակալուած կամ հարցաքննուած են 75 երիտասարդներ: Ուրիշ հարցի մը առթիւ դերման երեսփոխաններ ալ ձերբակալուած ըլլալով, դերմանական մամուլը կրակ կը տեղայ Զեխերուն դէմ: Վերջերս չատ լարուած են երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները :

ՆԿԻԻՍԸ դատ բացաւ անգլիական անթելի ընկերութեան մը դէմ, 10000 ոսկի պահանջելով պայմանագրի մը առթիւ: Ընկերութիւնը չի ժխտեր պայմանագիրը, բայց Հայիլէ Սէլասիէ իբրեւ Եթովպիոյ կայսր տասրապրած ըլլալով, դատարանը անհրաժեշտ դատ նախ ճշդել դահընկէց արքային իրաւական հանգամանքը :

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՇՐՋՈՒՆ ԽՈՒՄԲԵՐԸ, որոնք նոր կազմուեցան, արդէն գործի ձեռնարկած են, կասկածելի օտարականները հետապնդելու համար մարզի երկրին եւ մասնաւորապէս Փարիզի մէջ:

ՁԱՓՈՆՑիՆԵՐԸ չարունակելով իրենց յաջողաղացութիւնը հիւս. Ձինաստանի մէջ, Հօնանի նահանգը մտան: Կռիւները կը չարունակուին կատաղօրէն :

ԻՏԱԼԻՈՑ ԵՒ ՁԱՓՈՆԻ միջեւ քաղաքական դաշնագիր մը կնքելու համար, բանակցութիւններ կը կատարուին այս օրերս, ինչ որ մեծ ուշադրութիւն գրաւած է քաղաքական շրջանակներու մէջ :

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԵՏՐՈՆ հալիս սկսած, վեց հոգի մեռան, 40 հոգի վիրաւորուեցան, իրբեւ հետեւանք գանազան արկածներու :

ԱՐԱՐԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 19ՐԴ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՀԱՑ ԼԵԳԵՈՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Կիրակի, 24 Հոկտ., ՇԱԲՕ ՏԷ ՖԼԷՕՐԻ մէջ։

Նախագահութեամբ ԸՆԿԵՐ ՏԻՐԱՆ ԹԷՓԷԵԱՆի

Նախկին ծովային սպայ եւ Ասպետ Պատուոյ Լեգէոնի

Պատարագ եւ հոգեհանգիստ՝ Լեգէոնի նահատակներու հոգւոյն, Փրատոյի Ս. Թարգմանչաց եկեղեցիին մէջ։ Կը պատարագի Գեր. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԵՊ. ՅԱԶՕՏԵԱՆ։

Հանդէսին հրաւիրուած են զինուորական եւ քաղաքային իշխանութեանց ներկայացուցիչներ, Ֆրանսական նախկին կռուողներու կազմակերպութիւններ, Հայ կռուողներու Միութիւններ, քաղաքական կռուակցութիւններ, բարեգործական, հայրենակցական, վերաշինական միութիւններ, Մամուլի ներկայացուցիչներ եւ ազգային այլ մարմիններ։

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այս ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, 6, Ավընիւ ս'Իթալիի սրճարանի վերնայարկը, օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր կոմիտէի։

ՊԱՆԵԼՅՈ-ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընկերահամակրական դասախօսութիւնը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 6ին, իր ակումբին մէջ։

Գահատ

ՊՕՄՕՆԻ «Զաւարեան» ենթակոմիտէի նախորդ ժողովի շարունակութիւնը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին։

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ"Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԱՆԵԼՅՈ-ՔԱՇԱՆԻ «ԱՐՄԻՒ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտ. Շաբաթ Chez Boivin, 25 Avenue de la République à MONTROUGE Métro Porte d'Orléans*ի մօտ։*

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

24 Հոկտեմբեր, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հայ Ակումբին մէջ։ *Մանրամասնութիւնները շուտով։*

ՊՕՄՕՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ «Զաւարեան» ենթակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ «Վարանդեան» խումբի, 23 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «Վարանդեան» սրահին մէջ։

Կը նախագահէ Ընկ. ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ, կը բանախօսէ Ընկ. ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ։

Երգ, նուագ, արտաստանութիւն։

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հոկտ. 23ին, Շաբաթ երեկոյ Գ. Թաղապետութեան շէնքին մէջ կը խօսի Ընկ. ՋԱՄԱԼԵԱՆ։

Վիէնի մէջ Հոկտ 24ին, Մէրքըը կաթոլիկի որահին մէջ կը խօսի Ընկ. ՋԱՄԱԼԵԱՆ։ Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

Վըլէնճի մէջ Հոկտ. 30ին։ կը խօսի Ընկ. Ս. ՋԱՄԱԼԵԱՆ։

Սէնթ-Էթիէնի մէջ Հոկտ. 31ին։ կը խօսի Ս. ՋԱՄԱԼԵԱՆ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՑ - ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

ՁՕՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ (Թիւ 37 — 48)

ՀԱՑ - ԲՈՑԺ կը թեւակոխէ իր չորրորդ տարին՝ Հոկտեմբերի թիւով որ մամուլի տակ է: Իր տեսակին մէջ միակ թերթը, արդէն ծանօթ ու գնահատուած մեր բոլոր դաղութներուն մէջ, իրրեւ « հայ տուներու այցելու բժիշկ »: Կուտայ յօդուածներ գործնական բժշկութեան մասին, լեցուլ մը որ հասկնալի է ամէնուն: Թղթակցութեամբ՝ բժշկական խորհուրդներ կուտայ միայն իր բաժանորդներուն: Բաժանորդագրուեցէք եւ բաժանորդագրեցէք ձեր բարեկամները: ՀԱՑ - ԲՈՑԺի վճարել մէկ բաժնեգին աւելի, կը նշանակէ բժիշկին վճարել մէկ այցելին պակաս: Ձկայ ընթերցող մը որ օգտուած չըլլայ ՀԱՑ - ԲՈՑԺէն:

Բաժանորդներ, նորոգեցէք ձեր բաժանորդագրութիւնը չորրորդ տարիշրջանին համար, քանի դեռ բարձրացած չէ գինը :

Բաժնեգինը՝ Ֆրանսա 25 ֆրանք, արտաստման 30 եւ 35 ֆրանք (ըստ թղթատարական սակի):

ԱՆՈՆԴ ՈՐ ՀԱՒԱՔՈՂՈՑ ՉԵՆ ՊԱՀԵՐ, ԿՐՆԱՆ ՄԵԶԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԵԼ ԹԻԻ 1Ը ԵՒ 2Ը, ՓՈՒԱՐԻՆ ԿՈՒՏԱՆՔ ՄԷԿ ՏԱՐԵԿԱՆ « ՀԱՑ - ԲՈՑԺ » ՑԱՒՈՒՋԻԿԱՑ ՁՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ :

Դիմել՝ 17, Rue Damesme, PARIS:

ՓԵՐԻԶԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ցառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ այս շաբաթի երեկոյ ժամը 9ին իր կեդրոնատեղին՝ 8 բիս Պուսիէ, փարիզ։

կը դասախօսէ Պ. Հ. ԹՈՐՈՄԵԱՆ, (խմբագիր «Մէրքիւը տ'Օրիան» ամսաթերթի)։ Նիւթ՝ *Քաղաքական ձգտումները Մերձաւոր Արեւելքի մէջ։*

Teinturiers*ներու ուշադրութեան*

Կ'ուզեմ գնել TEINTURIERS-PRESSING*ի պատրաստ խանութ մը բանուկ փողոցի վրայ։ Դիմել «ցառաջ»ի խմբագրատունը։*

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *ափիէսէօր 110 եւ 120 ֆրանքը։ Դիմել գերձակատուն* CHAFARD, 72 Bld. Sebastopol Paris,

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐԸ

Ձեռնարկն է Ց Լ Օ Ր Ի Ն

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէքքօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 - 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ-ՃԱՇԱՐԱՆ

Sphinx

2, Rue Boutebrie, Paris(5)

Tél. Odeon 33—65, մէթրօ St. Michel եւ Cluny

Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ հաժեղ կերակուրներ

Անարատ օդի՝ տաք աղանդերներով (մէզէ)։

Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն: դիւրամատչելի գին:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Ձաւատտները ժամադրութեամբ։

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յանուար 1էն սկսեալ կը զործածուին մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլավաք բրդեղէններու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, թրիքոթաժի, գուլպաներու եւ նման իրեր։

Աժանագին ապրանքներ բացառաբար զեղչուած դիներով։

Կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood *եւ* Royal *դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն։*

փափաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները։

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77, 67-78

Tailleur de ST. BERNARD

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris(18)

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ *La Chapelle* եւ *Barbès Rochechouard*

Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ։ — Մասնաճիւղիս բացման առթիւ կատարուած նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի համար։

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԶՄԵՌՈՒԱՑԻՆ ԿԵՐԳԱՄՆԵՐԷ։

*ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ։ — Հագուստներ (2 փորձով) սկսեալ 280—400ֆր. Նուէր կը տրուի մէկ ֆանթէզի տարազ մը եւ կամ ամառուան յատկ գիգսկիմաշտակ մը։ 400 ֆր.է վեր հագուստներու (3փորձ) համար կարելի է նուէր ստանալ մոտակայքի Տիկ. Հայկուհի Կիւլպէնեանէ, արհեստանոցին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժողութեամբ 2 imitation marbre, պայմանաւ որ գնորդը վճարմանայ բաժանորդագրութիւն ցառաջին։ Ոգուտ ստանալու համար վերոյիշեալ պայմաններէն նոր կայացնել ցառաջի կտրօնը։ Rue la Charbonnière*ի մեր մասնաճիւղին մէջ կը ստանձնենք դիւրամատչելի գիներով *à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ ըմբռնումով։*

Բաց է կիրակի մինչ՝ ե կէսօր։

ՍՊԱՍՈՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Քլասթարի մէջ հաճատ ընտանիքի մը մօտ աշխատելու համար կ'ուզուի օրիորդ կամ տիկին երիտասարդ սպասուհի մը։ Դիմել գրատուն Շրանտ Յամուէլ, 51 Rue Monsieur le Prince, Paris, (մէթրօ Օտէօն)։

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ջ. Ո. Միութեան Լիոնի Մասնաճիւղի Վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ իր սիրելի ընկերոջ Վահրամ Զանտրեանի մահուան առթիւ, մօրը, քրոջը եւ եղբայրներուն :

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍՔԷ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : Կ. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17. Rue Damesme — PARIS (13)

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»» • ««

Խօսում էր աղջկանց եւ տղայոց դպրոցների մասին, որոնցից զուրկ են մեր գիւղացիները· խօսում էր ինչ որ ընկերութեան մասին, որ կարող էր բարեւոքել գիւղացու տնտեսական վիճակը· խօսում էր ինչ որ հասարակաց դրամարկղի մասին, որտեղից գիւղացին կարող էր էժան տոկոսով վող վեր առնել կարօտութեան ժամանակ, — ո՞վ է իմանում, հազար ու մէկ այս տեսակ բաների վրայ էր խօսում :

— Ի՞նչ պատասխանեցին գիւղացիները, հարցրեց Վարդանը հետաքրքրուելով :

— Գիւղացիները ծիծաղեցին, հոհոացին եւ ոչինչ չի պատասխանեցին: Մէկը նրանցից ասաց իր ընկերին՝ «այդ մարդը խենթ է »:

— Փառք Աստուծոյ, խենթը մենակ ես չեմ եղել, ասաց Վարդանը ծիծաղելով, — ես կարծում էի, մենակ ինձ են խենթ համարում : — Ցետո՞յ :

— Ցետոյ գիւղացիներից մէկը հրաւիրեց նրան մտնել իր հետ զահուէտունը մի բաժակ արաղ խմելու : Նա ընդունեց հրաւէրը : Այնտեղ գտնուում էր բոլորովին հարբած մի բազմութիւն: Նա ինքը չատ փոքր խմեց, բայց վճարեց բոլորի համար: Այնտեղ եւս սկսեց քարոզները գիւղացու բարօրութեան մասին եւ սկսեց բացատրել նրա թշուառութեան պատճառները: Նա խօսում էր տաք եւ ոգեւորուած կերպով :

Ես առաջին անգամ զգում էի իմ մէջ, թէ ինչ մեծ ներգործութիւն ունի խօսքի ուժը: Բայց գիւղացիները արհամարհանքով լսում էին նրան :

Մէկը հարցրեց նրանցից, թէ «ի՞նչ պաշտօն, ի՞նչ ասպիճան ունիս ». երբ պատասխան ստացաւ, թէ ծառայութեան մէջ չէ գտնուում, խիստ լրբաբար ասաց նրան· « էլ ի՞նչ ես գուրս տալիս »···

— Այո, այդ հասարակութեան վրայ աղդելու համար պէտք է անպատճառ կամ մուտիր, կամ զայմապամ եւ կամ Թոմաս էֆէնտու նման մուլթէք դիմ լինել: Հասարակ գիւղացիները ի՞նչ նշանակութիւն ունի նրանց աչքում··· խօսեց Վարդանը խորին տխրութեամբ: — Պատմիր, Հայրապետ, չատ հետաքրքիր է :

— Ես, չարունակեց Հայրապետը, բռնեցի նրա ձեռքից եւ համարեա զորով գուրս բերեցի զահուէտունից, վախենում էի որ անկարգութիւն կը պատահի: Դրսում նա ինձ ասաց· «այսպիսի տեղերում աւելի ճիշդ է ճանաչել ժողովուրդին· հարբած դրութեան մէջ նա բացում է իր սիրտը»··· Մենք չարունակեցինք դնալ գիւղի միջով :

Նրա ուսից քարշ էր ընկած մի կաշեայ պայուսակ, որ լիքն էր գանազան փոքրիկ տեսրակներով :

Նա այդտեսրակները բաժանում էր հանդիպած գիւղացիներին · ոմանք չէին ընդունում, ասելով, թէ կարդալ չը գիտեն, իսկ ոմանք ընդունում էին, որոնք նոյնպէս կարդալ չը գիտէին: Այս վերջինների մէկից հարցրի, թէ ի՞նչ պիտի անես որ առնում ես : Նա պատասխանեց· «Քուղթ է, կը տանեմ տանը պէտք կը գայ· մայրս բռնօթի (քթախոտ) կը փաթաթէ մէջը »:

Վարդանի դէմքը աւելի տխուր արտայայտութիւն ընդունեց, կարծես , մի նեղքին ցաւ սկսեց տանջել նրան :

— Դու ունե՞ս այդ տետրակներից, հարցրեց նա :

— Ունեմ, երկու հատ ես վեր առայ :

Վարդանը թերթեց տետրակները , մի փոքր կարդաց, եւ ասաց վրդովուած ձայնով·

— Այսպիսի տետրակների տարածելը տգէտ ժողովուրդի մէջ չիմացութիւն է··· — Ցետոյ ո՞ւր գնաց նա :

— Ինձ հետ միասին դուրս եկաւ գիւղից, խնդրեց, որ ես նրան մենակ թողնեմ: Ես բաժանուեցայ: Նա բռնեց առաջին հանդիպած ճանապարհը եւ սկսեց դիմել դէպի մի ուրիշ գիւղ, որ հեռուից երեւում էր: Ես, երկար կանդնած նրա հետեւից նայում էի. նա այնպէս չտապում էր, կարծես այն տեղ սպասում էին նրան: Ես կարող եմ երդուել, որ նա ինքն էլ չը գիտէր, թէ ուր է գնում· անդադար մոլորւում էր, անդադար ճանապարհից դուրս էր գալիս :

Վերջին խօսքերը Հայրապետը արտասանեց փոքր ինչ ծաղրական կերպով :

— Նա, սիրելի Հայրապետ, ասաց Վարդանը, — ձեր ձորի ոլոր - մոլոր ճանապարհին կարող է ծանօթ չը լինել, բայց կեանքի ճանապարհի մէջ, հաւատացնում եմ քեզ, նա մի հմուտ ուղեցոյց է :

— Ես էլ մի այդպիսի բան նկատում եմ նրա մէջ, պատասխանեց Հայրապետը, զղջալով իր անտեղի ծաղրածութեան վրայ, — երեւում է որ չատ է կարդացել :

— Բացի կարդալը, նա խիստ բարի, ազնիւ մարդ է :

Հայրապետին այժմ չատ չէր հետաքրքրում անծանօթ երիտասարդը· նա աւելի էր որոնում խօսելու իր քրոջ մասին: Սառայի պատմութիւնից յետոյ, թէ Վարդանը եւ Լալան սիրում են միմեանց, նա միշտ սպասում էր, թէ Վարդանը վերջապէս կը յայտնէ իր սէրը, որովհետեւ Հայրապետից աւելի մտերիմ մարդ չունէր նա այս տան մէջ: Բայց Վարդանը, այժմ կարծես մոռացել է Լալային, եւ լսելով Հայրապետի խօսքերը Գ. Դուդկինի մասին, նա սառիկ մտանջութեան մէջ ինկաւ: Նա վեր կացաւ, ուզում էր դուրս գալ օդային :

— Ո՞ւր ես գնում, հարցրեց Հայրապետը :

— Գնում եմ պատելու Գ. Դուդկինին, ասաց նա,— դու իզուր բաց թողեցիր նրան, Հայրապետ, նա չատ անփորձ տղայ է :

Երկուսը միասին դուրս եկան օդային :

— Անցնենք ախոռատունը, ասաց Վարդանը, — քանի օր է չեմ տեսել ձիերին :

Նրանք սկսեցին դիմել դէպի ախոռատունը: Բակում Վարդանը պատահեց Լալային, որ նոտած պարսկի հետ մի կողմից դէպի մի ուրիշ կողմ էր անցնում, մի ձեռքով հոսող վտակի ափի մօտ, իսկ միւսով հոսող վտակի ափի մօտ, իսկ միւսով ուսգետում էր: Երեւի, նա էլ նոր էր պարթեւել քնից :

(Շար.)

ՐԱՖՖԻ

ԹԱՄԱԳՈՅՑԻ ԵՒ ԳՈՒՀԱՐԵՂԻՑԱ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀՐԱԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՀԱՐԱՁԱՅՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԱԼԻՔԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄԻՍԵԱՅ ԹՈՒԱՐԿՈՒԹԵԱՄԲ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ JEUDI 21 OCTOBRE 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3556

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԴԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԻՊԻ ՋՈՒԼՈՒՄ «ԵԱՎԱՁ ԵԱՎԱՁ»

Թէքին Ալիի « Ազգայնականութիւնը» ուրիշ յուսաբանութիւններ ալ կը պարունակէ ոչ - Թուրք փոքրամասնութեանց ձուլման մասին, որ հիմնական խնդիրը մըն է նոր Թուրքիոյ համար :

Ինչպէս կը հաստատէր Թուրք հեղինակը ինք ալ, Լոմէթ Ի – նէօնիւ Լոզանի դաշնագիրը ստորագրած առենին, դիտէր իր ընելիքը : Գիտէր որ պիտի չդործադրէ փոքրամասնութեանց վերաբերեալ տրամադրութիւնները :

Արդարեւ, դաշնագրին վաւերացումէն անմիջապէս վերջը , Թուրք մամուլն ու մտաւորականութիւնը, ինչպէս եւ պաշտօնական շրջանակները գործի ձեռնարկեցին, համաձայն կանխորոշ ծրագրի մը :

Անոնք հաւաստիքնական, մաքխալէլեան դիրք մը բռնեցին, որպէսզի ոչ - Թուրք փոքրամասնութիւնները վախնան եւ մեզայի գան, մաքչ չանցընեն որ եւ է դաշնագիր յիշեցնել կամ ապաւինիլ Ազգաժողովին պաշտպանութեան :

Առաջին անգամ Հրեաներն էին որ «ինքնաբերաբար» հրաժարեցան դաշնագրով հաստատուած իրաւունքներէն, եւ ապաւինեցան էնկիւրիի բարեհաճութեան :

– « Մենք Թուրք ենք, ազգայնակեցին անոնք բարձրաձայն, եւ ամէն իրաւունք ապահոված ըլլալով, պէտք չունինք օտարին պաշտպանութեան» :

– « Կեցցէ՛ն Հրեաները», արձագանգեց Թուրք մամուլը ցնծագին, եւ իրրեւ օրինակ ներկայացուց միւս փոքրամասնութեանց, Հայերուն եւ Յոյներուն :

Այս վերջիններուն, որքան ալ դառնօրէն ճաշակած ըլլային Թրքական խոստումներու «բարիքը», չէին կրնար տարբեր ճամբայ բռնել : Եւ խառնուեցան կարաւանին, որպէսզի ծուռ չնայի օրուան իշխանութիւնը, որ իրենց խօսելու, քալելու ձեւերն անգամ քննութեան տակ առած էր :

Յոյները քիչ մը ուժ առին, երբ Վենիզէլոս անձամբ էնկիւրի այցելեց, 1930ին, բարեկամութեան եւ վիճակագրութեան դաշնագիր մը կնքելու համար Թուրքիոյ հետ :

Այսպէս կամ այնպէս, Թուրքերը քարը տեղը դրին, եւ այսօր մը կնքելու համար Թուրքիոյ հետ :

Այսպէս կամ այնպէս, Թուրքերը քարը տեղը դրին, եւ այսօր հրապարակաւ կը պարծենան Թէ փոքրամասնութիւնները իրենք « անվաւեր հռչակեցին Լոզանի դաշնագրին այդ դրութը, իրենց համայնական խորհուրդներու ներկայացուցիչներուն կողմէ տառապագրուած յայտարարութիւններով » :

Բայց էնկիւրի գոհ չէ այս հրաժարումէն : Ան աւելին կը պահանջէ,— Ջուլում : Թէքին Ալին է որ կը բացատրէ .

– « Պէտք է խոստովանիլ սակայն թէ տարբերու ձուլումը, որ նախատեսուած է հիմնական օրէնքով, տակաւին դուրս չէ եղած իր գաղափարական շրջանէն : Յոյները, Հայերը եւ Հրեաները, որոնք Թուրքեր են համաձայն հիմնական օրէնքին եւ էթնական գաղափարաբանական սկզբունքներուն, տակաւին այսպէս չեն իրականին մէջ : Այն ջրապահ որմերը՝ արգելակները որ զանոնք կը բաժնէին էթնականութենէն առաջ, դեռ բոլորովին տապալած չեն » :

Թուրք հեղինակը նենգ խաղի մը դիմելով, կ'ուզէ այն տպաւորութիւնը ձգել Թէ օտարները Թուրքիոյ համար Թերութիւն մը կը նկատեն այս երկդիմի վիճակը : « Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ քէմալականութիւնը կը հանդուրժէ» այս կացութեան, սկզբունքի եւ իրականութեան այս հակասութեան :

– « Քէմալականութիւնը, որ արեւելեան Օսմանցին արեւմուտքի Թուրքի մը վերածեց, ուրիշ լեզուով, ուրիշ հոգեբանութեամբ եւ ապրելու, խորհելու, գործելու տարբեր եղանակով մը, անկարո՞ղ էր ձուլելու բանի մը հարիւր հազար բաղաքացիներ, որոնք ուրիշ բան չեն ուզեր եթէ ոչ ապրիլ իրենց սեփական երկրին մէջ, նիւթական եւ բարոյական միեւնոյն պայմաններով ինչպէս իրենց մեծամասնութիւն կազմող հայրենակիցները » :

Մի՛ մեղադրէք, այս կացութեան պատասխանատուն Թուրքերը չեն, ոչ ալ փոքրամասնութիւնները, այլ՝ պարզապէս Լոզանի դաշնագիրը, փոքրամասնութեանց պաշտպանութեան վերաբերեալ յօդուածներով, « անոր չուքով » : Եւ քէմալականութիւնը, որ այնքան յանդուգն է ուրիշ պարագաներու մէջ, որ գրչի մէկ հարուածով յեղափոխութիւններ կը կատարէ, կը վարանի՛ այս կէտին մէջ : Ջուլո՞ր բռնութեան դիմել .

– « Բայց, փոխրամասնութեանց այս հարցին մէջ, թուրք պետութիւնը չի կրնար գործադրել ոչ օրէնքը, ոչ իր վարիչներուն հեղինակութիւնը, ոչ ալ որ եւ է ճնշիչ կամ կրթիչ միջոց :

Բռնի հարկադրել ցոյն մը, Հայ մը կամ Հրեայ մը որ Թուրք ըլլայ, պիտի նշանակէր բռնաբարել միջազգային կանոններն ու օրէնքները » :

Ահա Թէ ո՛րքան փափկասիրտ է եւ պարկեշտ՝ քէմալականութիւնը... Բայց, այս դժուարութիւնն ալ պիտի հարթուի, ուշ - կանուխ :

– « Ինչպէս ըսինք, մէկ - երկու սերունդ բաւական են, որպէսզի փոխրամասնութեանց թրքացումը սկզբունքի շրջանէն անցնի կենդանի իրականութեան շրջանը » :

Օրուան իրականութիւնն ալ այդ կ'ապացուցանէ, բազմաթիւ հրահանգներով, որ կը տեղան ոչ - Թուրք համայնքներու դէմ : Շատոնց է որ անոնք նորէն դարձած են հօտ եւ հովիւ, բայց, իրենց ազգային հաստատութեանց բոլոր բանալիները, եկեղեցական բոլոր աղբիւրները, ամբողջ դեկավարութիւնը եւ անոնց ներկայացուցչութիւնը յանձնելով քէմալապետութեան :

Եավաշ - եավաշ, բայց անսասան դէպի հիմնական նպատակը :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԵԾԵՐԸ ՆՈՐԷՆ ԱՆԵԼԻ ՄԱՏՆՈՒԵՑԱՆ

Անգլիա, Ֆրանսա եւ Իտալիա հիմա կը փնտռեն

Երեքշաբթի օր նորէն անելի մատնուեցաւ Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը, աւելի մթագնելով քաղաքական հորիզոնը : Եւ ժողովը յետաձգուեցաւ յաջորդ օրուան (երէկ) :

Ահա ձիշդ մէկ տարի է որ ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը ձախողութեամբ կը վերջի : Բանաւէճերը պետութիւնները կը մատնակցին յանձնաժողովին, բայց անոր գլխաւոր անդամները կը շարունակեն իրենց ուզած եղանակով շարժիլ, գործնապէս միջամտելով Սպանիոյ քաղաքացիական պատերազմին :

Ինչպէս յայտնի է, Անգլիա եւ Ֆրանսա հաւաքական ծրագիր մը ներկայացուցած են, պահանջելով անմիջապէս եւ կանչել օտար կամաւորները, այլապէս իրենք զիրենք ազատ պիտի զգան անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնելու :

Երեքշաբթի օրուան ժողովին մէջ, որուն կը նախագահէր Պ. Իրըն, երկու պետութեանց ներկայացուցիչները առաջարկեցին կամաւորները եւս կանչել համեմատական չափով : Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ ներկայացուցիչները պահանջեցին նախ ճանչնալ Ջօր. Ֆրանքոյի պատերազմիկի հանդամանքը, յետոյ հաւասար թիւով կամաւորներ եւս կանչել երկու ճակատներէն : Մ. Մխիթեան ներկայացուցիչը պահանջեց նախ եւս կանչել բոլոր օտար կամաւորները, յետոյ քննել պատերազմիկներու խնդիրը :

Անգլեֆրանսական սպառնալիքին առջեւ, Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ ներկայացուցիչները աղաղարեցին Թէ իրենք ալ պիտի վերսառանան«իրենց գործելու ազատութիւնը» : Կասարիալ անել :

Անգլիոյ արտաքին նախարարը անձամբ նախագահելով նիստին, կը յուսար աւելի մեծ աղդեցութիւն գործել· բայց իր հմայքն ալ չօգնեց համաձայնութիւն դոյացնելու : Երբ ժողովը յետաձգուեցաւ, Պ. Իրըն նոյնքան յուսախաբ եղած էր, որքան բուն նախագահը, լորտ Փլիմութ :

Ժողովի ընթացքին, Պ. Իրըն բացատրեց Թէ ճամբան վտանգաւոր է եւ կը հարկադրէ «կամաց քալել» : Բայց ոչ ոք տրամադիր կ'երեւար տեղի տալու : Առաջին խօսքը առաւ Լոնտոնի խորհրդային դեսպանը, Պ. Մայսքի, մէկ ան - դամին մերժելով անգլեֆրանսական ծրագիրը, ինչ որ մեծ յուսախաբութիւն պատճառեց մասնաւորապէս Ֆրանսայի : Խորհրդային դեսպանին կարծիքով, անօգուտ է կամաւորներու մասնակի յետս կոչումը : Եւ յայտարարեց Թէ իր կառավարութիւնը բոլորովին հակառակ է պատերազմիկի նուաղադոյն հանդամանք տալու Ջօր. Ֆրանքոյի, ցորչափ ամբողջովին եւս կանչուած չեն բոլոր օտար կամաւորները :

Կոմս Կրանաի, իտալական դեսպանը, մանրամասնօրէն վերլուծեց Ֆրանսական ծրագիրը, ինչ որ կ'ապացուցանէ Թէ Մուսոլինի այս անդամ աւելի տրամադիր է կամաւորները եւս կանչելու, քան անցեալ յուլիսին : Այս առթիւ, դեսպանը դիտել տուաւ Թէ Ֆրանսական ծրագիրը վերաքննուած եւ սրբագրուած տպագրութիւնն է անցեալ յուլիսի անգլիական ծրագրին : Եւ առաջարկեց նախ ճանչնալ Ջօր. Ֆրանքոյի պատերազմիկի հանդամանքը :

Գերմանական դեսպանը, Ֆօն Ռիպպենթրոփ օգնականով Պերլին գացած ըլլալով, գործակատարը խօսեցաւ եւ պարզապէս յայտնեց Թէ իր կառավարութիւնը համաձայն է Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ : Պելժիոյ, Շուէյտ եւ Զեխոսլովաքիոյ ներկայացուցիչները հաւանութիւն յայտնեցին Ֆրանսական ծրագրին :

Ժողովին յետաձգումէն վերջը, Պ. Իրըն տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետին հետ, եւ ապա խորհրդակցութեան հրաւիրեց արտաքին նախարարութեան մասնագէտները : Ֆրանսայի արտաքին նախարարն ալ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Փարիզի անգլիական դեսպանին հետ :

Երէկ մինչեւ ուշ առեն անհամբերութեամբ կը սպասուէր ժողովի ելքին :

30 հոգի եւս գնդակահարուեցան

»»»» ◦ ««««

Մոսկուայէն կը հեռագրեն հոկտեմբեր 19 թուականով .—

Սվոլոտնիի մէջ գնդակահարուեցան 24 ամբաստանեալներ, իրրեւ «ճապոն-Թրոցքիական լրտեսներ եւ խափանարարներ» : Ջորս հոգի գնդակահարուեցան Լէնինկրատի մէջ, իրրեւ հողագործական խորհուրդի նախագահներ, իսկ երկու հոգի ալ՝ Արխանկէլի մէջ :

Իտալիա ոտի՞ պիտի հանի Ափրիկեի իշխանները

Լոնտոնի «Նիւզ Քրոնիքլ» թերթը չհաղալից յայտնութիւններ կը հրատարակէ Իտալիոյ գաղտնի ծրագիրներու մասին : Յօդուածագիրը հիմնուելով « բացառապէս լաւատեղեակ » աղբիւրներու վրայ, կ'ըսէ Թէ Իտալիոյ մամուլի եւ քարոզութեանց նախաբաղը 300 Թարգմանիչներ կը գործածէ, գրութիւններ խմբագրելու համար Ափրիկէի 28 գաւառաբարբառներով : Կառավարութեան ուշադրութիւնը մասնաւորապէս կեդրոնացած է Ափրիկէի Իսլամներուն վրայ : Այս նպատակով, իսլամական մեծ համալսարան մը պիտի հաստատուի Հարրարի մէջ (Եթովպիա) : Այս հաստատութեան ձայնասփիւռը պիտի կապուի Պարիզի կայանին հետ : Իտալական գործակալներ քարոզութիւն կը կատարեն նաեւ Սուտանի եւ անգլիական ուրիշ գաղթավայրերու բնիկներուն մէջ, աւետելով Թէ իտալական կայսրութեան սեւ բանակը պիտի փրկէ դիրենք : Աչխատանքներ կը կատարուին նաեւ ֆրանսական գաղթավայրերու մէջ : Պատերազմի մը պարագային, եթովպիոյ բանակին առաջին գործը պիտի ըլլայ գրաւել Ճիպութին, միացնելու համար էրիթրէան եւ Սոմալին : Այս քարոզչական աշխատանքին հետ զուգընթաց կ'երթայ դինուորական կազմակերպութիւնը : Իտալական իշխանութիւնները ծրագիր մը մշակած են, որուն համաձայն 3.500.000 հոգինոց բանակ մը պիտի կազմուի հինգ տարիէն, 300.000ը գործօն ծառայութեան սահմանուած : Այս բանակին պահեստները մարզանք պիտի կատարեն չաբաթը մէկ անգամ :

**** Իտալական կառավարութիւնը գաղթային երեք վարչութիւններ հաստատեց Եթովպիոյ համար : Այս առթիւ որոշուած է քաղաքապահ բանակ մը կազմել կամաւորներէ, Եթովպիոյ ապահովութեան համար : Պիտի դինուածագրուին գաղթավայրին բոլոր Իտալացիները : Մէկ քաղաքապահ լեգէոն պիտի հաստատուի նոր կայսրութեան իւրաքանչիւր նահանգին մէջ : Այժմ 80.000 աշխատաւորներ կը գտնուին Եթովպիոյ մէջ :*

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍՈՒՆԿ ԵՒ «ՄԱՆԹԱՐ»

Ահա բանի տարի է որ պատմութիւններ կը կարդանք թունաւոր սունկերու մասին :

— Ամբողջ ընտանիք մը հիւանդ աւնկողին ինկաւ, թունաւոր սունկ կերած ըլլալով :

— Նպարավաճառ մը ձերբակալուեցաւ, թունաւոր սունկ ծախած ըլլալով :

Անցեալ տարի էր, Հայ մը մեռաւ Վալաճի մէջ, նոյն պատճառով :

Տակաւին առջի օր Վիէնի մեր թղթակիցը կը հաղորդէր վեց տարեկան Հայ մանուկի մը մահը :

Հայրը դաշտէն սունկ ժողվելով կը բերէ տուն, կ'եփեն, կ'ուտեն եւ կը թունաւորուին : Տղան կը մեռնի, միւսներն ալ անկողին կ'իյնան :

Սունկէն բաժին հանուած կ'ըլլայ ուրիշ ընտանիքի մը, որ նոյնպէս կը թունաւորուի :

Երէկ թերթերը կը հաղորդէին թունաւորման ուրիշ դէպք մը, Պիարիցի մէջ :

Եւ այսպէս ամէն օր :

Ու կը հարցնեմ ինքնիրենս .—

Տեղացիները շատոնց վարժուած են սունկին, ինչպէս խոզուներն, գորտին, կրիային եւ ուրիշ զարմանազան ուտելիքներու :

Իսկ մերինները՞ը : Ե՞րբ սորվեցան սունկ ուտել : Եւ ի՞նչպէս այդքան հայ մանուկի մը մահը :

Մեր աշխարհին մէջ, ուրիշ խմաստ ունէր սունկը : Եւ ի՞նչ *մանթարներ* կը տեղային մեր գլխուն, ներսէն թէ դուրսէն :

Տասնըհինգ տարուան մէջ, փոխադրերականը դարձաւ իրական :

Մարդիկ առաջ կ'աշխատէին *մանթարներ* իշել : Հիմա ծախու կ'առնեն սունկը կամ անձամբ կը ժողվեն, կ'եփեն եւ իրարու կը հրամցնեն, իբրեւ պատուական նաշ : Իբրեւ մեծարանքի :

Ա՛յ աղբրտիք, ալ ուտելիք չմնա՞ց :

Եթէ նոր բաներ սորվիլ կ'ուզէք, սունկ ուտե՞լը մնաց :

Ինչե՞ր կան սորվելիք, մինչեւ սունկ ուտելը :

Մէկ «հանճարէ», «շնորհալի եմ»ը դժուար կ'արտասանէ, որ եւ է ծառայութեան ատեն : Իսկ պատառատաղ, դանակ լրւար կը խառնէ, սունկ, խոզուն եւ դեռ չեմ գիտեր ինչ բոյսեր կամ *ճանապարհներ* նաշակելու համար :

Վնասակար, նոյնիսկ մահացու հետեւանքներն ալ խրատ չեն ըլլար :

Կա՞յ մեզի ծանօթ ուտելիք մը որ չգտնուի այս երկրին մէջ :

Աշխա՞րհ կը փլի, եթէ սունկն ալ պակաս ըլլայ մեր սեղանէն :

Հրաժարելով սունկէն, թերեւս աստիճանաբար կը վարժուինք զգուշանալ նաեւ *մանթարներէն*, որոնք այնքան բանուկ են այս աշխարհին մէջ , — բաղաբակիրթ Եւրոպա ...

Մասնագէտ մը չեմ, բայց կը կարծեմ թէ սունկը անզգալաբար *մանթարի* հոգեբանութիւն մը կը ստեղծէ, ամէնէն ճշմարտախօս մարդուն մէջ ալ : Թունաւորումն ալ՝ ուրիշ փորձանք :

Վ.Ա.Հէ

1,380,000,000 ֆրանք յատկում պետական պաշտօնեաներու համար

Նախարարական խորհուրդը որոշեց 1.380.000.000 ֆրանքի վարկ մը խնդրել խորհրդարանէն, դոհացում տալու համար պետական պաշտօնեաներուն : Այս դումարէն աւելի քան մէկ միլիոն պիտի յատկացուի գործօն եւ հանգստեան կոչուած պաշտօնեաներու, իբրեւ տարեկան միջնորդակ եւ մանաւանդ փոխարինութիւն ապրուստի աղբեւան համար (800 ֆրանք) : Միեւնոյն առեն հարիւրին 10 պիտի աւելցուի բնակութեան համար սահմանուած վարկը : Պատերազմի մեծ վիրաւորներուն համար ալ յատկում պիտի ըլլայ 300 — 350 միլիոն ֆր. : Ցաւելումները պիտի ըլլան նոյեմբեր 15էն սկսեալ :

Պետական պաշտօնեաներու դաշնակցութիւնը այս որոշումը լսելէ վերջ, անմիջապէս նիստ դումարելով, բանաձեւ մը քուէարկեց, որ անընդունելի կը հռչակէ այս յատկումները : Իրենց հաշիւներուն համաձայն, յատկումը հաւասի ամսական 100 ֆրանք պիտի ըլլայ մեծ քաղաքներու պաշտօնեաներուն համար, 66 ֆրանք՝ ուրիշներու համար, իսկ 50 ֆրանք՝ հանգստեան կոչուած պաշտօնեաներու համար :

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԽՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

»»»» ◦ ««««

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն Թէ անգլիական չոկատ մը ուժանակներով օդը հանեց երեք տուներ՝ Տամարիայի մէջ, ուր ըմբոստները պահականոցը կոխելով, գրաւեր էին ոստիկաններուն դէնքերը :

Լիտտայի մէջ բնակիչները հրաման ստացան իրենց տուներուն մէջ մնալ ամէն օր 22 ժամ : Միայն երկու ժամ չնորհուած է, առտնին պէտքերու համար : Այս պաշարումը պիտի տեւէ մինչեւ որ վճարուի համայնքին վրայ դրուած հաւաքական տուգանքը, 5000 անգլ· ոսկի :

Երուսաղէմի մէջ ալ խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են, ապահովութեան համար : Երկաթեայ մեծ դուռներ ապսպրուած են, ամրապէս փակելու համար Երուսաղէմի միջնարերդին հինգ դուռները :

**** Վերջին լուրերու համաձայն, յարձակումները կը շարունակուին միշտ : Կառավարմը մը, որ Հայֆա կ'երթար, հազիւ ազատեցաւ ահռելի ռէյէ մը : Ական մը դրուած էր դիծին վրայ :*

Գերմանիոյ զարդերը Զեխերուն դէմ

Գերմանական մամուլը կը շարունակէ կրակ տեղալ Զեխերուն վրայ, իրրեւ հետեւանք պերման քաղաքացիներու ձերբակալման : Բոլորն ալ կը գրեն Թէ Գերմանիոյ համբերութիւնը սպառած է , Թէ կայծ մը բաւական է վառելու ըմբոստութեան կրակը : Այս առթիւ կըմեղադրեն արեւմտեան պետութիւնները որ չեխական հանրապետութիւն մը առեղծեցին եւ իրենց հովանաւորութեան առակ է այդ պետութիւնը ի գործ կը դնէ իր « բարբարոս իշխանութիւնը» : Կիսպաշտօնական օրգան մը դիտել կուտայ Թէ Զեխոսլովաքիոյ հակագերմանական գործունէութիւնը կը քաջալերուի Ֆրանսայի եւ Մ. Մխիթեան կողմէ : Հիթլէրական կուսակցութեան օրգանը կը գրէ Թէ «70 միլիոնոց ժողովուրդ մը չի կրնար հանդուրժել որ 6ուկէս միլիոնոց ժողովուրդ մը ապրելու իրաւունքէն գրկէ գերման քաղաքացիները » :

Զեխոսլովաքիոյ գերմանական կուսակցութեան նախագահը րաց նամակ մը ուղղեց հանրապետութեան նախագահին, ապօրինութիւններ վերագրելով չեխական իշխանութեանց : Այս վերջինները դիտել կուտան Թէ կարելի էր ունկնդրութիւն խնդրել նախագահէն, ինչպէս ուրիշ ո եւ է քաղաքացի :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿՈՄՍՈՄՈԼԻ ԳՈՎԱՍՏԱՆԻ

»»» ◦ ‹‹‹‹

Շուրջը ամեն ինչ նեղ էր ու խեղճ։ Խրճիթները ցած էին ու ծուռ-մուռ, ասես ծերացած լինեին։ Ամեն տեղ ցեխ էր ու ջրհոսներ։ Ոչ մի ծառ չկար։ Ոչ մի կանաչ բան։ Ամեն ինչ մռայլ էր ու տխուր։

Ես ու ամբողջ ընկերությունս ուրախ էինք, որ վերջապես հասել էինք մեր նպատակակետին։ Ամեն ինչ մոռացել էինք։ Ոչ ճանապարհորդության դժվարությունները, ոչ էլ այն, որ մեզ ստիպել էին ոտքով գալ։ Մենք ուրախ էինք, որ հասել էինք։

Մեզ ասացին, որ «Ցարական բարերի» հասարակական եւ գրական ընկերության կոմսոմոլի գովաստանի կազմակերպությունը գտնվում է ամենավերջին խրճիթում։ Մենք գնացինք այնտեղ։

Ներսում ոչ ոք չկար։ Միայն մի ծեր կին էր նստած հատակին եւ ինչ-որ բան էր ուտում։ Ես ողջունեցի նրան եւ հարցրի, թե ուր են կոմսոմոլները։

Ծերուկ կինը ինձ նայեց ապշած աչքերով եւ ասաց.

— Ի՞նչ կոմսոմոլներ։ Ես այստեղ ոչ մի կոմսոմոլ չեմ տեսել։

Ես ասացի, որ մենք եկել ենք Մոսկվայից եւ որ մեզ ասել են, թե այստեղ կոմսոմոլի գովաստանի կազմակերպությունն է գտնվում։

Ծերուկ կինը ինձ նայեց ապշած աչքերով եւ ասաց.

— Ես ոչ մի կոմսոմոլ չեմ տեսել։ Ես ոչ մի կոմսոմոլ չեմ ճանաչում

Լ Ա Ի Ս Ա Կ Ե Ր Պ Ը

(ՎԻՊ ԴԻ ՊՈՒԱՆԿԱՅԻՆ)

»»» • «««

Ջուրը տատանեցրու եւ գնդերը սկսեն պտտվել մեծ արագությամբ, որպեսզի ջուրը ամբողջովին ներծծվի գնդերի մեջ։ Ապա ջուրը թափիր, գնդերը չորացրու եւ ներկիր ցանկացած գույնով։ Ներկելուց հետո գնդերը նորից չորացրու։ Ներկելու համար կարելի է օգտագործել նաեւ ջրաներկ։

— Իմիջիայլոց, տեսա քո նկարները, որոնք ցուցադրված էին ձեր ուսանողների աշխատանքների ցուցահանդեսում։ Ինչպե՞ս ես դրանց վերաբերվում։

— Ինձ համար շատ հաճելի էր տեսնել, որ իմ ուսանողները ոչ միայն ուսումնասիրում են ինձ հետաքրքրող խնդիրները, այլեւ ստեղծագործական մոտեցում են ցուցաբերում։ Ես ուրախ եմ, որ նրանք ինձ հետ միասին ուսումնասիրում են ժամանակակից գեղանկարչության հիմնական միտումները։

— Ի՞նչ ծրագրեր ունեք ապագայի համար։

— Ես ուզում եմ ավարտել իմ նոր նկարները, որոնք ներկայացնելու եմ հաջորդ տարի Մոսկվայում կայանալիք ցուցահանդեսին։

Զրուցեց Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ՎԱՐՊԱՊԵՏ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ՄԱՀՎԱՆ 60 — 90 ԱՄՅԱԿՆԵՐԻ

Ծնվել է 1923 թվականին Երեւանում։ 1939 թվականին ընդունվել է Երեւանի պետական կոնսերվատորիայի դաշնամուրի բաժինը։ 1941 թվականին ընդհատելով ուսումը՝ մեկնել է ռազմաճակատ։ Ռազմական գործողությունների ավարտից հետո վերադարձել է կոնսերվատորիա եւ 1947 թվականին ավարտել այն։ Ուսումը շարունակել է Մոսկվայի կոնսերվատորիայի ասպիրանտուրայում։ 1951 թվականին պաշտպանել է թեկնածուական ատենախոսություն։ Ստեղծագործական գործունեությունը սկսել է դեռ ուսանողական տարիներին։ Նրա առաջին ստեղծագործությունները՝ դաշնամուրային կոմպոզիցիաները, հրատարակվել են 1946 թվականին։ Ա. Սարգսյանի ստեղծագործական ժառանգության մեջ կարեւոր տեղ են գրավում դաշնամուրային համերգները, սիմֆոնիաները, սիմֆոնիկ պոեմները, կամերային անսամբլները, երգերը, ռոմանսները, դաշնամուրային պիեսները։ Նրա ստեղծագործությունները հաճախ են հնչում համերգասցենաներում։ Ա. Սարգսյանը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել նաեւ կինոարվեստի զարգացմանը։ Նա գրել է շուրջ 30 կինոնկարների երաժշտություն։ Ա. Սարգսյանի ստեղծագործությունները հաճախ են հնչում ռադիոյով եւ հեռուստատեսությամբ։ Նրա երգերը մեծ հանրաճանաչում են վայելում։ Ա. Սարգսյանը ակտիվ հասարակական գործունեություն է ծավալում։ Նա ՀԽՍՀ կոմպոզիտորների միության նախագահն է։ Ա. Սարգսյանը պարգեւատրվել է Լենինի շքանշանով, Աշխատանքային Կարմիր դրոշի երկու շքանշաններով, «Պատվո նշան» շքանշանով, մեդալներով։ Նրան շնորհվել է ՀԽՍՀ վաստակավոր արվեստի գործչի պատվավոր կոչում։

Ա. Սարգսյանի ստեղծագործական ուղին երկար է ու փառավոր։ Նրա ստեղծագործական ժառանգության մեջ կարեւոր տեղ են գրավում դաշնամուրային համերգները, սիմֆոնիաները, սիմֆոնիկ պոեմները, կամերային անսամբլները, երգերը, ռոմանսները, դաշնամուրային պիեսները։ Նրա ստեղծագործությունները հաճախ են հնչում համերգասցենաներում։ Ա. Սարգսյանը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել նաեւ կինոարվեստի զարգացմանը։ Նա գրել է շուրջ 30 կինոնկարների երաժշտություն։ Ա. Սարգսյանի ստեղծագործությունները հաճախ են հնչում ռադիոյով եւ հեռուստատեսությամբ։ Նրա երգերը մեծ հանրաճանաչում են վայելում։ Ա. Սարգսյանը ակտիվ հասարակական գործունեություն է ծավալում։ Նա ՀԽՍՀ կոմպոզիտորների միության նախագահն է։ Ա. Սարգսյանը պարգեւատրվել է Լենինի շքանշանով, Աշխատանքային Կարմիր դրոշի երկու շքանշաններով, «Պատվո նշան» շքանշանով, մեդալներով։ Նրան շնորհվել է ՀԽՍՀ վաստակավոր արվեստի գործչի պատվավոր կոչում։

Ա. Սարգսյանի ստեղծագործական ուղին երկար է ու փառավոր։ Նրա ստեղծագործական ժառանգության մեջ կարեւոր տեղ են գրավում դաշնամուրային համերգները, սիմֆոնիաները, սիմֆոնիկ պոեմները, կամերային անսամբլները, երգերը, ռոմանսները, դաշնամուրային պիեսները։ Նրա ստեղծագործությունները հաճախ են հնչում համերգասցենաներում։ Ա. Սարգսյանը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել նաեւ կինոարվեստի զարգացմանը։ Նա գրել է շուրջ 30 կինոնկարների երաժշտություն։ Ա. Սարգսյանի ստեղծագործությունները հաճախ են հնչում ռադիոյով եւ հեռուստատեսությամբ։ Նրա երգերը մեծ հանրաճանաչում են վայելում։ Ա. Սարգսյանը ակտիվ հասարակական գործունեություն է ծավալում։ Նա ՀԽՍՀ կոմպոզիտորների միության նախագահն է։ Ա. Սարգսյանը պարգեւատրվել է Լենինի շքանշանով, Աշխատանքային Կարմիր դրոշի երկու շքանշաններով, «Պատվո նշան» շքանշանով, մեդալներով։ Նրան շնորհվել է ՀԽՍՀ վաստակավոր արվեստի գործչի պատվավոր կոչում։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ՎԱՐՊԱՊԵՏ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ՄԱՀՎԱՆ 60 — 90 ԱՄՅԱԿՆԵՐԻ

Ծնվել է 1923 թվականին Երեւանում։ 1939 թվականին ընդունվել է Երեւանի պետական կոնսերվատորիայի դաշնամուրի բաժինը։ 1941 թվականին ընդհատելով ուսումը՝ մեկնել է ռազմաճակատ։ Ռազմական գործողությունների ավարտից հետո վերադարձել է կոնսերվատորիա եւ 1947 թվականին ավարտել այն։ Ուսումը շարունակել է Մոսկվայի կոնսերվատորիայի ասպիրանտուրայում։ 1951 թվականին պաշտպանել է թեկնածուական ատենախոսություն։ Ստեղծագործական գործունեությունը սկսել է դեռ ուսանողական տարիներին։ Նրա առաջին ստեղծագործությունները՝ դաշնամուրային կոմպոզիցիաները, հրատարակվել են 1946 թվականին։ Ա. Սարգսյանի ստեղծագործական ժառանգության մեջ կարեւոր տեղ են գրավում դաշնամուրային համերգները, սիմֆոնիաները, սիմֆոնիկ պոեմները, կամերային անսամբլները, երգերը, ռոմանսները, դաշնամուրային պիեսները։ Նրա ստեղծագործությունները հաճախ են հնչում համերգասցենաներում։ Ա. Սարգսյանը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել նաեւ կինոարվեստի զարգացմանը։ Նա գրել է շուրջ 30 կինոնկարների երաժշտություն։ Ա. Սարգսյանի ստեղծագործությունները հաճախ են հնչում ռադիոյով եւ հեռուստատեսությամբ։ Նրա երգերը մեծ հանրաճանաչում են վայելում։ Ա. Սարգսյանը ակտիվ հասարակական գործունեություն է ծավալում։ Նա ՀԽՍՀ կոմպոզիտորների միության նախագահն է։ Ա. Սարգսյանը պարգեւատրվել է Լենինի շքանշանով, Աշխատանքային Կարմիր դրոշի երկու շքանշաններով, «Պատվո նշան» շքանշանով, մեդալներով։ Նրան շնորհվել է ՀԽՍՀ վաստակավոր արվեստի գործչի պատվավոր կոչում։

Ա. Սարգսյանի ստեղծագործական ուղին երկար է ու փառավոր։ Նրա ստեղծագործական ժառանգության մեջ կարեւոր տեղ են գրավում դաշնամուրային համերգները, սիմֆոնիաները, սիմֆոնիկ պոեմները, կամերային անսամբլները, երգերը, ռոմանսները, դաշնամուրային պիեսները։ Նրա ստեղծագործությունները հաճախ են հնչում համերգասցենաներում։ Ա. Սարգսյանը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել նաեւ կինոարվեստի զարգացմանը։ Նա գրել է շուրջ 30 կինոնկարների երաժշտություն։ Ա. Սարգսյանի ստեղծագործությունները հաճախ են հնչում ռադիոյով եւ հեռուստատեսությամբ։ Նրա երգերը մեծ հանրաճանաչում են վայելում։ Ա. Սարգսյանը ակտիվ հասարակական գործունեություն է ծավալում։ Նա ՀԽՍՀ կոմպոզիտորների միության նախագահն է։ Ա. Սարգսյանը պարգեւատրվել է Լենինի շքանշանով, Աշխատանքային Կարմիր դրոշի երկու շքանշաններով, «Պատվո նշան» շքանշանով, մեդալներով։ Նրան շնորհվել է ՀԽՍՀ վաստակավոր արվեստի գործչի պատվավոր կոչում։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ՎԱՐՊԱՊԵՏ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ՄԱՀՎԱՆ 60 — 90 ԱՄՅԱԿՆԵՐԻ

Ծնվել է 1923 թվականին Երեւանում։ 1939 թվականին ընդունվել է Երեւանի պետական կոնսերվատորիայի դաշնամուրի բաժինը։ 1941 թվականին ընդհատելով ուսումը՝ մեկնել է ռազմաճակատ։ Ռազմական գործողությունների ավարտից հետո վերադարձել է կոնսերվատորիա եւ 1947 թվականին ավարտել այն։ Ուսումը շարունակել է Մոսկվայի կոնսերվատորիայի ասպիրանտուրայում։ 1951 թվականին պաշտպանել է թեկնածուական ատենախոսություն։ Ստեղծագործական գործունեությունը սկսել է դեռ ուսանողական տարիներին։ Նրա առաջին ստեղծագործությունները՝ դաշնամուրային կոմպոզիցիաները, հրատարակվել են 1946 թվականին։ Ա. Սարգսյանի ստեղծագործական ժառանգության մեջ կարեւոր տեղ են գրավում դաշնամուրային համերգները, սիմֆոնիաները, սիմֆոնիկ պոեմները, կամերային անսամբլները, երգերը, ռոմանսները, դաշնամուրային պիեսները։ Նրա ստեղծագործությունները հաճախ են հնչում համերգասցենաներում։ Ա. Սարգսյանը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել նաեւ կինոարվեստի զարգացմանը։ Նա գրել է շուրջ 30 կինոնկարների երաժշտություն։ Ա. Սարգսյանի ստեղծագործությունները հաճախ են հնչում ռադիոյով եւ հեռուստատեսությամբ։ Նրա երգերը մեծ հանրաճանաչում են վայելում։ Ա. Սարգսյանը ակտիվ հասարակական գործունեություն է ծավալում։ Նա ՀԽՍՀ կոմպոզիտորների միության նախագահն է։ Ա. Սարգսյանը պարգեւատրվել է Լենինի շքանշանով, Աշխատանքային Կարմիր դրոշի երկու շքանշաններով, «Պատվո նշան» շքանշանով, մեդալներով։ Նրան շնորհվել է ՀԽՍՀ վաստակավոր արվեստի գործչի պատվավոր կոչում։

Ա. Սարգսյանի ստեղծագործական ուղին երկար է ու փառավոր։ Նրա ստեղծագործական ժառանգության մեջ կարեւոր տեղ են գրավում դաշնամուրային համերգները, սիմֆոնիաները, սիմֆոնիկ պոեմները, կամերային անսամբլները, երգերը, ռոմանսները, դաշնամուրային պիեսները։ Նրա ստեղծագործությունները հաճախ են հնչում համերգասցենաներում։ Ա. Սարգսյանը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել նաեւ կինոարվեստի զարգացմանը։ Նա գրել է շուրջ 30 կինոնկարների երաժշտություն։ Ա. Սարգսյանի ստեղծագործությունները հաճախ են հնչում ռադիոյով եւ հեռուստատեսությամբ։ Նրա երգերը մեծ հանրաճանաչում են վայելում։ Ա. Սարգսյանը ակտիվ հասարակական գործունեություն է ծավալում։ Նա ՀԽՍՀ կոմպոզիտորների միության նախագահն է։ Ա. Սարգսյանը պարգեւատրվել է Լենինի շքանշանով, Աշխատանքային Կարմիր դրոշի երկու շքանշաններով, «Պատվո նշան» շքանշանով, մեդալներով։ Նրան շնորհվել է ՀԽՍՀ վաստակավոր արվեստի գործչի պատվավոր կոչում։

«ԳՈՒՆԱՎՈՐՈՒՄ ՕՐ»-Ը ՓՈՐՁԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

ԿԻՐԱԿՈՍ ՍՈՒՆԿԱՑԻ

Կիրակոս Սունկացին ծնվել է 1901 թվականին Ալաշկերտի գավառի Մեծ Մանթաշ գյուղում։ Ավարտել է Էջմիածնի թեմական դպրոցը։ 1921 թվականից ապրել է Երեւանում։ Աշխատել է որպես ուսուցիչ, ապա՝ գրականագետ։ Մահացել է 1938 թվականին։

Սունկացին գրել է պատմվածքներ, վեպեր, հոդվածներ, գրականագիտական ուսումնասիրություններ։ Նրա գրական ժառանգության մեջ կարեւոր տեղ է գրավում «Գիշերային հյուրեր» վեպը։ Այն տպագրվել է 1936 թվականին։ Վեպի գործողությունները տեղի են ունենում 1923 թվականին։ Հեղինակը պատկերում է Ալաշկերտի գավառի մի գյուղի կյանքը։ Վեպի գլխավոր հերոսը կոմունիստ Ավետն է։ Նա ղեկավարում է գյուղի կոմերիտմիությունը։ Ավետը ջանում է ամեն կերպ օգնել գյուղացիներին։ Նա ոչնչացնում է ավազակախմբերը, որոնք թալանում են գյուղացիներին։ Ավետը ոչնչացնում է նաեւ գյուղի հարուստ Ղազարին։ Ղազարը ոչ միայն շահագործում է գյուղացիներին, այլեւ ավազակախմբեր է կազմակերպում

10 առ հարիւր տուրք
Իտալիոյ բաժնետիրական ընկերութեանց վրայ

Իտալական կառավարութիւնը 10 առ հարիւր տուրք հաստատեց բաժնետիրական ընկերութեանց վրայ, հոկտեմբեր 19ին, որպէսզի դրամ ճարէ կայսրութեան զարգացման եւ սպառազինութեանց համար: Կը յուսացուի 5 — 6 միլիառ լիր հանել այս տուրքով: Տուրքը պիտի գանձուի դրամագլուխէն եւ պահեստի դրամարկէն: Միւս կողմէ դիւրութիւններ պիտի տրուին օտար դրամատէրերու, չահարկումները կատարելու համար: Հրամանագիրը մը կը տրամադրէ եղած տուրքերը զեղչել եւ ժառանգութեան տուրքէն ազատ ձգել, մինչեւ քանի տարի, այն դրամագլուխները որ Իտալիա կը մտնեն 1939 դեկտեմբեր 31էն առաջ: Միեւնոյն ատեն կը յայտարարուի թէ այդպիսի դրամները չեն կրնար զրաւուիլ նոյնիսկ պատերազմի ատեն, առանց վոխարէնը հատուցանելու: Դրամատուները եւ ուրիշ տեղական հաստատութիւններ կարգ մը բացառութիւններ պիտի վայելեն, 10 առ հարիւր տուրքին հաստատման առթիւ:

ՋԱՆԱՑԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Զօր. Մէթաքսաս, Յունաստանի վարչապետը, պոլիս հասաւ «Ալֆէրով» զրահաւորով եւ անմիջապէս էնկիւրի մեկնեցաւ: Թուրք մամուլը մեծ ուրախութեամբ կ'ողջունէ զօրավարը, չեշտելով թէ «ամէն ատեն անկեղծ բարեկամ մը եղաւ Թուրքերուն»: Այս առթիւ կը փառաբանէ երկու ազգերուն անխախտ դիմակցութիւնը:

ԻՐԱՆԵԱՆ երկաթուղին, որուն վերջին կայարանը պիտի գտնուի Թէհրանէն 150 քիլոմեթր դէպի հարաւ, յառաջ կը տարուի մեծ գործունէութեամբ: Նոր գիծ մը բացուեցաւ առջի օր:

ՈՒԹ ԱՂՋԻԿՆԵՐ վեցական ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցան Աւստրիոյ մէջ, հիթլէրական քարոզութիւններ կատարած ըլլալով: Մասնաւորապէս ամբաստանուած էին թէ դերմանական թերթեր կը կարդան, հիթլէրական երգեր կ'երգեն եւն.: Վճիռները դործադրութիւնը յետաձգուեցաւ:

60 ՌՄԲԱՋԻԳ ՕԴԱՆԱՒԵՐ Մ'ԷՐԵՒԿԱԿԱՆը պիտի ձեղքեն, երկու հատասար խումբերու բաժնուած: Ուրիշ խումբ մըն ալ Սահարան պիտի ձեղքէ:

19 ՀՈԳԻ ՋԱՐԴՈՒՓԾՈՒՐ ՄԵՌԱՆ Մ. Նահանգներուն մէջ, օդանաւ մը լեռներուն մէջ կոծկած ըլլալով: Ազատարարները հարկադրուեցան քանի մը քիլոմեթր ճամբայ կտրել, արկածին վայրը հասնելու համար: Օդանաւին բեկորները կնճած էին 3000 մեթր բարձրութեան վրայ:

ԵՒՈՎՊԻՈՑ ԿԱՑՍԸՐԸ կորսնցուց Լոնտոնի մէջ բացած դասը՝ անթելի ընկերութեան մը դէմ: Դատարանը յայտնեց թէ Հայիլէ Սէլասիէի իրաւական հանդամանքը մութ կը մնայ, քանի որ Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան վկայութիւնը իրաւապէս կայսր չի ճանչնար զայն:

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հետապրէն թէ կեղծ Գործադիր Կոմիտէն պաշտօնէ արձակեց ներքին առեւտուրի գործավարը՝ Վայցէր, յաջորդ նշանակելով Սմիրնովը: Որ եւ է տեղեկութիւն չկայ Անտոն Օվսենկոյի մասին, որ Պարսկաստանի հիւպատոս էր եւ դատական գործավար նշանակուեցաւ սեպտեմբեր 18ին: Օվսէնկօ Թրոցքիական էր 1923 — 1928, յետոյ յարեցաւ Սթալինի: Վճռական դեր կատարած է բոլշեւիկեան յեղափոխութեան մէջ:

Բաֆֆիի ծննդեան հարիւրամեակը Մարսիլիոյ մէջ

23 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին BREBANT MARSEILLAIS
սրահին մէջ:

ՆԱԽԱՁՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՐԵԳԻՆ ԵՊԻՍԿ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ
Հովանաւորութեամբ Ա.Զ.Գ. կԵԴՐ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ

Գործօն մասնակցութեամբ Մշակութային Միութեան եւ մասնակցութեամբ Հայ Բարեգործական Ընդհ. Միութեան, Հ. Բ. Ը. Մ. Երիտասարդաց Միութեան, Հ. Մ. Ը. Մ.ի, Հայ Երաժշտական Միութեան, ինչպէս նաեւ հայրենակցական, վերաշինաց եւ զանազան կազմակերպութեանց:

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Ա. ՉՕՊԱՆԵԱՆ
Ցանձնախումբին կողմէ՝ Պ. Կ. ՓՈՂԱՏԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Պ. Ս. Չէօրէչճեան իր խոնմբով (Նուագ), Տիկին Մ. Թէրզիպաշեան (մեներգ), Օր. Ա. Վարժապետեան, Օր. Հ. Գըմպեան, (մեներգ), Պ. Լ. Մելիտոսեան, Տիկ. Թագուհեան (արտասանութիւն):

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ այս հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին իր կեդրոնատեղին՝ 8 rue Rochechouart:

Կը դասախօսէ Պ. Հ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ, (խմբագիր «Մէրքիւր տ'Որիան» ամսաթերթի): Նիւթ՝ *Բազաքական ձգտումները Մերձաւոր Արեւելքի մէջ:*

ՍԻՆԵ ՍԵԶՕ

Հոկտ. 22ին, ուրբաթ իրիկուն վիէնի Ռ. Ա. սրահին մէջ կը ներկայացնէ Միջազգային 5րդ. ձամբարի ժապաւէնը, ուր պիտի տեսնուին հայ ևրիները 48 ազգերու կոդքին:

ԱՐԱՒԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 19ՐԴ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ
ՀԱՅ ԼԵԳԵՈՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Կիրակի, 24 Հոկտ., ՇԱՓՕ ՏԷ ՖԼԷՕՐԻ մէջ:

Նախագահութեամբ ԸՆԿԵՐ ՏԻՐԱՆ ԹԷՓԷԵԱՆԻ

Նախկին ծովային սպայ եւ Ասպետ Պատուոյ Լեգէոնի

Պատարագ եւ հոգեհանգիստ՝ Լեգէոնի նահատակներու հոգւոյն, Քրատոյի Ս. Թարգմանչաց եկեղեցիին մէջ: կը պատարագի Գեր. ԳԱՐԲԻՒՆ ԵՊ. ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ:

Հանդիսին հրաւիրուած են զինուորական եւ քաղաքային իշխանութեանց ներկայացուցիչներ, Ֆրանսական նախկին կռուողներու կազմակերպութիւններ, Հայ կռուողներու Միութիւններ, քաղաքական կուսակցութիւններ, բարեգործական, հայրենակցական, վերաշինական միութիւններ, Մամուլի ներկայացուցիչներ եւ ազգային այլ մարմիններ:

ԳԹՈՒԹԵԱՆ ՊԱԶԱՐ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ կը կազմակերպէ իր սարեկան ԳԹՈՒԹԵԱՆ ՊԱԶԱՐԸ յառաջիկայ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 12ի ԿԻՐԱԿԻ օրը, ժամը 14էն 20:

Կը խնդրուի բոլոր Հայ կազմակերպութիւններէն նկատի առնել սոյն թուականն ու ժամը եւ չխոչընդոտել:

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, ARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «Եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այս ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, 6, Ավընիւ տ'Իթալիի սրճարանի վերնայարկը: Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր կոմիտէի:

ՊԱՆԵԷՕ-ՖՈՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընկերաժամակրական դասախօսութիւնը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, իր ակումբին մէջ:

Գուռաղը

ՊՕՓՕՆի «Զաւարեան» ենթակոմիտէի նախորդ ժողովի շարունակութիւնը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Իշխան» խումբի ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Շանթրիկեան» սրահին մէջ:

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները այս ուրբաթ եղեկոյ ժամը 8.30ին գրադարանի սրահը:

Խիստ կարեւոր օրակարգ:

"Հ. Ց. Դ. ՕՐ"ԸՆ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԱՆԵԷՕ-ՖՈՇԱՆի «ԱՐԾԻՒ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
30 Հոկտ. Շաբաթ Chez Boivin, 25 Avenue de la République
à MONTROUGE Métro Porte d'Orléans*i մօտ:*
Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ
24 Հոկտեմբեր, Կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հայ Ակումբին մէջ:
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ Ա. ՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

ՊՕՄՕՆի ՄԷՋ
Նախաձեռնութեամբ «Զաւարեան» ենթակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ «Վարանդեան» խումբի, 23 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «Վարանդեան» սրահին մէջ:
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻԼԷԱՆ, ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ:
Երգ, Նուագ, արտասանութիւն:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
Հոկտ. 23, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Գ. Թաղապետարանի սրահը:
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Թ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Խօսք պիտի առնէ նաեւ Լիճնի S F. I. O.ի ընկերվարական ներկայացուցիչը:

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Ընկերներ Միսաք Միրզէ, Լեւոն Ալէմեան (արտասանութիւն), Պ. Գուրգէն Յովհաննէսեան (արկինգ), Պ. Արամ Աւետիսեան (երգ), Օրիորդ Ծովինար Տէր Պետրոսեան եւ Տիկին Պերճուհի Ահարոնեան (մեներգ): Երգերուն պիտի ընկերակցի դաշնակով Տիկին Ռուբէն:

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ
Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Կոմիտէին
24 Հոկտ. կիրակի, ժամը 3ին, Սէրքըլը կաթոլիկի սրահին մէջ:
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Դեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Ընկերներ Յ. Մաթոսեան, Մ. Կարապետեան եւ ուրիշներ: կենդանի պատկեր մը: Սիրէ Սէքօ պիտի ներկայացնէ կոմիտասս Վարդապետին կալին երգը, Ընկեր Մ. Վարանդեանի յուշարկաւորութիւնը:

Յանդերու մասնակցութեան գաւար՝ 1 ֆրանք:

ԿԱՐՏԱՆի ՄԷՋ
Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Կարտանի «Նիկոլ-Դուման» խումբի եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Էքսէ «Քեռի» խումբի:
24 Հոկտ. Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Ց. Դ. Տան մէջ:
Գեղարուեստական ճոխ բաժին:
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
Մուտքը ազատ է:

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ Հոկտ. 30ին: կը խօսի Ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:
ՍԷՆԹ-ԷԹԻԷնի ՄԷՋ Հոկտ. 31ին: կը խօսի Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՔԷՄԱՆՋԻՍՏ ՌՈՒԲԷՆԻ

Ի նպաստ Լիոնի Ազգատաճնամի, 24 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.45ին, Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ, ՆՈՐ ԵՒ ՃՈՒԽ ՅԱՅՏԱԳՐՈՎ: 4—3

"ԳՈՑԱՄԱՐՏ,, ՕՐԱՑՈՑՑ

Մամուլի տակ է եւ մօտ ատենէն լոյս կը տեսնէ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Գատանեկան Միութեան «Գոյամարտ» պատկերազարդ օրացոյցը ճոխ բովանդակութեամբ եւ գեղեցիկ տպագրութեամբ:

Ապսպրանքի համար դիմել հետեւեալ հասցէին՝
N. Gagossian. 49. Rue Nationale. Marseille (France):

ՆՈՐ ՔՆԱՐ
Զարնագրուած եւ պատկերազարդ յունարակ երգարան

Պատրաստեց Կ. ԳԷՈՐԳԵԱՆ (Սելաճիկէն)

Իր տեսակին մէջ առաջնակարգ գործ մը, զարդարուած մեր բոլոր երգիչներուն, երգչուհիներուն, երաժիշտներուն եւ բանաստեղծներուն նկարներով: Այէն էջի վրայ՝ երգի մը ձայնագրութիւնը: 640 էջնոց ստուար հատոր մը:

Գինն 50 ֆրանք, (միայն Ֆրանսայի համար) : Ստանալու համար դիմել ՑԱՒՈՒԶի խմբագրատունը, Շ. Նարգունիին:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Տիկին Տիրուհի Գաբրիէլեան, ծնեալ Սիմիթեան, բնիկ Կեսարացի, կը փնտռէ իր քոյրը՝ Վերժին Սիմիթեան, Թալասի որբանոցէն: Իր հօրեղբայրը, Յակոբ Սիմիթեան, այժմ Ալեքսանդրիա, 1930ին Վերժին Սիմիթեանը տեսած է ի Պէյրութ:

Կը խնդրուի զիտցողներէն լուր տալ հետեւեալ հասցէին՝ Mr. A. Kaprielian, 8bis, Rue Maugiron, Vienne (Isère):

Յարութիւն Զամչիկեան, որ նախապէս կը գտնուէր Հաւրբրա Գարակէօղեան Հօմին մէջ: Վերջին անգամ նամակ գրած է S. F. A. ընկ.եան մէջ: փնտռողն է իր քոյրը: Գրել Պ. Բ. Թաչեանի, c/o Journal Houssaper, B. P. 868, Le Caire - Egypte:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՀՄԱՅԵԼԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ՏՈՔԹ. Լ. ԴՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է
146 Rue Lafayette (Gare du Nord)
Թէլէֆոն **Nord 84-04** (անփոփոխ)
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

ՀԱՒՏԵՐԻՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԻՐ
Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 — 78
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

Տոքթ. Ս. Մելիթեի
ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ **87 Rue Ernest Renan, Issy-les-Moulinaux**
Մէթրօ **Mairie d'Issy***ի ճիշդ դիմացը:*
Մանաւանդ քթի, ականջի, կոկորդի, գլուխի եւ վիզի հիւանդութիւններ: կը դարմանէ նաեւ ներքին հիւանդութիւններ:
Կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ [illegible]
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, Կ'ընդունի 49 rue de Maubeuge, երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ժամը 2—4, հեռաձայն Trud. 21-03

"ՇԻՐԱԿ,, Արեւելքի միակ իսկական օրինակ է Ընդհանրական: Անմրցելի: Անհարդահաս պատրաստուած գուտ չափի ճիւթով՝ Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ-ՃԱՇԱՐԱՆ
Sphinx
2, Rue Boutebrie, Paris(5)
Tél. Odeon 33—65. մէթրօ St. Michel եւ Cluny
Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ հաժեղ կերակուրներ
Անարատ օղի՝ տաք աղանդերներով (մեզէ):
Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն: դիւրամատչելի գին:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
La Maison de la Photo
Կը հրաւիրէ անհատներու, հարսնեկան, խմբական, մանուկներու, ինքնութեան թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին ոճերով եւ գեղարուեստական ճաշակով: Ժամադրութեամբ ուզուած վայրի մէջ: Մեր լուսանկարչատունը իր մանագիտութեամբ պատրաստած նկարներով եւ իր չափաւոր գիներով Ձանձ չի խնայէր գոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները:
Դիմել ՎԱՂԱՐՇԻՆ, **50, Bld. Longchamp, Marseille**
Tél.: National 13-16

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02
Կը ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ: ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն տեսակ թղթգործութիւններ: Նաթարալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անունները փոխոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ձառերու եւ գասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային արկածներու ենթարկուած չգաւտրներուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ միջնորդէքի: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:
Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

Հոկտեմբեր 15էն սկսեալ
պիտի սկսի ձեւ ու կարի դասընթացքը, առաւօտեան մինչեւ կէսօր Պիտի տրվին ամենավերջին մեթոտով, տեսական եւ գործնական:
Մանրամասնութեանց համար դիմել ՏԻԿԻՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ
13 Rue Saint Sulpice Paris (6me,). Métro Odéon.

Վարձու սենեակներ աւուրիներու համար
տաք եւ պաղ ջուր, շոֆաժ, հեռաձայն: տարեկան վարձք 1600 ֆր: Դիմել՝ 13, Rue de la Colonie, Paris (13):

TLEMCEN
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ—ՃԱՇԱՐԱՆ
ՏՆՕՐԷՆ՝ **SELADJI**
4 Rue Sainte Beuve
(133 Bld. Raspail*ի անկիւնը)*
Հեռաձայն Littré 89-13
Նշանաւոր պարուէի ՕՐԻՕՐԴ ՔԻՆԱ կ'երգէ եւ կը պարէ արեւելեան երգեր եւ պարեր, ընկերակցութեամբ հայկական նուագախումբի (Ջազ եւ Ալֆոնս), ամէն երեկոյ ժամը 9էն սկսեալ:
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԽՄԻՉՔՆԵՐ, ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻ՝ թարմ աղանդերներով:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ՈՒՐԲԱԹԵՍԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 փրանք	75 փրանք	40 փր.
Անգլիա եւ Իտալիա ....։	265 »	140 փրանք	
Ուրիշ երկիրներ ....։	215 »	110 փրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
22
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
22 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3557

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐՔԱՅՆ ՍԹԱԼԻՆ ՉԲՕՍՆՈՒ...

Այսպէ՛ս ուրեմն, Ս. Մխուեեան քաղաքացիներն ալ ձեռնարկած են « ընտրական պայքար »ի, հոկտեմբեր 12էն ի վեր, իբրեւ նախապատրաստութիւն բուն ընտրութեանց, որ պիտի կատարուին դեկտեմբեր 12ին :

Ի՜նչ աւետաբեր, չքեղ ու չռնդալից մանրամասնութիւններ՝ այս առթիւ :

Ամբողջ խորհրդային մամուլը կը յորդի ժողովրդային «խանդավառութեան» նկարագրութիւններով : Շարժման մէջ դրուած են արդիական բոլոր դիտելիքները, քարոզչական ամէնէն ազդու միջոցները, չարժանկարն ու անթելը եւ ուրիշ ինչ որ կրնաք երեւակայել, բոցավառելու համար ամբոխային տրամադրութիւնները :

Եւ ազազակ մը դղրդագին, Ս. Մխուեեան անձայրածիր տարածութեան վրայ, կեդրոններէն մինչեւ յետին ծայրագաւառներն եւ տափաստանները, 120 — 150 լեզուներով .

— Սթալի՛ն, Սթալի՛ն, առաջինը եւ միակը... Մեր քուէն ան՛նոր, եւ միայն անոնց որ հաւատարիմ են իրեն... Մա՛հ ժողովուրդի թշնամիներուն, ճապոնա - գերմանական լրտեսներուն, դաւաճաններուն, խորտակիչներուն... Անխնայ ջարդ Թրոցքիական - պուխարինեան - ազգայնական մնացորդներու մնացուկներուն ...

Իսկ օրուան իշխանութիւնը ամէն օր գիւտ մը, նորութիւն մը կը գլորէ, խայծ մը կը նետէ, աւելի շլացնելու համար աչքերը :

Դեռ քանի մը օր առաջ, հրամանագիր մը հրատարակուեցաւ, քուէարկութեան իրաւունք չնորհելով անոնց որ աքսորի դատա - պարտուած են, թիւսպարտութեամբ կամ առանց թիւսպարտութեան (տաժանակիր աշխատանք) : Այս չնորհէն պիտի չկրնան օգտուիլ միայն անոնք որ իրապէս բանտարկուած են կամ արգելափակուած՝ տաժանակիր աշխատանքի կայաններու մէջ. ինչպէս եւ անոնք որ քաղաքական իրաւունքներէ զրկուած են դատական վճիռներով :

Միւս կողմէ, մասնաւոր միջոցներ ձեռք առնուած են, որպէս զի ընտրողները « ուրախ եւ երջանիկ » ըլլան, քուէարկութեան առեն, ինչպէս իրենց ամենօրեայ կեանքին մէջ...

Համաձայն թերթերու տեղեկութեանց, սպառման սրահներ սարքուած են Մոսկուայի ընտրողներուն համար, ուր ծանոթիւն առղեաններով եւ ընաիր ծածկոցներով :

Էլեկտրական չքեղ լապտերներ, մեսաքսեայ լուսամփոփներ, գոյնզգոյն ծաղիկներ կը զարդարեն սրահները, ակնախտիղ պատկեր մը պարզելով : Քուէատուփերուն առջեւ դրուած են աթոռներ եւ սեղաններ, կազմաթղ, սեղանի լամբար եւ ուրիշ ինչ որ անհրաժեշտ է : Գետինը ծածկուած է գորգերով :

Ուրեմն չքեղանք եւ ծիսակատարութիւն ամէն կողմ, կախարդական մթնոլորտի մը մէջ պահելու համար խորհրդային արքայութեան երջանի՛կ, ազատ եւ աննման քաղաքացիները :

Հատուած մըն ալ Մոսկուայի կուսակցական պաշտօնաթերթին խմբագրականէն, ամբողջացնելու համար պատկերը .

— « Դեկտեմբեր 12ին, առտուան ժամը ճի՛շ մինչեւ կէս գիշեր, Պալթիկ ծովէն մինչեւ խաղաղական ովկիանոս, Պաթումէն մինչեւ հիւսիսային բեւեռի Ռուտոլֆ կղզին, աւելի քան հարիւր միլիոն բաղաբացիներ պիտի քուէարկեն անձամբ, իւրաքանչիւրը այցելելով քուէարկութեան գրասենեակը, եւ ներկայացնելով իր անցագիրը կամ արհեստակցական տոմսը » :

Այս աննախընթաց չքեղանքին եւ չռայլաբանութեանց հետ զուգընթաց , կը չարունակուի ահռելաբաւիլ ամբողջ երկրին տարածութեան վրայ : Այնպէս որ, ընտրական պայքարն ալ արդէն դարձեր է քնարեր հէքեաթ մը, յիշեցնելով Հազարումէկ Գիշերները :

Նոյնիսկ ընտրական յանձնախումբերու կազմութեան առեն , որսի չունները երեւան կը հանեն « լիժեր » ու « ժողովուրդի թշնամիները», ահարեկելով ընտրողները :

« Փրաւտա »ն դեռ քանի մը օր առաջ կը մատնանշէր թէ կուսակցութեան գաւառի մարմինները աճապարանքի մատնուած են, եւ ի՛մարաբար «լիժեր» կ'ընտրեն, իրբեւ անդամ ընտրական յանձնախումբերու :

Այսպէս, Սպիտակ Ռուսիոյ մէկ շրջանին մէջ, կուսակցութեան գործիչները իրենց հաւատարմութիւնը ապացուցանելու համար ընտրական յանձնախումբին նախագահ ընտրած են պետական դատախաղը, բայց ահա կեդրոնէն կարճ եւ կտրուկ դեկոյց մը կ'ապդարարէ թէ այդ մարդը «ժողովուրդի թշնամի է » :

Այս պայմաններուն մէջ, ո՞վ պիտի համարձակէր զանազատել բարեկամն ու թշնամին, վստահելին ու կասկածելին,— երբ հաւատարմագրական հեռագրումներն ու փոխադարձ լրտեսութիւնները կը չարունակուին անընդհատ, երբ ոչ անցեալը նկատի կ'առնուի, ոչ դիրքը, ոչ տարիքը, ոչ ալ սեռը :

Անհամար գլուխներ ջախջախուեցան — բառին տառական իմաստով — 1936 օգոստոսէն ի վեր : Եւ դեռ դադրած չէ համարկարիքը :

Գրեթէ ամէն չարաթ գլուխներ կը գլորին ոչ թէ հատ - հատ, այլ խումբ-խումբ : Ոչ միայն այս կամ այն երկրամասին, այլ ամբողջ «դրախտ»ին տարածութեան վրայ : Եւ մանաւանդ «անկախ» հռչակուած հանրապետութեանց մէջ, Ուկրայնայէն մինչեւ Կով — կաս :

Բաւական ժամանակ ունին տակաւին, մինչեւ դեկտեմբեր 12, տրօրելու համար ուրիշ ինչ որ մնացած է իրբեւ անցեալ յիշատակ :

Ահա թէ ինչպէս կը գրօսնու Աբքայն Սթալին, բոլշեւիկեան յեղափոխութեան քանամեակին առթիւ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԳՈՑԱՑԱԻ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Յանձնախումբ մը պիտի դրկուի Սպանիա օտար կամաւորներ հաւաքելու համար

Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը վերջին պահուն յաջողեցաւ միջին բանաձեւ մը գտնել, չարը խափանելով, առ այժմ : Համաձայնութեան ճամբան բացաւ Իտալիա, ընդունելով Պաւլիս 14ի անգլիական ծրագիրը, որ կը տրամադրէ աստիճանաբար եւ կանչել օտար կամաւորները եւ յետոյ ճանչնալ Ջօր . Ֆրանքոյի և հանրապետական կառավարութեան պատերազմիկի հանդամանքը :

Ահաւասիկ համաձայնութեան դլխաւոր կէտերը.—

1. Իրբեւ առաջին քայլ, հաւասար թիւով օտար կամաւորներ պիտի քաշուին Սպանիոյ երկու ճակատներէն :

2. Միջազգային յանձնախումբ մը պիտի դրկուի Սպանիա, երեւան հանելու համար օտար կամաւորներուն բուն համրանքը : Այնուհետեւ ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը որոշում պիտի տայ, նոր զօրքեր եւ քաշելու համար :

3. Պատերազմական կարգ մը իրաւունքներ պիտի տրուին երկու կողմերուն, երբ ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը հաստատէ թէ զոհացուցիչ եղանակով յառաջ կը տարուի կամաւորներուն յետս կոչումը : Այդ իրաւունքներուն համաձայնքը եւ տարողութիւնն ալ յանձնախումբը ինք պիտի որոշէ :

Սպանիա զրկուելիք յանձնախումբը պիտի բաղկանայ պինուորական եւ քաղաքական մասնագէտներէ : Եւ որովհետեւ այս կարգի միջազգային յանձնախումբերը դանդաղ կը չարժին, այս գործն ալ չաբաթներ եւ ամիսներ կրնայ տեւել : Ուրեմն նորէն ժամանակ չտրուած կ'ըլլայ չտակիցները : Իրագեկներ այսպէս կը բացատրեն Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ անակնկալ դիմումը : Նոյն իրագեկներուն կարծիքով, մինչ յանձնախումբը զբաղած կ'ըլլայ Սպանիոյ կացութիւնը ուսումնասիրելու եւ օտար կամաւորներու համրանքը երեւան հանելու գործով, Ջօր . Ֆրանքօ, Մուսոլինի եւ Հիթլէր ամէն ճիգ պիտի թափեն, վճռական յաղթանակը չտեւելու համար :

Նշանակալից պարագայ մը եւս.— Իտալիա եւ Գերմանիա հաւանեցան ընդունիլ անգլիական ծրագիրը ճիշդ այն օրը երբ Ջօր . Ֆրանքօ կը յուսայ դրաւել չատ կարեւոր քաղաք մը, Կիժոն : Վերջին լուրերու համաձայն, ապստամբները միայն 10 — 12 մղոն հեռու են Կիժոնէն, քաղաքը կրակի արուած է անընդհատ հրետանիով ցամաքէն եւ կառավարական օդանաւերը վախած են : Կիժոնի դրաւումը պիտի զօրացնէ ապստամբական տիրապետութիւնը Հիւս. Սպանիոյ մէջ եւ հաղարաւոր պինուորներ ազատ պիտի ըլլան վճռապէս գործ տալու համար դէպ Մատրիտ : Այս յարձակողականին կը սպասուի ձմեռէն առաջ :

**** Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբին չորեքշաբթի օրուան նիստը տեւեց երեք ժամ : Ժողովէն վերջը, մասնակցող պետութեանց ներկայացուցիչները նոր հրահանգներ խնդրեցին իրենց կառավարութիւններէն, յաջորդ նիստին համար որ պիտի գումարուի այսօր, ուրբաթ : Ժողովին մէջ գլխաւոր ճառը խօսեցաւ Լոնտոնի իտալական դեսպանը, եւ առնելով իր վերապահումները : Իրեն ձայնակցեցաւ գերմանական դեսպանը, աւելի թեթեւ - ցնելով մթնոլորտը եւ մեծ զոհունակութիւն պատճառելով Լոնտոնի մէջ : Կացութիւնը փրկուած կը նկատուի, եթէ վերջին պահուն նոր զժուարութիւններ չյարուցանեն Մոսկուա կամ Պերլին : Գերմանական մամուլը նորէն ուժգին յարձակումներ կը գործէ խորհրդային իշխանութեան դէմ, նոյնիսկ պահանջելով որ ան հեռացուի Լոնտոնի ժողովէն :*

Գերմանիա կը մերժէ չեխական դեսպանին ընդունելութիւնը

Ինչպէս գրած էինք, յարաբերութիւնները լրջօրէն լարուած են Գերմանիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ մէջ, իրբեւ հետեւանք գերման քաղաքացիներու ձերբակալման եւ ուրիշ հետապնդումներու :

Գերմանական մամուլը կը չարունակէ կրակ տեղալ Չեխերուն վրայ : Զօրեքշաբթի օր, Պերլինի չեխական դեսպանը Գերմանիոյ արտաքին գործերու պաշտօնատունը երթալով, ուզեց բողոքագիր մը յանձնել : Դեսպանը մերժեց ընդունիլ, դիտել տալով թէ բոլորովին օրինաւոր է Գերմանիոյ հանրային կարծիքին բորբոքումը : Այս առթիւ հրատարակուած դեկոյցը կ'ըսէ թէ արտաքին նախարարը անպատեհ գտաւ բողոքագիրը, չեխական դեսպանին ուչադրութեան յանձնելով չեխ ոստիկանութեան ծայրայեղութիւնները եւ յանձնարարեց տեղի չտալ նոր հակազդեցութեանց :

Գերմանական թերթերը կը չարունակեն Ֆրանսան եւ Ս. Մխուեիոնն ալ մեղադիր համարիլ Չեխերու հակագերման գործունէութեան :

Պելա Քունի գլուխն ալ վտանգուած...

Պէլա Քուն, հրեայ հռչակաւոր բոլշեւիկը որ Հունգարիան կարմրցուց պատերազմէն անմիջապէս վերջը, ամբաստանութեան տակ առնուած է իրբեւ խափանարար - խորտակիչ, ինչ որ Մոսկուայի հասկացողութեամբ կը նշանակէ մահապարտ : Իր ձերբակալութիւնը հաղորդուեցաւ անցեալ օգոստոսին, բայց խորհրդային մամուլը լռութիւն պահեց : Այժմ այլեւս չեն հերքեր լուրը : «Ինթէրնասիոնալ Կոմունիստ», Կոմինտէրնի պաշտօնական օրգանը, այս օրերս հրատարակեց բուռն ամբաստանագիր մը իրեն դէմ, երեսին տալով 18 տարի առաջ Հունգարիոյ մէջ գործած մեղքերը : Պէլա Քուն կ'ամբաստանուի թէ խափանած է Մոսկուայի ճիգերը, որ կը ձգտէին ճակատագրական կուսակցութեանց միակ ճակատ ստեղծել ամէն տեղ, ընդդէմ ֆաշականութեան : Եւ կը չեչտ.— « Միայն ազակողմեան ընկերվարական վարիչները չեն որ ձախողեցուցին այս ծրագիրը, այլեւ Հունգարիոյ նախկին կեդր. կոմիտէին թրոցքիական սկըզբունքները, գլխաւորութեամբ Պէլա Քունի » :

Առաջին հրապարակային յարձակումն է այս ականաւոր բոլշեւիկի մը դէմ, որ այնքան գործօն դեր կատարած է կուսակցութեան մէջ : Այս առթիւ իրագեկներ կը յիշեցնեն Պէլա Քունի «մարդրողական» ահռելի գործունէութիւնը Ղրիմի մէջ, վրանկէլի բանակին չախջախումէն վերջը (1920) : Այն առեն հռչակ հանեց իր վայրագութեամբ, որոնց փոյ կը նախմանային Հունգարիոյ մէջ գործած բարբարոսութիւնները : Անցեալ տարի գրոյց կը չրջէր թէ Սպանիա դրկուած է, բայց չհաստատուեցաւ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՐԷՆ ՍՈՒՆԿԻ ՄԱՍԻՆ

Երէկ սունկի մասին խօսեր էի, կէս հեգնութեամբ, կէս դառնութեամբ :

Եւ բոլորովին մոռցեր էի որ, սունկի արկած մըն ալ մեր Նարդունիին աւցուցած է :

— Աւցեալ տարի խելիս փչեց աւգամ մը ճաշակել, չէնք շնորհիւ թունաւորուեցայ եւ հազիւ ազատեցայ : Հիմա երբ միայն տեսնեմ սունկը, փորս կը ցաւի :

Աւելի լուրջ հանգամանքի տալով հարցին, կ'ուզէի բժշկական զրոյց մը կատարել հետը, եւ իմնի յանձնեց « Հայ - Բոյժ »ի մէկ թիւը, 1936 սեպտեմբեր, ուր կ'ազդարարէ.— «Զգո՛յշ սունկերէն» :

Առաջին ազդարարութիւն.

— « Գիւղացիները կը կարծեն թէ սունկը որ քացախով եփես՝ թունաւոր չէ (սխալ) : Սունկը, որ եփած ատենդ դդալը չի սեւցներ, թունաւոր չէ (սխալ) : Սունկը, որ եփած ատենդ մէջը նետուած պղեղ մը սխտորն ու սոխը ճերմակ կը թողու, թունաւոր չէ (սխալ) : Սունկը , որ չի «կտրեր» կաթը, թունաւոր չէ (սխալ) : Սունկը, որ մարգագետիններու մէջ կը կը բուսնի, թունաւոր չէ (սխալ) : Սունկը, որ մատղաշ է, ճերմակ է, անախորժ հոտ չունի, թունաւոր չէ (սխալ) : Սունկը, որ «մատնի» ունի, վարդագոյն թերթիկներ ունի, թունաւոր չէ (սխալ) : Սունկը, որ մորթը չոր է, դիւրաբեկ է, կոտրելէ վերջ դոյն չի փոխեր, թունաւոր չէ (սխալ) : Թունաւոր է այն սունկը, զոր խղունջը եւ միջատները չեն կրծեր (սխալ) : Տոքթ. Տաղտաբեան, իր Առողջապահութիւն գրքին մէջ, կը գրէ թէ սունկը, որ երկար ատեն կը խաչեն թունաւոր չէ (սխալ) : Ախո՛ր, քանիներ զոհ դացած են այս սխալներուն » :

Այս ալ թունաւորման ընդհանուր պատկերը (երբեմ տեսակ թունաւորումներ կան), իբրեւ երկրորդ ազդարարութիւն.

— « Հրաչալի ճաշ մը կ'ընես, սունկը այնքան համեղ կուգայ, որ պիտի ուզէիր «մատուընդ ալ հետը ուտել», ինչպէս կ'ըսէ մեր ժողովուրդը : Սակայն երբ մարսողութիւնը կը սկսի, նեղութիւն մը կը դգաս նախ, ընդհանուր չփոթութիւն մը, անձկութիւն մը, աչքերդ ալ կը սկսին մթնել, եւ յանկարծ ցաւ մը, — տաք ցաւ մը, կարծես հալած կապար կայ ստամոքսիդ մէջ, որ կ'այրէ, կը ըզքաղ, վար կը քաչէ, պիտի պայթեցնէ : Ու պաղ քրտինք մը,— ոտքերդ կը մսին, մատներդ կը մզմզան, մինչ ստամոքսդ տաք է, կ'այրի ու կը ցաւի : Փորդ կը պրկուի, ալ աւելի կը ցաւի, սարսափելի ծարաւ մը կը զգաս, բայց կարծես կոկորդդ ալ պրկուած է, չես կրնար խմել, փսխելու փափաք մը կը զգաս, կ'ընես — կ'ընես՝ չես յաջողիր, միզելու փափաք մը կը զգաս, միզելու կ'ելլես՝ չես կրնար միզել, ցաւէն դուրս կ'իյնան աչքերդ, կը կարծես թէ պիտի նուաղիս : Ցանկարծ փորդ պարպելու փափաք մը,— յուսալով թէ պիտի ազատիս, կ'երթաս — կը նստիս՝ անկարելի է, կը տքաս՝ անկարելի է, ստամոքսդ հնոց դարձած է կարծես, բան մը ներքէն կը յօդոտէ, կը խողխողէ, կրակի պէս բան մը որ կ'այրէ մխացնելով : Վերջապէս կը յաջողիս փսխել, բայց ի՜նչ պէս,— ստամոքսդ կարծես թէրս կը դառնայ, կ'ուզէ մէկ անդամէն պարպել, այնպէս որ փսխած առենդ կը ճաթիս, կը պայթիս, մինչ կրակի պէս բան մը կ'այրէ կոկորդդ : Ինչ մը կը խաղաղի ցաւը, վախցած երեխայի մը նման՝ անկողինդ կը մտնես կամացուկ մը, չուզելով արթնցնել դեւը : Կուշտի վրայ կը պառկիս, ոտքերդ փորիդ վրայ կը քաչես, կ'աշխատիս խփել աչքերդ, քնանալ քիչ մը, չէ՞ որ 4 — 5 ժամէ ի վեր կրած տառապանքդ հալեցուցած է կարծես քեզ : Աչքերդ աստիճ դեղնած են, եթէ հայելիին նայիս : Դէմքդ ալ դեղնած է քիչ մը : Աչքերուդ բիբերը պզտիկցած կ'ըլլան, — կարեւոր նշան մը, որով կարելի է հասկնալ թէ դժուարամարսութեան տագնապ է թէ թունաւորում :

Ստամոքսիդ եւ լեարդիդ ձեռք դպցնելու կը վախնաս : Ցանկարծ կ'ըզգաս որ բան մը կը տաքնայ, նորէն, ստամոքսիդ մէջ : Պաղ քրտինքը կը սկսի զարձեալ, — ամա՛ն մարիկ : Եւ տագնապը կը վերանորոգուի, ժամերով նոյն ցաւերը, անհանդուրժելի, անդսպելի : Կը նստիս, փորի վրայ կը պառկիս, ոտքերդ օդին մէջ բարձրացուցած կը պառկիս,— խիթերը կը չարունակուին, կը քամեն քեզ, «քիթիթի» կ'ընեն քեզ, ուժաթափ կը ձգեն քեզ : Վերջապէս կը յաջողիս պարպել վարչն » :

Վերջացա՞ւ : Մնացեալը կարդացէք « Հայ - Բոյժ »ի մէջ, գիտական բժշկական մանրամասն բացատրութիւններով :

Իսկ եթէ այս ալ բաւական չէ, վիէնի վեց տարեկան մանուկին մահը ձեր ականջին օղ :

Գոնէ մանուկներուն խնայեցէք :

ՎԱՀԷ

Հակառակ գրգռութիւններ սպանութեան մը առթիւ

Ինչպէս հաղորդած էինք, Պէյրութի ամերիկեան հիւպատոսը սպանուեցաւ խելագար Հայու մը ձեռքով :

Պէյրութի թերթերը կը գրեն թէ դէպքը ծանր գրգռութիւն պատճառած է Պրումանայի մէջ, ուր ամէն տարի օգոստոսէն կ'երթար հիւպատոսը :

Լուրը հասնելուն պէս, Պրումանայի տեղացիները հակահայ տրամադրութիւններով լեցուած են եւ սկսած իրենց հանդիպած Հայերու վրայ յարձակում գործել : Գրիգոր Ղազարեան անուն հայ արդուկիչ մը եւ իր 12 տարեկան աշկերտը ծեծուած են : Ցարձակում կրած են նաեւ օգոստոսէն Հայ երեք ընտանիք ուրիշ Հայեր : Նոյն տրամադրութիւնները ցոյց տրուած են նաեւ Պէյրութ Մէրձի մէջ :

Բարեբախտաբար տեղական թերթերը որ եւ է հակահայ գրգռութեան տեղի չտուին, ծանօթ ըլլալով գործուած ոճրին մանրամասնութեանց :

Կացութիւնը Պաղեստինի մէջ

Վիրաւոր Հայը մեռաւ

Վերջին լուրերու համաձայն, կացութիւնը բաւական մեղմացած է Պաղեստինի մէջ, իրբեւ հետեւանք ձեռք առնուած խստութեանց եւ ծանր ազդարարութեանց : Ոստիկանութիւնը անինայ կը հետապնդէ բոլոր դաւադիրները : Բոլոր վակոններուն մէջ մէկ մէկ անգլիացի ոստիկան դրուած է, հրացանով սպառազինուած :

Այն հայ լուսանկարիչը որ վիրաւորուած էր երուսաղէմի մէջ, Արաբ կարծուելով, մեռաւ երեքշաբթի օր :

Քանի մը գիւղերու վրայ հաստատուած հետաքական տուգանքը ճարելու համար, գիւղացիները արմտիք, արջառ եւ ուրիշ չարժուն գոյքեր կը հետաքննէն : Ոստիկաններէ գողցուած հրացաններու թիւին հաւասար տուներ օդը պիտի հանուին ուժանակով :

Միւս կողմէ, արաբ յեղափոխականները կ'աշխատին նոր կոմիտէ մը կազմել Սուրիոյ մէջ, մասնակցութեամբ լուծուած կոմիտէի ազատ անդամներու եւ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿՈՄՍՈՄՈԼԱԿԱՆ ԳՈՒՆԴԻ ՀԱՐՑԵՐԸ

»»» ◦ «««

Ասում էին՝ Ալոյզ Տոլոյեվիչ Ալոյզյանը մեծ ուշադրություն է դարձնում գյուղատնտեսական աշխատանքների ճիշտ կազմակերպման վրա։ Ամեն գարնան, ամեն աշնան նա ինքն է գնում դաշտերը, ինքն է տեսնում, թե ինչպես են կատարվում գյուղատնտեսական աշխատանքները։ Ասում էին, որ նա ամեն տարի մի քանի անգամ շրջում է կոլտնտեսությունների միջով, ինքն է ստուգում, թե ինչպես են պահվում ագրոտեխնիկական կանոնները։ Ասում էին, որ նա ամեն տարի մի քանի անգամ հանդիպում է կոլտնտեսականների հետ, ինքն է խոսում նրանց հետ, ինքն է ուսումնասիրում նրանց կարիքները։

Ասում էին նաև, որ Ալոյզյանը ոչ միայն գյուղատնտեսական աշխատանքների ճիշտ կազմակերպման մասին է հոգում, այլև կոլտնտեսականների կենցաղի մասին

ՏԷՐՍԻՄԻ ԸՄԲՈՍՏՆԵՐՈՒՆ ԴԱՍՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Խարբերդէն կը գրեն ձիւմհուրիէ-թի 15 հոկտեմբեր թուականով։—

Տէրսիմի ընդդիմութեան չարժու-մին դատավարութիւնը չարունակուե-ցաւ երէկ։

Կէս օրէ առաջ Տէմիրճիանի աշիրէթա-պետ Ճէպրայիլի, Եուսուֆիանլըի աշի-րաթապետ Գամէրի, Գուրէյշանի ա-շիրաթապետ Հասսօ Սէյոտի, Հայտա-րանի աշիրէթապետ Գամէրի եւ իրենց 29 արբանեակներուն դատը տեղի ու-նեցաւ։ Ամբաստանեալներուն մէջ Գամմուի կամուրջը այրելով առաջին անգամ ըմբոստութեան չարժումին սկսող Տէմիրճանցի Միրզա Ահմէտի, Միրզա Հիւսէյինի, Միրզա Սիւլէյմա-նի նման հրոսակապետներն ալ կային։

Նախ լսուեցաւ Եուսուֆիանցի Գա-մերը որ խուսափողական պատաս-խաններ տուաւ, ընդդիմութեան չար-ժումի համար տեղի ունեցած հաւա-քոյթներու մասին եղած հարցում-ներուն։ Ան ըսաւ թէ չէ մասնակցած այս հաւաքոյթներուն, հաւատարիմ եղած է կառավարութեան, պաշտպա-նած է «Նօհուտ Թէփէսի»ն եւ աւել-ցուց թէ Սէյիտ Բիւա «կառավարու-թեան դէմ չէարժինք» ըսած է։ Իր խելքովը ուզեց պաշտպանել Սէյիտ Բիւան։

Հայտարանի աշիրէթապետը ըսաւ.

— Հիւանդ էի։ Ոչ մէկ բանէ լուր չունիմ։ Հաւաքոյթներուն չմասնակ-ցեցայ։

Տէմիրճանի աշիրէթապետ Ճէպրա-յիլ ալ խուսափողական պատասխան-ներով ուրացաւ իր յանցանքը։ Բայց չծածկեց թէ՝ լսած է որ Տէմիրճանցի-ներն են կամուրջը այրողները։ Իսկ Հիւսօ Սէյոտ խոստովանեցաւ թէ տե-սակցած է Սէյիտ Բիւայի հետ, Սին գիւղը գացած եւ հանդիպումի ունեցած է Քրկնցիներու կիներուն հետ։ Ան չնայած Եուսուֆիանի աշիրէթապետին վրայ բերուելուն ամբողջ յանցանքը։

Պարագրուներէն Ֆընտըք որ սպայ Հազրէն հետատակած էր, բոլորովին ուրացաւ իր ոճիրը, բայց բացայայ-օրէն բացատրեց իր լեռ փախչելուն չարժառիթները։

Դատավարութեան ընթացքին ձեռք բերած ծանօթութիւնները համա-ձայն, Ուղունթարլա, Հէօմմէրէք եւ Մնձուրի եզերքը տեղի ունեցած են երեք հաւաքոյթներ, ուր Սէյիտ Բի-ւա բացատրած է ընդդիմութեան չար-ժումին անհրաժեշտութիւնը, ի մէջ այլոց ըսելով.

— Մեր հողերուն վրայ զօրանոցներ պիտի չհիմուին եւ անոնց մէջ զօրքեր պիտի տեղաւորուին, կառավարու-թիւն պիտի կազմուի... Մեր պատի-ւը, մեր չահերը պիտի կորսուին։ Մեր կիները պիտի առնեն ...

Այս բացատրութիւններէն յետոյ հաւաքոյթին ներկայ պետերը միա-ձայնութեամբ ըմբոստութեան որո-շում տուեր եւ երդում ըներ են։ Եւ ասկէ յետոյ նուիրական Մնձուրի ջու-րէն ալ մէյմէկ ումպ խմեր են։

Դատավարութեան ընթացքին, մաս-նաւորաբար Հասսօ Էյյօլօ քննելէ ու-ղած է. միւս ամբաստանեալները սրամիտութեան չարժումներ ցոյց տու-ած են։ «Միւպաչիր»ին միջամտու-թեան վրայ ապշահար չորս կողմ նա-յած, չփոթած վիճակ մը պարզած են։

Կամուրջը այրողներէն Միրզա, դա-տավարութեան միջոցին փսփսուքի ձեւով կ'ուղէր Սէյիտ Հասսոյի խելք տալ։ Նախագահը նկատելով այս պա-րագան, լռեցուց ամբաստանեալը։ Կէս օրի դադարէ յետոյ դատը չա-րունակուեցաւ։

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՒ ԽՆԴԻՐԸ

Ի՞ՆՉ ԿԸ ՆՇԱՆԱԿԷ «ԱՆԲԱՂՁԱԼԻ»

«Փարի - Միտի» թերթին աշխա-տակիցներէն մին այս հարցին նուի-րած է յօդուածաշարք մը։ Կ'ամփո-փենք գլխաւոր մասերը.—

Հիմա օրուան նիւթ դարձած են օտա-րականները։ Մեծ չահադրդռութիւն ցոյց կը տրուի օտարականներու տե-ղափոխութիւններուն, չէ՞ որ անոնք Ֆրանսա կուգան դրամ ծախսելու։ Բայց վերջերս կատարուած ահաբեկ-չական դէպքերը, որոնք կը վերագր-ուին օտարականներու, խորապէս յու-զեցին հանրային կարծիքը։ Բարդ հարցեր կը դրուին մեր առջեւ, երբ ամէն օր երկրին մէջ կ'աւելնայ աո-ժամարար կամ վերջնապէս հայրենա-դուրկ դարձած օտարականներու բազ-մութիւնը, որ այստեղ կը հոսի՝ ա-պաստան փնտռելով կրօնական, քա-ղաքական չալածանքներէ փախչելով։ Բարդ հարցեր կը դնէ այս իրողութիւնը անոր համար որ հայրենադարձներուն մեծամասնու-թիւնը դրամ չունի, ապրելու միջոց չունի, եւ ուղղի կը նայի պետու-թեան, — մրցորդ կը հանդիսանայ երկրին հիւրընկալ բնակչութեան՝ երբ կ'աշխատի, ծանր կը կշռէ երկրին պիւտճէն՝ երբ անգործ կը մնայ։ Եւ յետոյ դժուար է ըսել թէ թշուառու-թիւնը ի՛նչ ծայրայեղութեանց կրնայ առաջնորդել այս կարգի հայրենա-դուրկները։

Վերջապէս, նիւթական միջոցներէ զրկուած բայց իրապէս պատուաւոր օտարականներուն կարգին, Ֆրանսա-յի սահմաններէն ներս կը հոսի միջազ-գային ուաղակապետութիւնը, որ, այստեղ, գործունէութեան ամէն դիւ-րութիւն գտնելով անարգարօրէն կը վարկաբեկէ բոլոր օտարականները։

Լրացնելու համար պատկերը, աւել-ցնենք որ քաղաքական բանավէճերը կամովին իրար կը խառնեն հարցերը եւ դիւրին ընդհանրացումներէ վերջ փութկոտ պարզացումներ կատարե-լով՝ այնպիսի կացութիւն մը կը ըս-տեղծեն, որ չես դիտեր թէ օտարա-կանները պէտք է դժբախտ զոհե՞ր համարուին թէ արիւնածարաւ վազ-գեր։

Ձէմարատութիւնը գտնել այնքան ալ դիւրին չէ, այնքան խառն ու բազմա-թիւ են դէպքերը։ Ահա թէ ինչո՛ւ, դատելէ առաջ, հարկ համարեցի կար-ծիքն առնել մասնագէտներուն։

Ոստիկանութեան կարծիքը.—

Կը հարցնեմ թէ ի՛նչ կը նշանակէ «անբաղձալի»։ Ձեմ գիտեր, կը պա-տասխանէ պաղտնի ոստիկանութեան պետը։ Եւ ոչ ոք գիտէ թէ ի՛նչ է «անբաղձալին»։ Սահման մը տալ այդ բառին այնքան դժուար է, որքան ե-րեւան հանելը եւ դատապարտելը ո՛ր եւ է անբաղձալի։ Օտարական մըն է, առանց նիւթական միջոցներու, կամ քաղաքական գործիչ մը, կամ դող մը առաւ - փախաւ տեսակէն, կամ պան-դոկ կողոպտող մը որ «առնէտ» կը կոչուի, վերջապէս մէկը որ իր արիա-կանութիւնը կորսնցուցած է, ռուս ֆաչիստ մը որ կը կռուի կոմունիստ-ներու դէմ, իտալացի անիշխանական մը որ կը կռուի ֆաչիստներու դէմ։

Ի՞նչպէս զատորոշել, ճշդել ու դա-տել այս ամէնը։ Անոնք ունին ան-ցաղրի մանուածոյ գործարաններ, փա-խուստի համար թաքստոցներ, կան նաեւ անհատներ։ Զանոնք ձեռք ան-ցրնելը արկածի արդիւնք է, բայց կա-րեւորը դեռ վերջն է,— ձեռք կ'անցը-նես, դատարանի կը յանձնես, ար-ատաքսումի հրաման կը տրուի, բայց մէ՞ծ է փարիզը, հեռքը կը կորսնցը-նես, արկածով օր մըն ալ կը ձերբա-կալես, դատարան, բանտ, սահմա-նագլուխ, բայց կրունկիդ վրայ՝ եա կը դառնայ, թերեւս քեզմէ առաջ, որովհետեւ դրացի երկիրը կը մերժէ ընդունիլ։

(Շար.)

Հ. Մ. Ը. Մ.

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ ՎԻԼՆԻ ՄԷՋ

— . —

Վիլն.— Երբ մեր կազմակեր-պութեան պատասխանատու խմբա-պետներէն ամանք՝ դիմումագրութեան պատճառաւ, առժամապէս կը դադ-րին գործօն դեր մը կատարելէ, Հ. Մ. Ը. Մ.-ի սկաուտական չարժումը կ'ար-ձանագրէ Վիլնի մէջ սկաուտ եւ գայլիկ խումբերու կազմութիւնը։ Որա-խուսիչ է պարագան։

Այս առթիւ սկաուտական գործա-դիր մարմնի անունով եւ անձնապէս շնորհակալ ենք Վիլնի մեր բարե-կամին Պ. Ներսէս Աշիխեանի, որ սկաուտական կեանք ստեղծել փափա-գող խումբ մը պատանիները մղած է դէպի Հ. Մ. Ը. Մ.-ի շարքերը։ Մեր շնորհակալութիւնները նաեւ «Ցառա-ջ»ի խմբագիր Պ. Շաւարշ Միսաքեա-նի, որ խումբին կազմութեան օրերու իր համակրանքը եւ խրախուսիչ խօս-քը բերած է մեր տղոց յաջողութեան ի նպաստ։

Այսօր Վիլնը ունի արդէն 25էն ա-ւելի սկաուտ եւ գայլիկ, սկաուտները բոլորն ալ հագուած, իսկ գայլիկնե-րէն մեծամասնութիւնը։ Կէսէն աւե-լին ստացած են արդէն իրենց սկաու-տական տեսրերը։

Մնթապետն է Արսէն Կարապետեան, Առաջնայի նախկին սկաուտներէն, իսկ փոխ խմբապետը՝ Համբիկ Զաքար-եան։

Հրաւիրելով Վիլնի մեր հայրենա-կիցները, մասնաւորապէս ծնողները որպէսզի իրենց զաւակները յանձնեն Հ. Մ. Ը. Մ.-ի, ցաւով կ'արձանա-գրենք թէ խումբի կազմութեան սկզ-բնաւորութեան կարգ մը պատանիներ հեռացած են, դրօշը պատրուակ բըռ-նելով, մինչդեռ Հ. Մ. Ը. Մ.-ի դե-րադանցապէս ազգային կազմակեր-պութիւն մը ըլլալու հանգամանքըար-դէն իրեն թոյլ պիտի չտար որոշ հո-սանքի մը կամ վարդապետութեան մը նուիրել ինքզինքը եւ որ եւ է պար-կեշտ մարդ չի կրնար մտքէն անցընել եւ պնդել թէ մեր չարքերուն մէջ կու-սակցական խօսք կը տարուի։ Մեր սկաուտական խումբերը արշաւի ըն-թացքին եւ այլուր, իրենց պետերու ոյժերու եւ դիտութեան ներած չա-փով, ծանօթութիւններ կը ստանան հայութեան կեանքի դլխաւոր եւ լա-ւագոյն դրուագներուն մասին, կրսոր-վին հայերէն խօսիլ եւ սիրել իրենցպէ-ղը, եւ չենք կրնար երեւակայելոր մեր այս գործունէութեան հակառակորդ հայ կազմակերպութիւններ ըլլան։

Վիլնի հայ ծնողներուն կը մնայ ու-րախն իրենց զաւակներու իսկ օգտին համար, անոնց առողջութիւնը եւ ձեռներէց ոգին մարզել տալու համար Հ. Մ. Ը. Մ.-ի յանձնել զանոնք առանց վերապահութեան։

Նոյնպէս Պ. Ներսէս Աշիխեանի չանքերով կազմուած է տեղական ըս-կաուտական մարմին մը, որուն կը նախագահէ Հայր Կ. Տէրմոյեան Մխիթարեան ուխտէն երկարամեայ ուսուցիչ։ Անդամներն են Պ. Պ. Յա-կոբ Մաթոսեան, Հայկ Լուսարարեան, Լեւոն Քէշիշեան, բոլորն ալ նախկին Հ. Մ. Ը. Մ.-ականներ, ինչպէս նաեւ խմբապետը։

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները նորակազմ խումբի տեղական խոր-հուրդի անդամներուն։ Կը մաղթենք անձնուէր փայլուն գործունէութիւն մը։

Ի դիմաց Ֆ. Շրջ. Սկ. Գործ. Մարմնի
Վազգէն Անդրէասեան

ԵԻՕԱՂ

Օր մը եղի դող մը դատարանի ա-ջեւ հանուեցաւ։ Դատաւորը հարցուց անոր.

— Դուն եղ մը դողցած ես, ճի՞շդ է։

— Այո, տէր իմ, փորս անօթի էր, ըս-տիպուեցայ դողնալ։

—Երբ մարդը անօթի ըլլայ, խոշոր ե՞ղ մը կը դողնայ։

— Ի՞նչ ընեմ, տէր իմ, անկէ կոտր մը կարելու եւ առնելու համար քով-նակ չունէի։

***

Երկու ստախօսներ կը խօսակցէին։ Առաջինը ըսաւ.

— Իմ մեծ հայրս շատ երկայն էր, երեք մեթր կը հաշուէին անոր հասա-կը։

Երկրորդ ստախօսը աւելցուց.

— Իմ մեծ հօրս հասակը՝ աւելի եր-կար էր։ Ան իր կօշիկներուն ներկուած ըլլալը ստուգելու համար հեռադիտակ կը գործածէր։

ՆԻՒԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԹԱԼԵԱԹ ՓԱՇԱՅԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ

»»»» • ««««

— Ինքնին շատ անկարեւոր համար-ուած այդ տիղղոսի խնդիրը, անդ-լիական քաղաքականութեան տեսակէ-տով կարեւոր է։ Ամբողջ քրիստոնեայ աշխարհին առջեւ Թալեաթը «կրօն-քի պաշտպան» ցոյց տալ պղտիկ բան է։ Անգլիացիները կրօնասէր են ըսել ուալը, յաճախ անոնց չատ մը ամօթ-ները կը գոցէ։ Որովհետեւ կրօնասէրը արդար ալ կ'ըլլայ։ Անգլիացիներու կրօնքը ուրիշ ո եւ է կրօնքի չի նմա-նիր։

Ընդհանուր պատերազմի օրերուն Դաշնակից պետութեանց մէջ ամէ-նէն ազդեցիկը դարձեալ Անգլիան էր։ Անոր նպատակը Գերմանիան բնաջն-ջել էր։ Եթէ նման նպատակ մը չու-նենար Անգլիան, ընդհանուր պատե-րազմը տեղի չէր ունենար։ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ, եւ նոյնպէս Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ դարերէ ի վեր սոսկալի թշնամութիւն մը դո-յութիւն ունէր։ Ֆրանսա 19րդ. դա-րու վերջերը երբ հրաժարեցաւ ծովա-յին մեծ պետութիւն մը ըլլալուե՝ բազէն, եւ երբ Ռուսիա ճափոնական պատերազմէն վերջ տկար ինկաւ, Անգլիա սկսաւ բարեկամանալ անոնց հետ եւ մոռցաւ դարաւոր թշնամու-թիւնները։

Այդ փոփոխութեան պատճառը, այսինքն Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի եւ Ռուսիոյ հետ բարեկամանալը միայն մէկ նպատակ ունէր,— Գերմանիան փճացնել։ Վերջապէս հասաւ իր նը-պատակին։ Եթէ ընդունինք որ ընդ-հանուր պատերազմէն չահաւոր դուրս եկողը միայն Անգլիան եղաւ, դիւրաւ կը հասկցուի որ Ռուսիա եւ Ֆրանսա անոր ծառաները հանդիսացան։

Թալեաթ փաշա Խմբրըլնի այս բա-ցատրութիւնները հետաքրքրութեամբ կ'ունկնդրէր։ Որովհետեւ կը յուսար որ Անգլիան կ'օդնէ Թուրքիոյ։ Մինչ-դեռ Իրլանտացին կ'աշխատէր որ փա-շան հրաժարէր այդ յոյսերէն եւ գիտ-նար թէ Անգլիա Թուրքիոյ ալ փճա-նալը կ'ուզէր։

Թալեաթ փաշան Լոյտ Ճորճին եւ կարգ մը Թրքասէր Անգլիացիներու կատարած դիմումներուն պատաս-խանին կը սպասէր։ Լոյտ Ճորճին ան դրած էր.

— «Այսօր, թէեւ պաշտօնական եւ քաղաքական որեւէ հանդամանք չեմ ներկայացներ, սակայն պէտք կը տեսնեմ այս նամակը գրելու ձեզի։ Մի՛ակ հանդամանքս, հայրենիքիս ա-պագայով հետաքրքրուող Թուրք մը ըլլալս է։ Մեր պատերազմի մասնակ-ցութեան գլխաւոր պատճառը Անգ-լիոյ կողմէ Ռուսիոյ հանդէպ ցոյց տրուած բարեկամութիւնն է։ Թուր-քիոյ այսօրուան վտանգալի օրերուն եթէ Անգլիա օգնէ անոր, Թուրք ժո-ղովուրդը յաւիտենապէս երախտա-պարտ կը մնայ իրեն։ Անգլիա Թուր-քիան փոխանակ փճացնելու եթէ օգ-նէ անոր եւ զօրացնէ, աւելի կ'օգ-տուի։ Եթէ Անգլիա Թուրքիոյ հետ հաշտութիւն չկնքէ, գլխուն մեծ փորձանքներ պիտի գան։ Սեւրի դաշ-նագիրը ոչ մէկ ատեն կրնայ գործա-դրուիլ։ Այդ դաշնագիրը ստորա-գրողները կարելի չէ Թուրք նկա-տել»։

Թալեաթ փաշայի այս նամակին ոչ մէկ պատասխան եկաւ։ Սակայն փաշան չյուսահատեցաւ։ Եւ չատ չանցած Անգլիացիներ Թալեաթի հետ բանակցութեան մտան։ Օր մը, Թա-լեաթ փաշա, իր Հաւատնպէրկ փողո-ցի բնակարանը նստած պահուն, անգ-լիացի հարիւրապետի մը այցելու-թիւնը ընդունեց։ Անոր հետ երկար տեսակցութիւններ ունեցաւ Թալէ-աթ։ Հարիւրապետը խօսակցութեան ընթացքին, Զինադադարէն վերջ Անգ-լիացիներու Թուրքիոյ հանդէպ ու-նեցած քաղաքականութեան ակնար-կելով ըսաւ.

— Անգլիական քաղաքականու-թեան Թուրքիոյ հանդէպ ունեցած ուղղութիւնը ժամանակաւոր է։ Կաս-կած չկայ որ այդ քաղաքականութիւ-նը մօտ ատենէն պիտի փոխուի։ Դուք անձամբ կրնաք վստահեցնել այդ պարագան։

Թալեաթ փաշան պատասխանելով.

—Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք, չեմ հասկը-նար։ Ես այսօր ոեւէ պաշտօնական հանդամանք չունիմ որ միջամտեմ։ Եթէ բացորոշապէս պարզէք ձեր նը-պատակը, դուցէ կարենամ որոշ պա-տասխան մը տալ։

Հարիւրապետը քիչ մը մտածեց։ Վերջը, չատ զգուշութեամբ ըսաւ.

— Անատոլուի չարժումին մասին կ'ուզեմ խօսիլ։ Անշուշտ դուք հոն բարեկամներ ունիք։ Եթէ անոնց հետ մէասին նորէն իշխանութիւնը ձեռք առնէք, կրնայ բարեկամական դառ-նալ Անգլիոյ դիրքը։

Թալեաթ փաշա իսկոյն հասկցաւ։ Անատոլուի մէջ Մուսթաֆա Քէմալ փաշայի կողմէ մղուած կռիւներու կ'ակնարկէր եւ կ'ուզէր որ պայքար մը ստեղծուի Մ. Քէմալ եւ Թալեաթ փաշաներու միջեւ ու խռիանուի ա-զատագրական այդ փրկարար չար-ժումը։ Հարիւրապետի այս թաքուն եւ դաւադիր նպատակը հասկնալէ վերջ Թալեաթ ըսաւ.

— Անշուշտ այդպիսի բան մը չի կրնար խորհրդածութեան նիւթ դառ-նալ։ Մենք մեր դերը կատարած ենք։ Բախտը չօգնեց մեզի։ Մեր յաջորդ-ներուն բունած դիրքն ու հետեւած ուղին այնքան ուղիղ է որ մտքէս ան-դամ չեմ անցըներ միջամտել։ Իսկ ե-թէ Անգլիա Թուրքիոյ օգնելու տրա-մադրութիւն ունի, գործի գլուխ ես ըլլամ թէ Մուսթաֆա Քէմալ, տար-բերութիւն չկայ։

Թալեաթ փաշայի այս պատասխանը հետեւեալ կերպով մեկնելու հարկա-դրուեցաւ հարիւրապետը.

— Բոլորովին անձնական հանդա-մանք ունի իմ առաջարկս, սխալ չի մեկնիք։ Ըսել կ'ուզեմ որ այսօր անգ-լիական կառավարութեան եւ Էնկիւ-րիի յարաբերութիւնները լարուած ըլլալով, Անգլիա մէկէն ի մէկ չի կրնար փոխել իր քաղաքականութիւ-նը։ Այդ պարագային Լոնտոնի կա-ցութիւնը կը դիւրանայ։

— Դուք կրնաք այդպէս մտածելու իրաւունք ունենալ։ Սակայն ես այդ միտքին իրականութիւն դառնալուն ոեւէ հնարաւորութիւն չեմ տեսներ։ Անկասկած Մուսթաֆա Քէմալի կող-մէ սկսած ազգային պայքարը պիտի չարունակուի։ Անգամ մը որ մեր հայրենիքի ազատութիւնը իրականա-նայ, կրնանք զարձեալ գործել անոր համար։

(27) (Շար.)

ԼՈՒՍԱԶԴԻՄԻՆ

(ՎԻՑ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԷ)

»»»» • ««««

Գարուժ փողոցի զուգահեռ, մէկ փողոց դէպի հարաւ մինչեւ Առուան, կ'երկարի Նորաշէն փողոց մը։ Այդ փողոցի միայն մէկ կողմը շինութիւն-ներու չարք մը կայ, իսկ միւս կողմը ազատ դեաին մըն է, տեսակ մը հրա-պարակ, մէկ երկու բանջարանոցով եւ հոս ու հոն թափուած մոխրակոյ-տերով։ Երկյարկանի տներու կողքին չարք մը չորսյարկանի տներ կը բար-ձրանան իրարու կողքին, քարուկիր պատերով, զարմանալիօրէն միաձեւ եւ ցուրտ արտաքինով։ Այս չէնքերը ընտանեկան բնակարաններէ աւելի ուսական զօրանոցները կը յիշեցնեն, անհրապոյր արտաքինով, միօրինակ եւ տգեղ։

Տեղացիք եւ մանաւանդ օտար ուսանողները Սիպերիա զրած էին կարգով չարուած այդ չէնքերուս ա-նունը։ Կուրացած աչքերու նման բաց-ուած դռներ, քարէ ոլորապտոյտ բարձրացող սանդուխներ, յարկաբա-ժիններու մեռադէ չինուած ծանր դռ-ներ, առանց որեւէ զարդի քառան-կիւն փոքր պատուհաններ, որոնք բո-լորը միասին ծանր տպաւորութիւն մը կը յառաջացնէին տեսնողի վրայ։

Տեղացի աղքատ ընտանիքներու մօտ կ'ապրէին գրեթէ ամէն աղգի ու-սանողներ. Սերպեր, Իտալացիներ, Գերմանացիներ, Գուլկարներ, Հա-յեր, բայց մանաւանդ ուս ուսանող-ներ եւ յեղափոխական մտաւորական-ներ, որոնք ճնշող մեծամասնութիւն կը կազմէին։ Այդ փողոցը թէեւ ժր-նեւի մէկ մասը, առանձնայատուկ գունաւորում մը ունէր, աւելի ուս-սական քան զուիցերիական։ Ահա այդ հանդամանքէն ծնունդ առած էր այդ փողոցի ծագրանունը՝ Սիպերիա։

Այդ տներէն չորրորդ տան երրորդ յարկի վրայ կը բնակէր զուիցերիացի ժամագործ բանուոր մը։ Ցարկաբաժ-նի երկու սենեակներուն մէջ բանուո-րի ընտանիքը սեղմուած, մնացած երկու փոքր սենեակները վարձու տուած էր։ Վարձուորներէն մէկը երկու տարիէ ի վեր միեւնոյն սենեա-կին մէջ կը բնակէր, իսկ երկրորդը երեք ամիս առաջ եկած էր։ Տանտէ-րինն ու ամուսինը Մէօսիէօ Միքա-յէլ կ'անուանէին առաջին ուսանողը, որուն հետ երկու տարուան ընթաց-քին ընտանեցեր էին, իսկ վերջի եկո-ղի մասին երբ իրենք իրենց կը խօ-սէին՝ Մէօսիէօ Սարսափը կ'անուա-նէին զայն։ Աւով մէկտեղ խիստ զոհ էին վարձուորներէն, որոնք վարձքը ժամանակին կը վճարէին, իրենց ներ-կայութիւնը զրեթէ չէին զգացներ տան մէջ, շատ հիւրեր չէին ընդու-ներ, եւ մանաւանդ դիշերները չէին լուացներ վիճելով, ինչ որ յատկանը-չական պարագայ մըն էր ուս ուսա-նողներու համար։

Միքայէլը երեւանի Շահրիար գիւ-ղացի մըն էր, որ երեւանի թեմական ուարտեզով անցած էր արտասահ-ման ուսանելու։ Երկու ընտանեկան բարեկամներ խոստացան հոգալ ա-նոր ուսանողական չրջանի ծախքը, բայց երբ Միքայէլը արտասահման անցաւ, երեք ամիս չանցած՝ բարե-կամներէն մէկը հրաժարեցաւ իր խոս-սումը չարունակել։ Իսկ թէ ի՞նչպէս անչյողութիւնը պատրուակ բռնե-լով։

Միքայէլի համար դժուար էր ար-տասահման ուսանելու դալը, աւելի դժուար՝ ձեռնունայն վերադառնալը։ ուստի որոշեց ամէն գնով մնալ եւ ու-սումը չարունակել։ Իսկ թէ ինչպէ՞ս իր ստացած չնչին դումարով կրցաւ ապրիլ եւ ուսանիլ, այդ մէկ ինք գի-տէր, մէկ ալ սենեակի զաղտնապահ չորս պատերը։

1913—14 դպրոցական տարին Մի-քայէլի աւարտական վերջին տարին էր։ Ննդեան տօներու ժամանակ վեցամսեայ քննութիւններուն էր ու ատոր համար ալ վերջի երկու չա-բաթները զրեթէ կը լուացնէր զրե-րու վրայ հակած։ Առաւօտեան ժամը երեքն էր, երբ Միքայէլը զիրքը գո-ցեց, թեւերը պարզած ձգուեցաւ, նստած տեղը յօրանջեց, ոտքի ելլե-լով մօտեցաւ պատուհանին։ Դուրսը ձիւնախառն անձրեւ մը կը տեղար ու պատուհանի ապակիները ակօսուած կ'երեւէին։ Մէկ երկու անդամ սեն-եակը չափչփելէ վերջ, առանց աղ-մուկի դուրս եկաւ սենեակէն ու կող-քի դուռը մեղմօրէն թխկացնելով չը-չնչաց.

— Կարապե՛տ։

— Այո՛, մաի՛ր խնդրեմ։

— Տօ, էս ի՛նչ խապար է,— ծխով լեցուած սենեակը մտնելով բացա-դանչեց Միքայէլը,— այնքան ծխեր ես որ կարծես մեր զիւղի տան թոն-րատունը լինի սենեակդ. տնաքանդ, ժամը երեքն է, քնելու միտք չու-նի՞ս...

— Ինչո՞ւ չէ,— զիրքը մէկ կողմ դնելով պատասխանեց ընկերը,— չէի կարծեր թէ ժամը երեքն է։

— Ախպէր, ամէն դիշեր միեւնոյն պատմութիւնը. կ'երեւի թէ եթէ ձայն չտամ, մինչեւ լոյս կարդալով պիտի անցընես։

— Իսկ դո՞ւ,— հեգնեց ընկերը,— կարծեմ դու ալ մինչեւ հիմա կ'աչխա-տէիր։

— Տօ իմը ուրիշ է,— առարկեց Միքայէլը,— ես քննութեան կը պատրաստուիմ. դասեր, գործնական փորձեր, աւարտական չարադրու-թիւն. ո՛ր մէկը ըսեմ։ Չ'ՀՀ, մէկ էս բոլորը վերջնանար, վերադառնայի Շահրիար եւ տան կտուրին փռէի անկողինս ու արիւը ծոցիս մէջ ծա-դէր... Հա՛, կ'ուզես ձեռաց սամա-վարը կպցնեմ, տաք տաք թէյ մը խը-մենք, հերն անիծած, դեռ լուսնալու չատ ժամանակ կայ...։

— Ինչո՞ւ չէ, — համաձայնեցաւ ընկերը։

— Գիտե՞ս ինչ կայ Կարապետ. ինձ կը թուի թէ օրերով կրնաս ա-ռանց քնելու անցընել. տնաքանդ, դիշեր մը ժամանակին քնելը չտեսայ, չարունակ կարդալ, կարդալ, կար-դալ...։

— Որ քեզ նման խելօք մարդ դառ-նամ,— ժպտելով պատասխանեց ըն-կերը։

— Ի՞նձ նման, բան չունիս, մարդ քանի կարդայ, էնքան...

—Իսկ սամավարի պատմութի՞ւնը։

— Ձեռաց,— ու Միքայէլը աճապա-րանքով դուրս ելաւ սենեակէն։

Սենեակին մէջ մնացող երիտասար-դը Լեւոնն էր։ Երեք ամիսէ ի վեր կը դասնուէր Զուիցերիայի Ժընեւ քաղա-քը։ Կարին երկու օր միայն մնալով ճամբան չարունակած էր եւ Տրապի-զոնէն ուղղակի հասած Մարսէյլ։ Գալիս մէկ երկու ժամուան մէջ տե-սած էր գաղափարակից ընկերներէն ոմանք եւ յանձնարարական մը վեր-ցնելով Ժընեւ հասնելուն դուած էր Միքայէլը։

(Շար.) ՄԱԼԽԱՍ

Իրաքէն, Եգիպտոսէն, Սուրիայէն եւ Լիբանանէն հրաւիրուած ներկայացուցիչներու :

Սուրիոյ եւ Պաղեստինի հոգեւոր իշխանութիւնները կը խորհրդակցին, ճշդելու համար երուսաղէմի մուֆթիին եւ ուրիշ փախստականներու կացութիւնը : Կը կարծուի որ եթէ փախստականները արտօնուին Սուրիա մնալու, խիստ հսկողութեան տակ պիտի առնուին ֆրանսական իշխանութեանց կողմէ :

*** Գերմանական եւ իտալական թերթերը դանագան բարբարոսութիւններ վերագրելով բրիտանական իշխանութեանց, օրինաւոր կը դանեն Պաղեստինի Արաբներուն ըմբոստութիւնը : «Պերլինէր Թակպլաթ» պարզելով համարաբական, նոյնիսկ համիսլամական շարժումին ծաւալումը, դիտել կուտայ թէ Պաղեստինի մէջ հետապնդուած անգլիական քաղաքականութիւնը չի կրնար անտարբեր ձգել Իտալիան, որ ունի մօտ հինգ միլիոն իսլամ հպատակներ : Եւ կը բացատրէ թէ Իտալիոյ անկեղծ բարեկամութիւնը՝ Իսլամին հանդէպ, հետզհետէ կը կազմէ էական հիմը իր կայսերական քաղաքականութեան :

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻՆ կը հեռագրեն թէ կեդր. գործադիր կոմիտէն հրամանագրով մը ընդհ գործակցական յարկաբաժիններու եւ ամառանոցներու դրութիւնը, բոլոր բնակարանները եւ անոնց վարչութիւնը յանձնելով տեղական սովետներուն :

ՄՈՒՍՈԼինի անձամբ կատարեց Հռոմի միջազգային ցուցահանդէսին հիմնարկէքը, չորեքշաբթի օր : Ցուցահանդէսը պիտի բացուի 1941ին, 880 արտասովոր տարածութեան վրայ :

ՆՈՐ ՏՈՒՐՔԵՐ հաստատուեցան ֆրանսական եւ օտար պատուհասներու վրայ : Այսպէս, Պատուոյ Լեգէոնի ասպետութեան համար պիտի վճարուի 150 ֆրանք, սպայութեան աստիճանին համար՝ 300, հրամանատարութեան՝ 500 : Ամենարարձր աստիճանները՝ մեծ սպայ եւ մեծ խաչ պիտի արժեն 750 եւ 1000 ֆրանք եւայլն :

ՋՕՐ. ՄԻԼԼԷՐի անհետացման առթիւ կատարուած քննութիւնները երեւան հանեցին թէ փախստական զօրավարը, Սկոպլիէն, վարիչն էր ձերմակ Ռուսերու գաղտնի տեղեկութեանց դիւանին : Խուզարկութիւնները երեւան հանած են նաեւ գաղտնի կեդրոն մը, ուր իրար կը գտնէին ռուս գործակալներ՝ տարբեր հոսանքներէ եւ միջավայրերէ :

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ անընդունելի գտնելով հանդերձ դադիթին սահմանած յաւելումը, առայժմ որոմադիր չեն ընդհ. գործադուլ հռչակելու : Իրենց միութեան ընդհ. քարտուղարը առջի օր ունկնդրութեան ընդունուեցաւ վարչապետին կողմէ : Աչխատանքի Դաշնակցութիւնն ալ իր կատարեալ համերաշխութիւնը յայտնեց պետական պաշտօնեաներուն :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԾՈՎԱՑԻՆ ՌԱՋՄԱՓՈՐՁԵՐԸ կը սկսին այսօր վաղը : Պիտի տեւեն մինչեւ հոկտեմբեր 29 : Կը մասնակցին 25 մարտանաւեր :

ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը 6.000.000 անգլ. ոսկիի խնայողութիւն մը կատարեց ելմտացոյցին մէջ, յատկացնելու համար չինական արշաւանքին, որ կը սաստկանայ օրէ օր : — Չինացիները դնդակահարեցին 200 լրտեսներ :

Բաֆֆիի ծննդեան հարիւրամեակը Մարսիլիոյ մէջ

23 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին BREBANT MARSEILLAIS սրահին մէջ :

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՐԵԳԻՆ ԵՊԻՍԿ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

Հովանաւորութեամբ Ա.Զ.Գ. կեդր. վարչութեան

Գործօն մասնակցութեամբ Մշակութային Միութեան եւ Ժասնակցութեամբ Հայ Բարեգործական Ընդհ. Միութեան, Հ. Բ. Ը. Մ. Երիտասարդաց Միութեան, Հ. Մ. Ը. Մ-ի, Հայ Երաժշտական Միութեան, ինչպէս նաեւ հայրենակցական, վերաշինաց եւ վանատան կազմակերպութեանց :

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Ա. ՋՕՊԱՆԵԱՆ

Ցանձնախումբին կողմէ՝ Պ. Կ. ՓՈՂԱՏԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Պ. Ս. Զէօրէքճեան իր խումբով (Նուագ), Տիկին Մ. Թէրզիպաշեան (Մեներգ), Օր. Ա. Վարժապետեան, Օր. Հ. Գըմպլեան, (Մեներգ), Պ. Լ. Մելիտոսեան, Տիկ. Թադոյեան (արտասանութիւն)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբի փորձերը այսօր ուրբաթ, 8 Rue Bossuet, Paris (9) :

ՏՐ. Կ. ԽԱՉԻ վարչուհի թիւնը ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները, Կիրակի, 24 հոկտեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, ընկերուհի Գասեանին բնակարանը :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. Կրընպլի Եօթնեղբայրեան կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Նշան Մուրատեանի՝ իր զաւկին մահուան առթիւ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Յովհաննէս Սէֆէրեան, Սասնոյ Սէմալ գիւղէն, որ կը գտնուէր Սուրիա : Մօտ 5 տարիէ ի վեր Սուրիայէն գաղթած է Պարսկաստան : Իր հացէն գիւղացիներէն կը խնդրուի իմացնել Պ. Զաքար Կարապետեանի, 19, Rue Alphand, Paris (13) :

Կը խնդրուի Թէհրանի «Ալիք» թերթէն արտատպել :

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼՒՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Հ. Յ. Դ.

Փոտիճ

Անիէն-Պուանֆոլոնի «Արաս» ենթակոմիտէի ժողովը տեղի կ'ունենայ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, տվորական ֆաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ:

ՓԱՐԻԶԻ «Եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այս ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, 6, Աւլընիւ տ'Ինթալիի սրճարանի վերնայարկը, Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր կոմիտէի:

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընկերավարժական դասախօսութիւնը այս շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, իր ակումբին մէջ:

ԿՈՒՄԸԿՆՎԻԼԻ «Ֆաւրոս» խումբի ժողովը այսօր, ուրբաթ, երեկոյեան ժամը 9ին, ընկեր Մովսէսեանի բնակարանը, կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Գահատ

Վիէննի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այս կիրակի իրիկուն, ժամը 8.30ին «Թաժակ» սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Ա. Ջամալեան:

ՊՕՊՆԻ «Զաւարեան» ենթակոմիտէի նախորդ ժողովի շարունակութիւնը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական ֆաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Իշխան» խումբի ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Ճաֆրիկեան» սրահին մէջ:

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները այս ուրբաթ եղեկոյ ժամը 8.30ին գրադարանի սրահը:

Խիստ կարեւոր օրակարգ:

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ,,Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «ԱՐԾԻՒ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտ. Շաբաթ Chez Boivin, 25 Avenue de la République à MONTROUGE Métro Porte d'Orléans*ի մօտ:*

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

24 Հոկտեմբեր, Կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հայ Ակումբին մէջ:

կը խօսի՝ Ընկեր Ա Շ Ո Տ Ի Մ Ա Հ Ա Կ Ե Ա Ն

ՊՕՄՕՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ «Զաւարեան» ենթակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ «Վարանդեան» խումբի, 23 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «Վարանդեան» սրահին մէջ:

կը նախագահէ Ընկ. Հ Ա Յ Կ Ս Է Ր Է Ն Կ Ի Լ Է Ա Ն, կը բանախօսէ Ընկ. Վ Ա Հ Ա Ն Հ Ա Մ Բ Ա Ր Ձ Ո Ւ Մ Ե Ա Ն:

Երգ, նուագ, արտասանութիւն:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

Հոկտ. 23, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Գ. Թաղապետարանի սրահը:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Թ. ԱՓՎԱԶԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Խօսք պիտի առնէ նաեւ Լիոնի S. F. I. O.ի ընկերվարական ներկայացուցիչը:

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Ընկերներ Միսաք Միրզէ, Լեւոն Ալէմեան (արտասանութիւն), Պ. Գուրգէն Յովհաննէսեան (արմնգ), Պ. Աբրահ Աւետիսեան (երգ), Օրիորդ Շովինար Տէր Պետրոսեան եւ Տիկին Պերճուհի Ահարոնեան (մեներգ): Երգերուն պիտի ընկերակցի դաշնակով Տիկին Ռուբէնն:

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. կոմիտէին

24 Հոկտ. Կիրակի, ժամը 3ին, Սէրքլը Կաթոլիկի սրահին մէջ:

կը խօսի Ընկ. Ա. Ջ Ա Մ Ա Լ Ե Ա Ն

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Ընկերներ Յ. Մաթոսեան, Մ. Կարապետեան եւ ուրիշներ: կենդանի պատկեր մը: Սիրէ Սէթօ պիտի ներկայացնէ կոմիտաս վարդապետին կալին երգը, Ընկեր Մ. Վարանդեանի յուղարկաւորութիւնը:

Դախերու մասնակցութեան համար՝ 1 ֆրանք:

ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Կարտանի «Նիկոլ-Դուման» խումբի եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. Էքսի «Քեռի» խումբի:

24 Հոկտ. Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Յ. Դ. Տան մէջ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Մուտքը ազատ է:

ՎԸԼԱՆՍԻ ՄԷՋ Հոկտ. 30ին: կը խօսի Ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

ՍԷՆԹ-ԷԹԻԷնի ՄԷՋ Հոկտ. 31ին: կը խօսի Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

ԽՆՋՈՅՔ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ի ՊԱՏԻՒ ՀԱՅ ԶԻՆՈՒՈՐՈՒՆԵՐՈՒԻ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԻՍԻՒ «ՋԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Նոր Ակումբին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս: կը խօսի Գեղապետ ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃՐԸ

Ճաշարան Ֆլորիա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 – 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ–ՃԱՇԱՐԱՆ

Sphinx

2, Rue Boutebrie, Paris(5)

Tél. Odeon 33—65, մէթրօ St. Michel եւ Cluny

Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ հաժեղ կերակուրներ

Ընարատ օղի՝ տաք աղանդերներով (մէզէ),

Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն: դիւբամատչելի գին:

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

"Paris-Moderne,,

S. A. R. L. *Fabrique de Confection Pour Dames*

51 Rue du Caire (Place du Caire) Paris (2e.)

Métro, Sentier, Rèaumur-Sebastopol Téléphone: Central 70—10

Մեր վաճառատան սեփական արհեստանոցին մէջ կը պատրաստենք խնամուած եւ արդիական ճաշակով կնոջական ամէն տեսակ Նագուստներ (robes, manteaux, jupes, blouses, chemisiers, եւայլն): Գաւառէն ղրկուած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD — **48 rue de la République**

ORIENT LLOYD — **7 rue Auber, Paris**

Մարթէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51 Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:

Ֆոմսակներ՝ ամէն տեղի համար, Հայ ճամբորդներու համար ժամանակը գին: ընտիր թղթակիցներ ազնարիի ամէն կողմը

ՎՍՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

Մարսիլիոյ Հայ կազմակերպութիւններու ուշադրութեան

Մարսիլիոյ Հայ Մշակութային Միութեան հովանաւորութեամբ, յառաջիկայ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 28ին, կիրակի կէսօրէ ետք, Սալ փրաթի մէջ, մեր պատրաստութեամբ եւ արտակարգ շուքով պիտի տրուի Նուագախումբ մը՝ դեկավարութեամբ երաժշտագէտ Գ. Ալեշշայի: ՅանձնախումԲը կը խնդրէ բոլոր մարսիլիահայ կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ սոյն թուականը եւ չխոչընդոտել գայն:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՐԱՒԱՑԻՆ ՇՐՋԱՆԻ «ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ի նպաստ իր վարժարանին

150 Route d'Orleans*ի սրահին մէջ, (Պանեէօ)*

7 Նոյեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

Նախագահութեամբ Հայր ՍԱՀԱ ԿՏԻՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆի

Աշակերտութեան կողմէ պիտի ներկայացուի

Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԻԵԱՆի «ՊՈԼԻՍ ԵԻ ՓԱՐԻԶ»ը

(կատակերգութիւն 2 արար)

կը նուագէ Թագուհատ Գարեղին: երգ եւ արտասանութիւն:

Մուտք՝ 3 ֆրանք

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (ւ 5)

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

— Բարի լոյս, Սահակեանիկ, կոչեց հեռուից Վարդանը :

Լայան ոչինչ չը պատասխանեց . միայն գլխի չարժումով ընդունեց նրա ողջոյնը եւ խորհրդաւոր կերպով ժպտացաւ :

Ախոռատան մէջ կապած էին Վարդանի երեք ուժեղ ձիանները, որոնցից մէկը իրանն էր, իսկ միւս երկուսի վրայ նստում էին նրա երկու ծառաները՝ Աաքօն եւ Եղօն, երկու հսկայ ռազմարդիկ, որ միշտ անբաժան ուղեկիցները էին Վարդանի հետ :

— Սաքօ, ասաց նա ծառաներից մէկին, այսօր ձիանները նալել կը տաս եւ ամէն ինչ կը պատրաստես ճանապարհի համար . մենք երկար չենք մնալու այստեղ :

Ցետոյ նա մօտեցաւ ձիաներին, ձեռքը քսեց նրանց զեղեցիկ պարանոցի վրայ, եւ լուռ նայում էր, կարծես, կամենալով դիտենալ, թէ բաւական հանգստացե՞լ են, կարո՞ղ են մի քանի օրուան ճանապարհը մի դիմերուայ մէջ անցկենալ :

Ցետոյ նա հրամայեց ձիաներից մէկը թամբել, որը չուռով պատրաստեցին, նատեց, Հայրապետից հարցնելով .

— Ո՞ր կողմը գնաց Պ. Դուդուկջեանը :

Հայրապետը ցոյց տուեց նրան գնացած տեղը, եւ Վարդանը քշեց ձին դէպի այն կողմը :

Նրա հեռանալուց յետոյ Հայրապետը ընկաւ տխուր մտածութիւնների մէջ . «ինչո՞ւ է նալել տալիս Վարդանը իր ձիանները, այս ի՞նչ ճանապարհի պատրաստութիւն է, մի՞թէ նա պիտի թողնէ եւ գնայ առանց Լալային մասին մի բան խօսելու, առանց նրան բախտաւորացնելու, եւ վերջապէս ինչո՞ւ նա այնպէս սաստիկ հոգածութեան մէջ ընկաւ, երբ լսեց Պ. Դուդուկջեանի «երեխայական» վարմունքը, —այս մտածութիւնները այն աստիճան պատճարեցին նրան, որ բոլորովին չուռած մնաց :

Վարդանին ճանապարհ դնելուց յետոյ, երբ Հայրապետը վերադառնում էր տուն, նրան պատահեց իր կինը՝ Սառան, որ կաթի ահագին ամանը ձեռքում, դալիս էր փարախից :

— Ոչինչ չասա՞ց քեզ Վարդանը, հարցրեց Սառան կանչնելով, եւ կաթի ամանը դնելով դետնին :

— Զասաց, պատասխանեց Հայրապետը տխուր ձայնով.— նա այժմ բաւական ծածկամիտ է դարձել :

— Ես ամէն բան գիտեմ, խօսեց Սառան ուրախութեամբ, — նատիր, կը պատմեմ քեզ :

Այր եւ կին նատեցին մի կամնասայլի վրայ, որ ձգուած էր բակի մէջ :

Սառան պատմեց, թէ Լալան բոլորը խոստովանեց նրան, թէ այս գիշեր, երբ տանեցիք քնած էին, նա պարտէզում գաղտնի տեսութիւն է ունեցել Վարդանի հետ : Լալան չը թաքցրեց այդ տեսութեան եւ ոչ մի մանրամասնութիւնը : Վերջը Վարդանը ասել է նա այնպէս սաստիկ հոգածութեան մէջ ընկաւ, երբ լսեց Պ. Դուդուկջեանի «երեխայական» վարմունքը, —այս մտածութիւնները այն աստիճան պատճարեցին նրան, որ բոլորովին չուռած մնաց :

Վարդանին ճանապարհ դնելուց յետոյ, երբ Հայրապետը վերադառնում էր տուն, նրան պատահեց իր կինը՝ Սառան, որ կաթի ահագին ամանը ձեռքում, դալիս էր փարախից :

— Ոչինչ չասա՞ց քեզ Վարդանը, հարցրեց Սառան կանչնելով, եւ կաթի ամանը դնելով դետնին :

— Զասաց, պատասխանեց Հայրապետը տխուր ձայնով.— նա այժմ բաւական ծածկամիտ է դարձել :

— Ես ամէն բան գիտեմ, խօսեց Սառան ուրախութեամբ, — նատիր, կը պատմեմ քեզ :

Այր եւ կին նատեցին մի կամնասայլի վրայ, որ ձգուած էր բակի մէջ :

Սառան պատմեց, թէ Լալան բոլորը խոստովանեց նրան, թէ այս գիշեր, երբ տանեցիք քնած էին, նա պարտէզում գաղտնի տեսութիւն է ունեցել Վարդանի հետ : Լալան չը թաքցրեց այդ տեսութեան եւ ոչ մի մանրամասնութիւնը : Վերջը Վարդանը ասել է Լալային, թէ կը խօսէ նրա հօր հետ, եթէ հայրը չը համաձայնուի Լալային իրան տալ, կը փախցնէ եւ այնպէս կը տանէ :

— Ուրեմն դրա համար հրամայեց ծառաներին պատրաստել ձիաները, խօսեց Հայրապետը մատը կծելով :

— Ի՞նչ կայ, թող փախցնէ, թող տանէ, աւելի լաւ, պատասխանեց Սառան,— եթէ նա չը տանէ, անօրէն Քիւրտը խօ կը տանէ :

— Ես ընդդէմ չեմ... պատասխանեց Հայրապետը, — բայց...

Մեղմ մարդիկ, ուրիշ ժամանակ իրանց աղջկան կը նահատակէին, կը սպանէին, եթէ դիտենային որ նա դաղտնի տեսութիւններ է անում մի ազամարդի հետ, որ դեռ իր ամուսին չէ : Իսկ այժմ ակամայ խոնարհւում էին դառն հանդամանքների առջեւ...

Ի.

Վարդանը ամբողջ օրը ձիով ման եկաւ, անցաւ մի քանի գիւղեր, ամէն տեղ որոնելով Պ. Դուդուկջեանին : Նրա հարցուփորձին պատասխանում էին, թէ, այո, տեսել են մի երիտասարդ երկայն կօշիկներով, եւրոպական հագուստով, լայնեզերեայ սեւ գլխարկով, ահագին գաւազանը ձեռին եւ տեսրակներով լի պայուսակը կռնից քաշ դցած :

Եւ ամէն բերնից լսւում էր միեւնոյն կարծիքը, թէ նա խենթ էր :

Երեկոյեան Վարդանը վերադարձաւ ծերունի Խաչօի տունը առանց դանելու Թափառաշրջիկ երիտասարդին :

Ծերունի Խաչօի հովիւներից մէկը պատմեց Վարդանին, թէ նա տեսաւ երիտասարդին հարեւան գիւղում, եւ թուրք գիւղացիք հաւաքուած նրան ծեծում էին . ինքը ճանաչեց որ ծեծուողը իր աղայի հիւրն էր եւ ազատեց կատաղած գիւղացիների ձեռքից :

— « Ես մի այսպիսի բան սպասում էի»... ասաց Վարդանը ինքը իրան, եւ դառնալով դէպի հովիւը հարցրեց .

— Ինչո՞ւ համար էին ծեծում :

— Ես չը հասկացայ, պատասխանեց հովիւը, — ուզում էի նրան աւանակի վրայ դնել, եւ տուն բերել, բայց չընդունեց, ասաց, ես իմ ոտով կարող եմ դալ : Ի՞նչ կը գայ, ոսկորների մէջ մի հատ էլ ողջ չի մնացել :

Այդ լուրը չատ տխրեցրեց Վարդանին . նա դիտէր, թէ ինչ բան է թուրք դիւղացու մուշտին, մանաւանդ երբ պրծ է դրւում խեղճ Հայու մարմնի վրայ :

—Ո՞րտեղ թագցրիր նրան, հարցրեց հովիւից :

— Կէս ճանապարհի վրայ : Օրօրուելով դալիս էր :

Դեռ օդայի մէջ ճրագը նոր էին վառել, երբ յանկարծ լսուեցաւ Դուդուկջեանը, յոգնած եւ ոտքը ցցելուց կեխտուած : Վարդանը սպասում էր, որ նա իսկոյն կը սկսէ պատմել գիւղացիների կոպիտ վարմունքը իր հետ, բայց այդ մասին նա ոչինչ չխօսեց, միայն նրա դէմքի վրայ նկատուած էր սաստիկ յուսահատութեան դառն տառապութեան հետ :

Նա անցաւ եւ թեք նստելով պահակեց օդայի մը կողմում, քնելով բարձի վրայ :

— Դուք կարո՞ղ էք տալ ինձ մի քիչ ջուր ծխախոտ, խնդրեց նա վարդանից : — Իմը սպառուել է :

— Իսկոյն, պատասխանեց վարդանը եւ ծխախոտի տուփը տուեց նրան :

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 23 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ SAMEDI 23 OCTOBRE 1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3558 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄՈՒՐԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅԱՆՈՒՆ ԻՍԼԱՄՈՒԹԵԱՆ

Այն օրէն ի վեր որ Մուսոլինի ֆաշական Իտալիոյ « անկեղծ բարեկամութիւնը » հռչակեց, ափրիկեան Տրիպոլոյ մէջ, զղըզպին հանդիսաւորութեամբ, նորօրինակ պատկեր մը կը ներկայացնէ իսլամական աշխարհը :

Վկայ՝ նախ Սուրիոյ, յետոյ Պաղեստինի դէպքերը :

Ֆրանսական իշխանութիւնը յաջողեցաւ զաշնագիր մը կնքել Սուրիոյ Արաբներուն հետ, վերջ տալով արիւնալի խռովութեանց եւ պարբերական գործադուլներուն : Սակայն, տարիներու խոր — տումները ապարդիւն չանցան :

Ամէն պարագայի մէջ, ֆաշական եւ հիթլէրական ներշնչումները խոր հետքեր ձգեցին այդ երկրին մէջ, մասնաւորապէս վարկեալ երիտասարդութիւնը : Եւ կազմուեցան « չապիկաւորներ», երկար , կապոյտ կամ դեղին, ինչպէս Եգիպտոսի մէջ : Նախնական կորիզները չուռաով զարձան լուրջ կազմակերպութիւններ, իւրացնելով ֆաշական բոլոր գիտելիքները, համազգեստն եւ բարեւէն մինչեւ մարտական կրթութիւնը :

Միւս կողմէ, իտալական կառավարութիւնը աւելի գործօն եւ ծրագրեալ քաղաքականութեան մը վերածեց ֆաշական քարոզութիւնը, անթելի մասնաւոր կայաններ հաստատելով արաբախօս երկիրներու համար :

Գլխաւորաբար Պարիի կայանը անընդհատ կը գործէ, հռչակելով «սեւ չապիկաւորներ»ուն փառքը՝ երկիրէ երկիր : Անոնք որ միայն «էզան» լսելու վարժուած էին, այժմ ամէն օր կ'իմանան զարմանազան բաներ,— աւետարեր հաւատիքներ՝ իրենց ապագայ երազներու մասին :

Ինչպէս բոլշեւիկները, ֆաշական եւ հիթլէրական գործակալներն ալ յատկապէս ուսումնասիրած են Ասիոյ եւ Ափրիկէի յետամնաց ժողովուրդներուն հոգեբանութիւնը, եւ խարուիլն չեն դներ միջոցներու մէջ, ազդելու համար ամբոխային տրամադրութեանց վրայ :

Այս տեսակէտէն, Իտալիան աւելի բախտաւոր եղաւ, դեռ նոր գրաւած ըլլալով Եթովպիան, եւ հովանաւորելով անոր խլամ ժողովուրդները :

Անթելին հետ մէկտեղ, չարժման մէջ դրուած են չարժանկարը եւ տպագրական մեքենան : Իսկ պակասը կը լրացնեն մասնաւոր գործակալներ, զանազան դիմակներու տակ :

Հակառակ բոլոր հերքումներուն, կը թուի թէ այս գործունէութիւնը որոշ դեր կատարած է նաեւ Պաղեստինի մէջ :

Երուսաղէմի վախճանական մուֆթին պիտի կրնա՞յ Իտալիա երթալ թէ ոչ ,— երկրորդական խնդիր է : Իրողութիւնը այն է որ իտալական քարոզութիւնները խորապէս կ'ոգեւորեն արաբական աշխարհը : Մուսոլինի հանդիսաւորապէս կապելով Իսլամի սուրը, թեւ տուած եղաւ Արաբներուն, որոնք չատ բան կը սպասեն Իտալիոյ աջակցութենէն : Եւ զարմանալի չէ որ Հռոմի ու Պերլինի թերթերը չատախօս կը խօսին Իսլամի պաշտպանութեան մասին, Մի — ջերկրականի տագնապին եւ ուրիշ խնդիրներու առթիւ : Դեռ քանի մը օր առաջ էր որ գերմանական մամուլը կը պաշտպանէր Իտալիան, յիշեցնելով անոր հինգ միլիոն իսլամ հպատակները եւ ուրիշ իրողութիւնները :

Դարձեալ, դեռ չատ չըներ որ սիրալիր նամակներ փոխանակուեցան Մուսոլինիի եւ ԵԷմէնի թագաւորին միջեւ : Այս վերջինը կը խօսէր բոլոր Իսլամներուն անունով, կը գնահատէր «Առաջնորդ»ին իսլամական քաղաքականութիւնը, « որ դրած է Իսլամներու սիրտը», եւ յոյս կը յայտնէր թէ աւելի պիտի զարգանայ այդ քաղաքականութիւնը :

Այս բոլորը անշուշտ մտահոգութեան պիտի մատնէին Մեծն Բրիտանիան, որ մինչեւ այսօր ալ կը մնայ իսլամական ամենամեծ պետութիւնը :

Լոնտոնի թերթերը երկու տարիէ ի վեր մասնաւոր ուշադրութեամբ կը հետեւին այս ճակատին, աւելի կամ պակաս վաւերական յայտնութիւններ, երբեմն ալ չռնդալից մանրամասնութիւններ հրատարակելով Իտալիոյ գործունէութեան մասին : Որքան ալ չափազանցութիւն համարուի, նշանակալից է որ ամէնէն լուրջ օրհաններն իսկ իրար անցած են, կայսրութեան վարիչներուն աչքերը բանալու համար :

Այսպէս, ազատական օրհանը, «Նիւզ Քրոնիքլ», կ'ուզէ հաստացնել թէ Իտալիոյ քարոզութեանց նախաթերը չարժման մէջ դրած է 300 թարգմանիչներ, քարոզչական նիւթեր թարգմանելու համար Ափրիկէի 28 գաւառաթարբառներով : Նպատակը ,— ուզի հաննել Իսլամները, որոնք մինչեւ հիմա միայն Մեծն Բրիտանիոյ ուժին կը հաւատային :

Մնաց որ, գործնական տեսակէտով ալ, չատ զօրաւոր դիրքի մը մէջ կը գտնուի ֆաշական Իտալիան, այս ճակատին վրայ :

Եթովպիոյ գրաւումով, ան ամուր խարիսխ մը ապահովեց կարմիր ծովուն մէջ : Եթովպիան չռնամարան մըն է զինուորագրութիւն : Միւս կողմէ, ցամաքի վրայ եւս, Իտալիա հեռուհեռէ աւելի կ'ամրացնէ իր դիրքերը, չարունակ զօրք ղրկելով եւ ապառազինելով Լիբիան : (Արդէն 70,000 կը հաշուեն այնտեղ համախմբուած զօրքին թիւը) :

Ուրեմն, Անգլիայէն եւ Ֆրանսայէն վերջը, Իտալիան ալ կը դառնայ իսլամական պետութեան : Ուրիշ խօսքով, իր քաղաքականութիւնը պիտի ձեւաւորէ իսլամական բազմութեանց չահերուն վրայ, ինչպէս միւս երկուքը : Եւ չատ մը տեսակէտներով , պիտի դառնայ աւելի զօրաւոր ազդակ մը, իբրեւ աւելի երիտասարդ եւ գործօն , տիւնամիք :

Երջանի՞կ Իսլամ, իր գոյզգոյն եւ մրցակից հովանաւորներով, ինչպէս, երբեմն, Թուրքիան :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՍՊԱՆԻՈՑ ՎԵՐՋԻՆ ՄԻՋՆԱԲԵՐԴՆ ԱԼ ԱՊՍՏԱՍԲՆԵՐՈՒՆ ՁԵՌՔԸ ԱՆՑԱԻ

Գերիներուն թիւը կը հասնի 60,000

Զօր. Ֆրանքոյի բանակը յաջողեցաւ գրաւել Հիւսիսային Սպանիոյ վերջին մնջնաբերդը, Կիժոն, աշակցութեամբ Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ, որոնք պատրաստած էին այս յաղթանակին, երբ վերջին պահուն տեղի կուտային Լոն - տոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբին մէջ : Ազգայնական բանակը Կիժոն մտաւ հրամանատարութեամբ Զօր. Ֆիտէլ Տավիլայի, իրիկուան ժամը 6ին : Քաղաքին պահակազօրքը անձնատուր եղած էր առաուն :

Այս յաղթանակով, ազգայնականները կը յուսան խորտակել Աստուրիանց չրջանին դիմադրութիւնը՝ Օվիէտոյի չուրջը եւ լեռնային ներքնաշխարհին մէջ եւ տրամադրելի ուժերը կեդրոնացնել Մատրիտի, Վալենսիայի եւ Պարսելոնայի ճակատներուն դէմ :

Երբ ազգայնական զօրքը Կիժոն մտաւ հինգշաբթի ցերեկ, քաղաքային եւ զինուորական վարիչներուն մեծ մասը փախած էր ծովու ճամբով, բայց ուշ առեն հաղորդուեցաւ թէ փախստականները Ֆրանսա փոխադրող չոգենաւերը ազգայնականներուն ձեռքը անցած են Սանթանտէրի բացերը : Երբ հանրապետական պահակները իմացան թէ Կիժոնը ոտքի եկած է ի նպաստ Ֆրանքոյի, սկսան անձնատուր ըլլալ զանգուածօրէն : Ազգայնականները 60.000 կը հաշուեն անձնատուր եղած զինուորներուն թիւը : Բոլորն ալ անմիջապէս զինաթափ եղան եւ զերի բռնուեցան : Կը կարծուի թէ մեծ մասը պիտի զործածուի իբրեւ պահակազօրք, որով Զօր. Ֆրանքօ պիտի կրնայ 100.000 զինուորներով զրահ տալ Մատրիտի եւ միւս երկու կեդրոններուն վրայ : Հանրապետական զեկավարներէն անոնք որ չէին կրցած փախչիլ, ձերբակալուեցան : Քաղաքին փողոցներուն մէջ կատաղի կռիւներ մղուեցան փախստականներուն եւ ազգայնականներուն միջեւ : Չարիւրաւորներ սպաննուեցան կամ վիրաւորուեցան : Նաւահանգիստին մէջ խարսխած 12 նաւեր հետապնդող փախստականներով : Զօր . Ֆրանքոյի կուսակիցները անմիջապէս ձեռք առին ծովային վարչութիւնը , մինչեւ բանակին ժամանումը :

Այս առթիւ հրատարակուած ազգայնական զեկոյցը Կիժոնի ազատումը կը նկատէ քաղաքացիական պատերազմին վերջին մէկ փուլը եւ կ'ազդարարէ « ամենավերջինը չատ հեռու չէ» :

Ազգայնականները Կիժոն մտնելէ անմիջապէս վերջը, չարունակեցին իրենց յառաջխաղացութիւնը դէպի Ավիլէս նաւահանգիստը եւ լեռնային չրջանները : Կիժոնի համար կռիւները կը մղուէին 60 օրէ ի վեր : Դիմադրութիւնը խորտակուեցաւ իրրեւ հետեւանք մասնաւոր ծրագրի մը : Ամէնէն կատաղի դիմադրութիւնը կատարեցին հանքագործները, բայց ի վերջոյ խորտակուեցաւ ճակատը : Ազգայնականները կը յուսան չուտով փրկել նաեւ Օվիէտոն, որ պաշարուած է, եւ այն առեն վերջացած պիտի ըլլայ 15 ամսուան պայքարը՝ Հիւսիսային Սպանիոյ մէջ :

Հանրապետական կառավարութիւնը տիպողական կոչեր ուղղեց անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութեանց, որպէսզի պաշտպանեն փախստականներ փոխադրող նաւերը : Անշուշտ փախստականներուն մեծ մասը պիտի ապաստանին Ֆրանսա : Փարիզի աջակողմեան թերթերը կը տրտնջան թէ Ֆրանսա նորէն անկանոնը պիտի դառնայ օտար կամաւորներուն : Իսկ ձախակողմեան թերթերը թախանձագին կոչեր կ'ուղղեն, օգնութեան հասնելու համար փախստականներուն եւ մասնաւորապէս կիներուն եւ մանուկներուն :

Առաւօտ դեպարտ եւ Ալգիւա

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ, կարեւոր ճառեր խօսեցան վարչապետը եւ արտաքին նախարարը :

Պ. Չեմպըլէն յայտնեց թէ հաւաստիքներ ստացած է, որոնց համաձայն Իտալիա «ռազմավարական կամ անտեսական դիտումներ չունի Սպանիոյ կամ Մայորքայի մէջ» : Ապա խօսելով Պրիւսէլի ժողովին վրայ, որ պիտի դումարուի հոկտեմբեր 30ին, մասնակցութեամբ ինը պետութեանց, քննելու համար չինական խնդիրը, վարչապետը յայտարարեց թէ «սխալ պիտի ըլլայ խօսիլ անտեսական պատիժներու եւ բռնի ուժի մասին » :

Իսկ արտաքին նախարարը դոհունակութիւն յայտնեց Իտալիոյ հաչտարար դիրքին համար, որով ճախողումէ փրկուեցաւ ոչ - միջամտութեան քաղաքականութիւնը : Այս առթիւ անդամ մը եւս բացատրեց թէ Անգլիոյ վերաղինումը վրէժխնդրական հանդամանք չունի, ոչ յայտնի ոչ ալ թաքուն : « Մեր դիրքը Միջերկրականի մէջ պարզապէս այս է,— մենք պէտք է պահենք մեր իրաւունքը այս կենսական ճամբուն վրայ : Երբ սպանիական խնդիրը իր յարակից քաղաքական կամ ռազմական հարցերով այլեւս ղային կեդրոնը չկազմէ միջազգային քաղաքականութեան, այն առեն Միջերկրականեան պետութեանց համար կարելի պիտի ըլլայ բարեկամական գործակցութեամբ վերահաստատել իրենց աւանդական բարեկամութիւնը » :

Նոր յայտարարութիւններ Զօր. Միլլերի անհետացման առթիւ

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ զարմանազան յայտնութիւններ երեան հանուած են Զօր. Միլլերի անհետացման առթիւ կատարուած խուզարկութեանց շնորհիւ : Այսպէս, կապեր գտնուած են Զօր. Կուտեպովի անհետացման, Թրոցքիի թուղթերուն գողութեան, չուէյացի գործարանատէր Իվար Քրիւգէրհանձնապանութեան ,ուս անտեսագէտ Նավաչինի եւ գաղտնիգործակալ Ռայսի սպանութեան եւ Մլլերի դէպքին միջեւ : Ոստիկանութիւնը բազմաթիւ թուղթեր գրաւած է Զօր. Սկոպլինի, եւ Քրիւգէրի նախկին թղթակցին՝ Բոկասովի կոլոմիեւի բնակարաններուն մէջ : Այս մարդը բարեկամն է Նավաչինի : Կապ ունի նաեւ Թրոցքիի եւ Կուտեպովի գործերուն հետ : Կը բնակի հօթը սենեակնոց յարկաբաժին մը, որուն ելեկտրականութիւնը եւ կազը կտրուած են, երկու տարիէ ի վեր վարձք վճարած չըլլալով :

Ոստիկանութիւնը կը չարունակէ հետապնդումները, քակելու համար Փարիզի ռուսական չրջանակներուն յեղափոխական եւ հակայեղափոխական դա -

(Լուրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԶՐՈՑԻ ԿՈՎՈՒ ՄԸ ՀԵՏ

Ինչո՞ւ չէ :

Հաւը, աւանակը խօսեցնելէ վերջ, հարկ էր որ զրոյցի նստէինք կովուն ալ հետը : Ու նախ վրէժ լուծելու համար անոնցմէ, որոնք, մարդկային սնափառութեամբ, իրենց միայն կը վերապահեն իմաստութեան կրակը :

Բայց մենք, գիւղացիներս, շատ ենք դիտած անասուններու իմաստութեան ապացոյցները : Օրինակ, ձիւ ֆանի մը բիլոմեթր հեռուէն կը նախազգայ վտանգը ··· :

Ի՞նչ հարկ փաստաբանութեան, սակայն : Կովը կը պատասխանէ արդէն անափառ ու մեծամիտ մարդոց, թէեւ իր դառնութիւնը նախ թափեց իմ վրաս, իմ մէկ ձախաւեր հարցումիս համար անշուշտ :

— Կո՛վ, խելօքիկ եւ համբերատար անասուն, որ քեռ կը կրես եւ կաթկուտաս մարդուն, ի՞մարութիւն չէ՞ երբ սայլով հաղ կը փոխադրես դէպի սպանդանոց : Դուն էռւ ցեղդ էռւ կռնակովդ կը տանիս սպանդանոց, ջարդել տալու :

— Կոկոզավիզ որդի մարդոյ, մին - չեւ ե՞րբ կուրութիւնը մարդկային ցեղին, պատասխանեց կովը պոչը շարժելով վարժապետիս խարազանին պէս : Դուն զրոյցի եկար, գիտեմ, անասուններու խեղութեան ապացոյցները : Օրինակ, ձիւ ֆանի մը բիլոմեթրէ հեռուէն կը նախազգայ վտանգը, բայց, ըսէ՛ ինծի, տեսե՞ր ես կով մը, աւանակ մը, ձի մը կամ վերջապէս շուն մը որ իր ունեցած խելքը գործածէ ճորանուր գէնիեր յօրինելու, որպէսզի բնաջնջէ իր հակառակորդը : Ձեմ ուզեր ըսել թէ մենք, անասուններս, ձեզմէ աւելի խաղաղասէր ենք, — մենք ալ ունինք կռիւի յարմար միջոցներ, կռտոշ, ճանկ, աֆացի : Եթէ սա պոչս չունենայի՝ խարազանելու համար ճանիները, որոնք այնքան անհրեա են հանգուցք ,կրնայիք երեւակայել խեղճութիւնս, անկարող՝ այդ չար - չարաճիէն ազատելու : Ինքնապաշտպանութիւնը անշուշտ այնքան անհրաժեշտ է որքան կանանչ խոտը՝ փոր մը խնջոյքի համար : Սակայն ըսել թէ կենդանիները յիմար են, ինքնապաշտպանութեան զէնք ունենալով հանդերձ, իրենց կռնակով սպանդանոց առաջնորդելու համար իրենց ցեղակիցները, առնուազն մարդ պէտք է կռչուրի, եթէ ոչ աւելի անիմաստ բան : Ո՛չ, մենք մեր կռնակով մերիները սպանդանոց կը փոխադրենք՝ հպատակելով մարդոց, բայց խզմենք մարդո՛ց մասին : Դուք, մարդիկդ, զինագործարաններու մէջ միթէ չէք շիներ ռումբեր ու կազեր, այդ զէնիերով ըսպաննելու համար ձեր նմանները : Ի՞նչ տարբերութիւն ունիք դուք կովէն, որ ուրիշ կով մը կ'առաջնորդէք սպանդանոց, երբ մարդ ռումբ կը շինէ՝ ուրիշ մարդ մը սպաննելու համար : Եւ ի՞նչ սարսափելի մահեր գիտէք երեւակայել դուք ձեր նմաններուն համար : Ձեր յառաջդիմութիւնը զոր գիտութիւն կ'անուանէք, լաւ չէ՞ր կոչել մահագիտութիւն : Դուք ամբողջ ժողովուրդներ կը կոտորէք , յանուն բարդոհականութեան (մեզի անիմաստ կը թուի այս բառը),ապրելու պայմաններէն իսկ կը զրկէք փոքր ժողովուրդները, դուք ապրելու տեղ մը անգամ չէք տար ձեր նմաններուն, — գէթ մենք ախո՛ր մը ունինք որոճալու համար :

Ձեր մէկ խմաստուն չէ՞ որ ըսած է, եւ ի՞նչքան ճիշդ :—

Homo homini lupus (մարդը մարդուն գայլ) :

Չպատասխանեցի եւ փախայ՝ կռնչուն անգութ ճշմարտութիւնը չլսելու համար :

ԱՐԱՋ

ՏԷՐՍԻՄԻ ԸՄԲՈՍՏՆԵՐՈՒՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Թուրք թերթերը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն, Տէրսիմի ըմբոստներու երրորդ դատավարութեան առթիւ.—

Դէմ առ դէմ բերուեցան կարգ մը աչիրէթապետներ : Սէյիտ Բիզայի հարցուցին թէ իր տունը «քօմիթաճի» եկա՞ծ է թէ ոչ : Պատասխանեց թէ ոչ մէկը եկած է եւ այն տեղի Հայերը Թիմուրլէնկի ժամանակէն ի վեր հոն կ'ապրին : Ցետոյ աւելցուց թէ կը ճանչնայ Ալիշինը եւ վերջն է որ իմացած է թէ ան կապ ունեցած է Բօչկիրլի դէպքին մէջ :

Երբ ըմբոստութեան մասին աչիրէթապետներուն հարցումներ ուղղուեցան , ըսին թէ իրենց մէջեւ հին թշնամութիւն գոյութիւն ունի, որով գործակցելու կարելիութիւն չկար :

Սէյիտ Բիզայի երբ հարցուցին թէ անցեալ տարի իր տունը Իզէտտին անուն մէկը եկա՞ծ է թէ ոչ, պատասխանեց .

—Երկու երեք օր մնաց, հասկցայ որ քաղաքական է : Ինդրեցի, հայրս կըտակած է ինծի : Մենք այս տեսակ գործերու չենք խառնուիր : Աղքատ ենք : Հոս քաղաքականութիւն չկայ, թալան կայ ըսի, ճամբու դրի :

Ցետոյ կարդացուեցաւ Սէյիտ Բիզայի Ազգաթի ընդհ. դատախազին գրած երկար մէկ նամակը, ուր իր անմեղութեանը մասին կը պնդէր եւ յանցանքը իր թշնամիներուն կը վերագրէր :

Երբ նախագահը հարցուց. — Քանի որ այդպէս գրեցիր, ինչո՞ւ չյանձնուեցար :

Սէյիտ Բիզա դարձեալ յայտնեց թէ կը վախնար :

Ի վերջոյ կարդացուեցան զանազան վկաներու յայտարարութիւնները, որոնք խիստ հետաքրքրական վիճակի մը մէջ կը դնեն դատը :

Ամբաստանեալներու թիւը աչիրէթապետներով միասին 53ի կը հասնի :

Քեմիչ Յանձնախումբ մը դէպի Պաղեստին

Պատասխանելով Պաղեստինի դէպքերու մասին եղած հարցումներու, Անգլիոյ գաղթային նախարարը յայտնեց թէ երկրորդ յանձնախումբ մը պիտի ղրկէ, քննելու համար Պաղեստինի բաժանման ծրագրին գործադրութիւնը : Այդ առթիւ աւելցուց թէ կառավարութիւնը ամենախիստ միջոցները ձեռք պիտի առնէ, ահաբեկչութիւնը զսպելու եւ բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար : «Բրիտանական իշխանութիւնները եւ ոստիկանութիւնը իմ եւ կառավարութեան բովանդակ աջակցութիւնը պիտի վայելեն, սպանութիւնները եւ բոլոր բռնութիւնները խափանելու համար » :

Խօսելով հարիւր արաբ երեւելիներու ձերբակալութեան եւ Երուսաղէմի մուֆթիին փախուստի մասին, նախարարը յայտնեց թէ այս վերջինը կը գտնուի Սուրիոյ ֆրանսական իշխանութեանց հսկողութեան տակ :

*** Հինգշաբթի օր նոր դէպքեր պատահեցան Պաղեստինի զանազան մասերուն մէջեւ : Բանի հոգի վիրաւորուեցան : Անգլիացի ոստիկանական քննիչ մը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ Արաբի մը կողմէ որ յաջողեցաւ փախչիլ : Իրաքի նաւթատարն նորէն ճեղքուեցաւ հրացանով մը, բայց անմիջապէս նորոգուեցաւ :

*** Պաղեստինի կառավարութիւնը արգիլեց Սուրիոյ եւ Լիբանանի բոլոր թերթերուն մուտքը :

Ոստիկանութիւնը պաշարեց արաբական Լիֆթա գիւղը, Երուսաղէմի մօտ եւ քանի հոգի ձերբակալեց : Եաֆայի ճամբուն վրայ եւս գիւղ մը պաշարուելով , հօթը տուներ քանդուեցան ուժանակով : Հրամանատարը ազդարարեց թէ ուրիշ տուներ ալ պիտի քանդուին, եթէ նոր խռովութիւններ ծագին :

ԽՈՍՔԱՍԱՑՈՒՄ

»»» • «««

Մեզնից է։ Ու էլ ոչ մեկը չի կարող ասել, թե մենք ինչ-որ բան չենք անում։ Ամեն օր, ամեն ժամ, ամեն րոպե մենք ինչ-որ բան ենք անում։ Ամեն ինչ, որ մենք անում ենք, ունի իր նշանակությունը։ Ամեն ինչ, որ մենք անում ենք, ունի իր ազդեցությունը։ Ամեն ինչ, որ մենք անում ենք, ունի իր արձագանքը։ Ամեն ինչ, որ մենք անում ենք, ունի իր հետևանքները։ Ամեն ինչ, որ մենք անում ենք, ունի իր պատասխանատվությունը։ Ամեն ինչ, որ մենք անում ենք, ունի իր գինը։ Ամեն ինչ, որ մենք անում ենք, ունի իր վարձատրությունը։ Ամեն ինչ, որ մենք անում ենք, ունի իր պատիժը։ Ամեն ինչ, որ մենք անում ենք, ունի իր պարգևը։ Ամեն ինչ, որ մենք անում ենք, ունի իր հիշատակը։ Ամեն ինչ, որ մենք անում ենք, ունի իր մոռացությունը։ Ամեն ինչ, որ մենք անում ենք, ունի իր հավերժությունը։

Մենք ենք մեր ընտրության հեղինակները։ Մենք ենք մեր ճակատագրի ճարտարապետները։ Մենք ենք մեր կյանքի քանդակագործները։ Մենք ենք մեր հոգու նկարիչները։ Մենք ենք մեր սրտի երաժիշտները։ Մենք ենք մեր մտքի բանաստեղծները։ Մենք ենք մեր խոսքի գրողները։ Մենք ենք մեր գործի ստեղծագործողները։ Մենք ենք մեր ապրելակերպի ձևավորողները։ Մենք ենք մեր աշխարհի կերտողները։ Մենք ենք մեր ժամանակի ներկայացուցիչները։ Մենք ենք մեր սերնդի ներկայացուցիչները։ Մենք ենք մեր ազգի ներկայացուցիչները։ Մենք ենք մեր պետության ներկայացուցիչները։ Մենք ենք մեր մշակույթի ներկայացուցիչները։ Մենք ենք մեր լեզվի ներկայացուցիչները։ Մենք ենք մեր պատմության ներկայացուցիչները։ Մենք ենք մեր հավատքի ներկայացուցիչները։ Մենք ենք մեր ապագայի ներկայացուցիչները։

Մենք ենք մեր ընտրության պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր ճակատագրի պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր կյանքի պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր հոգու պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր սրտի պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր մտքի պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր խոսքի պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր գործի պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր ապրելակերպի պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր աշխարհի պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր ժամանակի պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր սերնդի պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր ազգի պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր պետության պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր մշակույթի պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր լեզվի պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր պատմության պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր հավատքի պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր ապագայի պատասխանատուները։

Մենք ենք մեր ընտրության հեղինակները, մենք ենք մեր ճակատագրի պատասխանատուները։ Մենք ենք մեր կյանքի պատասխանատուները, մենք ենք մեր հոգու պատասխանատուները, մենք ենք մեր սրտի պատասխանատուները, մենք ենք մեր մտքի պատասխանատուները, մենք ենք մեր խոսքի պատասխանատուները, մենք ենք մեր գործի պատասխանատուները, մենք ենք մեր ապրելակերպի պատասխանատուները, մենք ենք մեր աշխարհի պատասխանատուները, մենք ենք մեր ժամանակի պատասխանատուները, մենք ենք մեր սերնդի պատասխանատուները, մենք ենք մեր ազգի պատասխանատուները, մենք ենք մեր պետության պատասխանատուները, մենք ենք մեր մշակույթի պատասխանատուները, մենք ենք մեր լեզվի պատասխանատուները, մենք ենք մեր պատմության պատասխանատուները, մենք ենք մեր հավատքի պատասխանատուները,

ԼՈՒՍԱՎՈՐՎԱԾ ՀՈՒՇԵՐ

(Վէպ ձայնագրի հեղինակէ)

»»» • ««««

Ես ալ ուզեցի գործածել առիթը, որպէսզի ինքզինքս ներկայացնեմ իրեն։ Ըսի թէ ես ալ գրող եմ, թէ ինչ կը գրեմ, թէ ինչ նիւթերու շուրջ կը գրեմ։ Ան ուշադրութեամբ կը լսէր զիս, ինչպէս որ ամէն մարդ կը լսէ զիս, երբ կը խօսիմ։ Ես ալ կը լսէի զինք, երբ ան կը խօսէր։ Ան ինծի ըսաւ, որ ինք ալ կը գրէ, բայց ոչ ոքի կը կարդայ իր գրածները, որովհետեւ ինք կը գրէ միայն իր համար։ Ես ալ ըսի իրեն, որ ինքն ալ նոյնը կ՚ընէ։ Ան ինծի ըսաւ, որ ինք կը գրէ, որովհետեւ ինքը կը սիրէ գրել

ւերու հանգոյցը: Կը հաստատուի թէ փախստական Զօր. Սկոպլին վարիչն էր «Ներքին պիծ »ին,— հակալրտեսական գործակալութիւն մը որ հիմնուած է 1927ին, Կոտեպովի կողմէ եւ չարունակուած Զօր. Միլլէրի օրով: Այդ «Ներքին պիծ»ը հաստատուած էր հսկելու համար ռուս տարագիրներուն վրայ: Այս նպատակով անոր գործակալները յաճախ կապեր կը հաստատէին իրենց քաղաքական հակառակորդներուն հետ :

Զօր. Սկոպլինի բնակարանին մէջ բռնուած թուղթերը երեւան կը հանեն հետեւեալ իրողութիւնները.— 1. Զօրավարը արձանագրութիւն մը կը պահէր Ֆրանսայի ռուսական բոլոր կազմակերպութեանց մասին, ցարական, հանրապետական թէ համայնավար.—2.Այդ կազմակերպութեանց հետ յարաբերութիւն կը մշակէր հարիւրաւոր միջնորդներու միջոցաւ, որոնց անուններուն ոսոխական ձեռքը անցած են. — 3. Ծածկագիր զեկուցումներ կը պահէր: Մէկը բացուելով, հաստատուեցաւ թէ զօրավարը խղճմտութեամբ կը պահպաներ մը:

Ոսոխականութիւնը կը փնտռէ Տէր եւ Տիկին կէպպինինը, որոնք անգամ մը հարցաքննուած եւ յետոյ անհետացած են: Իրենց տղան սպայ է խորհրդային օդատորմիղին մէջ :

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Վճռական ճակատամարտ մը սկսած է հիւսիսային Քինաստանի մէջ: Ճափոն կ'աշխատի օր առաջ չահիլ յաղթանակը, ինքնավարութիւն հռչակելու եւ պետութիւնները կառարուած իրողութեան առջեւ դնելու համար:

Գերմանական բանակին ընդհ. հրամանատարը, Զօր. Ֆօն Ֆրիչ Եգիպտոս պիտի երթայ մօտերս, ընկերակցութեամբ սպայակոյտի անդամներու :

Մարշալ Վորոշիլով, Խ. Միութեան պատերազմական գործավարը, ճառ մը խօսելով Պալթիկի նաւատորմին նաւաղներուն առջեւ, յայտարարեց թէ նաւատորմն ալ հիմնովին «մաքրուած է» ինչպէս բանակը: Ամբողջ հրամանատարութիւնը կը դտնուի նոր ձեռքերու մէջ: Այս առթիւ ազդարարեց թէ անտարբերութիւնը կը դտնուի նոր ձեռքերու մէջ: Այս առթիւ ազդարարեց թէ անխնայ պիտի չարախտուին ժողովուրդի թշնամիները, « բոլոր որդերը,— քրոցքիական, պուխարինեան, ռիքովեան »:

Գնդապետներ անընդհատ կը չարունակուին Խ. Միութեան մէջ: Հոկտեմբեր 21ին հրացանի բռնութեան 54 ամբաստանեալներ՝ արեւելեան Սիպերիոյ մէջ, 45 հոգի՝ Իրքուցքի մէջ, իբրեւ ահարեկիչ, լրտես եւն.:

Պետական պաշտօնեաներուն մութիւնը որոշեց խորհրդարանին իրաւարութեան դիմել, թոշակներու յաւելման համար: Այսօր, չաբաթ, ժողովրդային ցոյց մը կը կատարուի Վէնտէնի անտառին մէջ, բողոքելու համար ապրուստի սղութեան դէմ :

Լոցց ճորճ ճառ մը խօսելով, առաջարկեց պարտաւորիչ զինուորութիւն հաստատել: Նախկին վարչապետը միեւնոյն առեն մեղաւորութեամբ կը դրաղի եւ որոշած է իր արտադրած մեղրէն նուէր մը դրկել Մուսոլինիի :

Պ. Աւետիս Քէպապճեան եւ զաւակունք, Պ. Սիմոն Երամեան, Տէր եւ Տիկին Աբա Պարթեւեան, Պ. Պ. Մելքոն եւ Գասպար Քէպապճեան, Այրի Տիկին Ռամէլա Տամլամեան, Այրի Տիկին Վերժին Մերտինեան, ինչպէս նաեւ Վարդանեան, Տամլամեան, Մերտինեան, Ալլահվերտի, Յակոբեան եւ Պարթեւեան ընտանիքները խորին վիշտով կը գուժեն մահը՝

ՏԻԿԻՆ ԱՆԺԵԼ ՔԷՊԱՊՃԵԱՆԻ

որ կնքեց իր մահկանացուն, 21 հոկտեմբեր 1937, 39 տարեկանին :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի չաբաթ, 23 հոկտեմբեր, կէսօրէ վերջ , ժամը 2ին, հանգուցեալին բնակարանը, 2, Ave. du Parc, Chatou-Croissy :

Շոգեկառք Սէն Լազարէն :

ՅԱՆ.— Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
ԿԱՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԵՒ ՐԱՖՖԻ ՀԱՄԱՐ

Կիրակի գր. 24 հոկտեմբեր, Հանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցուի փարիզի Ս. Յովհաննէս-Մկոիէ եկեղեցւոյ մէջ յետ պատարագի, հոգեհանգստեան պաշտօն տեղի պիտի ունենայ՝

Ա.— Ի յիշատակ երգի սեծ վարպետ ողբ. ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ, իր մահուան տարելիցին առթիւ: Պիտի երգուի կոմիտասեան քառաձայնով:

Բ.— Ի յիշատակ ՐԱՖՖԻԻ, ազգային մեծ վիպագրին, իր ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ:

Սկզբնաւորութիւն Ս. պատարագի ժամ 10, հոգեհանգիստ՝ ժամ 11.30:

REXY CINEMA (Lyon)
Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi
22—28 Հոկտ.
Երեկոյեան ժամը 8.30
Իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր:
Pierre-Richard-Willm
dans
"Courrier-Sud"
Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք:
Նոյնկայ յայտարարութիւնը րեզոլն կը տրուի 2 մատչի ամսոյն զեղչուած գինով

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ծ.Ր. Կ. ՄԱՀի վաղանսի վարչութիւնը ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները , Կիրակի, 24 հոկտեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, ընկերուհի Գասեանին բնակարանը :

ՓՆՏՐԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ
Երգիծաբերթը՝ «ՄԵՂՈՒ»
փարիզի եւ շրջանի Ցառաջի ցրուիչ
Գ. ԱՒԻԻ ՅԻ ՈՒՆԻ:

Հ. Յ. Դ.

Փառիզ

Անիէն-Պուլոնիոնի «Արաս» ենթակոմիտէի ժողովը տեղի կ'ունենայ շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական ֆաւուքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

Պանեէօ-Քուշանի «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընկերական դասախօսութիւնը այս շաբաթ երեկոյ ժամը եիշդ 9ին, իր Ակումբին մէջ:

Վիէննա

Վիէննի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այս կիրակի իրիկուն, ժամը 8.30ին «Թաժակ» սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Ա. Ջամալեան:

Մարսէյլի «Իշխան» խումբի ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Շանթիկեան» սրահին մէջ:

"Հ. Ց. Դ. ՕՐ"Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ
ԱԼՖԱՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

24 Հոկտեմբեր, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հայ Ակումբին մէջ:

Կը նախագահէ Ընկ. ՏՕԲԲ. ՔԻՒԹԻՒԿԵԱՆ
Կը խօսին՝ Ընկերներ Լ. ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ եւ Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ՊՕՄՕՆԻ ՄԷՋ
Յետաձգուած է

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
Հոկտ. 23, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Գ. Թաղապետարանի սրահը:
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Թ. ԱՒԱԶԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ
Խօսք պիտի առնէ նաեւ Լիճքի S. F. I. O.ի ընկերվարական ներկայացուցիչը:

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ
Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. կոմիտէին
24 Հոկտ. կիրակի, ժամը 3ին, Մերքէլը կաթոլիկի սրահին մէջ:
Կը խօսի Ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ
Ցախքերու ժամնակցութեան իամար՝ 1 ֆրանք:

ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ
Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. կարտանի «Նիկոլ-Դուման» խումբի եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. էքսի «Քեռի» խումբի:
24 Հոկտ. Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Ց. Դ. Տան մէջ:
Գեղարուեստական ճոխ բաժին:
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
Մուտքը ազատ է:
ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ Հոկտ. 30ին. Կը խօսի Ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:
ՍԷՆԹ-ԷԹԻԷնի մէջ Հոկտ. 31ին: Կը խօսի Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

ԽՆՋՈՅՔ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ
Ի ՊԱՏԻՒ ՀԱՅ ՁԻՆՈՒՈՐՅՈՒՆԵՐՈՒՆ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԻՍԻՒ «ՁԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
Այսօր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, նոր Ակումբին մէջ, 2 Ռիւ սը լա Տէֆանս: Կը խօսի՝ Գնդապետ ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ:
Ցախսերու ժամնակցութեան իատար՝ 3 ֆրանք:

Բաֆֆիի ծննդեան հարիւրամեակը Մարսիլիոյ մէջ

23 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին BREBANT MARSEILLAIS *օրահին մէջ:*

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՐԵԳԻՆ ԵՊԻՍԿ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ
Հովանաւորութեամբ Ա.Զ.Գ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ
Գործօն մասնակցութեամբ Մշակութային Միութեան եւ ժամնակցութեամբ Հայ Բարեգործական Ընդհ. Միութեան, Հ. Բ. Ը. Մ. Երգչասաղարդաց Միութեան, Հ. Մ. Ը. Մ.Ի, Հայ երաժշտական Միութեան, ինչպէս նաեւ հայրենակցական, վերաշինաց եւ զանազան կազմակերպութեանց:

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Ա. ՉՕՊԱՆԵԱՆ
Ցանձնախումբին կողմէ՝ Պ. Կ. ՓՈՂԱՏԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Պ. Ս. Չէօրէքճեան իր խումբով (նուագ), Տիկին Մ. Թէզըլպաշեան (մեներգ), Օր. Ա. Վարժապետեան, Օր. Հ. Գըմպեան, (մեներգ), Պ. Լ. Մելիտոսեան, Տիկ. Թադոյեան (արտասանութիւն):

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**
Tél. Colbert 74—51, 47—22
Ստաք գրամներու փոփոխութիւն, ջէքեր կը տրուին ամէն երկրի դաժար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:
ԼԱՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃՐԸ
Ճաշարան ՅԼՕՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 - 78
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
La Maison de la Photo
Կը լուսանկարենք անհատներու, տարեհնական, խմբական, մանուկներու, ինքնութեան թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նրբութիւններով եւ գեղարուեստական ճաշակով: Ժամադրութեամբ ուղուած վայրի մէջ: Մեր լուսանկարչատունը իր մասնագիտական թեամբ պատրաստած նկարներով եւ իր չափաւոր գիներով չունի իսնայքը դոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները:
Դիմել ՎԱՂԱՐՇԻ, **50, Bld. Longchamp, Marseille**
Tél. : National 13-16

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Ցանուաց Լենսկսեալ կը գործադրենք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլավակ բրդեղէններու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, Թրիքոթաժի, գուլպաներու եւ Լինգերիի համար:
Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս գեղչուած դիներով:
Կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood *եւ* Royal *գիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.*
Փոխադրութիւններու կը դրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները:
Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9e). 7 rue Auber**
Tél. Opéra 67-77, 67-78

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ-ՃԱՇԱՐԱՆ
Sphinx
2, Rue Boutebrie, Paris(5)
Tél. Odeon 33—65. Մէթրօ St. Michel եւ Cluny
Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ հայեղ կերակուրներ
Անուարան օդի՝ տաք աղանդերներով (մէկէ):
Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն: դիւրամատչելի գին:

"ՇԻՐԱԿ"
Աբեւելքի միակ իսկական օրին է
Անզուգական: Անմրցելի: Ամենաչքաղաղ զօրացուցիչ ախորժարար
պատրաստուած զուտ չամիչի գինեթուղ: Հայ աւանդական սեղանին զարդ

ԱՐԱՐԱՏԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 19ՐԴ. ՏԱՐԵԴԱՐՁ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ
ՀԱՅ ԼԵԳԵՈՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Կիրակի, 24 Հոկտ., ՇԱՓՕ ՏԷ ՅԼԷՕՐԻ ՄԷՋ:
Նախագահութեամբ Ընկեր ՏԻՐԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆԻ
Նախկին Ծովային սպայ եւ Ասպետ Պատուոյ Լեգէոնի
Պատարագ եւ հոգեհանգիստ՝ Լեգէոնի նահատակներու հոգւոյն Փրատոյի Ս. Թարգմանչաց եկեղեցիին մէջ: կը պատարագի Գեր. Տ. ՐԵԳԻՒՆ ԵՊ. ՔԱՋԱՏՐԵԱՆ:
Հանդիսին հրաւիրուած են զինուորական եւ քաղաքային իշխանութեանց ներկայացուցիչներ, ֆրանսական նախկին կռուողներու կազմակերպութիւններ, Հայ Կռուողներու Միութիւններ, քաղաքական ընկերակցութիւններ, բարեգործական, հայրենակցական, վերաշինական միութիւններ, Մամուլի ներկայացուցիչներ եւ ազգային այլ մարմիններ:

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

Նա զոդզոջուն ձեռքով չկրնար մի պապիրոս եւ սկսեց ծխել :

— Կատարեալ պիղծ է, կատարեալ հանելուկ է այս ժողովուրդը , խօսեց նա ինքն իրեն, — հա մտածիր, հա քննիր, դարձեալ չես կարող ճանաչել :

Նա կամ պատմութիւն չունի, կամ պատմութեան մի ուղղ, մի այլանդակ արատաղրութիւնն է ...

Նա լռեց, անդադար թոդնելով իր բերնից պապիրոսի թանձր ծուխը : Կարծես , նրա հետ աշխատում էր ցրուել սրտի վրայ ծանրացած թախծութիւնը :

Վարդանը նոյնպէս լուռ էր : Եւ խորին կարեկցութեամբ նայում էր այդ հանդուղ մի երիտասարդի վրայ, որ երեւում էր նրան, որպէս մի անիծրած Պրոմեթեոսիկ, որ խաղում է Հրագի հետ եւ իր անգօր թեւիկների չարժումով աշխատում է հանդցնել նրա բոցերը :

Նոյն միջոցին ներս մտաւ ծերունի Մաշօն եւ քանի րոպէից յետոյ, ամէն պիէերուայ սովորութեան համեմատ , հաւաքուեցան նրա որդիները: Թէեւ արեւի մանելուց դեռ մի ժամ էր անցել, բայց ընթրիքը չուտ տուեցին, որովհետեւ, իբրեւ մշակ մարդիկ, նրբանք պէտք է չուտ ուտէին, չուտ քնէին, եւ առաւօտեան վաղ վեր կենային :

Ընթրիքի ժամանակ Պ. Դուդուկջեանը բաւական խմեց եւ նրա սրտի ախուր տրամադրութիւնը փոքր ինչ ուրախ կերպարանք առաց: Նա մինչեւ անդամ երգեց «Տէր, կեցո Դու զՀայս» Թադիանդեանցի նշանաւոր երգը: Երբ սեղանը հաւաքեցին, նա դարձաւ ծերունի Մաշօին , ասելով :

— Հրամայեցէք դուները փակեն եւ մեղ չը խանգարեն, ես մի առանձին խօսելիք ունեմ :

Ծերունին զարմացաւ, թէ ի՞նչ առանձին խօսելիք պիտի ունենայ , եւ ասաց որդիներից մէկին, որ դուները փակեն: Բոլորը լուութեամբ սպասում էին նրա խօսքին :

— Շուտով կը հրատարակուի պատերազմ Թուրքերի եւ Թուրքերի մէջ: — Դիտէ՞ք այդ բանը, հարցրեց նա :

— Մենք ոչինչ չենք լսել այդ մասին, պատասխանեցին նրան ծերունին եւ իր որդիները :

— Ես գիտեմ, ասաց Վարդանը, — մեր կողմերում Ռուսները սասոիկ պատրաստութիւններ են տեսնում :

Այդ լուրը կայծակի նման հարուածեց խեղճ ծերունուն: Նա իր կեանքում մի քանի անգամ տեսել էր Ռուսների եւ Թուրքերի մէջ եղած պատերազմները եւ դեռ չէր մոռացել նրանց սարսափելի հետեւանքները Հայերի վերաբերութեամբ : Իսկ Հայրապետը այժմ հասկացաւ Քիւրտ սիկնոջ մի քանի օր առաջ Սառային հաղորդած խօսքերի դաղտնիքը, թէ ի՞նչ նպատակի համար էր պատրաստում Ֆաթթար - բէկը իր հեծելազօրքը :

— Այո, պատերազմ կը լինի, խօսեց Վարդանը մի առանձին հեդնութեամբ, — « ձին եւ ջորին պիտի կռուեն, իսկ մէջտեղում էշը կը սատկի »...

— Այդպէս է, ասաց ծերունու մեծ որդին՝ Հայրապետը, մեր կողմերի Հայերը կը սրտրուեն , կ'ոչնչանան պատերազմի փոթորկի մէջ :

— Այդ ես էլ գիտեմ ... պատասխանեց ծերունին եւ նրա ձայնը խեղդուեցաւ սրտի կսկիծից :

— Լսեցէք, ասաց Պ. Դուդուկջեանը: — Նա աշխատում էր այս դիչերը իր խօսքերը աւելի համկացնել եւ նրբանց աւելի հասկանալի ձեւ տալ:

Այս պատերազմը մինչեւ այսօր Թուրքերի եւ Ռուսների մէջ եղած միւս պատերազմների նման չէ, դա րոլորովին ուրիչ միտք եւ ուրիչ նպատակ ունի: Դուք լրագիրներ չէք կարդում, ի հարկէ, չէք կարող գիտենալ, թէ այժմ ինչ է գործւում աշխարհի մի ուրիչ մասում, որին կոչում են Բալկանեան Թերակղզի :

Այնտեղ նոյնպէս կան քրիստոնեայ ազգեր, որոնք այսօդի Հայերի նման դարերով տանջւում էին Թուրքերի բարբարոսութիւններից : Բայց նրանք Հայերի նման համբերել չը կարողացան, ապստամբեցան, եւ ահա մի տարուց աւելի է, որ կռւում են Թուրքերի հետ ,նրանց լծից ազատուելու համար :

Ցաղթեցին, յաղթուեցան, սարսափելի զոհաբերութիւններ արեցին , վերջը Ռուսները մէջ մտան եւ քրիստոնէից անունով, նրանց պաշտպան հանդիսացան: Կ. Պոլսում, եւրոպական պետութիւնների ներկայացուցիչները ժողով կազմեցին, որ այդ ճնշուած քրիստոնեայ ազգերին մի քանի արտօնութիւններ, մի քանի իրաւունքներ տային, բայց համաձայնութիւնը չը կայացաւ եւ խորհուրդը մնաց առանց հետեւանքի: Այժմ Ռուսները կամենում են սրի ուժով ընդունել տալ Թուրքերին այն, ինչ որ նրանք չը համաձայնուեցան ընդունել իրանց հպատակ քրիստոնեաների ազատութեան մասին :

Այդ անցքերի պատմութիւնը, թէեւ այն ժամանակ աշխարհի ամենախուլ անկիւններում անդամ տարածուել էր, բայց հայ գիւղացիների համար բոլորովին նորութիւն էր. նրանք ոչինչ չէին լսել եւ այդ պատճառով զարմացած լսում էին Պ. Դուդուկջեանի խօսքերը:

Նրանք այսքան միայն լսել էին, թէ Թուրքերը ինչ որ պատերազմ ունեն , բայց թէ ո՞ւմ հետ է եւ ի՞նչ բանի համար է պատերազմը, — այդ տեղեկութիւն չունէին: Եւ թուրք պատերազմ ունենալը յայտնի էր բանց այն առիթով միայն, որ հերը խստութեամբ պահանջում էր եւ աւելի շատ էին առնում քան յունաղ, անդադար կրկնելով, թէ տէրութիւնը պատերազմ ունի, ... է օգնէք »:

— Ռուսների այժմեան պատերազմը Թուրքիայի հպատակ քրիստոնեայ ազատութեան համար է, չարունակեց Պ. Դուդուկջեանը: — Բայց պէտք դիտենաք, որ Թուրքիայի աւելի ուժեղ եւ Հարստահարուած քրիստոնեայ հպատակը Հայն է: դուք ինքներդ լաւ էք իմանում, որ հետեւ ձեր անձի վրայ փորձել Թուրքի ամէն տեսակ բարբարոսութիւնները: Ուրեմն ժամանակն է, որ Հայերն էլ մտածեն իրանց հանգստեան համար :

(Շար.) ՐԱՖՖԻ

Թամագոյցի եւ գոհարեղէնի վաճառատուն
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
261, Rue du Fbg. St. Martin
Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ՒՐԹԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԱԶԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
24
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
24 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3559

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՒԱՏԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐԱԲԱՆԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԿՏՐԻՃՆԵՐՈՎ

Բարի նախանձ մը յիշատակի ոտներ կատարել կուտայ, պարբերաբար, նախաձեռնութեամբ այս կամ այն կազմակերպութեան : Այս կամ այն գաղութին մէջ :

Այդ յիշատակներէն մէկն ալ՝ Արաբան, որ կը ոտնուի այսօր իսկ, Մարսէյլի մէջ, մասնակցութեամբ ազգային բոլոր հոսանք - ներու :

Արաբայի տարեդարձը սեպտեմբեր 19ին է, ինչ որ կը նշանա- կէ թէ ուշ մնացած ենք Ֆրանսայի մէջ: Եւ սակայն, պէտք է գոհ ըլլալ որ դէթ Մարսէյլի մէջ կը յիշեն, երբ այստեղ, Փարիզի մէջ միայն մէկ անգամ ոտնեցին ու անցան :

Միեւնոյն ատեն, պէտք է կարելին փորձել որ այս տարեդարձն ալ ոտնուի բուն թուականին, գոնէ մէկ - երկու օր տարբերու - թեամբ, ինչպէս ուրիշ տարեկան ոտներ :

Ուրիշ բան է, երբ յիշատակի ոտն մը կը կատարուի միաժա - մանակ ամէն տեղ — ինչպէս Ծնունդն ու Զատիկը — եւ ուրիշ բան՝ երբ կը ձգձգուի, կամ կը մոռցուի :

Այդպիսի միօրինակութիւն մը եւ կանոնաւորութիւն մը ոչ միայն պիտի բարձրացնէին ոտնակատարութեան արժէքը, այլեւ պիտի նպաստէին աւելի պայծառացնելու մթնոլորտը, թափելու ներքին անհանգստացողութեանց ժանգը :

Որքան գիտենք, Եգիպտոս եւ Ամերիկա ժամանակին կատա - րեցին իրենց պարտականութիւնը: Իսկ երրորդ արձագանգը Մար- սէյլն է որ կուտայ, աւելի մեծ հանդիսաւորութեամբ, հրաւիրուած ըլլալով նաեւ տեղական իշխանութեանց եւ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները :

Այս չքեղանքին մէջ, կազմակերպիչները անչուշտ չեն նկատի չեն առներ, որպէսզի ոտնակատարութիւնը ծառայէ բուն ծրագրին,— ազգային ոգի եւ ինքնահաստատութիւն: Արաբոզական ման- րամասնութիւնները չեն որ տպաւորութիւն պիտի գործեն, այլ հանդէսին ազգային բովանդակութիւնը :

Անչուշտ ներելի չէ վարուիլ այնպէս ինչպէս չատ մը հանդէս- ներու մէջ, երբ «մենք մեզի » ենք, եւ չատ ալ ալ — ձախ չենք նա - յիլ: Օտար հիւրեր կան, եւ անհրաժեշտ է յարդել պատշաճութիւն- ները :

Բայց, ներելի չէ նաեւ ամէն ինչ զոհել պաշտօնականութեան , եւ կամ տեղի տալ պզտիկ նկատումներու առջեւ :

×

Տօնել Արաբան եւ իր կարիճները՝ կը նշանակէ պանծացնել այս ժողովուրդին մարտական ընդունակութիւնները :

Թող մեր այս արդար հպարտութիւնը արձագանգէ ամէն տեղ, հայկական թէ օտար միջավայրի մէջ, որպէսզի մարդիկ վար - ժուին մեզ ճանչնալ մեր իրական արժանիքներով: Որպէսզի սե - րունդը որ կը մեծնայ, իմանայ, սորվի, թէ ինք միայն ջարդուած կամ ջարդուելու սահմանուած ժողովուրդի մը մնացորդը չէ :

Նոր ժամանակներու մէջ, մինչեւ մեր ազատագրական պայ - քարները, մարդիկ չատ բան չէին գիտեր հայ ժողովուրդի չատ - կութեանց մասին :

Օտար ուղեւորները, գիտնականները ու մատենագիրները կը գնահատէին անոր առեւտրական ընդունակութիւնը, բնածին ու - չխմութիւնը, չարքաշութիւնը, յարատեւութիւնը եւ քաղաքակր - թական բարեմասնութիւնները: Բայց, խօսք չունէին, եւ կամ վե- րապահ էին, երբ հարկ ըլլար գրել անոր ռազմական ընդունակու- թեանց մասին:

Հայ ժողովուրդը համարուած էր հիւս հնազանդ հօտ մը, չատ անգամ ալ՝ մսացու ոչխար: Անընդունակ՝ ըմբոստացման եւ ինք- նապաշտպանութեան: Վարժուած՝ միայն գրիչ, արօր կամ հաչիւ բռնելու :

Ազատագրական պայքարը ջախջախեց այդ կանխակալ կար - ծիքները, մէջտեղ հանելով սերունդ մը, որ սորված էր նաեւ զար— նել: Ոչ թէ արիւն թափելու, այլ իր պատիւն ու գոյութիւնը պաշտպանելու, իր հայրենիքն ու ազատութիւնը վերստանելու համար:

Հինգով - տասնով ասպարէզ նետուած կարիճները զարձան հարիւրներ, զարձան հազարներ: Զինուած խումբը վերածուեցաւ կամաւորական գունդի, ահաբեկիչն ու փչացնող բանակի, ձգեցին ռազմական գիտելիքներով օժտուած բազմութիւններ : Սերունդ մը կարիճներու:

Այդպէ՞ս էր որ մենք ունեցանք Արաբան, ինչպէս Մուսա Լե- ռը, Վասպուրականը, Շ. Գարահիսարը, Եդեսիան եւ ուրիշ չարք մը անցքեր պատմական ու հերոսական :

Արդ, եթէ օտարը սթափեցաւ այս քաջագործութիւններով, եթէ ան հարկադրուեցաւ լուրջ վերաքննութեան ենթարկել իր համոզումները, որքա՞ն աւելի «սրբագրուելու» պարտականու - թիւն կ'ընկնայ մեր վրայ :

Սրբագրուիլ՝ թօթափելով նկուն, գլխուն զարնուած ժողո - վուրդի հոգեբանութիւնը, որ ծառայած է միայն կարեկցութիւն չարժելու, եւ լրբացնելու թշնամին :

Սրբագրուիլ՝ մէկդի նետելով չատ մը չտեսութիւններ, որոնք թմրեցուցած են մեր գլուխները եւ անոնց տեղ դնելով տարբերական գիտելիքներ՝ մեր ժամանակակից պատմութեան, մեր արժէքնե - րու, մեր մարտական յատկութեանց մասին :

Ոչ մէկ ժողովուրդ կրնայ կանգուն մնալ հոգեպէս, եթէ թոյլ տայ որ թշնամին յիշատակները իր իսկ զաւակներուն քաջագոր - ծութեանց, յանուն ազատութեան եւ հայրենիքի:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐԷՆ ՊԱՒՌԱԿՏՈՒՄ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Նիստ յետաձգուեցաւ եւ կուշարքի օրուան

Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը չկրցաւ համաձայնութեան մը յանգիլ Սպանիոյ առջին աթիւ եւ կանչուելիք օտար կամաւորներու համրանքի մասին: Վիճաբանութիւնը տեւեց չորս ժամ, առանց դրական ելքի մը յանգելու եւ ժողովը յետաձգուեցաւ երկուշաբթի օրուան :

Անգլիոյ արտաքին նախարարը առաջարկեց անմիջապէս 1000 հոգի եւ կանչել Սպանիոյ երկու ճակատներէն, իբրեւ ապացոյց ուղղամտութեան : Մորհրդային դեսպանը անմիջապէս մերժեց այս առաջարկը, առարկելով թէ չես կոչումը պէտք է հիմնուի ոչ թէ հաւասար, այլ համեմատական թիւերու վրայ: Ուրիշ խօսքով, քանի որ Զօր. Ֆրանքօ աւելի չատ օտար կամաւորներ ունի քան Սպանիոյ հանրապետական կառավարութիւնը, պէտք է աւելի չատ արձակէ : Ֆրանսական դեսպանն ալ ձայնակցեցաւ այս առաջարկին: Անգլիոյ արտաքին նախարարը, որ միեւնոյն ատեն ժողովին նախագահն էր, բուռն բանավէճի մը բռնուեցաւ խորհրդային դեսպանին հետ, երբ այս վերջինը դիտել տուաւ թէ արժէք չունի ձեւի համար եւ կանչել քանի մը հազար կամաւոր - ներ եւ թէ իր կառավարութիւնը պիտի մերժէ պատերազմիկի հանգամանք տալ Սպանիոյ ապստամբներուն, ցորչափ ամբողջովին եւ կանչուած չեն բոլոր օ - տար կամաւորները: Մորհրդային դեսպանը այս առթիւ կարգադ կարգ մը թիւեր, որոնց համաձայն Զօր. Ֆրանքօ 100.000 օտար ռազմիկներ ունի, 85 հազարը իտալացի, իսկ հանրապետական կառավարութիւնը միայն 10 — 12 հազար :

— Մ՛ով յաւելում կ'առաջարկէ հազարի վրայ, հարցուց Պ. Իրըն հեղնու - թեամբ, իբրեւ թէ աճուրդ կատարած ըլլար :

Մորհրդային դեսպանը առաջարկեց առնուազն մէկի դէմ եօթը հաշուել ա - ռաջին աթիւ եւ կանչուելիք օտար կամաւորներուն համեմատութիւնը :

Անգլիոյ արտաքին նախարարը վճռական դիրք մը բռնած ըլլալով, Մոս - կուայի ներկայացուցիչը ի վերջոյ յայտարարեց թէ ընդհանուր առումով կը մերժէ ծրագիրը, բայց կրնայ ընդունիլ կարդ մը կէտեր :

Ուրիշ վէճ մըն ալ ծագեցաւ Սպանիա ղրկուելիք երկու յանձնախումբերու մասին, որոնք պիտի ստուգեն երկու ճակատներուն վրայ գտնուած օտար կա- մաւորներու թիւը: Առաջին անգամ ըլլալով, Իտալիա եւ Մ. Միութիւնը միա- սին հանդիսացան այս որոշման : Իտալիա, Գերմանիա եւ Փորթուգալ դիտել տուին թէ կը մերժեն իբրեւ վերջնական եւ պարտաւորիչ համարիլ յանձնախումբ - ներուն բերելիք թիւերը: Պ. Իրըն այս առթիւ ալ սրտնեղեցաւ, դիտել տալով թէ աւելորդ է յանձնախումբեր ղրկել, եթէ անոնց անաչառութիւնը կասկածելի կը համարուի հիմակուընէ :

Ասոր վրայ էր որ նիստը յետաձգուեցաւ երկուշաբթի օրուան, որպէսզի պետութեանց ներկայացուցիչները կարենան նոր հրահանգներ ստանալ իրենց կառավարութիւններէն :

Դժուարութիւններէն մէկն ալ այն է որ Իտալիա միաձայնութիւն կը պա - հանջէ, որ եւ է որոշում գործադրելի համարելու համար :

*** Պ. Ռիպպէնթրոփ, Լոնտոնի գերմանական դեսպանը, Հոմ գնաց մաս - նաւոր պաշօնով մը: Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կուտան այս այցելութեան, որ տեղի կ'ունենայ անակնկալ պարագաներու մէջ: Իտալական եւ գերմանական թերթերը դոհունակութիւն յայտնելով հան- դերձ, կը ջանան նուազեցնել այցելութեան կարեւորութիւնը :

ԿԻԺՈՒԻ ԳՐԱԻՈՒԱԿ ՎԱՐՉ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ հիւսիսային Սպանիոյ հանրապետական բանակը, որ 140.000 հոգիէ կը բաղկանար, ամբողջովին խորտակուած է : Գերիներուն թիւը կը հաշուեն 70.000 : Ապստամբներուն ձեռքը անցած են նաեւ 40 հրասայլ, եօթը օդանաւ, հարիւրաւոր ինքնաշարժներ, առնուազն 50.000 հրացան եւ գնդացիր, եւ աւելի քան 100 թեթեւ կամ ծանր թնդանօթներ :

Անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները ստիպողաբար յանձնա- բարեցին Զօր. Ֆրանքոյի՝ մարդասիրութեամբ վարուիլ գերիներուն հետ : Կ'ըսուի թէ մինչեւ հիմա ոչ մէկը գնդակահարուած է եւ գերիները կը պատուին համաձայն իրենց եկած նահանգներուն: Հաւանական է որ հանքագործները արտօնուին վերադառնալ հանքերուն մէջ, իսկ հանրապետական կամաւորները գինուորագրուին Զօր. Ֆրանքոյի բանակին մէջ: Գերիները գինուոր պիտի չառնուին :

Կիժոնի գրաւումով ազատուած եղաւ Օվիէտօ քաղաքը, որ պաշարուած էր 15 ամիսէ ի վեր: Ազգայնականները գրաւեցին նաեւ Ավիլէսը, հիւսիսային Սպանիոյ վերջին նաւահանգիստը որ հանրապետականներուն ձեռքը կը գտ - նուէր :

ՃԱՌ ՅԱՐԱԳ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ

*Պ. Ռոբաէլ Հըլ, Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, ճառ մը խօսե- լով Թորոնթոյի մէջ (Քանատա), չեշտեց թէ անհրաժեշտ է խաղաղ միջոցնե- րով լուծել միջազգային վէճերը: « Որ եւ է վէճ իրապէս վերջացած չի կրնար ըլլալ, եթէ պայմանները բանաւոր եւ արդունելի չեն երկու կողմերուն համար ալ: Միջազգային բարեկարգութիւնը կրնայ խորտակուիլ չատ մը եղանակնե- րով,— բռնաբարում դաշնագիրներու եւ համաձայնութեանց, ինչ որ կասկած եւ անվստահութիւն կը յարուցանէ եւ բռնի գործողութեան կը մղէ : Տնտեսա - կան պատերազմը մէկ պատճառն է զինեալ ընդհարումներու, ինչպէս եւ մի - ջամտութիւնը՝ ներքին գործերու, անտեսումը՝ ուրիշ պետութեանց անկախու - թեան, գերիշխանութեան եւ հոգւային ամբողջութեան: Ներկայ պարագանե - րուն մէջ, ոչ մէկ ազգ կրնայ խուսափիլ պատերազմի դժբախտութեանց հե - ետեւանքներէն, ալխարհի որ մասին մէջ ալ գտնուի» :

"ՔՆՏՐԱԿԱՆ պԱՏՄԱՐ,,ը Խ. Միութեան մէջ

Մորհրդային թերթերը չոնդալից նկարագրութիւններ կը հրատարակեն բնտրական պայքարին առթիւ: Սթալին միաձայնութեամբ թեկնածու հռչակ - ուեցաւ Մոսկուայի չրջանին մէջ: Նոյն ձեւով թեկնածու հռչակուեցան Մոլո -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՐԱԲԱՅԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

ՄՄԲ. — Այսօր, կիրակի, Մարսէյլի մէջ հանդիսաւորապէս կը տօնուի Ա - րարայի ճակատամարտին 19րդ տարե- դարձը, նախաձեռնութեամբ Լեգէո - ճակատներու Միութեան: Այս առթիւ հետեւեալ գրութիւնը ստացանք վեր - ջին պահուն :—

Ունկնդրեցէ՛ք, ունկնդրեցէ՛ք կոչ - նակներուն, ու նայեցէք սա ծուխե - րուն խնկարոյր եւ ծունկի իջէք ...

Ցաղթանակի ոտն է նորէն...

Ամայացած դաչտերու, այրեցած լեռնակատարներու վրայ ժայռերը ա - րիւնաղանգ եղերամայրերու խումբե - րու նման, կը սգան արշալոյսին ու վերջալոյսին հետ...

Արարան կարմիր է հազեր ու հրա - զէններու մահափիսա զինակիներ մէջէն հայդուկներու, հերոսներու ա - հեղագոռ մռնչիւնները կ'արձագան - գեն:

Քրտինքը ակօսելով փոչեթաթախ այտերը անոնց, կը զլօորի արիւնա - ծոր կուրծքերէն ի վար :

Ու կը շարունին հեռուհեռ զաչագ - ները փառքի ...

×

Լսեցէք, լսեցէք կոչնակներուն...

Ահա անոնք, հերոսութեամբ ան - ներուն ու սուիններուն սարսափը զ - գեստնեցին, կապարէ բռունցքները բարձրացնելով :

Ահա անոնք, օրհասական, անհաւա- սար կռիւներու մէջ, թշնամի մարտ - կոցներուն առջեւ, թնդանօթի երախ - ներուն դիմաց :

Ահա անոնք, հերոսութեամբ ան - ճառելի, կը բարձրանան, կը մագլցին լեռն ի վեր, ժայռերէն ի վեր, հողին ու քարին գամելով թշնամի զոհատները ամբարտաւան :

Ահա անոնք, մահուան ճամբաներու վրայ, բարձրալուիս եւ անպարկիւղ , վաճղի, երկչի մեր պատմաբանները, այսօրուան հպարտանքն ու գալիքին՝ մեր ազատութեան հսկայ քանդակա - գործները կը հանդիսանան ...

×

Երանի՛ անոնց, երանի՛ անոնց...

Վաճղի , անոնք գարերու արատը սրբեցին մեր ճակատներէն , աքսորի ճամբաներու, ոճրակոիւ հրապարակ - ներու, արիւնաներկ պղտոտաներու , եւ գաչտերու վրայ չաղթանակի փառ - քը եւ լոյսը պատցուցին ...

Վաճղի, անոնց արիւնը մեր հայրե- նի հողին, լոյսին ու արեւին խառնը- ւեցաւ ...

Վասն զի, անոնք ցեղին ցաւէն ու զայրոյթէն գինովցած , քալեցին դէպի պատնէշները բռնաւորի , մարտկոցնե- րը անառիկ :

Որպէսզի օր մը Արարատէն Սիփան ու Մովսէսար ու մինչեւ լճակները Բիւ- րակնի, մեր կոչնակներն ու զանգերը ահեղագոռ, չաղթանակի ու փառքի ծիածաններով՝ Ազատութիւն, ազա - տութի՛ւն մրրկին ...

×

Բայց, վա՛յ ձեզ, որ լուսաչող փո- ղոցներու բարքերով կը սնանիք եւ ա - նոնց աղտը կը ծամէք ...

Վա՛յ ձեզ, որ կը քալէք դլխիկոր :

Վա՛յ ձեզ, որ ձեր սերունդին նզովք այժմէն կը կրէք ձեր սիրտերուն մէջ: Եւ վա՛յ անոնց որոնց աչքերը մթագներ է պիղծ ուրացումը :

Զգո՛յշ, վասնզի, ցեղը չի ներ- ըեր, ցեղը կ'ընդվզի, կը կատղի ու....

×

Արարայի ճակատամարտ ...

Հայոց նորագոյն պատմութեան ոս- կի օղակ, ու ցեղին հերոսական պայ - քարի յուչարձանը սրբազան ...

Արարայի ճակատամարտ ...

Հայկական ուժի, զինքի ու մար - տական կորովի, բարոյական մեծ յաղ- թանակի պրոնդէ արձան ...

Արարայի հերոսական ճակատա - մարտի 19րդ տարեդարձն է այսօր :

Տարիները կ'անցնին, բայց վերապ- րող, հայրենասէր սերունդը կը տօնէ ու միշտ ալ պիտի տօնէ տարեդարձը նաեւ Արարայի ահեղ ճակատամար - տին :

Ի՛նչ փոյթ, թէ բուռ մը քաջեր անճ- նուէր, իրենց արիւնով պատանքուե - ցան :

Ի՛նչ փոյթ, որ դեռ կան անոնց այ- րիները սեւազգեստ ու մայրեր որդե - կորոյս ...

Ի՛նչ փոյթ, թէ յաղթականներուն հետ մարտնչեցանք ու յաղթաւածնե- րու հետ մնացինք :

Կը բաւէ որ Արարան յաղթեց :

×

Ունկնդրեցէ՛ք, ունկնդրեցէք կոչ - նակներուն ու նայեցէք սա ծուխերուն խնկարոյր ...

Ցաղթանակի տօն է եւ ուխտի օր :

Ա.ԶԳԻՆ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Ուրիշ գրողներ ալ ահա ցանկը կ'աճցնեն

Երէկ ստացանք Երեւանի «Գրական Թերթ»էն հոկտեմբեր 8ի թիւը, ինչ - պէս եւ « Մ. Հայաստան», Սեպտեմբեր 16էն 24 (ինչո՞ւ այսքան ուշ...) :

Ինչպէս կ'երեւայ, հաւատարմագրութիւնն ու «մաքրագործումները» կը չա - րունակուին անընդհատ եւ անխնայ : « Գրական Թերթ» ունի խմբագրական մը, ԱՐՄԱՏԱՀԱՒԱՏ ԱՌՆԵԼ ԲՈՒՐԺՈՒԱԿԱՆ ՆԱՑԻՈՆԱԼԻԶՄԻ ՄՆԱՑՈՐԴՆԵՐԸ » որ կրկին եւ կրկին ճգտելով «ժողովրդի սուրբ թշնամիներ Ամատունին, Գուլոյ - եանը, Ակոպովը, Մուղտուսին եւ միւսները», Մոսկուայի «Քրավտա»ն ալ վկայ կը կանչէ, ապացուցանելու համար անոնց պատճառած վնասները: Ամէն մէկ տողին մէջ, նոր ածական մը,— « ժողովուրդի գպրելի թշնամիներ », «լկտիներ» եւն. :

Այս առթիւ, նորէն կը խարանուին «նացիոնալիստ - սպեցիֆիկ Աչոտ Յով- հաննիսեաններ», «դաշնակ-գրչակ Բակունցը», Ազասի Խանջեանը եւ ուրիշներ : Կը մատնանչուին նոր ամբաստանեալներ,— Գ. Աբով, «Գրական Թերթ»ի նա - խորդ խմբագիրը), «հակայեղափոխական» Գիւլիքեխվեանը, այլեւ հռչակաւոր Ն. Զարեանն ու Ազատ Վշտունին, «որոնք տուրք են տուել ազերբաիջանական ու - թեան» եւ «դեռ մինչեւ այսօր էլ լուռ են մնում իրենց սխալների մասին»:

Ամբողջ խմբագրականին արտատպումը չատաձգելով յաջորդ համարին, հատուած մը եւս, ի պէտս « Հայաստանասիրաց» .

— « Աւելին, հակայեղափոխական Ամատունին իր պաշտպանութեան տակ էր առել եւ թմբակահարում էր բուրժուական նացիոնալիզմի վիժուածք, շայհոն (լրտես) Զապէլ Եսայեանի տիպի անձնաւորութիւններին, ինչպէս նաեւ Զարեանցին իր պաշտպանութեան տակ էր առել »:

*** Հայաստանի գատական դործակալը (նախարար) նշանակուած է Բիլա Ալիլույեւիչ Վելիբէկով (Թաթար):

Ձնափառնական ճակատը Չինաստանի մէջ

Ուրիշ գրողներ ալ ահա ցանկը կ'աճցնեն

Փեքին - Հանքէու երկաթուղագիծին դէմ ճափոնական զօրքերուն յառաջ - խաղացումը երկարած է մինչեւ Շունթէնֆուի չինական կեդրոնը, 400 քիլո - մեթր Փեքինէն դէպի հարաւ - արեւմուտք: Այս կերպով ճափոնական գինուո - րական գիծերը կը հասնին 1500 քիլոմեթր երկայնութեան մը վրայ, բռնելով բովանդակ ճակատը Հիւսիսային Չինաստանի: Ակնկէց գատ կը տարածուին ու - րիշ հինգ նահանգներու մէջ, բռնելով 200.000 քառակուսի քիլոմեթր մակերես մը: 300.000 ճափոնցի գինուոր միմիայն այս ճակատին վրայ կը գտնուի: Շան - կայի ամանչուքսւոի մէջ գտնուած ճափոնցի գինուորներն ալ՝հաչուելով, Թօքիօ մինչեւ ցարդ կէս միլիոնէոց բանակ մը համախմբած կ'ըլլայ Չինաստանի մէջ, ծովերէ ու գետերէ անցընելով: Ու խորհիլ թէ այս ճիգը վերջինը չէ ճափոնի համար :

ԿԱՄՔԱՀԱՐԿԱՅԻՆ

»»» ◦ «««

Ես, հարկ է, ոչ մի բան չեմ ուզում ասել ինձ մասին, որովհետև ոչ մի բան չունեմ ասելիք։ Ես ինձ համարում եմ ոչ-ոքի, ոչ-ինչի, ոչ-մեկը։ Ես ոչ-ոքի եմ, ոչ-ինչ եմ, ոչ-մեկը եմ

ԼՈՒՍԱՎՈՐՎԱԾ

(ՎԵՊ ԱՍՏՂԱԿԱՆԻՑ ԿՅԱՆՔԻՑ)

»»» • «««

Վարդանը ոտքի ելավ, մոտեցավ պատուհանին, բացեց այն և ներս թափվեց գարնանային զով օդը։ Նա ուզում էր հանգստացնել իր ներսում եռացող զայրույթը, որ ավելի էր սաստկացել Ռուբենի վերջին խոսքերից հետո։ Նա գիտեր, որ Ռուբենը ճիշտ է ասում, որ ինքն իրեն խաբում է, երբ հավատում է, թե կարող է ամուսնանալ Մարիամի հետ։ Ռուբենը ճիշտ էր նաև այն մասին, որ Մարիամը երբեք չի համաձայնի փախչել իր հետ, քանի որ նա չի սիրում նրան։ Ռուբենը ճիշտ էր նաև այն մասին, որ Մարիամի հետ ամուսնանալու համար նա պետք է հրաժարվի իր ծրագրերից, իր հավատից, իր ընկերներից, իր կյանքի իմաստից։ Ռուբենը ճիշտ էր նաև այն մասին, որ Մարիամի հետ ամուսնանալու համար նա պետք է դառնա ուրիշ մարդ, որ ինքն իրեն դավաճանի

թով, Քալինին եւայլն: Ընտրութիւնները կատարուեցան ձեռամբարձ եւ ծափերով:

Համաձայն տրուած հրամաններուն, ամէն տեղ հրապարակային ժողովներ կը սարքուին, փառաբանելու համար Սթալինը, « որ այնքան բարիքներ տուաւ կը սարքուին, փառաբանելու համար Սթալինը, « որ այնքան բարիքներ տուաւ մեզի եւ որ աւելին պիտի տար, եթէ նեղ թշնամիներ չխանգարէին: Փա՛ռք Սթալինի որ խորտակեց զանոնք »:

« Փրաւտա » հինգշաբթի օր ամբողջ երկու էջ նուիրած էր, Սթալինի ընտրութեան առթիւ, մէկ էջ՝ Մոլոթովի, կէս կէս էջ ալ՝ Քալինինի եւ Ժտանովի:

*** Զրոյցի մը համաձայն, հոկտեմբեր 22ին մահափորձ մը կատարուած է կեդրո· Գործադիր Կոմիտէի քարտուղարին՝ Ժտանովի դէմ, որ վիրաւորուելով հիւանդանոց փոխադրուած է: Հեղինակը համայնավար մըն է:

Կացութիւնը Պաղեստինի մէջ

Խռովութիւնները կը շարունակուին Պաղեստինի մէջ: Երուսաղէմ հանդարտ է, բայց յարձակումները չեն դադրած գաւառական շրջաններու մէջ:

Հայֆայի մէջ հրեայ գաղտնի ոստիկան մը վիրաւորուեցաւ ծանրապէս: Նոյն օրը հրացան արձակուեցաւ հրէական դրամատան մը դէմ: Ձէնինի մէջ անծանօթներ ռումբ նետեցին քաղաքին գլխաւոր պողոտային վրայ: Լիբանանի սահմանին վրայ բուռն հրացանաձգութիւն մը տեղի ունեցաւ ոստիկաններու եւ հրոսախումբի մը միջեւ: Եաֆայի ճամբուն վրայ հանրակառք մը յարձակման ենթարկուեցաւ:

Վերջին դէպքերու հետեւանքով, միայն Ապրայի մէջ բանտարկեալներու թիւը հասած է 500ի:

*** Պաղեստինի պաշտօնաթերթը օրէնք մը հրատարակեց, որով մարզպանին արտօնութիւն կը տրուի ի հարկին սահմանափակելու ներգաղթը:

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՎ

16 ՏԱՐԵԿԱՆ ԼԱԿՈՏ ՄԸ 100.000 ֆրանք պահանջեց չարժանկարի ծանօթ արուեստագիտուհիէն՝ ժողէթ Տէյէ: Նամակ մը ուղղելով, կը յանձնարարէր լոգարի մը մէջ վաթթել դրամները եւ իր մարդուն յանձնել փարիզի մէկ նամակատան առջեւ: Միեւնոյն ատեն կը սպառնար գլուխը պայթեցնել, եթէ լուր տար ոստիկանութեան: Տղան նամակը սոսկագրած էր՝ «Դեղին ձեռք»: Արուեստագիտուհին նամակատուն գնաց երկու ոստիկաններու հետ: Տղան ձերբակալուեցաւ, երբ նշան կ'ընէր, դրամը յանձնելու համար: Պիտի դատուի մանուկներուատեանին առջեւ:

ՀԱՄԲՈՑԻ ՄԸ ՀԱՄԱՐ 490 ֆրանք տուգանքի դատապարտուեցաւ երիտասարդ ամոլ մը՝ կլաուդի մէկ (Սկովտիա): Այդ եւ կին արձակուրդի գացած ըլլալով, իբր համբուրած էին ծովուն ափը: Դատարանը «անվայել» հռչակեց այս արարքը ...

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆԸ խուզարկութիւն մը կատարեց «Նոր Ռուսիոյ Բարեկամներ» կոչուած ընկերութեան գրասենեակին մէջ, ամբողջովին լուսաբանելու համար գաղտնի գործակալ Ռայսի սպանութեան հանգամանքները:

ՀՈՂԱԳՈՐԾ մը վիշերը անկողինէն հանելով նատեցուց, եւ հրացանով սպաննեց իր առաջին զաւակը՝ վեց տարեկան, յետոյ երկրորդը՝ չորս տարեկան, Օրլէանի շրջանին մէջ: Ապա գնաց պառաւ մօրը պատմեց իր բարբարոսութիւնը, առանց որ եւ է յուզում յայտնելու, աւելցնելով թէ պիտի երթայ հօրը նետուի: Բայց մէջքէն չուան մը կապած ըլլալով, ոստիկանները յաջողեցան ձերբակալել:

ՓԱՐԻԶԻ ԾԱՆՕԹ ՓԱՍՏԱԲԱՆՈՒՀԻՆ, Տիկին Միրէյլ Մառոժէ, ջարդուփշուր մեռաւ օդանաւի արկածով մը, երբ կը վերադառնար Մարոքէն:

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ պաշտօնեաները ժողով գումարելով, որոշեցին 40 ժամուան օրէնքին գործադրութիւնը պահանջել յունուար 1էն սկսեալ, ինչպէս եւ թոշակի յաւելում:

ՍՈՒՆԿԻՆ ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԵՑԱԻ Իտալացի բնառնիք մը, Թամպինի, կրծնոպլի շրջանին մէջ: Վեց տարեկան աղջիկը մեռաւ, հայրը հիւանդանոց փոխադրուեցաւ ծանր վիճակի մէջ:

17 ՀԱԿԱՅՑԱՇԱԿԱՆՆԵՐ ԵԻՍ դատի քաշուեցաւ Իտալիոյ մէջ (չորրորդ խումբ): Բոլորն ալ ամբաստանուած են թէ փորձեր էին վերակազմել համայնավար կուսակցութիւնը եւ հանդանակութիւն կատարած՝ սպանիական կառավարութեան համար:

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ ապզ· խորհուրդը գումարուելով, անընդունելի հռչակեց կառավարութեան կատարած յաւելումները: Եթէ իրենց պահանջները չընդունուին, ի հարկին պիտի դադրեցնեն աշխատանքը:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՏՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20ի

Ուրաւտներդ ժամադրութեամբ:

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՈՂՔԱՑԵԱԼ ԸՆԿ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԻՊԷՌԵԱՆԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԻՆ

Ողբացեալ ընկեր յարութիւն Պիպէռեանի մանուկ երկրորդ տարեկիցին առիթով, իր սգակիր բարեկամները կազմակերպած են յիշատակի այցելութիւն մը տարաբախտ ընկերոջ գերեզմանին, այսօր, կիրակի, 31 Հոկտ. ժամը 11ին Լասէյն (վար):

Կը հրաւիրուին իր բոլոր ընկերները, բարեկամները, ինչպէս նաեւ ծանօթները իրենց մասնակցութիւնը բերել իր անմոռաց յիշատակին:

Շաւաքուժի վայր՝ այրի Տիկին Պաղիկ Պիպէռեանի բնակարանը՝ *41* **Rue Clément Daniel La Seyne sur mer** (Var),

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Յ. Հ. Կ. ՄԱՋի Տէսնիի մասնաճիւղը իր յաւակցութիւնը կը յայտնէ Պ. Մկրտիչ Գինոսեանի մահուան առթիւ իր բոլոր պարագաներուն:

Այս առթիւ փոխան ծաղկեպսակի ստացաւ Ֆէմանչիտա Պ. Ռուբէնէ 10 ֆրանք, որուն համար կը յայտնէ մասնաւոր շնորհակալութիւն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Վիճէն.— Մարզարեան, Պետրոսեան եւ Աբրահան ընտանիքները շնորհակալութիւն կը յայտնեն՝ Հայ Կ. եւ Մարիկներու Միութեան մասնաճիւղին, եւ ամէն անոնց որ անձամբ, ծաղկեպսակով եւ նամակով յաւակցութիւն յայտնեցին, իրենց սիրելի զաւկին, քրոջորդւոյն եւ աղգականին վերջամեայ Լեւոն Մարկարեանի դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

ՅՈՒԹՈՒԱԼ

Այսօր, կիրակի, Հ· Մ· Ը· Մ·ի երկու խումբերը պիտի մրցին Խ· Մ· Բօմմօլիթէնի Ա· եւ պահեստին դէմ Taverny մէջ, ժամադրութիւն.— Պահեստին ժամը 12ին, Առաջինը ժամը 13ին, Gare du Nord, ուրկից չոգնակառք առնել, տիրէքթօն Վալմօրանա եւ իջնել Վօսէլ:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Տիկին Հռիփսիմէ Սըլիքեան եւ Տիկին Երանուհի Լօլօեան (Պարտիզակցի), կը փնտռեն առաջինը իրենց ծնողները, երկրորդը իր քոյրերը Զուարթ եւ Սիրարփի Ռուբէնեան որ ներկայիս կը կոչուին Մակարիթ եւ Էլիզապէթ, ծնողքի անուններն Յարութիւն եւ Միրանուշ, 1921ին Պոլիսէն մեկնած էին Ամերիկա: 4 տարի առաջ կը գտնուէին Նիւ Եորքի նահանգի Նորֆոք քաղաքը իրենց հօրեղբօր՝ Երուանդ Ռուբէնեանի մօտ: Կը խնդրուի տեղեկացնել հետեւեալ հասցէին.— 57, Rue du Commerce Y Loloyian, Colombes (Seine): Կը խնդրուի Ամերիկայի թերթերէն արտատպել: Հասցէն գտնողներուն մէկ տարեկան «Ցաւաչ» նուէր:

Հ. Յ. Դ.

Ժամադրատ

Վիէննի կոմիտէէն Լոգի· ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այս կիրակի իրիկուն, ժամը 8.30ին «Խաժակ» սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Ա. Ջամալեան:

“Հ. Յ. Դ. ՕՐ„Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

24 Հոկտեմբեր, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հայ Ակումբին մէջ:

Կը նախագահէ Ընկ. ՏՕՔԹ. ՔԻՒԹԻՒԿԵԱՆ

Կը խօսին Ընկերներ Լ. ԶՈՐՄԻՄԵԱՆ եւ Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին,— երգ, արտասանութիւն եւլն.:

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ· Դ. Կոմիտէին

24 Հոկտ. կիրակի, ժամը 3ին, Սէրթքը կաթոլիկի սրահին մէջ:

Կը խօսի Ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Դահլիճին ժամնակցութեան համար՝ 1 ֆրանք:

ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ· Դ. Կարտանի «Նիկօլ-Դուման» խումբի եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. էքսի «Քեռի» խումբի:

24 Հոկտ. Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Յ. Դ. Տան մէջ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Մուտքը ազատ է:

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ Հոկտ. 30ին. Կը խօսի Ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

ՍԷՆԹԷթԻԷՆԻ ՄԷՋ Հոկտ. 31ին: Կը խօսի Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

ՐԱՖՖԻԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ա. ՋՕՊԱՆԵԱՆԻ

ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ 40Ե ԱԻԵԼԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՄԱՀ ՎԻՊԱԳԻՐ *ՐԱՖՖԻԻ* ԾՆՆԴԵԱՆ ՕՃԱՄԵԱԿԻ

հանդէսը պիտի տօնուի մեծ պատրաստութեամբ 31 Հոկտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2 30ին Միւթիւալիթէի ընդարձակ սրահին մէջ, 24, Rue Saint Victor Paris (5me·) Métro Maubert-Mutualité:

Պիտի խօսին Պ. Պ. ԴԱԻԻԹ ԲԷԿ. Ա. ՃԻՄՊԻՒՇԵԱՆ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ FIRMIN ROZ (Membre de l'Institut)·

Գեղարուեստական բաժինին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն՝

ՕՐ. ՀԱՑԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (երգ)

Տիկ. Ա. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ (արտասանութիւն), Պ. Պ. ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ (Ջուլթակ), ՐԱՖՖԻԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (դաշնակ). Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ (արտասանութիւն), Ա. ՔԷՉԷՃԵԱՆ (մեներգ), եւ ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը: Տեղի պիտի ունենան նաեւ հայկական պարեր:

ՄՈՒՏՔ 10, 5 եւ 3 ՖՐԱՆՔ

Ոչ ոքի տոմսակ պիտի դրկուի Այժմէն կարելի է տոմսակ ձեռք բերել «Ցաւաչ»ի եւ «Ալագեայ»ի վարչութեանց մօտ, գրատուն Հրանտ Ջաւուէլ, (51, Rue Nonsieur le Prince), Պ· Վ· Եարճանեանի գրասենեակը (44, Rue Lafayette) եւ Պ· Ե· Ցարութիւնեանի մօտ (13, Rue d'Orsel)·

ԱՐԱՐԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 19ՐԴ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՀԱՅ ԼԵԳԷՈՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Կիրակի, 24 Հոկտ. ՇԱԲՕ ՏՂ ՖԼԷՕՐԻ ՄԷՋ·

Նախագահութեամբ Ընկեր ՏԻՐԱՆ ԹՂԹԷԵԱՆի

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱԼԱՆՅԻԿ-ՅԱՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ, ԺԱՄԸ 15.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Saint-Didier—Victor-Hugoի

շքեղ սրահներուն մէջ

46 ter, Rue Saint-Didier, Métro: Victor-Hugo *կամ* Trocadéro

Ը ՀԱՒԻՒՆՈՑ ԸՆՏԻՐ ՕՐՔԷՍՔՐ-ԺԱՋ, ԵՒ ՀԱՅԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ՃՈՒԽ ՊԻՒՖԷ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԵՒ ՆԱԽԿԻՒ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԱՃՕՒՐԴ ՉԿԱՑ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ, ԿԻՆԵՐՈՒ 7.50, ԱՅՐԵՐՈՒ 10 ՖՐ.

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

Բացման հանդէսը տեղի պիտի ունենայ 27 Հոկտ. Ջորեքշաբթի ժամը 9ին, 18 Bd. Flandrin, Hôtel Particulier)Metro: Pompe):

Խօսք կ'առնեն՝ Ակումբի պ·սահմանադիրները՝ Պ. Պ. Ա. ՅՈՎԱՆԵԱՆ, Ա. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ, Մ. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ ուրիշներ:

Թէյ կը գեղարուեստական բաժին·

Մասխսերու մասնակցութիւն 3 Ֆրանք·

Լիոնի Հայերու ուշադրութեան

ՄԵԿՆՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ. ԼԱՒ ԱՌԻԹ ԳՈՐԾԻ ՄԱՐԴՈՑ

11 ԿԱՀԱՒՈՐՈՒԱԾ ՄԵՆԵԱԿՆԵՐ, երկու ազատ սենեակ եւ երկու անկողնոց (ալթով), վարձատ (պայ) 9 տարի, վարձք՝ 3500 ֆրանք, ծախք՝ 1200 ֆր., ներկայ հասոյթը՝ 6500 ֆր. որ կարելի է կրկնապատկել· Պէտք է 10 հազար ֆրանք կանխիկ եւ հաւատարիմ սակարկելի·

Երկու ազատ սենեակները եւ երկու անկողնոցները վարձքին կ'արժէն, ձրի բնակութեամբ·

Դիմել կամ գրել՝ Mr· Vigignol, 45 Rue de Bruxelles, Villeurbanne, Rhône·

ԱՊԹՈՒԱՎԱՃԱՌ K. Kestekian

Պատիւ ունի ծանուցանելու իր յարգելի բոլոր յաճախորդներուն, որ ըստ առաջնոյն կը վաճառէ մեծաքանակ ԱՊՈՒԻՏՈՑ եւ ԵՐՇԻԿ, իր աթթիական գործարանին մէջ·

Դիմել գործարանի հասցէով՝ **S. Traverse de la Plâtriere, St· Julien, Marseille·**

ՀՈՒՆԻՍԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԻԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** (անփոփոխ)

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2— 7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

Տօքթ. Ս. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ **87 Rue Ernest Renan, Issy-les-Moulinaux**

ՄԷՏՐՕ **Mairie d'Issy**ի *հէրշ պիտացը·*

Մասնագէտ քթի, ականջի, կոկորդի, գլուխի եւ վիզի հիւանդութեանց· կը դարմանէ նաեւ ներքին հիւանդութիւնները·

Կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ-կիրակի 5—7·

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ. Կ'ընդունի 49 rue de Maubeuge, երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ժամը 2—4, հեռաձայն Trud. 21-03

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑԸԼ

Ճաշարան **ՅԼՕՐԻԱ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — *Հեռաձայն* **Danton ; 52 — 78**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ-ՃԱՇԱՐԱՆ

Sphinx

2, Rue Boutebrie, Paris(5)

Tél. Odeon 33—65, *մէթրօ* St. Michel եւ Cluny

Արեւելեան եւ եւրոպական ընտիր եւ հաժեղ կերակուրներ

Անարատ օղի՝ տաք աղանդերներով (մէզէ)·

Արագ եւ մաքուր սպասարկութիւն: դիւրամատչելի գին:

“ՇԻՐԱԿ„

Արեւելքի միակ իսկական օղին է Անզուգական: Անմրցելի: Անխոթրգան պատրաստուած զուտ չամիչի թիւրով՝ Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ԵՂԻՇԷ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD	**ORIENT LLOYD**
48 rue de la République	**7 rue Auber, Paris**
Մարսէյլ, Tél. C.47-22 *եւ* C.74-51	Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւագին բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ՝

Տոմսակներ՝ ամէն տեղի համար՝ Հայ ճամբորդներու համար մասնաւոր գին: ընծենք Թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎՕՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

Հոկտեմբեր 15ել սկսեալ

պիտի սկսի ձեւ ու կարի դասընթացքը, առաւօտեան մինչեւ կէսօր Պիտի սորվին ամենավերջին մեթոտով, տեսական եւ գործնական:

Մանրամասնութեանց համար դիմել ՏԻԿԻՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

13 Rue Saint Sulpice Paris (6me,). Métro Odéon.

TLEMCEN

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ—ՃԱՇԱՐԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ՝ **SELADJI**

4 Rue Sainte Beuve

(133 Bld. Raspail*ի անկիւնը)*

Հեռաձայն Littrê 89-13

Նշանաւոր պարուհի ՕՐԻՈՐԴ ՔԱՆԱ կ'երգէ եւ կը պարէ արեւելեան երգեր եւ պարեր, ընկերակցութեամբ հայկական նուագախումբի (Ջազ եւ Ալֆոնս), ամէն երեկոյ ժամը 8էն սկսեալ·

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԽՄԻՉՔՆԵՐ, ԱՆԸՐԱՑ ՕՂԻ՝ Թարմ աղանդերներով·

Tailleur de ST. BERNARD

H. GULBOLIAN

24 rue Affre *կամ* 8 rue Cavé, Paris(18)

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouard

Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Մասնաճիւղիս բացման առթիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի համար:

ՍՏՈՑԱԾ ԵՆ ՓՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԶՄԵՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՄՈՒՆԵՐ·

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստներ (2 փորձով) սկսեալ 280—400ֆր. Նուէր կը տրուի մէկ ֆրանքանոց մը եւ կամ ամառուան յատուկ գիկ մառշակ մը· 400 ֆր.է վեր հագուստներ (Յետրա) համար կարելի է նուէր սուտ ալմաստներ տակագործ Տիկ. Հայկուհի կիւլպէնեան, արժէքը տանողին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժողութեամբ 2 imitation marbre, պայմանաւ որ գնորդը վճարամեայ բաժանորդագրուի ցառաչքի նոր տուելու համար վերոյիշեալ պայմաններէն մէկը կայցնել ցառաչքի կտրօնը· Rue la Charbonnière մեր մասնաճիւղին մէջ կը ստանձնենք գիւրամատչելի գիներով à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ բերքուանած·

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր·

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13·) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻՆԵՐԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԱՌՔԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՑՄԱՆ ՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա ....։	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ ....։	215 »	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
26
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MARDI
26 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3560 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ | ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԻԱ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՈՐԵԻԷ ՆՈՐ ՋԻՋՈՒՄ

Յոռետեսութիւն այսօրուան ժողովի մասին

Շաբաթ օր, Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան պաշտօնական օրկանը՝ «Ինֆորմացիոնէ Տիփլոմաթիք» վերոյ մը հրատարակեց, որ տեսակ մը ազդարարութիւն է, ուղղուած՝ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի :

Զեկոյցը յիշելէ վերջ թէ Իտալիոյ պաշտօնական շրջանակները ուշադրութեամբ հետեւեցան Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբին աշխատանքներուն, կը շարունակէ :

-- « Իրողութիւն է որ չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, Իտալիոյ տեղեակ պայմանաւորութիւնը, որ բոլոր պարիկէտ մարդոց կողմէ ողջունուեցաւ իբրեւ նպաստ մը Եւրոպայի համերաշխութեան, չտուաւ յուսացուած արդիւնքը : Երբ կը քննուէր ընդունուած սկզբունքներուն գործադրութեան խնդիրը, լուրջ դժուարութիւններ ծագեցան որոնք ծանրօրէն ազդեցին վիճաբանութեանց վերայ եւ վտանգեցին առաջին նիստին արդիւնքները : Ռուսական պատուիրակին բռնած դիրքը բացէ ի բաց ընդդիմութիւն էր արուած որոշման, իսկ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ ընթացքը անբացատրելի ներողամտութիւն մը կը մատնէր ռուսական դիրքին հանդէպ : Այս իրողութիւնը չատ մեծ զարմանք չպատճառեց Իտալիոյ պատասխանատու շրջանակներուն մէջ : Անհեթեթութիւն է կարծել թէ Իտալիա կրնայ ուրիշ չօշափելի դիջումներ ընել : Իտալիա ըսած է իր ըսելիքը : Ապահովաբար Աստուածանց ձակատին խորտակումը վերահաստատացուցած է Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ ձախակողմեան կուսակցութեանց ընդդիմութիւնը : Կարելի չէ ըսել թէ Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը նորէն կոչուած է, բայց պարկեշտութիւնը կը պահանջէ յայտնել թէ արտասոյ բան պիտի ըլլար ամենադոյն պատասխանատուութիւն վերագրել Իտալիոյ, անոր խորտակման համար » :

Զեկոյցէն անմիջապէս վերջը, իտալական մամուլը յարձակողականի ձեռնարկեց, մանաւորապէս չեշտելով թէ խորհրդային իշխանութիւնը կը ճնշի վիժեցնել ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը : Այս առթիւ բոլորն ալ կը բացատրեն թէ որ եւ է նոր դիջում Իտալիոյ կողմէ՝ ապարդիւն պիտի ըլլայ եւ վտանգաւոր՝ ոչ - միջամտութեան համար :

Տարակոյս չկայ թէ Իտալիոյ այս վճռական ընթացքը հետեւանք է Լոնտոնի գերմանական դեսպանին՝ Ֆոն Ռիպպենթրոպի անակնկալ այցելութեան : Դեսպանը Հռոմ գնաց օգնաւով, տեսակցեցաւ Մուսոլինիի եւ կոմս Ճիանոյի հետ, յետոյ քանի մը երեւելիներ եւս տեսնելէ վերջ Պելրին գնաց, Հիթլերի հետ խորհրդակցելու համար :

Զեկոյցին հրատարակութեան հետ միաժամանակ, իտալական կառավարութիւնը հրահանգեց Փարիզի եւ Լոնտոնի դեսպաններուն՝ հաղորդել Ֆրանսական եւ անգլիական կառավարութեանց թէ Սպանիոյ մէջ եղած իտալացի կամաւորներուն թիւն է մօտ քառասուն հազար եւ թէ «ո՛վ որ հակառակը կը պնդէ, կը ստէ, պիտանալով հանդերձ որ կը ստէ » :

Ինչպէս յայտնի է, հակաֆաշականները մինչեւ հարիւր հազար կը հաշուեն իտալացի կամաւորներուն թիւը :

*** Իտալական կառավարութեան այս երկու յայտարարութիւնները չատ ծանր ազդեցին քաղաքական շրջանակներու մէջ եւ ընդհանուր յուեհեստութիւն կը տիրէ ոչ - միջամտութեան յանձնախումբին մասին, որ պիտի գումարուի այսօր, երեքշաբթի : Անգլիոյ արտաքին նախարարը, որ Պրիւսէլ պիտի երթայ, մասնակցելու համար չինական գործերու յանձնախումբին, որոշեց ուրիշ ներկայացուցիչ մը ղրկել : Իրազեկներու կարծիքով, եթէ համաձայնութիւն չգոյանայ այսօր, Անգլիա պիտի յայտարարէ թէ կը վերատանայ իր գործելու ազատութիւնը : Անշուշտ իրեն պիտի հետեւի Ֆրանսա, բանալով սպանիական սահմանագլուխը :

Ճառ Ժողովրդական Ճակատի մասին

Կիրակի օր, վարչապետ Պ. Շօթան չատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Շաթոռուի մէջ, արմատական կուսակցութեան համագումարին առթիւ, որկըրացուի այս օրերս : Այս ճառին մէջ, մասնաւորապէս ծանրանալով ժողովրդական ճակատին կացութեան վրայ, մասնաւորապէս ազդարարեց թէ վտանգաւոր է խզել իրենց քաղաքական գործակցութիւնը ընկերվարականներուն եւ համայնավարներուն հետ եւ ընդդիմադիր դարձնել այդ կուսակցութիւնները, որոնք ներկայացուցիչներն են գանգուածներու, մանաւանդ այնպիսի տեղ մը երբ կացութիւնը ծանրապէս լարուած է, թէ ներքին եւ թէ արտաքին տեսակէտով : Եւ շեշտեց .

--- « Ես կը հաւատամ թէ արմատական կուսակցութիւնը ծանր սխալ մը պիտի գործէ ինքն իրեն հանդէպ, եթէ ձախակողմեան միւս կուսակցութեանց հետ խզման մը նախաձեռնութիւնն ստանձնէ առանց հարկեցուցիչ պատճառի : Եւ եթէ օր մը պատահի որ անկարելի դառնայ համաձայնութիւնը, ես անկեղծօրէն կը հաւատամ թէ մենք ուրիշ պատուաւոր ելք չունինք, եթէ ոչ դիմել քուն իսկ ընտրողներու իրաւարարութեան» : (երեսփ. նոր ընտրութիւններ կատարել) :

Վարչապետը այս առթիւ բացատրեց թէ ընկերային բարենորոգումները պիտի չարունակուին, բայց անհրաժեշտ է պահպանել բարեկարգութիւնը եւ հանդարտութիւնը : Եւ աւելցուց թէ կառավարութիւնը ծրագիրներ մշակած է աշխատանքի եւ ըրմամտչութի յարաբերութիւնները կանոնաւորելու, կրթութիւնը բարեկարգելու, ծեր աշխատաւորներուն վիճակը բարւոքելու համար : Ապա. քաղաքականութեան առթիւ ալ կրկնեց թէ Ֆրանսա անկեղծօրէն խաղաղութիւն կը փնտռէ բոլոր ժողովուրդներուն հետ :

Նոյն օրը ճառ մըն ալ փոխ - վարչապետը խօսեցաւ, ներքին գործերու անձնասպան նախարարին՝ Սալանդրոյի տրճանին բացման առթիւ : Պ. Լէօն Պլում ակնարկելով հրապարակային զրպարտութեանց, ազդարարեց թէ խորհրդարանին վերաբացման տեղն ընկերվարականները պիտի պահանջեն օրէնք մը ըստ էութեան պատիժը անօրինելու համար արհեստով զրպարտիչներ - ըուն : Խօսելով ժողովրդական ճակատի մասին, փոխ - վարչապետը յայտարարեց թէ զայն խորտակելու որ եւ է փորձ պիտի հանդիպի խորհրդարանին ընդդիմութեան : « Ոչինչ կարելի է ընել այդ ընդդիմութեան դէմ, քանի որ մեծամասնութիւն է » :

Ճառ մըն ալ ներքին նախարարը խօսեցաւ, նոյն հանդիսութեանց առթիւ :

Ընկերային խրտուվիլներ վերսկսան

200,000 *փարիզցիներ չաբաթ օր ցոյց մը կատարեցին Վէնսէնի անտառին մէջ, ապրուստի ոգութեան դէմ : Ճառերէն վերջը բանուոր մը քուէարկուեցաւ, որ կը պահանջէ ամենախիտ միջոցներ ձեռք առնել չահադէտներուն եւ ֆրանքին խորտակիչներուն դէմ, աւելցնել աշխատավարձը եւ թոշակները, ամբողջութեամբ գործադրել ժողովրդական ճակատին ծրագիրը, թեթեւցնել տուրքերը, մաքրագործել հանրային վարչութիւնները, լուծել խռովարար կազմակերպութիւնները եւ բանալ սպանիական սահմանապուխը, օգնութեան հասնելու հանրապետական կառավարութեան :*

Ցոյցին մէջ ամենէն աւելի կը փայլէին համայնավարները : Ալակոմմեան թերթերը դիտել կուտան թէ կարգ մը ճառախօսներ կոչ ուղղեցին ի հարկին բռնութեան դիմելու :

**** Մեռազդարձ բանուորներու սենթիքան ժողով գումարելով, մերժեց դերպոյի իրաւարարին նշանակած յաւելումը՝ վեց առ հարիւր : Այս առթիւ պահանջեց Աչխատանքի Դաշնակցութենէն՝ գործադուլ հռչակել մէկ ժամէն մինչեւ 24 ժամ տեւողութեամբ, իբրեւ բողոքի ցոյց : Սենթիքան միւնիոյն առեն կը պահանջէ օգնութեան հասնիլ Սպանիոյ ապստամբներուն :*

**** Կիրակի օր պետական պաշտօնեաները եւ աշխատաւորները ցոյցեր կատարեցին 29 քաղաքներու մէջ, ամառան հարիւր յիսուն ֆրանքի միօրինակ յաւելում մը պահանջելով թոշակներու վրայ, ինչպէս եւ ուրիշ դիւրութիւններ :*

**** Ընկերվարական եւ համայնավար խառն կոմիտէն ցոյց մը կազմակերպած է վաղը, չորեքշաբթի, ժամը 18ին, ի նպաստ հանրապետական Սպանիոյ :*

Սպանիոյ ապստամբներուն նոր ծրագիրը

Զօր. Ֆրանքոյի շրջանակներէն կը հաղորդեն թէ՝ հիւսիսային Սպանիան մաքրուած ըլլալով, ապստամբական բանակը այժմ չատ պիտի խաղայ դէպի Միջերկրական, եւ պիտի կտրէ Վալենսիայի եւ Պարսելոնայի յարաբերութիւնները : Իրազեկներ կը հաւատան թէ այս չատ կարճատեւ պիտի ըլլայ, որովհետեւ ապստամբները ամենայն եռանդով կազմակերպուած է զերմանացի եւ իտալացի ռազմագէտներու աջակցութեամբ եւ վարեցուցած զերմանական եւ իտալական կառավարութեանց կողմէ : Այս առթիւ որոշուած է մասնաւոր ճիպ չթափել Մատրիտի վրայ, որուն գրաւումը դրժուար կը համարուի զինուորական տեսակէտով :

Գերմանական եւ իտալական կառավարութիւնները համաւորներ եւ կանչելուտրամադրութիւն յայտնած ըլլալով հանդերձ, աւելի քան երբեք վճռած են ապահովել Զօր. Ֆրանքոյի յաղթանակը : Այս առթիւ կ'ըսուի թէ ապստամբական արդէն գրաւած են Սպանիոյ երկու կարեւոր մասը :

Թէ գերմանական եւ թէ իտալական կառավարութիւնները տուգած են թէ Զօր. Ֆրանքօ բաւարար մարդուած զինուորներ ունի, իր գրաւած երկրամասին մէջ : 350,000 - 400,000 կը հաշուեն իր զինուորներուն թիւը, իտալացի կամաւորները՝ 40 հազար, իսկ գերման մասնագէտները՝ աւելի քան 4000 : Այս կամաւորները կրնան եւ կանչուիլ, բայց ոչ մէկ պարագայի մէջ՝ Ֆրանքոյի բանակը տկարացնելու եղանակով :

Նոր ռուսական դործուեության մասին

Ապահովութեան տեսչութիւնը եւ դատական ոստիկանութիւնը ամէն օր նորութիւն մը երեւան կը հանեն տարագիր Ռուսերու գործունէութեան մասին, ձերմակ թէ կարմիր : Տեղական թերթերը կը գրեն թէ մէկ թոն ծանրութեամբ դաղտնի թուղթեր բռնուած են, որոնք աւելի կը թանձրացնեն ներքին դաւեր - ըու, լրտեսութեան եւ հակալրտեսութեան լաբիւրինթոսը : Տակաւին չէ լուսաբանուած Զօր. Միլլէրի անհետացման խնդիրը, իսկ միւս կողմէ Լօզանի մէջ սպանուած գաղտնի գործակալին՝ Ռայսի սպանութեան հարցը աւելի բարդ կացութիւն մը ստեղծած է :

Նոր եւ աւելի խիստ խուզարկութեան մը հետեւանքով, ութ հարիւր լիտրա ծանրութեամբ թուղթեր բռնուեցան Զօր. Սկոպլինի բնակարանին մէջ : Ռուզարկուեցաւ « խորհրդային հայրենիքի բարեկամներու միութեան» գրասենեակը, եւ կառք մը լեցուն թուղթ բռնուեցաւ : Կը փնտռուին Տէր եւ Տիկին Կլեմնին, որոնք անհետացած են : Անհետացած է նաեւ ուրիշ Ռուս մը : «Լը Ժուռ» կը գրէ թէ Զօր. Սկոպլին երկդիմի դեր կը կատարէր իր կնոջը հետ, եւ անոր մասնութեան վրայ ձերբակալուեցաւ ու գնդակահարուեցաւ Լոնտոնի խորհրդային դեսպանատան զինուորական կցորդը, Զօր. Փոլթնա :

Հազար ոստիկան կը կաշկանդեն 200ոսիկան

Հոկտեմբեր 23ին ծանր դէպք մը պատահեցաւ Գահիրէի ուսանողներուն եւ ոստիկանութեան միջեւ, Ալ Ազհարի համալսարանին առջեւ : Ուսանողները հազար հոգի էին, ոստիկանները՝ 200 : Շատ մը ոստիկաններ համալսարանին չէնքէն ներս քշուելով , լրջօրէն խոշտանգուեցան : Ի վերջոյ համալսարանին վերատեսուչը միջամտեց եւ ոստիկանները ազատ արձակուեցան, ողջմտելի վիճակի մէջ :

Միւս կողմէ, ընդդիմադիր ուսանողներ յարձակեցան կապոյտ չապիկաւորներու վրայ (ֆաշական) բայց եւս մղուեցան : Սաղաւարտաւոր ոստիկաններ կը շրջին քաղաքին մէջ, ուր բարեկարգութիւնը վերահաստատուեցաւ անմիջապէս :

ԽՈՒՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ Պաղեստինի մէջ : Կիրակի օր ռումբ մը պայթեցաւ երուսաղէմի մօտ, երբ կառախումբ մը կ'անցնէր : Երեք ռումբեր ալ դտնուեցան կապայի մօտ, վակոններու մէջ : Հրացանաձգութիւնը կը չարունակուի զանազան քաղաքներու մէջ : Տեղ տեղ կորուած են հեռաձայնի թելերը : Ոստիկանութիւնը ուժանակով օդը հանեց հօթը տուներ՝ Նապլուսի մէջ, տուն մըն ալ՝ Նազարէթի մէջ :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՓՈՅԱԴՐԱՆԱՅԻ ՄԸ ԸՆԿՄԵՑԱՒ Սպանիոյ բացերը, ռմբակոծուելով անծանօթ օդանաւի մը կողմէ : Նաւազները փրկուեցան :

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴՈՒՀԻ ՄԸ, ճէյն Պէթըն, չաչողեցաւ կոտրել Աւստրալիա - Անգլիա թռիչքի մրցանիշը, հինգ օր, 18 ժամ եւ 15 վայրկեան - նէն, ինչ որ 14 ժամի առաւելութիւն մը կը ցուցնէ նախորդին վրայ : Ճաղթականը ցնծութեամբ ընդունուեցաւ Լոնտոնի մէջ, բայց դոհ չէ տակաւին : «Եթէ այնքան յոգնած չըլլայի, կրնայի 24 ժամ չահիլ : Դամասկոսի եւ Նափոլիի միջեւ, փոթորիկը այնքան բուռն էր որ քիչ մնաց վար պիտի նետուէի, եթէ ամուր կապուած չըլլայի նստարանին վրայ» :

ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ ՍՊԱՆԻԱՑԻՆԵՐ Ֆրանսա կ'ապաստանին, իբրեւ հետեւանք կիժոնի գրաւման : Սահմանամերձ քաղաքներու հիւանդանոցները լեցուած են :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓԱՇՈՒԹ «ԲՈՒՀՃԻՆԵՐՈՒՆ»

Այս միջոցին ամէնէն ալ պատերազմի մասին կը խօսին : Պիտի պայթի՞ : Ե՞րբ : Ո՞ւր : Ո՞վ պիտի արձակէ առաջին գնդակը :

Լեզուաճի մարդիկ առիթէն կ'օգտուին, իմաստուն տեսութիւններ սարքելով : Իսկ պետական վարիչները շաբաթը անգամ մը ճառ կը խօսին յանուն ազգ. պաշտպանութեան եւ... խաղաղութեան, որպէսզի ժողովուրդը հետզհետէ վարժուի եւ առտու մը թնդացնէ .

Օ՛ն ի մարտ, օ՛ն ի հրաժ՛յր...

Պատնէշին վրայ են միշտ անգամ սեղանաւորները եւ թնդանօթի վաճառականները :

Աչքուշտ անոնց շահը պատերազմ կը պահանջէ, «շանճ» խազալու եւ ապրանք ծախելու համար :

Երբեմն անոնց մէջ ալ «մարդասէրներ» կ'երեւան :

Այսպէս, հռչակաւոր Մորկըն հաստատութեան վարիչներէն ոմն Լէմընք, որ վերջին վեց ամսուան ընթացքին երկու անգամ Եւրոպա այցելած է, առջի օր եւս մը խօսելով Շիքակոյի մէջ, հաւաստեց թէ ընդհանուր պատերազմը այնքան ալ հաւանական չէ :

Իր տեսութեան համաձայն, հետեւեալ ազդակները կը նպաստեն ընդհանուր պատերազմ պայթեցնելու .---

1· Բուռն ազգայնականութիւն եւ ձգտում ինքնաբաւութեան :

2· Տալապայմանի ծախք սպառազինութեանց համար :

3· Յարձակողական տրամադրութիւն ազգերու մէջ, իրենց նպատակները բռնի ուժով գլուխ հանելու համար :

Իսկ խաղաղութեան համար կան հետեւեալ ազդակները .---

1· Ժողովուրդներու սարսափը՝ պատերազմէն, որմէ վարիչներն ալ կ'ուզեն խուսափիլ :

2· Անգլիոյ ձգձգողական բաղաքականութիւնը որ կը նպաստէ միտքերը խաղաղեցնելու :

3· Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի գործակցութիւնը :

4· Եւրոպայի տնտեսական կացութիւնը որ նուազ լարուած է քան անցեալ տարի :

×

Ես կը կարծեմ թէ աւելի զօրաւոր պատճառներ կան պատերազմի վտանգը խափանելու, գոնէ երկար առեն հեռացնելու համար,--- ազօթքները :

Կ'ազօթէ Պապը : Կ'ազօթէ Քէնթրպիրիի արքեպիսկոպոսը : Կ'ազօթէ նոյնիսկ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը : Հակառակ անոր, զինարշաւի առաջին շաչիւնը վրայ կը գտնուին Իտալիա, Անգլիա եւ Խ· Միութիւնը :

Ես այս բարեբաստիկ իրականութեան համոզուեցայ կիրակի գիշեր, երբ վեր կ'ելլէի Սէն Միշէլի պողոտայէն :

Բազմութիւն մը խռնուած էր հրապարակին մօտ, փողոցի մը անկիւնը :

Ի՞նչ կար : Կայր երաժի՞շտ մը կամ ուժի մատներով նուագո՞ղ մը : Քի - թին վրայ շիշ բռնո՞ղ մը : Կամ արդեօք հրաշագործ դե՞ղ մը կը ծախէին :

Ոչ մէկը, ոչ ալ միւսը :

Աղջիկ մը կանգնած փողոցին անկիւնը, Աւետարանը ձեռքին մէջ՝ կը խօսէր ու կը խօսէր :

--- Մօտ է Տիրոջը արքայութիւնը, Տէրը ապաշխարանքի կը հրաւիրէ ձեզ, Տէրը պիտի փրկէ աշխարհը պատերազմէն եւ բոլոր չարիքներէն ...

Եւ ձեռքի գիրքէն փաստեր կը կարդար ճիշդ այնպէս ինչպէս բոլշեւիկները,--- Այսպէս կ'ըսէ Էհենի, այդ կը հաստատէ մեր հանճարեղ Սթալինը, առաջնորդ մարդկութեան :

Տէրը մեր ասաց :

Ճամբան շարունակելով, հանդիպեցայ ուրիշ բազմութեան մը :

Այս անգամ պատառ մըն էր որ կը խարոգէր, իվլն ալ մարդ մը՝ ազդատախտակ մը բարձրացուցած, որուն երկու էջերուն վրայ արձանագրուած էին հետեւեալ պատգամները.---

-- «Ցիսուս Քոս մեղերդ Քաւեց խաչին վրայ » :

--- « Պատրաստուէ հանդիպելու Քոս Աստուծոյդ :

Ա'լ չհետաքրքրուեցայ թէ ի՛նչ կը խօսէր կին քարոզիչը : Այս վերջին պատգամը փարատեց ամբողջ յոռետեսութիւնս եւ համոզուեցայ թէ պատերազմ պիտի չըլլայ :

Արդարեւ, ի՞նչ կը նշանակէ «պատրաստուիլ հանդիպելու Աստուծոյ», եթէ ոչ խաղաղութիւն : Յաւիտեանս յաւիտեանից :

Փա՛ռք «բուհին»ներուն :

ՎԱՀԷ

ՏՂԱՅՈՑ մեքենայիւ խանգարման հետեւանքով ստիպուեցանք յետաձգել խմբագրականը եւ Պ· էջի թերթօնը :

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂՈՎ

62 ԱՂՋԻԿՆԵՐ, բոլորն ալ 16էն վար, ամլացուած են Քանսասի դպրոցական - դպրոցին մէջ (Մ· Նահանգներ) : Զորս հազար տոլար ծախսուած է այս գործողութեանց համար : Հաստատութեան վարչութիւնը կ'ըսէ թէ բոլոր գործողութիւնները կատարուած են ծնողներուն հաւանութեամբ, նկատի առնելով նշանակուած աղջիկներուն այլանդակ բնաւորութիւնը :

820000 ՖՐԱՆՔի պիւն ծախսուեցաւ ամերիկոյ, Փուայօ ճաչարանին մէջ (Վաժինաա), որ 169 տարուան հաստատութիւն մըն է եւ որ պիտի փակուի այս ամսու վերջը : Ամենաբարձր դինը, 715 ֆրանք վճարուեցաւ մէկ չիչ դեղին Շարթրէօզի համար : Միւնոյն ըմպելիէն վեց կէս չիչեր ծախսուեցան 3720 ֆրանքի : Գնորդներուն մէջ կային շատ մը կիներ որոնք հաստատութեան ոսկի բաժակներով համտեսեցին ըմպելիները, ինչպէս երբեմն Փուանքառէ, Պոհան, Փօլ Տումէր, Ֆրանց Եոզէֆ կայսրը եւն· :

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ եւ ծնունդները մէյտ կը պակսին Ֆրանսայի մէջ, համաձայն պաշտօնական տեղեկագրի մը որ հրատարակուեցաւ չաբաթ օր : 1937ի առաջին վեց ամիսներու ընթացքին ամուսնութիւնները չորս հազար եւ ծնունդները ինը հազար պակաս եղած են, բազդատելով անցեալ տարուան նոյն ժամանակաշրջանին հետ : Միւնոյն տեն մահերն ալ պակաս են : 1936ի առաջին վեց ամիսներու ընթացքին մահերու թիւը ծնունդներէն աւելի եղած էր 25 հազար, իսկ 1937ի նոյն ժամանակաշրջանին՝ միայն 17 հազար :

ԼԵՇ ՀՈՋԱԿԱՒՈՐ ԴԱՇՆԱԿՑԱՀԱՐ, փաստաբանական, որ քաղաքական կեանքին չաչուած էր 17 տարիէ ի վեր, իսկ Լեհաստանէն հեռացած՝ 1926էն ի վեր, նորէն ասպարէզ նետուած է, ամէնամեր - աչխատաւորական կուսակցութիւն մը հիմնելու եւ «գնդապետները» հրապարակէն քշելու համար : Իր չարժումը ուղղուած է օրուան դիկտատուրային դէմ : Փաստաբանական մասնակցած է մեծ պատերազմին, եւ երբ 1918ին Լեհաստան վերադարձաւ, ողջունուեցաւ իբրեւ ազդային հերոս եւ առաջին վարչապետը եղաւ : Ըլլալով նաեւ արտաքին նախարար առաջին դահլիճին մէջ, ստորագրած է Վերսայլի դաշնագիրը : 78 տարեկան է :

ՀԻԹԼԷՐԱԿԱՆ կուսակցութեան կարեւոր անդամներէն մէկը, Ռօլանտ Շթրունք, սպաննուեցաւ տարճանակով մենամարտի մը մէջ : Հակառակորդին անունը գաղտնի կը պահուի : Սպանեալը միեւնոյն տեն պատերազմական թղթակիրն էր հիթլէրեան պաշտօնաթերթին եւ մանրամասնօրէն գրած է նաեւ Թուրքիոյ ազդայնական չարժման մասին :

ԱՂՋԻԿԸ ՄԱՀՎԱՆ ԱՌԱՋ

«««« o »»»»

Ես դպրոցի իմ տարեկից ընկերներուս հետ միասին ամեն առավոտ կ՚երթայի Ազգային Ուսումնարան, որ գտնուած էր Գումգափուի մեր թաղին մէջ։ Ճանապարհին մեզի կը միանար նաեւ մեր դրացի Ազնիւը, որ մեզմէ մեծ էր երեք տարիով։ Ան ալ մեզի պէս կը սիրէր խաղալ, ուրախանալ, կռուիլ, ինչպէս նաեւ՝ ուսումնասիրել։ Ազնիւը ինծի համար ամենասիրելի ընկերն էր։ Ան ինծի հետ միշտ կը կիսէր իր ուտելիքը, խաղալիքները, գրիչները, մատիտները։ Ես ալ իրեն կը տայի իմ ունեցածներէն։ Ան ինծի համար ոչ միայն ընկեր, այլ նաեւ եղբայր էր։

Մեր տունը դպրոցին շատ մօտ էր։ Ուստի ես միշտ կանուխ կ՚արթննայի, որպէսզի ժամանակին հասնիմ դասերուն։ Մինչ մայրս ինծի կը պատրաստէր նախաճաշս, ես կը հագնէի համազգեստս եւ կը պատրաստուէի դպրոց երթալու։ Մայրս ինծի կը յանձնարարէր, որ ճամբան ոչ մէկուն հետ խօսիմ, ոչ մէկուն բան առնեմ, եւ ուղիղ դպրոց երթամ։ Ես ալ կը խոստանայի։

Մայրս ինծի համար ամենասիրելի մարդն էր աշխարհի վրայ։ Ան ինծի համար ոչ միայն մայրիկ էր, այլ նաեւ հայրիկ, քոյր, եղբայր, ընկեր, ուսուցիչ եւ ամէն ինչ։ Ան ինծի համար կը պատրաստէր ամենահամեղ ուտելիքները, ինծի համար կը գնէր ամենագեղեցիկ հագուստները, ինծի համար կը գնէր ամենաշքեղ խաղալիքները։ Ան ինծի համար կը պատրաստէր ամենաճոխ նուէրները։ Ան ինծի համար կը գնէր ամենաթանկագին գիրքերը։ Ան ինծի համար կը պատրաստէր ամենահրաշալի հագուստ

Լ Ո Ի Ս Պ Ե Տ Ր Ո Ւ Թ

(ՎԵՊ ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՕՐԱԹԵՐԹ)

»»» • ‹‹‹

Ասկերը բացատրելով Լուսինեին՝ Նորայր ծիծաղեցավ եւ ըսաւ.

— Մեր խեղճ Լուսինէն ալ ինչ որ կրնայ ըսել, ան ալ ըսաւ. ինչ որ ինքն ալ կրնայ ընել, ան ալ ըրաւ. ուրիշ բան չունի ան։

— Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ ուրիշ բան չունի ան, — հարցուց Լուսինէն։

— Ինչո՞ւ եւ ինչո՞ւ չունի ան, որովհետեւ ան ալ ինչ որ ունի, ինչ որ կրնայ ընել, ան ալ ինչ որ ըրած է, ան ալ ինչ որ ըրած է, ան ալ ինչ որ ըրած է

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

Բացման հանդէսը տեղի պիտի ունենայ 27 Հոկտ. ցոթեքջաբթի ժամը 9ին, 18 Bd. Flandrin, Hôtel Particulier (Metro: Pompe):

Խօսք կ'առնեն՝ Ակումբի դաստիարակները՝ Գ. Գ. Ա. ՅՈՎԱՆԵԱՆ, Ա. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ, Մ. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ ուրիշներ:

Թէյ կը գեղարուեստական բաժին:

Մասնակցութիւն 3 ֆրանք:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱԶԱՐՃԻԿ-ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱՉՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ, ԺԱՄԸ 15.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Saint-Didier—Victor-Hugoի

շրջակայքը ամայացուած է

46 ter, Rue Saint-Didier, Métro: Victor-Hugo կամ Trocadéro

8 ՀՈԳԻՆՈՑ ԸՆԴԻՐ ՕՐՔԷՍՔՐ-ԺԱՂ, ԵՒ ՀԱՅԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ՃՈՒԽ ՊԻՒՖԷ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԵՒ ՆԱԽԿԻՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԱՃԱՒՐԴ ՉԿԱՑ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ, ԿԻՆԵՐՈՒ 7.50, ԱՑՐԵՐՈՒ 10 ՖՐ.

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

«Ցառաջ»ի խմբագրատունէն կարելի է ստանալ ընկ. Վ. Ահարոնեանի հետեւեալ գիրքերը —

1.— *ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ՝ (Մարդը եւ բանաստեղծը) գին թղթակազմ՝ 10 ֆրանք, նոյնը լաթակազմ 15 ֆրանք :*

2.— *«ՀՐԱԶԴԱՆ» ՄԱՑՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ Ա. ՏԱՐԻ՝ 6 ֆրանք :*

3.— *«ՀՐԱԶԴԱՆ» ՄԱՑՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ Բ. ՏԱՐԻ՝ 8 ֆրանք :*

Շուտով հրապարակ կ'ելլէ « ՀՐԱԶԴԱՆ » ՄԱՑՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻՆ Գ. տարին :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ՌԱԶՄԻԿ *ԹԻՒ 1*

ԷՋԵՐ ՄԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐՒ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ

ՀԱՑ. ՀԱՆՐՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐՋԱԼՈՑՍԻՆ

(Հրատ. Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան, Փարիզ)

Մեր մօտիկ անցեալի վէնքերու պատմութիւնը: Մօտ 300 էջնոց, ճաքուր թուղթի վրայ, պատկերազարդ, գեղեցիկ հրատարակութիւնմը:

Գինը՝ Ֆրանսա, Լիբանան, Յուրիա եւ Պալքաններ 10 ֆր.:
Միւս երկիրները 15 ֆր.:

Դիմել՝ ՖՐԱՆՍԱ, R. Papazian 163 Avenue Jean Jaurès. Paris.
ՌՈՒՄԱՆԻԱ O. Sahaguian. 29 Atelerilor, Constantza (Roumanie)
ՊՈՒԼԳԱՐԻԱ «Մասիս» հրատարակչական B. P. 444, Sofia (Bulgarie)
ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ «Նոր Օր»ի խմբագրատուն 20 A, Rue Vouli. Athènes (Grèce)
ԻՐԱՔ Գ. Սիւրմէեան, New Street, Bagdad (Iraq):
ՀԱՐԱՒ ԱՄԵՐԻԿԱ «Արեւելիայ» խմբագրատուն, San Salvador 4625. Buenos-Aires (Argentine):

Գրատուն Հրանտ-Յակոբեան, 51, Rue Monsieur Le Prince. Paris, որուն կրնան դիմել բոլոր այն վայրերէն, որոնց առանձին հաշիւ չենք ունեցած,

«ԳՈՑԱՄԱՐՏ» ՕՐԱՑՈՑՑ

Մարմուլի տակ է եւ մօտ առնէն լոյս կը տեսնէ Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան Միութեան «Գոյամարտ» պատկերազարդ օրացոյցը ճոխ բովանդակութեամբ եւ գեղեցիկ տպագրութեամբ:

Ապսպրանքի համար դիմել հետեւեալ հասցէին՝
N. Gagossian, 49. Rue Nationale, Marseille (France):

Վարձու սենեակներ առաջարկեր ուսանողներու համար

Տաք եւ պաղ ջուր, շոֆաժ, ֆեռաձայն: Տարեկան վարձք՝ 1600 ֆր.:
Դիմել՝ 13, Rue de la Colonie, Paris (13):

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՈՂՋԱՑԵԱԼ ԸՆԿ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԻՊԷՌԵԱՆԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԻՆ

Ողբացեալ ընկեր Յարութիւն Պիպէռեանի մահուան երկրորդ տարելիցին առիթով, իր սգակիր բարեկամները կազմակերպած են յիշատակի այցելութիւն մը տարաբախտ ընկերոջ գերեզմանին, կիրակի, 31 Հոկտ. ժամը 11ին Լասէյն (վար):

Կը հրաւիրուին իր բոլոր ընկերները, բարեկամները, ինչպէս նաեւ ծանօթները իրենց մասնակցութիւնը բերել իր անմոռաց յիշատակին:

Հաւաքումի վայր՝ այրի Տիկին Պաղիկ Պիպէռեանի քնակարանը՝ *41* **Rue Clément Daniel La Seyne sur mer** (Var),

ԿԸ ՓՆՏՐՈՒԻ

— Տիկին Հռիփսիմէ Սըլիքեան եւ Տիկին Երանուհի Լօլօեան (Պարտիզակցի), կը փնտռեն առաջինը իրթռոները, երկրորդը իր քոյրերը Զուարթ եւ Սիրարփի Ռուբէնեան որ ներկայիս կը կոչուին Մակարիթ եւ Էլիզապէթ, ծնողքի անուններ Յարութիւն եւ Սիրանուշ, 1921ին Պոլիսէն մեկնած էին Ամերիկա: 4 տարի առաջ կը գտնուէին Նիւ Եորքի նահանգի Նորֆոք քաղաքը իրենց հօրեղբօր՝ Երուանդ Ռուբէնեանի մօտ: Կը խնդրուի տեղեկացնել հետեւեալ հասցէին.— 57, Rue du Commerce Y Loloyian, Colombes (Seine): Կը խնդրուի Ամերիկայի թերթերէն արտատպել: Հասցէն գտնողներուն մէկ տարեկան «Ցառաջ» նուէր :

— Յովհաննէս Սէֆէրեան, Սամսոյ Սէմալ դիւղէն, որ կը գտնուէր Սուրիա: Մօտ 5 տարիէ ի վեր Սուրիայէն գաղթած է Պարսկաստան: Իր հասցէն դիւցազներէն կը խնդրուի իմացնել Պ. Զաքար Կարապետեանի, 19, Rue Alphand, Paris (13):

Կը խնդրուի Թէհրանի «Ալիք» թերթէն արտատպել :

Տիկին Տիրուհի Գաբրիէլեան, ծնեալ Սիմիթեան, քնիկ Կեսարացի, կը փնտռէ իր քոյրը՝ Վերժին Սիմիթեան, Թալասի որբանոցէն: Իր հօրեղբայրը, Յակոբ Սիմիթեան, այժմ Ազեքսանդրիա, 1930ին Վերժին Սիմիթեանը տեսած է ի Պէյրութ:

Կը խնդրուի դիւցազներէն լուր տալ հետեւեալ հասցէին՝ Mr. A. Kaprielian, 8bis, Rue Maugiron, Vienne (Isère):

Յարութիւն Զամչեկեան, որ նախապէս կը գտնուէր Հաուըրա Գարակէօղեան Հօմին մէջ: Վերջին անգամ նամակ գրած է S. F. A. ընկ.եան մէջ : Փնտռողն է իր քոյրը: Գրել Պ. Բ. Թաչեանի, c/o Journal Houssaper, B. P. 868, Le Caire - Egypte :

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Ֆ. Հ. Կ. Ասչի Անկէնի մասնաճիւղէն խումբ մը անդամներ փոխան ծաղկեպսակի 50 ֆրանք կը նուիրեն իրենց անդամ Պ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՊՕՆԵԱՆԻ դառնաղէտ մահուան առթիւ, Անկէն մասնաճիւղին :

Ա.ԿԿԷՆի վարչութիւն

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼՒՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

"Հ. Ը. Դ. ՕՐ„Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԱՆԷԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «ԱՐՄԻԻ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտ. Շաբաթ Chez Boivin, 25 Avenue de la République à MONTROUGE Métro Porte d'Orléans*ի մօտ:*

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Հ. ՋՐՈՒԱՆՏԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին

Օրիորդներ ՍՈՏՂԻԿ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ, ԱՆԱՀԻՏ եւ Պ. ՇԱՐԱՄ (երգ),

ՕՐ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ (Լութակ), ՕՐ. ԷԼԻԶ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, Ընկ. Ռուբունեան եւ Պ. Հ ՅԱՐՕՅԵԱՆ (արտասանութիւն):

Օր. ՀՐԱՆՈՒՇ ԴԱՋՈՅԵԱՆ եւ փոքր քոյրը կը պարեն Կովկասեան պարեր, յատուկ տարազով:

Կը նուագէ Թառախտ ԳԱՐԵԳԻՆ:

Կէս գիշերէն վերջ եւրոպական պարեր ընտիր նուագախումբի ընկերակցութեամբ:

Հայկական խմբական պարեր եւ երգեր օրիորդներու կողմէ:

ՃՈՒԽ ՊԻՒՖԷ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մուտք՝ 5 ֆրանք, փոքրերու կէս գին:

ՎԱՃԱՌՔԻ ՄԷՋ Հոկտ. 30ին. կը խօսի Ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

ՍԷՆԹ-ԷՏԻԷՆԻ մէջ Հոկտ. 31ին կը խօսի Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

ՍԷՆ ՇԱՄԱՌՆԻ մէջ, 31 Հոկտ.

ԲԱՖՖԻԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ա. ՉՕՊԱՆԵԱՆԻ

ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ 40Ե ԱՒԵԼԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՄԱՂ ՎԻՊԱԳԻՐ *ԲԱՖՖԻ*Ի ԾՆՆԴԵԱՆ ՕՁԱՄԵԱԿԻ

հանդէսը պիտի տօնուի մեծ պատրաստութեամբ 31 Հոկտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2 30ին Միւթիւալիթէի ընդարձակ սրահին մէջ, 24, Rue Saint Victor Paris (5me.) Métro Maubert-Mutualité:

Պիտի խօսին Պ. Գ. ԴԱԼԻԹ Բէկ. Ա. ՃԻՄՊԻՐԻՇԵԱՆ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ FIRMIN ROZ (Membre de l'Institut):

Գեղարուեստական բաժինին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն՝

ՕՐ. ՀԱՑԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (երգ)

Տիկ. Ա. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ (արտասանութիւն), Պ. Գ. ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ (Լութակ), ՐԱՖՖԻԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (դաշնակ), Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ (արտասանութիւն), Ա. ՔԷՉՃԵԱՆ (մեներգ), եւ ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը: Տեղի պիտի ունենան նաեւ հայկական պարեր:

ՄՈՒՏՔ 10, 5 եւ 3 ՖՐԱՆՔ

Ոչ ոքի տոփակ պիտի երկուի: Այժմէն կարելի է տոմսակ ձեռք բերել «Ցառաջ»ի եւ «Ազագայ»ի վարչութեանց մօտ, գրատուն Հրանտ Յակոբեան, (51, Rue Nonsieur le Prince), Պ. Գ. Եարճանեանի գրասենեակը (44, Rue Lafayette) եւ Պ. Ե. Յարութիւնեանի մօտ (13, Rue d'Orsel):

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ «ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ի նպաստ իր վարժարանին

150 Route d'Orleans*ի սրահին մէջ, (Պանեէօ)*

7 Նոյեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

Նախագահութեամբ Հայր ՍԱՒԱԿ ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆի

Աշակերտութեան կողմէ պիտի ներկայացուի

Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի «ՊՈԼԻՍ ԵՒ ՓԱՐԻԶ»Ը

(կատակերգութիւն 2 արար)

կը նուագէ թաւիստ Գաբրիէլ: երգ. եւ արտասանութիւն:

Մուտք՝ 3 ֆրանք

Մարսիլիահայ կազմակերպութիւններու ուշադրութեան

Մարսիլիահայ Մշակութային Միութեան ծովանաւորութեամբ, յառաջիկայ ՆՈԵՄԲԵՐԻ 23ին, կիրակի կէսօրէ ետք, սալ փքաձի մէջ, մեծ պատրաստութեամբ եւ արտակարգ շուքով պիտի տրուի նուագախումբս մը՝ զեկավարութեամբ երաժշտագէտ Գ. Ալիշանի: ցանկնախումբս կը խնդրէ քոլոր մարսիլիահայ կազմակերպութիւններէն նկատի առնել սոյն ծրագիրը եւ չխոչընդոտել գայն:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի եւ Շրջանի Վաստպրակաղի Հայրենակց. Միութեան ցերեկոյթ-պարահանդէսը տեղի կ'ունենայ 11 Նոյեմբերին Salle Poissonnière *մէջ: Կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը:*

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՔԷՄԱՆՋԻՍՏ ՌՈՒԲԻՆԻ

Ի նպաստ Լիոնի Ազգապահպանմամի, 24 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.45ին, Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ, ՆՈՐ ԵՒ ՃՈՒԽ ՑԱՅՏԱԳՐՈՎ:

4—3

ԳԹՈՒԹԵԱՆ ՊԱԶԱՐ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ կը կազմակերպէ իր տարեկան ԳԹՈՒԹԵԱՆ ՊԱԶԱՐԸ յառաջիկայ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 12ի ԿԻՐԱԿԻ օրը, ժամը 14էն 20:

Կը խնդրուի բոլոր Նայ կազմակերպութիւններէն նկատի առնել սոյն թուականն ու ժամը եւ չխոչընդոտել:

Ուսուցիչ կամ ուսուցչուհի կ'ուզուի

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԻՆ ՀԱՄԱՐ (ԳԱԻԱՌ)

Դիմել գրաւոր Շրջ. Վարչութեան «Ցառաջ»ի հասցէով:

ՆՈՐ ՓՆԱՐ

Զարնագրուած եւ պատկառազդու ընդարձակ երգարան

Պատրաստեց Կ. ԳԷՈՐԳԵԱՆ (Սելաճիկէն)

Իր տեսակին մէջ առաջնակարգ գործ մը, զարդարուած մեր բոլոր երգիչներուն, երգչուհիներուն, երաժիշտներուն եւ բանաստեղծներուն նկարներով: Ամէն էջի վրայ՝ երգի մը ձայնագրութիւնը: 640 էջնոց ստուար հատոր մը :

Գին 50 ֆրանք, (միայն Ֆրանսայի համար) : Ստանալու համար դիմել ՅԱՌԱՋԻ խմբագրատունը, 7, Նարգունիին :

***ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՑԵՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՄԸ** 14 Նոյ.ին* Salle Victor Hugo*ի մէջ: կը խնդրուի չխոչընդոտել:*

ՇԱՏԵՐՈՒԻ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ

Ծաղարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 - 78

Աբեղեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

"Paris-Moderne„

S. A. R. L. ***Fabrique de Confection Pour Dames***

51 Rue du Caire (Place du Caire) Paris (2e.)

Métro, Sentier, Rèaumur-Sebastopol Téléphone: Central 70—10

Մեր վաճառատան սեփական արհեստանոցին մէջ կը պատրաստենք խնամուած եւ արդիական ճաշակով կնոջական ամէն տեսակ Նագուստներ (robes, manteaux, jupes, blouses, chemisiers, եւայլն): *Գաւառէն ղրկուած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:*

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

La Maison de la Photo

Կը հրատարակենք անհատներու, տարեկանի, խմբական, մանուկներու, ինքնաշէնի թուղթերու նկարներ՝ ամենավերջին նորութիւններով եւ կեղարուեստական ճաշակով: Ժամադրութեամբ ուղուած վայրի մէջ: Մեր լուսանկարչատունը իր մասնագիտութեամբ պատրաստած նկարներով եւ իր չափաւոր գիներով չունի չխնայէր գոհացնելու իր յարգելի յաճախորդները:

Դիմել ՎԱՂԱՐՇԷՆ, **50, Bld. Longchamp, Marseille**

Tél.: National 13-16

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յանուար 1էն սկսեալ կը գործադրենք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլավակ բրդեղէններու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, Քրիքօթաժի, զուլպաներու վրայ:

Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս դեղչուած դիներով:

Կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood *եւ* Royal *գիրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.*

Փոխադրներու կը ղրկենք կերպաս երու նմոյշները եւ գիները:

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77, 67-78

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ գործեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի գործեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթիւրալիզասիոնի օրէնական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային ագիտծներու ներկայացուած չգործերուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մինչնոթդէչքի: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

Լիոնի Հայերու ուշադրութեան

ՄԵԿՆՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ. ԼԱԻ ԱՌԻԹ ՖՈՐԴ ՄԱՐԴՈՑ

11 ԿԱՀԱԻՈՐՈՒԱԾ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ, երկու ազատ սենեակ եւ երկու անկողնոց (ալքով), վարձուած (պայլ) 9 տարի, վարձք՝ 3500 ֆրանք, ծախք՝ 1200 ֆր., ներկայ հասոյթը՝ 6500 ֆր. որ կարելի է կրկնապատկել: Պէտք է 10 հազար ֆրանք կանխիկ եւ մնացածը սակարկելի:

Երկու ազատ սենեակները եւ երկու անկողնոցները վարձքին կը տրուին, ձրի ընակութեամբ:

Դիմել կամ գրել՝ Mr. Vigignol, 45 Rue de Bruxelles, Villeurbanne, Rhône

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՑ - ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

ՁՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ (ԹԻՒ 37 — 48)

ՀԱՑ - ԲՈՑԺ կը թեւակոխէ իր չորրորդ տարին՝ Հոկտեմբերի թիւով որ մամուլի տակ է: Իր տեսակին մէջ մեկ թերթը, արդէն ծանօթ ու գնահատուած մեր բոլոր գաղութներուն մէջ, իբրեւ « հայ առներու այցելու բժիշկ »: կուտայ յօդուածներ գործնական բժշկութեան մասին, լեզուով մը որ հասկնալի է ամէնուն: Թղթակցութեամբ՝ բժշկական խորհուրդներ կուտայ մեկայն իր բաժանորդներուն: Բաժանորդագրուեցէք եւ բաժանորդագրեցէք ձեր բարեկամները: ՀԱՑ - ԲՈՑԺի վճարել մէկ բաժնեգին աւելի, կը նշանակէ բժիշկին վճարել մէկ այցելին պակաս: Զկայ ընթերցող մը որ օգտուած չըլլայ ՀԱՑ - ԲՈՑԺէն:

Բաժանորդներ, նորոգեցէք ձեր բաժանորդագրութիւնը չորրորդ տարիէ ետք, քանի դեռ բարձրացած չէ գինը :

Բաժնեգինը՝ Ֆրանսա 25 ֆրանք, արտասահման 30 եւ 35 ֆրանք (ըստ թղթատարական սակի):

ԱՆՈՆՔ ՈՐ ՀԱՒԱՔԱԾՈՑ ՉԵՆ ՊԱՀԵՐ, ԿՐՆԱՆ ՄԵԶԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԵԼ ԹԻՒ 1Ը ԵՒ 2Ը, ՓՈԽԱՐԷՆ ԿՈՒՏԱՆՔ ՄԷԿ ՏԱՐԵԿԱՆ « ՀԱՑ - ԲՈՑԺ » ՁԱՒԱՌ ՉԻԿԱՑ ՁՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԷՆ :

Դիմել՝ 17, Rue Damesme, PARIS:

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ՐՐԹ ԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՅԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
27
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
27 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3561 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄՈՒՐԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՅՕ՛, ՏԷՐ ԻՄ, ԱՅԴՊԷՍ Է...

Վերջին մէկ տարուան ընթացքին, աւելի կոպիտ եւ միահեծան հանգամանք մը ստացաւ Մոսկուայի խնամակալութիւնը՝ երեւանի վրայ :

Ոչ միայն վարչական իշխանութիւնը ինք, այլեւ Մոսկուայի կեդրոնական մամուլը պարզապէս Զեկայի դերը կը կատարէ, մուրճն ու մանգաղը չաչեցնելով «անկախ» հռչակուած հանրապետութեանց եւ մասնաւորապէս Հայաստանի գլխուն :

Կուսակցութեան պաշտօնաթերթը՝ « Փրաւտա» եւ կառավարութեան օրգանը՝ « Իզվեստիա» մէկ մէկ խարազան տուած իրենց թղթակիցներուն եւ աշխատակիցներուն ձեռքը, անխնայ « մերկացումներ» եւ մատնանշումներ կը կատարեն, խելագարութեան մատնելով Հայաստանի վարիչները :

Անցեալ մայիս 7ին, 17ին եւ 26ին « Փրաւտա»յի երեւանի թղթակիցը՝ Կոլիւարով, կրակ կը տեղար Հայաստանի վարիչներուն դէմ, չհեշտելով թէ « Հայաստանի կուսակցական կազմակերպութեան ղեկավարները սխալներ կոծկելու, քննադատութիւնն արհամարհելու դիրք են բռնել» : Այդ ատիթ յատկապէս կը մատնանշէր կեդր· կոմիտէին քարտուղարը՝ Ամատունի եւ «Խ· Հայաստան»ի խմբագիրը՝ եղ· Զուբար : Եւ կ'աղաղարկէր թէ « Հայաստանի կուսակցական կազմակերպութիւնն ազատուած է խորթ մարդկանցմէ » :

Տեսանք թէ ինչ եղան, իրարու եւեւէ, Զուբարները, Ամատունիները, Ա-կոռովները եւ միւսները,-- բոլոր անոնք որ մատնանշուած էին :

Նոյն կոլիւարովը ինք, սեպտեմբեր 28ին կը կարգար « ժողովրդի թշնամիներուն» դամբանականը, չնայած ամբարտաւանութեամբ մը : Այս անգամ նոր չղթայ մըն ալ անցընելով ամբաստանեալներու վզին,--- «անջատողական չարժում » :

Ինչպէս կ'երեւայ, Թբիլիսիի (Թիֆլիս) կարմիր փոխարքային՝ հռչակատոր Բերիայի դերը կը չարունակէ եւ աւելի կը կատարելագործէ Մոսկուայի մամուլը, անընդհատ ճօճելով դամոկլեան սուրը՝ Հայաստանի մեծ ու փոքր վարիչներու գլխուն :

Եւ երեւանի մամուլն ալ ձայն կը բռնէ, « հայր » Սթալինէն վերջը վկայ կանչելով մեւս «Պանծալի» առաջնորդը, «Փրաւտա» :

Կարգացէք սա տողերը՝ նոյնութեամբ արտատպուած « Խ· Հայաստան »ի սեպտեմբեր 30 թիւի խմբագրականէն·

-- « Պրավդա »ն միանգամայն իրաւացիօրէն եւ ժամանակին նշեց որ նախկին հակահեղափոխական մերկացումից յետոյ բաւականին ժամանակ է անցել, սակայն, Հայաստանի կոմունիստական կուսակցութիւնը եւ նրա ղեկավարութիւնն այդ ժամանակամիջոցում անհրաժեշտ աշխատանքը չեն ծաւալել դասակարգային թշնամուն ի սպառ ջախջախելու, եւ հողմացրիւ անելու համար :

« Պրավդա»ն պահանջեց սրել պայքարը տրոցկիստների , դաշնակների, նացիոնալիստների, սպեցիփիկների դէմ, որոնք Հայաստանում ազատ վխտում էին :

« Պրավդա »յի այս բոլշեւիկեան ճշմարտութիւնը շատ շատերին դուր չեկաւ :

Գտնուեցին կուսակցական տոմսեր ունեցող մարդիկ որոնք կոչնչելով իրենց յեղափոխական զգաստութիւնը, դողալով Ամատունու եւ Ակոբովի կեղտոտ կօշիկների տակ, աչլորի նման, կոկորդը պատռելով, գոռացին՝ թէ Հայաստանի բոլշեւիկների մասին դասակարգային թշնամին է խօսում « Պրավդա»յի էջերում » :

Կարգացէք նաեւ սա միւս հատուածը՝ « Գրական Թերթ »ի խմբագրական-նէն (8 հոկտեմբեր) .

-- « Տրոցկիստական - նացիոնալիստական վիժուածք Ամատունին բոլոր միջոցներով ճնշելով ճիճուճճնադատութիւնը, իր արբանեակների միջոցով գովերգելով իրեն, ստոր պրովոկացիոն կամպանիա սկսեց մեր կուսակցութեան կենտկոմի պաճծալի օրկան « Պրավդա»յի ժամանակին ու տեղին ահազանգումների դէմ, ահազանգումներ, որոնք ցոյց էին տալիս այն վնասարար հակայեղափոխական աշխատանքը, որ կատարում էին Հայաստանի կուսկազմակերպութիւնների բուն դրած թշնամիները :

« Պրավդա »ն ցոյց տուեց այն կոնկրետ վնասները, որ հասցրել են մեր ժողովրդին այդ գազրելի թշնամիները » :

Այդ նոյն խմբագրականէն կ'իմանանք թէ « ժողովրդի թշնամիները երջանիկ հայ ժողովրդին ցանկանում էին դարձնել կապիտալի սորուկը, ձգտում էին Հայկական ԽՍՀն անջատել Մեծ ԽՍՀմից » :

Եթէ բառերը չեն կորնցուցած իրենց իմաստը, այն ատեն դուք եղրակացուցէք թէ ինչ կը նշանակէ հետեւեալ նախադասութիւնը·

-- «Փողովրդի թշնամիները սխալուեցին իրենց հաշիւների մէջ: Մեզղեկավարող Հանկումկուսը, մեր հայր Ստալինի զօրեղ ու անվարան ձեռքը քանդեց ժողովրդի թշնամիներին՝ փաշիզմի գազազած գործակալներին» :

Ուշադրութեամբ կարգացէք,-- « ԲՆԱՋԻՆՋ ԱՐԵՑ »...

×

Երեւանը տարիներէ ի վեր բաւական կեցած էր Թիֆլիսի, Բագուի եւ Մոսկուայի առջեւ: Հազար կռոր կ'ըլլար, հաճելի երեւոյթ համար : Եւ եթէ այս կամ այն վարիչը փորձէր գլուխ վերցնել, լսիրը կ'իջնէր գլխուն, ամէն ուղղութեամբ :

Հիմա Հայաստանի ղեկավարութեան «մնացորդներուն մնացուկները » հարկադրուած են բռնել նաեւ «Փրաւտա»ներու առջեւ: Մունկի դալ բաղկատարած եւ գլխիկոր, խոնարհաբար ականջ դնել անոնց սաստերուն, եւ փա՛ռք տալ, եթէ յաջողեցան քանի մը ամիս կամ քանի մը չաբաթ հեռացնել բաժակը ...

Ցարական իշխանութեան օրով, կոպիտ սպաներ սովորութիւն ունէին սպառակլոր մարդանքի առեն թերացող զինուոր մը եւ պոռալու անոր երեսին.

-- « Դուն անասուն ես, դուն էշ ես, չուն ես» :

Եւ զինուորը կը պատասխաներ, բարեւ կեցած·

-- « Այո՛, Տէր իմ, այդպէս է » :

Դուք բաղդատեցէք տարբերութիւնը՝ երէկուան եւ այսօրուան միջեւ :

-- « Դուն իժ ես, դուն վիժուածք ես, ժողովուրդի թշնամի ես եւ կատղած չուն ես», -- կ'ըսեն « Փրաւտա»ներն ու «Իզվեստիա»ները, իրենց լրտես - թղթակիցներուն բերնով :

-- Այո՛, Տէր իմ, այդպէս է, կը պատասխանեն ամբաստանեալները, կամ ուրիշներ՝ փոխանորդաբար, մինչեւ որ կարգը իրենց գայ :

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՍՄԷԹ ԻՆԷՕՆԻԻ ՎԵՐՋՆԱՊԷՍ ԿԸ ՀՐԱԺԱՐԻ

Պալսէն կը հեռագրեն հոկտեմբեր 25 թուականով ----

« Ճիւմհուրիյէթ » լրագիրը Էնկիւրիէն կ'իմանայ թէ վարչապետ Ըսմէթ Ինէօնիւ անբաւական դտնելով Աթաթիւրքի կողմէ տրուած արձակուրդը, որոշեց վերջնապէս քաշուիլ եւ դաշնային հրաժարականը ներկայացնել հանրապետութեան նախագահին : Ասոր վրայ Աթաթիւրք որոշեց ձգել Պայարի յանձնել նոր դահլիճին կազմութիւնը :

Նոր դահլիճը արդէն կազմուած ըլլալով, անմիջապէս նիստ գումարեց նախագահութեամբ Աթաթիւրքի : Նախորդ վարչապետը միեւնոյն առեն հրաժարեցաւ «Խալք»ի նախագահութենէն: Նոր դահլիճը յարեւմտեան է նախորդին, բացի առողջապահական եւ հողագործական նախարարներէն :

Բազմիկ մեծարումներ Ցունաստանի վարչապետին

*** Զօր· Մէթաքսաս, Ցունաստանի վարչապետը, որ էնկիւրի գացած էր իր կնոջը հետ, արտակարգ պատիւներու արժանացաւ: Զօրավարը մասնաւոր անակնկալութիւններ ունեցաւ Աթաթիւրքի, Ըսմէթ Ինէօնիւի, փոխ - վարչապետ Ճէլալ Պայարի եւ ուրիշներու հետ: Աթաթիւրքի հետ անակնկալութիւնը տեւեց երկու քառորդ ժամ : Այս ատիթ սարքուած հացկերոյթին մէջ, Ճէլալ Պայար բարի գալուստ մաղթելով Ցունաստանի վարչապետին, մասնաւորապէս չեչաեց :

-- « Ժամանակի մը մէջ ուր ծանր մտահոգութիւններ կը ճնշեն մարդկութեան վրայ եւ լաւագոյն ապագայի մը համար եղած փորձերը կը ցրուին ապարդիւն ջանքերու մէջ, կրնանք իսկապէս հպարտ ըլլալ որ կրցած ենք իրանց կանացնել մեր երկու ազգերուն միջեւ անայլայլ բարեկամութիւն մը :

«Պալքանեան համաձայնութեամբ, մեր բարեկամ եւ դաշնակիցներուն սերտ գործակցութեամբ, հաւաքարար իր խոհեմութիւններով եւ փոխադարձ յանձնառութեամբ մը մէջ կրցած ենք չհնել խաղաղութեան եւ ապահովութեան չէնք մը՝ չրջահայեաց յառաջխաղացումով եւ քաջութեամբ : Եւ ներկայիս գրեթէ բոլոր Պալքաններէն ծածկող հողամասերու տարածութիւն մը եւ 60 միլիոն բնակիչներու զանգուած մը կ'ընծայեն այսօր աչխարհի ամենահեղաչնակ հաւաքականութեան մը տեսարանը : Այս չքեղ իրականացումը կրնայ օրինակ ծառայել բոլոր անոնց որ կը փնտռեն լաւագոյն ճակատագիր մը եւ կ'ուզեն ցոյց տալ միեւնոյն առեն թէ ո՛ւր կրնան առաջնորդել ազգերը բարեկամեցութեան մը եւ հաւատաչնութեան ոգին: Ուրեմն այս օրինակը կրնայ գօրացնել թուրք եւ հելլէն քաղաքացիները, որովհետեւ ան կը բերէ իրենց՝ նոր ապագայ մը մեր երկու ազգերու միջեւտիրող բարեկամութեան իրականութեան եւ պատեհականութեան: Ներչնչուած այն գաղափարէն թէ՝ խաղաղութիւնն է ամենավճռական ազդակը բոլոր բարօրութեանց եւ երջանկութեանց, մենք վճռապէս փարած ենք խաղաղութեան եւ համաձայնութեան այս քաղաքականութեան » :

Ցունաստանի վարչապետն ալ իր պատասխանին մէջ նախ չերմապէս չնորհաւորեց նոր Թուրքիոյ յառաջդիմութիւնը, յետոյ չարունակեց .

-- « Օրէ օր կ'ամրապնդուի քանի մը տարի առաջ կնքուած սիրալիր համաձայնութիւնը մեր երկու ազգերուն միջեւ, որոնք կրցան իրենց սրտերէն դուրս հանել անցեալին քինախնդրութիւնները, եւ անոնց տեղ դնել խաղաղութեան ու եղբայրութեան խէալ մը :

«Մեր վերնակութիւնը, որ վճռական հանդրուան մը ցոյց կուտայ մեր հաւատքին պատմութեան մէջ, յետպատերազմեան չրջանի քաղաքական ամէնէն կարեւոր դէպքերէն մէկը կը կազմէ, ու կրնայ իբր օրինակ ընծայուիլ խաղաղութիւն բազձացող հանդարտ ժողովուրդներուն : Հետզհետէ աւելի սերտ դարձած մեր աչխատակցութիւնը յատկանչող ուղղամտութեան ու անկեղծութեան ոգին տեղծած է այդ խաղաղութեան գործին ընդարձակման նպաստող մթնոլորտ մը : Այսպէս, կարելի է ըսել թէ մեր վերնակութիւնը Պալքանեան Համաձայնութեան յառաջապահը եղած է : Այդ համաձայնութիւնը կազմող չորս ազգերը միացած են հաւաքական չահերով եւ խաղաղութեան համանման բազձանքներով, որոնց վրայ կը հանդչի իրենց միութեան բարոյական ուժը : Անոնք կրնան պարծիլ թէ երբեմն խռովութեան մնայուն վտանգ համարուած Պալքանեան թերակղզին վերածած են խաղաղութեան ու ապահովութեան չրջանակի, որ ամէնէն ապահովն է Եւրոպայի մէջ : Կատարելապէս իրականացած են մեր ժողովուրդներուն ունեցած յոյսերը այդ մասին : Միջազգային գետնին վրայ, Պալքանեան Համաձայնութեան չորս պետութիւնները կը ներկայանան իբրեւ ամրողջութիւն մը, որ միակ կամք մը ունի, բացի իրենց փոխադարձ յարաբերութիւններու վատահութենէն » :

*** Հայկերոյթի մէն ալ սարքուած էր ի պատիւ յունական թերթերու թղթակիցներուն, ուր նմանապէս սիրալիր արտայայտութիւններ եղան : Ցունական թերթերը խանդավառութեամբ կը փառաբանեն երկու երկիրներուն դինակցութիւնը, չհշտելով թէ Թուրքիա եւ Ցունաստան միչտ միացեալ ճակատով ներկայացած են միջազգային խորհրդաժողովներու մէջ :

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ՆՈՐԵՆ ԿԸ ԲԱՐԴԱՆԱՑ

"Անծանօթներ„ փրանսական երկրորդ ճար մըն ալ բնկդմեցին

Երէկ նորէն նիստի հրաւիրուած էր Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը : Մթնոլորտը չատ մռայլ էր, իրրեւ հետեւանք նոր դէպքերու :

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Ֆրանսական փոխադրանաւ մը ընկղմեցաւ Սպանիոյ բացերը, յարձակում կրած ըլլալով անծանօթ օդանաւի մը կողմէ : Երկուչաբթի օր, ուրիշ Ֆրանսական նաւ մը ընկղմեցաւ, ռմբակոծուելով անծանօթ մարտանաւի մը կողմէ : Ֆրանսական նաւը յատկացուած էր սուզանաւեր հետապնդելու, երբ ռմբակոծուելով կրակ առաւ, Մինորքա կղզիին հիւսիսային կողմը : Վեց նաւագները ազատուեցան : Ֆրանսական կառավարութիւնը անմիջապէս մարտանաւեր ղրկեց յարձակման վայրը : Ընկղմած ազդանաւը ծովային նախարարութեան կողմէ տրամադրուած էր Ֆրանսայի օդանաւային ապահարկութեան, պաչտպանելու համար Մարսէյլ - Ալժէ երթեւեկող սաւառնակները : Նաւը որոշ քանակութեամբ վառելանիւթ ունէր, ի հարկին օգնութեան հասնելու համար : Հետագրերը կ'ըսեն թէ յարձակող նաւը գորշ ներկուած էր, եւ երկու խաչեր կ'երեւային երկու կողմերուն վրայ :

Այս դէպքին հետեւանքով, Ֆրանսական կառավարութիւնը որոշեց ցնել Միջերկրականի հսկողութեան յատկացուած մարտանաւերը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓՈԽԱՆ ՁԱՒՈՒ

Այս գիշեր, չորեքշաբթի, թէյասեղան մը սարքած է Փարիզի երիտ· Ակումբը, իր գրդ տարեշրջանին բաց - ման առթիւ :

Զիս ալ հրաւիրած էին ճառախօսելու, «առուր պատշաճի» :

Խոստացած եղայ, բայց յետոյ մըտածեցի,-- բանի որ դատապարտուած ենք ճառ խօսելու, խօսիմ հրապարակ :

Ահա, ուրեմն ինչ որ կ'ուզէի ըսել, թէյով կամ առանց թէյի :

Սիրելի երիտասարդներ, այս թերթը տարիներէ ի վեր յարատեւօրէն, երբեմն մոլեռանդօրէն արծարծած ըլլալով տարագիր երիտասարդներու իճճնապաշտպանութեան հարցը, ուրախութեամբ կ'աղջունէ ձեր յաջողութիւնը :

Երեք տարի բոլորած էր արդէն, եւ կ'ուզեմ հաւատալ թէ չորրորդ տարեշրջանը կը թեւակոխէ աւելի մեծ խանդավառութեամբ :

Այդ կ'ապացուցանէ ձեր կարճ յայտարարութիւնն ալ, որ հրատարակուեցաւ երէկ : Եւ մանաւանդ ձեր կոչը --- «Հայ երիտասարդ, եթէ կ'ուզես գտնել հաճելի եւ բարեկամական մթնոլորտ մը եւ արժեցնել հայ մշակոյթը, իբրեւ Հայ օգտուիլ եւ օգտակար ըլլալ, մեզի միացիր » :

Դուք այն տպաւն էք որ պատեհութիւն չունեցաք հայկական վարժարան յաճախելու, գոնէ ձեր նախակրթութիւնը հայկական միջավայրի մէջ կատարելու :

Այստեղ դպրոց մտաք, այստեղ ալ աւարտեցիք եւ կամ պիտի աւարտէք ձեր շրջանը :

Բայց, Ակումբի մը հաստատումն ու յարատեւութիւնն իսկ բաւի վկայութիւն կը պահանջէ :

Ակումբ մը կը կազմեն ձեզի համար :

Կը նշանակէ թէ կրցեր էք հայկական շաղախ մըն ալ խառնել ձեր օտար մշակոյթին, եւ կ'աշխատիք «ծանօթացնել հայկական արժէքները հայ երիտասարդութեան, զայն հետաքրքրել հայկական խնդիրներով » :

Ապրի՛ք :

Սորվեցէք ինչ որ կ'ուսուցանեն ձեր ուսուցիչները : Ինչ որ սորվելու պատեհութիւն չունիք :

Եւ, չանացէք ձեր կարգին նոյն կայծը վառել ձեր տարեկիցներուն, ձեր ճամաճներուն մէջ :

Պայման չէ որ մեծեծաթաթ սովորական ճամբաներուն հետեւիք : Աչխատեցէք հայկական միջավայրին, մեր պահանջներուն պատչաճեցնել ինչ որ կրնայ օգտակար ըլլալ՝ ձեր օտար կրթութենէն, ձեր արդիական գիտելիքներէն :

Շատ մի ցրուէք ձեր ուժերը, եւ ամփոփուեցէք հիմնական նպատակի մը վրայ · ---

Կարելի եղածին չափ շատ բախտակիցներ, ձեզի տարեկիցներ, կապել ձեր շարժումին : Զարգացնել ասոնց հայկական ոգին եւ խանդավառութիւնը՝ յանուն այս հալածական ժողովուրդի բարիքին :

Տեսակ մը զօրաշարժ : Փոխարերական իմաստով ալ զինուորցուներ էք դուք : Ուրեմն ամէն մէկը բող ձգտի փրկել նոր մը,-- ուծացած մը, օտարացած մը :

Եւ ձեր գիտելիքներէն, յարաբերութիւններէն բող օգտուին այն օտար երիտասարդներն ալ, որ ձեր սեռնդին կը պատկանին, փրանսացի ըլլան թէ արաբ, իրանցի կամ պալճացի :

Ձեր առջեւ ունիք հորիզոն մը, որ ամէն բանէ առաջ աշխատանք եւ կազմակերպութիւն, հաւատք եւ յարատեւութիւն կը պահանջէ :

ՎԱՀԷ

Խ· Միութիւնը խաչուեցաւ Լոնտոնի ժողովին

Ինչպէս ըսինք, Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբին երէկուան ժողովը գումարուեցաւ մռայլ մթնոլորտի մը մէջ: Բացի ծովային ապստամբականութենէն, Իտալիոյ վճռական դիրքն ալ մեծապէս ազդած է չահակից պետութեանց վրայ: Ժողովէն առաջ, Անգլիոյ արտաքին նախարարը տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ դեսպաններուն հետ : Կացութիւնը անելի մառնուած է նաեւ անոր համար որ Խ· Միութիւնն ալ չուզեր որ եւ է պիղծում կատարել : Տակաւին վերջնական բանաձեւ մը չէ պռնուած, օտար կամաւորներու յետս կոչման մասին: Անոնց համրանքի մասին ալ վէճերը կը չարունակուին : Անգլիական աղբիւրի մը համաձայն, Զօր· Ֆրանքոյի բանակին մէջ կը գտնուին 80 - 100·000 Իտալացիներ, եւ առնուազն 15·000 Գերմանացիներ, իսկ Սպանիոյ հանրապետական բանակին մէջ՝ միայն 20·000 օտար կամաւորներ : Մինչդեռ Իտալիա պաչտօնապէս կը յայտարարէ թէ իր կամաւորները 40·000էն աւելի չեն եւ թէ անոնք որ հակառակը կը պնդեն, սուտ կը խօսին :

Զրոյցի մը համաձայն, Լոնտոնի խորհրդային դեսպանը հրահանգ ստացած է պատեհ ժամուն քաչուելու ոչ - միջամտութեան յանձնախումբէն, այն առարկութեամբ թէ ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը ձախողած է : Եթէ Ռուսերը, Գերմանացիները եւ Իտալացիները չկարենան միջին ճամբայ մը գտնել այսօր - վաղը, Անգլիա եւ Ֆրանսա պիտի գործադրեն իրենց սպառնալիքը , « վերստանալով իրենց գործելու ազատութիւնը» : Այն ատեն Ֆրանսա պիտի բանայ սպանիական սահմանապլուխը, զէնքի եւ զինուորի փոխադրութեան համար եւ անմիջական միջոցներ ձեռք պիտի առնէ Անգլիոյ հետ, ապահովելու համար Միջերկրականի հաղորդակցութիւնները :

**** Լոնտոնի գերմանական դեսպանին Հռոմ այցելութեան առթիւ, իրապէկներ կը հաւատան թէ աչխատանք թափուած է Իտալիան համոզելու որ համաձայնի Անգլիոյ հետ, յետոյ Ֆրանսան ալ անոր եռեւէն քաչելու եւ Խ· Միութիւնը զուրս ձգելու համար :*

**** Երէկ անթելը հաղորդեց թէ խորհրդային պատուիրակը քաչուած է ժողովէն :*

Պալեարեան սպառազինութեանց խորհրդակցութիւնը

Պալսէն կը հեռագրեն կիրակի օրուան թուականով ----

Զօր· Նէզիբ, Եուկոսլաւիոյ ընդհ· սպայակոյտին նախագահը, այստեղ հասաւ այսօր եւ ընդունուեցաւ պինուորական մեծ պատիւներով : Այս պիչեր իսկ էնկիւրի կ'երթայ մասնաւոր կառախումբով, Ցունաստանի սպարապետին Զօր· Փափաղոսի հետ : Էնկիւրիի մէջ իրենց պիտի միանայ Ռումանիոյ ընդհ· սպայակոյտին նախագահը, Զօր· Միկիտու, որ կը սպասուի երեքչաբթի օր (երէկ) : Երեք սպարապետները ներկայ պիտի ըլլան այն մեծ զօրահանդէսին որ պիտի կատարուի Թրքական հանրապետութեան 14րդ տարեդարձին առթիւ, հոկտեմբեր 29ին : Զօրահանդէսէն վերջը, պիտի մասնակցին պալքանեան հաւաքականութեան սպարապետներու երկրորդ խորհրդաժողովին, որուն պիտի նախագահէ մարաջախտ Զաքմակ, Թրքական բանակին սպարապետը :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԵՐԿՈՒ ՏՂԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Ցուցակներ տարաբնույթ տեղեկությունների, որոնք ոչ միայն հետաքրքրական են, այլև անհրաժեշտ, ունեցել են ու ունեն մեծ նշանակություն մարդկային կյանքի ամենատարբեր բնագավառներում, ինչպես նաև պետական կյանքում, ամենայն հավանականությամբ, գոյություն են ունեցել դեռևս այն ժամանակներից, երբ մարդիկ սկսել են գրել, հաշվել, հետևել ժամանակի ընթացքին, ինչպես նաև տարբեր երևույթների ու իրադարձությունների զարգացման ընթացքին։ Ցուցակներ են կազմել ինչպես անհատները, այնպես էլ պետական տարբեր մարմիններ։ Ցուցակներ են կազմել ինչպես ամենաանհրաժեշտ, այնպես էլ ամենաանհեթեթ առիթներով։ Ցուցակներ են կազմել ինչպես ամենաանհրաժեշտ, այնպես էլ ամենաանհեթեթ առիթներով։ Ցուցակներ են կազմել ինչպես ամենաանհրաժեշտ, այնպես էլ ամենաանհեթեթ առիթներով։

Ցուցակներ կազմելու սովորությունը մեզանում ևս հնագույն ժամանակներից է եղել

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒՄ

(ԿՅՈՒՂԱԿԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻ)

«««« • »»»

Ամեն ինչ սկսվեց 1907 թվականի գարնանը, երբ ես ընդունվեցի Ղարաքիլիսայի ուսուցչական ճեմարանը։ Ես այդ ժամանակ ընդամենը տասնչորս տարեկան էի, և ինձ համար ամեն նոր բան հետաքրքրական էր։ Ճեմարանը գտնվում էր քաղաքի ծայրամասում, մի մեծ այգու մեջ, որը շրջապատված էր բարձր քարե պարսպով։ Ներսում կային դասարանների շենքեր, հանրակացարան, ուսուցիչների տներ և մի փոքրիկ եկեղեցի։

Առաջին օրերին ամեն ինչ թվում էր հետաքրքրական։ Նոր ընկերներ, նոր առարկաներ, նոր կանոններ։ Բայց շուտով սկսեցի նկատել, որ ճեմարանում կան երկու տեսակ աշակերտներ։ Մի մասը եկել էր քաղաքներից, նրանք հագնվում էին լավ, խոսում էին ազատ, և նրանց հայրերը հարուստ մարդիկ էին։ Մյուս մասը, որի մեջ ես էի պատկանում, եկել էր գյուղերից, մեր հագուստը պարզ էր, իսկ ծնողները՝ աղքատ։

Առաջին տարին ինձ համար ամենադժվարը ռուսերենն էր։ Մենք սկսեցինք սովորել այբուբենից, և ես չէի հասկանում, թե ինչու պետք է այդքան ժամանակ տրվի մի լեզվի, որը մեզ գյուղում ոչ ոքի պետք չէր գալու։ Ուսուցիչը՝ Պետրոս Ալեքսանդրովիչ Կարմիրյանը, ինձ կանչեց իր սենյակ և ասաց.

— Արթին, դու խելացի տղա ես, բայց ծույլ ես։ Եթե ուզում ես լավ ուսուցիչ դառնալ, պետք է աշխատել։

Այդ խոսքերը ես հիշեցի հետագա տարիներին, երբ սկսեցի ավելի լուրջ վերաբերվել սովորությանս։

Ճեմարանի կյանքը խիստ կանոնավոր էր։ Զանգը արթնացնում էր առավոտյան ժամը վեցին, և մինչև գիշերվա տասնմեկը մեզ համար ամեն րոպե նախատեսված էր։ Ես սկզբում դժգոհ էի այդ կարգից, բայց հետո հասկացա, որ հենց այդ կարգն է ինձ սովորեցնում կազմակերպված լինել։ Հայրս միշտ ասում էր, որ մարդը պետք է սովորի ժամանակը չվատնել, և ես սկսեցի դա զգալ իմ մաշկի վրա։

Ամենամեծ դժվարությունը ինձ համար մաթեմատիկան էր։ Ես միշտ լավ էի հաշվում մտքում, բայց երբ պետք էր գրել, սխալվում էի։ Ուսուցիչ Գրիգոր Մելիքյանը ինձ կանչեց տախտակի մոտ և ստիպեց լուծել խնդիրներ։ Ես կարմրեցի, սկսեցի շփոթվել, և դասարանը ծիծաղեց։ Այդ օրը տուն գնալիս ես որոշեցի, որ այլևս չեմ թողնի, որ ինձ ծաղրեն։

Ամենից շատ ես սիրում էի գրականության դասերը։ Մեզ կարդացնում էին Աբովյան, Սայաթ-Նովա, Շիրազ, Րաֆֆի։ Ես կարդում էի գիշերները, թաքուն լամպի լույսի տակ, քանի որ հանրակացարանում լույսերը վառ էին միայն մինչև տասնմեկը։ Ընկերներս ինձ ծաղրում էին, որ «գրքի որդ» եմ դարձել, բայց ինձ համար գրքերը դարձան մի նոր աշխարհ, որտեղ ես կարող էի փախչել իմ հոգսերից։

Առաջին ձմեռը ճեմարանում ես անցկացրի հիվանդանոցում։ Ես մրսեցի, ինձ տաքացրին, և ես ստիպված եղա մի ամիս պառկել։ Այդ ժամանակ ինձ մոտ եկավ հայրս։ Նա ճանապարհորդեց ձիով և սայլով, քանի որ երկաթուղի դեռ չկար։ Նա նստեց իմ մահճակալի մոտ և ասաց.

— Արթին, ես քեզ ուղարկեցի ուսման, որպեսզի դու ավելի լավ կյանք ունենաս, քան մենք։ Եթե դու հիմա հիվանդանոցում պառկած ես ամբողջ օրը և ոչինչ չես անում, ապա ես իզուր եմ ծախսել մեր վերջին դրամները։

Այդ խոսքերը ինձ համար ավելի ազդեցիկ եղան, քան ցանկացած հանդիմանություն։ Ես խոստացա, որ այլևս չեմ հիվանդանալու, և պահեցի խոսքս։

Երկրորդ տարին ինձ համար ավելի հեշտ անցավ։ Ես արդեն սովորել էի ապրել կանոնների համաձայն, և ինձ համար ամենակարևորը դարձավ ոչ թե ազատությունը, այլ գիտելիքները։ Ես սկսեցի ավելի քիչ ուշադրություն դարձնել ընկերների կարծիքներին և ավելի շատ՝ իմ ներքին ձայնին։ Դա ինձ հետագայում շատ օգնեց։

Ճեմարանում ես ընկերացա մի տղայի հետ, որի անունը Վահան էր։ Նա գալիս էր Ալաշկերտի ձորից, և նրա հայրը հովիվ էր։ Վահանը ինձ սովորեցրեց նվագել սազ, և մենք հաճախ նվագում էինք հանրակացարանի հետևում, երբ բոլորը քնած էին։ Դա մեր գաղտնի հաճույքն էր։

Ավարտական քննությունները ես հանձնեցի 1910 թվականի հունիսին։ Ես ստացա գերազանց գնահատականներ գրեթե բոլոր առարկաներից, բացի մաթեմատիկայից, որից ստացա «լավ»։ Ուսուցիչ Մելիքյանը ինձ ասաց.

— Արթին, դու կարող էիր լինել լավագույնը, եթե չծուլանայիր վերջին վեց ամիսներին։

Ես ժպտացի և ոչինչ չպատասխանեցի, բայց հետո հասկացա, որ նա իրավացի է։

Ճեմարանն ավարտելուց հետո ես պետք է գնայի Ղարաքիլիսայի ուսուցչական սեմինարիա, որտեղ պետք է սովորեի ևս երեք տարի։ Հայրս ուրախացավ, երբ իմացավ այդ մասին, և ես հասկացա, որ իմ կյանքի ճանապարհը արդեն որոշված է։

Ես հետ նայեցի այդ տարիներին և հասկացա, որ ճեմարանը ինձ սովորեցրեց ոչ միայն գիտելիքներ, այլև կարգապահություն, համբերություն և պատասխանատվություն։ Եթե ես չլինեի այդ միջավայրում, հավանաբար երբեք չէի սովորի այդքան լուրջ վերաբերվել ուսմանը։ Եվ հենց այդ որոշեց իմ հետագա կյանքի ուղին։

(Շար.)

ՊԱՏԱՐԱԳԱՎԱՃԱՌ

Ֆերո

Ֆերոն ծնվել է 1918 թվականի հունվարի 28-ին (հին տոմարով)։ Նրա հայրը՝ Ջ. Ֆ. Վոլկենշտեյնը, գերմանացի ինժեներ էր, որը 1914 թվականին ժամանել էր Ռուսաստան՝ Ղարաքիլիսայի ջրաղացների համար նոր շարժիչներ տեղադրելու։ Պատերազմի բռնկումը նրան ստիպեց մնալ Ռուսաստանում։ Մայրը՝ Ելենա Վոլկենշտեյնը, ծնունդով ռուսուհի էր, և Ֆերոն մանկությունից տիրապետում էր երկու լեզուների։

Ֆերոն մեծացել է Ղարաքիլիսայի Ջրաղացների թաղամասում, հայ և ռուս երեխաների հետ միասին։ Նա հիշում էր, որ տանը խոսում էին գերմաներեն, իսկ փողոցում՝ հայերեն և ռուսերեն։ Այդ պատճառով նա շատ շուտ սովորեց հարմարվել տարբեր միջավայրերին։

1934 թվականին Ֆերոն ընդունվեց Ղարաքիլիսայի տեխնիկական դպրոցը, որտեղ սկսեց ուսումնասիրել ջրաղացների կառուցվածքը։ Դպրոցում նա առաջին աշակերտուհին էր, որը ցանկացավ մասնագիտանալ ջրաղացների նորացման ոլորտում։ Ուսուցիչները նրան նկարագրում էին որպես «անհանգիստ, բայց շատ ընդունակ» աշակերտուհի։

1937 թվականին Ֆերոն ամուսնացավ Ղարաքիլիսայի ջրաղացների ընկերության ինժեներ Ռուբեն Մելիքյանի հետ։ Նրանք ունեցան երկու երեխա՝ Արամ և Նարե։ Ամուսնությունից հետո Ֆերոն ղեկավարեց ընկերության նախագծային բաժինը։ Նրա ղեկավարության տարիներին կառուցվեցին ութ նոր ջրաղացներ, որոնցից վեցը մինչ օրս գործում են։

1941 թվականի հունիսին, երբ սկսվեց Հայրենական պատերազմը, Ռուբեն Մելիքյանը զորակոչվեց բանակ։ Ֆերոն մնաց Ղարաքիլիսայում երեխաների հետ։ Նա ղեկավարեց ընկերության տարհանումը դեպի Ալաշկերտի ձոր, որտեղ ապրեց պատերազմի ամբողջ ընթացքում։ Այդ տարիներին նա նաև սկսեց գրել իր հուշերը, որոնք հետագայում հրատարակվեցին առանձին գրքույկով։

Պատերազմից հետո Ֆերոն վերադարձավ աշխատանքի, բայց արդեն որպես գլխավոր ինժեներ։ Նա ղեկավարեց Ղարաքիլիսայի ջրաղացների վերակառուցումը, որի ընթացքում ջրաղացների մեծ մասը վերազինվեց նոր սարքավորումներով։ Նա մահացավ 1972 թվականին, Ղարաքիլիսայում, իր տանը, շրջապատված ընտանիքով և ընկերներով։

(Շար.)

ՊԱՏՄՈՒՄ ԵՆ, ՈՐ ՀԱՅԵՐԸ ՉԵՆ ԳՆԱՑԵԼ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Ամերիկյան հայտնի գրող Ուիլյամ Սարոյանը, որի հայրը Ղարաքիլիսայից է, ասել է, որ հայերը չեն գնացել Հնդկաստան, որովհետև «Հնդկաստանում ոչ ոք չի պատմում հայերի մասին»։ Ես ուզում եմ ուղղել այդ սխալը։ Հայերը գնացել են Հնդկաստան, և նրանց մասին պատմում են։ Ես ինքս լսել եմ այդ պատմությունները։

Ես ծնվել եմ 1887 թվականին Ղարաքիլիսայում, և իմ մանկության տարիներին մեր քաղաքում ապրում էին մի քանի հարյուր հայ ընտանիքներ, որոնց նախնիները վերադարձել էին Հնդկաստանից։ Նրանք հաճախ էին հավաքվում մեր տանը, և ես լսում էի նրանց զրույցները։ Նրանք խոսում էին Մադրասի, Կալկաթայի, Բոմբեյի մասին, և ես երազում էի այդ հեռավոր քաղաքների մասին։

Հնդկահայերի պատմությունը սկսվում է 17-րդ դարից, երբ հայ վաճառականները սկսեցին հաստատվել Հնդկաստանի ափերին։ Նրանք հիմնեցին առևտրական գաղութներ, կառուցեցին եկեղեցիներ և դպրոցներ։ Ամենահին հայկական գաղութը Մադրասում է, որտեղ մինչև 19-րդ դարի վերջը ապրում էին մոտ 1500 հայեր։ Նրանք զբաղվում էին առևտրով, հատկապես մետաքսով, բամբակով և թանկարժեք քարերով։

Ղարաքիլիսայի հայերը Հնդկաստան գնացել են տարբեր ժամանակներում։ Ոմանք գնացել են 18-րդ դարի վերջին, մյուսները՝ 19-րդ դարի կեսերին։ Նրանց մեծ մասը գնացել է ծովային ճանապարհով՝ Բաթումի կամ Պոթիի նավահանգստից։ Ճանապարհորդությունը տևում էր մի քանի ամիս, և շատերը չէին հասնում նպատակակետին։ Նրանք, ովքեր հասնում էին, հաստատվում էին Մադրասում, Կալկաթայում, Բոմբեյում և Սուրաթում։

Հնդկահայերը հաջողության հասան առևտրի մեջ։ Նրանք հիմնեցին մեծ ընկերություններ, որոնք զբաղվում էին մետաքսի, բամբակի և թանկարժեք քարերի առևտրով։ Նրանցից շատերը դարձան հարուստ մարդիկ և մեծ ազդեցություն ունեցան տեղի տնտեսության վրա։ Նրանք կառուցեցին եկեղեցիներ, դպրոցներ և հիվանդանոցներ, որոնք գործում էին մինչև 20-րդ դարի կեսերը։

Հնդկահայերը պահպանեցին իրենց ազգային ինքնությունը։ Նրանք խոսում էին հայերեն, կարդում էին հայկական գրքեր և պահպանում էին հայկական ավանդույթները։ Նրանք ունեին իրենց սեփական եկեղեցիները, որտեղ պատարագ էին մատուցում հայերեն։ Նրանք նաև հիմնեցին հայկական դպրոցներ, որտեղ երեխաները սովորում էին հայոց լեզու և պատմություն։

Հնդկահայերի պատմությունը հետաքրքրական է նրանով, որ այն ցույց է տալիս, թե ինչպես կարող է փոքր ազգը հաջողության հասնել օտար երկրում՝ պահպանելով իր ինքնությունը։ Նրանք չձուլվեցին տեղի բնակչության մեջ, այլ ստեղծեցին իրենց համայնքը, որը գոյատևեց մի քանի դար։

Այսօր Հնդկաստանում հայերի թիվը շատ փոքր է։ Նրանց մեծ մասը տեղափոխվել է Անգլիա, Ավստրալիա կամ Կանադա։ Բայց նրանց ժառանգությունը մնում է։ Հնդկաստանում կան հայկական եկեղեցիներ, որոնք դեռ գործում են, և կան մարդիկ, որոնք հպարտանում են իրենց հայկական արմատներով։

Ես հպարտ եմ, որ իմ հայրենակիցները կարողացան հաջողության հասնել այդքան հեռու տեղում։ Նրանք ապացուցեցին, որ հայերը կարող են հարմարվել ցանկացած պայմանների և միևնույն ժամանակ պահպանել իրենց ինքնությունը։ Դա մեծ դաս է մեզ բոլորիս համար։

(Շար.)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐՔԱՏՈՒՆ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆՈՒՄ

Հնդկաստանում հայկական գրքերի առաջին տպարանը հիմնադրվել է 1772 թվականին Մադրասում։ Այն կոչվում էր «Տպարան Սուրբ Աստվածածնի» և գործում էր մինչև 1820-ական թվականները։ Այստեղ տպագրվել են մոտ 50 գրքեր, որոնց մեծ մասը եկեղեցական բովանդակության էր։ Տպարանի հիմնադիրը Հովհաննես Ավետիքյանն էր, որը Ղարաքիլիսայից տեղափոխվել էր Հնդկաստան 1769 թվականին։

Տպարանի առաջին գիրքը եղել է «Ժամագիրք», որը տպագրվել է 1772 թվականին։ Գիրքը տպագրվել է 500 օրինակ տպաքանակով, որից մոտ 200 օրինակ ուղարկվել է Ղարաքիլիսա և Նոր Նախիջևան։ Մնացած օրինակները տարածվել են Հնդկաստանի տարբեր քաղաքներում։ Գրքի տպագրությունը տևել է մոտ երկու տարի։

Տպարանի երկրորդ գիրքը եղել է «Շարակնոց», որը տպագրվել է 1774 թվականին։ Այս գիրքը ևս մեծ տպաքանակով է լույս տեսել և տարածվել է հայկական համայնքներում։ Շարակնոցի տպագրության համար օգտագործվել է նոր տպագրական մեքենա, որը Հովհաննես Ավետիքյանը պատվիրել էր Եվրոպայից։

Տպարանի գործունեության ընթացքում տպագրվել են նաև աշխարհիկ բովանդակության գրքեր, ինչպիսիք են «Տետրակ պատմական» և «Տետրակ աշխարհագրական»։ Սակայն դրանց տպաքանակը շատ փոքր է եղել։ Ընդհանուր առմամբ, տպարանը տպագրել է մոտ 5000 գիրք։

Տպարանի գործունեությունը դադարել է 1820-ական թվականներին, երբ տպագրական մեքենան մաշվել է, և նոր մեքենա ձեռք բերելու միջոցներ չեն եղել։ Տպարանի շենքը հետագայում վերածվել է պահեստի, և տպագրական սարքավորումները վաճառվել են։

Այսօր Հնդկաստանում հայկական գրքերի տպագրության մասին հիշատակում են միայն պատմական աղբյուրներում։ Ոչ մի հայկական տպարան այլևս չի գործում։ Սակայն Մադրասի հայկական եկեղեցում պահպանվում է 1772 թվականի «Ժամագիրքի» մի օրինակ, որը համարվում է Հնդկաստանում տպագրված առաջին հայկական գիրքը։

Ա. Մելիքսեթյան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐՔԱՏՈՒՆ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆՈՒՄ

Ա. Մելիքսեթյան

Ֆուրգ բերքերի խոտհարքի սկզբում Նէրէն հետ հանդերձ ես գնացի Ղարաքիլիսայի մոտ գտնվող Ալաշկերտի ձորը։ Այնտեղ մեր ընտանիքը ամեն տարի վարձով վերցնում էր մի փոքրիկ հողակտոր, որտեղ մենք խոտ էինք հնձում մեր կովերի համար։ Այդ տարի ես արդեն տասնչորս տարեկան էի և կարծում էի, որ մեծ մարդ եմ, ուստի ինքս էի ուզում հնձել։

Առաջին օրը ես վերցրեցի մի մեծ մանգաղ և սկսեցի հնձել։ Ես կարծում էի, որ դա շատ հեշտ է, բայց շուտով հասկացա, որ մանգաղը պետք է ճիշտ պահել, հակառակ դեպքում այն կա՛մ խրվում է գետնի մեջ, կա՛մ չի կտրում խոտը։ Ես ամբողջ օրը հնձեցի մոտ կես դեսյատին, և երբ երեկոյան տուն վերադարձա, ձեռքերս ամբողջությամբ ճաքճքված էին, իսկ մեջքս այնքան ցավում էր, որ հազիվ կարողանում էի քայլել։

Մայրս ինձ տեսավ և ասաց.

— Արթին, դու պետք է սովորես համբերատար լինել։ Մանգաղը ուժով չի աշխատում, այն պետք է զգալ։

Հաջորդ օրը ես արդեն ավելի դանդաղ էի աշխատում, և արդյունքն ավելի լավ էր։ Ես սկսեցի նկատել, որ խոտը տարբեր կերպ է հնձվում՝ կախված նրանից, թե ինչպես եմ ես շարժում ձեռքերս։ Ամեն օր ես ավելի լավ էի հասկանում այդ գործը, և մի շաբաթ անց արդեն կարող էի հնձել առանց հոգնելու։

Ալաշկերտի ձորում ես հանդիպեցի նաև տեղի տղաների հետ, որոնք ինձ պատմեցին իրենց գյուղի մասին։ Նրանք ասում էին, որ ձորի վերևում կա մի հին աղբյուր, որի ջուրը շատ համեղ է, և որ գյուղի ծերերը հավատում են, թե այդ աղբյուրը բուժիչ հատկություններ ունի։ Ես չգիտեմ, արդյոք դա ճիշտ է, բայց ես իսկապես սիրում էի այդ տեղը։ Այնտեղ միշտ զով էր, նույնիսկ շոգ օրերին, և ես հաճախ գնում էի ջուր խմելու։

Ամռան վերջում, երբ մենք վերադարձանք Ղարաքիլիսա, ես արդեն զգում էի, որ մի քանի ամսում մեծացել եմ։ Ոչ միայն ֆիզիկապես, այլև ներքուստ։ Ես հասկացա, որ կարող եմ աշխատել, որ կարող եմ հոգալ իմ ընտանիքի մասին, և որ ինձ համար կարևոր է ոչ միայն ինչ անել, այլև ինչպես անել։

Այդ ամառը ես նաև սկսեցի ավելի լուրջ վերաբերվել ուսմանը։ Ես հասկացա, որ գյուղացի տղայի համար կրթությունը միակ ճանապարհն է դեպի ավելի լավ կյանք, և որ եթե ես ուզում եմ ուսուցիչ դառնալ, ինձ պետք է սովորել ոչ թե վատ, այլ լավ։ Այդ որոշումը ես պահեցի մինչև վերջ։

(Շար.)

ՀՆՁԱՆԻ ՕՐԵՐԸ ԱԼԱՇԿԵՐՏԻ ՁՈՐՈՒՄ

Ա. Մելիքսեթյան

Ֆուրգ բերքերի խոտհարքի սկզբում Նէրէն հետ հանդերձ ես գնացի Ղարաքիլիսայի մոտ գտնվող Ալաշկերտի ձորը։ Այնտեղ մեր ընտանիքը ամեն տարի վարձով վերցնում էր մի փոքրիկ հողակտոր, որտեղ մենք խոտ էինք հնձում մեր կովերի համար։ Այդ տարի ես արդեն տասնչորս տարեկան էի և կարծում էի, որ մեծ մարդ եմ, ուստի ինքս էի ուզում հնձել։

Առաջին օրը ես վերցրեցի մի մեծ մանգաղ և սկսեցի հնձել։ Ես կարծում էի, որ դա շատ հեշտ է, բայց շուտով հասկացա, որ մանգաղը պետք է ճիշտ պահել, հակառակ դեպքում այն կա՛մ խրվում է գետնի մեջ, կա՛մ չի կտրում խոտը։ Ես ամբողջ օրը հնձեցի մոտ կես դեսյատին, և երբ երեկոյան տուն վերադարձա, ձեռքերս ամբողջությամբ ճաքճքված էին, իսկ մեջքս այնքան ցավում էր, որ հազիվ կարողանում էի քայլել։

Մայրս ինձ տեսավ և ասաց.

— Արթին, դու պետք է սովորես համբերատար լինել։ Մանգաղը ուժով չի աշխատում, այն պետք է զգալ։

Հաջորդ օրը ես արդեն ավելի դանդաղ էի աշխատում, և արդյունքն ավելի լավ էր։ Ես սկսեցի նկատել, որ խոտը տարբեր կերպ է հնձվում՝ կախված նրանից, թե ինչպես եմ ես շարժում ձեռքերս։ Ամեն օր ես ավելի լավ էի հասկանում այդ գործը, և մի շաբաթ անց արդեն կարող էի հնձել առանց հոգնելու։

Ալաշկերտի ձորում ես հանդիպեցի նաև տեղի տղաների հետ, որոնք ինձ պատմեցին իրենց գյուղի մասին։ Նրանք ասում էին, որ ձորի վերևում կա մի հին աղբյուր, որի ջուրը շատ համեղ է, և որ գյուղի ծերերը հավատում են, թե այդ աղբյուրը բուժիչ հատկություններ ունի։ Ես չգիտեմ, արդյոք դա ճիշտ է, բայց ես իսկապես սիրում էի այդ տեղը։ Այնտեղ միշտ զով էր, նույնիսկ շոգ օրերին, և ես հաճախ գնում էի ջուր խմելու։

Ամռան վերջում, երբ մենք վերադարձանք Ղարաքիլիսա, ես արդեն զգում էի, որ մի քանի ամսում մեծացել եմ։ Ոչ միայն ֆիզիկապես, այլև ներքուստ։ Ես հասկացա, որ կարող եմ աշխատել, որ կարող եմ հոգալ իմ ընտանիքի մասին, և որ ինձ համար կարևոր է ոչ միայն ինչ անել, այլև ինչպես անել։

Այդ ամառը ես նաև սկսեցի ավելի լուրջ վերաբերվել ուսմանը։ Ես հասկացա, որ գյուղացի տղայի համար կրթությունը միակ ճանապարհն է դեպի ավելի լավ կյանք, և որ եթե ես ուզում եմ ուսուցիչ դառնալ, ինձ պետք է սովորել ոչ թե վատ, այլ լավ։ Այդ որոշումը ես պահեցի մինչև վերջ։

(Շար.)

ՀՆՁԱՆԻ ՕՐԵՐԸ ԱԼԱՇԿԵՐՏԻ ՁՈՐՈՒՄ

Ա. Մելիքսեթյան

Ֆուրգ բերքերի խոտհարքի սկզբում Նէրէն հետ հանդերձ ես գնացի Ղարաքիլիսայի մոտ գտնվող Ալաշկերտի ձորը։ Այնտեղ մեր ընտանիքը ամեն տարի վարձով վերցնում էր մի փոքրիկ հողակտոր, որտեղ մենք խոտ էինք հնձում մեր կովերի համար։ Այդ տարի ես արդեն տասնչորս տարեկան էի և կարծում էի, որ մեծ մարդ եմ, ուստի ինքս էի ուզում հնձել։

Առաջին օրը ես վերցրեցի մի մեծ մանգաղ և սկսեցի հնձել։ Ես կարծում էի, որ դա շատ հեշտ է, բայց շուտով հասկացա, որ մանգաղը պետք է ճիշտ պահել, հակառակ դեպքում այն կա՛մ խրվում է գետնի մեջ, կա՛մ չի կտրում խոտը։ Ես ամբողջ օրը հնձեցի մոտ կես դեսյատին, և երբ երեկոյան տուն վերադարձա, ձեռքերս ամբողջությամբ ճաքճքված էին, իսկ մեջքս այնքան ցավում էր, որ հազիվ կարողանում էի քայլել։

Մայրս ինձ տեսավ և ասաց.

— Արթին, դու պետք է սովորես համբերատար լինել։ Մանգաղը ուժով չի աշխատում, այն պետք է զգալ։

Հաջորդ օրը ես արդեն ավելի դանդաղ էի աշխատում, և արդյունքն ավելի լավ էր։ Ես սկսեցի նկատել, որ խոտը տարբեր կերպ է հնձվում՝ կախված նրանից, թե ինչպես եմ ես շարժում ձեռքերս։ Ամեն օր ես ավելի լավ էի հասկանում այդ գործը, և մի շաբաթ անց արդեն կարող էի հնձել առանց հոգնելու։

Ալաշկերտի ձորում ես հանդիպեցի նաև տեղի տղաների հետ, որոնք ինձ պատմեցին իրենց գյուղի մասին։ Նրանք ասում էին, որ ձորի վերևում կա մի հին աղբյուր, որի ջուրը շատ համեղ է, և որ գյուղի ծերերը հավատում են, թե այդ աղբյուրը բուժիչ հատկություններ ունի։ Ես չգիտեմ, արդյոք դա ճիշտ է, բայց ես իսկապես սիրում էի այդ տեղը։ Այնտեղ միշտ զով էր, նույնիսկ շոգ օրերին, և ես հաճախ գնում էի ջուր խմելու։

Ամռան վերջում, երբ մենք վերադարձանք Ղարաքիլիսա, ես արդեն զգում էի, որ մի քանի ամսում մեծացել եմ։ Ոչ միայն ֆիզիկապես, այլև ներքուստ։ Ես հասկացա, որ կարող եմ աշխատել, որ կարող եմ հոգալ իմ ընտանիքի մասին, և որ ինձ համար կարևոր է ոչ միայն ինչ անել, այլև ինչպես անել։

Այդ ամառը ես նաև սկսեցի ավելի լուրջ վերաբերվել ուսմանը։ Ես հասկացա, որ գյուղացի տղայի համար կրթությունը միակ ճանապարհն է դեպի ավելի լավ կյանք, և որ եթե ես ուզում եմ ուսուցիչ դառնալ, ինձ պետք է սովորել ոչ թե վատ, այլ լավ։ Այդ որոշումը ես պահեցի մինչև վերջ։

(Շար.)

Լիբանանի երեսփ. ընտրութիւններ

Պէյրութէն կը հեռագրեն հոկտեմբեր 25 թուականով. —

Երեսփ. ընտրութեանց առաջին քուէարկութիւնը սկսաւ երէկ եւ պիտի վերջանայ այսօր: Նշանակալից դէպքեր չպատահեցան: Քուէարկուներուն թիւը առաջին օրը հասած էր 35 - 50 առ հարիւրի: Ազգային Միութեան ցանկը յաղթական կ'երեւայ ամբողջ երկրին մէջ: Պէյրութի մէջ առանձին ցանկ մը կազմած էին ընդդիմադիրները, բայց կէս օրէն վերջը տեսնելով որ յոյս չունէին յաջողելու, քաշուեցան պայքարէն եւ յայտարարութիւն մը հրատարակեցին, ուր կ'ըսեն թէ պաշտօնապէս ճնշում կը գործադրուի ընտրութեանց վրայ:

Աժանս Հավաս կը ծանուցանէ թէ Պէյրութի մէջ արձանագրուած էին 37·000 ընտրողներ, բայց մասնակցեցան միայն 24·000 հոգի, որոնց քսանըերկու հազար վեց հարիւրը քուէարկեցին ի նպաստ կառավարութեան:

«Իմանիթէ» բողոքի հեռագիր մը կրհրատարակէ, որ կ'ըսէ — Պէյրութի մէջ ընտրութիւնները կը կատարուին սուինի ուժով, ժողովրդական ընտրող - ները զոհ գացին բռնութեանց, բազմաթիւ քմահամ ձերբակալութիւններ կատարուեցան, կառավարական ընտրողները միայն կ'ընդունուին քուէարկու - թեան դրասենեակներու մէջ»: Հեռագիրը ստորագրողները, որոնց մէջ կը գտնուի նաեւ հայ թեկնածու մը, Շամլեան, կ'աւելցնեն թէ ստիպուեցան պոյքոթ հռչակել, արիւնահեղութենէ խուսափելու համար եւ կը խնդրեն միջամտել:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԱՎ

ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐԸ կը շարունակուին: Մեռաղագործներէն վերջը, չինութեանց բանուորներն ալ ժողով գումարելով, որոշեցին պահանջել Աչխատանքի Դաշնակցութենէն որ գործադուլ հռչակէ, 1էն մինչեւ 24 ժամ տեւողութեամբ:

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՇՐՋԱՆի ՏԱՆՏԷՐՆԵՐԸ ժողով մը գումարելով, պատուիրակութիւն մը ղրկեցին վարչապետութեան, բողոքելու համար տուրքերու ծան - րութեան դէմ: Տանտէրները կ'ատարկեն թէ մինչ ներկայ վարձքի միջինը կրկնապատիկն է 1925ին միջինին, տուրքերը սոսկ անդամ աւելի են, բաղդատելով 1914ի հետ: Եւ կ'պղպարարեն թէ չինութիւնները պիտի դադրին, եթէ դարման չտարուի այս կացութեան: Միեւնոյն ատեն կը պահանջեն ջնջել 1935ի հրամանագրով պարտադրուած տասը առ հարիւր զեղչը:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐԸ աւելի ծանր հանգամանք ստացած են, համաձայն վերջին լուրերու: Շարաթ օր խռովութիւններ ծագած էին էլ Ազհարի ատենաբանական համալսարանին մէջ, իսկ յաջորդ օրը աւելի ծանր դէպքեր պատահեցան կիզէի արքայական համալսարանին մէջ: Համալսարանին չորս ճիւղերէն երեքը դասադուլ հռչակեցին: Գրաքննութիւն հաստատուեցաւ այս դէպքերուն առթիւ եւ որոշուեցաւ փակել համալսարան - ները: Կրթական նախարարը մերժեց փակել կիզէի համալսարանը:

ԿՈՒՐԱՆԱՑԻ ԹԻՒՊԱՐՏՆԵՐԸ ամժանակիր աչխատանքէ ազատուած ըլլալով, գաղթային նախարարը՝ Պ. Մուքէ հրամանագիր մը հանեց, որուն համաձայն պիտի կրնան Ֆրանսա վերադառնալ անոնք որ զինակոչելի վարմունք ունեցած են:

ՊԵԼԺԻՈՑ ԴԱՀԼԻՃԸ ՀՐԱԺԱՐԵՑԱՒ, պայքարը սաստկացած ըլլալով վարչապետ Զէլանոի դէմ, որ ամբաստանուած է թէ մեծապէսմար թոշակ կը ստանայ Սպդ - դրամատունէն: Դրամատան տնօրէնն ալ արձակուրդ ստացաւ:

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ 34րդ ընդհ. ժողովը կը բացուի վաղը, հինգշաբթի, Լիլի մէջ: Մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի այս ժողովին, նկատի առնելով ժողովրդական ճակատին ստղնապը:

ՖՐԱՆՍ - ՀՍԿԱՑ ՋՐՕԴԱՆԱՒԸ, « Փառի », որ 41·000 քիլօ ծանրութիւն ունի, Մարոքէն ճամբայ եւաւ դէպի Պրազիլիա, կոտրելու համար ուղիղ գծով թռիչքի մրցանիշը, 5280 քիլոմեթր:

ՄԱՐՈՒԻ ՄԷՋ նոր խռովութիւններ ծագած ըլլալով, ազգայնական չար - ժումին վարիչները ձերբակալուեցան բոլոր քաղաքներուն մէջ, սուլթանին հաւանութեամբ:

ՅՈՒԳՈՃԱՆԴԻՍԻՆ երկարաձգման մասին խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ օտար պատուիրակներուն հետ:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏՈՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻ կազմակերպած դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, Յոսիէֆէ Սալանթի F. G. սրահին մէջ, կը հրաւիրուին փարիզի եւ շրջաններու բոլոր ընկերները:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԼԻՈՆի կոմիտէի դասախօսական ժողովը 29 հոկտ. ուրբաթ երեկոյ գրադարանի սրահին մէջ, 181 ֆուր Լաֆայէթ, կը դասախօսէ ընկեր ԱՐՇԱԿ ՋԱՄԱԼԵԱՆ, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻԻՆ

Փարիզի եւ Շրջանի Վասպուրականի Հայրենակից. Միութեան ցերեկոյթի պարահանդէսը տեղի կ'ունենայ 11 Նոյեմբերին Salle Poissonnière մէջ: Կը խնդրուի նկատի ունենալ սոյն թուականը:

Մանրամասնութիւնները յետ օրէն:

Հ. Յ. Դ.

Գործադուլ

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէին ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Հ. Ց. Դաշնակցութեան «Սիամանթօ» ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

"Հ. Ց. Դ. ՕՐ„Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «ԱՐՄԻԻ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտ. Շաբաթ Chez Boivin, 25 Avenue de la République à MONTROUGE Métro Porte d'Orléansի մօտ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Հ. ՋՐՈՒԱՆԴԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին

Օրիորդներ ԱՍՏՂԻԿ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ, ԱՆԱՀԻՏ եւ Պ. ՇԱՐԱՄ (երգ)։

ՕՐ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ (ջութակ), ՕՐ. ԷԼԻԶ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, ընկ. Ռուբունեան եւ Պ. Հ. ՏԱՐՕՆԵԱՆ (արտասանութիւն)։

Օր. ՀՐԱՆՈՒՇ ԳՈՉԱՉԵԱՆ եւ փոքր քոյրը կը պարեն Կովկասեան պարեր, յատուկ տարազով։

Կը նուագէ թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ։

Կէս գիշերէն վերջ եւրոպական պարեր ընդմէջ նուագախումբի ընկերակցութեամբ։

Հայկական խմբական պարեր եւ երգեր օրիորդներու կողմէ։

ՃԱՒ ՊԻՒՖԷ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մուտք՝ 5 ֆրանք, փոքրերու կէս գին։

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԵՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ

30 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Թէաթը Միւնիսիփալի» մէջ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին սիրայօժար կը մասնակցին Տիկին Վ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ (մեներգ), Կ'արտասանեն Պ. Պ. Ա. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ, Ա. ԽԱՉԻԿԵԱՆ, Մ. ՍԷՄԷՐՃԵԱՆ, Թ. ԵՂԻԿԵԱՆ, Մ. ԱԻԱԳԵԱՆ.

ՄԷՆԹԷՓԻԷՆի մէջ Հոկտ. 31ին՝ կը խօսի Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ։
ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի մէջ, 31 ՀՈԿՏ.

ԲԱՖՖԻԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ա. ՋՕՊԱՆԵԱՆԻ

ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ 40Ե ԱՒԵԼԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՄԱՁ ՎԻՊԱՓԻՐ ԲԱՖՖԻԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՕՁԱՄԵԱԿԻ

հանդէսը պիտի տեւուի մեծ պատրաստութեամբ 31 Հոկտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Միւթիւալիթէի բնդարձակ սրահին մէջ, 24, Rue Saint Victor Paris (5me) Métro Maubert-Mutualité։

Պիտի խօսին Պ. Պ. ԴԱՒԻԹ ԲՒԿ. Ա. ՃԻՄՊԻՒՇԵԱՆ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ FIRMIN ROZ (Membre de l'Institut)։

Գեղարուեստական բաժնին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն՝

ՕՐ. ՀԱՑԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (երգ)

Տիկ. Ա. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ (արտասանութիւն), Պ. Պ. ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ (ջութակ), ԲԱՖՖԻԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (դաշնակ), Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ (արտասանութիւն), Ա. ՔԷՉԷՃԵԱՆ (մեներգ), եւ ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը։ Տեղի պիտի ունենան նաեւ հայկական պարեր։

ՄՈՒՏՔ 10, 5 եւ 3 ՖՐԱՆՔ

Ոչ ոքի տոմսակ պիտի գրկուի։ Այժմէն կարելի է տոմսակ ձեռք բերել «ցառաջ»ի եւ «Պպագայ»ի վարչութեանց մօտ, գրատուն Չրանտ Յաւուէլ, (51, Rue Nonsieur le Prince), Պ. Վ. Խարճանեանի գրասենեակը (44, Rue Lafayette) եւ Պ. Ե. ցարուխիւնեանի մօտ (13, Rue d'Orsel)։

Հ. ԶԱՐԳԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՐՈՑԻ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՐՈՑԻ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՏՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՐ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Հաւատառները ժամագրութեամբ։

ԱՊԻՍՏԱՎԱՃԱՌ K. Kestekian

Պատիւ ունի ծանուցանելու իր յարգելի բոլոր յաճախորդներուն, որ ըստ առաջնոյն կը վաճառէ մէնթաքանակ ՍՊՈՒԽՏ եւ ԵՐՇԻԿ, իր արդիական գործարանին մէջ։

Դիմել գործարանի հասցէով՝ S. Traverse de la Plâtriere, St. Julien, Marseille:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐՈՒՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՅԼՕՐՏ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton ; 52 - 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ։

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD — 48 rue de la République

ORIENT LLOYD — 7 rue Auber, Paris

Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51 — Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ։

Ֆոմսակներ՝ ամէն տեղի համար։ Հայ ճամբորդներու հայ - ման ատեն։ Ունինք ներկայացուցիչներ աչխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

Tailleur de ST. BERNARD

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris (18)

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouard

Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՐԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ — Մասնաճիւղիս բացման առթիւ կարեւոր նուէրներ իւրաքանչիւր հագուստի համար։

ՄՏԱՑԱԾ ԵՆ ՓՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՁՄԵՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՆԱՆԵՐ։

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստներ (2 փորձով) սկսեալ 380—400 ֆր. Նուէր կը տրուի մէկ ֆանթազի տարատ մը եւ կամ ամառուան յատկ գեղ ջիկ մուշտակ մը, 400 ֆր.է վեր հագուստներու (3 փորձ) համար կարելի է նուէր ստանալ տակագործ Տիկ. Հայկուհի Կիւլպէկեանէ, արհեստանոցին մէջ պատրաստուած 200 ֆր. արժողութեամբ 2 imitation martre, պայմանաւ որ գնորդը վերջամասեայ քաժանորդագրուի ցառաջին։ Ծանուցանելու համար վերոյիշեալ պայմաններէն ներկայացնել ցառաջի կտրօնը։ Rue la Charbonnière-ի մեր ժամնաճիւղին մէջ կը ստանձնենք գիւրամատչելի գիներով à façon, նորոգութիւն, ձեւափոխութիւն եւ ըրթուննաժ։

Բաց է կիրակի մինչ ի կէսօր։

ԲԱԺԻՇԿ ՏԷՐ-ԳԱԼԻՍԹԵԱՆ

27 Avenue de Bellevue, Chaville

Աչքի, երախաներու եւ ներքին հիւանդութիւններ։

Կ'ընդունի առաւօտները 10—12 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ։

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՒԱՆ

ԴԷՍՔ 14 Նոյ.ին Salle Victor Hugoի մէջ։ Կը խնդրուի չխաչաձեւել։

ԱՆԻԷՒԻ ՄԷՋ «ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ծանօթ լրագրավաճառ C. Rogerի ՄՕՏ 183 Avenue d'Argenteuil (Փլաս Պուրկինեանի վրայ)

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻԻ

— Տիկին Հոիփսիմէ Սըլիքեան եւ Տիկին Երանուհի Լօլօեան (Պարտիզակցի), կը փնտռեն առաջինը իրենց որդին Սիրարփի Ռուբէնեան որ ներկայիս կը կոչուի Մակարիթ եւ էլիզապէթ, ծնողքի անունները Ցարութիւն եւ Սիրանուշ, 1921ին Գալիսիոյ մէկնած էին Ամերիկա: 4 տարի առաջ կը գտնուէին Նիւ Եորքի նահանգի Նորֆոլք քաղաքը իրենց հօրեղբօր՝ Երուանդ Ռուբէնեանի մօտ: Կը խնդրուի տեղեկացնել հետեւեալ հասցէին.— 57, Rue du Commerce Y Loloyian, Colombes (Seine): Կը խնդրուի Ամերիկայի թերթերէն արտատպել: Հասցէն գտնողներուն մէկ տարեկան «ցառաջ» նուէր:

— Յովհաննէս Սէֆէրեան, Սասնոյ Սէմալ գիւղէն, որ կը գտնուէր Սուրիա: Մօտ 5 տարիէ ի վեր Սուրիայէն գաղթած է Պարսկաստան: Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Պ. Զաքար Կարապետեանի, 19, Rue Alphand, Paris (13):

Կը խնդրուի Թէհրանի «Ալիք» թերթէն արտատպել:

Տիկին Տիրուհի Գաբրիէլեան, ծնեալ Սիմիթեան, քանի կեսարացի, կը փնտռէ իր քոյրը՝ Վերժին Սիմիթեան, Թալասի որբանոցէն: Իր հօրեղբայրը, Յակոբ Սիմիթեան, արժէքի Աղեքսանդրիա, 1930ին վերջին Սիմիթեանը տեսած է ի Պէյրութ:

Կը խնդրուի գիտցողներէն լուր առ հետեւեալ հասցէին՝ Mr. A. Kaprielian, 8bis, Rue Maugiron, Vienne (Isère):

Ցարութիւն Զամչիկեան, որ նախքան կը գտնուէր Հաուըրտ Գրանճ կ'օգտէր Հօմին մէջ: Վերջին անգամ նամակ գրած է S. F. A. ընկ.եան մէջ: Փնտռողն է իր քոյրը: Գրել Պ. Ֆ. Թաչեանի, c/o Journal Houssaper, B. P. 868, Le Caire - Egypte:

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (7)

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

— Մենք ի՞նչ պիտի մտածենք, պատասխանեց Ծերունի Ռաչօն, — դուք ինքներդ ասում էք, թէ Ռուսները պատերազմելու են քրիստոնեաների ազատութեան համար. Աստուած յաղթութիւն տայ, նրանք կը գան եւ մեզ էլ կ'ազատեն:

— Այդ իրաւ է, միայն մի բան կայ, մէջ ասաւ Վարդանը. ասում են, «մինչեւ ազան լայ չի լինի, մայրն էլ ձիծ չի տայ»: Հայերը իրանց լուռ - թիւնով, իրանց համբերութիւնով եւ իրանց մեծայոյս սպասելով ոչինչ չեն ստանայ: Հայերը պէտք է բողոքեն:

— Այո, պէտք է բողոքեն, կրկնեց Պ. Դուդուկչեանը, եւ այդ բողոքը պէտք է յայտնուի նոյն ձեւով, որպէս յայտնեցին միւս քրիստոնեայ ազգերը:

— Ուզում էք ասել, թէ Հայերն էլ պէտք է կռուեն, նրա խօսքը կտրեց Ծերունին:

— Այո, այդ եմ ուզում ասել: Հիմա աչխարհի կարգն այդպէս է, եւ միշտ այդպէս է եղել, ով որ զէնք գործածել չը գիտէ, ով որ արիւն թափելու եւ մարդիկ կոտորելու ընդունակութիւն չունի, նրան ասում են՝ դու ա - զատ լինելու իրաւունք չունես:

Ուրեմն, եթէ Հայերը ցանկանում են մի բան ստանալ եւ ազատ լինել, պէտք է ցոյց տան, թէ իրանք եւս զօրի չեն քաղութիւնից, թէ իրանք եւս սպանել գիտեն: Եւ այժմ ամենայարմար ժամանակն է:

Ծերունին մի զառն ժպիտ գործեց իր խորշոմած դէմքի վրայ պատասխանելով.

— Օրհնած, ինչո՞վ պէտք է ցոյց տան, թէ քաղութիւն ունեն, սպանել գիտեն: Թուրքերը Հայերի մօտ մի դանակ անգամ չեն թողել, որ հարկաւորած ժամանակ մի հատ վիզ կտրեն:

Պ. Դուդուկչեանը զժուարացաւ պատասխանել: Վարդանը ասաց.

— Զէնքեր, որքան կամենում էք եւս կը տամ ձեզ, միայն կռուողներ լինէին:

Զէզ յայտնի է իմ պարագմունքը, եւս կանոտրանտիստ եմ, ինձ ծանօթ են բոլոր անցքերը, բոլոր գաղտնի ճանապարհները, այստեղ զէնքեր անցկացնելու համար:

— Միայն զէնքը բաւական չէ, խօսեց խոհեմ Ծերունին, դուք կարո՞ղ էք տալ այստեղի Հայերին այն սիրտը, այն քաջութիւնը, որ ունեն միւս քրիստոնեայ ազգերը, որոնք այժմ պատերազմում են իրանց ազատութեան համար: Զէնքը ի՞նչ գործ կարող է կատարել մի սարկացած ժողովուրդի ձեռքում:

— Հէյտ չէ այսպէս դատել ժողովրդի վրայ, տանուտէր Ռաչօ, խօսեց Պ. Դուդուկչեանը, մեր ժողովուրդը բոլորովին չէ կորցրել ոչ իր սիրտը, ոչ քաջութիւնը եւ ոչ ազատութեան զգացմունքը: Մի չարժառիթ, մի յարմար ժամանակ պէտք է, որ դրանք յայտնուեն նրա մէջ: Այժմ ամենայարմար ժամանակն է:

Ռուսները պիտի պատերազմին Թուրքերի հետ, Թող Հայերն էլ մի կողմից գլուխ բարձրացնեն: Եւ հաւատացած եմ, որ Ռուսները ամէն կերպով կ'օգնեն մեզ:

Ծերունի Ռաչօի որդիները բոլորովին լուռ էին եւ ոչինչ չէին խօսում: Նրանցից մէկը, որ կոչւում էր Ցակօ, որն իր եղբայրների հետ մի չաբաթ առաջ ունեցած խորհրդի մէջ յայտնեց այն միտքը, թէ լաւ է, որ իրանց քոյր Լալան Քիւրտ բէկի կինը լինի, որովհետեւ դրանով կը վայելեն իրանց հզօր փեսայի պաշտպանութիւնը, այդ Ցակօն, որ խորին ակնածութեամբ լսում էր իր հօր եւ նրա երիտասարդ հիւրերի խօսքերը, զարմանք զգալի Պ. Դուդուկչեանը, ասելով.

— Եղբայր, քեզանից արեան հոտ է գալիս. մենք ոչ քո չարն ենք ուզում, ոչ քո բարին. էդուց առաւօտեան շուտ վեր կաց, բանը մանզ հասաքիր, եւ հեռացիր մեր տնից, թէ չէ մեր գլխին մի պատուհաս կը բերես...

Ծերունի Ռաչօն սաստեց որդուն, որ լռէ. եւ ինքը դառնալով Պ. Դուդուկչեանին ասաց.

— Դուք մի նեղացէք իմ որդու խօսքերից. նա չը գիտէ, թէ ինչ է խօսում: Լսեցէք ինձ, եւս ոչ կարդացել եմ եւ ոչ էլ իմանում եմ, թէ ուրիշ երկիրներում ուրիշ ազգեր ինչ են անում:

Բայց որպէս երկրագործ մարդ, եւս մի քան գիտեմ, մենք՝ գիւղացիներս մինչեւ հողը չենք վարում, չենք փոփոխում եւ չենք պատրաստում, մեր սերմը չենք ցանում. որովհետեւ գիտենք, որ սերմը չի կանաչի, արմատ չի ձգի, միայն կը ծլի եւ ինքը իրան կը չորանայ:

Այս բանը Քրիստոսն էլ է ասում իր սուրբ Աւետարանի մէջ, եւս շատ անգամ եմ լսել եկեղեցում: Հիմա, որդի, հողը պատրաստ չէ: Ուզում եմ ասել, ժողովուրդը պատրաստ չէ: Պէտք էր քսան, երեսուն եւ գուցէ յիսուն տարի առաջ պատրաստել հողը: Երբ այս նախապատրաստութիւնները կատարուած կը լինէին, այժմ ձեր սերմերը բարեբեր երկրի վրայ կ'ընկնէին, կը բուսնէին, կը կանաչէին, կ'ածէին, կը հասունանային, եւ մէկին հարիւր եւ մէկին հազար պտուղ կը տային:

Ահաւ մի օրուայ մէջ բան չի դառնայ: Ահաւ մենք գիտենք, որ ցանքի վրայից մի քանի եղանակներ են անցկենում, մի քանի եւ ցուրտ եղանակներ, մինչեւ հունձքը հասունանում է: Մենք գիտենք, որ ցանքը համբերում է եղանակների զանազան տեսակ խստութիւններին, երբեմն փոթորիկը նրան հանգստութիւն չէ տալիս, երբեմն կարկուտը ծեծում է եւ երբեմն ձիւնը սառցնում է, իսկ երբեմն արգաւկի կենսատու ճառագայթները նրան ջերմացնում են, մի խօսքով ցանքը հազար ու մի փորձանքների միջից անցնելով, վերջապէս պատիկ է երկրագործի բազմանքը... Այսպէս էլ ժողովրդի սրտի մէջ սերմանած ցանքի վրայից պէտք է անցկենան մանահները, մի քանի խաղաղ եւ փոթորկալից ժամանակներ, մինչեւ հունձը կը հասունանայ ...

(Շար.)

ԲԱՖՖԻ

ԹԱՄԱԳՈՅՑԻ ԵՒ ԳՈՒՀԱՐԵԳԻՉԱՑ

ՎԱՐԱՌԱՏՈՒՆ

ՀՐԱԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17. Rue Damesme — PARIS (13)

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա ....։	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ ....։	215 »	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
28
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
28 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3562

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄՈՒՐԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԺԳՈՅՆ ԵՒ ՏԽՈՒՐ

Գաղութէ գաղութ հաստատուած յարաբերութիւնները, կա-պերը այնքան թոյլ են եւ խախուտ որ, եթէ օտարական մը փորձէր ուսումնասիրել, ապահովաբար ափ ի բերան պիտի մնար :

Աբդարեւ, երբեք այսքան մօտ եւ անկեղծական եղած չէին այդ յարաբերութիւնները: Բառն անգամ հեգնութիւն մը կը կազմէ, եթէ ուզենք արդար ըլլալ եւ իրականութիւնը տեսնել այնպէս ինչպէս որ է :

Առնենք երկու յատկանշական պարագաները :

Գաղթականներու տեղաւորման խնդիր մը ունի Ա.Ը.Կ.ի գաղութը, մէկ տարիէ ի վեր: Երկու հայաշատ արուարձաններու, Ֆիքսի եւ Լիփազմայի գաղթականները վերջնապէս քանդելու որոշում արուած ըլլալով, անոնց բնակիչները այլուր պիտի փոխադրուին :

Տեղափոխութիւնը սկսած է արդէն: Անոնք որ միջոց ունէին, իրենց գլխուն ճարը նայեցան. իսկ անճարները կը սպասեն ձեռնհասութեանց աջակցութեան :

Այդ իշխանութիւններէն մէկն է, անշուշտ, յունական կառավարութիւնը, որ ձրի հող տրամադրեց: Երկրորդը՝ Նանսէնեան դրասենեակն է, իսկ երրորդը՝ այն որ ազգային կը կոչուի :

Ինչպէս կը հասատատեն Ա.Ը.Կ.էն հասած տեղեկութիւնները, մինչ առաջին երկուքը լրջօրէն գործի ձեռնարկած են, «ազգայինը» թուղթի կը խաղայ: Ա.Ը.Կ.ի «Նոր Օր»ն է որ կը պատմէ, խմբագրականի մը մէջ.

— « Ձեռնհասութեան խնդիրը տարուան մը պատմութիւն ունի : Ամբողջ մէկ տարի ժողովներ գումարեցիք, վիճեցաք, եզակատ – ներ կազմեցիք գիրար չէզոքացնելու համար, առանց գործնական բայլ առնելու: Խղճի հանդարտութեամբ կրնաք ըսել որ գետեղ – ման խնդիրը լուծման ճամբուն մէջ դնելու համար ոչ թէ մեր կարելիք չըրիք, այլեւ գայն ձախողեցնելու եւ լուծումը դժուարա – ցնելու համար չխնայեցիք ամէն ճիգ :

Բայց չխօսիք անցեալի մասին: Հիմակ, հարցը շօշափելի կերպով դրուած է մեր առջեւ: Հողը պատրաստ է, Նանսէնեան Օֆիսը շոգիի վրայ կը սպասէ: Սխալած չպիտի ըլլաք, եթէ ըսենք որ այս գործով զբաղող մեր օտար բարեկամներուն համբերութիւ-նը սպառած է :

Հողը տրամադրուած է պայմանաւոր կերպով, եթէ մէկ տարուան ընթացքին շինութիւնները չսկսին, կառավարութիւնը իրա –ւունք պիտի ունենայ հողը ետ առնելու (19 հոկտ.) :

Երեւակայեցէք վարչութիւն մը որ կ'անճրկի, նոյնիսկ ցանկ մը ներկայացնելու համար, հակառակ այնքան տիպարումներու, եւ պաշտօնական ազդարարութեանց :

Աւելի քան 500 ընտանիքներու տեղաւորման խնդիր մը դր – ուած է սեղանի վրայ, բայց մարդիկ ոչ իրենց սովորութիւնները կը փոխեն, ոչ ալ կ'ըմբռնեն կացութեան լրջութիւնը :

Եւ միայն Ա.Ը.Կ.ը չեն գտնուիր զանցառուները կամ ձգձգող – ները :

Ա.Ը.Կ.էն կոչեր ուղղուեցան եւ մասնաւոր դիմումներ կատար-ուեցան ուրիշ գաղութներու, որպէսզի օգնութիւն հասցնեն այս բազմածախս գործին:

Որքան կրցած ենք հետեւիլ, մինչեւ հիմա հազար անգլ. ոսկի տրամադրած է Բարեգործականը, հաւաքելով խումբ մը ունեւոր-ներէ : Տասը հազար տոլար ալ սահմանուած է Կիւլլապի Կիւլ – պէնկեանի կտակէն, « Կիւլլապաչէն » անուն թաղամասի մը կա – ռուցման համար: Իսկ Նանսէնեան Օֆիսը, որ նախապէս տրա – մադրած էր 20,000 զուիցերիական ֆրանք, պիտի վճարէ 50,000 ֆրանսական ֆրանք եւս:

Անշուշտ մաս մը գումար ալ Ա.Ը.Կ.ի մէջ հաւաքուած է :

Արդ, լաւատեսները կը կարծեն թէ 2ուկէս միլիոն տրամին բաւական է, գործի սկսելու համար. իսկ ուրիշներ հինգ միլիոն կը հաշուեն :

Ամէն պարագայի մէջ, բաներ մը կ'ըլլան կամ պիտի ըլլան, բայց ո՛րքան տնտեսարի: Եւ ի՛նչքան տհամոտելի չըլլանակի մը մէջ :

Նոյն կացութեան ուրիշ մէկ պատկերը՝ Լիբանանի մէջ :

Վերջերս կոչ մը հրատարակուեցաւ, նոր բուժարանի մը շի – նութեան համար: Հիւծախտաւորները մինչեւ հիմա կը պատսպար-ուին Մամըլէկ-ի հատատութեան մէջ, որ երբեք չի համապա-տասխաներ արդիական դարմանատան մը պահանջներուն : Ուրեմն պիտի կառուցուի նորը, աւելի յարմար եւ օդասուն վայրի մը մէջ, երբեւ ալեպար բուժարան :

Շինութիւնը սկսած է արդէն եւ տեղական թերթերը գոհու – նակութեամբ կ'արձանագրեն կատարուած յառաջդիմութիւնը : Դրամական աջակցութենէն զատ, շատեր գործիքներ եւ ուրիշ ա – պարիկներ կը նուիրեն: Կան ալ որ տրամադրութիւն յայտնած են յատուկ սենեակներու կամ սրահներու ծախքը հոգալու: Նանսէն – եան Օֆիսն ալ 8100 զուիցերիական ֆրանք տրամադրած է :

Արդ, բնական չէ՞ր հարցնել թէ գումարը՝ հայկական արատ – ահմանի մէջ ո՛րքան ուշադրութիւն գրաւեց այս կարեւոր ձեռ – նարկը:

Յանձնախումբին կոչը այստեղ ալ հրատարակուեցաւ, եւ կը կարծէինք թէ գոնէ հետաքրքրութիւն շարժած կ'ըլլայ, քանի որ մեր գաղութին մէջ տուայր թիւ մը կը կազմեն Սուրիայէն եւ Լի – բանանէն անցնողները :

Ապահովաբար շատ ալ պարծենալու իրաւունք պիտի չունե – նանք, երբ օր մը հրատարակուի հանգանակութեան ցանկը :

Այսպէս նաեւ ուրիշ գաղութներու մէջ: Եւ այսպէս՝ բազմա – թիւ կէնսական հարցերու առթիւ :

Ի՞նչ կարելի է փրկել այս ճամբով :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

"ՈՉ-ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆԸ,, ՆՈՐԷՆ ՓՐԿՈՒԵՑԱՒ

Նոր ծրագիր մը կը մշակուի կամաւորները հաւաքելու եւ ետ դարձնելու համար

Մոսկուա պիտի ճանչնայ Ֆրանքօ, երբ...

Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը նորէն փրկուեցաւ, փոխա – դարձ դիմումներով եւ նոր ժողով մը պիտի գումարուի ուրբաթ օր, վերջնա – կան համաձայնութեան համար: Առավ ինքնին կը հերքուի երկկուան անթելին այն լուրը որ կ'ըսէր թէ խորհրդային պատուիրակը քաշուած է ժողովէն:

Կատակասէր մը այդ օրը ձիու պայտ մը դրած էր Անգլիոյ արտաքին գոր-ծերու պաշտօնատան մ'յն դրան վրայ ուրկէ պիտի անցնէին ժողովականները : Բարեպաշտ քաղաքացիներ կը կարծեն թէ այդ պայտին չնորհիւ էր որ չարը խափանուեցաւ եւ կարելի եղաւ ելք մը գտնել :

Ինչպէս կը յիշուի, Անգլիոյ արտաքին նախարարը առաջարկած էր Սպա-նիոյ իւրաքանչիւր ճակատէն հազար կամաւորներ ետ քաշել, իրրեւ առաջին քայլ: Խորհրդային դեսպանը առարկեց թէ Ջօր. Ֆրանքօ եօթն անգամ աւելի օտար զինուորներ ունի քան հանրապետական կառավարութիւնը. հետեւաբար պէտք է 7000 հոգի ետ կանչէ, միւսին հազարին դէմ : Եւ այդպէս անելի մտա-նուած էր յանձնախումբը :

Երէքշաբթի օրուան նիստին մէջ, խորհրդային դեսպանը առաջարկեց 5000ա-կան հոգի քաշել երկու ճակատներէն, իրրեւ ապացոյց ուղղամտութեան: Այս առաջարկը ձեռնտու էր Անգլիոյ համար, բայց ահաճութիւն պատճառեց Սպա-նիոյ հանրապետական կառավարութեան բարեկամներուն, որոնք հաշուեցին թէ տասով Վալենսիա պիտի կորսնցնէ իր օտար աջակիցներուն 30 առ հարիւրը, միայն 5 առ հարիւր տկարացնելով Ջօր. Ֆրանքոյի բանակը :

Ֆրանսայի եւ Ս. Մ. Միութեան ներկայացուցիչները մերժեցին թէ անգլիա – կան եւ թէ իտալական առաջարկները, եւ փոխադարձ համաձայնութեամբ մէկդի դրուեցաւ նախապէս մաս մը կամաւորներ ետ կանչելու խնդիրը : Ճե-ապ ժողովականները քննեցին անգլիական ծրագրին հիմնական մասերը : Ինչպէս ըսինք, յանձնախումբը նոր նիստ մը պիտի գումարէ ուրբաթ օր, եւ այդ առթիւ վերջնապէս պիտի ճշդուի երկու յանձնախումբերու առաքման խնդիրը : Ճանձնախումբերուն պաշտօնը պիտի ըլլայ առուգել Սպանիոյ օտար կամաւորներուն թիւը :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, խորհրդային դեսպանը կարեւոր դիմում մը կատարեց : Դեսպանը անցեալ նիստին մէջ յայտնած էր թէ իր կառավարու-թիւնը երբեք պիտի չհաւանի ճանչնալ Ջօր. Ֆրանքոյի պատերազմիկի հան – գամանքը, մինչեւ որ եւս կանչուած չըլլայ վերջին օտար զինուորը: Այս ան – գամ յայտարարեց թէ պատերազմիկի հանդամանքը ճանչնալու խնդիրը կրնայ նկատի առնուիլ, երբ եւս քաշուած ըլլայ օտար կամաւորներուն մեծ մասը: Գ. Իրն աւելի բացորոշ պատասխան մը պահանջած ըլլալով, խորհրդ. դես – պանը յայտարարեց .

— « Երբ օտար կամաւորներուն մեծ մասը իրապէս ետ քաշուած ըլլայ եւ հաստատուի թէ նոր ժամանումներ չեն ըլլար եւ թէ որ եւ է կառավարութիւն միտք չունի միջամտելու Սպանիոյ գործերուն, խորհրդային կառավարութիւ-նը կրնայ թերեւս հաւանիլ պատերազմիկի հանդամանքը ճանչնալու :

ԻՏԼԻՆ — Անցեալ անգամ կ'ըսէիք «Ոչ»· այսօր կ'ըսէք «Գեռ ոչ» :

Դեսպանը « Այո » պատասխանեց : Երբ Գ. Իրն հարցուց թէ վերջնա – կո՞ն է, դեսպանը դարձեալ «այո» պատասխանեց : Այս առթիւ, նորէն տաք – կեց թէ Մուսոլինի կը չարունակէ նոր զօրք ղրկել Ջօր. Ֆրանքոյի եւ թէ դեռ քանի մը օր առաջ երեք իտալական դունդեր ցամաք հանուած են Քատիքսի մէջ :

ԿԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ ՈՐ ԳՆԴ. ՏԸ ԼԱ ՌՕՔ ԴՐԱՄ ՍՏԱՑԱԾ ԷՐ ԳԱՂՏՆԻ ՎԱՐԿԵՐԵՆ

Նախկին վարչապետ Առտիէոյի ցնցող վկայութիւնը

Գնդ. տը լա Ռօքի վինակիցներէն դուքս Փոցցօ տի Պորկօ հրապարակաւ ամբաստանած էր թէ Հրեղէն Խաչի նախագահը մեծագումար դրամ ստացած է գաղտնի վարկերէն : Այս ամբաստանութիւնը հրատարակուեցաւ «Շօք» շաբա-թաթերթին մէջ, սաստկացնելով պայքարը՝ գնդապետին դէմ : Նոյնիսկ արքա-յական « Աքսիոն Ֆրանսէզ »ը անխնայ ձաղկեց տը լա Ռօքը, ծանր բառեր գոր-ծածելով : Գնդապետը փոխանակ բացարձակապէս հերքելու եղած մեղադրան-քը, երկդիմի յայտարարութիւններ ըրաւ եւ յուլիս 24ին հետեւեալ խօսքն ար-տասանեց, Լիոնի մէջ, բանախօսութեան մը առթիւ.— « Փոցցօ տի Պորկօ կոր-ծանցուցած է իր հայրենասէրի հանդամանքը, ընելով ամբաստանութիւններ ո-րոնց առտ ըլլալը չատ լաւ գիտէ» : Դուքս Փոցցօ այս յայտարարութիւնը ան – ուանարկութիւն համարելով, դատ բացած էր գնդապետին դէմ :

Դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ երեքշաբթի օր, Լիոնի մէջ: Իրրեւ գլխաւոր վկայ կանչուած էր նախկին վարչապետը, Գ. Թառտիէօ, որուն յայտ – նութեանց վրայ հիմնուած էր ամբաստանութիւնը: Շատեր կը կարծէին թէ պիտի չներկայանայ, բայց Գ. Թառտիէօ Լիոն գնաց եւ անճամբ հաստատեց եղած ամբաստանութիւնները :

Ահաւասիկ իր վկայութիւնը .

— Ես կեանքիս մէջ միայն մէկ անգամ տեսած եմ Գ. Փոցցօ տի Պորկօն եւ մտերմական խօսակցութիւն մը ունեցայ: Կը ցաւիմ որ օգտագործած է պատա-հական խօսակցութիւն մը· բայց կը յայտարարեմ թէ ճիշդ են իր դրածները, բացի քանի մը մանրամասնութիւններէ : 1926 յուլիսէն 1932 յունիս, բացի եր-կու կարճ ընդհատումներէ, ես անդամ էի կառավարութեան : Այդ շրջանին 18 ամիս շարունակ յարաբերութեան մէջ էի գնդ. տը լա Ռօքի հետ, որ ինծի յանձնարարուած էր բարձրաստիճան սպայի մը կողմէ : (Մարաջախտ Լիոթէ) : Երրորդ տեսակցութեան ատեն գնդապետը դրամական աջակցութիւն խնդրեց : Այն ատեն բարեկարգութեան տարբ մը կ'երեւար ինծի, անկարգ հոսանքներուն դէմ : (Կարգ մը թերթեր կը գրեն՝ համաչխարհային դէմ) : Գնդ. տը լա

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔ ՎԱԼԻՆ
ԵՒ ՍՈՒԼԹԱՆ ՍԹԱԼԻՆ

Երէկ հետեւեալ պատմութիւնը կար-դացի թուրքերէնի թերթի մը մէջ.—

« Սուլթանութեան շրջանի կուսա – կալներէն մէկը իր պաշտօնի կոչուած ֆաղաքին մէջ կ'ուզէ դրամ ֆաշել ժո-ղովուրդէն: Իր այս նպատակը իրա – գործելու համար նախ իսլամ երեւե-լիները կը կանչէ: Անոնց որպիսու – թիւնը հարցնելէ յետոյ կ'ըսէ·

— Վարը, ախոռը կենդանի մը ու – նիմ: Անգամ մը նայեցէք, տեսնեմ ի՛նչ պիտի ըսէք :

Մարդիկը վար կ'իջնեն, կը նային · սովորական ձի մը: Վերադառնալով կ'ըսեն ·

— Տեսանք, ով տէր, գեղեցիկ ձի մըն է:

Կուսակալը երբ կը լսէ այս խօսքե-րը, մէկէն ի մէկ կը փայլատակի .

— Ի՞նչ ըսիք: Վա՛յ դաւաճաններ , վայ: Գեղեցիկ «մալթըզ» այծին ձի կ'ըսեն: Վա՛ր առէք ասոնք, լաւ մը կրթեցէք !

« Ֆալահանիի »ները որոնք արդէն պատրաստ էին, գետնայարկը կ'իջե – ցնեն երեւելիները եւ լաւ մը տփելէ յետոյ իրենց վրայի դրամներն ալ կը մաքրեն :

Կուսակալը յաջորդ օրը բրիստոն – եաները կը կանչէ: Անոնց ալ նոյն ա – ոաջարկը կ'ընէ: Օր մը առաջ իսլամ-ներու արժանացած պատիւին! տեղե-կացած ըլլալով, ասոնք ձին տեսնելէ յետոյ կուսակալին մօտ կուգան եւ կ'ըսեն·

—Տեսանք, ով տէր, գեղեցիկ «մալ-թըզ» այծ մըն է:

Այս անգամ կուսակալը բոլորովին կը փրփրի ·

— Վա՛յ, անխիղճ մարդիկ: Ահագին ծիրուն այծ կ'ըսեն· վա՛ր տարէք ա – սոնք!

Երրորդ օրը կարգը Հրեաներուն կուգայ: Կուսակալը անոնց ալ կը պատուիրէ որ տեսնեն ախոռը գոնը – ւած կենդանին: Հրեաները վար կ'իջ – նեն, կը տեսնեն, կը վերադառնան եւ կը յայտարարեն կուսակալին.

— Ո՛վ տէր, ասիկա ո՛չ ձի է, ոչ ալ այծ: Աստուծոյ մէկ փորձանքին է, երեստեսի փոխարժէքը ինչ որ է, հր-րամայեցէք վճարենք:

Այս խօսքին վրայ ծեծ ուտելէ կ'ա – զատին »:

×

Կարդալով այս պատմութիւնը, աչ-քիս առջեւ պարզուեցաւ Խ. Միու – թեան պատկերը, Մոսկուայէն մինչեւ Երեւան եւ Ուզպէկիստան: Չինովնիկ Քամենեւ - Ռատէք - Սոկոլնիկովէն մինչեւ Խանջեան - Շահվերդեան - Ե-սայեան - Զուբար - Ամատունի - Ակո-բով :

Մէկ տարբերութեամբ , — թուրք վալին այդ բոլորը կ'ընէ եղեր դրամ ֆաշելու համար: Մոսկովեան աշխար-հի կարմիր վալիները աւելի «յեղափո-խական» գործ մը կը կատարեն ճոյն մեթոտով — գլուխ որսալ :

— Ձի է եւ ընտիր ձի, կ'աղաղակէին Չինովնիկ եւ ընկերները, երբ Թրոց – կին ամէն բան էր :

— Վա՛յ դաւաճաններ, սաստեց Սուլթան Սթալին, կապեցէ՛ք սա կատ-ղած շուները եւ արժանի դասը տուէ՛ք բոլորին ալ :

— Մեղա՛յ, մեղա՛յ, սխալեցաք, այծ է եղեր ...

Մնացեալը դուք շարունակեցէք եւ եթէ կրնաք՝ լուծեցէք, — ձի՞ է, ա՞յծ է, հաւատարիմ բոլշեւի՞կ է թէ թրոց-կիական դաւաճան, գերմանական կամ ճափոնական լրտես: Մա՞րդ, ընկե՞ր , թէ շուն, իժ, աւանակ :

ՎԱՀԷ

Գէյրութի ամերիկեան հիւանդանոցին ապահովութեան տոքթ.

Սուրիոյ թերթերը կը շարունակեն հակասական լուրեր հրատարակել Մկր-տիչ Գարայեանի մասին, որ սպաննեց Գէյրութի ամերիկեան հիւանդանոցը, Գ. Մէբինըը:

Այսպէս, բժշկական քննութեան առթիւ, կը հաւատան թէ մարդասպանը « մտքի կատարեալ պայծառութիւն ունի եւ մարմնապէս ալ առողջ է»: Նոյն ազբիւրին համաձայն, Մկրտիչ Նիւթական նեղ կացութեան մէջ էր: Հիւպա-նոսարանը Ամերիկայէն հեռագրով տեղեկացած է, որ ոճրագործին հայրը՝ Յովհաննէս Գարաեան՝ Պոսթընի մէջ յայտնի վաճառական մըն էր ժամանա – կին, սակայն քանի մը տարի առաջ սնանկանալով, ստիպուած էր չաբաթական 15 տոլար վարձքով պանդոկի մը մէջ աշխատիլ: Հետեւաբար իր զաւկին նպաս-տելու ի վիճակի չէր: Հարցաքննիչ դատաւորը քննութեան ձեռնարկած է, հաս-կնալու համար, թէ Մկրտիչ Գարաեան ի՞նչ միջոցներով կ'ապրէր Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ եւ ուրկէ՞ կը հայթայթէր իր ծախքերը :

Գահիրէի մեծ օրաթերթին՝ «Էլ Պէյտղ» Պէյրութի թղթակիցն ալ հետեւ – եալ հեքեաթը կը պատմէ .—

Ոճրագործը 12 տարիէ ի վեր ամերիկեան հպատակութիւնը ընդունած տա-րածիր մըն էր Միացեալ Նահանգներու մէջ, ուրկէ երկու տարիէ ի վեր վերա-դարձած էր Հալէպ եւ կը գործէր իրրեւ սեղանաւոր: Երբ իր այս արհեստին մէջ չյաջողեցաւ, սկսաւ քաղաքական կուսակցութիւններով ու միութիւններով զբաղիլ: Ան յարեցաւ « Դաշնակ » կուսակցութեան, բայց այս կուսակցութիւ-նը իրեն հանդէպ մեծ վստահութիւն ցոյց չտուաւ, իր յոռի ընթացքին ու ան – հաւատարակիր նկարագրին համար: Շատեր դինք կը մեղադրէին, թէ օտար կուսակցութեան մը ի նպաստ լրտեսութիւն կ'ընէ :

*** Ըստ « Էլ Նահար »ի , Սուրիոյ եւ Լիբանանի Հայերը, Միացեալ Նա – հանգներու արտաքին նախարարութեան պիտիղրկեն 30.000 ստորագրութեամբ նամակ մը, դատապարտելով Մկրտիչ Գարաեանի ոճիրը :

Տէրսիմի ըմբոստներուն դատավարութիւնը

Խարբերդէն կը գրեն թուրք թերթերուն.—

Տէրսիմի ընդդիմութեան պարագլուխներուն դատը հոկտեմբեր 22ին ալ չա-բունակուեցաւ : Ամբաստանեալներուն քաղաքարները միացուեցան : Սէյիտ Բիզայի թոռը՝ Նարին ուշադրաւ յայտարարութիւններ ըրաւ: Սէյիտ Բիզա ան ի բերան մնաց ի լուր այս յայտարարութեանց: Միւս վկաները լսուած պա-հուն Սէյիտ Բիզա սկսաւ դղրդալ :

Այնպէս կը հասկցուի որ, պարագլուխները առաջին հաւաքոյթը կատարած են Սինճան գետի մօտ, Հղզըրօղլու վայրը: Այնպէս կ'ըսուի թէ, Սէյիտ Բիզա լճին մէջ քար մը նետեր եւ Հղզըրէն օգնութիւն խնդրեր է :

Պարզուած է որ առաջին ըմբոստականշարժումին համար Ալիչէրի եւ Սէ – յիտ Բիզայի կողմէ որոշում տրուեր եւ յետոյ գրգռութեանց ձեռնարկուեր է :

« ԹՈՒՐՔ ԹՌՉՈՒՆ»ի (Թրքական օդատարմիղ) օդանաւերէն մէկը, որուն մէջ կը գտնուէին երկու մարդիկներ եւ անկարգելով ցատկողներ, վար իյնալով ջախջախուեցաւ Էնկիւրիի մէջ: Երկու ուսուցիչները եւ երեք ուսանողներ մե-ռան այս արկածին հետեւանքով :

ԿՈՄՍՈՄՈԼՅԱՆ

«««« ո »»»

Մանկան մեջ, որ մկրտվում է, միշտ մի հրաշք կա։ Ամեն անգամ, երբ ես մկրտության եմ ներկա լինում, ինձ թվում է, թե ինքս էլ նորից եմ ծնվում։ Ես ուրախանում եմ, որ մի նոր մարդ է գալիս աշխարհ, որ մի նոր կյանք է սկսվում։ Ես ուրախանում եմ, որ մի նոր հոգի է ստանում իր մեջ Աստծո շունչը։ Ես ուրախանում եմ, որ մի նոր հոգի է ստանում իր մեջ Աստծո շունչը։ Ես ուրախանում եմ, որ մի նոր հոգի է ստանում իր մեջ Աստծո շունչը։

Մ՚ը Խրիմյան։

Ես ուրախանում եմ, որ մի նոր հոգի է ստանում իր մեջ Աստծո շունչը։ Ես ուրախանում եմ, որ մի նոր հոգի է ստանում իր մեջ Աստծո շունչը։ Ես ուրախանում եմ, որ մի նոր հոգի է ստանում իր մեջ Աստծո շունչը

ԼՈՒՍԱՎՈՐՎԱԾ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

(ՎԵՊ ԱՌ ՍՈՒՐԲ ՀԱԿՈԲԻ ՎԱՆՔԻ)

»»» • ««««

— Ո՞չ: Դեռևս չի գիտցել ոչ մի մարդ, թե ինչ է պատրաստում ինձ համար ճակատագիրը: Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ պիտի անեմ ինքս ինձ հետ

Ութ խնդրեց որ միայն ինձի հետ գործ ունենայ, եւ ընդունելութիւնը կատարուի իր տունը, ոչ թէ ներքին գործերու պաշտօնատան մէջ: Եւ տունս կու գար զիս տեսնելու համար: Սխալ է թէ ես իրեն պահարան մը կը յանձնէի ամէն ամսու 30ին: Ես դրամ կուտայի, (20.000 ֆրանք) ամէն անգամ որ կուզար, ոչ թէ պահարանով, այլ ձեռքէ ձեռք: Այսպէս 18 ամսուան մէջտեղին 25 — 26 անգամ գնաց եկաւ իմ անձնական բնակարանս: 1931ի գարնան, ես ներքին նախարարութիւնը ձգելով, ստանձնած էի հողագործականը: Երեք ամիս վերջը, իմացուցի Պ. տը լա Ռոքի թէ տրամադրելի դրամը սպառած է: Այն ատեն ինձմէ խնդրեց վէնքը ներկայացնել այդ շրջանի վարչապետին: (Լավալ): Այդ վարչապետը արտօնեց չարունակել վճարումները, բայց տարբեր դաղափարներ ունէր այս մասին:

Ան ըսաւ որ եթէ իրեն հարցնեն թէ չարունակա՞ծ է գնդ. տը լա Ռոքի սահմանուած վճարումները, ոչ այո պիտի պատասխանէի ոչ ալ ոչ: Երբեմն չվարչապետ եղայ եւ ներքին նախարար 1932ին, կրկին տեսայ Պ. տը լա Ռոքը որ առիթէն օգտուելով զգալի յատկում մը խնդրելու համար: Ապրիլ ամսուան ընթացքին 75.000 ֆրանք վճարեցի: Ես մինչեւ հիմա հրապարակաւ որ եւ է բան ըսած չեմ այս մասին, բայց երբ պատուաւոր մարդիկ եկան իմ կարծիքս հարցուցին, ես հարկ չտեսայ ծածկելու ճշմարտութիւնը: Գնդ. տը լա Ռոք վարուեցաւ իբրեւ պատուական ծառայ մը: Ես նիւթապէս օգնեցի գնդապետին, երբ կը կարծէի թէ ան կրնայ օգտակար ըլլալ իբրեւ պատուար մը համայնավարական վտանգին դէմ: Բայց այլեւս չեմ հաւատար իր օգտակարութեան եւ համարում չունիմ իր վրայ »:

Այս վկայութեան առեն, գնդապետը քանի մը անգամ «ստախօս» պոռաց նախկին վարչապետին, որ բուռն բանավէճի մը բռնուեցաւ անոր փաստաբանին հետ ալ, անարգական բառի մը առթիւ (ստահակ):

Նախկին վարչապետը գուարճալի բաներ ալ պատմեց.

— « Երեսունի չափ նամակներ պահած եմ գնդապետէն, որ չափազանց խանդաղատանք եւ հլութիւն կը ցուցնէր: Շարունակ առողջութիւնս, որպէս սութիւնս կը հարցնէր: Իր աչխատակից կիներն ու օրիորդները ծաղիկներ կը ղրկէին ինծի, եւ, ճառի մը առթիւ, անոնց մէկը ինծի կը ղրէր թէ այնքան սքանչելի գտած էր զայն որ, Աատուծոյ գոյութեան մէկ ապացոյցը կը կազմէր իրեն համար: Վերջապէս, գնդապետը անձամբ կը գրէր ինծի, հասկնալու համար թէ ո՛ր օրը եւ ո՛ր ժամուն կրնար «զալ իմ հրամաններս առնելու »:

Դատավարութիւնը վերջացաւ մէկ նիստի մէջ եւ վճիռը պիտի տրուի նոյեմբեր 8ին: Նախորդ վարչապետ Լավալ եւս վկայ կանչուած էր, բայց չներկայացաւ: Դուքս տի Պորկօ 150.000 ֆրանք հատուցում կը պահանջէ:

ՋԱՆԱՑԱՆ ԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂՈՎ

ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ Ա. Մխիթեան մէջ: Կեդր. Ասիոյ կողմը, Ֆէրղանայի մէջ Ուսպէկիստանի գերագոյն առեանը մահուան դատապարտեց չորս բարձրաստիճան պաշտօնատարներ, որոնք ամբաստանուած են իրենց անդամները «անջատողական աւազակախումբին» որուն դլուխը կը համարուի նախկին վարչապետը, Ասճայեւ: Այս առթիւ ընդհ. գրաւեալ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉԱՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԱԿԱՑ ԵՐԿՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ՝ ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆ ԵՒ ՓՈԽԱՆՑՄԱՆ ԳԻՆԵՐ՝

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
29
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
29 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3563

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՋԱՏՈՂԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ...

Արդարացնելու համար իր աննախընթաց եւ բարբարոսական հալածանքները, « զտումները »ն ու դնդակահարութիւնները, խորհրդային իշխանութիւնը առնէ մը ի վեր մասնաւորապէս կը մասնանշէ նոր մեղք մը,— անջատողական շարժում :

Այդ ամբաստանութիւնը գրուեցաւ գրեթէ բոլոր հանրապետութեանց եւ ինքնավար շրջաններու կուսակցական եւ պետական վարիչներու ճակատին, Ուկրայնայէն մինչեւ Վրաստան, Ազրբէջան, Աճարիստան եւ Ուզպէկիստան :

Բացառութիւն չկազմեց նոյնիսկ Թշուա՛ռ Հայաստանը, որուն վարիչները 1920էն ի վեր հազար կռիւ կ'ըլլան, ապացուցանելու համար իրենց հաւատարմութիւնը, ընդ հովանեաւ ամենակալ եւ ամենազօր Մոսկուայի :

« Փրաւտա »յի թղթակիցը յատկապէս արձնագրած էր այս պարագան, իր Սեպտ. 28ի հեռագրին մէջ: Այսօր պիտի կարդաք երեւանի « Գրական Թերթ »ին հոկտեմբեր 8ի խմբագրականը, ուր նոյնպէս կը չեշտուի .

— « Հայաստանի կուսակցական կազմակերպութիւնները, ամբողջ հայ աշխատաւորութիւնը իր ջերմ սէրն ու նուիրումը արտայայտելով մեծ առաջնորդին, բուռն ատելութեամբ լեցուած են ժողովուրդի թշնամիներուն հանդէպ, որոնք կ'ուզէին երջանիկ հայ աշխատաւոր ժողովուրդը դարձնել դրամատիրութեան ստրուկը, կը ձգտէին Հայկական ԽՍՀը անջատել մեծ ԽՍՀԷն» :

Սովորական պարագաներու մէջ, կարելի էր միայն ծիծաղիլ այս քնաբեր հէքեաթին վրայ: Սակայն կացութիւնը այնքան եղերական է եւ հրէշային, որ ծիծաղելու արամադրութիւնն ալ կը փճացնէ: Եւ մենք հարկադրուած ենք անճար բացատրութիւններ փնտռել, զոհէ անցուդարձը պարզելու համար :

Պրպտելով խորհրդային թերթերը, հայերէն թէ ռուսերէն, ամէն տեղ կարմիր ժապաւէնի մը պէս աչքի կը զարնէ այս նոր «զտումանութիւնը», առանց ազգի եւ շրջանի խտրութեան: Ոչ մէկ քաղաքական - կուսակցական ասպարէզին մէջ, այլեւ տնտեսական , գրական - գեղարուեստական - քննադատական - պատմա–գիտական ճակատներուն վրայ :

Երէկ առացանք « Ա. Հայաստան »ի նոր թիւերը, որոնց հարեւանցի ընթերցումը անգամ մը եւս կը հաստատէ թէ՝ հմնական մեթոտի մը վերածուած է այս նոր հալածանքը .— ազգայնական եւ անջատողական շարժում :

Ումն Ա.ոմօ Հարեանց, մտանանշելով պատմագիտական ճակատին վրայ կատարուած « վնասարարութիւնը » (սապոթաժ), ա - մէն մէկ տողին մէջ կը ճգնի համոզել թէ « հակայեղափոխական - ները» ահագին աւերներ գործեն են, չեզեր են Սթալինի եւ Բէ - րիայի գծած չափերէն: (Ա. Հ. 2 հոկտ.) :

Փորձենք հայերէնի վերածել քանի մը հատուածներ, գաղա – փար մը տալու համար սարքուած խեղկատակութեան մասին.

— « Այժմ արդէն պարզ կ'երեւայ որ Անդրկովկասի յեղափո - խական շարժումներու լուսաբանութեան եւ Հայաստանի յեղափո-խական շարժումներու գիտական մշակման գործը ժողովուրդի ո– խերիմ թշնամիներ՝ Խանչեանը, Ամատունին, Ակոպովը եւ միւս սրիկաները իրենց տէրերու՝ Դաշնակցականներու պատուէրով ձա - խողեցուցին » :

— « Հայ ժողովուրդի թշնամիներ՝ Ամատունին, Ակոպովը , Գուլոյեանը եւ միւսները, որոնք հարազատօրէն շարունակեցին հակայեղափոխականներ Աշոտ Յովհաննիսեանի, Կոստանեանի , Խանչեանի ֆաղաբականութիւնը, Դաշնակներու պատուէրով ձա - խողեցուցին մեր պատմագիտութեան զարգացման գործը » :

— « Հակայեղափոխական սրիկաները այդպէս ննշեցին վարչեն եկած ճնշադատութիւնները եւ զանգուածին հրամցուցին ինչպէս Եոլչեանի, այնպէս եւ Մ. Ներսէսեանի, Մ. Պարսամեանի, Յ. Զօրեանի եւ ուրիշ շարք մը մարդոց հակայեղափոխական գործե - րը: Հարցերը Դաշնակցական ազգայնական դիրքերէ լուսաբանող այդ աշխատութիւնները գովերգեցին Խանչեանի եւ Ամատունիի մանկլաւիկները՝ Զուբարը, Յովհաննիսեանը, Աթայեանը, Բգնունին, որոնք ի դէպ մեծաշուքի էին ենթարկեր մեր կուսակցական մամուլը » :

Կարճ կապենք: Հարկ է ամբողջովին արատապել այս յօդ - ուածն ալ, երբեւ անվիճելի վկայութիւն առեղծուած ահուսար - ապին :

Անցնելով բուն հարցին, կը թուի թէ որոշ հեռքեր դանուած են, կարգ մը ինքնօրէն շրջաններու մէջ (բայց երբեք Հայաստա – նի մէջ) :

Երէկ հեռագիրը կը հաղորդէր թէ Ուզպէկիստանի մէջ մահ - ուան դատապարտուած են չորս բարձրաստիճան պաշտօնատար - ներ, իբրեւ անդամները « իսլամական եւ թուրանեան գաղտնի ընկերութեանց, որոնք կ'աշխատէին Ուզպէկիստանը անջատել Մ. Մութենկէն » : Այս նոյն ամբաստանութեամբ, նախապէս ձերբա - կալուած էր արդէն վարչապետը, Ումճայեւ :

Քանի մը շարաթ առաջ, գնդակահարուեցան Աճարիստանի նախագահը եւ ուրիշ եօթը պաշտօնատարներ: Այս առթիւ, առա - ջին անգամ ըլլալով, կը յիշէին օտար պետութիւն մը, առանց սա– կայն անուանը տալու :

Այդ պետութիւնը կրնար ըլլալ միայն Թուրքիան, Մ. Մուս - թեան սիրակցորդ պինակիցը ...

Յատկանշական չէ՞ որ, մինչ ուրիշ պարագաներու մէջ միշտ կը յիշուին դաւադիր Գերմանիան ու Ճափոնը, այս պարագային լուութիւնը ոսկի կը համարուի, Մոսկուայի մէջ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԾԱՆՐ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

Անջատողական եւ հակատարական շարժում

Ինչպէս հաղորդած էինք, Մարոքի ֆրանսական իշխանութիւնները ձերբակալեցին կարգ մը ազգայնական վարիչներ, իբրեւ հետեւանք դաւադրական շարժումի մը որուն բոլոր ծալքերը չեն բացուած տակաւին: Առաջին առթիւ ձերբակալուեցան չորս զինավարներ :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, դաւադիրները փորձած էին ապստամբ կառավարութիւն մը հաստատել, կոմիտէին անդամներէն մէկը հռչակելով նախագահ, միւսը՝ մեծ-եպարքոս (վէզիր) : Ձերբակալութիւնները կատարուեցան կատարեալ գաղտնապահութեամբ եւ զիշերանց, Թապաթի եւ Ֆէսի մէջ: Արաբ վարիչները հրաման ստացան անմիջապէս ոստիկանականներ - րոնը ներկայանալ, կարգ մը ձեւակերպութեանց համար: Եւ անմիջապէս վար դրուեցան: Ձերբակալութիւններէն վերջը կառավարութիւնը հրամայեց Մա - րոքի գլխաւոր քաղաքներուն մէջ կարգալ յայտարարութիւններ, որոնք ծա - նուցանելով ձեռք առնուած միջոցները, կ'ազդարարէին Իսլամներուն՝ հան - դարտ կենալ: Օտար Լեգէոնէն զօրախումբեր դրուած են բնիկներու թաղե - րուն գլուխը, գնդացիրներով եւ ուրիշ սպառազինութիւններով :

Երէքշաբթի օր, Քազապլանքայի խռովութեանց առեն, ոստիկանութիւնը կրակի եւ քարի բռնուեցաւ Արաբներուն կողմէ : Շատեր վիրաւորուեցան եւ 40 հոգի ձերբակալուեցան: Ոստիկանութիւնը գրաւեց բնիկներու թաղերուն գլխաւոր մասերը :

Ֆէսի մէջ բողոքի միթինկ մը գումարուեցաւ նոյն օրը, մասնակցութեամբ 1000 բնիկներու: Երիտասարդ Արաբներ խումբ խումբ չրջեցան Ֆէսի, Թապաթի եւ Քազապլանքայի արաբական թաղերուն մէջ, կանչեր արձակելով եւ իրենց վարիչներուն արձակումը պահանջելով: Անոնք փակել տուին չատ մը խանութներ :

Կատարուած խուզարկութեանց հետեւանքով բռնուեցաւ զաւիթի ցանկ մը , նախագահութեամբ Ալլալ էլ Ֆասիի եւ վարչապետութեամբ Մուհամմէտ Լիաւպիի, որ նմանապէս ձերբակալուած է :

Զինուորական Դերագոյն Մորհուրդի անդամներէն Զօր. Տօս Մարոք ղըրկուեցաւ :

****Նոր եւ աւելի ծանր դէպքեր պատահեցան չորեքշաբթի օր: Կէս օրէն վերջը խռովութիւն մը ծագեցաւ Փոս - Լիօթէի մը մէջ, չատ կարճ տեւելով: Երկու հոգի սպանուեցան , քանի մը հոգի վիրաւորուեցան: Ժամը 2ին, երբ հաւատացեալները դուրս կ'ելլէին մզկիթէն, արաբական կոմիտէի անդամներէն իսալահպատակ Մուհամմէտ Տիւրի գրգռեց քանի մը հարիւր բնիկներ, որ - պէսզի բողոքին ձերբակալութեանց դէմ: Իր կոչին վրայ, չորս հարիւր ցու - ցարարներ ուղեցին թափօր կազմել քաղաքին մէջ: Քանի չափ ոստիկաններ փորձեցին սանձել ցուցարարները, սակայն անոնք իրենց զաչոյնները քաշելով, խոյացան ոստիկաններուն վրայ: Վեց ոստիկաններ վիրաւորուեցան, եւ մէկը զաչոյնի երեք հարուածներ ստացաւ: Աւտօ վրայ ոստիկանները կրակ բացին: Երկու ցուցարարներ սպանուեցան, ուրիշներ վիրաւորուեցան: Տիւրի եւ ուրիշ արաբ երեւելի մը ձերբակալուեցան :*

Զինուորական իշխանութիւնը որոշեց այլեւս թոյլ չտալ որ քաղաքական - յեղափոխական քարոզութիւններ կատարուին մզկիթներու մէջ, որոնք պիտի գործածուին միայն իրրեւ ազօթատեղի: Այս հրամանին համաձայն, Թապաթի մզկիթէն դուրս ելած առեն ձերբակալուեցան երկու Արաբներ, որոնք ճառեր խօսած էին Ֆրանսայի դէմ: Երկուքն ալ անդամ են արաբական կոմիտէին: Մուհամմէտ Տիւրի անմիջապէս գաւտուելով, երկու տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ: Երեսուն հոգի եւս ձերբակալուեցան :

Ֆրանսական եւ սենեգալեան զինուորներ կը հսկեն բարեկարգութեան վը - րայ, հրասայլերով եւ գնդացիրներով: Վերջին պահուն 15 արաբ վարիչներ ալ ձերբակալուեցան :

**** Տեղական թերթերը կը գրեն թէ խուզարկութեանց առեն բազմաթիւ թուղթեր բռնուեցան: Այդ փաստաթուղթերը կ'ապացուցանեն թէ ազգայնականները խլրտումը միայն Մարոքեան չէ, այլ կապ ունի համաթաբական չարժու - մին հետ, որ կը ձգտի իսլամական բոլոր երկիրները փրկել անհաւատներու լուծէն եւ վերակազմել արաբական երբեմնի թագաւորութիւնը: Նախագահութեան թեկնածուն՝ Սի Ալլալ էլ Ֆասի այս առաջադրութեամբ դաշինք կնքած էր կարգ մը օտար պետութեանց հետ: Շատ կարեւոր թուղթեր բռնուած են իր բնակարանին մէջ :*

**** Թունուզէն վաթրուեցաւ խաւարի թղթակից մը, որ Հռոմի թերթերէն մէկուն մէջ բուռն քննադատութիւններ հրատարակած էր Ֆրանսայի դէմ :*

ՁԱՓՈՆՑԻՆԵՐԸ ԳՐԱՒԵՑԻՆ ՇԱՆԿԱՑԻ ՄԻՋՆԱԲԵՐԴԸ

Զինագիները ճախապէս կրակի տուած էին խաղաքը

Շանկայի ճափոնական բանակը 71 օր չարաչար չարաչանալէ վերջ, երեքշաբթի օր ուժգին զրահ մը տալով, ճեղքեց չինական ճակատը, գրաւեց Թայանկը, որ Շանկայի Վէրմէօնը կը համարուի, ինչպէս եւ Շափէլը, որ կը գտնուի միջազգային Թաղամասերուն չրջակաները : Չինաստանի «անճնասպանութեան վաչառը» նախապէս կրակի տուած էին քաղաքը, ռումբերով եւ ուրիշ հրձիգ նիւթերով : Աւելի չաուաչանալով, ճափոնցիները կտրեցին Շանկայ - Նանքին երկաթուղին : Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, Շանկայ այժմ ամբողջովին պաշարուած է եւ հազարաւոր չինացի զինուորներ ելք չունին նահանջելու համար :

Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ Չինացիները կռուեցան կատաղօրէն եւ այժմ նոյն ուժգնութեամբ կը դիմադրեն յաչորդ ճակատին վրայ : Չարիւր ճափոնական օդանաւեր կը փորձեն Չինացիները քշել նոր դիրքերէն :

Շափէլի հրդեհը ամենամեծը կը համարուի 1923ի Թոքիոյի չարժէն վերջը պատահած հրդեհէն ի վեր : Տասը մղոն տարածութեամբ չէնքեր եւ փողոցներ աւերակ դարձած են : Քաղաքին բնակիչները հեռացած էին, բայց կը կարծուի որ 200,000 հոգի դեռ կը գտնուին քաղաքին մէջ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱԻԵԼԻ ՑԱԾ ՔԱՆ ՑԵՏԻՆ ԼՐՏԵԼԸ

Իչարչաւը վերսկաւ ...

Ահ մը ապուշներ, որոնք բժչկական մասնաւոր քննութեան մը կը կարօտին, « Ֆրանսահայ Կոմկուս » կը խաղային առեն մը: Համայնավար կուսակցութեան Ֆրանսայի կեդր. կոմիտէն իրենց «հայալեզուհան» խումբերը լուծած եւ առանձին թերթ հանելու իրաւունքն ալ խափանած ըլլալով, այդ սրիկաները ապաստաներ են բարեմիտ օրկանի մը՝ FRATERNITÉ ամսագրին դրասենեակը: Իրենց պաչտօնը պիտի ըլլար քանի մը յօդուած թխել եւ զանազան լուրեր թարգմանել, ինչպէս կ'ընեն միւս օտար բաժիններու աչխատակիցները :

Բայց, իժը կրնա՞յ հանգիստ մնալ, մանաւանդ երբ քիչ մը տաքնայ իր կեցած տեղը :

Զարաչար գործածելով Ֆրանսերէն թերթին բարեացակամութիւնը, ա - նոնք առեն - առեն « Ֆրանֆէրնիթէ »ն կը չփոթեն հանգուցեալ « Զանդու »ի եւ ուրիչ քուրջերու հետ, եւ ապուրներ կ'եփեն որոնք իրենց քթէն բերնէն պիտի դան օր մը :

Ահաւասիկ վերջինը, որքան ցաւագար, նոյնքան սրիկայական :

Կը յիչէք էթուալի դէպքը, Զօր. Միլլերի անհետացումը եւ ուրիչ դա - ւադրութիւններ, որոնք առատապէս լարած են Ապահովութեան Տեսչութեան եւ դատական ոստիկանութեան ուչադրութիւնը :

Հետապնդումները կը չարունակուին մինչեւ այսօր, երեւան հանելու համար բոլոր դաղնիքները: Մինչեւ հիմա գործանատան յայտնութիւններ հրատարակուեցան թերթերու մէջ, այ թէ ձախ, եւ եղան ենթադրութիւններ :

Այս բոլոր անցուդարձին մէջ, ՈՉ ՄԷԿ ԱՏԵՆ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԱԿՉԱՑ ՀԱՅՑ - ՐՈՒ ԱՆՈՒՆԸ, աչակոդմեան կամ ձախակոդմեան մամուլին մէջ: Մինչեւ ան - գամ «Իւմանիթէ»ն, որ միչտ կ'արծարծէ Սպիտակ Ռուսերու խնդիրը, ԲԱՒ ԶԳՐԵՑ Հայերու մասին :

Արդ, մեր կարմիր իժերը այս պակասը կը լրացնեն «Ֆռաթէռնիթէ»ի հայերէն բաժինին միջոցաւ, ոմն Դաւիթեանի առորագրութեամբ:

Կարդացէք եւ դատեցէք (խորագիրը՝ «էթուալի դէպքը եւ Ֆրանսահայ ժողովուրդը ».

— « Ապացուցուեցաւ վերջապէս որ, գերմանական, իտալական, սպանա - կան եւ ֆրանս. փաչիստներն ինչպէս նաեւ ճերմակ Ռուսերը ձեռք ձեռքի այս երկրի ճերիին կարգերու եւ արտաքին ապահովութեան դէմ ոճրային դա - ւադրութիւն սարքած են :

Արդեօ՞ք հայ տերորիստներ մատ չունին գործին մէջ :

Անտարակոյս որ ունին :

Հայաստանէն փախած խմբակը որ տարիներէ ի վեր աչխարհի ամէն ան - կիւնները ճերմակ Ռուսերու հետ միասին միջամտողական պլաններ կ'որոճայ, անհատական տերորներ կը կազմակերպէ իր հակառակորդները լոեցնելու համար, վերջին տարիները մանաւանդ այնպիսի ճերիին կապեր ստեղծած է Պեր - լինի եւ Հռոմի հետ, որ չէ կարող գերծ մնալ միջազգային փաչիզմի իր գործա - կալի ակտիւ դերէն :

Անոնք չեն կարող ուրանալ իրենց սեռտ կապը Հիթլէր - Մուսոլինիի եւ ճերմակ Ռուսերու հակափրանսական ու հակադեմոկրատական սպայակոյտին հետ : Այդ կապերէն մէկն ալ տեղի կ'ունենայ Նաեսէեան գծով :

... Մօտաւոր ապագային պիտի պարզուի նաեւ Դաշնակ խմբակի դերը փա - չիստներու սարքած ընդհանուր դաւադրութեան մէջ :

Այդ պարագային սակայն Ֆրանսահայ ժողովուրդը պէտք չէ կրէ մի բանի դաւադիրներու ստոր մեբենայութիւններու հետեւանքները :

Մեր ժողովուրդը միչտ ալ հեռու մնացած է նմանօրինակ գործունէութեան մասնակից ըլլալէ եւ անվերապահօրէն կապուած ֆրանսական մեծ ժողովուրդի սրտին այնքան թանձրացին եղող դեմոկրատական կարգերուն: Դաշնակցական չարբայիները իսկ անտեղեակ են եղած իրենց շէֆերու այդ պղտոր կապերէն:

Սակայն եւ այնպէս անհրաժեչտ է այս ժողովուրդին դրական փաստ տալ :

Ապագային մեր ժողովուրդի անմեղ զաւակներուն գլխուն պատահելիք փորձանքներու տխուր երեւոյթին առջեւ խղճի պարտականութիւն կը սեպենք կոչ ընել բոլորին որ այժմէն իսկ ուժեղ կերպով մեր մէջ բոյն դրած մի բանի արկածախնդիրները հրապարակաւ ուրացուին եւ մերկացուին որպէս թէ՛ մեր եւ թէ՛ ֆրանսացի ժողովուրդի թշնամիներ :

« Ազգին» անունէն խօսիլ եւ «ոչխարի մորթ հագնիլ» բաւական չէ ծածկելու համար այն տխուր դերը որ կը խաղան անոնք մեր ժողովուրդի գլխուն :

Պէտք է վերջ մը դնել Հիթլէրի եւ Մուսոլինիի հայ գործակալ՝ Դաշնակ պիւրոյի, ոճրագործ արարիներուն :

Ֆրանսահայ ժողովուրդի անդորրութիւնն ու խաղաղ աչխատանքի ապա - հովութիւնը վտանգի մէջ են այդ խմբակի կողմէ» : (FRATERNITÉ 1937 հոկտ. No. 5) :

Արարքը այնքան խօսուն է, որ աւելորդ կը գտնենք որ եւ է խորհրդածութիւն :

Անչուչտ Հ. Ց. Դ. Եւր. կեդր. կոմիտէն ձեռք պիտի առնէ անհրաժեչտ միջոցները, թէ « Ֆռաթէռնիթէ »ն լուսաբանելու եւ թէ խելքի բերելու համար այս հայանուն չոշորթները :

«Ֆռաթէռնիթէ»ի հովանաւոր մարմնին եւ աչխատակիցներուն մէջ կը գտնուին ակնածելի դէմքեր, որոնք երբեք պիտի չհանդուրժէին որ իրենց չուրքը տարածուէր հասարակ խաչադողներու եւ լրտեսներու վրայ :

ՐԱՖՖԻԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՍԵԱԿԸ՝ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ՄԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՍՊԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԱՅՍ ԱՌԹԻԻ ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԾ Է ԳԵՂԵՑԻԿ ՀԱՏՈՐ ՄԸ, «ՐԱՖՖԻ» ՆԱԽԱ - ԶԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԵԴՐ. ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՆ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԾԱ - ՆՕԹ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ : ԾԱՆՈՒ ՊԻՏԻ ՀԱՆՈՒԻ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, ՀԱՆԴԷՍԻՆ ԱՌԹԻԻ : ԳԵՂԵՑԻԿ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆ :

×

« ՅԱՌԱՋ »ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ԹԻԻՆ ԱՀ ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ Է ՐԱՖՖԻԻ :

ԿՈՄՏԱՍԱՐՅԱՆԻ

»»» ◦ «««

Ես ամառային, մեռելային խորհրդավոր մի ժամու մտա Կոմիտասի անվան պուրակը՝ ինձ մոտ ունենալով միայն մի գրքույկ, որ ես կարդում էի ամբողջ ճանապարհին... Ես նստեցի ծառերի ստվերում, ինձ շրջապատող ամեն ինչ մոռացա, ու ինձ թվաց, թե ես ոչ թե Կոմիտասի անվան պուրակում եմ, այլ Կոմիտասի հայրենի գյուղում, Կոթում, ուր ես ծնվել եմ, ուր անցել է իմ մանկությունը, ուր ես ամեն մի ծառ, ամեն մի ժայռ, ամեն մի ձոր, ամեն մի քար գիտեմ, ուր ես ամեն մի ծառի, ամեն մի ժայռի, ամեն մի ձորի, ամեն մի քարի հետ ինչ-որ հարաբերության մեջ եմ եղել, ինչ-որ հուշեր եմ ունեցել, ինչ-որ հոգեկան կապեր եմ հաստատել...

Ես ոչ մի մարդ չկար շրջապատի մեջ, ոչ մի ձայն չէր լսվում, ոչ մի շարժում չէր նկատվում, ոչ մի կենդանի չկար, ոչ մի թռչուն չէր երգում, ոչ մի ծաղիկ չէր բուրում, ոչ մի ծառ չէր օրորվում, ոչ մի տերև չէր դողդողում, ոչ մի ճյուղ չէր ճոճվում, ոչ մի ամպ չէր շարժվում, ոչ մի ալիք չէր խաղում, ոչ մի ջրվեժ չէր գոռում, ոչ մի ժայռ չէր փլվում, ոչ մի ձոր չէր ձորանում, ոչ մի քար չէր գլորվում, ոչ մի ճանապարհ չէր երկարում, ոչ մի ոտնաձայն չէր լսվում, ոչ մի մարդ չէր երևում, ոչ մի կենդանի չէր շարժվում, ոչ մի թռչուն չէր թռչ

ԼՈՒՍԱՎՈՐՎԱԾ ՀՈՒՇԵՐ

(ՎԵՊ ԱՄԱՐԱԿԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻՑ)

»»» • ‹‹‹

Ֆրանսիական մարմնավաճառ Լեոնիան վերջերս մեկնել էր Ամերիկա՝ ամուսնանալու Միլուոկիի հարուստ գործարանատերերից մեկի հետ։ Շատ չանցած՝ նրա ամուսինը ստացավ հետևյալ հեռագիրը։

— Ես, ինչպես տեսնում եք, ամուսնացել եմ ուրիշի հետ։ Ներեցեք ինձ, որ ստիպված եղա ձեզ խաբել։ Ես ստիպված էի ամուսնանալ, որովհետև ինձ հետապնդում էին ոստիկանները

ծուի թէ հարիւրաւորներ վառած կամ թաղուած են աւերակներուն մէջ, հազարաւոր չինացի զինուորներու հետ: Ճափոնական յառաջխաղացութեան հետեւանքով վտանգուած են նաեւ մի քանի միջազգային թաղամասերը: Ամէն կողմէ փախստականներ կը խուժեն սարսափահար:

Չինական հրամանատարութիւնը հաստատելով ճափոնական յառաջխաղացութիւնը, կ'ըսէ թէ Շանհէյի դրաւումը 20.000 զինուոր արժեց Ճափոնի: Շատեր մերժեցին նահանջել, մանաւանդ 500 հոգինոց վաշտ մը, բայց ճափոնցիները անխնայ ռումբ ձեղքով սարսեցին ամբողջ քաղաքը:

*** Ճափոն մերժեց մասնակցել Պրիւսէլի խորհրդաժողովին, որուն հրաւիրուած են ինը պետութիւններ, բայց որմամբիր է առանձնապէս բանակցելու Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներուն մէջ:

58 սպաներ եւ հաւազներ գերակշռուած

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ խորհրդային նաւատորմէն 50 սպաներ եւ նաւապետներ դիպակահարուած են, իբրեւ մեղսակից Քրոնչթատի ըմբոստութեան եւ թէ ուրիշ 34 հոգի եւս ձերբակալուած են, նոյն ամբաստանութեամբ: Այս առթիւ կատարուած քննութենէն կ'երեւայ թէ ըմբոստութիւնը ծագած էր սբ-նունդի սառնութեան հետեւանքով եւ թէ նաւագները յարձակում գործելով, սպաներէն էին ծովը նետել երկու պատասխանատու պաշտօնեաներ:

Նոր խուզարկութիւններ Զօր. Սկոպլինի վիլլային մէջ

»»»» • ««««

Դատական իշխանութիւնը անբաւական համարելով մէկ ամիս առաջ կատարուած խուզարկութիւնը, չորեքշաբթի օր նոր եւ ուշի խիստ խուզարկութեան մը ենթարկեց փախստական Զօր. Սկոպլինի վիլլան, Օգուստ-լա-Ֆէռիէռի մէջ (Ֆոնթէնէպլօ): Խուզարկութիւնը սկսաւ առաւօտեան ժամը 9ին եւ հազիւ 4ին վերջացաւ: Գործողութեան ներկայ ըլլալու համար բանտէն վիլլան փոխադրուած էր նաեւ Տիկին Սկոպլին: Ամբաստանող կողմը մեծ կարեւորութիւն կուտար Առաւածաշունչի մը, որուն մէջ ծածկագրութիւններ պիտի ըլլային: Ուստի, քննիչները խուզարկութենէն առաջ հանդիպեցան դիւղին օրթոդոքս մատուռը, բայց բան մը չգտան: Ցետոյ մանելով վիլլան, Տիկին Սկոպլինի ննեակին մէկ դարակին մէջ գտան կազմուած գիրք մը, կանանչ կողքով,— հռչակաւոր Առաւածաշունչն էր:

Խուզարկութեան առեն կազմուեցան 80 թղթածրարներ եւ փոխադրուեցան դատական ոստիկանութեան պաշտօնատունը: Բոլոր թուղթերը գրուած են ռուսերէն եւ թարգմանիչները առաջին ակնարկ մը նետելով յայտնեցին թէ առնոնք լոյս կը սփռեն Սկոպլինի երկդիմի գործունէութեան վրայ: Թուղթերուն մէջ կը գտնուին բազմաթիւ նամակներ որոնք պիտի թարգմանուին: Տիկին Սկոպլին ցուցմունք տուաւ որ իր բնակարանը տակնուվրայ եղած է վերէն վար: Բռնուած թուղթերը ահագին դէզ մը կը կազմեն, այնպէս որ հազիւ յառաջիկայ շաբթու կարելի պիտի ըլլայ լուսաբանութիւններ հաղորդել:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՎ

Դէպի Հռոմ ԱՐՇԱՒԻ 15րդ տարեդարձին առթիւ, Հիթլէր առաւօտեան պատգամաւորութիւն մը ղրկած է, որ փառաւոր ընդունելութեան մը արժանացաւ: Ողջոյնի ազդանշանը առաւ Մուսոլինի, երեք անգամ երեւալով պատուհանէն: Քառասուն հազար սեւ շապիկաւորներ «Հա՛յլ Հիթլէր» կ'աղաղակէին, բարձրացնելով իրենց բազուկները:

40 ԺԱՄՈՒԱՆ աշխատանքի օրէնք հաստատուեցաւ Իտալիոյ մէջ, հոկտ. 28էն սկսեալ: Կարգ մը բացառութիւններ պիտի ըլլան, մինչեւ 42 ժամ արտօնելով շաբաթական աշխատանքը:

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ 34ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ բացուեցաւ երէկ, Լիլի մէջ: Առաջին առթիւ քննուեցան երկրագործական եւ անտեսական խնդիրները, որոնց մասին մանրամասն զեկուցումներ պատրաստուած են:

ԱՀՌԵԼի ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐ պատահեցան Պիրենեան լերան մէջ, Փօ գետին յորդումով: Մանաւանդ վտանգուած է ծանօթ ուխտատեղին, Լուրտ: Գիւղ մը ջուրերէն քշուեցաւ Ափրիէի մէջ: Լուռտի հրաշագործ քարայրն ալ ողողուած է:

ԿԱՒ ՏԻՒ ՆՈՒՒ չերջանէն, Մէթրի-Մորի գիւղին մէջ կառախումբը ջնջուած ըլլալով, ուղեւորները գացին պատկեցան գծին վրայ, մեքենային առջեւ, որպէսզի յաջորդ կառախումբը չկարենայ մեկնիլ:

ԱԼՖՈՐՎիլի թուղթի գործարանին մէջ (Քաթէլ է Սարսի) 150 բանուորներ գործադուլ հռչակած են մէկուկէս ամիսէ ի վեր: Չորեքշաբթի օր աշխատանքը վերսկսաւ, բայց միայն 49 բանուորներ յանձն առին բանիլ: Այս առթիւ խռովութիւններ ծագեցան եւ քանի մը հոգի վիրաւորուեցան:

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆի մէջ պատահած նոր ասպատակութեանց հետեւանքով, ֆրանսական կառավարութիւնը ուժգին բողոքագիր մը ուղղեց Սպանիոյ երկու կառավարութեանց:

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ կուսակցութիւնը մերժեց համայնավարներու մէկ առաջարկը, որ կը պահանջէր յանձնախումբ մը կազմել, Սպանիոյ գործերը քննելու համար:

ՊԱՂԵՍՏինի խռովութիւնները կը չարունակուին անընդհատ: Առջի օր խզուեցաւ երուսաղէմ - Եղիպտոս հեռաձայնի գիծը, ռումբերը նետուեցան հին քաղաքամասին մէջ, եւ չատ մը Հրեաներ կամ Արաբներ վիրաւորուեցան: Հոգատար իշխանութիւնը զինուոր համախմբեց Սուրիոյ սահմանին վրայ, որպէսզի ապստամբները մէկ երկրէն միւսը չանցնին:

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

Իսկի «Զաւարեան» կովկասեան ընդհ. ժողովի կը ֆրաւիրէ իր շրջանի բոլոր խումբերը վազը շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, նար ակումբին մէջ:

Դամասկոս

ԿՐՕՆՈՊԼի «ԼօթՆեդբայրեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վազը, շաբաթ, երեկոյեան ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Իշխան» խումբի ժողովը վազը, շաբաթ, երեկոյեան ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՎԱԼԱՆՍի կոմիտէին ընդհ. ժողովը վազը, ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Հ. Ց. Դաշնակցութեան «Սիամանթօ» ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ"ԸՆ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «ԱՐՄԻՒ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

30 Հոկտ. Շաբաթ Chez Boivin, 25 Avenue de la République à MONTROUGE Métro Porte d'Orléans-ի մօտ:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Հ. ՉՐՈՒԱՆԴԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին

Օրիորդներ ԱՍՏՂԻԿ ԱՒԱԳԵԼԵԱՆ, ԱՆԱՀԻՏ եւ Պ. ՇԱՐԱՄ (երգ), ՕՐ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ (չուքսկ), ՕՐ. ԼԻԼԻԶ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, Ընկ. Ուզունեան եւ Պ. Հ. ՏԱՐՕՆԵԱՆ (արտասանութիւն):

Օր. ՀՐԱՆՈՒՇ ԳԱԶԱԶԵԱՆ եւ փոքր քոյրը կը պարեն կովկասեան պարեր, յատուկ տարազով:

Կը նուագէ Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ:

Կէս գիշերէն վերջ եւրոպական պարեր ընտիր նուագախումբի ընկերակցութեամբ:

Հայկական խմբական պարեր եւ երգեր օրիորդներու կողմէ:

ՃՈՆ ՊԻՒՖԼ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մուտք՝ 5 ֆրանք, փոքրերու կէս գին:

ՎԱԼԱՆ ՄԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱԶԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ

30 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Թէաթը Միւնիսիփալ»ի մէջ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին սիրայօժար կը մասնակցին Տիկին Վ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ (մեներգ), Պ'արտասանէն Պ. Պ. Ա. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ, Ա. ԽԱՉԻԿԵԱՆ, Մ. ՍԷՄԷՐՃԵԱՆ, Թ. ԵՂԻԿԵԱՆ, Մ. ԱՒԱԳԵԱՆ.

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Սէնթ Էթիէնի «Անոաք» ենթակոմիտէի

31 Հոկտ., *կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Սալ տ'Արմոնիի մէջ*

(Cinéma Royal-ի մօտ)

ԿՐ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին սիրայօժար կը մասնակցի կապոյտ աչքի երգիչ խումբը, Կ'արտասանեն Ընկերք Ս. ԸՆՏՐԻԿԵԱՆ, ԱՐՇԱԼՈՅՍ ՍԵՒՐԱԿԵԱՆ, Տիկին ՆՈՒՒԱՐԴ ՀԷՔԻՄԵԱՆ եւ Ընկ. ԱՐԱՄ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ (մեներգ), Ընկ. ՍՏԵՓԱՆ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ (ուղերձ):

Թախքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 2 ֆրանք:

ՍԷՆ ՇԱՍՈՒՆի մէջ, 31 Հոկտ. կը խօսի Ընկ. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶի «ԵԳԻՊՏԱՑի» ԿՈՄԻՏէի կազմակերպած դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր, ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, ստոլէթէ սալան 8 F. G. սրահին մէջ. 8 Rue Danton, մէթրօ Սէյեոն, կը ֆրաւիրուին փարիզի եւ շրջաններու բոլոր ընկերները:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ Մ. ԵՐԵՒԱՆՑԵԱՆ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԼԻՈՆի կոմիտէի դասախօսական ժողովը 29 Հոկտ. ուրբաթ երեկոյ գրադարանի սրահին մէջ, 181 ֆուր Լաֆայէթ, կը դասախօսէ ընկեր ԱՐՇԱԿ ՋԱՄԱԼԵԱՆ, կը ֆրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները:

Ի պահու հայ վիճաւորումներու

Հ. Ց. Դ. Անիէռ - Պուա Քոլոմպ «Արամ» ենթակոմիտէն սեղան մը սարքած է ի պահիհայդինուորցուներու, երկուշաբթի օր, 1 Նոյեմբեր, ժամը 2.30ին, ընկերվարականներու սրահին մէջ (149bis, Ave. d'Argenteuil): Այս առթիւ պիտի խօսի Դոկ. Տ. ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ:

Կը հրաւիրուին բոլոր վիճաւորցուները ԱՆԼՍՏԻՐ:

ԾԱԽԻԿ Է Թրիքոյի սեքսնայ մը «ժօրժ 10» մէկ մէթր լայնութեամբ, գուիցերիական ֆիւպէյեէ վաճառանիշով: Դիմել՝ Գ. ցածկօք տէր թումայեանի, 71 Avenue des Bas Meudon: Issy-les-Moulineaux, հեռաձայն Michelet 20—60:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՒԾԱԿ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԾԱԿ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՒ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Առաւօտները ժամադրութեամբ:

ՀԱՅՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ
Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 - 78
Աթենական եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ
ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
AMERICAIN LLOYD — 48 rue de la République — Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51
ORIENT LLOYD — 7 rue Auber, Paris — Tél. Opéra 67-77 67-78
Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:
Յոմանկներ՝ ամէն տեղի համար: Հայ ճամբորդներու համար ժամնաւոր գին: Ունինք Թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը
ՎԱՍՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

Օգտակար առիթներ
Մեկնումի պատճառով ծախու է դերձակի խանութ մը իսկ Մուլինոյի մէջ: Կը գործէ վից տարիէ ի վեր: Ունի լաւ յաճախորդներ: կարելի է գնել ապրանքով կամ առանց ապրանքի, շատ յարմար գինով: Դիմել՝ Tailleur Keusseian 33 Ave. de Verdun, Issy les Moulineaux (Seine).

«ՌԱԶՄԻԿ» ՕՐԱԳՈՑ
Մամուլի տակ է եւ մօտ ատենէն հրապարակ կ'ելլէ «Ռազմիկ» պատի օրագոյցը, հետաքրքրական բովանդակութեամբ, պատկերազարդ եւ գեղատիպ, սակաւաթիւ օրինակներով միայն:
Աբոնասպիմանի ապսպրանքները պէտք է փութացնել:
Ֆրանսայի Թէ արտասպիմանի համար գինը 5 ֆրանք:
Դիմել՝ A. Mardirossian, 5, Bld. Plateau, (La Viste) Marseille (France).

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02
Կը մասնագիտէ ամէն տեսակ գործեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ներկրգրակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի գործեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթարալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մինչեռդէյքի: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:
Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

Եւրոպայի Հայկական վիճակագին գրասենեակ
ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ
Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր:
Արտիկան կազմատուն: Տպագրական գործեր
Աշխարհի բոլոր կողմերէն հասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:
Գրել՝ Mr. le Prince, Paris(6), hèque postal aris 1278-35, Tél. Danton: 88.65:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Տիկին Ճուլիանէ Աւագեան (Ռաֆայէլեան) կը փնտռէ քոյրը՝ Ալիս, եւ եղբայրը՝ Մուշեղ Ռաֆայէլեան: Հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Տէր եւ Տիկին Գէորգ Աւագեանի՝ 114, Ave. Henri Barbusse, Arnouville - les - Gonesse. (S. et O.):

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՍԱՑԱՁԻՆԵՐՈՒ հրապարակային ժողովը տեղի պիտի ունենայ 30 Հոկտ., շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Syndicat-ի սրահին մէջ, Bourse du travail· Rue de l'Académie: ՍՐԱԿՁԱՐԳ՝ հաւաքական պայմանագրութեան նորոգման հարց, արհիւռան եւ օրինաւոր աշխատաւորները հետաքրքրող կարեւոր հարցեր, եւայլն:

ՓԱՐԻԶի Հ. կ. խԱՑի մասնաճիւղի ժողովը, վաղը, շաբաթ կէսօրէ յետոյ ժամը 4ին բանւորական ատենին մէջ:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑի կապոյտ խաչի դպրոցի նորոգութեան առիթիւ եղած նուիրատուներու ցանկը:
Պ. Ադապապ Պաբասեան 100 ֆր. Պ. Եփրեմ Նազարեան, Բաստուր ֆր. Հանն Էսեան, եւ Բերուէրէ Ֆարշեան 50ական: Օր. Խսկուհի Տէրտէրեան 30. Սերոբ Ֆարշեան 138: Գրիգոր Քիւրքճեան 25. Սերոբ Մանուկեան, բժիկիններ Պօյաճեան, Էլմազեան, Նոսեան, Սիրվարդ Փէհլիվանեան 10ական, Պ. Միսաք Կիլիկեան 20, Պարոններ Արամ Չամբարճուեան, Բրապեան, Մարգարեան, Երիկեան, Քիւրքճեան, Ուղուրլեան, Մատիկեան, Գրիգոր Քաֆէճեան, Ստեփանեան, Տիկիններ Պալապանեան, Բարատեան եւ Գալիկեան 5ական, Պ. Միսաք Կիլիկեան 20, տոկան Ֆրանք, գումար՝ 573 Ֆր.: Հոգեմատեմբեր 9ի գումարը՝ 2525: Ընդհանուր գումար՝ 3098 Ֆրանք:

ԼՈՅՍ ՑԵՍԱԻ
ԳԱՄԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ
Գրեց՝ Գ. Գիւլպեան
Հրատ. «Արազ» Հրատարակչական ընկերութեան Թիւ 1: Գէյրութ, 1937:
Գինն 10 Ֆրանք: Ստանալու համար գրել՝ Sarkis Pakhdikian, B. P. 5880 Beyrouth (Liban).
Կը ծախուի նաեւ «Ցառաջ»ի խմբագրատունը:

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (49)

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» • ««««

— Ես հասկանում եմ, բոլորը հասկանում եմ, ինչ որ ասում էք դուք, բայց դարձեալ պիտի կրկնեմ նոյն խօսքը, որ մի րոպէ առաջ ասացի·

— միանգամով, մի օրուայ մէջ մի այսպիսի մեծ փոփոխութիւն չէ կարող կատարուել, որ մեր ժողովուրդը թողնի իր սարկական բնաւորութիւնը եւ հասկանայ, թէ ինչ բան է անձնապաշտպանութիւնը: Դուք, Պոլսեցիքդ, պէտք է վաղ սկսէիք այդ գործը· դուք պէտք է չատ տարիներ առաջ մեզ սովորեցնէիք, թէ ինչ բան է անձնապաշտպանութիւնը, եւ այսօր, քրիստոնեաների այժմեան պատերազմների ժամանակ, ձեր ցանած սերմերը ցանկալի պտուղներ կը տային:

Դուք չը նախապատրաստեցիք մեզ: Դուք ամբողջ ժամանակներ Պոլսում լուռ նստեցիք, եւ այսօր եկել մեզ առում էք, թէ սուր վեր առէք Քրտի եւ Թուրքի դէմ, ձեր անձը պաշտպանեցէք: Ո՞ւմ կարող էք հասկացնել, թէ դա կարելի բան է:

— Դուք լրաւ էք ասում, մենք, Պոլսեցիքս ծոյլ եւ անհոգ գտնուեցանք, մենք չը նախապատրաստեցինք ձեզ, պատասխանեց Պ. Դուդուկջեանը անխռով կերպով: —

Բայց ես չեմ խօսում այն բանի վերայ, որ այստեղ Հայերը կորցրել են իրանց մարդկային բարձր, ազնիւ եւ վսեմ ձգտումները, — դրանք այնպիսի յատկութիւններ են, որ պահանջում են մի որոշ չափով կրթութիւն եւ զարգացում եւ որոնց մասնակցելը մեր Պոլսեցիներիս պարտքն էր: Ես խօսում եմ անձնապաշտպանութեան վրայ, դրա համար մեծ ուսում եւ կրթութիւն պէտք չէ: Անձնապաշտպանութեան զգացմունքը, որ պէտք է բոլոր առաջ բացատրեցի, այնքան բնական է, որ յատուկ է մինչեւ անգամ բոյսերին, անասուններին եւ վայրենի մարդիկներին: Մի՞թէ Հայը անասուններից էլ ստոր է, մի՞թէ նա այն աստիճան մեռած է, որ քարի եւ փայտի նման ոչինչ զգացմունք չունի ...

ԻԱ.

Մերսունի Խաչօի իր որդիների հետ հեռանալուց յետոյ, Վարդանը եւ Պ. Դուդուկջեանը մնացին օդայի մէջ մենակ:

— Իրաւ որ, հողը պատրաստ չէ ... նկատեց Վարդանը, նայելով Պոլսեցու բոլորովին դեղնած եւ տխրամած դէմքի վրայ:

— Ո՞վ է մեղաւոր, հարցրեց Պ. Դուդուկջեանը եւ նոյն րոպէում կարծես, նրա սրտի մի մասը խորտակուեցաւ նեբքին վրդովմունքից: Մերսունին չատ խելօք է, եւ աւելի խելօք քան թէ մեզ նման յիմար թուղթ մրոտողները: Նա բաւական ճիշդ նկատեց, թէ մեր Պոլսեցիներիս գործն էր վաղօրօք պատրաստել ժողովուրդը: Բայց ի՞նչ արեցինք մենք: — Ոչինչ ... Մենք ամենևին նախապատրաստութեան հոգ չը տարանք, որովհետեւ մեզ չէր հետաքրքրում իրական Հայաստանը իր տարտափելի թշուառութիւններո-վը: Մենք չլացած էինք պատմական Հայաստանի անցեալ փառքովը միայն: Մենք այժմեան Հայաստանը ամենևին չէինք ճանաչում, եւ ոչ մի տաժանում էինք ճանաչել: Մենք ճանաչում էինք նրան մի քանի հին պատմագրներից, եւ երեւակայում էինք, թէ տխուրների այդ երկրում տակաւին Տիգրաններ, Արտաշներ, Վահագններ, Վարդաններ եւ Ներսէս Մեծեր են բնակւում: Մենք երեւակայում էինք նրա բազմամարդ քաղաքները, որոնց մէջ արհեստը եւ վաճառականութիւնը Հայ մարդու ձեռքում ծաղկելով, չնորհում էին նրան երկրի նիւթական հարստութիւնը: Մենք երեւակայում էինք նրա չէն գիւղերը, նրա մշակուած դաշտերը, որ լցնում էին Հայ երկրագործի շտեմարանները Աստուծոյ բոլոր բարիքներով: Մենք հաւատացած էինք, թէ երկրի տգիտութեան մեծամասնութիւնը բաղկացած է Հայերից, որ ապրում են իրանց հայրենի հողի վրայ բախտաւոր ու խաղաղ կեանքով:

ՐԱՖՖԻ

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գազուքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 »	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
30
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
30 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3564

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՈՒԱՏԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԳՆԱ ՄԵՒԻՐ, ԵԿՈՒԻՐ ՍԻՐԵՄ...

Ուրեմն, վաղը Փարիզն ալ պիտի փառաբանէ Բաֆֆին, իր ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ: Ճառեր պիտի խօսուին, հանդիսութիւններ պիտի կատարուին: Պիտի հրճուի՛ տարագիրը բազմութեանց հոգին ...

Արդա՞ր է որ այդպէս ըլլայ, իբրեւ պատշաճ գնահատութիւնը վաւերական արժանիքի մը, որ լայն եւ խոր ակօս մը բացաւ հայկական վերածնութեան ճամբուն վրայ :

Վաղը կը խօսինք այդ մասին, Թերթն ալ ամբողջովին նուիրուած ըլլալով հարիւրամեակին :

×

Սովորութիւն եղած է որ, ծննդեան օրերու առթիւ, մարդիկ խօսին միայն լաւ բաներու, կազդուրիչ իրողութեանց մասին :

Սխա՛լ: Ընդհակառակն այսպիսի առիթները պէտք է ծառայեն, նաեւ, խղճմտանքի քննութիւն մը կատարելու: Միշտ արթուն պահելու հանրային գիտակցութիւնը :

Տօնեցէ՛ք Բաֆֆին — անոր լուսաւոր յիշատակը — իրբեւ « ազգային փառք ու պարծանք »: Բայց մի՛ մոռնաք դարձնել պատմութեան միւս էջն ալ ,— տառապանքը գրչի վաստակաւորին: Թշուառութի՛ւն հայկական, որ կը չարունակուի մինչեւ այսօր ալ, թէեւ յիսուն տարիներ անցած ըլլան :

Վաղը պիտի հրատարակենք երկու գրութիւններ՝ Թիֆլիսի « Մշակ»էն, տպուած՝ ութսունական թուականներուն: Կը կարդաք եւ կ'իմանաք թէ մարդիկ ի՛նչպէս կը վարուէին, այդ երանելի օրերուն, գրագէտին եւ հրապարակագրին ու անոնց վաստակին հանդէպ, անոնց անհեսական հոգերուն առջեւ :

Կազմակերպիչ յանձնաժողովը գիրք մը հրատարակած է, հարիւրամեակին առթիւ: Այնտեղ ալ կը կարդաք եւ կ'իմանաք այլապէս « պատուաբեր » իրողութիւններ: Փա՛ռք ու պարծանք ...

Օրինակ մը՝ չատերու մէջէն: Բաֆֆին ինքն է որ կը գրէ բառերամի մը, 1882 յունուար 2ին.

— « Չը գիտեմ, Ձեզ ուղարկուած հատորները վաճառվեցա՞ւ, թէ ոչ: Երեւակայեցէք, ես այդ գրքից միայն 600 օրինակ եմ տպել տուել, եւ մեր բոլոր հայաբնակ քաղաքներում փոքր ի շատէ ուղարկել եմ, բայց դեռ ոչ մի տեղից փող չեմ ստացել: Իսկ գովասական դարտակ ճամակներ շատ եմ ստանում, թէ հետաքրքրութեամբ կարդում են, անհամբերութեամբ սպասում են միւս հատորների լոյս տեսնելուն եւայլն... Բայց միւս հատորները ի՞նչ միջոցներով պիտի լոյս տեսնեն,— դրա վրա ոչ ոք չէ մտածում :

Մենք մեր հասարակութիւնից շատ բան չենք պահանջում, միայն մեր աշխատութեան գինը մեզ տան, որ կարողանանք շարունակել մեր գործունէութիւնը· հակառակ դէպքում, կը մնայ մեզ թողնել գրական ասպարէզը, գոնէ հանգիստ խղճմտանքով կարող ենք ասել՝ մենք կատարեցինք, որքան մեզանից կախված էր, իսկ դուք մեզ գնահատել չը կարողացաք »:

Ահա այս ալ ուրիշ պատմութիւն .

— « Ինչո՞ւ թագցնեմ, ես այն աստիճան հացի կարօտ մնացի Թիֆլիսում, որ օրուայ կարիքն ինձ ստիպեց մի հասարակ գործակատարի պաշտօն ընդունել մի մագազինում, այն էլ ոչ թէ իսկական գործակատարի, այլ պարզապէս տուգանչու (խանութպան) աշակերտի պաշտօն մի չնչին ռոճիկով: Օրվայ հացս գտնելու համար յանձն առայ ստորնութիւնը: Մագազինում պատրաստի հագուստներ էինք վաճառում, ես շորերը հագցնում էի յանախորդներին, ֆոգնցբներից բռնելով, ֆաշխելով յարմարցնում էի եւ ետ գովաբանութիւններ էի անում, որ մուշդարուն (յանախորդ) ձեռնիցս չփախցնեմ »:

Այս տողերը գրուած են 1872ին: Եւ այն տաեն «Դաւիթ Բէկ»ի, « Սամուէլ »ի եւ « կայծեր » ու հեղինակը ունէր «կին, երկու զաւակ, պառաւ մայր, չքաւոր եղբայրներ, ինը քոյր, ինը չքաւոր քոյրեր »:

Դեռ աւելի քաամնելի վկայութիւն մը, Ս. Պալասանեանէ , Բաֆֆիի մահուան առթիւ.

— « Հանգուցեալի մարմինը լուանալուց յետոյ ուզեցել են մաքուր շապիկ հագցնել, բայց տանը մաքուր շապիկ չի գտնուել»:

Թաղումը, այո, փառաւոր է եղած (1888 Ապրիլ 29, Թիֆլիս): Բայց, ի՞նչպէս հոգային ծախքը :

Պատմութիւնը կ'ըսէ.— Թաղման ընդհանուր ծախքն էր 495 րուբլի: Կարզադիր յանձնախումբը փոխ կ'առնէ այդ գումարը : Ցետոյ հաշիւը կը փակուի այսպէս.— 45 րուբլի՝ «Արձագանգ » հանդէսին միջոցաւ, 300 րուբլի «Սամուէլ» վէպին փոխարժէքը, հանգուցեալին այրիէն առնուած, մնացեալ 150 րուբլին ալ կը գոյանայ Բաֆֆիի նկարներու վաճառումէն (հատը մէկ րուբլի):

×

Ահա թէ ի՛նչ պայմաններու մէջ ապրած, երկնած, մեռած եւ թաղուած է «ազգի պարծանքը».— Եւ դեռ քաննե՛ր այսպէս, սահմանէն անդին թէ ասդին ...

Անշուշտ գտնուած են բախտաւորներ, աւելի շատ՝ ճարպիկներ, զանազան չնորհներով կամ յորելեաններով ուռճացած :

Բայց, իբրեւ ընդհանուր կանոն, ա՛յս է եղած սկիզբն ու վախճանը բազմաթիւ իրական, բազմավաստակ տաղանդներու, որոնք պատառ մը հացով, մոմի կամ քարիւղի լոյսով լո՛յս կը պարգեւէին այս անակէր ժողովուրդին :

Եւ այդպէս ալ կը չարունակուի պատմութիւնը, իբրեւ ճակատագրական անխզելի մը :

Դէպի Մխիթարեանէ, վաղը, կիրակի, լսելու համար օրհներգը: Բայց, մի մոռնաք նաեւ Պատկանեանի տասը.

Միշտ դիակներ ենք մեր կեանքում սիրած.
Սուտ չէ խօսքը մեր ասած պապերին՝
Գրնա մեռիր, արի մեզ սիրեմ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԳԱՂԹԱՎԱՃԻ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ԻՐ ՁԻՆԱԿՑԻՆ՝ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՀԱՄԱՐ

Միացեալ ճակատ՝ հաւասարակշռութեան դէմ եւ վերամբարձութիւն դաշնագիրներու

Դէպի Հռոմ արշաւին, ուրիշ խօսքով՝ Ֆաշական չարժման 15ամեակին առթիւ, զրզռագին ցոյցեր կատարուեցան ամբողջ Իտալիոյ եւ մանաւանդ Հռոմի մէջ, հոկտեմբեր 28ին: Այս անգամ մասնաւոր պատուիրակութիւն մը զրկած էր Գերմանիան ալ, նախագահութեամբ Հիթլէրի մտերիմ խորհրդականին՝ Ռուտոլֆ Հէսի: Մուսոլինի չարժման մէջ դրած էր Ֆաշական կուսակցութեան բոլոր ատիճանաւորները: Մօտ 200.000 ունկնդիրներ համախմբուած էին Մուսոլինիի Հրապարակին վրայ, լսելու համար Առաջնորդին ճառը:

Բանախօսութիւնը տեղի ունեցաւ յատկապէս ծրագրուած հանդիսաւորութեան մը մէջ: Հարիւր հազար Ֆաշական առաջնորդներ հաւաքուած էին մարզարանին կեդրոնը: Ներկայ էին նաեւ օտար դեսպանները, ինչպէս եւ Ջոկատներ՝ Իտալիոյ բոլոր բանակներէն: Ճիշդ ամպիոնին առջեւ, պատուոյ տեղը զրաւած էր գերմանական պատուիրակութեան եւ խումբ մը Սպանիացի սպաներու (ազգայնական): Մինչ նուագախումբերը կը թնդացնէին իտալական եւ գերմանական քայլերգները, ամբոխը «կեցցէ»ներ կ'արձակէր ի պատիւ Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ առաջնորդներուն: Երբ Մուսոլինի երեւցաւ բարձր ամպիոնին վրայ, բռնկութիւնը որոտաց.— « Դուչէ, Դուչէ, Դուչէ» (Առաջնորդ):

Արարողութեանց բացումը կատարեց Ֆաշական կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, ժամը 11.30ին, ամփոփ տեղեկագիր մը կարդալով կուսակցութեան վիճակի մասին: Ցետոյ խօսք առաւ Մուսոլինի: Պատմեց թէ ի՛նչպէս, 15 տարի առաջ, Ֆաշականութիւնը յառաջ խաղաց ղէպի Հռոմ, «տապալելու համար քաղաքական դասակարգ մը, որ ազատական խորհրդարանական ժողովրդապետութեան խայտառակ եւ ապականեալ դրութեամբ այլեւս ի վիճակի չէր գոհացնելու նոր ժամանակներու պահանջները»: Ցետոյ պարզեց յեղափոխութեան հոլովումը ղէպի պետական կարգադասարք եւ ղէպի կայսրութիւն, « միշտ խորացող նոյնացած իտալացի ժողովուրդին հետ, այն հզօր եւ վերանորոգուած ժողովուրդին հետ որուն ղէնքով հանդիպիլ՝ չափազանց վտանգաւոր է ո եւ է մէկուն համար »:

Ծանրանալով գերմանական պատուիրակութեան ներկայութեան վրայ, Մուսոլինի չէ յուշեց թէ իր անմոռանալի այցելութենէն վերջը, «քաղաքական առանցքին հետ զուգընթաց կը զարգանայ աւելի սերտ համերաշխութիւն մը երկու վարչաձեւերուն միջեւ, ինչպէս եւ յարաճուն, ուղղամիտ բարեկամութիւն մը՝ երկու ժողովուրդներուն միջեւ »: Ցետոյ բացատրելով զրամագլուխի վրայ հաստատուած նոր տուրքերուն խմասը, Առաջնորդը արհամարհանքով պատասխանեց արտասահմանի մէջ եղած հեղնութեանց եւ յայտարարեց.— «Ֆաշական Իտալիոյ մէջ զրամագլուխը պետութեան հրամանին տակ է»: Ու բացատրեց թէ ճիշդ հակառակն է որ տեղի կ'ունենայ ուրիշ երկիրներու մէջ, ուր պետութիւնը ծունկի եկած է զրամագլուխին առջեւ :

Խօսելով ապագայի մասին, Մուսոլինի չէ յուշեց թէ իր նչանախօսքն է խաղաղութիւն :

— « Ցետագիմականներու, այսպէս կոչուած մեծ ժողովրդապետութեանց ինքնահաւան վարանիներուն մէջ մարդիկ չարաչար կը գործածեն այդ բառաարութիւնը· բայց երբ բառը կ'ելլէ մեր բերնէն, — մենք որ կռուած ենք եւ պատրաստ ենք կռուելու --- կը վերստանայ խորունկ, հանդիսաւոր ,մարդկային իմասը: Բայց, որպէսզի խաղաղութիւնը տեւական եւ արդիւնաւոր ըլլայ , տարի է ներսոլչէն վանել համայնավարութիւնը, սկսելով Սպանիայէն: ԱՆ ՀՐԱԺԵՇՏ Է ՈՐ ՎԵՐԱԲՆՈՒԻՆ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԿԱՐԳ ՄԸ ՑՕԴՈՒԱԾՆԵՐԸ: ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է ՈՐ ԳԵՐՄԱՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՊԷՍ ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ՄԸ ՎԵՐՍՏԱՆԱՑ ԻՐ ՍԵՓԱԿԱՆ ՏԵՂԸ ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԱՐԵՒԻՆ ՏԱԿ: Անհրաժեշտ է, վերջապէս, որ Իտալիա հանդիսա ձգուի, որովհետեւ ան իր կայսրութիւնը կազմեց իր արիւնով, իր սեփական միջոցներով եւ առանց դիմելու ուրիշներու կայսրութեանց մէկ թիզ հողին: Ընկերներ, բարձրացուցէք ձեր գլուխները Հռոմի փառաւոր արեւին մէկ: Անոնք միայն գլուխները չեն դաղափարի մը, վարդապետութեան մը, յեղափոխութեան մը, այլ խորհրդանչանները դարու մը, այս դարուն, Ֆաշականութեան դարուն»:*

Ճառը տեւեց 13 վայրկեան: Ամբոխը կը ծափահարէր մոլեգնօրէն, ձեռքերը կը բարձրանային, գլխարկները կը ծփային: Տօնակատարութիւնը վերջացաւ թնդանօթաձգութեամբ եւ հրախաղութիւններով :

Աւելորդ է ըսել թէ ճառը մեծ գոհունակութիւն պատճառեց Գերմանիոյ մէջ: Տօնակատարութեան առթիւ չնորհաւորական հեռագիրներ ուղղած էին Հիթլէր եւ Ջօր· Ֆրանքօ :

**** «Թայմզ» կը գրէ թէ Անգլիոյ հանրային կարծիքը տրամադիր է դաղթավայրեր տահմանելու Գերմանիոյ, որոշ պայմաններով :*

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆԵՐԸ ԷՆՍԻՐԻԻ ՄԷՋ

Էնկիւրի գնաց Պ. Թաթարէսքու, Ռումանիոյ վարչապետը: Քաղաքական չրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կուտան այս այցելութեան որ տեղի կ'ունենայ Ցունաստանի վարչապետին այցելութենէն անմիջապէս վերջը: Ցետոյ Էնկիւրի պիտի երթայ Եուկոսլաւիոյ վարչապետը: Պ. Թաթարէսքու Թրքական կառավարութեան հետ պիտի քննէ Եւրոպայի եւ արեւելեան Միջերկրականի կացութիւնը՝ Սպանիոյ դէպքերուն ազդեցութեան տակ:

Պալքանեան Միութեան ոպարապետներուն եւ վարչապետներուն ներկայութիւնը Էնկիւրիի մէջ՝ ենթադրել կուտայ թէ հաւաքական ծրագիր մը պիտի մշակուի, գործադրելու համար համաձայն կացութեան պահանջներուն :

»»»» • ««««

ՄԱՐՈՒԻ ԽՌՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը չարունակուին: Նոր ձերբակալութիւններ կատարուեցան Ռապաթի, Ֆէսի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ: Կը հաստատուի թէ դաւադիրներէն Ալլալ էլ Ֆասի թագաւոր պիտի հռչակուէր :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի ՊԷՏՍ ԱՆԴԻՏԱՑ

Երէկ կարդացիք գարշելի յօդուած մը, ումն Դաւիթեանի ստորագրութեամբ, արտատպուած՝ «Ֆոաթէոնի-թէ» փրանսերէն թերթին հայերէն բաժնէն :

Չեմ գիտեր թէ ո՞ր Հայն է ան որ գայրոյթի պիտի չմատնուի՝ կարդալով այդ գրութիւնը :

Ռապաթէի մը յօդուածը բառական եղաւ, որ հայ մտաւորականները քոդոճներով ողողեն փրանսերէն թերթին խմբագրատունը, — Ռապաթէ կ'աշխատէր սեւցնել հայ ժողովուրդը ըսելով թէ ազտոտ է, ծրտոտ է, մրոտ է: Իսկ այս հայ Ռապաթէն, որ Դաւիթեան կը ստորագրէ (ես չեմ հրաշխատեր սակայն իր Հայու ծագումը), կ'աշխատի սեւցնել հայ ժողովուրդին ծոցէն ծնած կազմակերպութիւն մը, որ ուրիշ առաքելութիւն չունի՝ բայց եթէ ազատագրել հայ ժողովուրդը եւ զայն դնել մարդկային պայմաններու մէջ, իր մշակոյթը կարգացնելու յարմար ճամբուն վրայ, հայրենի երկիրին տակ :

Ձիշդ է որ հայ կոմունիստներու եւ Դաշնակցականներու միջեւ գոյութիւն ունի տեսակէտներու մեծ տարբերութիւն մը, որ յաճախ տեղի կուտայ սուր բանավէճերու եւ բշնամական արտայայտութեանց: Եւ սակայն չէի կրնար երեւակայել հակառակորդ մը, ընդունակ այս աստիճան տաճկնալու, իր էջերն ու տեղւոյթիւրը վերածելու գարշելի զրպարտութեանց :

Այստեղ այլեւս հարց չկայ գաղափարական պայքարի, — Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը երբեմ պէտք չունի Մոսկուայի կամ Փարիզի կոմունիստներէն դաս առնելու պրոլետարական յեղափոխութեան մասին, ու չիշլմորիր երբեմ «սոցիալիզմ կառուցող » մարդոց փորձերէն, որոնց լաւագոյն օրինակները, հաւաքական գիւղատնտեսութեան կամ արդիւնաբերութեան մասին, հայ ժողովուրդին է որ առրվեցուցած է իրեն, դեռ Լենինէն առաջ: Հայ ժողովուրդին պատմութիւնը ամէնէն բեղուն դաշտն է հաղաքակրթութեան մէջ: Բայց մենք, երիտասարդ յեղափոխականներս, որ գիտենք հազարդուրիլ օրուան կլխմայով, վերագնահատութեան ոգիով, սնունդ հաղելով (այն տարրերը զոր կարելի է իւրացնել մեր մէջ) դարաշրջանի բոլոր վարդապետութիւններէն, ճայնիսկ բոլշեւիզմէն, վերջապէս մենք նոր մտաւորականներս՝ տեսաբանական ծանր հրետանի գործածելու մեր վարժութեան մէջ չենք ուզեր վարդապետական վիճաբանութիւն կատարել այստեղ: Օ՛, մենք դանութեամբ դիտել տուեր ենք յաճախ, որ մեզի բա- ֆա՛ծ:

զմակերպութեան դառ տուող երեսպացիներուն մէջ՝ մամուլը հիմա օտար կը մնայ դաստիարակչական, գաղափարաբանական ուսումնասիրութիւններու, թերթերը լեցուն են մայր հիւանդագին կոչերով ու պոռչտուքներով, հայհոյութիւններով ու զրպարտութիւններով: Բայց չենք կարծեր թէ յեղափոխակա՛ն մամուլի մէջ տեղ կրնայ գտնել այսքան լիքը , այսքան գարշելի բառով մը :

Ցիշեսերէն այդ թերթին խմբագրութիւնը, որ ժամանակին շատ ընկերական ոճով մը «Ցառաջ»ի օձաձեւացուքիւնը կը խնդրէր՝ երբ հայերէնի իր բաժնին հրատարակութիւնը կը ծանուցանէր, եւ որուն կոչը առաջին անգամ մեծ հրատարակչութիւն, ամշուշտ լուր չունի իր հրատարակած այդ գրութեան իրական բովանդակութենէն: Ստորագրողը մտքասնեցնել տուած է զայն: Ատոր համար, այժմ, մեր երիտասարդ եւ պարկեշտ մտաւորականներուն վրայ պարտ կ'իյնայ խմբագրութեան տեղեկացնել խնդրանքին :

— Հայ երիտասարդութի՛ւն, պիտի բողո՞ւս որ ոմն Դաւիթեան, մարդոց ստորինութեան մէջ ստորինը, Ռապաթէի մը նման մուր էսէ հայ ազատամարտիկ զանգուածին :

Ուստի կը հրաւիրեմ «Ֆոաթէոնի-թէ»ի խմբագրութեան ուղղել, գաւառէն թէ Փարիզէն հայ աշխատաւորութեան զայրոյթը արտայայտող ճամակներ :

Հիմա գանի Դաւիթեանի,— չեմ ճանչնար այդ մսեղուկը, ապահովաբար Թուրքի արիւն կը կրէ իր երակներուն մէջ :

— Տալո՛ւտ օղու, թերեւս բժիշկ մը ինձ անպատասխանատու հոչակէ այս ցաւագար գրութեանդ համար , բայց գիտցիր որ մենք ներել չենք գիտեր: Եթէ ինձ ապտակելն իսկ պատիւ մը պիտի ըլլար, այդ պատիւը չընծայու համար՝ գլուխդ շան լակի ամանի մը մէջ խօթելու ձեւը ծանօթ է մեզի: Տէրերդ ինծմէ լաւ գիտեն թէ Հայ մը, ինչ գոյն ալ ունենայ, Փարիզի մէջ ռումբով չենք կործանելու կամ հայ ժողովուրդին կենսական շահերուն հետ որ եւ է կապ չունեցող ահաբեկում կատարելու համար՝ նախ Տալուտ օղուն ուղեղը եւ հիւանդութիւնը պէտք է ունենայ : Տէրերդ լաւ գիտեն թէ ուրիշի հաշւոյն և ուրիշի շահուն համար կռուողը միայն հայ կոմունիստ մը կրնայ ըլլալ : Դաշնակցականը կը ճանչնայ իր թշնամին, որուն անունը գրուած է Հայոց պատմութեան մէջ: Ցարերը եւ սուլթաններ չկրցան Դաշնակցականին մոռցնել այդ իրական թշնամին անունը, այլ եւս ի՞նչ արժէք կը ներկայացնէ զրպարտութեանդ նպատակը, ըսէ՛ , ֆա՛ծ:

Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Ա. ՓԷՍԱՃԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Պուքրէշի մեր թղթակիցն ցաւով կ'իմանանք Պ. Արիս Փէսաճեանի մահը, որ տեղի ունեցած է հոկտեմբեր 24ին, 70 տարեկան հասակին մէջ:

Հանգուցեալը երկար տարիներ եղած է Ա. գործակատարը Պոլսոյ պատրիարքարանին: Վերջին արտագաղթէն յետոյ անցաւ Ռումանիա, գործօն դեր մը ստանձնելով այդ գաղութի հանրային կեանքին մէջ: Նախագահն էր Ռումանահայ ազգ· Միութեան եւ Ջերմապէս գնահատուած :

Իր կենսագրութիւնը՝ յաջորդով :

Ցուցահանդէսաբ կրնայ շարունակուիլ

Ցուցահանդէսներու միջազգային գրասենեակը, որուն կը մասնակցին 23 պզտերու պատուիրակները, համաձայն 1928 նոյեմբեր 22ի պայմանագրութեան, ուրբաթ օր վերջացնելով իր ժողովները, յայտարարեց թէ Ֆրանսա կրնայ 1938ին ալ չարունակել Փարիզի միջազգային արուեստահանդէսը :

Ուրեմն, Ֆրանսական կառավարութիւնը արտօնուած է երկարաձգելու ցուցահանդէսը ,բայց օտար պետութիւնները պարտաւոր չենմասնակցելու ,Ուզողը կը մասնակցի: Այս կացութեան առջեւ, կառավարութիւնը հարկադրուած է Միջերդրաքանին քննութեան ենթարկել խնդիրը: Եթէ խորհրդանչանը հաւանութիւն յայտնէ, կառավարութիւնը նոր հրաւիրագիրներ պիտի ուղղէ միւս պետութեանց :

Երկարաձգման խնդիրը չարք մը դժուարութիւններ կը ներկայացնէ ոչ միայն ելմտական - անտեսական, այլեւ ճարտարապետական տեսակէտով : Մասնագէտներ պիտի քննեն թէ չէնքերը կրնա՞ն դիմանալ Փարիզի ձմրան խստութեանց: Արմատական պաչտօնաթերթին կարծիքով, ցուցահանդէսին երկարաձգումը 400 — 600 միլիոն ֆրանքի կը կարօտի: Ինդիր է թէ խորհրդարանը պիտի քուէարկէ՞ այդ վարկը :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԿՈՄՍՈՄՈԼԻ ՂՎՈՎՈՒՄՆԵՐԸ

»»» ◦ «««

Մորթերի գործարանի հիմնադիր խումբը մեծ ոգևորությամբ է ընդունում Կոմսոմոլի Կենտկոմի կոչը՝ ամրապնդելու մեր երկրի պաշտպանունակությունը։ Մենք գիտենք, որ մեր հայրենիքի ամրապնդումը կախված է նրանից, թե ինչպես կկատարենք մենք մեր արտադրական պլանները։ Մենք գիտենք, որ մեր ամեն մի ավելորդ կտորը, որ մենք կխնայենք, մեր ամեն մի ավելորդ ժամը, որ մենք կշահենք, մեր ամեն մի ավելորդ ջանքը, որ մենք կթափենք, կնպաստի մեր հայրենիքի ամրապնդմանը։

Մենք, մորթագործները, ամեն տարի մեր պետությանը տալիս ենք հազարավոր կտոր մորթի։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր հայրենիքի պաշտպանության համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր բանակի զինվորների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր ավիատորների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր նավաստիների համար։

Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր հեծելազորայինների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր տանկիստների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր հրետանավորների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր սակրավորների համար։

Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր կապավորների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր հետախույզների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր հրամանատարների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր կոմիսարների համար։

Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր քաղաքական աշխատողների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր զինվորական բժիշկների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր զինվորական դատավորների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր զինվորական դատախազների համար։

Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր զինվորական պաշտոնյաների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր զինվորական ինժեներների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր զինվորական տեխնիկների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր զինվորական մասնագետների համար։

Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր զինվորական ղեկավարների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր զինվորական հրամանատարների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր զինվորական հրամանատարների համար։ Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր զինվորական հրամանատարների համար։

Մենք գիտենք, որ մեր մորթերը անհրաժեշտ են մեր կարմիր զինվորական հրամանատ

ԼՈՒՍԱՎՈՐՎԱԾ ՔՂԱՔԸ

(ՎԵՊ ԴԱՀԻՃԻ ԱՆԱՆԿԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ)

»»» • ‹‹‹‹

Նրանց գլուխը, Նիքոլ Աստղասյանը, Թորոն, Մոսկվա ցիցիկով ուղարկված ծաղիկները, ամենը մի մեկ անգամ ևս ներկայացավ Լիլիթի աչքերի առաջ, որ ամբողջ ժամանակ ոչ մի րոպե չէր դադարել նայել նրան։

— Ա՛խ, ես ինչպես կցանկանայի ձեզ ամեն ինչ պատմել, բայց ոչ, ոչ, ոչ, ոչ։ Ես չեմ կարող, ես չեմ կարող։ Ես ինքս ինձ համար մի առեղծված եմ, մի անհասկանալի առեղծված։ Ես ինքս ինձ չեմ հասկանում։ Ես ինքս ինձ չեմ ճանաչում։ Ես ինքս ինձ համար մի անծանոթ եմ։ Ես ինքս ինձ համար մի անծանոթ եմ։ Ես ինքս ինձ համար մի անծանոթ եմ։

— Ես... ես միայն կցանկանայի իմանալ, թե ինչպես եք դուք հայտնվել այդ տեղում։

— Ես... ես չգիտեմ, ոչինչ չգիտեմ։ Ես ոչինչ չգիտեմ։ Ես ոչինչ չգիտեմ։ Ես

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԻ ԽՆԴԻՐԸ ԱՐՄԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Պ. Տալաթեանի կարեւոր յայտարարութիւնները

Արմատական կուսակցութեան 34րդ համագումարին բացման առթիւ, շատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, Պ. Տալաթեան, իբրեւ նախագահը կուսակցութեան: Մանրամասնելով Ժողովրդական ճակատին վրայ, չեչտեց թէ անհրաժեշտ է անոր պահպանումը:

Ակնարկելով նահանգային ընտրութեանց, Պ. Տալաթեան դիտել տուաւ.

— Քանեւհինգ նահանգներու մէջ ծանր վրիպումներ պատահեցան հանրապետական կարգապահութեան տեսակէտով: Այդ ռազմախաղը կատարուեցաւ բազմաթիւ շրջաններու մէջ, պատուական հանրապետականներու դէմ, նոյնիսկ երբեմն արմատականներու դէմ որոնք երեսփոխանական ընտրութեանց առեն ապահոված էին ընկերվարականներու յաղթանակը: Մենք չենք կրնար հանդուրժել այդպիսի մեթոտներու: Եթէ Ժողովրդական Համախմբումը պիտի չյանգի անոր բազկացուցիչ կուսակցութիւններէն երկուքին վինակցութեան՝ ընդդէմ արմատական կուսակցութեան, մանաւանդ այն պատրուակով թէ յեռասխրչական վտանգ մը կայ, եթէ հանրապետական կարգապահութեան դէմ պիտի գրուի դասակարգային կուսակցութեանց կարգապահութիւնը, մեր պատասխանութիւնը պիտի պահանջէ վերստանալ մեր գործելու ազատութիւնը, առանց վարանումի: Անշուշտ մեր մէջ կան ընկերներ որ պիտի առաջարկեն հիմնակուրնչ վերստանալ գործելու այդ ազատութիւնը, եւ իրենց անվիճելի իրաւունքն է այդ: Այս խնդիրը պիտի քննուի ընդհ. քաղաքականութեան հարցին վիճաբանութեան առեն: Անշուշտ կուսակցութիւնը կրնայ այդպէս վարուիլ: Բայց ես կը կարծեմ թէ սխալ մը պիտի ըլլայ այդ: Միեւնոյն առեն պիտի ըլլայ անարդարութիւն մը այն կառավարութեան հանդէպ որ այնքան ճարտարութեամբ եւ քաջութեամբ կը վարէ ականաւոր բարեկամս, վարչապետ Շոթան »:

Պ. Տալաթէ յետոյ խօսեցաւ խաղաղութեան, ընկերային եւ անտեսական յառաջդիմութեան եւ ազգ. պաշտպանութեան մասին: Եւ անմիջապէս սկսան վիճաբանութիւնները: Այս առթիւ լուրջ միջադէպ մը ծագեցաւ: Երիտասարդ արմատական մը նեղացուցիչ հարցումներ ուղղեց օգնականային նախարար Պ. Քոյլ, Իսթր-Դամասկոս թռիչքին ձախողման մասին: Հարցուց թէ Ֆրանսա պարտաւո՞ր է օգնական ղրկել Սպանիոյ, թէ կառավարութիւնը լուր ունի՞ Զինադադարի ապագրանքներէն: Նախարարը պատասխանեց խօսօրէն, զգալնք յայտնելով որ այդ յարձակումները կը կատարուին արմատականի մը կողմէ: Սուր վիճաբանութիւններ ծագեցան նաեւ կրթական հարցին առթիւ, որոնց պատասխանեց կրթական նախարարը, Պ. Զէյ:

Համագումարին կը մասնակցին 3000 պատգամաւորներ, որոնց մէջ կարեւոր թիւ մը կը կազմեն Ժողովրդական Ճակատին հակառակորդները, առաջնորդութեամբ Էմիլ Ռոշի, որ իր թերթին՝ «Ռէփիպլիք»ի մէջ միշտ կը քննադատէ համայնավարները:

Կացութիւնը Պաղեստինի մէջ

Պաղեստինի գլխաւոր բարեւնիները չափաւորութեան կոչ մը ուղղեցին իրենց հասարակութեան, հրաւիրելով «զսպել իրենց յուզումը եւ կինուիլ համբերութեամբ, չպղծելու համար արիւնը անոնց որ սպաննուեցան »:

**** Անգլիոյ գաղթային նախարարը պատասխանելով կարգ մը հարցումներու, յայտարարեց թէ Պաղեստինի զօրքին ընդհ. հրամանատարը եւ մարզպանը կատարեալ համերաշխութեամբ կը գործեն, զսպելու համար բռնութիւնները եւ թէ անգլիական կինուորները կ'օգտագործուին այդ առաջադրութեամբ:*

**** Սըր Ս. Վօքոփ, Պաղեստինի բրիտանական մարզպանը, հրաժարեցաւ առողջական պատճառներով:*

ՉԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂՈՎ

ՉԻՆԵՐՁԱՓՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ կը շարունակուի նոյն սաստկութեամբ: Թղթակիցները ցնցող մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն Չինացիներու դիմադրութեան մասին: Շափէյի գրաւման առեն, աննախընթաց քաջութեամբ կռուեցաւ «անձնազոհութեան վաշտը», որուն 500 զինուորներէն 150ը միայն ողջ մնացեր էին դիրքերուն վրայ: Բոլորին կուրծքերուն վրայ նշանակուած է անձնասպանութիւն խորհրդանշանը՝ «պատիւ եւ մահ»:

« ԻՏԱԼԻԱ ԱՆԳԼԻՈՑ ԴԻՄ Է ՈՐ ԿԸ ԿՌՈՒԻ», ազդարարեց նախկին վարչապետը, Լօյտ Ճորճ, չընդդիմից ճառ մը խօսելով երեսփոխանական ժողովին մէջ: « Մուսոլինի կ'ուզէ Իտալիոյ տիրապետութեան տակ առնել Միջերկրականը եւ հիւսիսային Ափրիկէն, վերակազմել մեծ կայսրութիւն մը, կորել Հնդկաստանի ճամբան, պատերազմ յարուցանել Անգլիոյ դէմ »:

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնական հրամանատարութիւնը նաւակայանի վերածելով Փալմա թէ Մայորքան, ազդարարեց թէ ձեռնարկած է պաշարելու կառավարութեան ձեռքը մնացած նաւահանգիստները: Հանրապետական կառավարութիւնը Վալենսիայէն Պարսելոնա պիտի փոխադրուի այսօր իսկ, 30 հոկտ.:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ծանուցագիր մը ուղղելով ոչ - միջամտութեան յանձնախումբին, յայտնեց թէ այլեւս չի կրնար դրամ վճարել Սպանիոյ հակողութեան գործողութեանց համար :

ՊԵԼՃԻՈՑ ԴԱՀԼիՃին կազմութիւնը յանձնուեցաւ ընկերվարական Պ. սը Մանի, որ չափաւոր համոզումներ ունի :

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՀԱԻՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅԿԱԿԱՆ, ԱՒԱԶՆԱԿԱՐԳ ՃՈՇԱՐԱՆԸ

ԲԱՖՖԻ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մանաւանդ խնամքով: Ճաշախորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:

Պալտական ոճի՝ տաք ապանդերներով: Հայկական նուագ. ամէն երեկոյ ժամը 8էն կէս գիշեր: Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, ճաշկոնութեան, հարսնիքի եւայլնի համար շատ նամեստ գիներով:

Հ. Ց. Գ.

Փառիզ

Ինսի «Զուարեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր խումբերը այսօր, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, նոր Ակումբին մէջ:

"Հ. Ց. Դ. ՕրԴ"Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԱՆԷԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «ԱՐՄԻՒ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

Այսօր, Շաբաթ Chez Boivin, 25 Avenue de la République à MONTROUGE Métro Porte d'Orléans մօտ:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Հ. ԶՐՈՒԱՆԴԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Մուտք՝ 5 ֆրանք, փոքրերու կէս գին:

ՎԱԼԱՆ ՍԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ

Այսօր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Թէաթը Միւնիսիփալ»ի մէջ:

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Սէնթ Էթիէնի «Անտօք» ենթակոմիտէի 31 Հոկտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Սալ ա'Արմոնիի մէջ (Cinéma Royal մօտ)

կը խօսի Ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ մէջ, 31 ՀՈԿՏ. կը խօսի Ընկ. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:

ՐԱՖՖԻԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ա. ՋՕՊԱՆԵԱՆԻ

ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻՋԱՀԱՅ 40Ե ԱՒԵԼԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՄԱՀ ՎԻՊԱԳԻՒ ՐԱՖՖԻԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՕՕԱՄԵԱԿԻ

հանդէսը պիտի տօնուի մեծ պատրաստութեամբ 31 Հոկտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2 30ին Միւթիւալիթէի ընդարձակ սրահին մէջ, 24, Rue Saint Victor Paris (5me.) Métro Maubert-Mutualité:

ՄՈՒՏՔ 10, 5 եւ 3 ՖՐԱՆՔ

Այց Ընկ. Ամբակում Պապիկեանի (Դաւիթեան) գերեզմանին

ԸՆԿԵՐ ԱՄԲԱԿՈՒՄԻ մահուան տարելիցին առթիւ Փարիզի Հ. Ը Դ. «Եկիպատցի» կոմիտէն կազմակերպած է այց մը իր գերեզմանին, 1 Նոյեմբեր, երկուշաբթի առաւօտ ժամը 9.30ին: Կը հրաւիրուին ընկերներն ու բարեկամները ներկայ գտնուիլ որոշեալ ժամուն Փանթէն-Փարիզիէն գերեզմանատան Porte Principale առջեւ:

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օդին է անզուգական: Անմրցելի: Ախարդական ազդեցիկ ախորժաբեր պատրաստուած գուտ չամիչի ջուրով, հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՒ

ՏԱՐՕՆ ՅՈՒՐՈՒՐԵՐԱՆԻ Նախնգագային հայր. միութեան Մարսէյլի Մասնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը կիրակի, 31 Հոկտ. կէսօրէ վերջ ժամը 1.30ին. իր Ալէքսանդրի ծանօթ ժողովասրահը:

ՍՊԱՍՈՒԻՆ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Քլափարի մէջ իսմաստ ընտանիք մը մօտ աշխատելու համար կ'ուզուի օրիորդ կամ տիկին երեխասրդ սպասուհի մը, դիմել գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue Monsieur-le Prince, Paris, (Մէթրօ Օտէօն):

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, 48 rue de la République, Marseille

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ստար գրաշներու փոփոխութիւն, ցէքեր կը տրուին ամէն երկրի համար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:

ՀԱՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան Ֆլօրի

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton ; 52 – 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

Հայերու ժամադրավայրը

ՃԱՇԱՐԱՆ ԹՕՓԱԹԼԸ

Լ. ՍԱՐԵԱՆ, 5, Rue Baignoir: Marseille

Ուր պիտի գտնէք արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ, խմորեղէններ եւ անուշեղէններ՝ մանաւանդ խոհարարներու կողմէ պատրաստուած, ինչպէս նաեւ Օղի եւ այլ խմիչքներ, առատ ապանդերներով: Մէկ այցելութիւն բաւական է համոզուելու համար:

TLEMCEN

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆ—ՃԱՇԱՐԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ՝ SELADJI

4 Rue Sainte Beuve

(133 Bld. Raspail ի անկիւնը)

Հեռաձայն Littré 89-13

Նշանաւոր պարուհի ՕՐԻՈՐԴ ՋԻՆԱ կ'երգէ եւ կը պարէ արեւելեան երգեր եւ պարեր, ընկերակցութեամբ հայկական նուագախումբի (Հայկ եւ Ալֆոնս), ամէն երեկոյ ժամը 8էն սկսեալ:

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԽՄԻՉՔՆԵՐ, ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻ՝ թարմ ապանդերներով:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յունուար 1էն սկսեալ կը գործադրենք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլավաք բրգիզէններու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, Թրիքօթաժի, զուլպաներու եւն. իմաստով:

Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս գեղչուած գիներով:

Կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood եւ Royal գիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.

փափաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները:

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77, 67-78

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17. Rue Damesme — PARIS (13)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (50)

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

»»»» ◦ ««««

Բայց չը դիտէինք թէ ամբողջ հայրնակ գաւառներ դատարկուել են Հայերից, կամ չքաւորութիւնից ըպատուելով եւ կամ բռնի մահմէտականութեան ընդունելով : Զը դիտէինք, որ կենդանի հայ մարդու տեղ կը դանենք կամ չարժուն դիակներ եւ կամ ընդարձակ գերեզմանատներ : Զը դիտէինք, որ կրօնը մեր կարծիքով՝ այդ ազգային հատատութեան ջեղուկը, խորտակուել է, եւ նրա տեղ մրնացել են հոյակապ վանքերի եւ եկեղեցիների աւերակներ միայն: Զը դիտէինք, որ լեզուն, ազգային այդ սրբազան ժառանգութիւնը, կորել է հայ մարդու բերնից, եւ այսօր խօսում է նա կամ Քրաերէն եւ կամ Թուրքերէն: Զը դիտէինք, որ այժմեան քայ Քրաերի մեծ մասը, որոնք Հայի համար Աստուծոյ պատիժ եւ պատուհաս են դարձել, մի յիսուն կամ հարիւր տարի առաջ մեր արիւնակից եղբայրներն էին, մեր լեզուով էին խօսում եւ մեր եկեղեցում էին աղօթում : —

Մի խօսքով, մենք ոչինչ չը գիտէինք, մենք այժմեան Հայաստանի մասին խիստ անորոշ եւ խիստ մթին տեղեկութիւններ ունէինք, եւ ատկաւին յայտնի չէր մեզ, թէ Հայերից մրնացած այժմեան ցիր ու ցան փշրանքները, դառն հանդամանքների պատճառով, սարկութեան ծանր լուծի տակ· այն ատիճան այլանդակուել են, որ կորցնելով իրանց լաւ յատկութիւնները, սեպհականել են մի ցած, փոքրոգի, երկչոտ եւ նենգամիտ բնաւորութիւն :

Վարդանը հեռաքրքրութեամբ լըսում էր. Պ. Դաւուկեճեանը չարունակէց .

— Բայց մեր ձեռքումն էին հաւաքուած բոլոր ուժերը, մենք կարող էինք մեծ գործ կատարել: Մեզ մօտ էր պատրիարքը, ժողովրդի ղլուխը, որ բնաւ մարմնի վրայ չէր մտածում : Մեզ մօտ էր ազգային երեսփոխանական ժողովը, որ զբաղուած էր ինտրիգաններով եւ չնչին հարցերով :

Մեզ մօտ էր ուսեալ երիտասարդութիւնը, որ թնդեցնում էր Բօսֆորի ափերը ազգային սահմանադրութեան տարեդարձի երգերով, եւ բնաւ չէր մտածում, որ նոյն րոպէում Հայաստանում արիւն եւ արտասուք էր հոսում: Մեզ մօտ էր ազգագրութիւնը որ ամենեւին ուշադրութիւն չէր գարձնում, թէ ինչ վիճակի մէջ է ապրում Հայը հայրենի հողի վրայ, եւ միչտ զբաղուած էր օտարների կեանքով: Մեզ մօտ էին գպրոցները, որ չի տալիս Հայաստանին ոչ մի վարժապետ: Մեզ մօտ էր թատրոնը, որ մի անգամ գոնէ դուրս չը բերեց իր բեմի վրայ Հայաստանցու թշուառ պատկերը, եւ կերակրում էր հասարակութիւնը ֆրանսիական խոհանոցի աղտեղութիւններով: Մեզ մօտ էին ազդին պետերը, որ չողոքորթում էին Դրան կամայականութիւնները եւ իրանց համար փառք էին դիղում : Մեզ մօտ էր նիւթական ուժը — արծաթը, —որ ամիրաների պալատներն էր զարդարում եւ Հայաստանցու բարօրութեան համար մի փարայ անգամ չէր ծախսում: — Մի խօսքով, մենք մեր ձեռքում բռնած ունէինք ազգի յառաջդիմութեան զեկը, կարծես, մի չար մտքով նրան մոլորեցնելու եւ դէպի կորուստ տանելու համար ...

— Ես, առաջ տարաւ նա,— իմ եւ իմ մի քանի համախոհների դիտաւորութիւնը կատարեալ զօնքիշոտութիւն եմ համարում: Ի՞նչ կարելի է սպասել: Ամբողջ ժամանակներ նստել Պոլսում բոլորովին անգործ, չը հետաքրքրուել Հայաստանի կեանքը, չուսումնասիրել երկիրը, չը ծանօթանալ ժողովրդի զէպքերի եւ պահանջների հետ, չը նախապատրաստել նրան մի լաւ ապագայի համար, — եւ յանկարծ յայտնուել նրա մէջ, նրա ձեռքը զէնք տալ, որ կռուէ իր անձնազոհութեան համար, — դա հաղիւ թէ կարող էր ընդունելութիւն գտնել: Այսուամենայնիւ, ես չեմ վհատում, իմ հաւատը բնաւ չէ խախտուում, ես եւ դուցէ իմ բոլոր համախոհները կ'ընկնենք, բայց մեր անկումը ճանապարհ կը բացանէ մեր հետեւորդների առջեւ. նրանք կ'անցնեն մեր դիակների վրայով ...

Վերջին խօսքերը լսելու ժամանակ Վարդանը չը կարողացաւ զսպել իր սրտի զեղմունքը, նա ղրկեց Պ. Դաւուկեճեանին եւ համբուրեց նրան ասելով .

— Այսպիսի գործը, այո, գոհ է պահանջում ... փառք եւ պատիւ նրան, ով որ կը լինի առաջին գոհը ...

Դիշերի կէսից անցել էր արդէն : Օգայի մէջ քնելու անկողինները վաղուց պատրաստ էին: Բայց երկու եւ երիտասարդները երկար մնացին անքուն: Պ. Դաւուկեճեանը կրօնական անխնայ քննադատութեամբ խօսում էր ապարդիւն Կ. Պոլսի ցնորամիտ երիտասարդութեան վրայ, խօսում էր եկեղեցականների վրայ, ասելով. «Եթէ այդ երկրում գտնուած վանքերի եւ եկեղեցիների տասնից մէկ մասի փոխարէն օրինաւոր գպրոցներ լինէին, այժմ Հայաստանը փրկուած կը լինէր »:

Ճանկարծ օգայի դուռը մեղմիկ կերպով գարկեցին: Վարդանը դնաց եւ բաց արեց: Ցայտնուեցան Հայրապետը եւ Ալֆոն, երկու եղբայրները , որ որոշում էին ծերունի Աչօի միւս որդիներից իրանց բոլոր յատկութիւնները բով :

— Մենք այսպէս տարաժամ կերպով եկանք ձեզ մօտ որ չը նկատեն մեզ , ասաց Հայրապետը իր եղբօր հետ նստելով : — երեւի անհանգստացրինք ձեզ :

— Ամենեւին, պատասխանեց Վարդանը, — մենք քնել չը կարողացանք, դեռ խօսում էինք: երեւի ձեր տանը բոլորը քնած են :

— Բոլորը, պատասխանեց Ալֆոն , — միայն հայրս անքուն էր եւ իր անկողնի մէջ անդադար հազում էր : մի երբ նա հազում է , կը նշանակէ, բանի վրայ մտածում է :

ԲԱՖՖԻ

(Շար.)

Թամագոյցի եւ գոհարեղինաց վաճառատուն

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՓՆՏՈՒՈՂՆԵՐՔ եւ ԿԱՐԴՈՂՆԵՐՔ

երթալ-գալերնիդ՝ «ՄԵՂՈՒ»,

փոփոխի եւ ընդհանի Ցատկ. գրուի

Փ. ՊԱՐՏԻԶԱԿ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1E PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԹԱՓԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱԿ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա ....··	265 »	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ .... ·····«	215 »	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
31
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
31 OCTOBRE
1937

ԺԳ ՏԱՐԻ — 13e Année No. 3565

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՐԱՖՖԻ

Ինչ բարձունքներ կտրած եղաւ Րաֆֆին, Սարմոս - Նարեկէն մինչեւ «Կայծեր»ը: Տէր Թոդիկի դամ-զարդոցէն մինչեւ յեղափոխական-քաղաքական խոյանքները:

Պատանիներ էինք եւ մարդիկ փոփուքներով, մտնուաւոր զգուշութեամբ կը խօսէին իր գործերու մասին :

— « Վազը «Ինձի»ը պիտի բերեմ, բայց մարդ չիմանայ, փորձանքի կը մտնուինք: Կը վերադարձնես, յետոյ «Կայծեր»ը կուտամ, ա՛խ, «Կայծերը» ... Անկէ վերջն ալ « Սամուէլ »ը եւ «Դաւիթ Բէկ»ը » :

Ու կը սպասէինք ամիսներով — յաճախ տարիներ — մինչեւ որ մեր ձեռքը հասնէր մէկն ու մէկը :

Շատ մը գործեր հապիւ կրցանք տեսնել Օսմ. Սահմանադրութեան չրջանին, երբ Րաֆֆին կը սպառէր ջուրի պէս, հակառակ արժէքի սղութեան :

×

Հիմա որ տարիներ անցած են եւ անոնց հետ ալ՝ դղրդացին փլուզումներ, չատ մը արդար եւ անարդար բաներ ըսել կուտայ վերաքննահատման ձգտումը՝ Րաֆֆիի գրականութեան եւ հայեացքներուն, անոնց գրական եւ բարոյական ազդեցութեան մասին: Եւ մեր քննադատներն ալ կը չարունակեն կա՛մ պանծացնել, եւ կա՛մ հարթել :

Քիչ են, ժ՛ողոյն՝ հասուն եւ խորացնին ուսումնասիրութիւնները ու վերլուծումները, իր բուն արժէքին վերածելու համար վիպագրին առեղծագործութիւնը, որ անչուշտ անանխարնթաց է, թէ իբրեւ յղացում եւ թէ իբրեւ արտադրութիւն :

Տակաւին անհրաժեշտ է պրպտել դէղնած թուղթերն ու տարեգրութիւնները, կրկին եւ կրկին կարդալ Րաֆֆին, որպէսզի կարենանք չիտակ եզրակացութեան մը յանգիլ :

Եւ սակայն, Րաֆֆին ունի արժանիքներ, որոնց մասին երկու խօսք չի կրնար ըլլալ, այսքան տարիներ վերջն ալ :

1. Րաֆֆի իր նախնական միջոցներով քբքբեց, պրպտեց Հայոց պատմութիւնն ու ժամանակակից իրականութիւնը: Անոնք իրեն համար դարձան անսպառ աղբիւր մը առեղծագործ նկարչութիւններու, որոնք անմատչելի կը համարուէին մինչեւ այն առեն :

Ան ուզեց աւելին ընել, ամբողջովին ճանչնալու համար հայկական աչխարհը՝ սահմանէն սադին: Որոչ չափով տեսած էր Տարօնն ու Վասպուրականը , բայց կ'ուզէր, կը ճգնէր ուսումնասիրել նաեւ մնացեալը :

Ինքն է որ կը պատմէ , 1881 մայիս 26ին գրուած նամակի մը մէջ .

— « Ես դեռ անցեալ տարի (1880) յունիս ամսի սկիզբին պատրաստվեցայ կ. Պոլիս գնալու, որ այնտեղից անցնիմ Հայաստան, բայց մի բանի արգելք - ներ, որոնց մէջ գլխաւոր տեղը բռնում էր նիւթական միջոցների պակասութիւնը, թողեցին իմ ցանկութիւնը անկատար »:

Եւ այդ ցանկութիւնը մինչեւ վերջն ալ մնաց անկատար, որովհետեւ մարդկի անճրկեր էին, միայն եւ միայն հազար րուբլի, արամադրելու համար . . .

Ուրեմն, մեզաւորը ինք չէ, եթէ չատեր, այսօր, այնքան ալ վաւերական կամ ամբողջական չեն գտնուիր իր հայաչխարհը :

Հակառակ իր քարոզչական եւ երբեմն մանկունակ չեչտին, Րաֆֆի փայլուն եւ անկորնչելի երկունք մը բոլորեց ոչ միայն իրեն վիպագիր, այլեւ իբրեւ մշակ արեւելահայ լեզուի ճոխացման եւ զարգացման :

Իրողութիւն է որ, մինչեւ այսօր ալ, արեւելահայ հեղինակներն ու դրոչիչները, հրապարակագիր թէ գրագէտ, անոր առաջին է որ կը գործածեն ու կը մաչեցնեն, սերունդէ սերունդ փոխանցելով նոյնիսկ անհարթութիւններն ու վրիպումները, օտարոտի, թուրք - թաթարական եւ ուուսական բառերն ու բացատրութիւնները :

Հարիւրամեակի կազմակերպիչ յանձնախումբին հրատարակած հատորին մէջ, «ՐԱՖՖԻ», Պ. Ռ. Բէրբերեան կը պատմէ թէ Ռ. Պատկանեան «Թոյլ» կը դանէր Րաֆֆիի լեզուն, եւ յաճախ դիտել կուտար .

— « Ռուսաբանութիւնները անվերջ են . կարող է պատահիլ որ դա Մշակի ազդեցութիւնն է եղած : Յետոյ, Րաֆֆիի «Առեց»ը . եղբա՛յր, սա ի՞նչ «առեց» է . չե՞ս կրնար գրել «առաւ» . բաց Ալգերեանը եւ կարդա՝ «առնում, առի, առաւ» . «առե՞ց»ը որս է » :

3. Դժբախտաբար տեղը կը պակսի, պարզելու համար Րաֆֆիի առեղծագործութեանց միւս արժանիքը,— ըսէք «հոգեչարժ»: Եեղաչրջում՝ նաստուկ, նկուն, գլխուն գարնուած ժողովուրդի մը մտքին ու սրտին մէջ, ինդիր ազգային վերածնութեան եւ անկախութեան : Րաֆֆի ըմբռնեց բոպէն, եւ տնդի, ալացքի, գործի աչխարհ մը բացաւ մեր առջեւ : Հապա իր աչխատասիրական դի՞ծը :

Թող դալար մնայ իր դիրը :

Շ .

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՈՆՏՈՆԻ ԺՈՂՈՎԸ ՆՈՐԷՆ ԶԱՐԹՈՂԵՑԱՒ

Մոսկուա կը մերժէ ճանչնալ Ֆրանկօն

»»»» • ««««

Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնախումբը նոր ձախողանքի մը մատնուեցաւ ուրբաթ օր, հինգ ժամ վիճաբանելէ վերջը: Մասնակցող ինը պետութիւններէն հինգը (Ֆրանսա, Անգլիա, Պելժիա, Չեխոսլովաքիա եւ Շուէյտ) առանց վերապահութեամբ ընդունեցին բրիտանական բանաձեւը, որ կը տրամադրէ հետ քաշել կամաւորները եւ ճանչնալ Սպանիոյ երկու ճակատներուն պատերազմիկի հանգամանքը: Գերմանիա, Իտալիա եւ Փորթուկալ եւս ընդունեցին բանաձեւը, պայմանաւ որ բոլոր անդամները հաւանութիւն յայտնեն միաձայնութեամբ :

Այս միաձայնութիւնն էր որ խախտեց Մ. Միութեան ներկայացուցիչը, ընդունելով կամաւորներու յետս կոչումը, բայց մերժելով պատերազմիկի հանգամանք տալ Զօր. Ֆրանքոյի: (Միջազգային օրէնքով, այդ հանգամանքը տրուած ատեն, Ֆրանքօ իրաւունք պիտի ունենայ խուզարկութիւններ եւ բրոնացրաւումներ կատարելու բաց ծովերուն վրայ) :

Մորհրդային դեսպանը իր մերժումը պատճառաբանեց այսպէս .

— « Համաձայն իմ կառավարութեանս հրահանգներուն, պարտք կը սեպեմ անդամ մը եւս կրկնել թէ խորհրդային կառավարութիւնը այլեւս չի կրնար որ եւ է պատասխանատուութիւն ստանձնել ոչ - միջամտութեան քաղաքականութեան մը համար զոր կը նկատէ անարդար, ամուլ եւ խրախուսիչ՝ նախայարձակներուն համար: Ուստի, խորհրդային կառավարութիւնը չի կրնար ամբողջութեամբ ընդունիլ ոչ Ճուլիս 14ի բրիտանական ծրագիրը, ոչ ալ անոր վրայ հիմնուած ֆրանսական առաջարկները որ ժողովին ներկայացուեցան հոկտեմբեր 16ին» :

Դեսպանը աւելցուց թէ իր կառավարութիւնը պատրաստ է բոլոր միջոցներով աչակցելու « իրական եւ բացարձակ ոչ -միջամտութեան» քաղաքականութեան մը՝ Սպանիոյ գործերուն մէջ եւ կ'ընդունի անդրնիքրանեական առաջարկները՝ կամաւորներու յետս կոչման եւ ցամաքային եւ ծովային հսկողութեան մը փորձատարման մասին :

Գերմանական դեսպանը յայտարարեց թէ իրեն համար անկարելի է ընդունիլ որ եւ է բանաձեւ որ անցած չէ միաձայնութեամբ : Եւ ապրարեց .

— « Մորհրդային իչխանութեան դէրքը իրական սպառնալիք մը կը կազմէ ոչ - միջամտութեան յանձնախումբին եւ Եւրոպայի կացութեան համար : Մոսկուայի ռամկավարական այս նոր բանաձեւը տարաժամ է խուսափուկ ամպի մը պէս եւ քիչ մըն ալ ծիծաղելի, երբ նկատի առնենք որ Մ. Միութիւնն է պատասխանատուն ամբողջ սպանիական տագնապին : Մեզի համար ան կը նչանակէ բացորոչ մերժում բրիտանական տեսակէտին » :

Եւ նորէն չեչտեց թէ Մոսկուա կ'ուզէ վիժեցնել ոչ-միջամտութեան քաղաքականութիւնը :

Վիճաբանութիւնը աւելի պիտի բարդանար եւ անվերջ պիտի չարունակուէր, բայց նախագահը յաջողեցաւ փակել խաղաղութեամբ, եւ որոչուեցաւ չորեքչաբթի օր լիագումար նիստի մը հրաւիրել ոչ - միջամտութեան գլխաւոր յանձնաժողովը, որուն կը մասնակցին 27 պետութիւններ : Յանձնաժողովէն պիտի խնդրուի արտօնութիւն տալ անգլիական կառավարութեան, որպէսզի բանակցի Սպանիոյ երկու ճակատներուն հետ, ամբողջութեամբ ընդունելու համար մշակուած բանաձեւը :

Կարգ մը շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ այս անգամ վերջնական որոչում պիտի տրուի, Մ. Միութիւնը մասնակի թէ ոչ : Գերմանիա եւ Իտալիա երբեք տրամադիր չեն երեւար նոր զիջումներ կատարելու : Անգլիա եւ Ֆրանսա եւս միչտ համախորհուրդ կը գործեն :

ՅԱՆՐԱԿՇԻՌ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ՍՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ ՄԷՋ

Սպանիական ահաւոր պիտի ըլայուի եթե...

Արմատական կուսակցութեան ընդհ . ժողովը յուզումնալից նիստ մը ունեցաւ ուրբաթ օր, մանաւորապէս եւմատական քաղաքականութեան քննութեան առեն : Զափաւոր կամ աջակողմեան համարուած հոսանքը յաջողեցաւ քուէարկել տալ իր բանաձեւը, բուռն ժխորի մը մէջ որ պահ մը կը սպառնար երկուքի բաժնել ժողովը :

Այդ բանաձեւը, որուն դլխաւոր կատադովն էր «Ռէպիւպլիք»ի խմբագրապետը, Էմիլ Ռօշ, մանաւորապէս յիչելով անցեալ յունիսի եւմատական տագնապը, «դոր սոխղուեցաւ լուծել արմատական կուսակցութիւնը», կը չնորհաւորէր քաղաքացիներ Շօթանը եւ Ժուոժ Պոնէն : Ցետոյ, կը մերժէր հակակչիռ հաստատել փոխանակութեան սակերու վրայ, կը պահանջէր մղում տալ արտադրութեան՝ բարեկարգութեամբ եւ օրինապահութեամբ, աւելի բարեխղճօրէն դործադրել 40 ժամուան օրէնքը, պատչամեցնելով անտեսական պահանջներուն, միջոցներ դանել՝ վերահաստատելու համար վստահութիւնը եւ վերադարձնելու երկրէն փախած դրամագլուխները, կը դատապարտէր որեւէ խլրտում քաղաքական կազմակերպութեանց կողմէ, եւ կը մերժէր «կառուցուածքի բարենորոգումը», կառչելով դադարի քաղաքականութեան :

Ադմուկը սաստկացաւ, երբ կը կարդացուէր բանաձեւը : Եւմատական նախարարը միջամտելով, առաջարկեց «առ այժմ» աւելցնել բանաձեւի այն կէտին վրայ որ կը մերժէ «կառուցուածքի բարենորոգումը» : Ընդունուեցաւ այս բարեփոխումը եւ բանաձեւը անմիջապէս քուէարկուեցաւ, նոր փոթորիկ մը պայթեցնելով :

Աւելորդ է բացատրել թէ բանաձեւը ուղղուած է ընկերվարական կուսակցութեան դէմ եւ կը սպառնար պատռտել Ժողովրդական Ճակատը : Այս վտանգը նախատեսելով, կուսակցութեան նախագահը՝ Պ. Տալատիէ առաջարկեց ընդհ . քաղաքականութեան յանձնախումբին յղել բանաձեւը, ինչ որ ընդունուեցաւ, հակառակ ընդդիմադիրներու բուռն բողոքներուն :

**** Նոյն օրը արտաքին նախարարը պարզելով իր քաղաքականութիւնը,*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՐԱՖՖԻՆ ԻՐ ԵՐԳԵՐՈՎ ԵՒ ԵՐԱԶՆԵՐՈՎ

Րաֆֆիի գործերը կը կազմեն հոսմ նիւթերու անսպառ չտեմարան մը,— արդարեւ այս մեծ «խենթ»ին աչքերը, փարոսի մը լուսեղէն չեղրին նման, կը կտրեն մթութեան պատառը եւ կը խուզարկեն ոչ միայն 80ական թուականներու «ներկան», այլեւ անցեալը, մելիքներու հայկական իչխանութիւնէն մինչեւ Դ. դարու Հայաստանը (Փաւստոսի հետքերով) : Բայց դեռ աւելին, Րաֆֆի իր աչքերը կը մխրճէ ապագայի մշուշին մէջ :

Ի՞նչ հարկ կրկնելու թէ Րաֆֆի խոր ազդեցութիւններ է կրած հայ եւ օտար վրդովիչէ, — թէ «Խենթ »ին հերոսը երկրորդ տպադրութիւնն է Թուրկենիեւի, «Նով» վէպի հերոսին՝ Նեժդանովին (1870), թէ Րաֆֆիի Սարհատը Արովեանի Աղասին է (Սուրխաթեան), եւայլն : Զիս այս պահուս կը հետաքրքրէ Րաֆֆիի մարգարէական չունչը : Րաֆֆի կը հետախուղէ հայկական մութ հորիզոնը, քաղաքական ապագան, մօտ երկո՞ւ դար վերջը : Նաեւ՝ վանայ ծովուն եղերքը դերթ հին օրերու քուրմ մը, ինչպէս կը յիչեցնէ իր լայն ճակատը փղոսկրի ճերմակութեամբ, արցունքը աչքերուն՝ կը խօսի Ջուրերուն հետ .

Ջայն տուր, ո՛վ ծովակ, ինչո՞ւ լռում ես ,
Ողբակից լինել չկամի՞ս դրժբախտիս ...

. Րաֆֆի կուլայ ոչ թէ իր տանը դըժբախտութեանց, այլ միայն հայկական ցաւերուն վրայ : Ու կը հարցնէ .

Մի՞թէ միշտ այսպէս կը մնայ Հայաստան,
Փշալից անապատ, երբեմն բուրաստան :

Ժ-Ժ. դարը փոքր ժողովուրդներու ազատագրութեան դարն եղաւ, եւ Րաֆֆի ինք եւս կը բաղձայ ունենալ պետութիւն : Մի՛ զարմանաք, — ատիկա այն չրջանն է՝ երբ ամէն հայ մտաւորական կամ գործիչ մտա կը դդար արչալոյսը : Ցամառ եւ հաւատաւոր ծերունին՝ Արիսեան Հայրիկ կը կրկնէր յաճախ.— Պիտի չմեռնիմ՝ մինչեւ որ այս Աչխոյս չծեմ Հայոց թագաւորը : Եւ մասունքի պէս կը պահէր իր Աչը : Րաֆֆի, աւելի հանրապետական, կաթոտն ունի տեսնելու հայկական գործը .

Արդեօք գալո՞ւ է մի օր ժամանակ,
Տեսնել Մասիսի գլխին մի դրօշակ :

Րաֆֆի կը հաւատար թէ պիտի գայ այդ օրը եւ «ամէն կողմից՝ պան - դուխտ Հայազգիք — ղիմեն դէպ իւրեանց սերուն հայրենիք » :

Րաֆֆի ոչ միայն կը հաւատար հայկական ազատ եւ ինքնօրէն պետութեան մը, այլեւ կ'աչխատէր սկըզբունքներ թելադրել վաղուան ժողովրդավար հայկական հանրապետութեան :

Իր մէկ հերոսը, Վարդան, «երազ»ի մը թեւերուն վրայ բարձրանալով՝ կը տեսնէ երկու դար վերջի Հայաստանը զոր պիտի չտեսնէր Րաֆֆին, ինչպէս Մովսէս լերան մը վրայէն կը դիտէ Աւետեաց երկիրը, ուր ապրիլ պղցուած էր իրեն՝ ըստ երբայական աւանդութիւններու քմայքին : Ճշմարիտ մարգարէութիւն մըն է Րաֆֆիի այդ «երազ»ը .—

2100 թուականին է : Հիմնուած է հայկական պետութիւն մը : Գոյութիւն ունի տակաւին հայկական եկեղեցի, բայց աւելի աչխարհականացած, — քահանան դիտէր այլեւս աստուածարանութիւնը հաչտեցնել բնագիտութեան հետ : Եկեղեցւոյ մէջ կը լսուէր նոր չարականներ . « Մեզ վրայ ծագեց քո երեսի լոյսը, եւ մեր սրտերին ուրախութիւն չնորհեցիր : Ցորենի, գինիի եւ ձէթի պտուղներու առատութիւնով լիացրիր մեզ» : Իսկ հայ գիւղացին իր Աստուածէն կը խնդրէ ոչ թէ հոգւոյ փրկութիւն , այլ ուժ եւ խմաստութիւն՝ «որ կարողանան գործել, աչխատիլ , արդիւնաւորել նրա ստեղծած երկիրը» : Դպրոցավարութիւնն իսկ յեղաչրջուած, մանչ եւ աղջիկ միասին կը դաստիարակուին : Հայ գիւղացին է դարձեալ որ կը խորհի օգտագործել բնութեան տարերքը,— « Բնութեան մէջ կան չատ ուժեր, որոնց պարզեւել է Աստուած՝ մեզ օգնելու համար, միայն պէտք է ծանօթանալ նրանց հետ եւ գիտենալ թէ ինչ միջոցով կարելի է նրանցից օգուտ քաղել » : (Հիմա յիչեցէք ջրաելեկտրակայանները, որոնք լոյսի եւ ուժի կը վերածեն Հայաստանի ջրվէժները) :*

Բայց Րաֆֆի քաղաքական մեծ մարգարէութիւն մըն ալ կը կատարէ : Իր «Ամասյի Թելիքութիւնները» գործով՝ ան կը պատապարտէ ուսական օրհասաբախումը, որ արեւելահայ մտքին վրայ ճնչած է տարիներ (այդ մասին կարդալ Ա. Ջամալեանի դեղեցիկ ուսումնասիրութիւնը Հայրենիք ամսագրին մէջ) : Դատապարտելով օտար ազդեցութիւններ՝ գործանալի յարձանաւորութեամբ մը կ'աչխատի միացնել երկու եղբայրակից ցեղեր , որոնք իրարմէ բաժնուած էին հուրով եւ սուրով : Մարգարանութիւնը կը վկայէ թէ Հայերը եւ Քիւրտերը ցեղակից են եւ արեւնակից : Լօժէն Փիքար , իր մէկ գրքին մէջ (Les Races et l'Histoire) , էջ 458 , թէեւ հայասէր մը չէ , զանոնութեամբ դիտել կուտայ թէ ցեղով եղբայր, արիւնով իրարու աւելի մօտիկ քան ուրիչ եղբայր ցեղեր , իրար կը խողխողեն Հայերն ու Քիւրտերը : Բայց ծանօթ է մեզի թէ օտար ձեռքեր էին որ զանակ տուին Քիւրտին՝ թափելու համար իր եղբօր արիւնը : Րաֆֆի, ո՛վ մարգարէաչունչ ոգի, իր «երազ»ով կը միացնէ այդ երկու եղբայրները, Հայերը եւ Քիւրտերը : Արդարեւ Րաֆֆիի Հայաստանին մէջ Քիւրտերը ընդունած են հայկական կրօնքը, լեզուն եւ ընդմիչտ եղբայրացած՝ կ'աչխատին Հայաստան - եայց աչխարհին բարգաւաճման համար ,մինչ մայրաքաղաքին մէջ կը կատուցուին «Հոյակապ չինութիւններ դանազան դոյներով», հին թագաւորական պալատները կը վերածուին թանգարանի, ուր կ'երեւին հայ յեղափոխութեան հերոսներուն արձանները, օրաթերթերը կը տպուին 150 հազար օրինակ, համալսարանները եւ ակադեմիաները իրենց գլուխը կը հաւաքեն երկրին մշակոյթին վրայ, փողոցներուն մէջ կը վխտան հայկական մեծ գործարաններու բանուորները, կառքերը«կը սլանան» հարթ փողոցներուն մէջլէն (օթօպի՞ւս), խորհրդարան է հաստատուած եւ երեսփոխանները ժողովի կը չտապեն ... :

Այս ամէնը «երա՞զ » միայն : Վէ՞պ : Ներկայ Հայաստանն ալ ստեղծուեցաւ այդպիսի երազներով եւ վէպերով : Եւ ինչպէս Րաֆֆի կ'ըսէ «Կայծեր»ուն մէջ, թէ «մի գիրք կարող է փրկել մի ամբողջ ազգ», մենք կը հաւատանք յամառօրէն թէ հայ ժողովուրդը պիտի հասնի իր երազին՝ չնորհիւ իր գրին ու գրականութեան :

Շ . ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՐԱՖՖԻԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ԱՑՍՕՐ, ԿԻՐԱԿԻ, ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ, ՄԻՒԹԻՒԱԼԻԹԵԱՆ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, (ՄԱՆՐԱՄԱՍՆԱԻԹԻՒՆՆԵՐԸ ՏԵՍ Դ. ԷՋ) :

ԵՕԹԸ ՀԱՆՁԱԳՈՐԾՆԵՐ 700 մեթր խորութեամբ հանքի մը մէջ մնացին, պատ մը փլած ըլլալով հետ . չրջանի հանքերուն մէջ : Կարելի եղաւ փրկել :

ՄԱՐՈՒԻ մէջ ձերբակալուեցաւ ազգային առաջնորդը, Հասան Ուզդանի : Խռովութիւնները կը չարունակուին : Զինուորական իչխանութիւնը թնդանօթներով եւ գնդացիրներով կը հսկէ Ցէսի եւ ուրիչ քաղաքներու կատկածելի կէտերուն վրայ :

ՏԱՍԸ ՀՈԳԻ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԵՑԱՆ Մալինաքի մէջ (Մոսկուայի չրջան) , ամբաստանուած ըլլալով թէ թունաւորած են արջառը : Մահապարտներէն հինգը նախկին չարական սպաներ են :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎՃՌԱՇԱՀ

Նկարագրում էր ծանր ճակատամարտերի մասին, որ ծավալվում էին Հայաստանի հարավային սահմանների մոտ։ Ես ինքս էի ականատես եղել այդ մարտերին, ես ինքս էի տեսել, թե ինչպես էին մեր զինվորները ոչ միայն քաջությամբ, այլև հմտությամբ ջախջախում թշնամուն։ Ես ինքս էի տեսել, թե ինչպես էին մեր զինվորները ոչ միայն քաջությամբ, այլև հմտությամբ ջախջախում թշնամուն։

Ա. ՊԵՊԱՆՈՎ

Ինչո՞ւ եմ ես գրում

Ինչո՞ւ եմ ես գրում, ինչո՞ւ եմ ես գրում, ինչո՞ւ եմ ես գրում,

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՅԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՋԻՆԱԴԱՐԻ ՕՐԸ, 11 ՆՈԳ. ԺԱՄԸ 3ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Salle Poissonnièrի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ 7 Rue Fb. Poissonnière, Metro Bonne Nouvelle

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ յայտնի արուեստագէտներու: Հաճելի աւանակնկալներ—ձագ Արժանթին, մասչելի պիւֆէ: Մուտ 10 ֆր.

չէշտեց թէ Ֆրանսա հաւատարիմ կը մնայ իր կնքած դաշնագիրներուն, թէ օդնութեան պիտի հասնի, եթէ Գերմանիա յարձակում կրէ Գերմանիոյն, թէ այլեւս փակուած պիտի չպահէ Սպանիոյ սահմանագլուխը, եթէ ճախողի ոչ - միջամտութեան քաղաքականութիւնը ետն.:

**** Ժողովին տրամադրութիւնները հանգստացնելու եւ երկու թեւերը հաշտեցնելու համար, Պ. Խոիս հայրենասիրական կոչ մը ուղղեց ժողովրդական դանգուածներուն :*

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ Միութիւնը որոշեց յոյժ մը սարքել Նոյեմբեր 4ին, իբրեւ ազգարարութիւն, ընդհանուր աշխատանքը: Նոյն օրը բոլոր պաշտօնեաները սրոշ տեղ մը պիտի համախմբուին եւ մասնաւոր պատուիրակութիւններ բանաձեւ մը պիտի ներկայացնեն բոլոր գրասենեակներու վարիչներուն: Դիմում կատարուած է նաեւ քաղաքական կուսակցութեանց :

280.000 ՖՐԱՆԲԻ գոհարեղէն գողցուած է յուցահանդէսի գերմանական տաղաւարէն: Քննութիւնները արդիւնքի մը չեն յանգած տակաւին:

ԵՐԻՒՍԱՂԷՄԷն կը հեռագրեն թէ խռովութիւնները կը չարունակուին անդադար: Նոր ոստիկաններ դրկուեցան Երուսաղէմ :

ԲԱՖՖԻԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ա. ՉՕՊԱՆԵԱՆԻ

ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ 40Ե ԱՒԵԼԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՄԱՀ ՎԻՊԱԳԻՐ *ՐԱՖՖԻԻ* ԾՆՆԴԵԱՆ ՕՇԱՄԵԱԿԻ

հանդէսը պիտի տօնուի մեծ պատրաստութեամբ վազը, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Միութիւնական ընդարձակ սրահին մէջ, 24, Rue Saint Victor Paris (5me.) Métro Maubert-Mutualité:

ՕՐ. ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (երգ)

Տիկ. Ա. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ (արտասանութիւն), Պ. Պ. ՂԱԶԱՋԱՐԵԱՆ Ջուաթակ), ՐԱՖՖԻԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (դաշնակ), Ա. ԳՄՐԼԵԹԵԱՆ (արտասանութիւն), Ա. ՔԷՉՃԵԱՆ (մեներգ), եւ ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբը: Տեղի պիտի ունենայ նաեւ հայկական պարեր:

Պիտի խօսին Պ. Պ. ԴԱՒԻԹ ԲԷԿ, Ա. ՃԻՒՄՊԻՒՇԵԱՆ, Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ FIRMIN ROZ (Membre de l'Institut):

ՄՈՒՏՔ 10, 5 եւ 3 ՖՐԱՆՔ

ՐԱՖՖԻԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉ ՅԱՆՁԱԺՈՂՈՎԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՐԱՖՖԻԻ

(ՅԱԿՈԲ ՄԵԼԻՔ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ)

ԿԵԱՆՔԸ, ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Գեղեցիկ հատոր մը, նկարազարդ, ուր քով քովի եկած են տեւտեսել գրողները, հետեւեալ քովանդակութեամբ.—

Մկրտիչ Պարսամեան (Րաֆֆիի կենսագրութիւնը), Րաֆֆի («Մշակ»ի խմբագրական ժողովները, երկու նամակներ), Համօ Հաթիպա (Բանաստեղծ Պարգարէն), Մ. Վարանդեան (Հրաշք Մտրդը), Շիրվանզադէ (Րաֆֆի), Ար. Արփիարեան (Րաֆֆիի հետապատկերը), Ա. Չօպանեան (Րաֆֆի), Վահան Թէքէեան (Րաֆֆի, քերթուած), Ա. Ահարոնեան (Յամուէլ), Մ. Վըրացեան (Րաֆֆին եւ Գր. Արծրունին), Յ. Օշական (Մարդոց քովն ի վեր), Ա. Աբեղեան (Րաֆֆիի ազդեցութիւնը հետագայ սերունդներուն վրայ), Ռ. Բերբերեան (Քամառ Քաթիպայի կարծիքը Րաֆֆիի մասին), Գ. Ե. Տ. (Մեր անմահներու ամենադիւցէն), Զապէլ Կ. Պօյաճեան (Րաֆֆիի ընտանիքը), Ա. Սարուխան (Րաֆֆի եւ Գրիգոր Արծրուն), Ա. Երամեան (Ո՞վ է «Թենե» վէպում վրձինուած բժիշկի իսկական տիպարը), Ն. Ադոնց («Դաւի բէկ» վէպի պատմական հիմը եւ գաղափարական արժէքը), Հ. Զարդարեան (Մարդը եւ վիպագիրը). Մեսրովբ Ե. Մէլիքեանց (Հաբիւրամեայ տարեդարձ), Արշակ խան Գօրօյեանց (Ցուշեր Րաֆֆիի մասին), Բժ. Յ. Դաւթեան (Ցիշողութիւններ), Հր. Սամուէլ (Մատենագրութիւն):

Այս հատորին գինն է Ֆրանսա, գաղութներ եւ Պալքաններ 10 ֆր., միւս երկիրներ՝ 15 Ֆրանք:

Դիմել ընդհանուր հարուցարարութեան՝

M. BARSAMIAN 121, Rue Marcadet, Paris (18).

Լիոնէն գրուած նամակ մը ցաւով կը տեղեկանանք թէ ընկեր Յակոբ Ռուբէնեան դժբախտութիւնն ունեցած է կորսնցնելու իր կինը՝ ՏԻԿԻՆ ՄԱԹԻԼՏ ՌՈՒԲԷՆԵԱՆ, (Ծնեալ Սեթեան, Իսմիրլի), 27 տարեկան հասակին մէջ: Մահը տեղի ունեցած է հոկտեմբեր 29ի առաւօտ, իբրեւ հետեւանք վիրաբուժական գործողութեան: Կը թողու այրի մայրը, ամուսինը եւ երեք զաւակներ, որոնց վերջինը՝ տասը ամսու :

Ներսու, Տիգրան Նազարեանց՝ յանուն հայ գրողներու :

1913ին, Թիֆլիսի մասնաւորականները յուշարձան մը կը կանգնեն Րաֆֆիի հողակոյտին վրայ,— թուխ, քառակուսի պատուանդան մը, վրան՝ երեք կոթողներ, առաջին կոթողին վրայ քանդակուած է ՐԱՖՖԻ, տակը՝ ու. 1888: Երկրորդ կոթողին վրայ, կլոր սիւն մը ծաղկահիւս զագաթով, քնար մը,— քնարին եռեւը՝ Րաֆֆիի դէմքը իր լայն ճակատով: Երրորդ կոթողին վրայ, քառակուսի ճերմակ մարմարիոն մը, ճակատին՝ քանդակուած է հետեւեալ տունը Րաֆֆիի մէկ թերթուածէն.

Քար է Ֆո սիրտը եւ խիղճը մեռած,
Քանի՛ արիւններ, քանի՛ կոտորած
Տեսար լռեցիր եւ դարձեալ պայծառ
Հայ երկնի վրայ կապտաւ ես կամար:

ՏԻՐՈՒՀԻ ՉԱՌԱՓԵԱՆ

Դաշնակի եւ Մարթթիոյի ալիմների դասեր :

6, Villa des Sablons (81 Avenue du Rouleի վրայ) **Neuilly s/Seine, MÉTRO SABLONS:** Ժամադրութեան համար դիմել գրաւոր :

ՓՆՏՐՈՒՅՔ եւ ԿԱՐԴԱՑՔ

Երգիծաթերթը՝ «ՄԵՂՈՒ»

փարիզի եւ շրջանի *Յառաջի* ցրուիչ

Գ. ԱՒԱԳԵԱՆ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱՀԱԻՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՁԱՇԱՐԱՆԸ

ՐԱՖՖԻ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Մ. Գ. ՄՈՒՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue Maubeuge, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ՝ պատրաստուած մանաւանդ խնամքով: Ճաշակորդները կրնան մտնել խոհանոց՝ տեսնելու համար տիրող մաքրութիւնը:

Պալսական ոճի՝ տաք աղանդերներով: Հայկական նուագ ամէն երեկոյ ժամը 8էն կէս գիշեր: Տրամադրելի սրահ հաւաքոյթի, նշանտուքի, հարսնիքի եւայլնի համար շատ նամեստ գիներով:

Հ. Յ. Դ.

Գալատա

ՓԱՐՍԷՂԻ Նոյ. կոմիտէն սակիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի «Քրիսաւփոր», «Իշխան» եւ «վահագն» խումբերու բոլոր ընկերները 4 Նոյեմբեր, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, «Շաիրիկեան» սրահին մէջ, ներկայ պիտի ըլլայ կ. կ-ի ներկայացուցիչը: Անյետաձգելի օրակարգ :

Այց Ընկ. Ամբակում Պապիկեանի (Դաւիթեան) գերեզմանին

ԸՆԿԵՐ ԱՄԲԱԿՈՒՄԻ ժամուան տարելիցին առթիւ Փարիզի Հ. Յ Դ. «Եգիպտացի» կոմիտէն կազմակերպած է այց մը իր գերեզմանին, 1 Նոյեմբեր, երկուշաբթի առաւօտ ժամը 9.30ին: Կը հրաւիրուին ընկերներն ու բարեկամները ներկայ գտնուիլ որոշեալ ժամուն Փանթէն-Փարիզիէն գերեզմանատան Porte Principaleի առջեւ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԿԵՑՔԸ ԱՐԴԻԱՑԱ

Ամսագրին 8րդ թիւը (Հոկտեմբեր) ճոխ բովանդակութեամբ եւ նկարազարդ:

Բաժնեգինն է տարեկան Ֆրանսայի համար 30 ֆր.
Արտասահման՝ 40

Դիմել M. BARSAMIAN 30 Rue Drouot. Paris (9(

ՏՈՔԹ. Ս. ՄԵԼԻՔԻ

ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ 87 Rue Ernest Renan, Issy-les-Moulinaux

ՄԷՔՐՕ **Mairie d'Issy**ի ճիշդ դիմացը:

Մասնագէտ քթի, ականջի, կոկորդի, պլուխի եւ վիզի հիւանդութեանց: Կը դարմանէ նաեւ ներքին հիւանդութիւններ:

Կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամը 5—7:

ՓԱՐԻԶԻ ՍՐԱՀ, Կ'ընդունի 49 rue de Maubeuge, երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ժամը 9—4, հեռաձայն Trud. 21-03

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՆՅԻԿ-ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱՋՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ԱՏԱՓԱՋԱՐԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

28 ՆՈԳԵՄԲԵՐ, ԿԻՐԱԿԻ, ԺԱՄԸ 15.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Saint-Didier—Victor-Hugoի

շրջակայքին վրայ

46 ter, Rue Saint-Didier, Métro: Victor-Hugo *կամ* Trocadéro

8 ՀՈԳԻՆՈՑ ԸՆՏԻՐ ՕՐՔԷՍՔՐ-ԺԱՋ, ԵՒ ՀԱՃԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ՃՈՒա ՊԻՒՖԷ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԵՒ ՆԱԽԿԻՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԱՃՈՒՐԴ ՉԿԱՑ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ, ԿԻՆԵՐՈՒ 7.50, ՅԱՅԵՐՈՒ 10 ՖՐ.

Փարիզի եկեղեցիէն սառցանք հետեւեալ ազդը.

ՓԱՐԻԶԻ Ս. ՅՈՎՀ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ հոգեւոր իշխանութիւնը եւ առնոր հետ եկեղեցւոյ հոգաբարձուութիւնը, համախորհուրդ կը յայտարարեն թէ՝ այսօրկիրակի Ս. Պատարագ պիտի մատուցուի Ս. եկեղեցւոյս մէջ, մասնաւորապէս այն նորագիր գինուորցուներուն համար, որոնք ցառաջիկայ երեքշաբթի օր կը մեկնին իրենց նշանակուած զօրագունդերը:

Հետեւաբար բոլոր այն կարգի գինուորցուները կը հրաւիրուին կիրակի օր Ներկայ ըլլալ Ս. Պատարագի արարողութեանց եւ հոգեւորապէս եւս գինուիլ՝ մասնակցելով Ս. հաղորդութեան: Սկիզբ պատարագի ժամը 10ին:

×

Այսօր, կիրակի, մարսէյլի փրատոյի Ս. Սահակ-Մեսրոպ մայր-եկեղեցիին մէջ տեղի կ'ունենայ ընծեղեցւոյ Հայրապետական նոր կոնդակի մը՝ ուղղուած մարսէյլի եւ շրջակայքի Հայութեան եւ մասնաւորապէս Քաղային խորհուրդներուն:

կը կատարուի նաեւ հոգեհանգիստի պաշտօն՝ ողբացեալ Ս. Գրիգորիս. եպիսկ. Պալագեանի յիշատակին, մահուան երրորդ տարելիցին առիթով: կը քարոզէ Պատուիրակ Սրբազանը, նիւթ ունենալով՝ «Օրէնք, կարգապահութիւն եւ բարեկարգութիւն»:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ճարպիկ պատանի մը ամշակերտելու համար կապարագործութեան մէջ:

Դիմել՝ Ա. ԹԱՓՈՒԼԵԱՆԻ (Maison Daron) խանութը, 4, Rue de Liban Փարիզ (20):

ՇՄՈՒՇԿԱՐԻ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Ալֆորվիլի Ս. Մինասեան Ընթակոմիտէին կողմէ, 1 Նոյեմբեր. ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ երեկոյ ժամը 8.30ին Նոյ Ակումբին մէջ, Ալֆորվիլ:

Սիրելի Մեծօ պիտի ներկայացնէ հայերէն տառերով ՄԻՆԻ ՍՏՐՕԿՈՑՔ. ՄԱՒԼՔԱՆ ՀԱՍԻՏ եւ ՀՍՍՏՇԱՐՇԱՒՈՆ ՃԻՄԲԻՐԸ ևն ՀԱՅ ՍՐԻՆԵՐԸ:

Մուտք 3 ֆրանք

ՅԱՆՈՒՔ.— Պ. Ժագ Յէրտէրեան որ Մարեյլէն եկած է փարիզ, տեղւոյն վրայ պիտի ծախէ հայերէն եւ արեւելեան տիպեր:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՐ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աւտօտները ժամագրութեամբ:

ՀԱՅՑԷի ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** (*անփոփոխ*)

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամագրութեամբ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

ՄԷՋՐՕ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton ; 52 — 78

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

"ՇԻՐԱԿ" Արեւելքի միակ իսկական օդին է Անգուգական: Անմոռանալի: Անմարսելի: Անխարդախ պատրաստուած զուտ չամիչի ջուրով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ԾԱԽՈՒԻ Է Թրիքոյի մեքենայ մը «ժօրժ 10» մէկ մէթր լայնութեամբ, գուլիցերիական ֆիւսպէյեէ վաճառանիշով: Դիմել՝ Պ. ՅԱԿՈԲ Թումայեանի, 71 Avenue des Bas Meudon: Issy-les-Moulineaux, հեռաձայն Michelet 20—60:

Օգտակար առիթ

Մեկնումի պատճառով ծախու է գերձակի խանութ մը իսկ ի Մուլինոյէ մէջ: Կը գործէ վեց տարիէ ի վեր: Ունի լաւ յաճախորդ եր: Կարելի է գնել ապրանքով կամ առանց ապրանքի, շատ յարմար գինով: Դիմել՝ Tailleur Keusseian·33 Ave. de Verdun, Issy les Moulineaux (Seine)

Հոկտեմբեր 15էն սկսեալ

պիտի սկսի ձեւ ու կարի դասընթացքը, առաւօտէն մինչեւ կէսօր: Պիտի սորվին ամենավերջին մեթոտով, տեսական եւ գործնական: Մանրամասնութեանց համար դիմել ՏԻԿԻՆ Վ.ԱՐԴՈՒՆԵՆԻ

12 Rue Saint Sulpice Paris (6me,). Métro Odéon.

ԱՊԻՏԱՎԱՃԱՌ K. Kestekian

Պատիւ ունի ծանուցանելու իր յարգելի բոլոր յաճախորդներուն, որ քսա առաջնոյն կը վաճառէ մեծաքանակ ԱՊՈՒԽԱՏ եւ ԵՐՇԻԿ, իր արդիական գործարանին մէջ:

Դիմել գործարանի հասցէով **S. Traverse de la Plâtriere, St. Julien, Marseille:**

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13e) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibaldi

29 *Հոկտ.—Նոյ.*

Երեկոները ժամը 8.30

Իսկ Հինգ. եւ Կիր. ցերեկ եւ գիշեր:

Fernandel
dans
Françoie I

Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք:

Նկարայ յայտարարութիւնը բերուին կը սպասի 2 մատի տոմսակ զեղչուած գինով